ՍՏՈՒԳՎԱԾ Է
1952 թ.

ՆԱՐԵԿ

ԳԻՐՔ ԱՂՕԹԻՑ

Սրբոյն Գրիգորի Նարեկացւոյ հոգեկիր Հաւատոյն:

Բաշխեալ յիննսուն և հինգ բանս՝ հոգեսուն Աղօթանաց:

Նորոգեալ ուղղագրեալ համեմատութեամբ հնագոյն և ընտիր ընտիր ձեռագիր օրինակաց:

ՏՊԱԳՐԵԱԼ.

Ի Պատրիարգութեան Թագաւորեալ մայրաքաղաքիս Կոստանդնուպօլսոյ Տ՟ն Ստեփաննոսի ամենապատիւ և վեհափառ Հ՟ր Եպիսկոպոսի:

1832 ՅՕՐԹԱԳԻՒՂ ՌՄՁԱ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՊՕՂՈՍԻ ԱՐԱՊԵԱՆ ԱՊՈՒՉԵԽՑՒՈՑ:

T677

Ուրախութիւնք յոգնաթախանձ բանից օգտակարաց, ապաշաւանաց, հոգեշահ խրատուց.

Անձին սգտանաց. զղջականաց կանոնաց կենաց, կամաւորութ՟ե յանձնառութ՟եց. աներևութից յայտնութ՟եց, մեղանաց խոստովանութ՟եց, ցուց_մունք գաղտնեաց, տարածմունք ծածկեցելոց, յանդիմանութ՟իք թագուցելոց.

Սպեղանիք զօրաւորք՝ վիրաց անբժշկականաց. դեղք ազդողականք՝ ցաւոց անտեսականաց. ճնարաւորութ՟իք՝ բազմամաննեայ երկանց վտանգից.

Ի դիմաց կարեաց՝ ամենից բնութ՟եց, ախտք ար_տասուաց, պատճառք աղօթից. Ի խնդրոյ հայց_մանց՝ հարց միանձանց և բազմաց անապատականաց ասացեալ մատեան ողբերգութեան՝

ԳՐԻԳՈՐԻ

Նարեկայ վանից վանականի.

Զաղաւնիս յարոյց:
Զաշակերտսն վարժէ:
Զդիւահարն բժշկէ:

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ·

Բան. Ա.

ԶԱՅՆ ՀԱՌԱՉԱՆԱՑ՝ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ
սրտի՝ ողբոց աղաղակի՝ քեզ վերըն-
ծայեմ տեսողդ գաղտնեաց. և մատու-
ցեալ եդեալ 'ի հուր թախծութեան անձին տոչորման՝
պտուղ բղխից ճենճերոյ՝ սասանեալ մտացս՝ բուրվա-
ռաւ կամացս առաքել առ քեզ։ Այլ հոտոտեսցիս
հայեսցիս գթած, քան 'ի պատարագն բոլորապտուղ
մատուցեալ ծխոյն բարդութեան։ Ընկալ զսակաւա-
մաս

մասնեայ բանիցս յօդուած՝ քեզ 'ի հաճութ՟ի, և մի՛
'ի բարկութ՟ի . ելցէ՛ 'ի խորոց սրտի զդայութեց խոր-
հրդակիր սենեկիս՝ վաղվաղակի ժամանել առ քեզ՝
կամաւորական նուէր բանական զոհիս , ողջակիզեալ
զօրութ՟ք ճարպոյ՝ որ յիմն է պարարտութ՟ի . Եւ 'ի
դնելս իմ ընդ քեզ դատ՝ խառնեալ աղերսիւ հզօր ,
մի՛ իբրև զհամբարձումն ձեռաց ամբարշտեալն յա-
կոբու , ըստ բողոքելոյն եսայեայ , և զանիրաւութ՟ին
բաբելոնի , տաղտկալի քեզ երևեսցի , զոր առակ եօ-
թանասներորդի երկրորդի սաղմոսին ազդէ . այլ իբր
զբուրեալ խունկն հաճոյական 'ի խորանին սեղանոյ ,
զոր դաւիթն կանգնել նորոգեաց տապանակին հան-
դստեան 'ի գերութենէն դարձելոյ , որ 'ի վերստին
գիւտ կորուսեալս հոգւոյ առակի՝ ընդունելի կա-
մաց քոց լիցի .

2 Բայց քանզի ձայնդ ահաւոր դատաստանիդ հա-
տուցման՝ ուժգինս ճնչեցեալ 'ի ձորն վրէժխնդրու-
թեան՝ կրկինս ինձ երկնէ մարտից յարուցմունս .
այժմէն դուշակեալ շարժմունս յուզմանց ներհակա-
կանաց , որ յիմումս անձին ցուցանի , խռովութիւնս
ամբոխից . հարեալք ընդ միմեանս զէն առ սուսեր՝
խորհրդոցն հոյլք , չարեացն՝ ընդ բարին , և գերել
զիս 'ի մահ , ըստ հին դիպուածոյն՝ որ նախ քան ըզ
շնորհին ժամանել առիս . զոր ընտրեալն առաքելա-
կանացն դասուց պօղոս՝ առ օրինակեալ զմովսէս ,
զք՟րի փրկութ՟ին յաղթող ցուցանէ . Վասն զի թէ
մերձ է օր տեառն , ո՟պ գիր ասէ , 'ի հովիտն անձուկ
ապարխին յովսափաթու և հեղեղատին կեդրոնի ,
փոքր հանդիսարանացն իրաւանց ժամադրութ՟եց ,

որ

որ կենցաղականաւ այսր յաւիտենիւ՝ զհանդերձե-
լոցն ինձ կերպարանեն, ապա եւ յաւէտ մերձեցաւ
՚ի վ̃ր իմ արքայութ̃ին ա̃յ՝ մարմին եղելոյ, մեծապէս
գտեալ զիս առիթ վնասուց՝ բազմաց տոկոսեաց՝ զա-
նազան մասանց յանդիմանողաց ճշմարտապատմից,
քան զձեռին նորին վերակացուն անդ ուրեմն եր-
բեմն ՚ի հարուածս եդովմայեցւոց եւ փղշտացւոց, եւ
այլոց բարբարոս ազգաց։ Քանզի այն ընտրութիւն՝
ամօք չափեցաւ, իսկ պատուհաս իմոյս պարտուց՝
առանց աւարտման ունի զսահման։ Ո՛հ գութ՝ եւ
որոգայթ անձողորմելի, ըստ մարգարէին եւ առակո-
ղին, տագնապաւ մեծաւ առ դուրս ինձ հասեալ՝ զա-
մօթն մշտնջենաւոր ասէն գծագրել։ Ո՛ որ միայն
քո՛ է հրաշագործել պտուղս դեղոց՝ ՚ի ճարս կենաց՝
ամենավորան տարակուսանաց հոգւոց վտանգից,
քաւիչ ամ̃ի՝ գովեալ ՚ի փառս անճառս անսահմա-
նելի բարձրութ̃ե, յաւիտեանս յաւիտենից։

Մեղաւորին յաւելուած կրկին հեծութբ՝ նորին հաճոյ է, առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի։ ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ ա̃ծ։

Բան. Ա.

1 Լաւ արդ՝ քանզի առ բարձրեալն ա̃ծ յօդաւորա-
կան շրթամբք կարդաս, որ գործովք միայն
գրաւի, եւ ոչ ստեղծաբանութ̃բ կաշառի,
որ յեգիպտոս միշտ ունիս զսրտիդ զդարձն, զինչ
օրինակ առ այս քեզ նմանագոյն եւ յարմարական աս-
տանօր եդից՝ անձն իմ պարտաւոր։ Պատժակիցս՝
կործանեցելոյն սոդոմայ. ըմբերանեալ դատախազս՝

նին

Նինուէի · անարի բարբարոսս՝ քան զոփկինն հարա-
ւային · վատթարագոյնս՝ քան զքանան · յամառեցելոյ՝
քան զամաղէկ · անբժշկականս քաղաք՝ դրօշելոց , նշմար
մնացեալ՝ ապստամբութե՟ հինն իսրայէլի , յիշատա-
կարան պահեալ՝ ուխտազանցուե՟ն յուդայ · Աշտամ-
բեալս՝ գէր քան զծուր · տարամերժեալս՝ քան ըզ-
ծայդան · խորթաբարոյս՝ քան զգալիլեա · աններելիս՝
քան զանհաւանն կափառնայում · պարսաւեցելոյ՝
իբր զքորազին · բամբասեցելոյ՝ ընդ բեթսայիթայ ·
անպարկեշտ ծաղկեցեալ ալէքս՝ եփրեմի : Նզու ա-
ղանիս միշտ յիմարութեամբ՝ այլ ոչ հանդարտու-
թեամբ · 'ի կորեանց աւիւծուց՝ անձնական օձս ե-
ղեռնային · կերպս ձուոց քարբից՝ լցեալ ժանտու-
թեամբ · պատկերս վերջին հարուածոցն երուսաղէ-
մի , ըստ բանին տէրունի՝ և տեսանողացն ձայնի :
Տաղաւարս մերժեալ՝ հասեալ 'ի կործանումն · խոր-
տակեալ դրացս վատահարան , և կրկին ծրդեալ շին-
ուածս խօսուն · թողեալ ժառանգութիւնս յարմա-
րական , մոռացեալ տունս ա՟ծակերտ , ըստ բանից նա-
խադրեցելոցն՝ մովսէսի դաւթայ և երեմիայի :
Ուրկս բանական՝ ունօղս բորոտուե՟ , հարուածեալ
խրատու քերմանն՝ օրինիւ կաղդուրեալ , օծեալ կա-
ւոյն՝ ողորքական հեզութեամբն · անճարակ գտեալ
յելս ճնարից , քակտեալ վերստին ձեռամբ շինողին ·
արտաքս ընկեցեալ՝ իբրուացի հաստուցմամբ՝ հրամա-
նաւ հզօրին՝ 'ի տեղի անսուրբ · հերքեալ տարադը-
րեալ խորոցաւ մեծաւ՝ ամենայնիւ աւանց խնայե-
լոյ : Ծածկեալ դրամս յերկրի չարեօք , ըստ աւան-
դակորոյս ժխտողին՝ որ յաւետարանին ցուցանի :

2 Ո՛Վ դու ա՛ծ՝ ա՛ծդ հոգւոց և ա՛մ մարմնոց, ըստ դաւանելոյ ա՛ծաշնորհին, երկայնամիտ և բազումո֊ ողորմ, ըստ ս՛րբյն յոհաննու ձայնին, շնորհեա՛ կատա֊ րել ՚ի քոյդ հաճութի օրհնեալդ կամացդ՝ զսկզբնաւո֊ րեալ մատեան մաղթանաց՝ այսր ողբերգութեան։ Այլ ընդ լալոյ սերմանել բանիս՝ ՚ի նախընթաց չորս աստիճանաց՝ օթևանացս պատրաստութե, ՚ի կատա֊ րածն ժամանելոյ հաւաքման հնձոցն, դարձեալ բերկ֊ րեցեալ լրութը քաւութե՝ պտղոյն երանութեան՝ որոյիցն բարութե։ Ո՛ի տայցես ինձ արգանդ սրտի անորդի՝ իբր խորայելի, և տոհմս աչաց ցամաքեալս՝ ո՛վ ամենագութ։ Ջուր բանական մաղթողիս՝ հզօր և ողորմած, նախ քան երկնի՝ և երկնին երկրի, և նա֊ ցորենոյ և գինւոյ և ձիթոյ, և նոքա խորայելի։ Այլ երկնաւորացն աղերս՝ որ առ քեզ հոգւոյս՝ աղ֊ դեսցէ, քան թէ տարերաց ապականացուաց։ Դու ստեղծիչ և ես կաւ, բայց տարակուսելոյս ՚ի մուտս մաղթանաց այսր հեծութե կամս քաղցրութե զօրանալ ստէպն. զի մի ՚ի բանալ վերնայինն երկնի անընտիր գտեալ կրթութեան վայելման լուսոյ, իբր զնխուժ մոմոյ՝ սպառեցայց, ջնջեալ ՚ի միջոյ. Ա՛դի զրկելոյս, ըստ մաղթանաց գոչման ստողին, և ո՛յժ թալկացելոյս, և կեանք մաշելոյս՝ մնացս խըղ֊ ճիւ, այլ ո՛չ տաժանմամբ կրից՝ աշխատութը զքեզ խնդրելոյ, առ զաւանդ մաղթանացս, և տուր զողոր֊ մութի քո շնորհացդ. ընկալ զփոքրս՝ ՚ի տկարէս, և շնորհեա՛ զմեծդ՝ առ ՚ի հզօրէդ. զօրացո՛ զբանս զըղջ֊ ման, առաքեալ ՚ի մեզ հոգի ՚ի բարձանց՝ ա՛ծաշունչ պատգամօքս՝ ՚ի սմա եդելոցս. Վարդևեա՛ բարերար՝

զուարթն եսայեայ, լուսաւորեալ առ ճշմարտութին, մատուցանելով մահու արժանոյս, ընդ պղնձոյս գոյի անարգս ձոյնի՝ զոսկի քո շնորհի. ընդ անզարդութե երկաթոյս՝ սեւութ գունոյս՝ պղինձ պճնելի, ցոյց առաքինութե, հրաշեկ լքեանանու. Ընդէր կարծրացուցանես զսիրտ եղկելոյս՝ չերկնչել ՚ի քէն, անճառ և ահաւոր: Մ՞ի՛ եղէց անպտուղ ՚ի փուշբ վաստակոյս՝ իբր ապաշան սերմանօղ անբերրի երկրի. Մ՞ի՛ լեցի ինձ երկնել, և ոչ ծնանել. ողբալ, և ոչ արտասուել. խորհել, և ոչ հառաչել. ամպել, և ոչ անձրևել. ընթանալ, և ոչ հասանել. ինձ ձայնել, և քեզ ոչ լսել. պաղատիլ, և անտես մնալ. կողկողել, և ոչ ողորմել. աղաչել, և ոչ ինչ օգտել. զոհել, և ոչ ճենճերել. զքեզ տեսանել, և դատարկ ելանել. Լ՛ուր ինձ նախ քան զկարդալս իմ առ քեզ միայնդհզօր. մի՛ զանվճար տանջանացն տոյժս՝ ընդ թուով աւուրց մեղօք կեցելոյս չարագործիս ինձ՝ հատուցանես: Կեցո՛ զիս դըթած. լո՛ւր ինձ ողորմած. մարդասիրեա՛ նե՛րօղ. խնայեա՛ երկայնամիտ. պաշտպանեա՛ ապաւէն. բարերարեա՛ հզօր. ազատեա՛ ամենակալ. կենագործեա՛ նորոգօղ. վերականգնեա՛ ահաւոր. լուսաւորեա՛ երկնային. բժշկեա՛ հնարաւոր. քաւեա՛ անքննին. պարգևատրեա՛ առատ. շնորհազարդեա՛ աննախանձ. հաշտեա՛ աննախատակիր. ընկա՛լ անոխակալ. սրբեա՛ ՚ի պարտուց օրհնեալ: Եթէ յաւելցից զաչս իմ՝ նայեցեալ ՚ի հայեցուածս երկուց վտանգից՝ յաւուր թշուառուե, զզոյգ տեսից փրկութի՝ յոյս և խնամակալ. եթէ նկատեալ դիտեցից ՚ի վեր յամենագրաւ ուղին սոսկալի, հրեշտակ քո խաղաղութեան՝

քաղց

քաղցրութք ինձ պատահեսցէ ։ Ցոյց ինձ տէր 'ի
յելեւն աւուր՝ շնչոյս արձակման , մաքրութն ոգւ
լուսով ամբարձեալ 'ի յերկնաւորացն երջանկաց՝ պար
գեւօք սիրոյ քոյ եկեալ հասեալ ։ 'Ի յարդարոցն կա-
տարելոյ՝ կարեաց ինձ կցորդ ժամանեցուսցես ։ զա-
նակնկալն բարի՝ չարիս 'ի յուսահատութեն աւուր
շնորհեսցես ։ Քաւ լիցի քեզ բարեբանեալդ՝ որ փր-
կութիւդ ես ամի , եթէ ախտացեալս քո ոչխարի՝ գա-
ղան դժնդակ տացես ուղեկից ։ մեղօք մեռելոյս՝ ա-
նախտ կեանք ։ կործանելոյս պարտեօք՝ փրկութի ։
3 Արդեօք մոռասցեն զբարերարելդ՝ ակնկալութի ։
անտեսեսցեն զգթասիրելդ՝ խոր՛նամօղ ։ այլայլեսցեն
զմարդասիրելդ՝ անփոփոխ ։ Նհանջեսցեն զկենագոր-
ծելդ՝ անվախճան ։ Թողուցուս զողորմութիդ՝ երջա-
նիկ պտուղ ։ Աղաւաղեսցեն զքաղցրութենդ բարե-
շնորհ ծաղիկդ ։ անպատուեսցեն զնիւթ պանծանաց՝
քումդ ճոխութն ։ յեղանակեսցեն զփառս հերաց՝
քումդ բարձրութեան ։ ո՞չ պահեսցես զվայելչական
զարդ պայծառութեն՝ քումդ պսակի ։ Եթէ ողոր-
մածացն է երանութի , իսկ դու բնաւ իսկ արքայութի
լցեալ փափաքմամբ , ո՞չ զբոլորն պարգեւեսցես փր-
կութի ։ ո՞չ մատուցանիցես դեղ վիրացս ։ ո՞չ սպե-
ղանիս խոցուածոյս ։ ո՞չ դարման տկարութես ։ ո՞չ ծա-
գեսցես լոյս 'ի խաւարի յուսացելոյս 'ի քո զօրութիդ՝
կենաց պարգեւդ տիեզերաց ։ Որ միայնդ ունիս փառս
ինքնութք իսկութք եւ յարակայ միշտնջենաւորութք ։
վկայեալ 'ի բնաւից ։ օրհնեալ եւ փառաւորեալ յերիս
յաւիտեանս ։ եւ անդր քան զպայման սահմանի իմա-
նալեացն յաւիտենից ։ ամէն ։

I Տէր

Սրտին յաւելուած չքչին հեծութեն՝ նորին հոչողի, առ նոյն ողէրս ծաղրանաց բանի։ 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ.

Բան. Գ.

I Տէ՛ր տէր, տուիչ պարգեւաց. ինքնաբուն բարի. ամենից տիրող հաւասարապէս. միայն արարիչ զընաւս՝ յոչէից. փութորէն. անքննին. ահեղ. ահարկու. սոսկալի. հզօր. սաստիկ. անտանելի. անմերձենալի. անըմբռնելի. անիմանալի. անճառելի. անտեսանելի. անզննելի. անշօշափելի. անորոնելի. անսկիզբն. անժամանակ։ Անշամանդաղ գիտութի՛. աներկեան տեսութի՛. ճշմարիտ էականութի՛. բարձր՝ եւ խոնարհ օրհնաբանեալ գոյութի՛. անստուեր ծագումն. ամենափայլ ճառագայթ. խոստովանեալ լոյս. անտարակոյս վստահութի՛. անտարտամ հանդիստ. անյեղլի կնիք. անսահմանելի տեսիլ. վկայեալ անուն. ճաշակ քաղցրութե՛. բաժակ բերկրութե՛. հաստիչ հոգւոց հաց. օտար մթութեց սէր. աներկբայ խոստումն. ծածկոյթ ցանկալի. զգեստ անկապուտ. օթոց բաղձալի. վարդ փառաց. ձեռնկալու մեծ. ապաւէն գովեալ. աննուաղելի շնորհ. անպակասելի գանձ. անապական անձրեւ. արփիացնցուղ ցօղ. ամենատեղայ դեղ. ձրի բժշկութի՛. կրկնաձիր առողջութի՛. վեհագոյն խրախոյս. անպատիր կոչումն. համօրէն աւետիս. ստրկամեծար թագաւոր. աղքատասէր պաշտպան. մշտահարուստ տուիչ. անխափան դիմեցումն. աննահանջելի հրաման. անհամառօտ յոյս. երկար տեսողութի՛. անզղջական տուր. ամենաբաշխ աջ. արդարակշիռ ձեռն. անաչառատես ակն։ Մխիթարութե՛ ձայն.

սփո

սփոփանաց լուր · բերկրութ՟ բերումն · անուն կեն-
դանի · նախախնամօղ մատն · անդոյթադրելի ելք ·
անխարդախ ընթացք · կենդանարար կամք · աննեն-
գելի խրատ · աննախանձ պատիւ · լոյնական ճնարք ·
անձկական պայման · անդտանելի հետք · աներևոյթ
շաւիղ · անչափադիր պատկեր · որքանութ՟ անսահման ·
աննմանական տիպ · անզուգական գութ · ողորմութ՟
բազմազեղ · խոնարհութ՟ տօնելի · համբոյր փրկական ։
Այլ ևս քան զայս՝ ազդմունք վայելչականք՝ ա՟ծու-
թեանդ նուիրելիք , օրհնեալ · գովեալ · բարեբանեալ ·
քարոզեալ · աւետարանեալ · հռչակեալ · հնչեցեալ · պատ-
մեալ · անխաբելի կամօք աղաչեալ · և որ ինչ առ մեզ
բերին առ 'ի քէն՝ հոսմունք քաղցրութ՟ , զոր հան-
դերձելոյն ճառից լուսաբանեն կերպաւորութ՟ք ·
որով զուարթ ցուցանիս 'ի փրկութ՟ իմ՝ երանութ՟ ,
իբր 'ի պարարտութ՟ իմեքէ՝ ախորժ տենչանօք լցեալ ·
զի ոչ իմով ինչ սնոտիապատուաստ փառատրիս եր-
գով , այլ զի պատճառ իմն առցես զփոքրս աղերս՝
մեծիդ փրկանաց ։

2 Այլ քանզի առ ամ՟ հասակ տնկեցեալ յերկրի ազգ-
բանականաց՝ այս պատուէր նկարագրական նորոգ-
մատենի ողբոց նուագի , որ զամենեցունց ունի ըղ-
կրից պատահմանց՝ նշաւակեալ յիւրում պատկերի ,
իբր կցորդ մեծդիտակական կարեաց համայնից , առ-
բոլոր գումարս՝ բազմահոլով տիեզերակոյտ քրիստո-
նէից ։ Սա նախնի ժամու ժամանողաց , և առ երկրորդ-
կոչեցեալ չափու արբունն , առ որ 'ի կատարած ա-
ւուրն կալեալ՝ սակաւաձեռն ծերութ՟ ։ Սա պար-
տաւորս , և արդարս · առ ինքնարդոյ բարձրայօնն , և

սխա

սխալեալ անձնադատ գտեալն · առ բարիսն , և եղեռ‐
նագործս · առ նկունս , և առ արիս · առ ստորուկս և
ներքոյանկեալս , առ սեպուհս և գերաշխարհիկս ·
Միջակայնոց՝ և պայազատաց · շինականաց՝ և տոհմա‐
կանաց · արուաց՝ և իգաց · հրամայողաց՝ և հնազան‐
դելոց · գե՛ր ելոց՝ և նուաստից · վեհից՝ և փոքունց ·
պատուականաց՝ և ռամկաց · ձիավարժից՝ և սոսկա‐
կանաց · քաղաքականաց՝ և գեղջկաց · արքայից գոռ‐
զութեանց՝ 'ի սանձս ահաւորին ըմբռնեցելոց ·
Միայնացելոց՝ վերնականացն խօսակցաց · մաքրակա‐
նաց՝ տիրանուէր զգաստութեց · քահանայական՝ եր‐
ջանկակրօն ընտրութեց · այցելութեց՝ բարեզգես‐
տից դիտողութեց · աթոռակալութեց նախադահից՝
սրբանուէր տեսողութեց · որոց ոմանց աղերս աղա‐
չանաց , և ոմանց խրատ բարեաց , առ դէմս աղօթից՝
այսու մատենիւ մատակարարեցի , ձեռնարկեալ հոգ‐
ւոյդ զօրութե՛՝ կարգել ինձ մաղթանս բազմադի‐
միս , և ամե՛ն սոցին խնդրուածս՝ գթութե մեծիդ
յաջողիման լինել սովաւ հանապազ ·

3 Եւ արասցես զսոյն ընթերցողացն 'ի սիրտս յըս‐
տակս՝ բժշկութի հոգւոց , և մաքրութի յանցա‐
նաց · թողութի պարտուց , և արձակուրդ մեղաց կա‐
պանաց · Եղիցի բղխումն արտասուաց՝ սովաւ վար‐
ժելոցն , և պարգևեալ տացի 'ի ձեռն սորին ապա‐
շաւ ըղձից · Շնորհեսցի՛ տէր և ինձ ընդ նոսին՝
առ 'ի քէն՝ զղջումն կամաց · և նոցա խմոլս ձայնիւ՝
շունչս բարեհամբոյրս · նուիրեսցի վս իմ այսու մա‐
տենիւ՝ պաղատանք նոցին , և բանիւս այսու հե‐
ծութիւք նոցին՝ ընդ իմ խնկեսցին · Ընդ համբոյր

ձա

ճաշակման այսր ողբերգութեան , շնորհ լուսոյ քոյ մտեալ բնակեսցէ ․ եթէ ելցեն ինձ բարեպարիշտք ընծայիւ սովաւ , ընկալ կենդանեօքն վս̃ քոյ գըթած՝ և զիս է̄ նոսին ․ եթէ ախտս ինչ սրբանուէրս՝ կաթուածոյ աչաց՝ սովլինք բերիցի , եղիցի ՚ի քէն խընամակալ՝ և յիս անձրևեալ ․ եթէ գրեսցի և ՚ի փրկութիւն կարգեսցի՝ հաղորդելոյն յայս կիրս կենաց , արասցես կամաւ քո օրհնեալ՝ և ինձ համարեալ ․ եթէ հեծութի̃ւն ա̃ծահաճոյս ՚ի ձեռն այսր բանի՝ ՚ի գաղտնեաց ուրուք յառաջ եկեսցէ , օգտեցայց քև բարձրեալ՝ և ես ընդ նմին ․ եթէ ձեռն մաքուր՝ խնկով հանդերձեալ՝ առ քեզ համբարձցի , հասցէ միասցի՝ ընդ իմս ձայնի և աղաչողացն աղերս՝ յառաջ մատուցել ։

Եթէ պաղատանս բազմադիմիս ընդ իմս երկնեսցի , լիցի՝ և ինձ քև՝ և վասն սորին կրկին նուիրեալ ։

Եթէ յարգեսցի այս անձին բանի պատարագ՝ քեզ ՚ի հաճութիւն , նախայլոյն՝ ընդ իս քև ընծայեսցի ։

Եթէ ՚ի տխրանաց ինչ ձանձրութ̃՝ որք նուաղեսցի , կանգնեսցի՝ վերստին հաստարանաւ այս հառաչանաց՝ ՚ի քեզ յուսացեալ ․ եթէ համբարտակն վստահութեան մեղօք յատակի , այսու արձանօք պատկանեցելովք աջով քո պաշտպան՝ դարձեալ կառուսցի ։

Եթէ յուսոյն ձգարան՝ սուսերքն յանցանաց հատեալ կորեսցի , կցեսցի՝ դարձեալ միւսանգամ կամօք ամենակալիդ՝ բարուք պատուաստեալ ․ եթէ վըտանգ մահու՝ անձնական ցաւոյ՝ զոք պաշարեսցէ , գտցէ փրկութի̃ սովաւ առ ՚ի յայս կենաց՝ յաղօթելն առ քեզ կեցուցիչ ․ եթէ տագնապաւ ոք տարակուսի՝ ՚ի սիրտ խոցեցի , քաղցրութ̃ քո սովաւ՝ ապրեալ

ողջացի ։ Եթէ անքաւելի կորստեամբ պարտեաց՝ յանդունդս որք խորոց իցէ ընդլուզեալ, եկեսցէ 'ի լոյս՝ կարթիւ այս ճնարից՝ քո պատսպարեալ. եթէ թմբրութբ խաբից՝ խաւարին գործոց իցէ որք վնասեալ, զօրասցի՝ անդրէն վասն քո միայն ապաւէն՝ 'ի քեզ ապաստան եղեալ ։ Եթէ պահպանակն վստահութե զանձն ուրուք լքցէ, ընկալցի՝ այսու միջնորդիւ ձեռն քո զնա՝ ամփոփեալ 'ի նոյն հաստատութե. եթէ ամայի 'ի զգուշութէ պահողացն որք դեգերեսցի, սպասեսցէ սովիմբ՝ առ 'ի նոյն դարձ նորոգողիդ ։ Եթէ սառուռ դիւային ջերման՝ դողութբ ինչ զոք խռովեսցէ, սթափեսցի՝ 'ի սոյն յոյս նշան՝ խոստովանեալ և երկրպագեալ խաչիդ խորհրդոյ. եթէ անօրէնութե մրրիկ՝ խորտակիչ հողմոյ՝ յանկարծ բախեսցէ զհաստատուած մարմնոյ շինուածոյ մարդոյ՝ յերկրային ծովուս, հանդարտեսցի՝ անդրէն՝ ղեկաւ այս թեւոյ 'ի քեզ պատկանեալ ։

4 Եւ արասցես լինել դեղ կենաց՝ առ ճնարս ցաւոց հոգւոց և մարմնոց՝ քոց ստեղծուածոց, զայս կարգեալ սահման ողբոց մատենի սկզբնեցելոյ յանուն քո՝ բարձրեալ ։ Ո՜ սկսեալս իմ՝ դու կատարեա. եղիցի հոգի քո խառնեալ 'ի սա. շունչ զօրութե մեծիդ միասցի 'ի քո ինձ շնորհեալ ստեղծաբանութիւնս. զի դու տաս զօրութի վհատեալ սրտից, և ընդունիս փառս յամենեցունց ։

ամէն ։

Սերտին ցաւելուած սրտին հեծութե՝ նորին հոգւոյ, տա նոյն աղերս հողեղինաց բանի. ՚ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ.

❊ Բան. Ի.

1 Եւ քանզի սկիզբն կալայ խօսել ընդ քեզ՝ որ ՚ի ձեռին ունիս զշունչ կենդանութեան հոգւոյս բազմամեղի, յիրաւի սարսեալ դողացեալ տագնապաւ մեծաւ՝ յաւէտ երկնչիմ. վասն զի ահաւոր և անտանելի, և ՚ի սահմանէ բանի փախչելի, յիշատակ անճողոպրելի՝ անաչառ դատ քո ատենի՝ ՚ի կշտամբութեան իմ պարտաւորի՝ ահարկու երկնի և երկրի. Նաև՝ և չիք իսկ բժշկութի բազմամբոտանջ սաստկութե վիրացս անողջանալի, խայթմանց խածուածոց մահաբերին բերանոյ ժանեաց՝ որսողին զանձն իմ ՚ի կորուստ. Անձնաւանդ զի՝ ոչ գոյ պատասխանի, ըստ առակողին, յաւուր պատերազմի. և ոչ բանիւ իրաւանալի, և ոչ վերարկուաւ պատսպարելի, և ոչ դիմակօք կեղծաւորելի. ոչ առ երեսս բանիւք մատչելի, և ոչ կերպարանօք երբեք խաբելի. ոչ յօդուածովք բանից ստելի. ոչ արդամամբունից փախչելի. ոչ Թիկանց դարձուցանելի. ոչ դիմաց ընդ երկիր մածուցանելի. ոչ բերանով ընդ հող հարկանելի. ոչ ՚ի խորս երկրի զօղելի. Քանզի մերկ են քեզ ծածկեալքն, և հրապարակեալ են աներևոյթքն. արդարութի իմ նուաղեալ՝ և խոպան ունայնացեալ. մեղանքն յայտնեցեալ՝ և յաւէտ առաւելեալ. չարիքն իմ միացական՝ և ես կորստական. իրաւանցն կշիռ պակասեալ՝ և անիրաւութին խիղճն զօրացեալ. բարեացն բերք հալեալ՝ և սխալմունքն ար-

ձա

ձանացեալ․ աւանդն կորուսեալ՝ և դատակնիքն այժ֊
մէն գտեալ․ մահուն մուրհակ գծեալ՝ և աւետեացն
կտակ եղծեալ․ Բարերարն տխրեցեալ՝ և բանսար֊
կուն ուրախացեալ․ հրեշտակաց գունդն թաղծեալ՝
և սատանայ խնծղուք պարեալ․ վերնական զօրքն ող֊
բացեալ՝ և ստորնայինքն բերկրեցեալ․ սպանողին մը֊
թերք լցեալ՝ և պահողին գանձն կապտեալ․ օտարին
կողմն կանգնեալ՝ և ստացողին պարգև մատնեալ․
հաստողին ձիր մոռացեալ՝ և կորուսչին հաճոյքն պա֊
հեալ․ երախտիք փրկչին հենգնեալ՝ և բելիար զուար֊
թացեալ․ կենացն աղբիւր փակեալ՝ և գոռողին
ժանդ՝ ժանդիս ժամանեալ։

2 Եւ արդ՝ ոչ ապաքէն ընձալի էր, ըստ դրոյն կան֊
խուե նախաձայնելոյ, ոչ ստեղծանիլն երբէք յոր֊
գանդի՝ և ոչ նկարիլն ՚ի յորովայնի․ ոչ ՚ի ծնունդ յա֊
ռաջագայիլ՝ և ոչ ՚ի լոյս կենաց հասանիլ․ ոչ ՚ի թիւս
մարդկան գրիլ՝ և ոչ ՚ի հասակ աճման ամբառնալ․
ոչ ՚ի պատկեր գեղոյ զարդարիլ՝ և ոչ բանիւ հանդեր֊
ձաւորիլ, քան ընդ այսպիսեաց սատակագունից և սար֊
սափելեաց ըմբռնիլ պարտուց, զոր և ոչ վիմաց կարծ֊
րութ̃ի բերել, թող թէ մարմնոց լուծականութ̃ի։

3 Եւ արդ՝ ո՞ւր բարեգութ՝ աղաչեմ զքեզ՝ ո՞ւր
ինձ ողորմութ̃ի, որ զայսպիսի դու ինքնին քե֊
զէն քոյով բանիւ մեզ սահմանեցեր՝ ասելով, թէ
տո՛ւք զայդ նուէր՝ յանուն փրկութ̃ե ձերոյ՝ ա̃յ, և
սո՛ւրբ եղերուք․ զի ողորմութ̃ի կամիմ, և ոչ զպա֊
տարագ։ Ահա բարձրացիր վերստին խնկեալ այսր
յիշատակաւ, որ ունիս զա̃մ, և ՚ի քէն է ա̃մ, և քեզ
փառք յաւիտենից․ ամէն։

Մ քրաւէն ցուցելոած չքնին հեծուբին՝ նորին հանդէս, առ նորին ազգերս մաղթանաց բանի. 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ.

Բան. Ա.

1 Նուարդ՝ ես երկրածինս մարդ՝ կենցաղա-
կանաւ անկայուն գոյիւ զբաղեալ, և յի-
մարութեամբ պատրողականաւ դիւրաւ՝ յիմա-
րեալ, որ ամենայնիւ ստեմ, և ոչ միով ինիք ճշմար-
տեմ. Բանզի որովք դիմօք վերադրեցելովք՝ նը-
շանակօք ադօրտեցելովք՝ յանդգնեցայց լինել յան-
դիման քում դատաստանիդ, ով երաւորդաւ ահա-
ւոր անճառ՝ անպատում հզօր Այ բոլորից. Բանզի
դասեալ ստատին 'ի սոյն՝ զապերախտութիւն մեղու-
ցեալ անձինս՝ առ քում երախտիս, ցուցից զերա-
ւունս քո միշտ զօրացեալ, և զանիրաւութիւն իմ յա-
ւէտ պարտաւորեալ. Ոչ արարեր զիս 'ի քո պատ-
կեր պանծալի՝ 'ի ձեռն վեհիդ տպաւորութեան, ըղ-
ակարս օժանդակելով.

2 Զարդարեցեր բանիւ. փայլեցուցեր փչմամբ.
միտք ձոխացուցեր. իմաստիւք աճեցուցեր. հանճա-
րով հաստատեցեր. 'ի շնչականացն որոշեցեր. հոգւով
իմանալեաւ խառնեցեր. իշխանականին գոյիւ պըճ-
նեցեր. Ծանար հայրաբար. սնուցեր դայեկապէս.
տածեր ստացողաբար. Տնկեցեր զամբարիշտս 'ի քում
դաւթի. Ջրով կենաց ոռոգեցեր. աւազանին ցօ-
ղով մաքրեցեր. կենացն փայտիւ արմատացուցեր.
հացիւդ երկնայնով ջամբեցեր. Ածային արեամբդ
արբուցեր. անհպից և անհասանելեացն ընտանե-
ցուցեր. զաչս երկրեղէն՝ 'ի քեզ համարձակեցեր.

լու

լուսոյդ փառաց վերածածկեցեր • զհողանիւթ մա-
տուռնս՝ անմաքուր ձեռացս՝ 'ի քեզ մատուցեր • զմտ-
խիրս անարգ մահացու՝ իբր զնշոյլ լուսոյ յարգե-
ցեր • զհուր քո հզօր ահաւոր օրհնեալ՝ մարդասիրա-
պէս և անարժանիս իմոյ անձին կնքեցեր • Ոչ կի-
զեր զբերանս լցեալ նանրութբ՝ 'ի ժառանգակիցն
կարդալ զքեզ • ոչ կշտամբեցեր զյանդգնեալս՝ 'ի
քո կցորդութի • ոչ ստուերացուցեր զտեսիլ աչացս՝
'ի քումդ ակնարկութի • ոչ արդելանաւ կապանաց՝
ընդ մահապարտացն տարադրեցեր • ոչ խորտակեցեր
զդաստակ բազկիս , որ անմաքրապէս առ քեզ համ-
բառնայր • ոչ մանրեցեր զոտս իմոց մատանցս՝ 'ի շօ-
շափելն զրանդ կենաց • ոչ պատեցին զինև մառա-
խուղք՝ 'ի ձօնելն զքեզ՝ անհաւոր • ոչ փշրեցեր զպարս
ատամանցս՝ յըմբոշխնելն զքեզ՝ անսահմանելի • ոչ
գնացեր բարկութեամբ խոտորնակ՝ խոտորնակի ընդ
քեզ հետևօղս , իբր ընդ վրիպեալ տունն խորշելի •
Ոչ խայտառակեցեր 'ի հարսնարանիդ՝ զանարժանս
քումդ պարերգութե • ոչ 'ի գձուձ հանդերձին տեսիլ՝
զանօրինեալս յանդիմանեցեր • ոչ կապանօք ձեռացս
և ոտիցս՝ յարտաքին խաւարն հալածեցեր •

3 Այս ամ մատուռնս բարեաց՝ և զներելոյդ եր-
կայնմտութի ընկալեալ 'ի քէն՝ բարերար օրհնեալ ,
և յամի միշտ երկայնամիտ , փոխադրեցի մեծապարս
պարտեաց՝ անթիւս և բազմօրինակ անօրէնութիս ,
մարմնականաց և անձնականաց՝ ամենակիր բազմածուփ
խորհրդոց յուզմանց երկրաքարշութեց • Այսո-
սիկ քեզ՝ ած իմ և տր , ընդ այսքանեաց բարեաց փո-
խաբերեցի • զայս քեզ՝ ինձէն հատուցի չարիս , ըստ

մովսիսեան յանդիմանութեանն առակի , մոռացեալ
զիմաստութի՛ւն և սիրօղս յիմարութե՛ն ։ Օ՛ այսց բա-
րեաց երախտեաց կաճառս՝ ընդունայնութե՛ն գնա-
ցի՛ք՝ չարաչար ունայնացուցի ․ զայս լուսաւորութի՟
շնորհաց անճառից՝ ՚ի բարձրելոյդ խնամոց բարդե-
ցեալ՝ մրրկաւն խելագարութե՛ն ցնդեցի ․ Նա թէպէտ
բազում անգամ ծանուցար՝ կարկառմամբ ձեռին քո
այցելութեան ձգել զիս առ քեզ , ո՛չ հաւանեցայ ,
ըստ մարգարէին՝ որ զիսրայէլէ ամբաստանութե՛ն ․ և
թէպէտ խոստացայ դաշնաւորեցի քեզ հաճոյանալ ,
և ո՛չ ընդ այսմ սահմանաւ ուխտիւ փակեցայ , այլ
դարձեալ զնոյն նիւթեցի չարիս , անդստին յոճն
առաջին մատեայ , փշոյն մեղաց հերկեցի զանդաս-
տան սրտիս՝ յորոմանն արդիւնաւորութիւն ։ Աւիս
ելանեն առածք՝ ա͞ծարեալ ս͞բ մարգարէից , քանզի
մնացեր յինէն խաղողոյ , և ես ընդ այնորիկ փուշ
շառաւիղեցի ․ դարձայ յանախորժ դառնու՟ն պտղոյ
այգիս օտարացեալ ․ բուռն հարի զանհաստատ հող-
մոյ , որովք միշտ տատանեալ՝ այսր անդր տարաբե-
րիմ ․ ըստ ձայնի երանելոյն յոբայ՝ ընդ ճանապարհ իմ͞ն
անդարձ գնացի ․ ՚ի վե͞ր աւազոյ՝ շինուածս յիմարու-
թե՟ն կառուցի ։ Լայնատարր հետովք խաբեցայ՝ կե-
նայն անձկալեաց հասանել , փակեցի ինձէն զելիցն
ուղևորու՟թ , բացի կամաւ զկորստեան խորխորատն ։
Խուցի զպատուհան լսելեացս իմոց՝ առ բանիդ կե-
նաց ընդունելու՟թ ․ կափուցի զաչաց հոգւոյս հայեց-
ուած՝ առ ՚ի զկենացն դեղ նկատել ։ Ո՛չ ընդոստեայ
՚ի թմբրութե՟ց լքմանէ մտացս՝ ՚ի պատգամ փողոյդ
ահաւորութեան ․ ո՛չ զգաստացայ ՚ի փողչք գուժի՛

հրափորձական աւուրն ընտրութեան . ո՛չ երբէք զար-
թեայ 'ի նիրհմանէ քնոյն մահացուի , որ 'ի կորուստն
կարապետէ . Ո՛չ ետու հանգիստ քոյ հոգւոյդ՝ 'ի
մարմնեղէնս տաղաւարի . ո՛չ ընդ բնութիւն շնչոյս
խառնեցի՝ զմասն շնորհաց քումդ պարգեւի . խմոյս
ձեռօք կոչեցի կորուստ , ըստ առակողին , զհոգիս
կենդանի մահացուցանել .

4 Աւ՜ զինչ է ինձ սակաւս եւ նուաղագոյնս յօդել
սահմանս կսկծելիս չափաբերականս , մինչ ան-
ցեալ է ըստ քանակութիւն՝ եւ վրիպեալ ըստ բժշկութիւն .
Որդ՝ քո՛ է ընձեռել կեանս՝ հոգւոյ մեռելոյս , եւ
անոխակալութեամբ մատչել առ այցելութիւն դատապար-
տելոյս՝ որդի Այ կենդանւոյ . քեզ փառք յաւէտ .
ամէն .

Մ՝երգոյն յաւելուած նշխեն հեծութեան՝ նորին հեղինակի , առ նոյն աղերս խաղաղութեան բանի . 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ .

❁ Բան . Ա .

1 Իսկ արդ՝ զինչ բարւոք գոյ առ այս , կամ որ-
օգուտ ինձ առ այն սահման ընթացից ձայ-
նիս հեծութեան՝ լքանել , եւ ո՛չ զամբարեալ
չարաւ մահացու վիրիս՝ խարանաւ բանիս արտաքս
հերքել . եւ կամ զծանրութիւն սրտիս՝ մթերեալ ցա-
ւոյս՝ հոգեկան խիթոյս , իբր տաղտկացուցանողական
ճառաւորութեամբ , մատնամուխ զզուանօք փախել .
2 Աւ՜ քանզի ո՛չ գտայ արժանի պարծելոյ 'ի փառս՝
ընդ սրբցն դաս , որոց լի են բերանք նցա ծաղու՝
եւ շրթունք խուռեանց ցնծութեամբ , ըստ առակողին եւ

սաղ

սաղմոսողին , ՚ի կարգն երկրորդ դիմեցից՝ զնմանիւն իմ յիշատակել համայն ատամնօք · Թէպէտ առ իմում թերութե բարուց անբարեաց՝ և նոքա յաղթականք իցեն , իբր ապաշաւելն՝ քան զանապաշխարն : Տօնելի եղև մանաւանդ , առ իմոց պարտուցս առաւելութի · պատուեցաւ և փարխեցին , առ դժնէիս ամբարշտութի · գովեցաւ անառակ որդին , առ անդարձիս ուխտազանցութի · յիշատակեցաւ կեղծաւորուն որդւոյն ամասեայ , առ անշնորհութի ապախտաւորիս · օրհնաբանեալ եղև աւազակն , որ դատախազն է անհաւատից · պատուեցաւ և կինն պոռնիկ՝ սկզբնամայրն ապաշխարողաց : Ո՛չ պակաս քան զհարաւոն՝ զատեղծուած սրտիս իմ խստացուցի · ըստ օրինակի խռովութե մրրկաց ծովու ծփեցայ , ո՛չ այնքան սարսեցի և պատկառեցի ՚ի սաստկութէ քումդ հրամանի , որքան ալիք ծովուն՝ յեղերացն : Ընդ թիւս չափուց կշռութե առ իմն գործոց՝ և աւազոյն կոյս սահմանեցաւ · պակասեայ անբաւիցն շիղջք , առ համբարս իմոցս անօրէնութեց :

3 Զի թէպէտ և յոյժ բազում են մանունքն՝ ՚ի յափունս ջրոյն համհաւաքեալք , այլ՝ ուրոյնք և առանձնականք ՚ի ծննդոց աճելուէ · իսկ մեղանք իմոյ յանցանաց՝ անթիւք , զորս անճնարէ առնուլ ՚ի միտ :

Ոմն՝ և ծնունդք իւր · ոմն՝ և շառաւիղք իւր ·
ոմն՝ և բիծք իւր · ոմն՝ և արկածք իւր ·
ոմն՝ և փուշք իւր · ոմն՝ և արմատք իւր ·
ոմն՝ և հաստուածք իւր · ոմն՝ և պտուղք իւր ·
ոմն՝ և նշխարք իւր · ոմն՝ և ճուղք իւր ·
ոմն՝ և ոստք իւր · ոմն՝ և արմկունք իւր ·
ոմն՝

ոմն՝ և ճիրանք իւր · ոմն՝ և մատունք իւր ·
ոմն՝ և խլրտմունք իւր · ոմն՝ և զօրութիւնք իւր ·
ոմն՝ և ազդմունք իւր · ոմն՝ և նշմարանք իւր ·
ոմն՝ և ոխայք իւր · ոմն՝ և մնացուածք իւր ·
ոմն՝ և ստուերք իւր · ոմն՝ և մթութիւք իւր ·
ոմն՝ և յարձակմունք իւր · ոմն՝ և ծնարք իւր ·
ոմն՝ և պատիրք իւր · ոմն՝ և դիտմունք իւր ·
ոմն՝ և դիմեցմունք իւր · ոմն՝ և չափք իւր ·
ոմն՝ և խորք իւր · ոմն՝ և գարշութիւք իւր ·
ոմն՝ և կայծակունք իւր · ոմն՝ և կիրք իւր ·
ոմն՝ և մթերք իւր · ոմն՝ և գանձք իւր ·
ոմն՝ և ցնցուղք իւր · ոմն՝ և աղբերք իւր ·
ոմն՝ և գիւտք իւր · ոմն՝ և շանթք իւր ·
ոմն՝ և հրդեհմունք իւր · ոմն՝ և պատկառանք իւր ·
ոմն՝ և վէհք իւր · ոմն՝ և անդունդք իւր ·
ոմն՝ և բորբոքմունք իւր · ոմն՝ և աղջութիւնք իւր ·
ոմն՝ և ամպրոպք իւր · ոմն՝ և կայլակք իւր ·
ոմն՝ և հոսմունք իւր · ոմն՝ և հեղեղք իւր ·
ոմն՝ և սառնամանիք իւր · ոմն՝ և դրունք իւր ·
ոմն՝ և շաւիղք իւր ։ Հնոցն՝ և տապ իւր · հրատն՝ և գոլորշիք իւր · հալոցն ճարպին՝ և ճենճերմունք իւր · օշինդրն՝ և դառնութի՟ իւր · կործանիչն՝ և ջնաղանդեալք իւր · բռնաւորն՝ և յելուզակք իւր · դոռոզն՝ և սպառնալիք իւր · աւազակապետն՝ և գումարտակք իւր · գազանն՝ և կորիւնք իւր · խածանողն՝ և ծակոտուածք իւր · ապականագործն՝ և նմանիք իւր ։

4 Արդ՝ այսոքիկ պէտք են գլխաւորութեց՝ ապականողաց ոգւոց համայնից, դասեալք ընդ ինքեամբք նուաճութիւնք մասանց իւրաքանչիւրոց ՚ի

տուցանէ՝ բիւրք բիւրուց՝ և հազարք հազարաց ․ իսկ զհամօյնիցս Թիւ՝ նա միայն զօրէ իմանալ, որ զառ ՚ի մէնջ չէութիւն գրեալ՝ իբր զէութիւն գործոց տեսանէ ։ Նաև արդ՝ եթէ ոք զանձն ոչ խաբեսցէ, և առ երեսս ոչ կերպարանեսցի, և կեղծաւորաբար ոչ անհաւատեսցէ, և մարդ զինքն ծանիցէ, և հաստարակաց բնութիւն վարեսցի, և երկրածին զանձն դիտեսցէ, և ՚ի չափու իւրում կանոնին կացցէ, իմասցի ծանիցէ, զնախաթիւ մասունս, արկածիցդ վերագրելոց, թէ ոչ ընդունայն ինչ գրեցի, և կամ զբնաւ իսկութիւն սահմանեցի, որ ՚ի մերս բնութեան պտուտկի՝ ազգի ազգի վրիպականութիւն ․ այլ ՚ի բիւրուցն արգասեաց չարեաց՝ չափ մի երևեցուցի, զի նոքօք և զայլսն իմաստասիրեսջիք, թէպէտ և ոչ բաւանդակապէս ։

Մերտին ցուցեալ կրկին հեծութեան՝ նորին հոգւոյ, առ նոյն աղերս յաղբանաց բանի ։ ՚Ի խորոց սրտից իմոց՝ ընդ տը ։

Բան ․ Ն ։

1 Նա զի մի՝ զփրկութեան վաստակութիւն իսպառ կորեցից, և ապաղէն եղեալ՝ մատնեցայց այսքանեաց աներևութից ընդդիմամարտից, որք ոչ այլ ինչ են, քան թէ ընտանիք թշնամիք՝ ինքնածին բուսեալք, զոր վերագրեալքդ սահմանեցին՝ զորքանութիւն պատկերին ձևոյ եդեալ, ահարկուս ցուցից առ սմին բազմաբայլ բռնութեան մարտկացդ՝ զօրեղ ախոյեանս ծածկեանս՝ ամենայաղթօղս և անպարտելիս, թէ և կսկծելիս կիրս՝ և դժուա-

րակութ պտուղս ծառոց անհաստատելեաց , և անկոխ
ձանապարհաց երկք և տաժանմունք ։ Քանզի զայն
ամ դոնդս չարութեան բանսարկուին զօրաց , սա-
կաւ մի արտօսր կաթուածոց աչաց՝ եթէ զձ՛ձիս զե-
ռունս բազմոտանիս խխայթից երկրի տկար խլըտ-
մանց՝ անկեալ 'ի վերայ ծորումն ձիթոյ , կամ դոյղն
դեղ ինչ սատակչական , ցամաքեցուցանէ ։ և դոյղն մի
հառաչումն որտի հեծութե՝ ելեալ 'ի յոգւոյ , եթէ
շնչումն հարաւային ջերմութե՝ խառնեալ յարևու ,
զառնամանեաց սաստկութիւն հալէ ։ քանզի ըստ
միումն նմանութե՝ հեշտածինք են ։ և ըստ միւսումն
դիմադրութե՝ դիւրամեռք ։

2 Այլ ես ոչ երբէք կասեցից դատել զդատապար-
տեալս՝ բանից կսկծմամբ ։ պարսել զպարտաւո-
րեալս՝ եթէ զձկնասակար անփրկանաւոր անհամոզելի ։
վ̄ զի զոմանս սատակեալ 'ի յիմոց նեղչացն , ոմանց
զօրութի տամ կենդանանալ՝ առ հոգւոյս կորուստ ։
Տունկս դառնոստեան , որ զդարշուի անառակ վա-
րուց ծաղկեցի ։ բարունակս ապականաբեր և մահ
ողկուզեան , որ զկորստեան գինին երկնեցի ։ քանա-
նու զաւակս՝ և ոչ յուդայի , ըստ ասից մեծին դա-
նիէլի ։ որդիս գեհենին , և ոչ արքայութե ։ ժառանգս
դժոխոց , և ոչ փառացն փափագելեաց ։ նիւթս տան-
ջանացն , և ոչ հանգստեան ։ Ապերախտս՝ առ երախ
տաւորդ ։ ապաշնորհս՝ առ բազմապարգևդ ։ միշտ մե-
ղուցեալս՝ առ երկայնամիտդ ։ դառնացուցիչս՝ քաղց-
րութեան բարերարիդ ։ Ոռացայ չար և վատ , ըստ
տէրունեան յանդիմանութեն ։ իմաստունս՝ չարիս
գործել , ըստ եսայեայ նախասացութեն ։ ժիրս՝ առ
ժան

ժանդագործութիս զազրութեան . Փոյթս՝ առ 'ի
բարկացուցանել զՔրն . մշտաշարժս՝ առ գիւտս սա_
տանայականս . հանապազորդեան վիշտս՝ ստացողին .
Թոյլս՝ առ բարեացն Թուիչս . Ծոյլս՝ առ երանութին
ընտրութե . դանդաղս՝ առ դիտմունս խոստացելոցն .
անարիս՝ առ կարիս պիտանեացն և օգտակարացն .
պաշտօնեայս՝ տիրադրուժ երախտամոռաց .
3 Վայ անձինս մեղաւորի , զի զարարիչն իմ բար_
կացուցի . վայ որդւոյս կորստեան , որ զկենդանութեն
ձիր մոռացայ . Վայ պարտապանիս անհամար բիւ_
րուց քանքարաց , որ ոչ գոյ հատուցանել . Վայ բեռ_
նակրիս ծանրութե մեղաց դժնէից , որ չունիմ դառ_
նալ առ հանգստարարն . վայ վնասակարիս տրունեան
պարտուցն , որ չիք հնար յանդիման լինել հզօրին .
Վայ եղէգնախուիս կիզանողականս նիւթոյ , որ տա_
չորելոց եմ 'ի գեհեննին . վայ ինձ առ այս յիշատակ ,
զի նետք բարկութեն այ՝ այրեցելովք են գործեալ .
վայ յիմարութես , որ ոչ մտաւեցի զծածկեցելոցն
յայտնութե հանդէս . Վայ ամբարշտիս , զի միշտ
անդադար ոստայնս չարեաց կկեցի . վայ զմարմինս
պարարողի՝ կերակուր որդանցն անմահից , կատողացն
Թունաւորաց զերկրդ համբերեցից . վայ ինձ առ ար_
բումն՝ մահուն բաժակի , որպէս զյաւիտենականն
տուժեցայց . վայ ինձ առ ելս անարժան հոգւոյս՝
յեղկելի մարմնոյս , երբ դատաւորին ճշմարտի յան_
դիմանեցայց . վայ ինձ առ նուաղութի՝ իւղոյն լապ_
տերաց , զի անարծարծելի է աղօտանալն . վայ ինձ
առ ճէպ տագնապի՝ ահին պակուցման , յորժամ ա_
ւագաստին մուտն փակեսցի . վայ ինձ առ ձայնին

 ահա

ահաւորութի՝ դողացուցէր և սարսափելեայն բա-
նից՝ երկնաւոր Թագաւորին վճռաւ կնքելոյն, Թէ
ո՛չ գիտեմ զքեզ.

Մ̱էրութին յաւելուած չքնին հեծութեան՝ նոքին հոխողէ, ու նոյն աղէրս ծաղրանաց բանէ. 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Աստ.

❋ Բան . Ը.

I Ու արդ՝ զինչ գործեսցես՝ անձն իմ կորուսեալ, կամ ուր թաքիցես, կամ զիարդ ապրեսցիս, կամ որպէս ելցես 'ի մեղաց բանդէ. *Քանզի բազում են պարտիքդ, և անթիւ հատուցմունքն. սաստիկ կշտամբանքն, և անվախճան նախատինքն. անողորմ են հրեշտակքն, և անկաշառ դատաւորն. հզօր ատեանն, և անաչառ բեմն. քըստմնելի սպառնալիքն, և անողորմ հատուցմունքն. ահարկու հրամանն, և մերկապարանոց յանդիմանութիւնքն. հրեղէն են գետքն, և անանցանելի են վըտակքն. թանձրամած խաւարն, և արտաքոյ այցելութե՝ մառախուղն. ապականութիւն է գուբն, և մշտըն ջենաւոր է տագնապն. ամենադրաւ տարտարոսն, և անշէջ սառնամանիքն. Ու արդ՝ արդարև քեզ են գանձեալ դառնինքս այսոքիկ դժնդակք, և արժանելի օթևանք, անըմբերբելեացդ պատուհասից, ով անարժան անձն իմ մեղաւոր՝ չարագործ՝ պոռնիկ բազմաբիծ, և սահման անդատանի՝ ընաւին անմաքրութե. Ահա զարդիւնս գործոց ձեռաց քոց ժառանգեսցես՝ թիւրեալդ 'ի յուղղութեց, և զառածեալդ 'ի մաքրութեց. տարադրեալդ յարդարութեց,

և

և 'ի կարգաց պարկեշտութեց · ունայնոց 'ի լուութեց՝ հոգեպարգև հարստութեց · նախանձարկու բարե-
րարին, և ամենակալ թագաւորին ։

2 Եւ քանզի կառուցեր քեզ անել արգելան՝ և անփախչելի որոգայթ, խոստովանեալ քեզէն զանբժշկականդ քո վէր, և զանօրինակդ հարուած, վկայելով զանձինդ զպարտականդ մահու՝ զանբուժելիդ բեկումն, ով չարդ 'ի բարեաց · ով դառնունիդ 'ի քաղցրութեց · ով խաւարդ 'ի լուսազարմից · ով կապտեալդ 'ի պճնելոց · ով դարովեալդ 'ի գովելոց · ով ամբարիշտդ 'ի բարեպաշտից · ով չնչականդ 'ի բանականաց · ով անմիտդ 'ի մտաւորաց · ով անհանճարդ յիմաստնոց · ով անմաքուրդ յընտրելոց · ով մահացուդ 'ի կենդանեաց · ով խոհերականդ 'ի ն̃րց · ով արբշիռդ 'ի պարկեշտից · ով կեղծաւորդ յարդարոց · ով անպիտանդ 'ի պիտանեաց · ով անարգդ 'ի փառաւորաց · ով նուաղդ յառաւելուեց · ով գերիդ 'ի գերադունից · ով նուաստագոյնդ 'ի վեհից · ով աղքատդ յընչեղաց · ով անարժանդ 'ի փրկուեց · ով անանկդ 'ի բարձրուեց, և 'ի հոգևոր հարստուեց ·
և հատուածեալդ յօրհնելոց ·

Մերատին յաւելուած նըշին հեծութե՝ նորին հանդէ, առ նոյն աղէրս մաղթանաց բանին ։ 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ ։

Բան · Ժա ։

1 Եւ արդ՝ զինչ արժանաւոր ըստ քեզ բանբասանս շարադրեցից 'ի կտակ մաղթանաց մատենի այսր ողբերգութե, ով անձն իմ

թշ

թշուառ ամենապատկառ, և առ պատասխանիս բա-
նից անբարբառ, անպիտան եմ և նոցին մասնակցու-
թեան։ Զի եթէ զկնի մի ծուլոյ՝ 'ի յորակութի
դեղդ յեղեղեցից, և զդաշտս ասպարիսօք բազմօք
սահմանեալ՝ 'ի տարածումն լայնութեան քարտեզի չա-
փեցից, և զպտուղս յոքունց անտառաց՝ շամբից ե-
ղեգանց՝ 'ի հատուածս գոյութեան դրչաց կազմեցից,
և ոչ զթիւ մի 'ի բարդելոցն անօրէնութեանց՝ զօրեցից
ընդ գրով սահմանի գրաւել։ Նաև թէ զմայրս
լիբանանու՝ 'ի մի լուծ կշռոց զօդեցից, և կամ ըզ-
լեառն արարատեան՝ 'ի կէտ ամբարձման նժարի միոյ
արդարութեան՝ միջնորդ կացուցից, ոչ հաւասարէ
այնր հարթութեան համազուգակցել։

2 Ոստուս ամբարձուղէշ՝ ստուարատեղն՝ տերևա-
լից՝ ունայն 'ի պտղոց, նմանակից յաւէտ հարա-
զատ այնր թզենւոյ՝ զոր տէրն դօսացոյց. քանզի սա-
զարթօք վարսից. այս է՝ արտաքին դիմօք բարեշուք
կերպից՝ իբր պսակաւ իմիք պաճուճեալ, բացակա-
յն գոս բաղձալի. իսկ եթէ մերձեսցի անկօղն՝
խուզել զկնդրելին, գտցէ զքեզ ունայն 'ի բարեաց,
և դարշելի 'ի գեղեցկութեանց. ծաղր տեսողաց, և
նշաւակութիւք նախատողաց։ Զի եթէ ապաժաման՝
յանզգոյշ ժամու՝ հերապանծ տունկն պտղաբերոյս
անկենդան, որ դոյզն պատկերն է անպատրաստից,
եկն ընդ անխծիւք. և կամ երկիր ոսոխեալ ցողով,
և ոչ բազմապատիկ զաւանդս արդասեաց երկրագոր-
ծութեան՝ տածողացն մատուցանէ, լքեալ մոռանի.
իսկ դու՝ ով անձն իմ եղկելի, սահման բանաւոր և
տունկ կենդանի՝ և ոչ 'ի ժամու իւրում պտղաւոր,

իբր

իբր ո՛չ զնոյն կրեսցես պատիժ նախնում առակիդ ։
Վ՟ զի զհամոյնն ընկալար 'ի քեզ՝ անպակաս յառա-
ւելութեանց , սկզբնաւորեալ 'ի մարդն առաջին՝ և
մինչև 'ի սպառումն ծննդոց նորին՝ զերս գործոց
նանրութ՟ց , և զգիւտս նորոգս՝ ատելիս և անախոր
ժելիս հաստողին զքեզ Տ՟ր ։

3 Եւ վ՟ զի եդի զքեզ նպատակ հանդէպ երե-
սաց տեսութեան մնացի՝ ա՛նձն իմ անպիտան ,
վիմօք ձգելոց արձանաց բանից՝ իբր զանընդել գա-
զան վայրենի , անողորմաբար զքեզ քարկոծել ։ Որ
թէպէտ և ո՛չ պատահիմ անուանիլ արդար , սակայն
յառաջնումն պատասխանւոյ՝ իբր ընդ սոսկի ու-
մեմն՝ ընդ անձին՝ յօժարամիտ կամօք ողորիմ , ըստ
իմաստութեանն բանի ․ և զայդս մնաց խորհրդոցս
գաղտնեաց՝ իբր զգլխաւորեալ յանդաւորութ՟ի չա-
րութ՟ե գործոց խոստովանեալ , քեզ տարածեցից՝
ա՟ծ իմ և տէր ։ Զի որով չափով չափեցից զան-
ձինս ստգտանք , 'ի քոյդ աննուազ գթութ՟ց՝ այս-
րէն չափեցայց , ընկալեալ զշնորհդ յաճախագոյնս՝ ընդ
մեծագունիցդ պարտեաց ։ Եւ ո՛րքան վիրացն հար-
ուածք՝ անբժշկականք և անհնարաւորք ճարակեցին ,
այնքանեօք չափովք կրկին առ սմին՝ և իմաստք ար-
ուեստից բարձրեալ բժշկիդ՝ բարեհաճեալ լու-
սաւորեսցին ․ և 'ի պարտուցն առաւելութ՟ , նոյնքան
փոխատուիդ առատութ՟իւն՝ բարեբանեալ միշտ
պսակեսցի , ըստ խնկաւորդ քում առակի ։ Զի քո՛ է
փրկութ՟ի ․ և 'ի քէն է քաւութ՟ի ․ և աջով քո՝ նորո-
գութ՟ի ․ և մատամբ քո՝ զօրեղութ՟ի ․ և 'ի հրամանաց
քոց՝ արդարութ՟ի ․ և յողորմութ՟եց քոց՝ ազատութ՟ի ․
և

124

և յերեսաց քոց՝ լուսաւորութ՟ի . և ՚ի դիմաց քոց՝
զուարճութ՟ի . և հոգւովդ քո՛ բարութ՟ի . և օծմամբ
իւղոյ քոյ՝ սփոփութ՟ի . և ցօղով շնորհի քոյ՝ զուար֊
թութ՟ի . և դու տաս մխիթարութ՟ի , և մոռացուցա֊
նես զվհատութիւն . և բառնաս զխաւար վշտաց , և
զհեծութ՟ի ողբոց՝ ՚ի ծաղր փոխես : Եւ քեզ վայելէ
օրհնութ՟ի գովութ՟ի հանդերձ՝ յերկինս , և յազգս
հարցն՝ և ՚ի ծնունդս նոցա , և յաւիտենից յաւի֊
տեանս . ամէն :

Մերատին յաւելուած չքէին հեծութ՟ե՝ նորին հաճոյէ , առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի : ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Ա՟յ :

❋ Բան . Ժ :

1 Եւ արդ՝ քանզի միապէս մարմնէ կորստեան՝
և զգլխովին ուժգնապէս , և մեղանչելն մո֊
լեգնաբար . զի թէև օտարացեալ իմ՟ են
՚ի միմեանց այլայլութիք նմանութ՟եցն , սակայն ըղ֊
կերպարանս երկաքանչիւրոցն առ միմեանս եդեալ ,
զմի և զնոյն վհատութեան ծնունդս արտադրեն :
Զի մինն՝ զհզօրին ձեռն՝ իբր ապիկար՝ թերահա֊
ւատէ , իսկ միւսն՝ ըստ նմանութեան քառոտանեաց
պաճարեղինաց՝ յանզգայս եղեալ , զյուսոյն առաստան
խզէ . վասն որոյ ընդ առաջնումն միշտ փաղաքշեալ՝
հանապազ խնդայ սատանայ . իսկ երկրորդաւն՝ ըստ
նմանութ՟ե լափլիզօղ դժոխորովայն գազանի , իբր
կերակրով՝ արեամբ պարարի .
2 Եւ արդ՝ իբր զգանեալ բազմահարուածեան հե֊
ծանաւ , և յափն մահու ժամանեալ՝ դղջն ինչ

դարձուածս շնչոյ ընկալեալ, և յոգի կենդանի եկեալ,
կազդուրեցոյց պատսպարեցոյց կանգնեցոյց յար-
եայց յանկենդանականս կորստենէ. օժանդակեալ
քո ձեռամբն՝ որ գթածն է յա̃մի՝ 'ի բարերար յերկ-
նաւոր հօրէն՝ փրկութե̃ և բժշկութե̃ պտուղ ըն-
ձեռեալ ինձ մեղուցելոյս՝ ախտացելոյս՝ և մահացե-
լոյս. Նու սկզբնաւոր ողբերգութե̃ այսր աղերսա-
նաց, զհաւատոյն շինուած կառուցից. քանզի և ոչ
'ի նախնեացն՝ սրբիմբք զինել, փոխեցաւ իսկոյն յան-
մահականն վիճակ վերին. զապաշխարութեանն դեղ
ընկալեալ, ապաշաւանաց Թօշակաւն՝ զգրաւականն
աներծութեան ստէն ժառանգեաց. 'Ի վեր քան
զորոյ՝ առաքեալ՝ ընդ նմին ցուցանէ, որք զհանդէսն
մրցանակին յերկրի կատարեալ, ապագայիցն և երկ-
նաւորացն յուսոյ հաւատացին, և անտեսիցն ձոխու-
թե̃ փարթամացան. Իսկ զխրախոյս տրունի պաշտե-
լի բանին՝ յիշեալ առ սմին, զի ա̃մ ինչ հնարաւոր է
այնմ՝ որ հաւատայն. Ո՛ զի՝ և զչափն ընտրակա-
նացն բարեմասնութե̃ ա̃յ հաճելեացն՝ զննեալ աս-
տանօր, զայս պատկեր բանի ընկալաք նախնի դաշ-
էրէց, առ 'ի սրբութե̃ցն մուտ՝ սովիմբ հանդերձել.
առանց որոյ և ոչ տրն փառաց՝ զիւրսն առ մեզ հ-
րաշագործեաց զօրութիւնս, եթէ ոչ նախ՝ լծակից
խնդրեաց բարերարութե̃ն իւրոյ զհաւատսն մեր.
ուստի և կեանս ընձեռել զօրէ ինքնիշխան բաւա-
կանութե̃՝ առընդեր գոլով ա̃յ. քանզի հաւատք քո
կեցուցին զքեզ, օրհնաբանեալն ա̃յ բերան վկայեաց.
Քանզի արդարև սեռն տեսութի, և կատարեալ
իմաստութի, և առ ա̃ծ ընտանութի, և բարձրելոյն
ծա

ծանօթութիւն հաւատոյ մասն՝ երջանիկ և ընտրեալ
անուն՝ որ յարաձգեալ մնայ անվթար և անփակելի,
պատուակից գոլով սիրոյ և յուսոյ։ Ո՜վ եթէ փո-
քու սերմանի գոյի՝ հաւատ մանանխոյ չափոյ նուաս-
տի հաւատք՝ զերանց մեծութիւն փոխէ զօրեղապէս
'ի սիրտս ծովու, ապա յիրաւի ընկալաք զայն սկզբ-
նաչաւիղ առաջնորդ կենաց՝ աներկմիտ պաշտօն առ
ած, որ զապառնիսն և զծածկեալսն՝ առանց երկ-
բայութեան 'ի հոգւոյն աչս տեսանէ, երրորդութեան
փառաւորելի անուամբն պատուեալս հաւատք՝ ընդ
սիրոյն դասեալ և յուսոյ։ Ո՜վ թէ՝ և զերիսն հաւա-
սածս առանձնաւորականս՝ 'ի մի և 'ի նոյն խորհուրդ
դիտեսցես, յաւէտ մեծասցիս նոքօք 'ի յած․ քանզի
թէ հաւատաս 'ի նա, և սիրես․ որով և յուսաս անե-
րեւութից պարգևաց նորին։ Նմա փառք յա-
ւիտեանս․ ամէն։

Մ՜երոփին յաւելուած նշխին հեծութեան՝ նորին հանդոյն, առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի։ 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ։

* Բան. ԺԱ.

I Ե՛ւ արդ՝ ես յետինս դաւանողաց՝ ունայն
'ի բարեաց, նոյեցեալ խորհրդով մտացս
'ի սկզբնաւորն իմ եղելութիւն՝ 'ի ձեռն
ձեռին ստացողին իմոյ յանէից, յուսով հաւատամ
յԷ քէ՝ առնել զոր կամի։ Քանզի հաւատացի, վ̄յ
և խօսեցայ խրատեալ պօղոսիւ, ուսեալ 'ի դաւթայ,
թէ և արդ կենդանի մաղթանք նոցա այց ինձ արաս-
ցեն․ որպէս հաւատովք ձանաչել զնա, և զզօրութի

յա

յարութեան նորա , ըստ առաքելոյ , և զհաղորդութ՟ի
չարչարանաց նորա , և որ զկնի բերին ասացեալքն :
Աչորդ է սմին և յոյժ նմանատիպ՝ հաւատալն իս-
կապէս և 'ի նորոգս այս փոխադրութի , որ 'ի մեղացն
'ի քաւութ՟ի , և 'ի չարագործութ՟է յարդարութ՟ի , և
յանմաքրութ՟է 'ի սրբութ՟ի , և յանքաւելեացս պար-
տեաց մահու յանցանաց՝ յանդատապարտն երանու-
թիւն , և 'ի ծառայական կապանացս՝ յերկնաւորն ա-
զատութ՟ի : Քանզի զիա՟րդ ո՛չ արդեօք չքնաղ քան
զբան՝ և 'ի մթութ՟է երկևանութ՟ե խաւարի զտեալ՝
և աստուծով օժանդակեալ և օգնեալ սիրտ մեղա-
ւորի , որ ընդ մարմնապէս ծիծաղելն՝ առ նմին հե-
ծէ հոգեպէս : Որ թէպէտ և յամբարձմանէ բարձ-
րութ՟ե գերագունիցն կոյից , ստորասուզեալ ծան-
րութ՟է՝ յանդնդային վհին խորխորատ գբոյն կոր-
ծանման , նորագիւտ մեղօքն անջրելեօք , ունի և նշ-
խար նշուլից՝ փրկութ՟ե կենաց հպաւոր , իբր կայ-
ծակն լուսոյ պահեցեալ 'ի միտս և յոգի . որպէս ըղ-
հուրն նշանաւոր և զարմանաւոր թանձրամած՝ հը-
րաշիւք մակարդեալ վեհին հրամանի՝ 'ի յատակս ներ-
քին նիրհեալ՝ ջրհորոյն : Ուստի և մեղուցելոյն ի-
պառ թաղծելոյ , և ակնկալութ՟ի բարւոյն բարձելոյ ,
և համարձակութ՟ի շնորհին լքելոյ , յուսալ վերըս-
տին անդրէն միւսանգամ նախապարգևիցն փառա-
զարդութ՟եց դարձեալ հասանել . քանզի և յա՟ծուստ
անդուստ հանդերձի և այս՝ ներգործիլ առ սոյնս .
վ՟ս զի սա՛ զառողին զօրութ՟ի՝ ամենահնար աւետա-
րանէ : Զո՛ր խունկ հաճու՟ե մեծապէս հոտոյ ա՟ծ ,
քան յա՟մ բուրումն անուշից , և քան 'ի խառնեալն
եր-

երբեմն աղաչմամբ՝ 'ի սպաս խորանին , որ է կերպա-րան անձանց խոնարհից զինջեալ բեկութեամբ՝ առ 'ի միութիւն նոյն նմանութե ։ Ըստ որում հարցեալ փրկչին ամենից՝ ցոմանս ախտացեալս տեսանելեօք , հաւատայք ասելով՝ առ այդ , թէ կարող եմ առնել ձեզ զայդ , ո՞չ պարգևեաց աչաց նոցա լոյս , եթէ ոչ նախ զհաւատոյն գրաւ ընկալաւ ։ Քանզի զի՞նչ քան զմեռելութի քառօրեայն դիոյ՝ առ կենդանու-թի մեզ անյուսագոյն , առ որ կանանցն ժամանելոց 'ի յոյս արարչին՝ հաւատոյն հանդերձանօք , անյա-պաղաբար զփառացն այ տեսին զհանդէս՝ 'ի յեղ-բօրն կենդանութիւն ։

2 Իսկ աստատին անկապուտ շնորհին մնացելոյ զկնի մեղանացն՝ հզօրագոյն են վկայք ։ Նախ՝ ենովք ։ զկնի ահարոն ։ յետ նց դաւիթ ։ դարձեալ և պետ-րոս ։ ընդ որս և փոքրն եղիազար , որ 'ի մեծէն այ ողորմեալ՝ մեծագունիցն վկայեցաւ ։ Աւելորդ է առ այս և բանն առակի անառակ որդւոյն ։ Թողում զպոռնիկն՝ որ 'ի տանէ գովեցաւ ։ և զմաքսաւորն՝ որ 'ի բարեգործէն յիշատակեցաւ ։ և զաւազակն երջա-նիկ՝ որ յարձակումն վերջին շնչոյն՝ հաւատովքն պը-սակեցաւ ։ և զոր անքաւելին էին պարտիք՝ զհաղոր-դեալքն սպանման մահու արարչին ։ առ որս և գլխա-ւորն ընտրելոց պօղոս՝ որ երբեմն նախնին էր անօ-րինաց ։ Զորոց ոմանք ծանօթութբ օրինին գըր-րեալք , անդրէն կանգնեցան բիւրապատկեան գե-րազանցութբ՝ քան զնախակրօնիցն առաւելութի ։ Իսկ որ նախ քան զօրինակին տուչութի՝ զաւանդն պահեալ հայրենի , մերձաւորագոյն գոլ պատուիրանի

սկզբնահօրն դաւանութե, որ և զնախնւոյն պարտս՝
ինքեան վարկուցեալ, զնորայն՝ իւրովքն տուժեաց
կրեց տաժանմամբ, ոչ քաւեցաւ միայն ծածկեալ 'ի
յերկրի, այլ չարչարելեաւն մարմնով, բանականաց
բնութե կենաց կարապետ՝ յաղթող զօրապէս բըռ-
նութեան մահու՝ փոխեցաւ. Իսկ ոմանք 'ի բուսոյ
տհաս հասակին չարութե̃ն յերկարաձգեալ, 'ի կա-
տարեալ տիս ժամանակին, ոչ 'ի բարձրութե̃ն կայից
հոսեցան, քան թէ 'ի ստորնականաց թշուառութեց
դժնէից կենացս՝ 'ի կամարն երկնից համբարձան.
Նա թէ այն ժամանեաց կանխաւ՝ զօրացեալ 'ի չա-
րեացն դարձ, որ մինչև յոսկեղէն նիւթ յեղանա-
կեալ հողոյս գոյութե, և պատկերն արքունի՝ 'ի պա-
տիւ կերպիս մերոյ՝ նկարե̃լ արքունականն քանդակ-
ուածով, անկորուստ և անփոխադիր և յաղթող
դաւաճանութե զմերս ենթադրեալ բնութի, այս
առաւել յուսալի է այժմ մերկապարանոց լուսաւո-
րութի անքօղ և անվերարկու՝ տերամբ քիւ ուխ-
տեալ. որով և միշտ հաստատեալ պահի 'ի մեզ բանն
տրունի, ըստ մարգարէին ձայնի, ուխտ խաղաղութե
և կնիք հաստատութեան՝ առ հաշտարարն միջնորդ՝
երկնային անմահ կենդանի և մշտնջենաւոր բարե-
խօս. Ապա ուրեմն ըստ այսու կանոնի Ճշմարտա-
գունի, և անփոխադրելի սահմանի, և արարչաւանդ-
պայմանի, համբուրեմ հաւատոց շրթամբք՝ զպատ-
կեր բանիս, և ակն ունիմ փառացն շնորհի. քանզի
արդարև յարդարացուցանելն զմեզ տր՝ ոչ ոք զօրէ
դատապարտ առնել, ըստ առաքելական բանին
սահմանի.

3 Այլ յոյս անստուերագիր վստահութիւն ապաստան, կամ կործանելոյ կանգուն. թշուառացելոյ յաղթող. վրիպելոյ ՚ի դարձն կենդանական. ամենաթշուառ չարագործիս՝ ՚ի յոյսն. մահու մատնեցելոյ՝ ՚ի կեանսն. ընդ ապականութ՟ե վաճառելոյ՝ ՚ի ձիրն. դժոխային գործովք գրաւելոյ՝ ՚ի լոյսն. ստորնասէր անասնակենցաղիս՝ յերկինս. կրկին գայթակղելոյ՝ ՚ի վերստին փրկութիւնն. մեղօք կապեցելոյ՝ ՚ի հանգստեանն խոստումն. անբժշկական վիրօք վարանելոյ՝ ՚ի դեղն անմահացուցիչ. ստամբակեալս վայրագութ՟ե՝ ՚ի սանձն հանդարտութե. սրացեալս վարատական՝ ՚ի կոչումնն. ապառում դժընդակի՝ ՚ի հեզութիւնն. ընդդիմաբան լուտացողի՝ ՚ի ներումնն: Ի ք՟ս յ՟ս, և ՚ի հայր նորին հզօր և ահաւոր, յանուն և ՚ի կամս բարերարութե հոգւոյն ճշմարտի. օրհնաբանեալ խնկութե՟ն՝ և մի ա՟ծութե՟ն՝ զօրութիւն և արքայութիւն, մեծութիւն և փառք՝ յաւիտեանս. ամէն:

Ստորին յաւելուած նշխին հեծութեան՝ նորին հանդէպ, առ նոյն ողբոց մատենիս բանք: ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ ա՟յ:

* Բան. ԺԲ.

1 Եւ արդ՝ քանզի յաւէտ յառաջնում զըղջմանն՝ յուսահատութեանն բանիւ լքայ, և տարակուսանաց հեծանաւն՝ ՚ի մահ ձաղկեցայ, աստանօր ՚ի յուսոյն կերպարան փոխեալ՝ յարդահատել համարձակեցայց, զերրորդութի՟ն ա՟ծ կարդալով յօգնականութիւն ինձ մեղաւորի: Որ և

ան

անդստին իսկ յօրհնաբանելն և 'ի դաւանելն զկեն֊
դանարարն բնաւից ած , իսկոյն և կոչումն ընտանի
ձայնի աՀաւորութեան անուան շնորՀաձիրն բարե֊
րարի , մանՀացելոյս է կենդանութի , ըստ մարգարէին
նախաՃառութե , թէ որ կարդայ զտր , նա կեցցէ ,
Իսկ ես ոչ միայն կարդամ , այլ նաև Հաւատամ մե֊
ծութե նորին . ոչ եթէ վն պարգևաց նր մատու֊
ցեալ՝ յողջս դեգերիմ , այլ իբր զկենդանութի իս֊
կապէս , և զՀնչոյ տուր և առութիւն Հաւաստի , ա֊
ռանց որոյ ոչ է շարժողութի կամ ընթացութի . զի
ոչ այնքան յուսոյն Հանդուցիւ , որքան սիրոյն կա֊
պանօք բերիմ . Ոչ 'ի տուրսն , այլ 'ի տուօղն յաւէտ
կարօտիմ . ոչ փառքն են ինձ անձկալի , այլ փառաւո֊
րեալն է Համբուրելի . ոչ կենացն փափագանօք , այլ
կենարարին յիշատակաւն միշտ ՃենՃերիմ . ոչ վայե֊
լիցն տարփանօք Հեծեմ , այլ Հանդերձողին տենչա֊
նօք՝ յերկկամանց աստի կականիմ . ոչ զՀանգիստն
խնդրեմ , այլ զՀանգուցչին զերեսս աղաչեմ . ոչ
Հարսնարանին խնձոյիւք , այլ փեսային անձկութբ
մաշիմ . Ի ձեռն որոյ զօրութե վստաՀապէս ակնկա֊
լութբ վերագրեցեալդ յանցանօք բեռանց՝ աներկ֊
միտ յուսով Հաւատամ 'ի կարողին ձեռն ապաստա֊
նեալ , ոչ քաւութե միայն Հասանել , այլ զնոյն ինքն
տեսանել՝ յողորմութե և 'ի գթութե և յերկնիցն ժառան
գութի , թէպէտ և յոյժ եմ տարադրելի .

2 Եւ արդ՝ բազում պատկառանօք ամաչեցելոց դի֊
մաց կորացեալ , զմիջնորդ ազդման կափուցմանց
երկակի շրթանցս՝ արժանափակ աղխիւ կարկելոց՝
առ անՀամարձակ լեզուիս շարժութիւն , նորոգեցից
'ի

՚ի յերգ հառաչման պաղատանաց յեղանակութեանց՝ աղիողորմ հեծեծանաց՝ ՚ի բարձունս աղաղակելոյ ։

Սողբանք զօրաւորք՝ արհաւրաց գեհենոյն ։

3 Ընկա՛լ քաղցրութե՜՝ տէ՛ր ա՜ծ հզօր , զդառնացողիս զաղաչանս ։ Մատի՛ր գթութեամբ՝ առպատկառեալս դիմօք ։ Փարատեա՛ ամենապարտս , զամօթալից տխրութիւնս ։
Բա՛րձ յինէն՝ ողորմած , զանբերելի ծանրութիւնս ։
Անջրպետեա՛ հնա՛րաւոր , զմահացու կրթութիւնս ։
Աւարեա՛ մի՛շտ յաղթօղ , զխաբողին հաճութիւնս ։
Բացադրեա՛ վե՛րնային , զմոլելոյն մառախուղ ։
Կնքեա՛ կե՛ցուցիչ , զկորուսչին ընթացմունս ։
Ցրուեա՛ ծա՛ծկատես , զըմբռնողին չար դաւմունս ։
Խորտակեա՛ ա՛նքննին , զմարտողին դիմեցմունս ։
Տնադրեա՛ քո անուամբդ՝ զլուսանցոյց երդ յարկիս ։
Պարփակեա՛ քո ձեռամբդ՝ զառաստաղ տաճարիս ։
Դրոշմեա՛ քո արեամբդ՝ զմուտ սեմոց սենեկիս ։
Կերպացո՛ զքո նշանդ՝ ՚ի հետս ելից մաղթողիս ։
Ամրացո՛ քո աջովդ՝ զհանգստեանս խշտի ։
Մաքրեսցե՛ս ՚ի հաղբից զծածկարան անկողնոյս ։
Պահեսցե՛ս քո կամօքդ՝ զտառապեալ անձն ոգւոյս ։
Անխարդա՛խ արասցե՛ս զքո շնորհեալ շունչ մարմնոյս ։
Կացուսցե՛ս շրջափա՛կ՝ զպար զօրուդ երկնայնոյ ։
Կարգեսցե՛ս ՚ի դիմի՝ ընդդէմ դիւացն դասու ։
Տո՛ւր հանգիստ բերկրութե՜ մահահանգոյնս նիրհման ՚ի խորութե՜ գիշերիս , բարեխօսութե՜ հայցուածոց սրբոյ ա՜ծածնիդ՝ և ամենայն ընտրելոց ։

Ամփոփեալ պարուրեամ զպատուհան տեսութեանց՝ զդիտարանացս իմաստից՝ անզարհուրելի զետեղմամբ՝ ի ծփական խռովութենէ, կենցաղական զբաղմանց, անրջական երազոց, խօլականաց ցնորից, մշտատկաւ քո յուսոյդ՝ անմխասելի պաշտպանեալ։ Եւ սթափեալ վերստին ի ննջմանէ ծանրութեան՝ ամենազգաստ արթնութբ, հոգենորոգ զուարթութբ ի քեզ արձանացեալ, զոյս ձայն մաղթանաց՝ բուրմամբ հաւատոց քեզ՝ ամենօրհնեալ թագաւոր փառաց անճառից, փառաբանողաց երկնադումար խմբից երգակցեալ՝ յերկինս առաքել։ Զի դու փառաւորեալ ես յամենայն արարածոց յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Մերային յաւելուած կրկին հեծութե՛ նորին համար է, առ նոյն աղէրս մաղթանաց բանի։ Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ։

* Բան. ԺԲ.

1 ՈՎ բարերար հզօր աչաւոր, հայրդ բարի՝ ողորմութեանդ շնորհի, որոյ անունդ իսկ մեծիդ՝ զգթութիւն և զընտանութիւն աւետարանէ քաղցր՝ դժնէից և անդոհացողաց։ Ընդ քեզ և որդիդ քո՝ իբրև զքեզ, զօրաւոր ձեռն՝ իբրև զքոյդ, անժամանակ տէրութեամբ ահեղ՝ ընդ արարչութեդ քում բարձրացեալ։ Եւ հոգիդ մե ճշմարտութեան, բղխեալ առ ի քէն անսպառութբ, կատարեալ իսկութի դոյի, էութի մշտնջենաւոր, հաւասար քո ամի, փառակից որդւոյ քոյ տրութբ։ Երրեակ անձնաւորութի՝ համայն անքննելին, որոշեալ

'ի դիմաց՝ ուրոյն զատուցմամբ. իսկ միաւորեալ հա-
մագուգութբ՝ նոյնագոյ բնութբ տիրապէս՝ անշր-
փոթ և անանջրպետ՝ միով կամօք և կցորդութբ.
ոչ երկցութի ումեմն 'ի յումեմն, և ոչ քթթել մի
ական առ նուաղութիւն միոյն ժամանեալ, քան թէ
պատճառ սիրոյ երկնայնոյ անստուեր լուսոյ՝ որ առ
մերն է ծանօթութի, միով պսակաւ սրբասացութն՝
անսկզբնաբար ածաբանեալ. Քանզի արդարև վե-
րաձայնեալս այս խոստովանութի՝ երեքփառաորեանդ
դաւանութն՝ զվէմն հաւատոյ պետրոս երանեաց.
իսկ զդատապարտելոյս անձն մեզօք՝ բարեհրաման
քո ակնարկութբ, մի՛ խնդրողդ գերելոյս՝ հրաշա-
նորոդ արդարացուսցէ: Քանզի թէպէտ և քո՛ ի-
ցեն պարգևք՝ և քո՛ ողորմութիւնք, այլ ոչ 'ի պար-
գևսն ես այնքան հռչակեալ, որքան յողորմութեն.
զի երկրորդն՝ զքոյդ յաճախէ զփառս, իսկ առա-
ջինն՝ զճդնաւորացն յայտնէ զգործս. զի պարգևք՝
վաստակոցն են փոխատրութիւնք, իսկ ողորմութիք՝
մեղուցելոյս բարերարութիւնք.

2 Եւ արդ՝ մի՛ զօրասցին մարդկայինս գործք ա-
ռաջի քոյոց շնորհաց՝ ած գթութեանց, թէև
անդր իսկ իցեն քան զօրէնս հասարակաց՝ բնաւորա-
կանս հոմանց, այլ յաղթօղ եղեալ քոյդ երկայն-
մտութն, նուազ եղիցի առ քումդ մասին ընթացք
երկրածնաց. Քանզի և որ մաքրութբն պերճա-
նային օրինականացն վստահութիք, 'ի լուսաւորել
քոյդ արդարութն գուշակ ներկայիս, ամենանուաղ
անձկութբ լքեալ հրէութին՝ յետնեալ, և յաւէտ
ընդ մարագրական ողորմելոյն, առաւել նոքա գտան

կա

կարօտեալ մարդասիրութեան։ Նաեւ քանզի ամ̃ ինչ ճնարաւոր է քեզ՝ բարերար, լո՛ւր պաղատանաց գոչման հեծութեա՛ս որ կարդամս առ քեզ. ողորմեա՛, կեցո՛, եւ մարդասիրեա՛. Զի քո է երկրպագութի̃, քաղցրութի̃, փրկութի̃, քաւութի̃, եւ փառք յաւէնեցունց՝ յաւիտեանց ազգաց. ամէն։

Ս. Երգէն յաւելուած յերգին հեծութեան՝ նորին հեղինակի, առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի. ՚ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ̃.

* Բան. ԽԴ.

1 Պաղատիմ առ քեզ լուսոյ ճառագայթ՝ արքայ երկնաւոր՝ գովեալ անպատում՝ որդի անճառ մեծիդ Այ̃, խոնարհեցո՛ զունկն քո՛ բարձրեալ բարեգութ՝ կենաց ապաւէն, նորոգմերձեցեալ կրկին աստանօր ՚ի հառաչումն նուաղս ձայնի վիրաւորելոյս։

2 Ոչ ցուցեալ է երբեք, եթէ աղաչեաց զքեզ ՚ի ձեռն աւազակացն որոյ խողխողեալն, քանզի կարկամեալ էր. ո՛չ ձայն պաղատանաց զկնի արձակեաց, քանզի անկենդան էր. ո՛չ մատամբքն տատանելով՝ զաղէտ վտանգին յայտնեաց տեսողին, քանզի խորտակեալ էր. ո՛չ աչս կողկողագինս արտասուօք ողբոց՝ բարերարին յանդիման կացոյց, քանզի վիրասապարտ էր. ո՛չ ՚ի պատգամ բանից միջնորդի՝ զողորմածին կամս հաճեցոյց, զի անայցելու էր. ո՛չ հայթայթմամբ խորտակէլ մարմնոյն արիւներանգ ներկուածով ձորձոյ՝ զգթածին զսիրտ ճմլեցոյց, վ̃ն զի անյոյս էր. նա եւ ո՛չ ծնգովքն հաստատութե՝ իբր

դար

դարշապարաւ ոտին՝ վարեցաւ, այն զի անյարիր էր․ քանզի կիսամեռն ասել կենդանւոյն՝ սակաւ ինչ նուազ է 'ի մեռելութենէ․ Մանաւանդ զի 'ի քոյոցդ խրատեալ բանից, և բարերարեալ քոյդ ողորմութեամբ, և փառօք քո լուսաւորդեալ, ո՛չ միայն զի ո՛չ վերջացաւ 'ի հակառակն քո ընթացից, այլ ստահակեալ ապստամբութե՛ յիւր թշնամեայն թիւ յաւելաւ․ ընդ նոսին դաշնաւորեցաւ, միաբանեաց ատելեայն քոց․

3 Իսկ դու՝ բազմապարգև, բարերար, անոխակալ, ամենակեցոյց, ո՛չ միայն զի ո՛չ պահեցեր զչարագործին մեղաց յիշատակ, այլ և ո՛չ բանիւ յանդիմանեցեր․ ո՛չ ոտն հարեր անկելոյն, այլ կարեկցաբար մատուցեալ զծայրագոյն ցուցեր զխնամս․ Ո՛չ քահանայապէս ըստ ահարոնեան ակար օրինին՝ զօրաւոր առ մահուն պաշտօն՝ դատապարտիչն անիծիւք և բռնալիր քարանցն ձգամամբ՝ 'ի խորտակումն խոցելոյն արագեալ մատեար․ և ո՛չ ըստ ղևտականն կարապետոյին անկատարագործ՝ 'ի յերկուցն միջի բաժանեալ խտրոց՝ ծնոյն լռումն՝ և նորոյս սկիզբն, ունայնք 'ի հոգւոյ յապաշխարանն հանդիսացեալ՝ զվիրաւորելոյն տեսեր զվտանգ, զի մի՛ սատակիչն օրինակութե՛ տապարաւն արմատակտրաւ՝ զմահուն պաշտօն 'ի քեզ նկատեալ, յառաջ քան զփորձ առակոյիցն սատակեսցի․ այլ հեթանոսացն պահպան անուն ասորեստանեայցն, որք 'ի հրէից ընկալեալ զօրէնս՝ ամբողջ պահեցին, զոր նոքա մոռացան, նոցին կցորդեալ մարմնոյդ վերարկուաւ՝ մերակերպարան խառնութե՛, զազատարարն դծագրեցեր զաւետիս՝ առ

օտա

օտարազգիսն ․ և ա՟ծաբարդ ներգործութբ՟ անա-պականաւ՝ ձեռն կարկառեալ , յարուցեր զմարդն նախնի՝ մեղուցեալ 'ի մահ՝ իւրովքն ծննդովք ․ Զտրտմեցելոյն սիրտ բերկրեցուցեր , և զվհատեալն հաստատեցեր , և զթշուառացեալն միանգամ՝ կրկին զուարթացուցեր ։ Նուաղանին կենարար օծմամբն , և բաժակաւն լուսոյ լցեր ․ հացիւդ երկնայնով ա-րարչականդ քոյին մարմնով՝ նոր յեղանակեցեր ։ Վերակացութբ՟ երջանկացն ազանց ընտրելոց՝ յան-ձանձեցեր , գրգեցեր , և խնամարկեցեր ։ Հանդարտ-ընթաց գրաստուն տածողութբ՟՝ անզգուելի պա-հեցեր , մինչև յարկն լուսոյ ածեր ։ Ի ձեռն եր-կաքանչիւրոց միջնորդաց՝ նախնեաց և երկրորդաց՝ տուչութե՟ կտակաց կենդանականաց , մարդասիրապէս դարմանատրեցեր ։ Եւ որպէս երբեմն ընդ մովսէսի՝ թևս տարածեալ արծուոյն օրինակաւ՝ ընկալար ըզ-նա , և 'ի հանդիստն հանդարտութե՟՝ երկրին բարու-թե՟ առաջնորդեցեր ․ և զբանին կերակուր՝ ջամբեալ հրամանատրեցեր վարդապետութե՟ց ։

4 Եւ արդ՝ որ զբնաւն ծայրագոյնին բարութեան լուսոյ՝ յա՟մի բովանդակապէս հրաշագործեցեր , զօցտողին զգանձ քեզ սեպհականեալ՝ զքո ստաց-ուածն առ քեզ դարձուցեր , կեցո՛ և զիս մաքրեալ 'ի մեղաց պարտեաց , որ ձրի պարգևես և անպատ-րաստից ․ ընդ որոց և ինձ տացես քաւութի՟ և բժըշ-կութիւն՝ բա՛րեգութ , զօ՛րեղ , ա՛նքննին , ա՛նեղծ , ա՛հաւոր , օ՛րհնեալ միշտ յաւիտենից յաւիտեանս ․

ամէն ։

Մտերմին յաւելուած ձրինի հեծութեան՝ նորին հոլովէ, առ նոյն աղերս խողխողանաց բանի. 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ.

* Բան · ԺԱ ·

1 Իսկ դարձեալ աստուստ վերստին առ նոյն հե-
ծութիւն սրտիս վտանկի ինձէն մատուցեալ,
ավլին նուագաւ 'ի նոյն ոճ բանի՝ զամենա-
պարգեւդ արգահատեցից, տագնապեալ ոգւոյս վը-
տանգիւ խոպառ. Իբր մեռեալ՝ կենդանւոյ անմա-
հիդ մաղթեմ Այ, խոստովանեալ ընդ փառացդ քո՝
զիմս անարգութիւն, և առ չարեօքս իմովք՝ դքոյդ
բարութի. որովք յաղթեալ դասայ՝ քան թէ բժշկեալ,
և ամաչեցեալ՝ քան թէ համարձակեալ, ուխտակորոյս
աւանդամոլաց.

2 Իսկ կրկին առակն որ առիս՝ որ ոչխարին որ-
բուկն տարացուցիւ, որ յետին անզգայութեն.
և մատնեցեալ մոլորեալ, և 'ի լերինն՝ ուր ոչ է այցե-
լութի, ընդ գազանականացն դիւաց՝ և կուոցն վայ-
րենութե թափառեալ, ոչ մերձաւոր գոլ սակաւ մի
հօտին. ոչ բան ունէի, որով և զցաւոցն աղէտ պատ-
մէի. ոչ ձեռն ձգողական, որ համբոյն է աղդողա-
կան. Իսկ դու միայն գովեալդ յսկզբանցն յաւի-
տեանց՝ և յարդի ծնելոցս, գտեալ՝ ըստ մաղթանաց
գոչման երգողին, զիս զմեղուցեալս՝ յաննշոյլն մոլո-
րութե, խնամողօրէն տեսչութե կամաց՝ հովիւ կո-
չեցար. և ոչ միայն հոգացար, այլև խնդրեցեր. և ոչ
գտեր միայն՝ հրաշագործ, այլ անճառելիդ բարերա-
րութե սիրոյ՝ 'ի կենդանարարդ քո յուս բարձեր,
և ընդ երկնային զօրուն դասեցեր՝ 'ի հայրենիդ քո

ժա

ժառանգութիւն ։ Նա արդ՝ դու հզօր՝ կենարար՝
օրհնեալ՝ այցելու՝ գթած յողորմութե՟՝ եթէ զն՟
ընկալար զապաբանեալսն աղերսանաց , որ մինն՝ 'ի
միջոց մահու սահմանի էր չարչարեցեալ , իսկ միւսն՝
ըստ անբանիցն անզգայութե՟՝ վտարանդի բացամեր-
ժութեամբ յանբնական վայրի վարանեալ , 'ի բառաչ-
ձայնի բարբառոյ , որ անկերպաւոր աննշանական ,
ա՟ծային բարեխնամութե՟դ տնտեսեցեր զտիեզերա-
հրաշն խնամողութե՟՝ առ կորուսելոյն մեծ Թշուա-
ռութիւն , յայտնեալց վերստին և արդ գթութե՟ցդ
խորք և բարերարութե՟ցդ հոսանք՝ առ անօրինեալս
առաւելութեամբ՝ վերադրեցելոյդ օրինակութե՟ ։
Նա բազմօրինակ մահու պարտականս ․ առ որ 'ի բա-
րութե՟ց խառնից քաղցրութե՟ց՝ յատուկ համս չար ․
առ անդամս մարմնոյ՝ արժանաւորս հատման ․ առ հա-
մաճարակ ամենաբոլոր ախտացեալ հոգիս վիրաւոր ․
առ հաւասարեալս անզգայութեանց անասնոց ․ առ
օտարացեալս յընտանութէ՟ իմաստնոց ․ առ աննմանս
հանդունակից բանաւորութե՟ց ։ Որ եթէ տարացոյց
դոյր , ես ասէի ․ Թէ նմանակից դոյր իմ՟, պատմէի ․
Թէ հանդունակից դոյր , ես ճառէի ․ Թէ հաւասար
դոյր , ես գրէի ․ Թէ զուգագործ դոյր , ցուցանէի ․
Թէ օրինակ դոյր , ես աղդէի ․ Թէ յանցեալսն , հայ-
Թայթէի ․ Թէ 'ի ներկայումս աստ , ես յուսայի ․
Բայց քանզի անցեալ է ըստ օրինակ , և հրաժարեալ
ըստ նմանութիւն , զոր միայն քո՛ է քաւել բժշկել
և կենագործել՝ կե՛նդանարար համայն մեռելոց՝ նո-
րոգութիւնդ տիեզերաց ։

3 Օ ի եթէ սրբոյն սրտի՝ տեսութեամբ երջանկին

դաւ

դութոյ , անօրէնութիւն չարեաց բարձրացեալ առի
քան զգլուխ , և ըստ ծանրութեց բեռանց դժուա-
րակրելոյ՝ յանցմունք մեղաց . իսկ որ առիս կրին ոչ
խալմունք , դերազանցէ քան զհեղեղին ջրակուտակ
տիեզերասոյզ ամենասպառ ծովուն յորդութիւն ,
և գլխոց լերանց վերադրէ : Ո՛ւմ շնչեացէ օդ քո
քաղցրութեան՝ իբր առնոյին , և որ զերկինս հալէ
զօրութե , ցամաքեցուցանել զշիղջս ջրակոյտս բաղ-
մակօհակս՝ և երկրակործան խմոցս պարտեաց , և լեռ-
նակարկառ բարձրութե մեղացս ամբարձելոյ : Եւ
համառօտեալ զբան քո հզօր՝ ամենակար հնարաւո-
րութե , հակիրճ հատուցմամբ , տրասցես ահա ելս
քաւութե , ըստ մարգարէին , առ երկարաձիգս անօ-
րէնութե . և ներելով խմս յամառութե , ո՛վ երկայ-
նամիտ ողորմած օրհնեալ՝ թողցես միանգամայն , բա-
րեգործեսցես խնայս , հատցես բոլորովին զանվճա-
րելի պարտուցս՝ զարժանահատոյց տոկոսեացս տոյժս
տարժանակիրս : Եա զի՝ և չէք իսկ առ քեզ ցա-
սումն սրտի , և կամ բորբոքումն բարկութե , ո՛չ ո՛չ
կրին նենգութիւնք , և կամ նշմարանք մթութե .
քանզի կեանք են ՚ի կամաց քոց՝ և լոյս , և ո՛չ արա-
րեր զմահ , և ո՛չ խնդաս ընդ կորուստ մարդոյ , ըստ
դաւթի և սողոմոնի :

4 Եթէ մարդկան կարգեցեր զայս կէտ սահմանի
մեծի պայմանի՝ ՚ի բարեվիճակդ քո կանոնաց՝
ո՛չ փոխատրել անդրէն չարի չար , այլ եօթանասնիցս
եօթն թողուլ անդուստ ՚ի յաւուր զիւրաքանչիւր
մեղանաց զպարտս . և այդ բան առ մեզ , որ միշտ ՚ի
բնութեան ունիմք բնաւորաբար ուղերձեալ զբիծս

չարեաց՝ անհամար բիւրուց նորոգ յայտնելոց, որք օ-
րինաւորին երեւին յանդաստան սահմանի՝ ամենա-
բոյս փշածին բնութեամբս, ըստ անսուտ քո վկայութեան,
որ թէ՝ մինչ մարդոյ 'ի խնամս չարի են արձանացեալ
'ի մանկութենէ: Զի՝ որ զկատարեալ մաքրութիւնն
ունէր՝ աւետարանիչն կենացդ բանի՝ յովհաննէս,
և զինքն ընդ համարակաց բնութեան ծածկեալ, հաս-
տատեաց զճշմարտութիւն քո՝ առ իմս սուտութիւն յոյժ
արդարացեալ. թէ ասեմք ասէ, մեղս ոչ մեք չու-
նել, սուտ առնեմք զնա: Իսկ արդ՝ կատարեալ է բան
քո խնկեալ, և 'ի գլուխ ելեալ անպակաս 'ի սուտ-
դութեան՝ առ իմս մոլորութեան և դժնդակ անիրաւութեան:
Վասն որոյ խնայեա՛ յիս ողորմութեամբ քաղցրութեան
ճաշակաց աղբեւր, միայն օրհնեալդ յամենայն յա-
ւիտենից. ամէն:

Աստուածային յաւելուած կրկին հեծութեան՝ նորին հանգոյն, առ նոյն
աղերս համբերանաց բանի: 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ:

❀ Բան. ԺԶ.

1 Եւ արդ՝ դու միայն ես երկնաւոր՝ բարձ-
րեալ՝ բարեգործ՝ քո՛ է զօրութիւն, քո՛ նե-
րողութիւն, քո՛ բժշկութիւն, քո՛ առատութիւն,
քո՛ են պարգեւք, քո՛ միայնոյ են ձիրք ձրի, քո՛ քա-
ւութիւն, քո՛ պաշտպանութիւն, քո՛ հնարք անիմանալիք,
քո՛ արուեստք անգտանելիք, քո՛ չափք անչափելիք.
դու սկիզբն և դու կատարած: Քանզի ոչ երբէք
ստուերացուցանէ զլոյս ողորմութեան քո՝ խաւար
սրտմտութեան. վասն զի ոչ ես գրաւեալ ընդ մասամբք
ախ

ախտից՝ 'ի վերդ քան զբան։ Պատկեր անպարագիր՝
անդր քան զորքանութի կշռուն. անչափ լայնութի
փառաց. անտարրափակ ընդարձակութիւն՝ հաստու-
զօրութե. անամփոփելի առաւելութի բացարձա-
կութեան. անտկարանալի բարերարութի գթութե.
Դու դարձուցանես՝ ըստ մարգարէին, յոյժ՝ զստ-
ուերս մահու. որ իջեր կամաւ 'ի տարտարոսն ներ-
քին արգելականացն բանտի, յորում և մաղթանացն
դուռն էր աղխեալ, և դերեալ անտի զմթերիցն կա-
պուտ՝ վտարանդելոցն հոգւոց, սուսերբ հրամանի
յաղթական բանիդ՝ զկապ սատակման մահուն խզե-
ցեր, և զմեղացն կարծիս ցրուեցեր. Բարձ առ իս՝
որ զընդամ զընդանաւ վհիս՝ տղմասիդ գբոյս՝ յեր-
կաթս մեղաց, վիրաւորեալ խոցմամբ սլաքաց՝ բան-
սարկուին նետից։

2 Մեծ դու յամի տրդ բարերար, լոյսդ 'ի մէջ խա-
ւարի, օրհնութեդ գանձ, ողորմած, գթած,
մարդասէր, կարող, զօրաւոր, անպատում, անքննին,
անճառ. բաւական՝ ըստ ոբյն յակոբայ. անհնարիցդ
ամենից՝ դիւրապատրաստ հնարաւորութիւն, հուր
ծախիչ զխուխս մեղաց, ճաճանչ կիզանող՝ ընդ համ-
բական թափանցանցութե խորհրդոց մեծի, յիշեա
զիս յողորմութե քո՝ օրհնեալ, և մի՝ յիրաւունս քո.
'ի ներողութե քո, և մի՝ 'ի հատուցման. յերկայնմը
տութեան, քան 'ի հաւասարութե։ Եթէ կշռեսցես
զմեղանաց իմոց ծանրութի, ընդ քաղցրութե քո՝
և մի՝ ընդ արդարութե. զի առ սակ նախնումն՝ յոյժ է
նուազեալ, իսկ 'ի ներհակ վերջնոյս՝ յաւէտ
ծանրակիր։

3 Մրդ

3 Արդ՝ մատի՛ր առ իս՝ բարութիւն, որ յունկանն բժշկութե՛ հաւատակ քո համբարձելոյն . բարձ ՚ի մեղուցելոյս զհողմ մահու խաւարութե՛ս, զի հանդիցէ յիս ամենակալ հոգիդ խաղաղութեան : Եւ քեզ փառք յամենայնի, յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն :

Միջերամին յաւելուած իւրին հեծութե՛՝ նորին հանգոյն, առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի : ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Ա՛ծ :

Բան . ԺԱ :

1 Արդ՝ աղաչեմ զխնամակալդ վտանգաւորաց տաժանելեաց կրից թախծութեանց հոգւոց վշտացելոց : Ո՛վ յաւելուր հեծութեանս ցաւ . մի՛ խոցեր զվիրաւորեալս . մի՛ դատապարտեր զպատժեալս . մի՛ տանջեր զչարչարեալս . մի՛ գաներ զհարուածեալս . մի՛ դլորեր զանկեալս . մի՛ կործաներ զդայթակղեալս . մի՛ մերժեր զհեռացեալս . մի՛ տարագրեր զհալածեալս . մի՛ ամաչեցուցաներ ըզպատկառեալս . մի՛ կշտամբեր զհարթուցեալս . մի՛ խորտակեր զբեկեալս . մի՛ խռովեցուցաներ զամբոխեալս . մի՛ ալէկոծեր զբքացեալս . մի՛ սասանեցուցաներ ըզդղրդեալս . մի՛ շփոթեր զմրրկեալս . մի՛ կեղեքեր ըզգիշատեալս . մի՛ ջաղջախեր զբեկեալս . մի՛ գօշեր ըզմորմոքեալս . մի՛ կուրացուցաներ զխաւարեալս . մի՛ զարհուրեցուցաներ զապշեալս . մի՛ խորովեր զխարշատեալս . մի՛ մահացուցաներ զհիւանդս . մի՛ բեռանց ծանրութե՛ մատներ զտկարս : Ո՛վ անուր յաւելուր կարկամեալ թիկանցս . մի՛ կրկնակի ողբումն՝ դառն

հե

հեծութես . մի՛ ուժգնապէս վարեսցիս առ հողս . մի՛ սաստկապէս՝ առ մոխիրս . մի՛ անաչառապէս՝ առ ստեղծուածս . մի՛ ահարկութեամբ՝ առ փոշիս ։ Այլ՛ ընդ հարկանիր խստութե՝ մեծդ՝ ընդ փոքուս . լոյսդ՝ ընդ ստորնականիս . բնութե բարիդ՝ ընդ 'ի բնէ չարիս . ողկոյզդ օրհնութե՝ ընդ պտղոյս անիծից . քաղցրութիդ խնկապէս՝ ընդ համայն դառնութես . փառաւորեալդ անփոփոխ՝ ընդ ամենևին անարգիս . կենացդ նշխար՝ ընդ կաւոյս ղանգուածոյ . Տրդ վերանց՝ ընդ տղմիս երկրայնոյ . աննուաղ լիութիւնդ՝ ընդ չքաւոր տորկիս . անկապուտ ճոխութիդ՝ ընդ անպատսպար տառապելոյս . անկարօտ բարութիւնդ՝ ընդ ամենաթշուառ աղքատիս ։ Քանզի ո՛չ ոք հասեալ յառաւօտ , և 'ի ծագման լուսոյն խիթոյ մըթանալ . և կամ ընթերակաց կենաց , մահանալ . կամ ազատութե , և պարտաւորիլ . կամ շնորհաց , և դատապարտիլ . կամ փրկութե , և մատնիլ . կամ նորոգման , և եղծանիլ . կամ օրհնութեան , և տարագրիլ . կամ բժշկութեան , և վիրաւորիլ . կամ լիութեան , և նուաղիլ . կամ յաճախութե հացի , և քաղցնուլ . կամ գետոց հոսանաց , և պապքիլ . կամ մայրենի գըթոյ , և նենգիլ . կամ խնամոց աստուածեան աջոյդ , և զրկիլ ։

2 Ես արդ՝ ընդ ախտացելոյն սաստկապէս՝ մարմնոյն բորոտութե , հոգւոյս վտանգաւ և ես պաղատիմ , տէր՝ եթէ կամիս , կարող ես զիս սրբել ։ Ընդ աչացաւացն նեղելոց՝ մշտագիշերն խարխափանօք՝ մեծակական ձայնիւ հառաչեմ . ո՛չ որդի անուանեմ դաւթի , այլ ծնունդ էիդ այ դաւանեմ .

ոչ միայն ռաբբի կոչեմ, որ վարդապետացն է պա-
տիւ՝ կարծողական զխելն գիտելոյ, այլ տէր երկնի
և երկրի հաւատամ։ Ո՛չ ձեռինդ միայն ձգմամբ
հպաւորութե, ո՛վ բարեգութ ա՟ծ մերձաւոր, այլ
'ի բացեայ գոլով միջոցաւ մեծաւ՝ ակնունիմ զօրել
քո բանիդ՝ առ իմ բժշկութի։ Ո՛չ թէ ինչ խորոց
կասկածանաց միջոցի բանի, որ երկմտութեն կար-
ծի նշանակ՝ 'ի մէջ արկանեմ կամելոյն և ողորմու-
թեանն, այլ կամիս որպէս բարեգութ, և կարես ո՟պ
զօրաւորիչ. ասա՛ բանիւդ, և բժշկեցայց։ Ընդ հա-
րիւրապետին հաւատոց՝ և ես լծակցեմ. ո՛չ մինչ
անձուկ միայն բացակայութե̃ հեռի լինելով խորան
'ի խորանէ, հաւատամ ազդել քոյ կարողութեդ առ
յարութի և բժշկութի, այլ 'ի վերինն երկնի բաղ
մելով, և 'ի ստորինս երկրի բովանդակ առ հրաշիցն
սքանչելութի՝ ո՛չ ունիմ հատուցանել.

3 Շնորհեա՛ ինձ, ո՟պ դատակնիք բանին քո վճռեաց
առ պոռնկին ընդունելութիւն՝ ծնդից հա-
րիւրոց դենարաց պարտուց շնորհաբաշխութի ա՟ծ
բարութեց և տէր երանութեց. որ յաճախն ընձե-
ռել՝ բաղումս փառաւորիս. և 'ի շատն մատուցանել՝
նուէին չափ սիրիս. և յառաւելն ողորմել՝ կրկին բար-
գաւաճիս. և յոյքան բարիս՝ իրաւամբք գովիս.
և ա՟մ տէր գոլով՝ հաւասարորդ ճանաչիս. և որ
զբոլորն ունիս՝ ընդ մերումս կշռիս. և անճառե-
լեաւդ ծրիւ՝ մերոյնովքս վճարիս. և ընդ երկրա-
ւորիս՝ զանվախճանն պարտ վարկանիս. և մեծագը-
րեալ քո զմերն՝ վեհս գոհաբանիս. և 'ի սակաւուն
զտուչութի՝ դոյն փառաւորիլ ո՛չ ամբարտաւանիս։

Որում և ինձ զնոյն գթութի՝ ունողիս զգործս անհամար պարտուց․ զի և ՚ի ճառս երախտեաց քումդ պարգևաց՝ նորին իսկ սակով սիրելն կարգեսցի․ և քեզ փառք յա̃մի․ ամէն։

Մերային յաւելուած կրկին հեծութե՝ նորին հոգւոյ է, առ նոյն ողջերս մաղթանաց բանի։ ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ։

❁ Բան․ ԺԸ․

1 Որդ՝ ես ծնունդս մեղաց, որդիս մահացու երկանց, արդարև անսահման բիւրուց քանքարաց տուժից դոյլ հատուցանող ՚ի միում աւուր։ Ո̄մլ ո՛չ թէ առ փոքրկութիւն մարդկային մտաց հայցեմ ներութի, այլ առ աննուաղ լիութի փրկչիդ յի քի պաղատիմ մարդասիրութի․ որ չէի երբեմն, և ստեղծեր․ չմաղթեցի, և դու արարեր․ չև ևս եկեալ ՚ի լոյս, և տեսեր․ ո՛չ յայտնեցեալ իմ, և գթացար․ ո՛չ կարդացեալ, և խնամարկեցեր․ ո՛չ համբարձեալ ձեռն, և նայեցար․ ո՛չ պաղատեալ, և ողորմեցար․ ո՛չ կերպացեալ ձայնիս, և լուար․ ո՛չ հեծեծեալ, և ունկնդրեցեր․ գիտելով զորդեան դիպուածոյս, և չանտեսեցեր․ նախահայեցող աչօք նկատեալ զպատժապարտիս չարագործութիւն, և յօրինեցեր։ Եւ արդ՝ զքո արարեալս, և զքև փրկեալս, և զայսքանեաց խնամոց յանձանձեալս՝ մի՛ խպառ կորուսցէ մեղացն հարուած գիւտք բանսարկուին․ մի՛ յաղթեսցէ յամառութես իմոյ մառախուղ՝ ներողութե քո լուսոյ․ մի՛ սրտիս կարծրութիւն՝ երկայնամիտ բարութեդ․

մի՛

մի՛ մահացու մեղօք՝ ամենակատարդ լրութեան. մի՛ տկարութիւն նիւթոյ՝ անպարտելիդ բարձրութեան։

2 Ահա կարկառեմ զկարկամեալ բազուկս հոգւոյս յանուն քո՝ Տէ՛ր, արասցես ողջ իբրև զառաջինն, մինչ ՚ի դրախտին փափկութեան՝ զպտուղն կենաց կթէի։ Աշխանդեալ գօսացեալ ՚ի կոր կործանմամբ ընդ կնոջն տագնապելոյ՝ կայ անուղղելի հոգւոյս թշուառութիւն, ընդ երկիր պշուցեալ մեղացն կքմամբ՝ սատանայական բռւռն կապանօք, զի մի՛ զերկնայնոյդ ընկալցի զողջոյն. խոնարհեա՛ց առ իս՝ միա՛յն ողորմած, զի բարձրասցուսցես զփայտս խոնարհ բանաւոր անկեալ, և զզօրացեալս ծաղկեցուսցես ՚ի բարի կրօնս վայելչութեան, ըստ ամենաբանութեան մեր մարգարէին։ Ապ զ՚ի ծնէ կոյրն անլուսաւոր՝ չունիմ տեսարան, որով զստեղծչիդ նկատեալ զկերպ մաղթեցից՝ Տէ՛ր բարեգութ, միայն դու պաշտպան ակնարկեալ խնամօք անճառ քոյ սիրոյ՝ ՚ի շնչական խօսուն քո անօթս, յանէից գոյաւորութիւն լուսոյ հաստատեսցես։ Ընդ երկոտասանամեայ չարեօք չարչարեալ վշտագին կնոջն տանջեցելոյ՝ դեռովք մեղանաց արեան հեղեղիմ, հայեա՛ց ՚ի բարձանց անմատոյց լուսովդ պարածածկեալ, ուր ո՛չ է քղանցք ձեռաստեղծական վերարկուի ձորձոյ, այլ տարածումն հրաշից՝ ամենայն ուրեք զօրացեալ։ Ա՛չ օծութեան իւղով՝ պատժապարտս ընդ մեղաւորին մատուցեալ առ կենդանաձիր ոտից դարշապարդ՝ զկաթիլս աչացս փարսիւք հերացս ընծայեցուցանեմ, այլ զամբիծ հաւատս՝ ամբարձմամբ բազկացս՝ սատոյդ դաւանմամբ հոգւոյ ողջունիւ՝ շրթանց կափուցմամբ զերկիր համ-

բու

բուրեմ, խառնեալ հեծութիւն աղերսս արտասուաց՝ բժշկութ՟ի հոգւոյս աղերսեմ։ Ստանեալ մեղանօք հոգւոյս գոյութիւն լուծեալ մեղկութ՟բ, և յերկուց կողից միայնակողմամբ անհաստատ հետովք, զընթացից գործին՝ նահանջմամբ չարին՝ ըզհետևականն բարձողութ՟ի շինուածոյ մարմնոյս՝ առ ելս ծառոյն կենսաւիթ պտղոյն խափանեցելոյ, պատսպարեսցես անդրէն վերստին՝ միայն հնարաւորդ առ ՚ի փրկութ՟ի։ Օ փառաբանարան հաստատածոյ կերպիս ՚ի քէն եղելոյ՝ ամրափակ խցմամբ համրացոյց արդել հողմ բանսարկուին, հոգիդ քո ազդեալ մեծդ ողորմութ՟բ, ըստ յաւետարանին բժշկեցելոյ, հրաշափառապէս բարեգործեսցես բանդ կենդանի՝ ինձ խօսողութ՟ի անսայթաքելի։ Ընկեալ կամ չարեօք ՚ի մահիճս ախտից ընկողնոց մեղաց՝ դի կենդանի և խօսուն մեռեալ, կարեկցեալ իմում թշուառութ՟ե՝ ողբականօք քքուանաց ձայնից, ո՛վ բարերար որդի ա՟յ, օրհնաբանեալ աչացդ յօղով վերականգնեսցես ՚ի կենդանութիւն, իբր զեղբօրն ՚ի յանշնչական մեռելութենէ։ Սոյդ դառնացօղս ՚ի դբի մեղաց կամ տարակուսեալ, ձեռն մատուցեալ՝ ա՛րԼ անստուեր որդի բարձրելոյ, հանցես զիս ՚ի լոյս քումդ նշուլից։ Ընդ աղխողորմ թշուառութեան կականման ձայնի՝ այրւոյն ՚ի նային՝ մօր միամօրին, տատանմամբ մատանցն, կոծմամբ կրծիցն, հոսմամբ արտասուացն, տուայտանօք տխրութ՟ե դիմացն՝ և ես պաղատիմ վերջին հեծութ՟բս, տուր յուսահատելոյս զքաջալերութիւն մխիթարութ՟ե գթած քո բանիդ, ասելով և ինձ գովեալդ բարի՝ ստեղծիչ

աշ

աշխարհի, թէ մի՛ լոր գերի՛ բազմաց ողբալի ։ որով
ընդ պատանւոյն կենդանացելոյ՝ 'ի վերացելոյ ծընո-
ղին սփոփանս՝ զամենապարտ ոգիս ընկալցուց 'ի քէն
ընդ նմին կրկին նորոգեալ ։ Ընդ այսակիր անզգայե-
լոցն՝ դիւալլուկ և քարակոչկոծ հեղձամղձուկ եղ-
կելի անձանցն, քստմնելի գիսախռիւ հերացն, վայ-
րենեբրես բանդադուշելոցն՝ 'ի քէն ողորմեալ փրկիչ
բոլորից, իբրև զնոսին առ քեզ դիմեցից ։ հերքեալ
մերժեսցես զգունդս չարացն ապականողաց՝ 'ի քո
խորանէս, զի ժամանեալ հոգիդ քո բարի՝ այսրէն
հանգիցէ, լցեալ զմարմինս մաքրութեամբ շնչոյս՝
զգեցմամբ անդամոցս՝ զգաստ արասցես զխելագա-
րեալս ամենաթշուառ ։ Ընդ դերեցեալ դժոխաբը-
նակաց վտարանդելոցն հոգւոց՝ արդելեալ կամ 'ի
վտանգի, զճառադայթ ողորմութեան փառաց քոց
ծագեալ՝ լոյսդ իմ անձկութե՛ 'ի կապանաց օդոյին
զերծեալ զիս ապրեցուսցես ։ Գաղտնորոգայթ ան-
երևութերակ վրիպակ արահետ դարշութե՛ մեղաց
ջրգողեցեալ ոգւոյս կերպարան՝ կայ 'ի տագնապի,
զծածկեցեալն 'ի տեսողութե՛ց՝ զչարագործին նե-
թիցն այտուցմունս, քո ինքնաւորդ զօրեղութե՛
որդի այ, գթածաբար առողջացուսցես ։ Ո բազմա-
զան տարազս ցեղիցն զանազանից ախտաւորութեց
մահացուցանողաց՝ իւրականօք կորստեան բերիւք՝
դժնդակարմատն շառաւեղօք հաստատեցելովք՝ 'ի
յանդաստանի անօրէն մարմնոյս, տարակորզեսցես 'ի
ձեռն ձեռնինդ ամենակալի ։ որ արօրադրեալ միշտ՝
և մշակես զսահմանս հոգւոց առ բանիդ կենաց .
արդիւնաւորութիւն ։

3 Եւ քանզի անցաւ ըստ նմանութիւն օրինակութեանց
յանցուածոցս մեր, ըստ Ճարակողն քաղցկեղի,
առ բնաւ անդամս մանաւորեալ զախտին տարա-
ծումն, չէք սպեղանի իբր խորայէլի՝ առ անչափու-
թիւն խարանացն մատուցանել. 'ի խարսխաց բարձիցս՝
մինչև ցափն կառուցման լրութեան անդամոցս՝ չէ՛
առողջութիւն, այլ ամենևին անբժշկութիւն ։ Իսկ դու՝
ողորմած բարերար օրհնեալ, և երկայնամիտ Թագա-
ւոր անմահ, լո՛ւր պաղատանացս արդահատութեան
սրտիս վտանգի, որ կարդամս առ քեզ Տէր 'ի
նեղութեան ։

Մերոյին յաւելուած չքնին հեծութբ՝ նորին հաճոյէ, առ նոյն
ողբերգ մաղթանաց բանի ։ 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ ։

✳ Բան . ԺԸ .

1 Այսեա՛ց՝ ամենահայեաց տեսութիւն կենաց
բարութեան յուսոյ, 'ի մեծաբարբառ աղա-
ղակ ցաւագնեալ անձինս հեծեծանաց ։
Անհաս մեծութիւն . անուն ահաւոր . բարբառ կեն-
դանի . լուր ցանկալի . Ճաշակ ախորժելի . կոչումն
պաշտելի . բարութիւն խոստովանելի . ազդումն խըն-
կելի . խնկութիւն դաւանելի . Էութիւն փառաւորելի .
գոյութիւն օրհնաբանելի, տէ՛ր յ͞ս՝ ընդ Հօր քում գո-
վեալ և երկրպագեալ, և ընդ Հոգւոյդ սրբոյ բարձ-
րացեալ և վերաձայնեալ ։ Որ միայն մարմնացար վասն
մեր՝ ըստ մեզ, զի արասցես զմեզ վ͞ս քոյ՝ ըստ քեզ .
լոյս ա͞մի, յա͞մի ողորմած՝ հզօր՝ երկնային ։ Եւ
այժմ զլուծեալ և զխորտակեալ հողանիւթ անօթս՝

ա͞ծօրէն

ամօրէն հրաշակերտութե՛ , աղաչեմ գթած , նո-
րոգ հաստատեա՛ ։ Զքոյին պատկերս մեղօք հնա-
ցեալս՝ ՚ի քրոյս հալոցաց՝ կայծակամբ բանիդ , պղ-
ղատիմ առ քեզ , վերստին ձուլեա՛ ։ Զխախտեալ
շինուածս քումդ հանդստեան խորանի մարմնոյս՝
պահպանաւ հոգւոյս , մաղթեմ բարերար , ՚ի բնա-
կութիւն քեզ մաքրագործեա՛ ։ Մի՛ հատուցաներ
չարեացն իմ գործոց՝ զնոյն փոխատրութի՛ ։ Ար-
բեալ եմ , ըստ մարգարէին բանի , և ոչ ՚ի գինւոյ ․
Թափեա՛ զմրուրս անօրէնութե՛՝ թմբրութեան մա-
հու բաժակիս՝ աղատարար հրամանաւդ՝ ամենակե-
ցոյց , զի մի՛ զդուրդ քամեցից ՚ի վերջին աւուր յետ-
նում հատուցմանն ։

2 Արդար ես յիրաւունս քո , և յաղթող ՚ի դատաս-
տանի ․ եթէ մահու մատնես , ճշմարիտ են գործք
քո ․ եթէ դատապարտես՝ աստուստ սկսեալ զտան-
ջողականն կշտամբութի , ստոյգ են հատուցմունք քո ․
եթէ յանդունդս խորոց սուզեսցես , թէ զկենդա-
նութի շարժմանս բարձցես , թէ զբանիս զօրութի
ունայնացուսցես , թէ զաչացս պատուհանս ստուե-
րացուսցես , թէ զկենացն ճաշակ՝ ՚ի քեզ ինքն ամ-
փոփեսցես , թէ զհասարակաց կերակրոյս դարմանս
բարձցես , թէ զաւուրցս հարստութի համառօտես-
ցես , թէ ընդ իջման քաղցրութեան ցօղոյ՝ և հուր
տեղասցես , թէ ՚ի լրութէ բանի քո սովեցուսցես ,
թէ զականջացս դրունս խցցես , թէ զշնորհիդ ձիր
կորեսցես , թէ զգետին յատակի ոտիցս սասանե-
ցուսցես , թէ յանձկալի երեսաց լուսոյդ քո հան-
ցես , թէ ՚ի համօրէն աշխարհէ աստի հերքեսցես ,
թէ

թէ փայլատակմամբ հրոյ պակուսցես , թէ անբժշկական ցաւօք դատեսցես , թէ դիւաց չարաց մատնեսցես , թէ գազանաց ժանեօք մանրեսցես , թէ հողմով ցասման հոսեսցես , և թէ այլ ինչ նորոգ արարած տանջանարանաց կազմեսցես՝ չար քան զտարտարոսն , և սաստիկ քան զգեհեննն , թունաւորագոյն քան զորդունսն , տարակուսելի քան զխաւարն , երկիւղագին քան զխորխորատն , ողորմելի քան զմերկութիւն , վկայեմ անձամբ անձին՝ յոյժ պարտապան գոլ սոցա :

3 Եւ քանզի յաւէտ տպաւորագոյն են նմանութիւք փոխաբերութեցն՝ առ ազդակցութի մեղանացս՝ իբր պատկերակիցք միտեսակք զուգաշաւիղք՝ նըշանակիչք այսր խորհրդոյ , արդ կարևոր է խոստովանել և յանդիմանել զերեսացն ծածկոյթս՝ առ ծանօթութի խնդրողին : Որդ̃՝ զի ոչ ջերմն սիրով առ ընկերին կարիս մատուցոյ , յիրաւի 'ի նախնումն վտանգին տառապեալ սառնում : Եւ զի ոչ զցանկալին խորախտականութի սանձեցի , յարժանի կրեմ եղկելիս՝ զանզովանալի զկիզումն : Եւ քանզի ոչ սիրեցի զլուսոյդ աւետիս , արդար հատուցմամբ՝ 'ի մթութիւն ըմբռնողական միգին կորստեան՝ վըրիպեալ դանդաչեմ : Եւ զի ոչ խորեցի զմանունս փոքունցն յանցանաց , իբր անզգուշաբար վարկանելով , պատկանապէս 'ի խածանողականացն զազրն զեռնոց՝ խթեալ խոցոտիմ : Եւ զի ոչ ձեռն կարկառի՛ առ կիրս վտանգաւորին՝ այց առնել նմին , 'ի դէպ իսկ՝ ըստ գծագրութե այսր օրինակի , ապականութեանն դրոյ նուիրեալ մատնիմ :

4 Նաեւ արդ՝ ո՛չ յԱծուստ ամենաբարի գանձուցդ՝ չարիս, եւ ո՛չ 'ի լուսոյդ նշուլից՝ խաւար, եւ ո՛չ յապաւինութենդ՝ գայթագղութի, այլ ես ինձէն կորստեան որդիս գտի զայսոսիկ. մեղանք անօրէնութեան իմոյ գանձեցին նիւթեցին զայսքանեաց բարկութե մթերս հոգւոյ. իշխանին մոլորութե հընազանդեալ, թողի զտեղի քո՝ Տր, ըստ գրոյն խրատու յանդիմանութե. Նաեւ քանզի յայտնեցաւ յետուստ գաղտնեաց առականաց մարմնոյս անդամոց, եւ արկաւ զերեսօք կերպիս՝ անվայելուչ ստուեր ամօթոյս, ըստ մարգարէին առակի, տգեղս ցուցեալ զիս ամենեւին՝ իբր մերկացեալ խայտառակեցելոյ պոռնըկի, ծածկեմ յիս զլոյս քաւութե՝ ո՛րքայ երկնաւոր, զի թօթափեալ զմեղաց փոշիս, ըստ աւետեաց ձայնին դարձելոյն 'ի բաբելոնէ, նստայց վերստին կանգնեալ 'ի հողոյ, եւ 'ի հաստատութի յուսոյդ հիմնացեալ անսասանելի, ըստ եսայեան բանին, զգեցեալ զզօրութի բազկի կարութե նախնում մաքրութենն, վն մեծութե փառաց քաղցրութե՝ ամենապարգեւ քոյ Տծութենդ. օրհնեալ յաւիտեանս.

ամէն:

[illegible]
աղէրս մաղթանաց բանի. 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ:

* Բան. Ժ:

I Տէ՛ր՝ անոխակալ եւ երկայնամիտ. ներօղ, բարեգութ, հզօր, ողորմած. ահա՛ ծերչ մարտուք են գործք քո, եւ խոստովանել գա

դատաստանք քո ։ վկայեալ են ընտրութիւնք քո՝ տեսողդ ծածկութեանց ։ Ընդ երիս երջանկաց մանկանցն , որք կիզանողական բոցովն փորձեցան և ոչ վնասեցան 'ի բաբելոնի , զնոցա թախծութիւն զերդն հաւաչեմ , մեղայ , անօրինեցայ , յանցեայ , ապստամբեցայ , և պատուիրանաց քոց ոչ անսացի ։ Այլ քանզի մաքուր գոլով 'ի վնասուց նոքա , և զայս խոստովանութի գոչէին , իսկ ես ընդ նոցայն՝ նովին աղերսիւ ձայնակցեալ սմին ողբոց երգութեն , և այլ յաւելից՝ ամենապարտս մահու ։ Ընդ դանիելի երանեալ և մբ մեծ մարգարէի , որ 'ի քում հարազատութեան ազգականութենէ տանն յուդայի՝ շառաւիղ ընտրեալ , զնորայն առեալ ընդունական և նուիրական բանից պաղատանս , իմիս պատժականութեան գոչմամբ հեծութեան՝ և այլ կրկնեցից ։ 'ի մէջ գիտութեան՝ անպատշաճականս գնացի , զարտուղի սրխալեալ դժնդակապէս ։ այս է՝ ամիւ ամ իրօք մեղանչելն ։ Ըստ սահման կշռութեան կամաց քոց արտաքս վաղեցի ։ որ է հաւասարի կերպարան՝ բասիր անօրէնութեան ։ Ընդ խոխիցն չափոյ՝ չարութեն գործոյ՝ լրումն յանձնութեն նխութեցի ։ որ է ճշգրիտ պատկեր յանցաւորութեն ։ Ապաւնացար , և ոչ զարհուրեցայ ։ արդահատեցեր , և ոչ երբէք լուայ ։ որ է ապստամբութեն յայտնի նշանակ ։ Քեզ արդարութի հանդերձեցեր՝ բարերար , և ինձ ամօթ և պատկառանս պատրաստեցեր ։ քեզ փառս վայելչականս , և ինձ նախատինս յարմարաւորս ։ քեզ քաղցրութեան յիշատակ , և ինձ մաղձ քացախեալ 'ի կատարածի ։ քեզ բարեբանութի անլռելի , և ինձ ձայնս ողբոց

աղաղակի ․ քեզ օրհնութիւնս երգոց խնկելի , և ինձ
մերժումն տարագրութեան անյուսալի ․ քեզ խրախունս
բազմարժանիս , և ինձ պատասխանատուութիւնս ամե֊
նաւարանս ․ քեզ բարձրութիւնս անճառ գովեստից ,
և ինձ զաճիւն լլկելոյ՝ պատիժ ձաղանաց ։
2 Եւ արդ՝ ընկալար դու բարեաց ընտրութեանց
անկշիռ սահման՝ զքոյոցդ ախորժականաց կնդրը
կաց պտղոց վեր առեալ ըստ քեզ , և ես զիմոյս ա֊
տէն առ ամին պարսաւանս յոդունս՝ կրկնակի բար֊
դեալ ինձ ըստ իս ։ Իսկ եթէ անարատիցն մաղթա֊
նաց՝ այս էր յանձնառութիւն , իսկ ինձ զորս հիւ֊
սեցից շարս և տողս բանից դարաւականաց , որ քան
զամենայն դժնեայս՝ յաւէտ վրիպեցայ ։ Մոլորեցայ ա֊
նառակ ընթացիւք՝ 'ի միտս վայրենիս ․ յանդգնեցայ
շրթամբք խօսից՝ 'ի բանս երկրաւորս ․ զակատեցայ
անկասելի՝ 'ի պատկառելեացն գործոց ։ Փքացայ ,
վերացայ , որ յետ սակաւ մի ժամանակի՝ 'ի հող մա֊
հու եմ իջանելոց , գոռոզացայ , բարձրացայ , որ և
ոչ զգրաւականն հոգւոյս՝ տուր և առութեան շնչոյս՝
ունիմ 'ի ձեռին ։ Ամբարտաւանեցայ՝ փոշիս շնչա֊
ւոր ․ ամպարհաւաճեցայ՝ կաւս ձայնաւոր ․ հպար֊
տացայ՝ հողս անարգութեան ․ 'ի վեր ամբարձայ՝ մոխիրս
մերժելի ․ բազուկ կառուցի՝ բաժակս մանրելի ։
Տարածեցայ առաւել իբր վէհ , և դարձեալ իբր
զհերքեալ՝ առ իս ինքն ամփոփեցայ ։ Նարկութեանն
բոյոլ ցոլացայ՝ տիղմս բանաւոր ․ իբր զանմեռ ոք՝
մեծամտեցի , որ ընդ քառոտանեաց մահու եմ փա֊
կեալ ։ Գիրկս արկի կենցաղոյս սիրոյ , և'ի քեզ թի֊
կունս՝ փոխանակ դիմաց դարձուցի ․ 'ի թուիչս մտաց՝
ընդ

ընդ խաւար խորհրդոց սլացոյ · զանարատ հոգիս՝
մարմնոյս փափկութե՛ն յաւէտ վտարեցի · զզօրութիւն
աջակման կողմանս՝ տկար արարի , ահեկանացս կուրեց
ուժգնութի՛ տալով՝ յաղթեցի ։ Ո՛վ քեզ իսկ տեսի
հոգացեալ վ՟ իմ , զոր չէ՛ սատ գրելի , և ո՛չ պատկա-
ռեցի · իբրև զհաւ վայրենի սրացոյ , ըստ ոսկէեան
բանին առ եփրեմ , 'ի նախնին իմ սովորութ՟ի ։ Յաղօ-
թարանն վայրի՝ ընդ պատաղմունս այսր կենցաղոյս
շրջանակեցոյ · ո՛չ կացուցի յոտին զերիվար մտացս՝
երասանաւ բանին ։ Ընդ հին չարութեանն՝ նորոգ-
ինքնաստեղծութիս գտի · անուրս , ըստ յոբայ , ծա-
նունս և անտանելիս՝ ինձէն ինձ սաստկացուցի ·
առիգած անկարկատելի , ըստ երեմիայի , զանձն իմ
արարի · իբր զվիժած անդրելի կոչման , ըստ առակ-
արկուին , 'ի մարդկանէ համարոյ եղծայ · իբր զհան-
դերձս ինչ ապահարից , ըստ եսայեան բանին , զաղ-
բացոյ · որ՟ք զթրծեալ աման խեցեղէն՝ փշրեցոյ ա-
նարծարծելի · ըստ բամբասանայն եդոմայ 'ի մարդա-
րէէն , զչորրորդ չափն անօրէնութեան սատակման՝
ինձ պատրաստեցի ։ Եւ զինչ ստութիւն առ այս՝ և
զայս յաւելուլ ընդ այս , քանզի զվրանն իսկ դի-
ւանուէր մոլոքայ՝ առի ինձ այսրէն՝ առ դժոխոյն
ժառանգութիւն , լքեալ զերկնայինն՝ յեղանակաւ
իմն օրինակի նմանակիր ձևակերպութե , որ՟ք առակ
պատկերի ատեղն ռեփանայ բաբելականի՝ յխորշելէ
պատուեցեալ ցուցաւ 'ի սինայ ։

3 Իսկ արդ՝ զի 'ի նախնի շնորհին համարձակութե
դարձեալ՝ փոխեցայ , զրկեցայ , ելայ , հեռացայ , բա-
ժանեցայ , և անպատուասատելի կորեցոյ , արդ ընկա՟լ

զիս ո՜ր՝ վերստին կերպարանեալ 'ի պատկեր Հոգւոյ ,
զանարժանս կենաց՝ իբր զմահապարտ . իբր զչարա-
գործ . իբր զպատկառեալ . իբր զկոխան եղեալ բան-
սարկուին . ո՜վ զանբժշկելի մանրեցեալ . ո՜վ զհասեալ
յատակս մահու . ո՜վ զդարշեցեալ . ո՜վ զխոտան գտե՜լ
քո կոչմանդ . ո՜վ միանգամայն 'ի կորուստ վարեալ .
ո՜վ դեգերեալ . ո՜վ վանեցեալ . ո՜վ տարակուսեալ .
ո՜վ թշուառացեալ . ո՜վ վհատեալ . ո՜վ կործանեալ .
որ՜ք խորտակեալ . որպէս բեկեալ . որ՜ք զթաղծեալ .
ո՜վ յոգնի տրտմեցեալ . ո՜վ թշնամանեալ : Իսկ դար-
ձեալ ակնարկելով քո՝ գը՛թած , մա՛րդասէր , հը՛զօր ,
'ի յաղբերս բանիս՝ որ՜ք զղջացեալ . որ՜ք խոստովա-
նեալ . ո՜վ 'ի յոյս քո դիմեցեալ . ո՜վ զապաշխարեալ :
Որ կշռես՝ գրես՝ և մեծ համարիս զհառաչ հոգ-
ւոյ , և զազդումն շնչոց հեծութեան . զկսկիծ շըր-
թանց , զպաղքել լեզուի , և զտխրականու՜ն երեսաց .
զկամս խորհրդոց , և զյօժարութի՜ն խորութե՜ սրտից :
Որ փրկութի՜դ ես անձանց , և տեսող՝ ո՛չ գործեցե-
լոց . և ստեղծիչ բոլորից , և բժիշկ վիրաց աներեւու-
թից . պաշտպան յուսացելոց , և բարեխնամօղ մ՜ր ա-
մենեցուն : Եւ քեզ փառք յա՜մի , յաւիտեանս .
ամէն :

ı Եւ

Վերստին յաւելուած նշչին հեծութեան՝ նորին համզոյն, առ նոյն ածել մաղթանաց բանի։ 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ։

* Բան . ԻԸ.

1 Եւ քանզի ես յինձէն անձամբ իմով յինքնագլորս 'ի մահ՝ ոչ կացի երբեք 'ի յոտս մարդոյ, և ոչ սիրտ բանականի ստացայ, ըստ գրոյն։ Եւ քանզի ոչ փոփոխեցայ 'ի նախակարգելոցդ, և ոչ ընդ բարւոք ուղին ընթացայ, ընդ էր ոչ զխոտորնական հետոցն խաւարոյնոց զդէմս ցուցից՝ 'ի սահման կարգի այսր ընթերցուածոյ։ Եւ որս ածեալ յարմարեալ առ սոյն՝ զկերպարան տեսակի բանիդ երեսաց, ըստ վերադոյնդ նշանակելոյ՝ անփոխադրելի պահելով, խոստովանեցայց վերստին դարձեալ աստանօր՝ զմնացեալ չարութեցն զբիծս, զոր յաջորդաւդ է իմանալի։

2 Օտար ժանտագործս արժանապատիժս՝ աճեցուն արարի գնացիւք անսաստութեան՝ զգունդդն բելիարայ։ Կաքաւս կայթից՝ և ցոյցս վազից՝ խաղալկացն դիւաց գարշելեաց ճարտար խաբողաց՝ ծուլութեամբս իմով շնորհեցի։ Գրանս գաղտնիս՝ և խոցուածս անյայտս՝ 'ի կործանեցելոցն դահճաց ընկալայ։ Ո՛չ հերքեցի զվանեալսն խաչիւն քո, քան թէ անդրէն առաւել կրկին իսկ զօրացուցի։ Վասն իմոյ հեքոյս անօրէնութեան՝ անուանդ յիսուսի հոյհոյի 'ի մէջ այսականաց, ոպ վասն իսրայելի՝ 'ի մէջ հեթանոսաց։ Հարուածս հարուածոց՝ վնասակարս ապականութեանց ժանգոյ և թրթրոյ՝ և այլոց կերչաց վատնողաց, զծաղիկ հոգւոյս, ըստ սրբոյն յովելեայ

հրա

հրաշական ողբոցն, որ 'ի ցոյցս երկրի վասն խորշելի՛ յառակս հինից և չարաց հօգւոց, յիս ինքն անկե-ցի. ստեղծանել զնս պատրաստեցայ, քան թէ սատա-կել։ Բիւրս կուտեալ հաւաքեցի անձին իմում՝ մարտիկս մահազէնս. կշտամբիչս ինձ գոյացուցի՝ անիրաւս և անպատկառելիս. ներհակս ինձ զօրա-ցուցի՝ ապառումս և անկռուելիս. դառինս ինձ առի մասունս՝ ընդ քաղցրաւենեացն ճաշակաց. առ ստացօղն՝ միշտ նենգաւորս, և առ բանսարկուն՝ յա-ւէտ հաւատարիմս։ Աւա՛ղ աղէտիս, վ՛էշտ վտան-գիս, խաւա՛ր ամօթոյս, մո՛ւթ պատկառանացս, զիա՛րդ և առ բանիս յանդիմանութիւն համարձակեցայց. Մեծ է ձայնս գուժի, և անբերելի բողոքս աղաղակի։ Քանզի թէ զհօգիս էր զիմ տեսանել, տգեղս՝ և նուաղս՝ և ամենևին ներգևեալս, ցաւովք հեծու-թեան՝ 'ի վերջինս վարեալ վարանումն, և մրձոտեալ աղտեղեալ գունով զազրութեան՝ իբր զպաշտօնա-տար մեհենի. վասն զի նոյն է սպաս տանել ձուլեալ պատկերի՝ և մեղաց ախտի։ Արդ՝ ես գնացի ընդ այս ճանապարհ կորստեան հետոց խաւարի. ետու զբաժինն քո ցանկալի՝ յանապատ անկոխ, ըստ մար-գարէին՝ որ առ քահանայն խորշելի ամբաստա-նութեան։

3 Եւ զիա՛րդ ասացից անձին իմում մարդ՝ գրեալս ընդ անմարդիս. և իբր անուանեցայց բանական՝ անբանիցն յիմարութե̃ կցորդեալ. և որպէս կոչե-ցայց տեսանողական՝ մթացուցեալ զլոյսս որ յիս. և ընդէ՞ր համբաւեցայց զգայական՝ զիմաստից դը-րունս փակեալ. կամ որո՛վք ցուցայց տպաւորութե̃

նկա

նկարագրութեան անեղծին շնորհի՝ անձամբ ինձէն յոգի մահացեալ. նաև ո՛չ շարժողական, և կամ շըն-չական ունիմ անուանել, թո՛ղ թէ հոգեկան, կամ մտաց ընդունական. անպիտանս՝ 'ի թիւս անօթոց. անարգս՝ 'ի քարինս որմոց. արհամարհեալս՝ 'ի կարգս կոչեցելոց. վատթարս՝ 'ի յաղգս հրաւիրելոց. ար-հաւրօք մահու պակուցեալս, անխրախուսելի 'ի բո-լորեցուն՝ ցաւովք և տանջանօքն երուսաղէմի, ըստ երեմիայի բանին խրատեցեալ. պակասեալ աւուրս՝ 'ի հեծութէ, և ընթացք ամացս՝ 'ի հառաչմանէ, ըստ նուագարանաց երգողին: Իբր ասուի 'ի ցեցոյ՝ և փայտ 'ի յորդանէ, ըստ իմաստնոյն բանի, 'ի խիթ-մանէ սրտիս հալեցայ. իբր զոստայն սարդից մա-շեցայ, ըստ սաղմոսողին, և խոտան դառայ. իբր զամպ առաւօտեայ՝ և զցօղ վաղորդայնի, ըստ մարգարէու-թեանն ձայնի, սպառեցայ: Ուժ ո՛չ 'ի մարդ ոք ու-նիմ զյոյս, եթէ անխծեալ 'ի տեսանողէն՝ անյու-սադրելի վհատիմ, այլ 'ի քեզ՝ տէ՛ր իմ ոդեսէր. որ ընկղմեալ 'ի քոյդ գթութեանց բարեաց անբաւից, և 'ի բևեռելոյն ժամու 'ի խաչին՝ մաղթեցեր մեծդ ողորմութե՛ առ հայր քո բարձրեալ՝ քո չարչարողացն: Արդ՝ շնորհեա՛ ինձ յոյս քաւութե՛ կեա՛նք և ա-պաւէն. և 'ի տուր շնչոյս թշուառի, առից զոգիդ քո բարի: Եւ քեզ ընդ հօր՝ հոգւոյդ սրբոյ՝ գօ-րութիւն, յաղթութիւն, մեծութիւն և փառք յաւիտեանս. ամէն:

Ս_երտին յաւելուած կրկին հեծութեան՝ նորին հոգւոյ, առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի: 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ:

Բան · ԻԸ ·

1 Դ_արձեալ պղաբանեցից՝ 'ի նոյն շարունակ բարդեալ զկշտամբանաց եղանակ՝ դսրո_վեալ անձինս, ածեալ մատուցեալ՝ կրկին կացուցեալ նովին պատկերաւ 'ի նոյն պայմանի. Թե_րեւս դրեսցէ ինձ ամենագէտն՝ զայս յանդիմանու_թեան դատակնիք՝ կսկծեցուցանողականս բանի՝ ճըշ_մարիտ խոստովանութի՟ համայնից գործոց՝ գաղտ_նութեանց չարեաց:

2 ԱՅԼ ոմն ձիս խօսնական՝ կարծրերախ սանձակոտոր արձակերասան. յովանակս անհամբոյր՝ վայրենական եւ անկրթական. երինջս աւողական՝ անուղղական եւ անվարժական: Որդս մոլեգնական՝ տարագրական եւ կորստական. մանուկս մեղանչական՝ անխրատական եւ վարատական. տնտեսս մահապարտական՝ տարտա_մական եւ անգործական. բանականս անասնական՝ գա_զանական եւ անմաքրական: Զ_իթենիս ամայական՝ անպտղական եւ կործանական. մարմինս հոգւոյս իմ թախծողական՝ դատողական եւ տանջողական. խո_ցեալս անբժշկական՝ անխնամական եւ անկանգնա_կան: Ոսկի շուրս կայսերական՝ արգաւառնական եւ անգտական. ծառայս սխալական՝ փախստական եւ թշուառական.

3 Ա_հա ես ինքն ինձէն կամաւորապէս անձնամատն եւ մարմնակործան, հոգեկորոյս եւ միշտ մոլախաբ, կամակոր ինձ՝ եւ սրտաբեկ. ուշամոռաց եւ հանձա_

բազում . զգոյացերն և իմաստասպառ . յորդառատս
և եղեռնալոր . Այս սաստուստ և անդուստ բընա~
ւիւք բորբոքմամբք մահաբեր երկամբք վնասեալ ,
ոչ միով իւիք տեսութե ՚ի գործ ընտրութե քեզ
պխտանացուս՝ տէրդ բոլորից , ողբամ զորովայնն , որ
երկնեացն զիս . աշխարհեմ զստինսն , որ դիեցուցին .
ընդէր ոչ մաղձ մակարդեալ ընդ կաթինն ձգեցի ,
և զիմորդ ոչ դառնութիւն ինձ ընդ քաղցրութեան՝
ջամբեալ մատուցաւ . Ո՜վ եթէ ես ինձէն անձին
իմում դժնեայ դատախազ համբարձայ այպանեօք
բանիւք , և ունիմ տակաւին զուր բարկութեան
անխոնարհելի , մինչ ՚ի յերկրածնաց սատի զիս ո~
ղոքեսցէ . զամ խայտառակեցից . զընաւ էութիւն
դատեալ տուժեցից . զհամօրէն զվնասակարացն ըղ~
գունդ՝ գանեցից . զխոցոտացն զինուորութեց դա~
տախազեցից . զգոյականացն գլխաւորութիս կշտամ~
բեցից : Մեղայ ամի յամի , ողորմեա գըթած . ոչ
նոր ինչ գտեր յիս զյանցանացս պարտեաց մոռա~
խուղ , այլ նոյն եմ յաւէտ նովին պատահմամբ պար~
տաւորութեան՝ անկցելի ձործով սխալեալ առաջի
քոյ անփոփոխելի . և դու միայն խնկապէս գթած
օրհնեալ մարդասէր , ընդաջմէ իմոյս փրկութե կան~
խեալ ներութե անայլայլելի .

4 Արդ՝ մատո խնամակալ՝ հզօր՝ երկնաւոր՝ բարի՝
ամենից հաստիչ յոչէից՝ զբանիդ զօրութեան
իմաստից կայծակն՝ ՚ի գործի ազդման լեզուիս շար~
ժութե , առիթ մաքրութե յամենասուտ զգայակա~
նաց գոյաւորութեց յիս մասնաւորելոց՝ քո ձեռա~
կերտից . աղօք առ ՚ի քէն եղելովք և բժշկելովք ,

կրկին հանդերձանօք , անպակաս ձայնիւ , անհատ
բարբառով , քեզ վերընծայել գոհաբանութիւն 'ի
փառս մեծութեան հօրդ քո՝ Տ՟յ մերոյ , յաւիտեանս .
ամէն :

Մերաւէն յաւելուած ներքին հեծութէ՝ նորին հայրապետի , առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի : 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Ա՟յ :

Բան . ԻԳ .

1 ՏՐ ա՟ծ ա՟մի , զօրաւոր յա՟մի . անպարագիր եւ անվայրափակ տեղի ամենեցուն . բոլոր իսկութեամբ հուպ յամենեսին . անուրեք վայրեց , եւ չէք սահման առանց քո : Ո՛չ երեւեալ երբէք , եւ ո՛չ տեսականութի առանց քո ծագման՝ լուսաւոր . Փառք աչաւորութե . անուն անհասութեան . կոչումն մեծութե . ձայն անբաւութեան . իսկութի անքննութե : Անմատչելի հեռաւոր , եւ անընդմիջելի մերձաւոր : Տեսող հեծութե . նրկատիչ թշուառութե . մօտակաց թախծութե . ամենաբուժ ճնար անճարութե . հայր դթութեց . ծագող ողորմութե . ա՟ծ մխիթարութե :

2 Հայեա՛ց առ իս ողորմութեամբ՝ 'ի պատկեր վշտաց դառնութե՝ բազմավտանկ կրիցս կարեաց , զոր հանդէպ քո տարածանեմ . կցորդակի՛ց լեր բժշկապէս , եւ մի՛ 'ի խոյզ ընտրութե կոչեր դատաւորաբար : Որդարեւ մեծ է վտանգ տարակուսանաց ցաւոց՝ այսր վարանման , յորժամ իցէ մարմինն՝ մեղօք գրուեալ , եւ անձն՝ 'ի գործոց չարեաց ո՛չ մեկուսացեալ . գործնականացն գործի՝ սովորութեն կարեաց կապել-

զանդ

զանգուածն հնդերձանաց՝ մնհացու կրիւք շաղախեալ·
զգայութիւն սրտին իմաստից՝ խեթիւ խոցոտեալ·
ակնկալութիւն բարեացն՝ բնաւին բարձեալ ·
և ՚ի բանականութեն՝ ընդ անասունս դասակարգեալ·
և զաշխր գարշութի՝ ընդ գոյութեն շարամանեալ·
և տեսականացն ողջելով՝ իմանալիքն վիրաւորեալ ։
Ու ՚ի սաստկութե յանցանացն յշտկի՝ յաւէտ յուսահատեալ·
և տագնապաւ նախագործելոյն՝ միշտ տարակուսեալ·
և յստակութիւն աղերսին՝ իսպառ պղտորեալ ·
և խղճիւ մտացն յուզմանց՝ կրկին ճենճերեալ ։
Ու ձեռն ՚ի մաճի գործոյն՝ զյետնոյն հետադարձեալ·
և կերպ ՚ի յա̃ջ դիմեալ՝ ոտք ՚ի վերջ կոյս յետահարեալ·
Ու դիտութեամբ էիցն՝ ՚ի չէիցն միշտ խաբեցեալ·
և ՚ի մտացն մարտ՝ ՚ի փոքունցն յաղթահարեալ ։
Ու ՚ի թառանչ սրտին՝ հագագին դուռն հրդեհեալ·
և խոնաւ զօրութիւն քմացն՝ ամ̃ ուրեք տոչորեալ·
և անարև միգով՝ յամենայն մասանց պարփակեալ ։
Ու լոյնութ̃ ակնկալութեն՝ ամենևին իսպառ ամփոփեալ·
և անբերելեացն տոյժ՝ ՚ի զգալիսն տպաւորեալ ·
և եղկութիւն կորստեանն՝ ՚ի յուշ անդ եկեալ ·
և դառնակնիք հատուցմանն՝ ՚ի դիւանի մտացն գրե̃ցլ·
Ու բարերարին ակն՝ ՚ի ցասումն իմն երևեցեալ ·
և լոյսն բնութ̃ե՝ զանկուածոյ հողոյս զայրացեալ ·
և ահաւորութ̃ էին՝ ը̃ փոքրկութ̃ բնութ̃ս ընդ հարե̃լ,
և միշտ որոտմամբ բանից՝ բանաւոր մոխրոյս բարկացե̃լ,
և իրաւանցն վճիռք՝ զարժանիս մահու կոշկոճեալ ·
Ու որ իմն է տաղանդ՝ յանառակս՝ սատէն կորուսե̃լ·
և պատուական իրին ստացուած՝ իբրև անարգ՝ յերկ–
րի թաղեալ · և տաժանմանցն արդասիք՝ ծուլութեն

մթով

մթով ծածկեալ, և իբրև զ՚ի բաց բարձեալ նշմա-
րան ճրագի՝ չերևեալ: Նաև պատասխանարան լեզ-
ուիս՝ քերաւանցն օտար՝ կարկեցեալ. և անհամբոյր
շրթանցս դրունք՝ օրինաւոր դատմամբ պապանձեալ:
Նաև յուզմունք մտացս՝ ՚ի զանազան մասունս ցըն-
դեալ. և զկեալն ՚ի վ՟ր օգտին՝ ոչ ինչ գիտացեալ.
և ՚ի կշռութ՟ի բարւոյն ընտրութ՟ե՝ յիմար երևեալ.
և ընթացք ելիցն՝ նհանջմամբ չարին խափանեալ.
և փառաբան իւղոյն՝ անճխնոտին հնոցի լցեալ: Նաև ան-
ուանս գիր՝ ՚ի կենաց մատենէն եղծեալ, և կշտամ-
բանք ընդ երանութ՟ե՝ անդ արձանացեալ:

3 Եթէ զինուոր տեսանեմ, մահու ակն ունիմ. եթէ պատգամաւոր, խստութ՟ե. եթէ մատենա-
գէտ, մուրհակի կորստեան. եթէ օրինաւոր, անի-
ծից. եթէ աւետարանական, փոշւոյ ոտիցն թօթափ-
ման. եթէ բարեկրօն, յանդիմանութ՟ե. եթէ ապա-
ւում, կսկծման: Եթէ ջրովն ընտրութ՟ե փորձիմ,
խորտակիմ. եթէ դեղ ինչ դատման ձգեմ, սատա-
կիմ: Եթէ բերս նկատեմ բարութ՟ե, ՚ի կարծեաց
չարեացս փախնում. եթէ ձեռն համբարձեալ, կո-
րանամ. եթէ փոքր ինչ խրատուիլ, սարսեմ. եթէ
սակաւ մի թնդիւն, ընդոստիմ: Եթէ ՚ի խրախճանս
ըմպելեաց հրաւիրիմ, դողամ. եթէ մեծիդ յանդի-
ման լինիմ, սարսափեմ. եթէ ՚ի հարցումն բանի կո-
չիմ, կարկիմ. եթէ իրաւամբք քննիմ, համրանամ:
Արդ՝ այսքան ամենաթշուառ և ողորմագին տարա-
կուսանացս՝ ՚ի վ՟ր միմեանց բարդելոց, որք զատորե-
զգայականաց սրտիս գոյութեան՝ ՚ի ներքուստ ան-
տուստ անբժշկական ցաւօք՝ աներևակի նետիւք խո-
ցո

ցոտեալ , անարտաբերելի մշտակիր յարամնաց համա_ պաղամուխ բևեռեալ սատուստ ընդ հոգւոյս , լը_ ցեալ շարաւով՝ կրկին հարուածով , վասնզի սաստիկ ման մահու գուշակեն: Թշուառս մթերից՝ պատեալ զերկաթով գաղտնեացս ծածուկք՝ աղդեն ինձ տագ_ նապս՝ վէրս պահեալս անխնամարկելիս՝ ընդ ելս շըն_ չոյս տուր և առութե . յորոց նեղութեանց՝ չարաչար ձնշեալ աղաղակ ձայնիս՝ խառնեալ արտասուօք , կողկողագին թախծանօք հոգւոյ , բարեգործիդ ճնարաւորութեան , յերկրպատեղծիցս նահատակաց՝ ընդ իմ մաղթողաց , վերջին հեծութեամբ և ես ընդ նոսին՝ արտասուօք ողբոց ամենեքումբք նուիրողք՝ զաղերսանս ըղձիցս՝ ՚ի սորնոյնոցս սատի՝ յերկինս առաքեմ: Որոհեամ տէր անդորրութիւն կենաց հանդստեան՝ ողորմելի վաստակեցելոյս՝ ՚ի յընդու_ նոյն երկրագործութիւս . համայնդ յամենայնում .

ամէն ստացեալ քեզ փառս :

Մերժեալն յաւելուած նշխէն հեծութեան՝ նորին հաջողի , առ նոյն ողբերգ հողբանոյ բանի: ՚Ի խորոց սրտից խօսի՝ ընդ ...

*Յան. ԻԹ.

I Սուրբ՝ որոց խնդրոյ արժանաւոր վարկա_ նեալ զիս՝ մատչիմ աղերսել , արքայու_ թեանն՝ յորմէ վրիպեցայ , եթէ փառացդ վայելչութեան՝ յորմէ զրկեցայ , թէ կե_ նացդ անմահականաց՝ յորմէ հերքեցայ . թէ ընդ հրեշտակական պարակցութեան՝ յորմէ տրոհեցայ , թէ ընդ արդարոց մասնակցութեան՝ յորոց ձեղքեցայ .

Թէ

Թէ ո՛ւր ուրթոյն կենդանւոյ՝ յորմէ քանցեցայ ,
Թէ ուստ տնկոյն երկրութեան՝ յորմէ գօսացայ ,
Թէ ծաղիկ փառացն շնորհի՝ յորմէ թափեցայ .
Թէ պանծանացն ժառանգաւոր՝ յորմէ կորացայ ,
Թէ հայրենի ծոցոյն հարազատ՝ յորմէ ընկեցայ ,
Եթէ զգեստուն լուսոյ պարծիմ՝ յորմէ մերկացայ ,
Եթէ ՚ի ստացօղ դըրձին յուսացոյց՝ յորմէ խորթացայ ,
Եթէ ՚ի լուսոյն խղճս դիմեցից՝ յորմէ մեկնեցայ .
Եթէ յիսուսի յուսկերան յօդիմ՝ յորմէ մերժեցայ ,
Եթէ ՚ի թեւս նորա մերժիմ՝ յորմէ օտարացայ .
Եթէ յապաւէնն ապաստանեցայց՝ յորմէ խեթացայ ,
Եթէ ՚ի փրկութեն նորոգութի՝ յորմէ մահացայ ,
Եթէ ՚ի զգաստութեն զուարթութի՝ յորմէ ես լքայ .
Եթէ ՚ի կանոնին կենացն ուխտի՝ յորմէ փոխեցայ ,
Եթէ ՚ի սահմանին հաստադրական՝ յորմէ սահեցայ ,
Եթէ յանշարժ վիմին պնդութի՝ յորմէ սասանեցայ ,
Եթէ ՚ի շարս դումարտակին՝ յորմէ հոսեցայ ,
Եթէ ՚ի քաղաքն անդրանկաց շինիմ՝ յորմէ գերեցայ .
Եթէ հանապազորդեան հացին աղօթեմ՝ զոր ոչ վաստակեցայ , եթէ փոխադրութի երկանցն խընդրեմ՝ յոր ոչ քրտնեցայ , թէ պարգեւօքն պսակեցայց՝ յոր չհանդխացայ . թէ արձան ինձ կենաց դըրեցից՝ յորմէ ջնջեցայ , թէ զերախտեայդ ձիր միշեցից՝ զոր միշտ մոռացայ .

2 Ո՛հ հատու և կամ խղեցաւ լար կենաց յուսոյն . այրեցայ ՚ի բորբոքութեցն գարշութենէ , համայն ախտացեալ՝ ամբ սպառեալ մարմինս՝ ապականութին շրջապատեալ՝ մեռոյց ոյ . Կոյղն պալար՝ փայլունակ տեղեղ ընացեալ , ծնացուած ինչ

պա-

պաշտեալ նախունակ երկդիմի կերպին, որ զկրկին
անմաքրութիւն նշանակէ, պարծանացն նշոյլ՝ ամե-
նեւին ինձ շիջաւ. փրկութիւնն մատնեցաւ. բարին
ստուերացաւ. ելք կենացն՝ բնաւին փակեցաւ. մ-
խիթարութին բարձաւ. դատաստանին ատեան մերձե-
ցաւ. թոյնք մահուն ինձ արծարծեցաւ. սպանեալն՝
կրկին ինձ կենդանացաւ. լաստին դադարք՝ վիմք
լցաւ. շաւիղն յուսոյն՝ կուրացաւ. շնորհին ծած-
կոյթ՝ յինէն մերկացաւ. փառացն վայելչութի՝ ըստ-
ուերացաւ. հանձարն առաջնորդական՝ խափանե-
ցաւ. կշտամբանացն փուշ՝ բազմացաւ. անօրէնութեն
ուղէշ՝ ծաղկեցաւ. բոց գեհենին՝ ինձ բորբոքե-
ցաւ. ծառայութեն լուծ՝ սաստկացաւ. սորկաւեն
կապ՝ զօրացաւ. ունօղն յարկին կառուցման՝ ահա
անկաւ. բարձրութեն վտահարան՝ կործանեցաւ.
ընտանութեն միաւորութի՝ անջրպետեցաւ. սրբու-
թեանն սիրօղ հոգին ա̃յ՝ տրտմեցաւ.

3 Իսկ քանզի զվերջինն համբուրեցի դառնութի,
տանջանս՝ խէթս՝ տխրութս, վիշտս հոգեկանս,
ցաւս անխնամարկելիս, տարակոյսս անյուսադրելիս,
ամօթանս անպարուրելիս, խայտառականս անվերար-
կելիս, պատկառանս անհամարձակելիս, փախուստս
անդառնալիս, հալածանս անմարդասիրելիս, երկոյն
ուղւորութե՝ ապաձեռն անթօշակութիւնս, իսկ
դու փրկութի զօրութի և օգնութի, ողորմութի
լուսաւորութի քաւութի և անմահութի՝ տէր յ̃ս
ք̃ս, որդի ա̃յ կենդանւոյ, արարիչ երկնի և երկրի.
որ ընձեռես ջուր պապաքելոցն՝ ի ծարաւուտ վայրս
անապատի, օրհնեալ, բարեգութ, հզօր, մարդասէր,

եր

երկայնամիտ, խնամակալ, ճնարաւոր, այցելու. պաշտ-
պան աննախանձ, պահապան յաղթօղ, կեանք անկո-
րուստ, միջնորդ երկնային, լիութիւն աննուազ,
երանութի՟ տօնելի, ձեռն ձգեալ սիրոյ՝ ողորմու-
թեան քոյ աջոյ՝ ընկա՛լ և մատո՛ քաւեալ և սրբեալ
զիս զամենապարտս՝ բանդ կենդանի՛ առ հաւատա-
րապատիւ քո հօրդ, զի քև վերստին հաշտեալ՝ յիս
դարձցի։ Եւ ՚ի ձեռն քո՛ իւրովն կամօք մաքուր
նուիրեալ՝ զօրեղն ինքնութե՟ զիս հօր ընծայեալ,
անդէն առ նմին՝ նովիմբ միշտ ՚ի քեզ՝ շնչոյս ող-
ջունիւ կապեալ ընդ շնորհիդ՝ ՚ի քեզ միանալ ան-
բաժանելի։ Ս՟որոյ քեզ՝ ընդ հօր քում՝ հոգւովդ
սրբով՝ երրեակ անձնաւորութե՟դ՝ ՚ի միում բնութե՟
և ՚ի մի ա՟ծութե՟՝ փառք, և ՚ի ստեղծականաց էից՝
գոհաբանութիւն, յաւիտեանս յաւիտենից.
ամէն.

Ս՟քրաքն ցաւելուած ներքին հեծութե՟՝ նորին հոգւոյ, առ նոյն աղերս ողբմանաց բանի. ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Ա՟յ։

* Բան. ԻԸ.

1 Բայց քանզի ՚ի վերոյ այսքանեաց գերութեց ամենաթշուառ վտանգաւորիս՝ մի զմիով եղ և ելս առնելոյ, զոր զկերպարանս անցիցն ՚ի մասնէ վերաձառեալքդ նախագրեցին, ուստի և փոխեալ զեղանակ բանիս՝ այլ ո՛չ զեղկութիւն աղէտիս։

2 Այն զի ծով է ինձ ծփանաց կենցաղոյս բերմունք՝ յոյժ նմանագոյն. յորում կոհակք բազմօք անթիւ-

դի

դիմեցմանց՝ տատանեալ հոգիս 'ի յայսմ աշխարհի՝
մարմնոյս շինուածով իբր 'ի նաւակի ։ Զոր ե֊
սայիաս մարգարէ՝ զյանկարծադէպ կատարածն, որ
'ի պարսկականն հինից՝ երուսաղէմի և սամարիայ կոր֊
ծանմանն, նմանութբ այսր օրինակի կերպաւորե֊
ցոյց . որ և առ իմս հոգևորական խորտակումն զու֊
գաձայնել ո՛չ է սխալական ։ Քանզի մինչդեռ չը֊
ւէի ես յանհոգութե՝ անտարակոյս վստահութբ,
դոյզն կասկած արկածից 'ի միտ բերելով՝ առ խորոց
փոքր միջոցին, որ 'ի մէջ հանգստեանն և աշխատու֊
թեն, իբր այն թէ հասեալ իցէ ձմեռն՝ յամարայնի,
բքաբեր հողմով ժամանեալ՝ երեքալեանն դիմակ֊
ցութեամբ, ամբոխեաց զհանդարտութիւն ։ Ուստի
նաւն՝ 'ի բախմանէ վայրենի ալեացն՝ խորտակեցաւ ։
Թևոցն ձեռնարկութի՝ քայքայեցաւ . կայմն ամ֊
բարձման՝ 'ի կայից իւրոց խլեցաւ . առագաստին թըռ֊
չարան՝ յանկարկատելի ծուէնս պատառեցաւ . շին֊
ուածոյն շուք՝ անզարդեցաւ . առասանք ձգողակա֊
նացն՝ խզեցաւ . տեսարան գլխոյն դիտակի՝ խոնար֊
հեցաւ . ապաւանդակին պարան՝ կտրեցաւ . ապա֊
ւինութի խարսխին՝ լուծաւ . լուծք ստուարք ա֊
մոլեցն կցորդութե՝ բաժանեցան . սամիք ուղղչայն
հեռոց՝ դալարեցան . լաստ հիմանն հաստարանի՝ ըն֊
կղմեցաւ . ղեկացն կառուցմունք՝ անդրէն թուղան .
չըւոցն յարմարու՝ պակասեցան . ողնափայտին պա֊
տսպարան՝ իսկոյն բեկաւ . կապարանք զըստին հաստ֊
ուածոյ՝ յօշատեցաւ . գօտք ամփոփման ծոցոյն կազ֊
մածոյ՝ անարգեցան . խելք շըթանցն եղերայ՝ խախ֊
տեալ ոստեաւ . պաղպաջունք բաղմականացն՝ անկեալ

բար

բարձաւ ․ վանդակապատին վայելչութիւն՝ յատակեցաւ ․ դահաւորակին հանդստարանն՝ շփոթեցաւ ․ մածմունք տախտակաշարք՝ ՚ի միաբանութ̃եց միմեանց անջատեցան ․ հեղոյսք պնդման բեւեռացն՝ քարշեցան ։ Արդասիք իրին՝ յիշատակարան ողբոց ինձ նմանեցաւ ։ Նաւուղիղն՝ հանդէպ նաւին դեգերեալ ողբոյ , ձեռն ՚ի ծնօտի եդեալ՝ արտասուաց գետս իջուցանէ ։ Նշմարք սակաւ մնացուածոցն՝ ՚ի ծայրից ծփմանց աղբելոյ ծովուն , իբր խողխողեալ բանաւոր՝ ողորմագին թախծանօք հեծէ ։ Ա՜ զի թէ զբարի նաւապետն՝ երկնաւորօքն զօրօք՝ յաշխարհէս ծովու առ ՚ի զխորտակեալս իմ տապան իմանալի գոյութեանս՝ առցէ աշխարհել բանիս յարմարութիւն , ոչ ինչ վրիպեսցէ ՚ի ստուգութ̃է ։ Քանզի արդարեւ ելաց բարեգութն տէր՝ յառակ մարդկութ̃ես՝ զթաղեալ ազգակիցն ․ ելաց առ նմին եւ զերուսաղէմ մոլեալ , եւ զյուդաս մոլեգնեալ ․ յորոց երկուցն՝ կորեաւ վստահութ̃ի՝ յօրինակ նմանութ̃է աղարտեալ նաւի ․ իսկ միւսն՝ հասեալ յատակս անդնդոց , առասան յուսոյն՝ ձեռամբ ունողին՝ յանքոյթն արտաբերեաց խաղաղութ̃ի ։

3 Արդ՝ իցէ՞ թէ յաւելեց հայել զբազմախորտակելի տապանակ մարմնոյս իմոյ՝ նորոգեալ ։ Իցէ՞ արդեօք տեսանել զփշրեալս նաւ ողբալի հոգւոյս՝ ողջացեալ ։ Իցէ՞ արդեօք տեսանել զբաժանեցեալս միջոցաւ մեծաւ՝ վերստին կցեալ ։ Իցէ՞ արդեօք տեսանել զկորնաթախիծ սիրտ վշտացելոյս՝ բերկրեցեալ ։ Արդ՝ իցէ՞ ակն ունել նայել զյաւէտ խաթարեալ կերպարան բնութ̃ես՝ կրկին հանդերձեալ ։

Իցէ՞

Իցէ՞ արդեօք թէ տեսից զքակտեալ տաղաւար թըշ-
ուառացելումս՝ միւսանգամ կանգնեցեալ։ Իցէ՞
արդեօք յուսալի նոյել զտարամերժեալ դերիս՝ ա-
ղատեալ։ Աղաքէն գուցէ՞ ակն ունել զանկեալս 'ի
շնորհէդ լուսոյ՝ դարձեալ կաղդուրեալ։ Արդեօք
տեսից զվայելչութի ընտանիդ քո պայծառութե՝
յողորմութի ինձ երևեցեալ։ Եթէ տեսից երբէք
զամենատխուր կերպարան հոգւոյս իմոյ՝ ժպտեցեալ։
Արդեօք լուսոյց ընդ ձայնի գուժիս՝ աւետեաց համ-
բաւ՝ ինձ առաքեցեալ։ Արդեօք տեսից զբիւրա-
կործան մնասեցեալս անօթ՝ կազմեցեալ։ Իցէ՞ թէ
տեսցեն պատուհանք աչացս իմաստից՝ զմուրհակ պար-
տուցս իմոց՝ պատառեալ։ Եթէ յայտնեսցի՞ օրն
իմ անձկութեան՝ շնորհին քաւութե՝ բարւոք ինձ
ծագեալ։ Արդեօք մտից 'ի խորախճանութիւն խո-
րանին լուսոյ՝ քև առաջնորդեալ։ Իցէ՞ թէ կեն-
դանի լինիցին ոսկերքս, ըստ եզեկիելի, ցամաքեալքս
'ի կենդանութեց՝ եկաւորութե աղդողական շնչոյս՝
զօրացեալ։ Իցէ՞ թէ յաւելից հայել 'ի տաճար սբ
քո, աղաղակաւն մարգարէին 'ի պորտոյ կիտին, հեր-
քեալս 'ի լուսոյ՝ որ կամ առաջի քո ամաչեցեալ։
Եթէ լինիցի՞ խաւարամուտնդս մթացելոյ՝ ծագ-
ման առաւօտ։ Եթէ հասցէ՞ տեսանել զտագնա-
պեալս մշտասառոյց՝ յեղանակս գարնանն մօտ։ Եթէ
տեսից զցօղ անձրևոյն՝ կանաչացուցանօղն հոգւոց՝
ինձ արօտ։ Եթէ իցէ՞ արդեօք նկատել զգաղանա-
բեկ հերքելի ոչխարս՝ վերատին կամաց դթութեան
քո հօտ։

4 Եւ քանզի ըստ բանին յոբայ, շուրջ պատեալ են

չարեացն ծնաւըք՝ ընդ որ ո՛չ կարացից անցանել , իսկ եթէ լոյս ողորմութե բարերար կամաց քոյ՝ ցուցցի ․ գթութե քոյ դուռն՝ բացցի ․ Ճառագայթ փառաց քոյ՝ ծաւալեսցի ․ խնամք ձեռին քոյ՝ յայտնեսցի ․ արեգականդ կենաց օր՝ տարածեսցի ․ առաւօտիդ ըղձալի տեսիլ՝ մերկասցի ․ առատութի քաղցրութե քոյ՝ աղբերասցի ․ վտակ արարչիդ կողից՝ հոսեսցի ․ ծորումն անապակ սիրոյ քոյ՝ հեղցի ․ ծագումն տեսեաց շնորհի քոյ՝ երևեսցի ․ պարգևիդ քո ծառ՝ ծաղկեսցի ․ մասունք օրհնեալ մարմնոյդ՝ բաշխեսցի ․ համառօտեալն ակնկալութի՝ հանդիպեսցի ․ հասուածեալ ձայն ողջունի քոյ տէր՝ լուիցի ․ հեռացեալդ խաղաղութի՝ մերձեսցի ։ Յայսոսիկ յաւէտ սովին սահմանաւ երանականաւ՝ հաւատ ընկալեալ յուսոյ հաստատնոյ , ապաւինեալ ՚ի հոգիդ քո տր , որ ընդ հօր քում պաշտի ձայնիւ քաղցրութե՝ ընդ քեզ փառաւորեալ ՚ի լոյս անմատոյց , որով կեանք և երանութիւն քաւութե հանդերձ՝ ընծայեալ ինձ մեղապարտիս ։ Յաւանդ անկորուստ ընդ իս պահելով՝ առհաւատչեայ Ճշմարիտ յիշատակի ․ ՚ի ձիր անեղծութե՝ անուամբդ անճառելեաւ ահաւորութեան՝ հզօրի սրբոյ միայնոյ և անքննելի տէրութե՝ երրեակ անձնաւորութեդ ․ որ եսդ յիսկութե յէութե և յարակայութի բարձրութե՝ քաղցրութե ողորմութե և մարդասիրութե՝ պսակեալ հանդերձեալ և թագաւորեալ ։ Ար՝ առ ամենեսին , ամի՝ ամի կարօղ ես՝ գըթած ․ և քեզ վայելէ փառք յայսմ յաւիտենի , և ՚ի հանդերձեալ մշտնջենաւորութի յայտնութե աւուրն մեծի , յաւիտեանս ․ ամէն ։

Եւ

Մերսային ցաւելուած նրէին հեծութե՝ նորին հանդերձ , առ նոյն ազէտս ժողովրդեան բանի ։ 'Ի խորոց սրտից խօսի՝ ընդ այ ։

*Բան . ԻՕ ։

1 Նուարդ՝ ստուգապէս և իրաւաբար , ընդ որս
որք ըստ ձայնից կողկողանացն՝ և զբանիցն
յարմարութիւն համդերձեն , 'ի նոյն գիր
բերեալ զաւարտմունս տանցն , որովք առաւել սաս-
տիկ մորմոքեալ ձմլեցուցանեն զաղէտս կարեացն սըր-
տին ըղձից՝ առ արտասուացն բղխմունս ։ Ուստի և
բազմեալ իմ 'ի գլուխս պարու՝ ակմբից դասու՝ այնր
երախանաց , որք զլալեացն յեղանակեն բանաստեղ-
ծութի , և ես ընդ նոսին՝ նոցին հեծութ՝ աւա-
ղական ձայնարկութ՝ զանձինս տարածանեմ զվըշ-
տակրութիւն ։ Որ ոչ բնաւին մեռեալ աշխարհի ,
և ոչ իսկապէս կենդանի այ ։ ոչ ջերմ սոսկ , և ոչ
ցուրտ յատուկ , ըստ առակի աւետարանչին՝ գրեալ
'ի յայտնութեն ։ երկիցս աւելի՝ երրեակ տխրութեն ,
և ամենատեւ ահարկութեն ։ Նաւ այս են պատկա-
նեալ թախծականացն կերպադրութիք , կրկին ողոր
մելի այսու երևեցեալ , որ 'ի մի գիծ սահմանեալ
կացուցանեն զթշուառութեցն զօրինակ , այսպիսի
կցորդութ՝ շաղկապեալ ։

2 Պարտուցն ժխտել տրդնդացն՝ ձեռամբ մեծաւ 'ի տա-
ժի ։ ես ապիկար մատնեալ՝ անարժան գործովքս յիրաւի ։
վտանից արքունի գանձուց՝ կրկնադատ և անթափելի ։
պատասխանատու մեծին՝ ըմբռնեալ անհրաժարելի ։
բիւր քանքարոց խնդիր՝ ուես չունիմ կշիռ մի ունկի ։
Ընքարեխօս կապեալ 'ի պահեստ՝ դառն արգելանի ,

հե-

հեծումն և վաստակ ցաւոց ճաշակել՝ յաննշոյլ բանտի ,
անապաւէն տանջեալ անթոշակ՝ կամ ողորմելի .
ոչ յեղանակ ինձ ողբականաց՝ աստուած կնքեցի ,
փոխատրեցի սովին բարբառով՝ կոծ կսկծելի ,
կարգադրեցի շրջաբերութեամբ՝ 'ի նոյն պայմանի ,
անհատական թիւ խորհրդական՝ երկեակ տասնեկի ։
Աղքատութեանն ծնոց՝ յամենուստ մասանց մրրկի .
անպատսպար թշուառ՝ վտանգեալ սրտիւ 'ի դրաւի .
տարակուսեալ հոգւով՝ ապաշնորհ ոյր 'ի վրիպակի .
անխնամելի հայցմամբ՝ դատաստանն յինէն պահանջի ։
Մեղաց և մահու զինուք՝ զգայարին գաղտնեցս խոցի .
անփրկելի մատնեալ բռնութ՟ե՝ չարեացս դերի ,
սուր սուսերաւ սաստից՝ գոյութ՟ի բնութ՟ես յօշատի ։
Յիշատակաւ բեմին՝ ատենին 'ի դատաստանի ,
անծագելի մռայլ՝ չարատես աչացս երևի .
անձեռնկալ կապեալ՝ եղկելիս 'ի տարակուսի ,
ահարկութիւն դիմաց՝ պատկերի վերնոյն տեսանի ։
Յոյժ անարև՝ և անվերարկու 'ի տարտարոսի .
անապաւէն մոլար՝ մորմոքեալ 'ի հուր գեհենի .
անյայտնելի կորուստ՝ կործանեալ 'ի մեղաց վհի ։
Ահա զոր ունիմ արծ՟թ անպիտան՝ ոչ երբէք յարգի ,
և ոչ ընդունի և կամ համբարի՝ 'ի գանձ տ՟րունի ,
հայցուած պղտոր և ձեռն անմաքուր՝ աննուիրելի ։
Այլ բեկեալ սրտիւ մատանց տատանմամբ՝ յոյս առ՟ել
դարձի , զդէմս 'ի յերկիր եդ՟ել պաղատիմ՝ մօրդ յի .
բարեխօսեամ մաղթեամ քաւութ՟ի ինձ մեղաւորի .
դու զօրաւոր փրկանակ կենաց՝ խնկուհի երկնի .
քեզ օրհնութիւք ձայնից և բուրմունք՝ խնկոց 'ի յերկրի ,
և անուշից իւղոց մատուցաւ՝ մին յամենայնի .

3 Արդ՝ յառաջեալ ողբոցս հիւսուած՝ այլ մասն յու-
ելի , բարերարին շնորհաց արտասուաց պտուղ
մատուցի ․ զկորստեան խորս չափելով՝ զորքանն եր-
բէք ոչ գտի ․ մասնաւորզք բանիւք 'ի հանդէս՝ նո-
րին ջանացի ․ զմտացս արագեալ զթեւս՝ յերեւոյթ
իրին ոչ հասի ․ զուշին պարտութի յանվթարելեացն՝
բաժակ բարկութե 'ի ձեռն իմ առի ․ զտարտամուն
տարակուսանացս՝ իբր ճաշակումն մահու արբի ։
Եւ այժմ զլանցիցն յանձախութի՝ ողորմելի ձայնիւ
յերգ արկի ․ աներեւոյթ կրակարան տապոյ՝ բորբոք-
մամբ մեծաւ անզովանալի ․ անտեսական իմն ․քրոյս
հալոցաց՝ սաստիկ եռացմամբ անշիջանելի ․ սրտիս նե-
տից պատկանեալ դեղովք՝ 'ի շտեմարան խորութե
սրտի ․ խիթք ցաւոց խոցոտման մահու՝ 'ի գնացս ե-
րակաց դոյութեան լերդի ․ կիրք երկանց անճարակ
ճեպոյ՝ 'ի պատուած աղեացս անելանելի ․ անզօրելի
դեղոց ջերմութի՝ 'ի յերիկամանց մասունս երկակի ․
անհնարաւոր դառնութիւն մաղձի՝ 'ի նախադուռն
իմոյս կոկորդի ։ Աւաղս ձայնից լքուցանողաց՝ 'ի
փողս շնչոյս խոշորս ճչէի ․ բազմահատուած էութիւն
բնութեա՝ ներհակք միմեանց 'ի պատերազմի ․ երկ-
չոտութե կարծեաց վարանեալ՝ ամենայնիւ կայ 'ի
վտանգի ․ հարազատաց դաւաճանութի՝ անհաշտելի
'ի կատորուածի ․ ոչ մեռեալ և ոչ կենդանի՝ թա-
ղեալ 'ի մեղաց դարշութեան տղմի ․ կասկածաւոր
պատժապարտութեամբ՝ վերակնարկելով ․քեզ բարե-
րարի , յանակնկալս կենաց վհէ՝ արտաբերել 'ի լոյս
անձկալի ։

4 Այն ինքն որ զայս՝ բան տպաւորեաց , ընդ եր-

ջանկա՛ցըն պսակեսցի․ ակնարկելով քո ողորմութեն, անարատի՛ցըն հաղորդեսցի․ վասն զենման որ բանիդ, բարեգործեալ՛ քև կենդանասցի․ օրհնութի՛ գովեալ քո շրթանց՝ ՚ի դլուխ բաշխողի՛ այսր մատենի․ հաստատեսցի ըղձականութիւն՝ սողոմոնեան բանիս առակի․ նկարագրեալ հոգւով քո՝ բարձրեալ, ՚ի նորոգումն աներծանելի․ Ո՛վ դու միայն ես երկայնամիտ, ներող՝ քեզ փառք յաւիտ․ ամէն․

Մ ջերատին յաւելուած խրթին հեծութեան՝ նորին հանգոյն, առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի։ ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ։

* Բան․ ԽԱ․

1 Եւ քանզի ընդ ողբաձայնիցն բանաստեղծութեանց վերընծայելոց զդրութիւն թուոցս յարմարեցի կական և հեծութիւն, հառաչանք կողկողագինք, դառնութե լալումն և արտասուաց երգ, դարձեալ սկսայց զճառ պաղատանաց՝ խոստովանօրէն զղջականաբար, զգաղտնածածուկն յայտնաբարբառ․ զի անդրադարձութբ սկզբամբն՝ և վերջաւորօքն բառիւք, զնոյն համաձևութի ՚ի մի թախանձ նմին մաղթանաց՝ հոգեկեցոյցն խոնարհութեան՝ աստանօր եդից։

2 Մեղայ մեծիդ բարերարութե, անարգս մեղայ․
մեղայ ծագմանդ ճառագայթից, խաւարս մեղայ․
մեղայ շնորհացդ անբաւ երախտեց, արդարև մեղայ․
մեղայ սիրոյդ վերնում գթութե, յայտնապէս մեղայ․
մեղայ ստացողիդ յոյժ էութէ, ստուգապէս մեղայ․

մեղայ դերունակ գոգոյդ գրկանաց, անբաւս մեղայ. մեղայ աննուաղ լուսոյդ վայելման, նենգօղս մեղայ. մեղայ ճաշակման անճառ կենաց, բազում մեղայ. մեղայ անհաս պարգևացդ ձրից, հանապազ մեղայ. մեղայ գովեալ մարմնոյդ քո, մահու չափ մեղայ. մեղայ պաշտելի արեան արարչիդ, խիկապէս մեղայ:

Ահա արդարև օրհնեալ է հատուած բանի՝ յուսադրական սրտի՝ այսր մեղայի. սոյն սա՝ պատուելի աւանդ. անմոռաց պատուէր. հայրենեացն տուր. նախահարցն օրէն. համայնից թօշակ. անհերքելի բան. զօրաւոր պատասխանի. կենդանութե կամուրջ. ախորժելի վերնոյն. սիրելի սրբոց. անխզելի կապ. հրաշալի բարբառ. անշրջելի պատճառ. բաղձալի աղերս. փափաքելի սեղան. սրտաբեկ ձնչումն. անձնարից ճարակ. կարծրութե վանիչ. ածապաշտից սահման. հեթանոսաց գիրք. վաղնջուց կանոն. քրիստոնէից հարազատ. արարչութեն յաղթող. անջրպետ հզօր. խորոց ահաւոր. արուեստ բարձրութե. խորութի անչափ. հիացման տեսիլ. խորհուրդ կընքեալ, ընդ որ չիք ումեք անցանել, եթէ ոչ անըմբռնելի մտաց արադման՝ զաս ծանիցէ: Զայն բարեպատեհ հրաշաւորականն, որ ոչ յիշատակեցաւ ՚ի վերջին դատակնիք դասուն լքելոյ. գուցէ առ նմին խըղեալ համառօտ զվրիժակն իրաւանց մահուն հասելոյ, յորմէ ընտրութին ապագործ եղեալ, զահմանն յաւիտենական քակտեսցէ: Ով արդ փառաց մեծութե, որով նոյն ինքն ածութին պսակեալ բարգաւաճի: Քանզի ո՞վ ոք դիմեալ կալաւ զեղջերաց սեղանոյ այսր սրբութեան, և ոչ առ ժամայն

պըր

պրծեալ 'ի պատժոյ՝ անարատ դատաւ ։ Իսկ եթէ ա֊քար զարմեան , և սաւուղ կխսեան , և յուդա սխմ֊նեան՝ առելով զայն ոչ արդարացան , և ես վկայեմ՝ իրաւամբք խոստովանեալ զայս պայման բանի , զի ակամայիցն բռնադատելոց՝ ոչ է կատարեալ սէր , ուսափ և ոչ բովանդակապէս փրկութիւն ։ Իսկ ես կամաւ համբուրեմ դարձեալ կրկնելով զերջանիկ բանիդ զմկրտութեն հարազատս ։

3 Մեղայ երախտեացդ մոռացութեն , վերստին մե֊ղայ ։ մեղայ մարմնոյ ձեռն՝ յոդի հարեալ , մի֊մարս մեղայ ։ մեղայ առ կենանդ դժրողութեան , իսկ և իսկ մեղայ ։ մեղայ բանիդ ապախտ առնելոյ , չարաչար մեղայ ։ մեղայ 'ի յօր սատակման՝ ինձէն ըս֊տիպեալ , վատթարս մեղայ ։ մեղայ պարտական ան֊կենդան մահուն , ձաղելիս մեղայ ։ մեղայ անպատ֊կառս քո բարձրութեն , տաղտկալիս մեղայ ։ Ա երջին ինձ կրկին աշխար հողևոր , զի 'ի կորուստ և 'ի կոր֊ծանումն ինձ երևեցայ ։ զի անդարձս վարատեցայ ։ զի որդիս՝ թշնամի գրեցայ ։ զի 'ի բարձանցն երկնից ընկեցայ ։ զի փուշս վարուց դիզի ։ Իւ ես առ ամին ողէք աղաղակի , զի անձամբ զանձն անարգեցի ։ զի բադին կորուսչին դատոյ ։ Ո՜վ իմ կսկիծ դժըն֊դակ սրտի , զի զիս ունին՝ առ որ չեմ , զարտաքնա֊յարդար բաժակս անմաքուր , զըռեալ որմն դար֊շունակ , զսին պարծանօք պանծուճեալս , զզյսս՝ 'ի մայլ շրջեալ , զգերանակիր ակնս՝ թշուառացեալ , զջահս փառաց՝ շիջեալ , զմիւս յամի ամ իրօք վա֊սակարս , առ անօրինականն տրունականս ։ առ յայտ֊նութիւն ածայինս ։ առ երևմունան արարչադիրս ։

առ

առ խոնարհութիւն սարսափելիս . առ այն՝ զոր տեսի
աչօք իսկ իմովք ։ Ու որ մեծ է պատասխանատու-
թիւնս , քան առ համօրէն աւետարանին՝ զարմանս ,
հիացմունս . հոգս հալողականս . անդաձմունս ան-
ճառաւորս . թուականութի՝ մտաց անբարդելիս .
եղմունս անկատարս . իջմունս անհաստատս . յուսա-
հատութիս յարմարականս . յանդիմանութիս պատ-
շաճականս . ձաղանս պատեհագոյնս . նշոյլս իրաւա-
ցիս . անէծս արժանահատոյցս ։ Արդ՝ այսոքիկ են
մեղաւորիս իմ կշտամբութիւնք , և յինքնահարուած-
տանջանաւորութիւն ։

4 Եւ քանզի կարող ես զայս ամ զպարտս թողուլ ,
և զխայթուածս մահու բժշկել՝ տէր ողորմու-
թեանց , ած բոլորից , քս թագաւոր՝ բարձրեալ հօր
որդի , ստեղծիչ գթած՝ բարերար , օրհնեալ՝ առատ՝
հարուստ , ահաւոր՝ հզօր՝ ողորմած , տեսուչ՝ ձեռըն-
կալ՝ հաստիչ , ապրեցուցիչ՝ դարմանիչ՝ կեցուցիչ ,
երկայնամիտ՝ անոխակալ՝ ապաւէն , բժիշկ՝ գովեալ՝
երկնաւոր , անճառ՝ լոյս՝ կեանք , յարութի՝ նորո-
գութի՝ քաւութի , եթէ հայեսցես մարդասիրութե ,
ըստ որում քոյդ են սովորութիք , նայեցեալ 'ի քեզ՝
կողկողիմ և ես ։ Եթէ լուիցես , հառաչեմ . եթէ
ունկն մատուցանիցես , պաղատիմ . եթէ անսայցես ,
աղերսեմ . եթէ ներեսցես , աղաչեմ . եթէ առ իս
դառնայցես , գոչեմ ։ Ապա եթէ անտես առնիցես ,
կործանիմ . իսկ եթէ առ ոտն հարկանիցես , լամ .
եթէ զոդեպաշճն ոչ ընծայեսցես , մեռանիմ . ապա
եթէ ահարկու դէմս ցուցանիցես , սատակիմ . իսկ
եթէ սաստեսցես , դողամ . եթէ խեթիւ տեսանես ,

սոս

սոսկամ • ապա եթէ սաստկանաս , սարսափեմ • եթէ հալածես , հեծեմ • իսկ եթէ ընդվայր հարկանիցես , հերքիմ • եթէ զբոց մհատութեն ոչ առցես , տագնապիմ • եթէ խստանաս , փախնում • ապա եթէ սպառնաս , ընկճիմ ։ Իսկ եթէ քննես , քարկոծիմ • ապա եթէ ուժգինս ակնարկես , սուզանիմ • եթէ ոչ անխայեսցես , մերժիմ • եթէ կոչեսցես , խիթամ • իսկ եթէ աչս յառեսցես , ամաչեմ • եթէ ձայն տացես , երկնչիմ , զբարեացն պարգև մատնեալ • զերանութիւն թողեալ • զշնորհսն լքեալ • զուխտն ցրեալ • զաւանդն կենաց՝ մոռացեալ • զհամարձակութեանն վստահութիւն՝ կորուսեալ • զստեղծիչդ էիցս՝ բարկացուցեալ • զանձառութիւն շնորհին՝ ընդոտնեալ • ըղպատուոյն պատկեր՝ այլայլեալ ։ Իսկ եթէ առ այս խեղդ մահու հեծութեան ցաւոյ մարդասիրեալ՝ առ իս ժամանեցուսցես՝ տէր Յիսուս Քրիստոս զաղդեալն դիր ըղնանիլ ՚ի յիս , եթէ բժշկութիւն դադարեցուցանէ զմեղս մեծամեծս • որով ամենառատ քաղցրութեան պատուաստեալ ՚ի քեզ , զքոյդ կերպարան լուսոյ նոկարեալ յոգի՝ վերստին գտեալ պնդեցայց քաւեալ , և ստեղծեալ կրկին ՚ի փրկութիւն անմահից կենացն անախտականաց • և քեզ ընդ հօր հոգւովդ սրբով փառք յաւիտեանս • ամէն ։

Մերոյին յաւելուած նչկին հեծութե՛ նորին հանգոյն, առ նոյն. ողջերս մաղթանաց բանի։ 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ։

*Բան . ԻԲ ։

1 Եւ արդ՝ զո՛րս յայտնեցի, եւ յաղագս ո՛ց նշանակեցի, եւ վասն ո՛րպիսեաց ճառեցի, եւ զո՛րքան ծածկեալս մերկացուցի, եւ կամ վասն ո՛րոց խոստովանեցայց։ Ո՛ ներկայիցս՝ զոր արդէն ունիմ, թէ զանցելոցն՝ զոր մթերեցի. զապագայիցն՝ յորոց կասկածեմ, թէ զհաստատաս շարժութեանցն՝ յորոց գլորեցայ. զփո՛քրն ինձ համարեալ՝ որ է ո՛չ մեծ գրեցեալ, թէ զանկերպագրելին չըյիշատակելի. զնուա՛ղն՝ որ է առաւել, թէ զթեթեւագոյնսն՝ որ են ծանունք։ Ո՛ հոգեկանացն կրից կորուսչաց, թէ զմարմնականաց ախտից սպանողաց. զառ դրունս հեշտականացն, թէ զծայրակատար վընասակարութեանցն. զաներեւութիցն, թէ զտեսականացն. զառաձեռն հպաւորութի՟, թէ զառ նոյն ինքն շունչ հեռաւորութիւն։ Ո՛ լայնականն դիւրին խածմունս, թէ զերկարաւորն նետաձգութի՟. զխորութեանն զանչափութի՟, թէ զամենածախն յայտնատեսիլ. զյոքնադրո՟ւխն պոռնկութի՟, թէ զառողջութե՟ն անբժշկութի՟. զպարարո՟ւմն չարին մարմնոյս, թէ զսովին բարւոյն հոգւոյս. զխնամո՟ն հանդիսանալ՝ յոչ ախորժելիսն Այ, թէ զըռնադատութեանն տռամբ ձգիլն՝ 'ի նոյն մոլեգնութի՟. զառ 'ի մա՟հն մեղաց, թէ զընդունայնութեանն կարծեաց։

2 Արդարեւ ո՞չ կամաւ խելագար զերծեալ 'ի ձորձոյ,

զա

զուականայս տեսիլ յանդիմանեցի, զընդդէմն դործեալ իմաստնոյն, որ՝ թէ հանճարեղքն վերարկեացեն զամօթս իւրեանց, օտարացեալս 'ի կրօնից. հեռացեալս 'ի կարգաց. 'ի սրբութե անսուրբ. 'ի կուսութե անմաքուր. յարդարութեան ամբարիշտ. 'ի բարեպաշտութե վնասապարտ. բերանովս մերձ առ ստացօղն, և հեռի երիկամամբք. շրթամբքս պատուամատոյց, ըստ մարգարէին, այլ ոչ եթէ սրտիւս։ Ու եթէ պարտ է զքստմնելիսն ասել աստանօր, չար քան զտանջանսն յանդգնութի, իբր զուր իմն պաշտօնատարս էր, 'ի միտս անկայունս երկեակ ճանապարհաւ մահու վարանեալս՝ ջանամ, և ոչ ինչ օգտիմ. պնդիմ, և ոչ հասանեմ. փութամ, և ոչ ժամանեմ. անձկամ, և ոչ տեսանեմ. փափաքեմ, և ոչ հանդիպիմ. կարօտիմ, և ոչ պատահիմ. ունիմ զամ երկրի, և եմ պատգամաւոր աղօթանուէր ամ աշխարհի։ Այլ թող զբազումս զայսոսիկ՝ բարբերար, և մի՛ ունիցիս. դիւրինք են քեզ զասսին եղծանել, քան ինձ տաժանաւորս աջով նկարել. վասն այնորիկ գրեցի առանց խնայելոյ, զի դու առատապէս ջնջեսցես՝ օրհնեալ։ Որ վասն մեր մեղաւորացս երկայնամիտ անուանեցար, ըստ մաղթանաց բանի՝ հեծութե սրտի՝ եզրի երջանկի. յոյժ նեղեալ անձն և ձանձրացեալ ոգի՝ բանին յիշատակաւ, որ զայն պատմէ. յամ կրից մահացուցանողաց վտանգեալ, անկեալ 'ի վիհ՝ գարշութեան մեղաց՝ անդնդակլանաց ապականութեց. քանզի չհաւատամ, թէ լսես իսկ ինձ, ըստ յոբայ ձայնին։ Արդ՝ ես ինձէն ինքնադատով անձնադատս դերի՝ կամաւորապէս մասն եղեալ

բնու

բնութեանս , որդւոյն փակեցի կնքեցի առ յինէն՝ յամ մասանց՝ զկենացն ծառ , զի 'ի փրկութիւն մեղաց

կապելոյս՝ կրկին մեծացիս գովեալ .

3 Եւ քանզի 'ի մարգարէէն բարուք խրատեալ փորձ գտցուք , մաղթել ընդ նմին հոգւով քո եր_գեալ՝ յուսով հաստատնով 'ի քեզ ապաստանեալ , առէք ընդ ձեզ բանս , ասէ ովսէէ , և դարձարուք առ տր ած ձեր , և ասացէք ցնա , կարօղ ես թողուլ զմեղս . զի ընդունիցիք զբարիս , և վայելեսցեն 'ի բարութեան անձինք ձեր : Ահա ած խօսեցաւ , և ո՞վ է որ ոչ լուիցէ . նոյն ինքն վկայեաց , և ո՞վ է որ ոչ հաւատասցէ : Արդ՝ այսոքիկ վճիռ պաշտելի . նուիրեալ պայման . սահման նոյնագոյ . կենաց ա_ւետիս . կէտ տէրունի . դուռն բարութե . սփոփա_նաց հրաւէր . ճշգրիտ պատկեր . անստգիւտ գանձ . անմոռաց յիշատակ : Այսու առ սոյն և ես հաւատ ընկալեալ , աստուստ վկայեմ ամին՝ ընդ մարգարէին , կարօղ ես յամի թողուլ զմեղանս բազմաբեղուն . և ես զօրացիս կրկին բարձրացեալ՝ առ ամենաթշ_ուառ կործանեալ հոգիս : Զամի իշխես . ամի բա_ւես . ամ ուրեք հասանես . ամենից բանուեց յաղ_թես . զամ կարծրութի փշրես . զամ ընդդիմահար վանես . զամ խստութիւն վանես . զամ սրացեալ ընդառնես . զամ դառինս անուշես . զամ դժուա_րամբերելիս քաղցրացուցանես . զամ զպարտս շնոր_հես . զամ յանցանս թողուս : Կարող ես՝ զօրաւոր հզօր ճարաւոր ամենարուեստ՝ զամենեցուն զմեղս ընկղմել՝ և չքացուցանել բառնալ 'ի միջոյ , իբր ըղ_ճաճանչ փոքու կայծական՝ սահմանեալ 'ի չափ ոչէից՝

ան

անկեալ ընկլուզեալ կորուսեալ՝ 'ի տիեզերատարածն
ծովու .

4 Արդ՝ բանիւ մաղթանաց վերծանողացն այսմ մա֊
տենի , ողորմեա՛ վ՟ խաչի և չարչարանաց մահու֊
որդւոյ քո՝ հայր գթութե̃ . Սկիզբն առաքողի՝ ու֊
ղղութե̃ ձայնի՝ այսմ արտօսրածին նուագի , որ
զայս դեղ փրկութեան կենաց՝ մեզ յարմարեցոյց ,
եղիցի՛ բժշկեալ յանուն՛ քո հզօր . Որ հետեւ ելոց
խոստովանութե մեզ նմանեցոյց՝ այսու պայմանա֊
պատշաճականաւ , լիցի՛ անարատ յիւրոցն պարտեաց .
Որ զհպարտութեն թեւս՝ հարթել մեզ վարդապե֊
տեաց՝ 'ի սոյն կանոնի կենաց պատուհասի , եղիցի՛ զեր֊
ծեալ 'ի չար կապանաց մահու արկածից սկզբնակա֊
նաց՝ վերջնոց՝ և միջնոց . Եռորդութե̃դ բարեգոր֊
ծեալ , 'ի նորոգութի լուսաւորութե . ընդ որում և
մեք գրեսցուք երջանիկ գտեալ ընդ նմին .

Ընդդիմամարտ դիւաց այս նուագ աղօթից . և դիւահարաց
ջերմնատապաց ախտաւորութե̃ց աստուածով փարատիչ :

5 Արդ՝ այսքանեացս անբաւից հրաշից հանդերձիչ
հա՛յր ամենատեսդ՝ անուանդ ահաւոր . ձայն
սարսափելի . կոչումն ընտանի . բան համբուրելի .
ազդումն սքանչելի . հրաման սոսկալի . էութի ան֊
քննելի . գոյութի անճառելի . իսկութի անբաւելի .
զօրութիւն անզննելի . կամք ամենաբարի . տէրութի
անսահմանելի . մեծութիւն անչափելի . բարձրութի
անբովանդակելի . ողորմութի անկշռելի . առաւե֊
լութի անհասանելի . պատճառ որդւոյ հայրութե̃ ,
այլ ոչ նախադրութե̃ . քեւ՝ և 'ի ձեռն քոյդ անպա֊
րա

րադիր զօրութեդ՝ սաստեա՛ տագնապօղ և դիւա-կան տենդիս ջերմութեան, որ սպրդեալ մուծա-ընդ մեղաց՝ զի փախիցէ ՚ի մարդոյս, զարհուրեալ ՚ի սխրալի և յանբաւելի արեան վտակի՝ գառինդ երկնաւորի. որով սրսկեալ միանգամ ՚ի մշտնջենա-ւորս՝ համոյն մաքրեցաք։

6 Եւ արդ՝ յոյս պատկառելի խոնարհութենէ ա-րարչակերտս խորհրդոյ, ամաչեսցէ սատանայ ՚ի գործս չարեաց իւրոյն հրեշտակաց. տանջեսցի՝ և հալածեսցի, հեռացեալ և արտաքս առաքեալ ՚ի չին-ուածոյ խորանէ քումդ բնակութեան՝ յարտաքին խաւարն։ Եւ ջնջեալ մաքրեա՛ զարտասուս ողբոցս ՚ի դիմաց մերոց, և զհառաչումն ձայնիս հեծութե ՚ի սրտից մերոց։ Եւ յիշատակաւ հարման հեղու-սիցն՝ քատմնափուշ տաժանատեսիլ ոգեպահանջից, որով պնդեցաւ միածինդ քո յաշտարակ խաչին, ցա-ւեսցի՝ չարին։ Եւ ՚ի կողահերձ սայրասուր սլաքէ ուժգին բախմանէ, որով զվէրն մեծ ընկալաւ, խո-պան սատակեսցի սկզբնարար մահուն։ Եւ զի խո-նարհեցոյց զգովեալն գլուխ՝ յաւանդել զոգին ՚ի ձոյ քո՝ բարձրեալ, ապստամբուն անբարի բարուցն բելխարոյ՝ ՚ի կոր կործանեսցի, ամիւ հերքեալ ՚ի կո-րուստ։ Եւ զի զօղեալ ծածկեցաւ անմահն խոկու-թիւն՝ յորովայնի երկրի, այսու ամբարձեալն հպար-տութի՝ կործեալ գոռոզին՝ ՚ի յատակս մահու դը-ժոխոց՝ մթին սուերին՝ յաւեալ դիմեսցէ. և մի-շեսցէ զառաջին հարուածն անբժշկական, որով մա-հացաւ դիմամարտութե թիւնից վիշապին՝ կենա-րարն կրիւք ամենազօրին։ Վասն զի ՚ի փառս քո՝

հայր

հայր ողորմութե , իբր 'ի գովեստ որդւոյ քոյ՝ հոգ-
ւովդ սրբով զայս խոստովանիմ . քանզի ոչ պի-
տակ ինչ սոսկ զօրութեանն ունի զմիւսմէն՝ առ մի
խորհրդականն խորութեան , այլ զանսկիզբն բանդ
անձնաւոր՝ ընդ անժամանակդ հօր փառաւորեմք ։
Եւ քեզ միայնոյ մէ երրորդութեդ , հաւասարա-
պատիւ տէրութեդ , համաբուն՝ անբաժին ինքնու-
թեանդ՝ օրհնաբանութի , գոհութի , զօրեղութի , և
անճառ վայելչութի մեծութե , բարեվիճակ հար-
թութե , զուգակշիռ հաւասարութե՝ յաւիտեանս .
ամէն ։

Մերոյն յաւելուած կցկին հեծութե՝ նորին հոգւոյ , առ նոյն
աշխարհ մաղթանաց բանի . 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ ։

Բան . ԻԸ ։

1 Եւ արդ՝ դու միայն սկիզբն բարեաց՝ գը-
թութի անճառ՝ որդի բարձրեալ միայն այ ,
որ զողջոյն զօրն՝ թողութեան ցուցեր փըր-
կարան , և ոչ կորստեան դատապարտարան , յեղանա-
կեալ ինձ զաւուրն չար՝ առ մեծ աւետիս անկա-
լութեան ։ Բժիշկ՝ ախտացելոյս . հովիւ՝ մոլորեալ
ոչխարիս . տէր՝ ապաւինեալ ծառայիս . գինի անա-
պակ՝ մեծ տրտմեցելոյս . սպեղանեաց դեղ՝ վիրա-
ւորեցելոյս . ազատութի՝ մեղօք գրաւելոյս . օրհ-
նութի բարեաց՝ մերժելոյս . կնիք շնորհաց՝ խոտե-
լոյս . օծումն կոչման՝ կապտելոյս . կանգնումն վե-
րըստին՝ կործանեցելոյս . պատսպարան հզօր՝ գլորե-
ցելոյս . օժանդակ վեհ՝ գայթակղեցելոյս . դուռն
բարձ

բարձրութե՛ տարակուսելոյս · սանդուխք երանու_
թեան՛ եղկելոյս · ճանապարհ շաւղաց՛ մոլորելոյս ·
թագաւոր ներող՛ պարտելոյս · քաղցր յուսադրութի՛
լքելոյս · ձեռնկալ կենաց՛ հերքելոյս ։ Մեծդ միայն՛
և ամենատես , որ զլիութի բարեաց սահմանեալ ,
հեղուս անչափ յաճախութբ՛ քան զոր խնդրեմք և
իմանամք , ըստ պօղոսի գոհաբանութեն ։ Քանզի
իննուց յիսնից՛ և թուոց երից՛ և չորեակ տասանց՛
'ի վաղորդայնէ տուընջեանն՛ առ մուտս արևուն ,
անդուստ առ նմին յաւէտ կարկառմամբ՛ իսկ և իսկ
'ի սոյն՛ անարգել սրտիւ , 'ի վեր է քան զաղերսանաց
ակնկալութի՛ մարդկան բարեգործել միմեանց շնոր_
հաւորութի · իսկ առ իմս թշուառութե և անար_
գութե՛ զգոյշ եղեալ փառս՛ ամենակարող զօրու_
թիւն ահեղ՛ բոլորից ած՛ օրհնեալ տր քս , որովք
սահմանեցեր կշռութբ չափոյ՛ հաստողիդ ընդ հօ_
ղոյս հաւատարութի կցորդեալ ։ Քանզի ծեաս յայ_
սոսիկ անբաւ և անհետազօտելի , ամենեւին բարի՛
անմասն բարկութե խաւարի · ուստի յոյժ նուաղ են
քում մեծութե՛ աստեղացն թիւք , զորս գոյացու_
ցեալ յոչէից , յորջորջմամբ անուանց կնքեցեր · և
կամ հիւթ երկրի 'ի յօդս հեղեալ , զոր 'ի չգոյից
հաստեալ , տարածումն յատակի կառուցեր , քան ինձ
նախադրեալ համարդ սակաւութեան , որովք քեզ
նմանիլ վարդապետեցեր ։

2 Ա՛հա ծածկեցաւ և ընկղմեցաւ 'ի քոյդ լոյս կա_
մաց երկայնմտութե՛ հանուրց չարութի , իբր
դոյզն մասյլ 'ի տապ արևու · և ո՞չ աստուստ իսկ
կիրք բնութեանց զհասարակաց բարուց ցուցանէ ։

Քանզի ո՛վ որ ՚ի մարդկանէ մեղաւ , և ո՛չ զղջա-
ցաւ . ո՛վ որ զազրացաւ , և ո՛չ ամաչեաց . ո՛վ որ դար-
շեցաւ , և ո՛չ պատկառեաց . ո՛վ որ սխալեաց , և ո՛չ ա-
պաշաւեաց . ո՛վ որ կործանեցաւ , և ո՛չ հեծեծեաց .
ո՛վ որ գայթակղեցաւ , և ո՛չ սարջացաւ . ո՛վ որ պար-
տեցաւ , և ո՛չ ինքեամբ ըմբերանեցաւ . ո՛վ որ պատ-
րեցաւ , և ո՛չ յոգւոց ելաւ . ո՛վ որ ճաշակեաց լեղի ,
և ո՛չ դառնացաւ ։ Ո՛վ որ անկաւ ՚ի բարձրութէ ,
և ո՛չ ընդոստեաւ . ո՛վ որ կորոյս մեծութի , և ո՛չ աշ-
խարեաց . ո՛վ որ զրկեցաւ յերանութէ , և ո՛չ ելաց .
ո՛վ որ կապտեցաւ ՚ի շնորհէ փառաց , և ո՛չ ողբաց .
ո՛վ որ գտաւ ինքեան վնասակար , և ո՛չ սգտաւ .
ո՛վ որ մերժեցաւ յերեսացն այ , և ո՛չ հառաչեաց .
ո՛վ որ լուաւ զայ սպառնալիսն , և ո՛չ սոսկացաւ ։
Ո՛վ որ ընդ մի չարեացն՝ հազարս չուաղեաց . ո՛վ
որ մերկացեալ յաւուրս ձմերայնոյ , և ո՛չ ղոփացաւ .
ո՛վ որ անօրինեցաւ , և ո՛չ քարամբք զմիտսն կոծեաց .
ո՛վ որ ետես զարուկն յիւրում մեծութե , և ո՛չ զկծե-
ցաւ . ո՛վ որ կատարեաց չարիս , և ո՛չ զինքն իսկ նզո-
վեաց . ո՛վ որ ախտացաւ , և ո՛չ զանձն դարմանեաց .
ո՛վ որ յամօթալեացն գործեաց , և ո՛չ զիւրն մարմին
ձաղեաց . ո՛վ որ ՚ի պատկառելիսն հպեցաւ , և ո՛չ
զօրն իւր անիծեաց ։ Ո՛վ որ զգործեցեալսն յի-
շեաց , և ո՛չ տապացաւ . ո՛վ որ զգաղտնիսն մտաբե-
րեաց , և ո՛չ խորովեցաւ . ո՛վ որ զծածուկսն նկա-
տեաց , և ո՛չ մահ կորստեան խնդրեաց . ո՛վ որ զան-
երևոյթսն կերպաւորեաց , և ո՛չ կրկին յերկիր կո-
րացաւ . ո՛վ որ ընդ մեղացն հեշտութե՝ բոց անշէջ
ճնոցի ո՛չ խառնեաց , ո՛վ որ զմտասակարսն բնութեն ,
և

և ո՛չ պապակեցաւ ․ ո՛վ որ զկամաւ ներգործեալսն , և ո՛չ սատակման ինքեան աղօթեաց ․ ո՛վ որ զանձառելսն , և ո՛չ խռովեցաւ ․ ո՛վ որ զանկրելսն էութեանն , և ո՛չ թախծեցաւ ․ ո՛վ որ զմեծամեծսն , և ո՛չ մաշեցաւ ․ ո՛վ որ զանբծութե̃ն ապականարարսն , և ո՛չ տոչորեցաւ ․ ո՛վ որ զտարագրութե̃ն պատճառ յանցմունս , և ո՛չ տագնապեցաւ ․ ո՛վ որ զերեսացն աղտեղի տեսիլ , և ո՛չ բարկութեան վերնոյն զանձն պարտ վարկաւ ․ ո՛վ որ զմի 'ի կարևորացն մեղաց յաչս կերպացոյց , և ո՛չ զինուք մահու խոցեցաւ ․ ո՛վ որ զխայտառականացն , և ո՛չ վայրս վհատութեան ընդհեծութիս ձայնին հիւսեաց ․ Ո՛վ որ յարքայական գահոյիցն անանկացաւ , և ո՛չ կարկամեալ 'ի վայր գըլորեցաւ ․ ո՛վ որ ընդ պսակին պերճութեան՝ հող 'ի գլուխ եղեալ , և ո՛չ կրկին չարչարեալ յոգի մահացաւ ․ ո՛վ որ ընդ պայծառ պատմուճանին՝ քրձազգած եղեալ , և ո՛չ տխրեցաւ ։ Ո՛վ որ զկեանս իւր կորոյս , և ո՛չ արեան արտասուս երկնեաց ․ ո՛վ որ ընդ արկանելեաց լուսոյ՝ խաւար զգեցաւ , և ո՛չ նըւաղեցաւ ․ ո՛վ որ 'ի վերայ ադոյ սիրելւոյ ո՛չ թառամեցաւ ։ Հա՛ այս կերպարանք ճշգրտագոյնք՝ պարտաւորիս յանդիմանութե̃ , տխուր դէմ ․ քաղեալ ճաճանչ ․ ցամաքեալ խոնաւութիւն ․ երիթացեալ շուրթն ․ անշքեալ տիպ ․ տրտմեցեալ ոգի ․ այլայլեալ ձայն ․ կրկնեալ պարանոց ․ Նա զի թէ որ զխոկութիւնն իսկ նշանակեսցէ , ո՛չ անօրինէ անանբարտաւան միտ՝ անհպարտ սիրտ ։ Անխնդրող պարգևի՝ թշուառ ․ անաղերսալի պաղքեալ ․ ինքնակշտամբելի դեգերեալ ․ իրաւամերժ սովեալ ․ արդարալլուկ

քաղ

քաղցեալ. պատշաճագոյն հարուածեալ. ինքնավկայ մահապարտեալ. արժանապէս հանեալ. անձնանէծ եղկելի: Եւ զայս թարգմանեալ ցուցանէ արդարագործ փարիսեցին կշտամբեալ, և մեղապարտ մաքսաւորն բարեհամբաւեալ:

3 Եւ արդ՝ եթէ զչարիսն՝ հնարաւորութիւն բանսարկուին՝ գտողին զմեզ դայթակղեալս, զիւրսն ՚ի մեզ սերմանիս առ օրն համարեսցի, զիա՞րդ ո՞չ ըղբարիսն անկեալս ՚ի մեզ հոգւոյ արութիս՝ ՚ի խնամակալութենէ կամաց կեցուցչիդ՝ օնեւօն գրեսցես՝ տէ՛ր բարեգութ, հզօր և յաղթօղ. քա՛ւիչ մեղուցելոց. կե՛րօղ յամի՝ առ ամ փրկութ̃ի: Եթէ զանդունդս առ երկինս փոխես, և կամ զխաւար մթութե՛՝ ՚ի լոյս հաստատեսցես, եթէ զդառնութի՛ լեղւոյ՝ ՚ի մանանայի քաղցրութիւն կազմես, և կամ զկոծսատակութ̃ե մշտայ՝ ՚ի պարս դասու բերկրութե՛ հարսանեաց կարգես, դիւրինք և հնարաւորք են քեզ այսոքիկ: Եւ ես քան զսոսին բաւես առ նոսին՝ տիրեալ համայնից ահաւորապէս. և քեզ փառք յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն:

Մ երթին յաւելուած կրկին հեծութեան՝ նորին հոգւոյն, առ նոյն աղէրս մաղթանաց բանի: ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ:

* Բան. Ի:

1 Եւ արդ՝ ճշմարտեսցի՛ բան քո՝ ո՛ղորմած՝ բոլորից ած՝ ներօղ և օրհնեալ, ՚ի բազմագըթելին դարձաւորութիւն աւուրն պատկերի զղջման մեղաւորին, թէ և առ յետին իսկ շունչն

շունչն լցէ ընտրութեան, և կամ 'ի մէջ չարութեան փո-
խադրութեան: Մանաւանդ զի՝ դժնեայ կցորդս այս
անձնիշխանական՝ միշտ մարտիկ. խաբօղ շողոքորդ,
յարեալ 'ի ստութեան, ըստ առակողին, արածօղ հողմոց
դժուարունելի. հաստողին փախչօղ. գերեալ որսո-
ղին. մոլեկան մարմնոյս՝ ներհակ ընկակից, յոդնա-
պատճառեան ամենավարան. զոր քո՞ է գիտել զքա-
նեացն յաճախութեան: Եւ զկնի մեղանացն, ողորմա-
գինս իմն ողբարկութիւնս վհատականս՝ տաժանակիծս՝
բազմաւաղելիս, քո՛ առաջի՛ ո՛ր գթարկութիւնս՝ դը-
րեալս արտասուօք, թառանչս թշուառութեց կար-
գելոց՝ անբաւս չար վտանգից մեղատադնայ պատ-
կառեցելոյն:

2 Եւ զի մի՛ կրկնաբանութիւնս 'ի շատխօսութեան կըր-
թեսցի, առաւել քան զայն՝ այսու ողբալի.
քանզի ոչ երբէք համարձակի խնդրել իւր զոր-
քայութեան, այլ զտանջանացն թեթևութեան. ոչ ընդ
կենդանեացն 'ի լոյս, քան թէ ընդ գերեզմանակա-
նացն՝ զդայական շնչովն 'ի խաւար. ոչ ընդ ամբար-
ձեալսն, այլ ընդ բեկեալսն և ընդ խորտակեալսն:
Ի հանդստեան լուրում վատակեալ. 'ի խրախութեան՝
ինքեան տրտմեցեալ. գլխոք ժպտեալ և մտօք խոցեալ.
կերպ 'ի ծաղր և աչք 'ի յողբումն. երեսք զփոփանս
ձևացուցանէ և արտասուքն զդառնութիւն սրտին
ճշմարտէ: Ըմպանակք երկու՝ յերկուսին ձեռին,
մինն արեամբ և միւսն կաթամբ: Երկու բուրա-
նոցք կայծակնաւորք, մինն խնկով և միւսն ճենճե-
րիւ: Սկաւառակք կրկին կրաւորականք համոց,
մինն քաղցու և միւսն դառնութեան: Բաժակք զոյգ՝

ռու երկուս բերմունս , մինն արտօսր և միւսն ծը_
ծումն ։ Տաշտք կրեցեալք 'ի ծայրս մատանց , մինն
գինի և միւսն լեղի ։ Գրունք տեսանելեաց ներ_
հակաց , մինն 'ի լաց և միւսն 'ի վրիպումն ։ Խանութք
հալածականաց հակառակութեց , մինն արծարծէ և
միւսն շիջուցանէ ։ Հայեցուածք դիմաց երկուց ,
մինն դիւզն ողոքանօք և միւսն անանխայելի բար_
կուէ ։ Համբարձումն երկակի բազկաց , ոմն 'ի հար_
ուածս և ոմն 'ի մերժումն ։ Պնեմք կրկնակի կեր_
պից , մինն տխրեալ և միւսն ցասուցեալ ։ Աշտամ_
բանք՝ ընդ միոյ երկու , մինն սատեացս և միւսն ա_
պառնեացն ։ Ապաւինութիք կարծողականք , մինն
գոնէ և միւսն թերևս ։ Դի մի բերան երկակի բար_
բառ , մինն եղկութի և միւսն խռովութի ։ Երկուս
ազդմունս 'ի միում սրտի , մինն կեղակարծ յուսոյ և
միւսն ճշգրիտ կորստեան ։ Անգ լրթագոյն աչագ_
նատեսիլ կրկին տեղացմանց , մինն նետս և միւսն
քարինս ։ Որոտումն աչեղ՝ երկոցունց բերմանց ,
մինն կարկուտ և միւսն հրացան ։ Զայդ ցաւադին՝
երկուց վտանգից , մինն լալոյ և միւսն մահու ։ Ապա_
ւոտ սգոյ՝ երկուց բողոքմանց , մինն սաստից և միւսն
սպառնալեաց ։ Աբեգակունք երկու՝ 'ի յերկուց
ծայրից , մինն խաւարի և միւսն կիզման ։

3 Եթէ հարուածոց աջ կառուցանի , ինքեան վար_
կանի ։ և եթէ ձեռն պարգևաձիր , ոչ իւր այն
ունի ։ Դպարծանս ուրուք՝ կորանայ ։ յամբարձումն
գլխոյ՝ ընկճի ։ 'ի չարեացն յիշատակ՝ հեծէ ։ 'ի ճառս
մաքրոց՝ պատկառէ ։ 'ի պատմութիս հանդերձելոցն՝
երերի ։ Եթէ օրհնի յումեքէ յայտնի , 'ի ծածուկ
է

զանձն

զանձն անիծանէ ․ եթէ գովեստ յումեքէ լուէ, պար֊
տաւանօք զինքն կշտամբէ ։ Եթէ գովեսցի սաստ֊
կապէս, ինքեամբ ինքեան վկայէ ․ եթէ ձաղեսցի ուժ֊
գին, սակաւ հատուցումն՝ առաւել պարտուցն դը֊
նեսցէ ․ եթէ ըղձումն մահու ինքեան լուիցէ, այն
ասէ, և դարձեալ կրկնէ ։ Եթէ որոգայթ մահու
ճայթեսցէ յերկնէ, հազիւ զգէմն համբառնայցէ ։
Ո՜ խորոց խրատանցն մատեան՝ խփեալ ․ զպատաս֊
խանութեանն լոյս՝ լքուցեալ ․ զհամարձակութեն
ընթացս՝ փակեալ ։ Եւ եթէ ոչ էր անփրկանաւոր
կորուստ գերելոյն, զնորովին երթալ ոչ ինչ դան֊
դաղէր ։ Արդարև վայ մեղաւորին՝ որ տարակու֊
սեալ կայցէ 'ի վերայ երկուց ճանապարհաց, ըստ հո֊
գելից բանի իմաստնոյն ։

4 Եւ արդ՝ զիարդ ոչ ողորմեսցիս՝ բարերարութ,
այսքանեացս ձայնարկութեց՝ կողկողագինս հե֊
ծեծանաց, որ անուամբս այսու մեծացար, թէ ողոր֊
մած եմ ես տէր ։ Ո՜հ առ չարութի գերւոյս,
բարութի քո ․ առ մահապարտիս դառնուի, քաղց֊
րութիւն քո ․ առ կորուսելոյս յայտնութի, ճառա֊
գայթ քո ․ առ յանդգնելոյս մոլութի, ողորմութի
քո ․ առ խակութի վնասակարիս, հեզութի քո ․ առ
կործանելոյս այցելութիւն, աջ քո ․ առ ընկղմելոյս
վերբերութի, ձեռն քո ․ առ բժշկութի անողջանալի
խոցուածոյս, մատն քո ․ առ պակուցելոյս պաշտպա֊
նութի, ոգի քո ․ առ ապախտաւորիս իմ վստահութի,
երկայնմտութիւն քո ․ առ օծումն ամենադժնէիս,
զօրութի քո ․ առ մեղաւորիս քաւուի, հրաման քո ․
առ փախուցելոյս ապաւինուի, ոտք քո ․ առ սրայելոյս

պա

պատսպարութի՛, բազուկ քո · առ վրիպելոյս առաջ-
նորդութի՛, լոյս քո · առ տարակուսելոյս հնարաւո-
րութի՛, հանճար քո · առ անկծելոյս կրկին ստացումն,
օրհնութի՛ քո · առ վհատելոյս քաջալերութի՛, խրախոյս
քո · առ վշտագնելոյս մխիթարութիւն, բաժակ քո ·
առ նեղելոյս ընդարձակութի՛, կամք քո · առ ատե-
ցելոյս կոչումն, սէր քո · առ հաստատումն սասանեցե-
լոյս, բան քո · առ հոգւով վիրաւորելոյս, կաթուած
արեան քո · առ աներեւոյթ մթերս ցաւոցս, ակնար-
կութի՛ քո · առ յուսահատելոյս անդրէն ընտրութի՛,
իշխանութիւն քո · առ պատուաստումն կորեցելոյս,
կցորդութի՛ քո · առ խաւարաւ մահու ծածկելոյս,
նշոյլ կենաց քոց · առ խռովեցելոյս իմ հանդարտու-
թիւն, խաղաղութի՛ քո · առ վայրագութի՛ օտարա-
ցելոյս, ողջոյն քո · առ մոլորելոյս դարձաւորութի՛,
ձայն քո · Ո՛վ ի դու տիրես ամ՛ գթութե՛, եւ չիք
'ի քեզ մասն ինչ խաւարի · եւ ո՛չ է բարութիւն ա-
ւանց քո · եւ քեզ վայելէ փառք յաւիտեանս ·
ամէն ։

Մ‿էրոյին յաւելուած երկին ծեծուբէ՝ նորին հաւատոյ, առ նոյն աղէրս մաղթանաց բանին ։ 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ ։

*Բան · ԼԸ ։

1 Եւ արդ՝ քանզի բազմացուցի պայմանաւ բա-
նիս՝ զաղէտ աղաղակի հեծութեան ձայնիս
մեծ հառաչանաց՝ անսփոփելի խմբիս վտա-
նգի, զի դու՝ ողորմած ակզբնահայրդ խոստովա-
նութեան անյայտ ծածկութեանց՝ որդի այ կենդանւոյ

որ

որ յն քն , քաղցրութբ նայեսցիս քաւել ։ Արդարև
կարօղ ես ․ ճշմարտապէս բաւական ես ․ եթէ կամիս ,
հնարաւոր ես ․ կամիս առաւելապէս , ոչ և կարես ։
Հարստանաս մեծապէս ընդ տալն , քան եթէ ընդ
առնուլն ․ բազմանան քեզ գանձք 'ի ցրուելն , քան
'ի ժողովելն ․ յաճախեն ստացուածք քո 'ի սփռելն ,
քան 'ի ճշդելն ․ կուտին քեզ համբարք 'ի տարածա-
նելն , քան 'ի շտեմարանելն ։ Հաւատամ այսմ ամի՝
տէր , գտանել քև ելք փրկութեան ․ հաւատամ ա-
նարգս՝ ընդ պատուականին ․ յուսամ ընդ աբրահա-
մու , և ընդ աննայի ․ զի մինն բանիւ քո հաւատաց ,
և միւսն քահանայապետին բարբառոյ անսաց ։ Սյ՜
և ումն՝ 'ի խորին ծերութե՝ անհամար որդւոց հայր
հաստատեցաւ , զառանցեալն և զամուլն արգանդ սա-
ռայի՝ անդաստան պտղածին արդեան օրհնութեան՝
բազում ժողովրդոց՝ մարգարէից սբց՝ և թագաւո-
րաց ընտրելոց՝ հայել յուսացաւ ։ Իսկ միւսն՝ զան-
հանդերձելն երկիր՝ ոռոգայնին սեննեկի , եօթնեակ
զաւակօք բարգաւաճեցոյց ․ որ է թիւ մի անբաւու-
թեան , զընաւն նշանակելոյ զէութի՝ ածութն յա-
րակայութե՝ սահման անհետազօտելի , և աւազանին
նորածին որդւոց՝ անհատ յորդութի ․ Այս թիւ
պանծալի՝ որում ոչ է կէտ կցորդի , և ոչ սպառուած-
վախճանի ․ այլ կոյս ումն է՝ ուրոյն ընտրութբ նուի-
րեալ՝ յաւէտ անձառ վիճակաւ համայն յաւիտե-
նիւ , դժուարաթարգմանելի մերոց իմաստից ։

2 Արդ՝ համարեմ յարդարութի անյուսալի փրկու-
թեան հօգւոյս՝ զամենավարան ձայն կոչկոչա-
նաց որտիս հեծութե , ընդ նախադրելոյն երջանկաց

եդեալ

եղեալ և դասեալ լոյս դաւանութե՛ն փոքր հաւա-
տոց՝ իմոյս խնդրուածոց · զի կեցից և ես առ նոքօք՝
երկրպագել ընդ նոսին , բուռն հարեալ քան զիմոց
գործոց՝ ըստ շնորհաց · Ոնասանդ զի՝ կրկին
բարձունք են և փառաւորք՝ և քան զչափ կշռութե
բանի գերագոյնք՝ իմում խոստովանութե հաշտարանք ,
և հզօրապէս քաւարանք , և կարծեաց թերութեան
մնաց սլացեալք · Ընդ արեան քո ահաւորի՝ և ըստ
մարմնոյ ծնօղդ քո խնկելի · Պարք առաքելոցն · դասք
մարգարէիցն · գունդք մարտիրոսացն՝ ձիաւորեալքն
հետևակ՝ սպառազէն արիութեամբ՝ մերկամարտիկն
մրցութեք · գումարք միանձանց · բոյլք բանականաց
ընտրելոց · ժողովք բարեկրօնից · հոյլք հոգեղինաց՝
յերկրէ երկնաւորաց · զինուորութիք վերնականաց՝
ընդ մեզ կցորդելոց · Սանդք երախայրեաց · մա-
տուցմունք զուարակաց · լուցմունք ղամբարաց · բուր-
մունք խնկոց՝ իւղոց հանդերձանօք · յաղթանակք
փրկական նշանաց · կառուցմունք խորանաց ածաբեր
նակաց · Ձեռք քահանայից՝ շնորհիւ կատարելոց՝
առ շարժումն անձին յիշատակ ոյ · առ փոփոխումն
դարշապարի · առ կարկառումն աջոյ , և ամբարձումն
բազկի · առ բարիս՝ գոհութ , և առ դթել՝ աղաչանք ·
Ըստ բանս ընտանիս · առ խօսս հասարակաց · առ ձայնս
ենաւորականս · առ գործոց յաջողուածս · առ առա-
քինութե ջերմութիս , որ 'ի տունջեան և 'ի գի-
շերի՝ ընթացմունս օգտակարաց հոգևորաց՝ քև ա-
ռաջնորդեալք · 'ի նիրհել և 'ի զարթնուլ · 'ի պատե-
րազմի ազգաց · 'ի մարտս դիւաց · 'ի հակառակութիս
հերձուածողաց · առ փոքունս , առ մեծամեծս · առ

ձգումն ըմպելեաց և ճաշակումն կերակրոց . և որ ինչ
միանգամ 'ի կիրս մեր կերպանան, եթէ հեշտականս՝
եթէ տատամնելիս . վասն ոմանց աղօթս՝ մնալ 'ի նո֊
սին, և յաղագս ոմանց՝ զի զե՛րծ արասցես զքանչե֊
լապէս ճնարիւք անճառիւք . հաստատեալ յամե֊
նեցունց, թէ բաւական ես ամի . կաթնաբոյծ հա֊
սակաց, տիոց պատանեաց, մտաց վայրենեաց, ստամ֊
բակաց գոռոզաց, մինչ զի առ թատերս տեսարանաց,
և առ կոյս խառնիճաղանճ բազմութեց, և կամ առ
կաքաւս կայթից անախորժականաց կամաց հզօրիդ՝
ո՛չ ես մոռացեալ .

3 Արդ՝ դու ստացար զամենեսեան, և քո են ամե֊
նեքեան, և ողորմեսցիս ամենեցուն՝ միայն բա֊
րեգութ . զի թէ և մեղիցեն, քո՛ են, վն զի 'ի քում
համարի են, քանզի գիտեն զզօրութի քո, ըստ ա֊
ռակողին մաղթանաց . Որում և ես կցորդիմ թըշ֊
ուառս բանիւ՝ վկայեալ սորին յանցաւորապէս . յան֊
դըգնիմ ասել, թէ որ կարդայ զքեզ գովեստիւ,
ծանուցեալ զքեզ թէ իցես, թէ և եօթամբք իցէ
վարակեալ՝ կրկնապատիկ պատժաւորութբ, առ այս
օրինակ կիրթ ձեռնարկութե, զիա՛րդ ո՛չ քո իցէ .
Յորս է տեսանել 'ի մէջ արջնատես ագռաւուց՝ ըս֊
պիտականիշ երամս աղաւնեաց . 'ի մէջ խորխատակա֊
նաց ձիոց անմաքրից՝ որոջս հանդարտաբարս . 'ի թի֊
շանց գազանականաց՝ փառինս նուիրելիս . Հեզու֊
թիւն 'ի խստութե . կատարելութի 'ի թերութե .
խոնարհութի յամպարհաւաճութե . ճշմարտութի
'ի ստութե . միամտութի 'ի մանկութե . անբծութի
յպղծութե . բարօրութի 'ի չարութե . պարկեշ֊

տու

տութիւն ՚ի լկտութենէ . ողորմութիւն յանգթութենէ . ապաշաւանք յանյուսութենէ . քաղցրութիւն ՚ի բարկութենէ . հաշտութիւն ՚ի թշնամութենէ . անոխութիւն ՚ի խածանողութենէ . քաջալերութիւն ՚ի լլկութենէ . օրհնութիւն ՚ի նեղաձգութենէ : Զոր ոչ բաւականացայ երբեք ՚ի գտանել ճշգրտապէս , թէ ով յերկրածնաց տայ ՚ի կանխեսցէ ժառանգել զքեզ , որ միայն անաչառաբար կշտամբես խրատամբք զարդարութիւն՝ առ ամբարիշտ մաքուրն , և առ պոռնիկ զղջացելոյն . առ ամենեսին բարեգործ՝ միայն թագաւոր օրհնեալ ՚ի բարձունս , և յամ յաւիտեանս . ամէն :

Սրբոյն յաւելուած նշխին հեծութեան՝ նորին հանգոյն է , առ նոյն աշխարհ մաղթանաց բանի . ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Աստուծոյ :

✻ Բան . ԼԲ .

1 Եւ արդ՝ ես յետինեալս ՚ի նախադրութեանց արժանաւորաց՝ գրեալ ինձէն ըստ պարտաւորին պատժոց , հայցեմ զողորմութիւն ընդ ամենայն մաղթանաց : Ընդ նկուն և անհամարձակս . ընդ տկարսն և փոքրկունս . ընդ ընկեցիկսն և արհամարհեալս . ընդ տարագրեալսն և առ քեզ դարձեալս . ընդ երկուացեալսն և ճշմարտեալս . ընդ կործանեալսն և յարուցեալս . ընդ ընկճեալսն և հաստատեալս . ընդ գլորեալսն և կանգնեցեալս . ընդ մերժեալսն և ընկալեալս . ընդ ատեցեալսն և կոչեցեալս . ընդ ապշեալսն և զգաստացեալս . ընդ անառակեալսն և զսպեալս . ընդ հեռացեալսն և մերձեցեալս . ընդ հերքեալսն և սիրեցեալս . ընդ պատ-

կա

կառեալսն և զուարթացեալս · ընդ ամաչեցեալսն և
խնդամտեալս ։ Ո՜վ ես պատմեմ աստանօր դար-
ձեալ՝ ոչ զմեղսն երուսաղէմի , ըստ մարգարէին Հը-
րամանաւութեանն , որ առ ժողովուրդն նախկի , և
կամ տանն յակոբու զանօրէնութիս նը՟ , այլ իմոյս
ժամանեցից յայտնութե · քանզի աւաղ ընդ աղէտս
մահու յարելով , ըստ մարգարէին , յանդիմանեցից
զիս ինքն՝ ինձէն իմովս ձայնիւ , ըստ սաղմոսողին ·
ով զի յանձնաառական յայսմ համայնապատում խոս-
տովանութե՝ ոչ կարօտացեալ կրկնակին , միանգամայն
իսպառ սրբեցայց՝ օրհնեալ հրամանաւ Էիդ ։

2 Իսկ արդ՝ կրկնելով ծունր բարեբարբիդ քաղցրու-
թեան , տարածեալ զանձն իմ առաջի , զ՚ի մահ
գլորմանն ցուցից կերպարան · որ ՚ի հող խոնարհեալ
մածոյ ընդ երկրի , և ընդ անցաւորս այս կենցաղ
կորստեան՝ անասնական դետնաքարշութեան սողնոյ
սահեցմամբ՝ կամօք բեւեռեցայ · Ո՜վ ՚ի քե՛զ տէր
յեցեալ՝ իբր ՚ի հաստարան կենաց գաւազան՝ ՚ի յար-
մատոյն դաւթի ընծիւղեալ մարմնով անձառ շաղ-
կապմամբ յանեղ ա՛ծութիդ , կանգնեցայց անդրէն
կիսայար՝ պատկառեալ ՚ի քոցդ երախտեաց՝ ՚ի վայր
կորացեալ դիմօք , աչք ՚ի բարձունս յառեալ ողոր-
մադին տեսութե՛ ՚ի քեզ՝ մերձ ՚ի հեծութի , բնա-
ւին ողորմութի , բոլորովին քաղցրութի , զլի՛ն լու-
սոյս արտասուօք լցեալ՝ պաղատանս յուսոյ առաջի
մեծիդ վերընծայեցից ։ Ո՛ւր ամենառատ անհը-
ւաղ երկայնմտութեամբ՝ քո դառնացուցչիս , միայն
դու ՚ի յա՛մի սահման փրկութե , ա՛ծ բոլորից · ան-
ձառ մեծութի · անբովանդակելի բնութի · անքննելի

իս

խնկութի · հզօր զօրութի · կարօղ բարերարութի ·
անպակաս լրութի · անճառ ժառանգութի · վայել֊
չական վիճակ · առատ պատրաստութիւն · անստուեր
իմաստութի · տենչալի տուրք · անձկալի ձիր · բաղ֊
ձալի բերկրութի · անտխուր հանգիստ · անտարակոյս
գիւտ · անկապուտ կեանք · անծախելի ստացուած ·
անփոխանորդելի բարձրութի · ամենարուեստ բժիշկ ·
անսասանելի հաստատութի ։ Դարձուցիչ մոլորելոց ·
գտիչ կորուսելոց · յոյս ապաւինելոց · լոյս խաւա֊
րելոց · քաւիչ մեղուցելոց · ծածկարանդ փախուցե֊
լոց · անդորրիչ խռովեցելոց · փրկութիդ մահացելոց ·
արձակիչդ կապելոց · ազատիչդ մատնելոց · պատս֊
պարանդ սահեցելոց · վշտակիցդ գայթագղելոց · եր֊
կայնմտութի տարակուսելոց ։ Լուսոյ տեսակ · ցըն֊
ծութե ցոյցք · օրհնութե անձրև · հոգի երեսաց ·
զօրութիւն դիմաց · հովանի գլխոյ · շարժարան շըր֊
թանց · ազդումն բանի · կառավար անձին · բարձումն
բազկի · ձգումն ձեռին · երասանակալդ սրտի ։ Ըն֊
տանի անուն · մերձաւոր ձայն · կցորդութի հարա֊
զատ · խնամածութիւն հայրենի · խոստովանեալ ա֊
նուն · պաշտեցեալ պատկեր · անպարագիր տիպ · եր֊
կրպագեալ տէրութիւն · բարեբանեալ յիշատակ ·
խնդութե մուտք · անվրէպ շաւիղ · փառաց դուռն ·
Ճշմարտութե ճանապարհ · երկնաճեմ սանդուղք ։
Եւ այլ բազմութիւն բանից գովեստից անհամար
կարգաց՝ և տանց անբաւից , զոր ոչ բերէ բերան
երկրածին , և ոչ տանի գործի մարմնեղէն , և ոչ
կշռեն իղձք հոգեղէնք ։

3 Սուքեղ հայի ամ ակն տեսողի՝ ածդ ամենայնի ·

Նայեմ

Նայեա՛ 'ի պաղատանս հառաչման ձայնի քոյոց ծա-
ռայից , և թէ յաղախնեաց ոք աղաչեսցէ ։ Եւ ըն-
կա՛լ զձօղ ողբերգութեան լալոյ արտասուաց աչացս
ցանկասիրի՝ յանարատ ոտս մարդեղութե քոյ՝ ք՛ս ,
և օրինակաւ խորհրդոյ հերաց կնոջն յանցաւորի՝
զառ քեզ դարձն և զդաւանութի . և համբուրիւ
շրթանցս առ ճաշակ փրկութե կենացդ հաղորդութե՝
համաշնչապէս զանքակ միութի . և զնոյն գթութի
նորին ողորմութեամբ ընկալեալ 'ի քէն՝ բարերար ,
գրաւականեսցես զմեծդ պարգև՝ ընդ փոքու հա-
ւատոցս . և 'ի ձեռն գթութե սիրոյ քոյ առ քո անձ-
կալի անունդ խոստովանեալ ծառայիս , դարձցին
ձմերունք հողմոյն խստութե՝ 'ի յօդ հանդարտու-
թեան . և մրրկին սաստկութի՝ 'ի սիկ ախորժութե .
և կարծիք երկիւղին՝ 'ի մեծ վստահութի . և պա-
տուհաս պատժոցն՝ յերանութեան պատահումն . և
վտանգք թախծանացն՝ 'ի հոգևոր խրախճանութի .
և ալէկոծութիւն ծփանացն՝ 'ի խոր խաղաղութի .
և ղեկացն թևարկմունք՝ յանքոյթ նաւահանգիստն .
և բերք բեռանցս մեղաց՝ փոխարկեսցի 'ի թօշակ շը-
նորհաց ։ Եւ յայսքանեացս ամենից բիւրուց բա-
րութեցս 'ի քէն եղելոց՝ մեծասցի՛ անուն հզօրիդ
խնկեալ և խոստովանեալ . ամաչեսցէ՛ բանսարկուն
չարեաց՝ հերքեալ և հալածեցեալ . ունայնասցին մուր-
հակք մեղացս . խզեսցին խաղըքն . որոշեսցին որո-
գայթքն . կապտեսցին կապանքն . վանեսցի՛ վէճն .
վերասցին վնասքն . պարսեսցին պատրանքն . ջրես-
ցին մեղքն . պատառեսցին պարտիքն . խորտակեսցի՛
լուծն . քակտեսցին քեղիքն ։ Եւ ընդ մուայլ մթութե

հա

չարեացն յանցանաց , և դիւացն բանակաց պաշարո_
ղաց՝ արև փառաց քոց ժամանեսցէ՝ կեցուցանել
փրկել և լուսաւորել , յաջմէ և յահեկէ , ՚ի դիմաց
և՚ի թիկանց. և եղիցի՛ նշոյլ առաւօտու հոգւոյ գար_
նայնոյ ընդ ակնկալութե՟ սպասողացն քումդ երև_
ման : Որ դու ես բարերար առ ամենեսին , և հը_
նարաւոր են քեզ ամենայնք . և ամենեցուն զկեալն
կամիս , և զփրկութի՟ն բաղձաս :

4 Ով ամենապարգև ձեռն յի՟ քի՟ , և առ ի՛ս դարձ_
ցիս կարկառմամբ շնորհի աջոյդ քոյ սբյ բնա_
կեալ միացեալ , և ո՛չ հեռացեալ յանձկութե՟ սրտէ
սիրոյ սենեկիս . և անեղծական քո նկարագիր՝ նըշ_
խար պանծալի լուսոյ քրիստոնէական փրկաւէտ կոչ_
ման՝ ընդ ի՛ս պահեսցի , միջնորդեալ ընդ քեզ ՚ի
մատեան յաւիտեան՝ կտակաւդ կենաց՝ հոգւոյդ ա_
ւետեաց՝ երկնից յօրինողիդ : Ես քեզ միայնոյ պատ
ճառիդ , և միոյդ ՚ի միոյ պատճառէ , և ունողիդ ըղ
պատճառ միոյ , երրեակ անձնաւորութեանդ և միոյ
ածութե՟դ վայելեն փառք յերկնաւորացն վեհից ,
՚ի սրբոցն դասուց , յաւիտեանս յաւիտենից .
ամէն :

Մերոտին յաւելուած կրկին հեծութե՟ նորին հոլովէ , առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի : ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ :

* Բան . ԼԴ :

1 Արդ՝ զյարմարութիւն պաշտաման բանիս՝ ՚ի
խայրեաց հոգւոյս քեզ նուիրելոյ՝ օրհնեալ
բարեգութ , կցորդելով ընդ խնկաղբեւս_
տիցն

տիցն զուգամասնապէս՝ խառնեսցես 'ի յանուշու-
թիւն կազմութեան իւղոյն մերխմու՝ կնոջ բարե-
պաշտի ։ Յոր հաստատեալ նոյնութիւն ընդ երջանիկ
պռնկացն՝ 'ի քէն ընկալելոցն՝ յաւետահրաշ յար-
գանօք, պարարեսցիս մեծապէս խմոլս բանիւ նը-
ւաստիւ, ընկալեալ յանհաս և 'ի բարեբանեալդ դը-
րուխս բարձրելոյդ ։ անկշտամբելի 'ի բամբասանաց
սաղմոսին, մի' օծցէ զտերև ստոց գագաթան՝ իւղ
մեղաւորին ։ Այլ արասցես զօրանալ կրկին յանձա-
խութիւն՝ բուրման խոստովանութեան այսր մատենի՝
'ի բազում ազդեալ, համասփիւռ ամենատարած և
աշխարհալիր տանն տեսակաւ, ըստ օրինակի համե-
մատութեան նոցին յիշատակի ։ քանզի դու նոյն տէր
զգաստացուցիչ նախնի չարախորհից կանանց մեղա-
ւորաց ։ Որոց առակեալ զմարգարէին կերպարան՝
քումդ ճշմարտաւոր պատկերի յեղանակեցեր, ան-
տուստ առ սոսին անձառ ներգործութ՝ 'ի յիս վե-
րաբերեալ զծայրագոյն շնորհին կատարումն ։ Ընդ
անասնական գարուոյն կերակրոյ, զբազմահամբար պը-
տուղ ցորենոյդ՝ կենացդ հացի ։ ընդ ապականացու
արծաթոյն, զարքունականդ պատկեր ։ ընդ յիմարա-
բար թմբրութեան գինւոյն, զբաժակդ արեան արար-
չիդ ։ ընդ իւղոյն առելոյ՝ 'ի յայրատ կնոջէն ծնոյ ժո-
ղովրդեանն, զօծումն շնորհին առ իս դարձելոյ ։
ընդ զերծման գլխաշուք կտաւոյն, զանապականութե
վերարկուն ։ ապարանջանին պճնութիւն, զթուխս բա-
րեմասնութեան, օրինին և աւետարանաւն՝ հան-
դերձ գործնական առաքինութեն ։ ընդ ունկանն
գնդի՝ վայելչականն զարդու, զանստուեր յիշատակ

տրունականդ ձայնի • ընդ քոյս՝ պերճութե լան-
ջացն , զայքնահաւաք աւանդս ուղղութե՝ քոյինա-
կրօն ըմոյդ քաղցրութե ։

2 Բայց զի՞ է յայսոսիկ ինձ պարծել , և ո՛չ մերոս-
տին ՚ի սոյն պատկառել ։ Այլ յայլ օրինակ փո-
խեալ զմատեան մաղթանաց այսր ողբերգութե , որ
ինչ ինձ է յարմարաւոր , ամի- հատուցից զպատիժ
պարտուցս իմոց մեղանաց , ՚ի մարգարէից տաւից
բերեալ համառօտ՝ ՚ի սոյն յարկ մուծից սաստիկ դա-
տախազ • ընդ ողբոց նոցին ըմակցեալ , քան թէ ընդ
բերկրումն նշ պարել • յորս հառաչանս , ձայնս հե-
ծութե , բողոքս բարկութե , նախատինս խորտակման ,
լալումն կարևոր ։ Այլ մեծիդ այ գթութի ամե-
նաժամանն՝ կանուխ աղդեցաւ յիմ յուսատրութի •
առ որս՝ զղջմունս , խոստովանութիս , աղերսս , պար-
գևս • լուսոյ երևմունս , խրախոյսս ածայինս , փա-
ռաց ժառանգութիս , հրաշից յայտնութիս , սքան-
չելեաց տեսութիս ։ Յորոց ոմանք յոյս ընձեռեն ,
և ոմանք վհատութիս բազումս մատուցանեն • յորս
ես կամաւ կործանեալ՝ կորստեանն մերձակեցայ ։
Զի եթէ զգեստ այ զմարդուրին պատրուակ ,
ասաց եզեկիէլ , յորում արար ժողովուրդն կուռս
կարկատուն՝ որով պոռնկել աւէ՝ ՚ի նա • իսկ ո՞րքան
պատիժ անմաքրութես եղիցի՝ զած զգեցողիս ներ-
քոյ և արտաքոյ ։ Զ արմանամ , թէ զիա՞րդ ո՛չ կի-
զում • հիանամ , թէ ի՞բր ո՛չ այրիմ • ափշիմ , թէ ո՞րպ
չյափշտակիմ՝ տանջեալ , լքեալ , չարչարեալ , ջա-
խեալ , մանրեալ , խորտակեալ , կորեալ , բաժանեալ
՚ի յօրինակէ ժանեաց կորուսչին , ըստ դրոյն ։

Այլ

Այլ այս միայն է պահեցեալ ինձ նշոյլ յիշատակի փրկութեան յուսոյ, զի քնեան աւետարանին՝ կեանս է ամենեւին, ՚ի կերպարանաց պատկերի բանին ծանուցեալ։ Որով առ մեղաւոսն՝ դարձն · առ պարտիսն՝ շնորհն · առ եղծումն՝ նորոգութիւն · առ անօրէնութիւնն՝ քաւութիւն · առ վէրսն՝ բժշկութիւն · առ վըտանգն՝ անդորրութիւն · առ պատիժն՝ ներումն · առ պատերազմն՝ հանդարտութիւն · առ հուրն՝ անձրեւն · առ պատուհասն՝ պարգեւն · առ անկելութիւն սատակմանն՝ ձիրն · առ գործարան մահուն՝ կենացն ազատութիւն ·

3 Եւ զինչ է ինձ զայսքանեաց յիշմանց ՚ի թիւ արկանել, եւ ոչ զանձառելեան աստանօր դասել։ Յիշատակաւ հօրն բարձրելոյ՝ յորդին կցորդութի · յանուն միածնին՝ առ հայրն ընտանութիւն · սոցին ակնարկութբ՝ ընդ հոգւոյն հաղորդութի։ Խաչին փրկանք · բանին սփոփութի · բարուք վարձ կամացս՝ առ կշռութիւն դիտողին · աւազանն կենդանարար՝ հաշտութեան միջնորդութի։ Եւ այլք ամենայնք անթիւք բարիք՝ ՚ի բարերարէն բարդեցեալք, ազատք ՚ի հարկէ, արձակք ՚ի լծոյ · իշխանականք՝ եւ ոչ իշխեցեալք։ Այսքիկ են՝ որ ինձ ՚ի մէջ դառնութեան մահու՝ կեանս անտարակոյս աւետարանեն · քանզի եթէ ոչ զայսոսիկ ունէի, կանխաւ արդեօք կորուսեալ էի իսկ եւ իսկ, ըստ բանի երգողին · Ո՛չ փոքրկութբ որդւոյ՝ զհայր փառաւորեմ, ոչ նուաստութեամբ հոգւոյ՝ զորդի նախատասեմ, համափառ ունիմ զերեսեան՝ եւ նոյն արարչութբ · Քանզի եւ ՚ի դէմս հոգւոյն սրբոյ՝ այս են աղաչանք նախընծայ

սկըզ

սկզբան պատարագին՝ յորում գառնդ երկնաւոր զենանի , զայս աղօթեսցի ։

Աղօթք , որ նախ քան զպատարագն մատուցանէ ։

4 Ամենակալ բարերար մարդասէր ած բոլորից , յօրինող երևութից և աներևութից , փրկող և հաստատող , խնամօղ և խաղաղարար , հօր հզօր հոգի , հայցեմք բազկատարած մաղթանաց դողմամբ հեծութեամբ՝ յանդիման եղեալ քեզ ահաւորիդ ։ Մատչիմք մեծաւ դողութբ՝ սաստիկ երկիւղիւ՝ մատուցանել նախ զբանականս զայս պտրագ՝ քում անզննին զօրութեանդ , իբր աթոռակցի փառակցի և արարչակցի՝ հայրենի անկապուտ պատուոյդ , և քննողի ծածկութեան խորոց խորհրդոց ամենակատար կամաց հօրդ եմմանուէլի՝ զքեզ առաքչի , փրկչի և կենդանատուի և արարչի ամի ։ Դու ձեռն քո ծանուցաւ մեզ երրեակ անձնաւորութիւն միասնական ածութեդ յորոց մի և դու ճանաչիս անհատ ։ Զի և , և՛ ի ձեռն քո առաջինքն նահապետական տոհմին շառաւիղք տեսանողք անուանակոչեալք , զանցեալսն և զգալոցսն , զեղեալսն և զոչ գոյացեալսն , անստուերաբար բարբառով բանի վերապատմեցին ։ Ոգի այ քարոզեալ զքեզ մովսէսի , որ ՚ի գնալն քո ՚ի վերայ ջրոցն՝ անպարագիր զօրութեամբ , ահեղ շրջարկութեամբ տածողականաւ՝ թևապարփակ պաշտպանողօրէն՝ գթասիրեալ ՚ի ծնունդս նորոգս՝ զաւազանին խորհուրդ ծանուցեր ։ Յոր կերպարան օրինակութն՝ նախ քան զկառուցանել զայծդ մածուած վերջնում վարագուրիդ՝ յօրինեցեր կարօղ տիրապէս զքառանդակ

բնու

բնութիւն ամենից բնաւից բոլորից գոյից ա՟մ էից՝ յանէից։ Քեւ ստեղծանին ՚ի նորոգութ՟ի յարութ՟ե ա՟մ եղեալքս առ ՚ի քէն՝ յայնմ ժամանակի, որ է օր վերջին՝ այսմ կենցաղի, և օր առաջին՝ երկրին կենդանեաց։ Քեզ հնազանդեցաւ միութ՟ե կամացն՝ ո՟գ հօրն խորհուրդ, ազգակիցն քո՝ էակիցն հօր՝ անդրանիկն որդի։ Մերով կերպիւ զքեզ աւետարանեաց ճշմարիտ ա՟ծ՝ հաւասար և համագոյ հօր իւր հզօրի, և զառ ՚ի քեզ հայհոյութիւն անքաւելի քարոզեաց, և իբր զա՟ծամարտիցն զքո հեստեղոցն՝ չարաբանական բերանս կարկեաց, և զխուրն շնորհեաց՝ արդարն և անարատն՝ գտիչն ա՟մի։ որ վասն մեղաց մերոց մատնեցաւ, և յարեաւ վասն զմեզ արդարացուցանելոյ։ Նմա փառք ՚ի ձեռն քո, և քեզ բարեբանութիւն ընդ հօր ամենակալի, յաւիտեանս

յաւիտենից. ամէն։

Պատշաճեալ կցկցեալ ՚ի նոյն կարգ բանի, մինչև վարդապետութեանն լուսոյ հրաշալեաց յայտնելոյ աշխարհ. աւետարանէն վերջին ընկերին խաղաղութեան։

Ե Աղաչեմք և աղերսեմք արտասուալից հառաչմամբ յա՟մ անձնէ՝ զփառաւորեալ արարչութեդ՝ անեղծ և անստեղծ՝ անժամանակ հոգւոյդ գթածի, որ բարեխօսդ ես վասն մեր յանմռունչ հեծութիւ՝ առ ողորմածդ հայր։ որ զս՟բսն պահես, և զմեղուցեալսն մաքրես՝ և տաճարս կազմես կենդանի և կեցուցիչ կամաց բարձրելոյդ հօր։ Արդ՝ աղաչեմ ըզ մեզ յա՟մ անմաքուր գործոց, որ ոչ է հաճոյ քումդ բնակութ՟ե։ և մի՛ շիջցին առ ՚ի մէնջ լուսոյդ շնորհաց

փայլմունք՝ ՚ի տեսականացս աչաց իմաստից . վասն զի զքեզ ուսաք միանալ ՚ի մեզ ՚ի ձեռն աղօթից , և ընտիր վարուց խնկելոյ . Նու քանզի մինչ յերրորդութենէդ պատարագի , և միւսդ ընդունի՝ հաճեալ ընդ մեզ հաշտարար արեամբ անդրանկի իւրոյ . իսկ դու ընկալցիս զմեր պաղատանս , և յարդարեսցես զմեզ օթևանս պատուականս ա՛ծ պատրաստութե՛՝ ՚ի վայելումն ճաշակման երկնաւոր գառինդ , առանց պատժոց դատապարտութե՛ ընդունել զայս անմահացուցիչ մանանայս կենաց նորոյ փրկութե . Նուհաւեսցի ՚ի հրոյս յայսմանէ դայթակղութիւնս մեր , որ՛պ մարգարէին կենդանախարոյկ կայծակամբն՝ ՚ի ձեռն ունելեացն մատուցման . զի յա՛մի քոյդ քարզեսցի գթութի , ո՛պ որդւոյդ ա՛յ հօր քաղցրութի . որ զանառակ որդին մերձեցոյց ՚ի հայրենի ժառանգութիւնն , և զպոռնիկն յառաջեցոյց յերկնային արքայութի՛ն՝ արդարոցն երանութե . Այ՛ այ՛ և ես մի եմ ՚ի նոցանէ . և զիս ընկալ ընդ նոսին իբր մարդասիրութե կարօտեալ մեծի , շնորհօք քո ապրեալ , զարեամբ քո սրսկեալս : Օ ՚ի յայսմ ա՛մի յա՛մի ծանիցի քո ա՛ծութե՛դ՝ ընդ հօր փառաւորեալ համապատուաբար ՚ի մի կամս , և ՚ի մի իշխանութիւն դովութեան . զի քո է գթութի , և կարողութի , և մարդասիրութիւն , զօրութի և փառք յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն :

Մերոյին յաւելուած [illegible] հեծութեան՝ նորին հանճարեղ, առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի։ ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ։

* Բան. ԼԳ.

1 Արդ՝ առ այսոքիկ թշուառացեալ շնչոյս իմոյ խղճիք, եւ առ քեզ դաւանութիւնք յարմարականք, որ բովանդակես բանիւ զամ՝ ամ, զոր ՚ի նախնին ճառեալ՝ եւ յերկրորդումն ցուցից։ Իսկ յանդիմանութիւնս դրաբանականս՝ ՚ի կոյսս բաղմունս ազգաց, եւ թարգմանութիւնս ժողովրդոց, զայս արդահատութիւնս մաղթողականս նուիրեցի, զոր նեղքնա շարեալքդ սահմանադրեն գոհաբանութիւնք։

՚Ի հանդիսարանս խօսից ամենի՝ բանս մաղթանաց, որով հոգին Այ հաշտեալ հասանէ յօգնականութիւն։

2 Աղաչեմ զանփոփոխելի տէրութիւն ամենազօր հօրդ հզօրի, առաքեա՛ զցօղ քաղցրութեան քո, եւ բարեգործեա՛ ՚ի յանձին՝ եւ յիշխանական ազդման զգայութեան՝ զամենալից շնորհս բազմապարգեւ քո ողորմութեան։ Եւ հերկեա՛ զբանական անդաստան՝ մարմնեղէն կարծրացեալ սրտիս, յընդունակութիւն արդասեաց հոգեւոր սերմանդ։ Իսկ ամենիմաստ էութեանդ խոստովանիմք զամ պարգեւս ՚ի մեզ ծաղկեալ եւ աճեցեալ. որ ձեռնադրես առաքեալս. լցուցանես մարգարէս. ուսուցանես վարդապետս. բարբառեցուցանես համրս, եւ բանաս զփակեալ ականջս խլից. որպէս աղդակիցն քո՝ էակիցն հօր՝ անդրանիկն որդի, քոյին գործակցութեամբ ներգործելով զայս ամ՝ քարոզեաց զքեզ՝ ամ հա-

ւա

ւսաւորակից խնկութեանդ հօր ։ Շնորհեա՛ և ինձ մեղաւորիս խօսել համարձակութբ զկենդանարար խորհուրդ աւետեաց աւետարանիդ ․ Հետևել առա-դաթուինչ ընթացիւք մտաց՝ ընդ անհուն ասպարէզս քոյինաշունչ կտակարանաց ։ Եւ ՚ի մատչել իմ ՚ի գը-րուխ հանդիսի՝ մեկնութե բանի, նախաժամանեսցէ առ իս գթութի քո, խօսելով յիս զարժանն և ըզ-պիտանիսն և զհաճոյսն քո՝ ՚ի ժամանակի, ՚ի փառս և ՚ի գովեստ ա՜ծութեդ քո, և ՚ի լրութի շինութե կաթուղիկէ եկեղեցւոյ ։ Եւ կարկառեա՛ ՚ի վր իմ զամենամերձ աջ քո ․ և զօրացո՛ զիս շնորհօք գթու-թեդ քո ։ Փարատեա՛ ՚ի մտաց իմոց զմէգ մթութե մոռացութե, ապաքինեալ ընդ նմին զխաւար մեղաց, ամբառնալ ուշիւ իմաստիցս՝ ՚ի կենցաղոյս երկրէ ՚ի բարձունս ։ Լուսաւորեա՛ ՚ի յիս վերստին՝ զծա-գումն անստուեր հրաշից գիտութե ա՜ծութե քո՝ հզօր, արժանի լինել՝ առնել և ուսուցանել՝ յօրինակ բարեաց ա՜ծասէր լսողաց ։ Եւ քեզ ա՜մ փառք՝ յամի, ընդ հօր ամենակալի, և ընդ որդւոյդ միածնի և բա-րերարի, այժմ և յանվախճան յաւիտեանս ․ ամէն ։ Իսկ զհաւատոյ սահման բանի՝ ընտրութե շնորհի կենաց կանոնի՝ առ համագոյ սբ երրորդութեն՝ զայս վարդապետեսցի, զոր շաւիղ կարգիդ վերանկարէ ։

Ստորոգութի աստուածային նորոգ աստուածաբանութե, ասպետեալ յ՜ծոյ, որք են ՚ի նիկիայն սահմանեցան հաւատոյ ։

3 Խոստովանիմք և դաւանեմք, պաշտեմք և եր-կրպագեմք զզուգափառ միութիւն ամենասբ երրորդութեանն ։ Միութիւն անճառ ․ միշտ

բա

բարի • նոյնագոյ, հաւասարապատիւ • անհաս իմաս-
տից թեւոց սլացման, ՚ի վեր քան զօրինակ եւ անդր
քան զնմանութի, գերազանց գոլով սահմանի՝ ան-
պարագիր բացարձակութեամբ, յառաջ քան զհիմն
յաւիտեանցս անպարրափակ էութեանց, ստեղծակա-
նացս կարգաց, օրհնաբանութք անթարգմանելեաւ՝
ամենահարուստ մեծութեամբ՝ յաւէտ պսակեալ •
հաստիչ ժամանակաց՝ եւ որ ՚ի ժամանակի են կեր-
պաւորեալք • ինքն պատճառ հանդերձից եւ յար-
մարապէս յօրինիչ տեսականաց եւ աներեւութից ։
Ո՛չ անուամբ չափեալ, եւ ո՛չ յորջորջմամբ նշանա-
կեալ • ո՛չ որակութեամբ նմանեալ, եւ ո՛չ քանակու-
թեամբ կշռեցեալ • ո՛չ օրինակաւ ձեւացեալ, եւ ո՛չ
որպիսութք ծանուցեալ • ո՛չ ՚ի թերութենէ տա-
րածեալ, եւ ո՛չ ՚ի լրմանէ ամփոփեալ • ո՛չ ուրեք
երբեքի գրաւեալ, եւ ո՛չ ՚ի տեղւոջ վայրի
երեւեալ ։

4 Հայր գթութեանց՝ ունող ամենայնի, եւ ամենայն հանուրց՝
որ յերկինս եւ որ յերկրի, բաց ՚ի բանէն միայնոյ՝
որով զամենայն ինչ ունի • Ստեղծիչ եւ տուիչ շնչոց ա-
մենից, բաց ՚ի հոգւոյն խնկակցէ՝ որով զհամայնն
կազմեաց •

5 Միածինն յերջանկափառ համազօր ահաւորութենէ
երիցն անձնաւորութեանց, խոնարհեալ ՚ի վերուստ՝
աստուստ ՚ի ստորինս • որ էրն իսկ ՚ի բնէ անբաժ ՚ի
ներքնոցս՝ անկապուտ մնալով փառացն աթոռոյ, եւ
անկարօտ դիմացն ծնողին իւրոյ ։ Մտեալ ՚ի սե-
նեակ կուսին արգանդի պարզաբար, եւ եղեալ անոր
յօդաւորաբար մարմին էապէս՝ անորոշելի • անթերի

մարդ

մարդկութեն , և անպակաս ածութեն ։ Մ՛ի որդի հօրն միոյնոյ , և միածին անդրանիկ՝ ածամայր տիրածին կուսին , արարիչն՝ յեղականումն մարդ ելով ճշմարիտ սկզբնածին . ահա ոչ զկնի եղելոց երկրատեղծիցս նմանութե , այլ նոր և չքնաղ , թագաւորաց վեհափառ , որ ոչ ցուցաւ 'ի դարս , և ոչ գոյացաւ 'ի ժամանակս , անդրանիկ՝ ըստ սաղմոսողին , քան զամ թագաւորս երկրի . անապական խառնութե՝ կերպացեալ զմերս 'ի մարմնի , ըստ օրինի հողւոյ ընդ մարմնոյ , և ոսկւոյ ընդ հրոյ , և կամ յայտնապէս իսկ ասել՝ լուսոյ ընդ օդոյ . ոչ փոփոխեալ և ոչ անջատեալ ։ Նոյն ինքն եկեալ կամաւորութե 'ի խաչն մահու , իբր զգառն անարատ՝ 'ի սպանդ վարեցաւ , և հանդերձեաց զօրէղ ինքնիշխանութեամբ՝ զարարածոց իւրոց փրկութի . չարչարեալ իսկութե կենդանեօք՝ եդաւ 'ի շիրմի անորոշելի յածութեն . եռօրեայ թաղմամբն՝ 'ի դժոխս սանդարամետականացն վհատելոցն բանտարգելեալն՝ քարոզեալ ցուցաւ նորոգումն և լոյս ։ Նա աւարտեալ զանօրինականացն զփրկանաւորն զանտեսութիւն , ածապէս վերակենցաղեաց . և կառավարեալ 'ի թևս հողմոյ՝ ելեալ 'ի քրովբէս՝ ամպով անքննութե ծածկեցաւ . համբարձեալ դեր 'ի վերոյ ամ երկնի , նստաւ ճոխութե յաթոռն իւրական սկզբնաժառանգ հօրն հաւասարութե , յորմէ և բնաւ իսկ ոչ մեկուսացաւ , անկորուստ ռուեցելոյն , և աննուազ սեպհականօքն ։ Որով և եկեսցէ 'ի դատաստան հատուցման , քննել զծածկեալսն կշռութե չափոյ՝ արդար իրաւանց . որում սպասեմք , և յոր աղօթեմք , հա֊

ւաստացեալք յամի՝ ամիւ ամենակալ տէրութե նորա . որ արդարև միննէ միայն 'ի միայնոյն՝ 'ի միոյն փա-ռակցութի յաւիտեան երկրպագեալ :

6 Բարեբանեմք միշտ և օրհնեմք ընդ որդւոյ և ընդ հօր , և զհոգի էութե նոյին՝ ամենազօր . Ճշմարիտ , կատարեալ , և ած . որ յանէից գոյացոյց զբոլոր եղեալքս ամ . ինքնագործ համիշխան երկուցն ևս ընդ նմին՝ անեղծ և անսահման թագաւորութեան . որ ինչ պատճառն առաջին , և բանն աջաւոր նորին ինքնութե , նոյն ինքն և հոգին բարձրացեալ . Բարի ինքնակալ , ամենից բաշխիչ զհօրն պարգևս՝ 'ի գովեստ անուան փառաց միածնին . որ աղդեաց յօրէնսն , շնչեաց 'ի մարգարէսն . փչմամբ աղդակցին՝ տպաւորեցաւ յառաքեալսն . կերպիւ աղաւնւոյ ցուցաւ 'ի յորդանան՝ 'ի մեծութիւն փառաց եկելոյն . փայլեաց 'ի գիրս աւանդականաց . արար հանճարեղս . զօրացոյց իմաստունս . լցոյց վարդապետս . օծ արքայութի . օժանդակեաց թագաւորս . ետ վերակացուս . հրամանատրեաց փրկութիւնս . շնորհեաց ձիրս . հանդերձաւորեաց քաւութի . զմկրտեալս 'ի մանջն քի՝ 'ի բնակութիւն իւր մաքրազարդեաց . զոր հայր և որդի , զնոյն և հոգին ներգործեաց . և ինքն է ած խնկեալ տիրապէս՝ ամ յամի :

7 Քանզի ոչ նախաթուելովն յերրորդութեն ոք մեծ ինչ քան զմիւսն . և կամ զկնի անուանիլն նուաստագոյն առ նմանն . և կամ 'ի մինն ասելով՝ խառնակութի գոլ դիմացն . և կամ յերկիցն տրոհումն՝ ուրոյնութի եւ կամացն : Քանզի անմեծար հայր՝ ամիւ , եթէ ոչ զբանն ունիցի ինքեան զօրութի .

որպէս ոչ գոլով ընդ նմա հոգւոյն՝ անհաղորդ ոմն և
անկենդան՝ և առ ամենայն հրաման նուաղեալ: Իսկ բանն՝
եթէ ոչ անուամբ հօրն ծանիցի, որբ ոմն՝ և կամ
լքեալ, և կամ ՚ի մահացուէ ումեմնէ ոքէի: Որպէս և
հոգին՝ եթէ ոչ ՚ի պատճառէն նշանակեսցի, ապա-
շունչ ոմն թափառեալ՝ իբր զշունչ ինչ անդասելի:
Նա և եթէ ոք հակաճառական բանիւ՝ յաւակնի կապ-
տել զհայր ՚ի յիւրմէ բանէն, որ թէ էր երբեմն,
յորժամ և չէր, և անբանութեն բամբասանօք պատ-
ուել վարկանի զվեհին մեծութի, և կամ ստրկութի
տացէ բղխողին՝ ոչ բնաւորաբար գոլով հօրն,
որով այլ իմն գոյութիւն օտար՝ մուծանել, և կամ
ամբոխումն ինչ այլայլական՝ յանարատ պատիւ միութե
նք երրորդութենն, զայնպիսիսն՝ քարամբք պարսից՝
հաւատոյ բանից, իբր զդժնդակ դեւս դիմամար-
տիկս դաւանականս՝ հերքեալ ՚ի միջոյ՝ ՚ի բաց հալա-
ծեմք. եդեալ ՚ի նզովս զնոյնս ընդ նոսին, փակեմք
ընդդէմ նոցին զկենացն մուտ եկեղեցականս դաւթի.
Նստի զաւուրբ երրորդութին փառաւորելով ՚ի նոյն
տէրութի միակցորդ հաւասարութեան, զուգաձայն
սրբաբանութբ, հանդունատիպ հարթութբ, օրհ-
նեալ և փառաւորեալ յերկնի և յերկրի, ՚ի ժողովս
անդրանկացն, և յազգս երկրածնացս բանականաց,
յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

8 Որդ՝ զայս գոչումն ծածուկ խորհրդոց կերպա-
ւորելոց յայսմ մատենի, ամենալուր ականջաց
մեծիդ աստուծոյ ընծայեցուցի. սովիմբ սպառազինեալ,
և ապա մտի ՚ի հանդէսն: Նա ոչ եթէ կարօտեալ
իմոյս ինչ ձայնի այսու մեծանաս, որ մինչև ստեղ-
ծեալ

ծեալ էր քո զամ՝ նախ քան զլինելն երկնի , փառաբանչօքն անմահից՝ և երկրաստեղծս բանաւորօք , դու քեզէն 'ի քումդ լռութէ՝ փառաւորեալ իսկ էիր , այլ զի զմերժեալս զիս յարդեսցես՝ անճառ քաղցրութի , ճաշակել զքեզ բանիս հաղորդութե : Իսկ զինչ պարտ իցէ ըստ արքունական հրամանիդ՝ կենաց կանոնիդ՝ տալ ադոնայի տէր , և զհրամայեալ պատուէրդ ոչ առնել . որ ինձէն իսկ զիս զսկեզէն տախտակս խօսուն՝ նուիրեալ քումդ պատգամի , զգրեալս մատամբդ այ՝ եղծի , որ և խորտակելն է իրաւացի . և ես տխրատեսակ մրով՝ զերկբորդն նմանութի առեալ հայթայթեմ : Այլ որդ՝ քանզի բազմօք պաղատեցայ դրուակօք խանդաղատականօք , որ ոչ է գրեալ 'ի յայս կարդ ձայնի , լո՛ւր բարեգութ , ըստ սմին բանի՝ այնմ ամի : Եղեցի՝ և այս աղերս բարբառոյ հայցման աղօթից՝ յօդեալ ընդ նոսին . Թերևս 'ի մաքրոց և 'ի կամարարից այս նուէր հացի՝ պանից բաղարջոց՝ իւղով զանգելոց՝
'ի սեղան փառացդ քոց մատիցէ .

9 Այլ դու բարերար և յամի մարդասէր , քո՞դ մի՝ այ միոյ . հզօր և ամենակալ . որ յաղթես գթութե խնամոց քաղցրութե քո , ոչ հասարակականաց միայն մարդկութես՝ իմոց դոյակցաց , առ որս յաւէտ է ամենախութի և բիւրամաննեայ հակառակութի , այլ և հրեշտակացն անախտականութե . նաև՝ և ևս քան զայս՝ սրբանելոցն անարատութե , յորոց մի էր և հեղինա . որոյ ցոյցք խստութեն՝ 'ի քորեբ լերինն նշանակեցաւ յերկս օրինակս . 'ի շարժումն մեծ . 'ի հողմն ուժգին , 'ի հուրն կիզանողական . իսկ

քոյդ հեզութի երկայնմտութե՝ ՚ի հանդարտութի
մեղմութե օդոյն քաղցրութե. քանզի կամաց ողոր_
մութեց՝ դու միայն ես, ըստ գրեցելումն. Ա՜ զի
թէ և հաճոյք գտան մերասերքս՝ առաքինութե՛ն
յեղանակեալ յայլ նմանութիւն վերնոյին, սակայն
երկրածինք են և նոքա, ընտրեալք ՚ի մարդկանէ.
իսկ դու ոչ ունիս չարանալ՝ իսկութեամբ բարիդ.
յամի օրհնեալդ. ամենևին փրկութիդ. ամբ հան_
գիստդ. համայնից անդորրութիդ. համօրէն ախ_
տացելոց՝ դեղ առողջութե. աղբիւր ջրոյ կենդան_
ւոյ, ըստ երեմիայ. Դարձ առիս և ողորմեա ինձ.
որ այնքան ծարաւես պապքիս անկարօտդ ամ՝ ի_
մում փրկութե, մինչ զի զուարթնոցն երկնից ան_
մահից օրհնաբանողաց՝ բան լին ընծայեցեր մարդ_
կօրէն փրկական քահանայապէս և քաւչապետաբար՝
անեղծական յարակայութե՝ մշտնջենաւոր պաղա_
տանս օրհնեալդ քո գթութե՝ ՚ի մերոց դիմաց կեն_
ցաղականաց՝ վասն իմ լքելոյս հաշտութե մաղթել,
ողորմեա եղէմ. որ է լուսաւոր խորհուրդ յայց ե_
լանելոյ մեծիդ յայտնութեան, առ հրեշտակականն
թափուր տեղի ստորանկելոց, ՚ի ձեռն մարդկան՝ քո
կցորդութե՝ աւետարանեալ առակաւ այսր օրհնա_
կականս եղէմ.

10 Արդարև լուար՝ բարեգութ. անսացեր թագա_
ւոր. ունկնդրեցեր կեանք և յոյս. ՚ի միտ ա_
ռեր երկնաւոր. յարդեցեր հզօր. նկատեցեր ծած_
կագէտ. տեսեր խնամակալ. կարեկցեցեր անպա_
տում. խոնարհեցար՝ միշտ բարձրեալ. նուաստացար
անհաւոր. յայտնեցար անձառ. ամփոփեցար անսահման.

քանակեցար անքննին ․ մածար ճառագայթ ․ մարդացար անմարմին ․ շօշափեցար անքանակ ․ կերպաւորեցար անորակ , լցեր խոկամ̃ զաղաչողացն բաղձանս ։ Դու իսկ եղեր թշուառացելոյս ինձ՝ ձայնիւ զուարթնոյն՝ բարի բարեխօս ․ միջնորդ կենդանի ․ պատարագ անմահ ․ սպանդ անվախճան ․ նուէր մաքրուն ․ ողջակէզ անծախ ․ բաժակ անսպառ ։ Ո՛հա ողորմած , մարդասէր , օրհնեալ , միշտ կատարեսցես առ մեղուցելոյս զբարեբաստութի կամաց քոց կենդանատուաց , գովեալ երկայնամիտ ․ և քեզ վայելէ փառք յաւիտեանս ․ ամէն ։

Մերային յաւելուած կրկին հեծութե՟՝ նորին հեղինակի , առ նոյն աղերս նմանողաց բանի ։ ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ ։

* Բան ․ ԼԱ ։

1 Եւ արդ՝ տէր զօրութե՟ց , մեծութե՟ ահեղ , անտարակոյս տեսութիւն , կամք ամենընդարձակ , առատութիւն անպակաս , ո՛վ որ զօրեսցէ տօնել հանդիսիւ պարերգութե՟՝ ՚ի միոյ կաթուածոյ ցօղոյ քում բարութե՟ , որ ցանկ դեդերիս պատրաստել պատճառս ճնարից՝ խմում փրկութեան ։ Եւ զոր մեծն է գրեցից՝ պատմել յապառնիան ․ քանզի ո՛չ անուանեցար հրեշտակասէր , և որ զպետութիւնս նոցունց հաստատեցեր , այլ և զերկրինս զամբարոզ նոցին՝ զմատանց քոց գործ , ո՛չ գրեցեր երբէք սիրել զնոսա ․ այլ առեր ՚ի պատիւ մեծաց գովեստից առաջին դասեալ զմարդասիրութիւնն ․ Վ̃ որոյ կրկին մեծացուցեր քեզ անուն

ան

անճառ 'ի խորհուրդս սոսկալիս . զերկնայինս լու-
սակերպիցն կոչեցեր զնոսին սպասաւորս և գլխա-
ւորս յատուկ մատակարարութեանց . իսկ զստորնային
ծնունդս մահկանացուաց՝ տիրական և ա̃ծական պաշ-
տելի անուամբդ պերճացուցեր ։ Անցեալ վերստին
ըստ սահմանն կշռութե̃ն չափոյ , լնուցեր քեզ կատակս
դրոյ՝ ձառից անբաւից՝ զանապակ ծորմանն ծոյ-
րագունին վերնում բարութե̃ն ։ Այլ և 'ի մարդա-
նալդ քո միդ յէութեն , ոմանց վ̃ս ճնքեանց , և կի-
սոց վասն այլոց՝ զեղեր առատութե̃ զտուրս կենաց .
արուեստս բազմօրինակս . սքանչելիս ա̃ծագործս .
նշանս ճշմարտատեսիլս ։ Ով զի թէ անդամալուծին
պակասելոյն 'ի հաւատոցն , հոգաբարձացն առաջար-
կութեամբ զցոյցս յուսոյն՝ գթացեալ ողորմեցար ,
և որչափ զօրեսցէ առաւել բանն քո ամենակար՝ առ
ախտալից մարմնոյս մաքրութի̃ աղաղակողիս հաւա-
ման . քանզի արդարև մեծ են չափք հրաշից՝ քան
զանմաքրելս հոգի մը հասանել , զլուացեալս պատ-
կեր՝ անտիրելի աղտոյ ներգործել . նա զի և երկ-
րորդս առաւելութե̃ յաւազանին շնորհ յաճախեալ
զխառումն հայրենի բարձրացուցանէ ։

2 Դու ես տէր , որ սրբես զմեզ , ով ընտրեցելոյն
քոյ նախատպաւորեցեր մովսէսի . դու ես , որ
'ի մեղս և յանօրէնութիւն՝ վերակացու եղեր առհմին
յակոբայ , մինչ յեգիպտացւոյն երկրի՝ ընդ խա-
ւարն հեթանոսաց ընտանենային ։ Դու ես , որ օ-
րէնսդէտ առնես զմեղաւորսն 'ի ճանապարհի , ըստ
բանի երգողին դաւթայ . դու ես , որ փոխարկես
զքարեղէն սրտից կարծրութի՝ 'ի լյծ կակղութե̃
մարմ

մարմնոյ գոյութեն՝ բանի ընդունելութեն։ Դու ես, որ
բաւես ընձեռել սիրտ այլ, և ճանապարհ մի՝ երկրն-
չել ՝ի քէն՝ զբոլանդակ կենացն սահման. դու ես,
որ տաս զերկիւղ քո ՝ի միտս խստութեն՝ առ քեզ ուշ
ունել հաւատովք, ըստ մարգարէին ձայնի.

3 Օրհնեալ քո շնորհացդ՝ զաշխարհաստեղծ բե-
րանոյդ՝ զածեղէն անձրևացդ զկեցուցանօղդ
կաթուած, մատո՛ լսելեաց դրանց բացարան, որով
զօձին խորամանկութի՝ բանսարկուին թիւնից՝ բարձ-
ցես և բժշկեսցես։ Ամենակալդ ձեռօք՝ զխօսնա-
կանացս շարժողական գործի ըմբռնեալ՝ ազդեա՛ զօ-
րութի ձայնի. որ տաս բնաւից ընտրութի բանի,
զի դաստիարակեալ զպատշաճականն՝ մի՛ յանդգնա-
բար խօսելով իբր զնախնին՝ լքայց ՝ի յուսոյդ, և
անբանութե մատնեցայց վանեալ յորսողէն։ Լուսա-
ւորեա՛ զերատին զխաւարեցեալ հոգւոյս աչս՝ կեն-
դանաբաշխ աջոյդ կարկառմամբ, զի մի՛ համարձա-
կութեն շիջեալ լապտեր՝ շնչմամբ վիշապին՝ ՝ի ներ-
քոյ գրուանին սորածածկեցայց։ Դա՛րձ, զանօրէ-
նութիւնս իմ տէ՛ր, և ընկեա՛ ՝ի խորս ծովու. որ է
փոքր առակ մեծութե քումդ անբաւութեան, ըստ
մարգարէին, զի մի ընկղմել չարութիւն։ Կանգնեա՛
կործանեալս անձին՝ նշան վստահութե, զի մի՛ յու-
սահատութեն կոթող կառուցեալ՝ զծածկեցելոյն
բողոքեսցէ։ Բա՛ց հզօր և գթած, զբժշկարանիդ
կենաց վարդապետարան, զի զառ ՝ի ներքոյն մշա-
կութեան կորուսչին սերմանց՝ մանկաղաւ կամացդ՝
հուպ առ արմատ խուզեալ հնձեսցես։ Դէմ եդեալ
հեռանել առ քեզ բոլորից ած, պետրոսեան օրի-

նակութեն, 'ի կենցաղիս ծովու մեղանացս ալեաց՝ ընկլուզելոյ, մատո՛ ժամանեա զաջդ կեցուցիչ յոդ-նականուե ինձ սասանեցելոյս: Ընդ քանանուհւոյն ձայնի՝ 'ի խորոց սրտիս պաղատիմ, սովեցելոյս՝ ա-պականասպաս կաղկանձողական անենաթշուառ վտան-գաւորիս, ապրուստ կերակրոյ փշրանաց հացի՝ 'ի բազմազեղդ քո սեղանոյ մասնաւորեսցես: Որ փրկութե նիւթոյ խորանիս՝ որդւոյս դառնութե, որ եկիր խնդրել եւ կեցուցանել զիս զկորուսեալս: Զի քո՛ է մեծութիւն, յաղթութի եւ զօրութի. եւ դու ես քաւութի եւ բժշկութի, նորոգութի եւ երանութի. եւ քեզ վայելէ փառք եւ երկրպագութի յաւիտեանս. ամէն:

Սէրտէն յաւելուած չըքնի հեծութե՝ նորին հոգւոյ, առ նոյն աղէրս նուաղեալ բանի: 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Ա՟յ:

* Բան. ԼԶ:

1 Եւ քանզի անթիւ են յաճախեցեալ, եւ գե-րազանցութե միշտ առաւելեալ, փրկանա-ւորդ արդասիք շնորհաց՝ առ պարտուցս իմոց առաւելութիւն, չարչարանացդ հանդէս եւ յանձնառութի: Զաջդ ամփոփէ՝ ամենից հոգւոց գոյից արարիչ՝ 'ի գործարանի մահու՝ նշանի խա-չին հեղուեր, զի զձեռնարկութի իմ ընդդիմութե կամաց քոց՝ լքցես: Զընթացողականդ լծակցուե՝ երկոցունց ոտիցդ կեցուցանողաց՝ յանարգելութես պատճառ՝ 'ի պատժարանի փայտին մածուցեր, զի

զփախուցեալս վայրագութի՛ թշուառացելոյս՝ գրա֊
ւականեսցես գթածաբար ։

2 Ո՛չ գօսանալ ձեռաց կափողացն հրամայեցեր՝ որհ֊
նեալ գագաթանդ, որ զթզենւոյն տունկ՝ առ֊
ժամայն չորացուցեր, զի և զառւխս ներելոյդ օրի֊
նակ՝ կանխաւ աւետարանեսցես ։ Ո՛չ գանողացն ա֊
պիրատութե զխոստովանեալդ ա̃ծ՝ սպառնացար, որ
զարուսեակն մթացուցեր, զի մահացելոյս անձին՝
բարութիւն՝ հանգստեամբ հանդերձ գործեսցես ։
Ո՛չ զհայհոյչացն ծնարաւոր չարաբանութի կապտե֊
ցեր, որ զլուսնին պատկեր՝ երանգաւ արեան գու֊
նեցեր, զի զանհամարձակ լեզուս՝ 'ի գովեստ քեզ
զօրացուսցես ։ Ո՛չ նախատողացն մոլեգնութե սաս֊
տեցեր, որ զաստերս սասանեցեր, զի զթշուառացեալս
գլուխ՝ գթութեդ օծմամբ իւղեսցես ։ Ո՛չ 'ի մոլո֊
րեցուցիչն կարգալ զքեզ ա̃ծապանիչն՝ զօդուած֊
ծնօտիցն բաժանեցեր՝ քակտեալ 'ի միմեանց, որ ըղ֊
կարծրութիւն վիմացն հերձեր, զի զանուանակս բա֊
րեաց հոգիս՝ 'ի բերմանէ ընդունայնութե՝ ողոր֊
մութեամբ հանդարտեցուսցես ։ Ո՛չ զպահապանացն
սուրս՝ ընդերաց իւրեանց մատուցեր, որ զորոմայն
օձին սահեցման հողոյ մատնեցեր, զի զտառապեալս
մարմնոյ ոսկերս՝ իբր 'ի գանձարանի պահեալ, կե֊
նաց յարութեան արժանացուսցես ։ Ո՛չ 'ի կնքելն
զշիրմին փականս՝ կնքդանակիր քո գերեզմանին՝
անդրէն յորսայսեալս զնոսին՝ յանդունդս երկրի սու֊
զեցեր, զի 'ի տապանակի անձինս՝ զնշխար լուսոյդ
հանդուսցես ։ Ո՛չ 'ի համբաւելն զքեզ կորուսեալ,
և իբր զերկրաւոր մարմին գողացեալ, համայնաջինջ

և

և ամենասպառ' զսերմն ծննդոյն կրճատեցեր , զի
զիս զանարժանս յիշատակի ընտրութեան բարեաց'
անկորուստ և անվնասելի' ընդ փրկեցելոցն հաղոր_
դեսցես ։ Մ՛է յարծաթոյն կրկնակապէն կաշառաձը
գութիւն , որ 'ի գանձարանէ հօր քում նուիրաց'
քեզ գրաւ մատնութե և անարգութե մատնաւո_
րեցին' զուրացողացն մոլեգնելոց , ըստ հին հարուա_
ծոց հանւոյն մովաբու , 'ի յարձան քարի յեղանա_
կեցեր , զի զիս զվրիպեալս 'ի հաստատութեանց' և
ընդ իշխանութբ մահու վաճառեալս' արեամբ քո
փրկեալ' 'ի հաստատունի վիմիդ կառուցես ։ Օրհ_
նեալ կրկին , օրհնեալ վերմաւին , յամի միշտ օրհնա_
բանեալ' յաւիտեանս յաւիտենից ։ ամէն ։

Մերոյին յաւելուած կցկին հեծութեան նորին հակողէ , առ նոյն
աղերս խոստովանող բանի ։ 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ ։

* Բան . ԼԱ .

1 Արդ' այդ դուժկարակ վերադասեցեալ բա_
րեշնորհութեան քոյդ պարգևաց առ իմս
երախտիս , ով ամենագութ բարերար գո_
վեալ և ամենազօր , թէ և սակաւք շարադրեցան
սատանօր եդեալ , այլ անքայազունք են , և իշխանա_
կանք ինքնակալութեց · որդիք զօրութեց , ծնունդք
վեհից · մեծափառք , լուսանորոգք , և հրաշապատիւք ։
Յաղթողական վերամբարձութբ՝ դրօշիւք հռչա_
կեալք , ըստ գլխոց գլխոց պսակապանծիցն դեղազար_
դելոց , բերեալ ընդ ինքեանս անթիւ պետութիս
օրհնաբանողաց , համբոյրս հեզս՝ երջանիկս և խա_

զաղակման՝ ա͞ծայն հարազատութեց՝ այնոցիկ նա-
հանդաց, զորոց մարգարէն մաղթեաց ասելով, զար-
թո՛ տէ՛ր զզօրութիւն քո, և ե՛կ կեցուցանել զմեզ.
Ո՞ւք յայժ զօրէն հալածել զմեզ, և զանյուսութեն
կարկուտ՝ հալել և փախուցանել, քան թէ նախա-
մարտիկն զինուորութի երկնային պարուն՝ զգիշե-
րավարն խաւարասէր սկզբնաներհակ՝ բարւոյն ո͞յ.
Քանզի և զընաւն այսքանեացս ձրից՝ որ 'ի բարձ-
րելոյն ինձ անձրևեցաւ, տկարիս՝ թշնամւոյս՝ և ա-
պախտաւոր ծառայիս, անճառ է ասել. իսկ եթէ
համարձակեսցի ոք՝ զօրել խօսել, զպակաս 'ի բաղ-
մացն՝ քան թէ զիսկութիւն համանդամայնիցն. առ-
այսոսիկ՝ զառաջին նիւթն յիշելով՝ յորմէ հաստե-
ցաւն, իբր զոկար ոք նկուն՝ 'ի զօրութենէ մեծէ
հերքեալ պարտեսցի.

2 Այլ թէպէտ և այսպէս գրեցի, և դարձեալ ըղ-
նոյն վկայեմ առ թերի խակութիւն հողոյս՝ և
կատարելութի հաստողիդ, և առ բարիսն իմ չար-
ժանութի, սակայն ամենալոյս աննախանձ և բազ-
մաղեղուն գովեալ արարչութեդ զօրեղութե՝ վա-
նեալ են կարծրութիք արտաքերութե սրտի բան-
սարկութին. որ քարին առակաւ՝ յուսահատն վհատու-
թեան, ապառամանք խոպանացման աղբերացս երկուց,
որ 'ի զգայականս եդեմայ բղխել պատրաստեաց տըն-
կօղն, զի ոռոգեալ ծաղկեսցի նովաւ՝ որ 'ի յիս բա-
րեգործութե կենսատունկն դրախտ, ահա մի՛ ցա-
մաքութէ արտասուացս՝ աղանդաշնար պատրանօք՝
չարաչար խորամանկեսցէ վերստին հանել 'ի փափկու-
թենէ նախնում վիճակին: Իսկ յորժամ կացցէ ա͞ծ՝

համբարձեալ հրաշիւք արուեստից՝ ՚ի մէջ աստուա֊
ծոց հաշտարանացն խաղաղութեամբ , բարձեալ ընդ
ինքեան զշնորհացն կտակ , առ որ ա̃մ վնասակարութիւնք
խարդախութ̃եց՝ և կարծմութ̃իք սրտնեղութ̃եց ,
իբր ընդ վիմեղէն լերին պնդութեան բաղխեցեալ
ցնդին՝ ջրոյ օրինակաւ սակաւու հեղեալ , և կամ
հողոյ՝ խորտակմամբ փշրեալ :

3 Արդ՝ չև իմ կշտամբանքս՝ ըստ ձայնին յոբայ՝ ՚ի
մարդկանէ իցեն , այլ յամենատես աչաց վերին
հրամանիդ՝ մտեալ ընդ խղճիս տագնապ երկիւղիս ,
սոսկմամբ սասանեալ յա̃մ կարծեաց , ապաւինիմ և
արդ՝ անձամբ բեկելով ՚ի յոյսդ հաստատութ̃ե կեն֊
դանիս անեղծ . զի ողորմութ̃ն նայեցեալ ՚ի յիս՝ իբր
՚ի պարտաւոր կորստեան պատժոց , առաջի բարերա֊
րութեան երկնայնոյդ յանդիման եղեալ՝ ապաձեռն
անթոշակութ̃ն , զքոյդ երախտիս անպատում փա֊
ռաց բերելով ընդ իս՝ յուշ քեզ արկանեմ . որ ո՛չ
մոռացմամբ զբաղեալ նիրհես , և ո՛չ թարթափմամբ
աչաց ընդ միջեալ՝ զհեծութիւն կրից անտեսես :
Հեռացո՛ յինէն աղաչեմ զքեզ , խաչիւդ լուսոյ՝ զխ
եղդ վտանգիս . հոգարկութ̃ն տրտմութ̃եդ՝ զտա֊
րակուսելի տխրութ̃իս . փշանիւթ պտակաւն՝ զբող
բոջ մեղացս . զարկուածով գանին՝ զհարուած մա֊
հուս . ապտակին յիշմամբ՝ զկարկս ամօթոյս . թշնա֊
մանօք թքոյն՝ զանգոսնելի գարշութիւնս . լեղւոյն
ճաշակմամբ՝ զհոգւոյս դառնութիւն : Ահա՛ քո են
այս ա̃մ բարութ̃իք անբովանդակելիք՝ ո̃յ միոյ միա֊
ծին որդի . առ որովք զչարութ̃իս իմ յիշատակեալ՝
զամենօրհնեալ անուն քո կարդամ բարձր աղաղակաւ՝

իմանալեացս պաղատանօք ։ Տես 'ի խոստովանութի
զղջման պարտութե ամաչեցելոյս, և տուր ողորմու‿
թիւն որդւոյս սատակման մահուն անմահի ․ զի 'ի
բազմութե իմոց մեղաց՝ վերստին կրկնեալ նովին
աճեցմամբ առաւելութե՝ քո ողորմութիդ աւետա‿
րանեսցի, հռչակեալ ճնչմամբ ահաւորութե յերկնի
և յերկրի ։ Եւ քեզ ընդ հօր հոգւովդ սրբով
փառք՝ յաւիտեանս ․ ամէն ։

Ա երրորդին յաւելուած կրկին հեծութե՝ նորին հանգոյն, առ նոյն տաղերս մաղթանաց բանի ։ 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ ։

* Բան ․ ԼԲ ․

1 Բայց արդ՝ որպէս երբեմն յայլ ընթերցուա‿
ծի՝ որ 'ի սկզբնաւորականացն կարգի՝ ըղ‿
մեղանացն զխաւարային ծնունդս գլխա‿
ւորացն՝ օրինացն՝ մարմնականացն անդամոց՝ գրեցի,
յորոց տիրեցայ ժառանգս մահու, նոյնպէս և յայսմ
սահման ընտրութե բանի՝ զլուսածնելոցն զազա‿
տարային օրէնս հոգւոյն կենաց՝ որ 'ի տր յս՝ քիշա‿
տակեցից նուազս յոքունց, իբր յանբաւ բազմունեց
ծովու՝ կաթիլ մի առեալ ։
2 Քանզի են արդարև կայսերականք ոմանք 'ի բարձ‿
րութեն գահի բազմեալք, թօշակաւն շնորհաց
լցեալք և հաստատեցեալք ։ Թագաւորն՝ և սիրե‿
ցեալք իւր ․ արքայն՝ և պատուաւորք իւր ․ պսակեալն՝
և իշխանականք իւր ․ բարեհռչակեալն՝ և ճնչմունք
իւր ․ յաղթողականն՝ և փողք իւր ․ զօրաւորն՝ և մար‿
տիկք իւր ․ գովեցեալն՝ և փառք իւր ․ փեսայն՝ և

պա

պարառութք իւր . դշխոյն՝ և օրիորդք իւր . փեսա֊
ւերն՝ և հանդերձանք իւր . ազատութիւն՝ և շնորհք
իւր . ողջելութիւնն՝ և ձեռն իւր . խոստումն՝ և
քաւութիւն իւր . պահպանութիւն՝ և աջ իւր . պար֊
գեն՝ և զարդ իւր . նշանն կենաց՝ և ամրութիւն իւր .
կնիքն՝ և նկարագիր իւր . ամպն՝ և հովանի իւր .
արուեստն՝ և հրաշք իւր . հոգին՝ և անեղծութիւն
իւր . բանն՝ և կատարած իւր . ուխտադրութիւն՝ և
լրումն իւր . զօրութիւն՝ և հրամանք իւր . լուսա֊
րանն՝ և սքանչելիք իւր . մանանայն՝ և անապակա֊
նութիւն իւր . վէմն կենդանի՝ և վտակք իւր . սիւնն
հրոյ՝ և ճառագայթ իւր . որոտումն՝ և ազդմունք
իւր . յոյսն վերին՝ և փրկութիւն իւր . ծառն օրհնու֊
թեան՝ և պտուղք իւր . բարունակն՝ և բարութիւնք իւր :
Եւ զի մի՛ զբնաւն ասելով՝ յամենայնէն վրիպե֊
ցայց , եթէ յարեգակնէ ոլորտեալ աչաց տկարութիւն ,
՚ի շատն ասել լռեցից՝ և ՚ի սակաւն ժամանեցից , բա֊
ւականացեալ ամենայնիկար կարիւ :

3 Բայց աւա՜ղ յաւէտ աստանօր՝ թշուառացելում
եղկելի անձինս . քանզի կարգ բանիս բերէ ինձ
խառնել ընդ ձայն աւետեացս՝ բողոք դուժիս . վա՜ զի
ընդ այսոսիկ առ ընթեր սորին գոյ , արդարութիւն՝
և կշիռքն . վճիռն՝ և հատուցմունքն . քննութիւն՝
և լոյսն . յանդիմանութիւն՝ և ջամբարքն . մերկութիւն՝
և պատկառանքն . յայտնութիւն՝ և ամօթն . ամբիծն՝
և վաստակքն . թիւրեալն՝ և պատիժքն :

4 Պարծել վերստին աշխար՝ կրկին եղկելոյս . քանզի
գոյ հատանէ առ հասկ հասակիս՝ անձնարին բար֊
կութք , մանգաղն՝ առ հունձս . դատաւորն՝ առ

ա֊

ատեանն . հզօրն՝ առ բեմն . սպառնացեալն՝ առ կո-
րուստն . բազուկն՝ առ դատաստանն . գաւազան խր-
րոխտուն՝ առ հարուածն . սպառազինութիւն՝ առ նա-
խանձն . հովիւն՝ առ ընտրութիւն ։ Քանզի բանն՝
զոր խօսեցար ընդ իս , նա դատի զդատապարտեալս
'ի վերջնումն աւուր հատուցմանն ։ Արդ կանխեա՛
բարեգութ , նախընծայ քաղցրութբ՝ առ նուաղ
հեծութիւն վարանական երկիւղիս . և զօրութիւն
ընձեռեա ձեռամբդ օրհնութե՝ 'ի յետին տագնա-
պիս՝ առաջինդ քո օգնութբ մխիթարել բժշկել ,
քաւել և կենդանագործել ։ Զի քեզ փառք յամ՝ յա-
ւիտեանս յաւիտենից . ամէն ։

Մէրոպէն յաւելուած կրկին հեծութե՝ նորին հանգոյն , առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի ։ 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ ։

* Բան . ԼԹ .

1 Եւ քանզի զկերպարանն առաջին լքի՝ 'ի վնասակարին թելադրութենէ՝ խմոլս ծու-
լութեամբ կորուսեալ խսպառ , ցուցից արդ-
այժմուս զնոյն յիս տեսակ . ողորմելի հեծութեամբ
թախծեալ 'ի հոգի , անաչառ խոստովանողք հրա-
պարակաւ՝ 'ի յեկեղեցիս բազմութե ազգաց՝ վերա-
պատմեցից բարձր ձայնիւ՝ բարբառով մեծաւ ա-
ղաղակելով ։

2 Մատեանս շնչական՝ բարդեալ 'ի յինքեան ներ-
քոյ և արտաքոյ ողբս՝ և վայս՝ և ձայնս , ըստ
տումարի տեսլեանն եզեկիելի . քաղաքս անպատ-
ուար և անմահարձան . յարկս ունայն՝ 'ի դռնափակաց

ամ

ամբութեանց · այս տեսակաւ , այլ ո՛չ համեղութեամբ ·
ջուրս աղտաղտին՝ անախորժելի ծարաւեաց արբ-
ման · դեղին՝ անօգուտ հերկագործութեան · սահ-
մանս լքեալ՝ հեղեղավայրս կնիւնոյ · խոպանացեալ
և տատասկաբեր անդաստանս · աստուածախնամ երկիրս
անձնաւոր , որ բանսարկուին պատրանաց մշակեցոյ ·
և ընծիւղ փշոյս պտղաբերոյս · հատանելի ծառս
ունայնաբերոյս · կրկնամեռ՝ խօսուն տունկս անյոյս ·
ամենաշէջ հրադարանս անլոյս ։ Արդ՝ վերստին առ-
սոյն բերելով զայս նմանութիւն աւաղականաց , բազ-
մօք կրկնեցից · որ ամօթոյն դառն պատուհաս՝ պա-
հեալ կայ հէքոյս · կրճումն ատամանց , և անկէտ լա-
լումն աչաց եղկելոյս · հայրական ցասումն անսպու-
ժելի՝ դառնութեան որդւոյս · ապականութիւն աննո-
րոգելի՝ մեղուցեալ մարմնոյս ։ Նոր կշտամբութիւն
դատողիս չարեաց՝ ախտացեալ հոգւոյս · տարտամ տագ-
նապի տարակուսանաց՝ ելից դերելոյս · զոր երկնային
զօրքն մատուցանեն՝ թշուառացելոյս · ՚ի խրձունս
որոմանցն վկայելով՝ վտանկեցելոյս · ՚ի ձայն ահար-
կու՝ զանբժշկութիւն ազդել լքելոյս ։
3 Ահա արդարև երգս կատակերգութեան ընա-
բահար պոռնկի · յածեալ և կոծեալ քաջ հըն-
չեցուցեալ , ողբս ողորմելիս և զկծեցուցիչս , ըստ
առակաւոր բանին եսայեայ՝ որ ՚ի պատգամին տի-
րոսի ։ Ո՛չ է թէ նա՛ զդիպուածն փոքր անցից ա-
պառնեայն՝ ՚ի մօտոյ իմն տպաւորեալ , բողոքէր դի-
մակս դիմակս՝ կերպից կերպից աւաղականաց , ըստ
կոծողացն կաքաւելոյ , իսկ առ իս ո՛րչափս և ո՛րպէ-
սիս ձայնս մրմնջեսցից վհատեցուցիչս · որ գալստեանն
ան

տն ապաւէնալ առանց վրիպանաց , մնացի անպատրաստ և անհանդերձելի ։ Արդ՝ եթէ զդատաստանացն ա_հաւորութիւն կրկնեցից , բազմացուցից ինձ աշխար ։ ապա եթէ զփորձն խոկութեան ցուցից , յաճախէ ինձ երկիւղ ։ իսկ եթէ զկերպարանացն տեսիլ գրեցից , առաւելուն ինձ հառաչմունք , զի կանխաւ նկա_տեալ զայնս՝ և ոչ անագան ապաշաւեցի ։ Այլ խնայեա յիս՝ գթած , մարդասէր , հզօր , բարե_րար , ամենապարգև քս թագաւոր , օրհնեալ յա_ւիտեանս ։ ամէն ։

Մերստին յաւելուած կրկին հեծութեան՝ նորին հոգւոյ , առ նոյն աղերս յաղթանակ բանի ։ 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ ։

* Բան . Խ.

1 Ա'մենակալ տր բարերար ստեղծիչ բոլորից՝ լո՛ւր հառաչանաց ձայնիս վտանկի , և յերկիւղէ տագնապի ապագայիցն կար_ծեաց՝ փրկեա կարող զօրութեամբ զերծեալ 'ի պար_տեաց ։ քանզի բաւական ես յամի՝ առ ամ հնարս զօ_րանալ անբաւ մեծութեամբ և իմաստութեամբ ան_սահմանելեաւ ։

2 Այլ քանզի ուշիւ մտացս՝ տեսեալ 'ի հեռուստ զհանդերձելոցն հանդէս ահաւորափոյլ՝ նկա_տեմ ինձէն աստանօր կանխաւ զաւուր լուսոյ՝ մեզն յուսոյ , զօրն խաւարի՝ պատժապարտիս պատուհա_սի ։ ուստի ո՛չ զօրէ դք յէիցս՝ առ պատապարան փա_խըստեան ։ Ո՛չ անդունդք խորոց ։ ո՛չ վիհք վհից ։ ո՛չ բարձրութիւնք լերանց ։ ո՛չ անձաւք քարանց ։ ո՛չ

կարծ_

կարծրութիւնք արձանաց · ոչ ծերպք ծակաց · ոչ փա-
պարք փոսից · ոչ սորք հեղեղաց · ոչ բաւիղք խոր-
շից · ոչ շտեմարանք յարկաց · ոչ ծածկութիւնք սե-
նեկաց · ոչ եմակք հովտաց · ոչ ծործորք դժուարաց ·
ոչ վերադրութիւնք բլրոց · ոչ արձակմունք շնչոց ·
ոչ անբաւութիւնք ծովուց · ոչ սահանք յորձանաց ·
ոչ հեռաւորութիւնք եզերաց · ոչ ողբմունք ձայնից ·
ոչ հեղեղք արտասուաց · ոչ տատանմունք մատանց ·
ոչ համբարձմունք ձեռաց · ոչ պաղատանք շրթանց ·
3 Այցելիկ սաստկութեանց մտաց անձնողորմե-
լեաց՝ դու ես՝ տէր Քրիստոս, հնարք և դադարք դի-
րութեան և անդորրութեան փրկութեան ամենամերձ հոգ-
ւոյ · արդ՝ հայեաց ՚ի յանհերձ վտանկիցս շրջադրու-
թիւն՝ միայնդ քաղցր առ ամենեսեան · Խզեա սու-
սերաւ յաղթական կենաշէն խաչիդ՝ զցանցս վար-
մս, որ յամ կայից պաշարեն ՚ի մահ զգերիս · և հան
՚ի յանդորր՝ զոտս սասանեալ թիւր ընթացողիս ·
Բժշկեա զհրապարակ ջերմնական տոչորումն՝ մղձկեալ
սրտիս · մերժեա զդիւային չարաճճարութեանս շշուկ՝
քո պարտաւորիս · հալածեա զյուսահատ անձկութեան
հոգւոյս մթութի՝ չարի կենակցիս · ցրուեա զծխա-
մած թանձրութիւն՝ բռնութեան մեղացս երևոյթ՝
մտելոյս ՚ի յիս · կորո զչարչըր թխատիպ կրիցս՝ ապա-
կանութեանս կարիս · Նորոգեա զպատկեր լուսոյ՝
պաշտեցեալ փառաց մեծութեան անուան հզօրիդ՝ յու-
դիս · զօրացո զշնորհիդ փայլումն՝ ՚ի գեղ դիմացս ·
և ՚ի կերպարան տեսութեան մտացս հողեղինիս, յար-
մար յերիւրմանէ կացո յարդարեալ՝ որ զերդ բերկ-
նկատումն՝ նշուլազարդ մաքրութե զտեալ զմաքուր
մեղա

մեղաւորիս , ա՟ծային կենդանի անեղծ երկնաւոր լուսով քո ծածկեալ՝ յօրինակս երիս. Զի դու միայն ես օրհնեալ ընդ Հօր՝ ՚ի գովեստ Հոգւոյդ ս՟բյ՝ յաւիտեանս յաւիտենից. ամ՟ն.

Մ՛ Էրոտին ցուցեալ չքնին հեծութեն նորին հանդէ, առ նոյն ադէրս հողբանաց բանի. ՚ի խորոց սրտից խօսի՝ ընդ ա՟յ.

* Բան. ԽԸ.

1 Որդի Ա՟յ կենդանւոյ օրհնեալ յամենայնի, Հօրդ ահաւորի անքննին ծնունդ. որ տկարանայ առ ՚ի քէն և ոչ ինչ. Որ ՚ի ծագել անստուեր նշուլից՝ ողորմութե՟ քոյ փառաց, հալին մեղք. հալածին դևք. ջնջին յանցանք. խզին կապանք. խորտակին շղթայք. կենդանածնին մահացեալք. բժշկին հարուածք. ողջանան վէրք. բառնին ապականութիւնք. տեղի տան տխրութիւնք. նահանջին հեծութիւնք. փախնու խաւարն. մեկնի մէգն. մերժի մառախուղն. փարատի մայլն. սպառի աղջամուղջն. վերանայ մութն. գնայ գիշերն. տարագրի տագնապն. չքանան չարիքն. հալածին յուսահատութիւնքն. և թ՟գւորէ ձեռն քո ամենակար, քաւիչդ ա՟մի.

2 Որ ոչ եկիր կորուսանել զմարդկան ոգիս, այլ կեցուցանել, թող ինձ զանթիւ չարիսն իմ՝ բազում ողորմութե՟դ. զի դու միայն ես յերկնի անճառ, և յերկրի անքննին. ՚ի տարր գոյի, և յեզրս ծագաց աշխարհի. սկիզբն ա՟մի, և յա՟մի. ամենայն լրմամբ օրհնել ՚ի բարձունս. և քեզ ընդ Հօր և Հոգւոյդ սրբոյ փառք՝ յաւիտեանս. ամ՟ն.

Մ՝ երգոյն յաւելուած ներքին հեծութեան՝ նորին հոգւոյ է, առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի: 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ:

*Բան. ԽԲ.

1 ՏՐ ած գթութեան՝ փրկութեան և ողորմութեան, քաւութեան և նորոգութեան, բժշկութեան և առողջութեան, լուսաւորութեան և կենդանութեան, յարութեան և անմահութեան, յիշեա՛ զիս յորժամ գայցես արքայութեամբ քո՛ ահաւոր հզօր բարերար՝ և ամենաստեղծ կենդանի գովեալ ամենակատար, մերձ 'ի հեծութիւն համայն եղելոց: Ընդ խաչեցելոյն ընդ քեզ՝ պաղատիմ, որ ոչ ըմբռնեալ վասն քոյ՝ և ոչ կապեցեալ, ոչ կախեալ՝ և ոչ բևեռեալ, ոչ կռփեալ յանուն մեծիդ՝ և ոչ անարգեալ, ոչ լլկեալ՝ և ոչ նշկահեալ, ոչ խորտակեալ՝ և ոչ մահացեալ, և արքայութեան արդարոց՝ մասին անձկալեաց լուսոյ՝ արժանի ցուցեալ, իբրաւամբք ուխտի երդմնականաւ ամենիւն ազդեալ զանփոփոխութի բարեացն տուելոցն, փառաւորեցեր առ յոյս փըրկութեան խապառ լքելոյս:

2 Օրհնեալ՝ օրհնեալ, և դարձեալ օրհնեալ, և զիս ընկալեալ նովին հաւատովք, կանգնեա՛ 'ի կործանմանէս՝ բարերար: Բժշկեա՛ 'ի հիւանդութեանց ախտից՝ ողորմած: Յեղերաց մահուս դարձո՛ զիս 'ի կեանս՝ կենդանութի: Քո՛ եմ և ես, կեցո՛ ընդ նմին՝ ապաւինութիւն: Անձամբ մեռելոյս՝ կենդանական շնորհ ընծայեցո՛ յարութի կեանք անմահութի: Անպակաս բարութի, անսպառ շնորհ, անփոփոխ ներողութիւն: Ա՛յ ամենազօր, ձեռն ամենիշխան, մատն ամե

ամենամեծդ։ Կամեցող տէր՝ և փրկեցայց․ ակնար‿
կեա միայն գթութբ՝ և արդարացայց․ ասա բանիւ՝
և վաղվաղակի անարատ գտայց․ մոռացիր զթիւս չա‿
րեացն՝ և անդստին համարձակեցայց․ առատաձեռ‿
նեա՝ և արդէն 'ի քեզ իսկ պատուաստեցայց․ փա‿
ռաւորեալդ յամի յաւիտեանս․ ամէն․

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութբ՝ նորին հոգւոյ, առ նոյն աղէրս ողբանուաց բանի․ 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ․

* Բան․ ԽԳ․

1 Բժշկական կրթականութն ամենափորձ հը‿
նարաւորութեամբ՝ պատճառ կենաց անախ‿
տականաց, թագաւոր զօրաւոր երկնաւոր՝
տէր յս քս․ ած ամենեցուն, խնամալեաց և տեսա‿
կանաց․ ահա դու 'ի յիս, ըստ մարգարէին՝ որ ընդ‿
ասելոյն նոր կցորդութն, առ որ բարեզարդ դա‿
շամբ այս բանի՝ ընդ քեզ միութն, լուսաւորեցայց
կրկին ողջացեալ շնչով և մարմնով, ամիւ կարօղ և
անվանելի։

2 Որ ոչ կարօտանաս սպեղանեաց, առ պատրաստու‿
թիւն պատանաց՝ հոգեկան վիրաց․ ոչ ժամա‿
նակի․ ոչ միջնորդի․ ոչ աւուրց երկարաձգութն․
ոչ փոփոխս մատուցանելոյ․ ոչ հատման․ ոչ խար‿
ման․ ոչ սրագործութն, ըստ երկրաւորս դեղատը‿
ւութն, առ որս միշտ է վրիպումն և ամենասխալ տա‿
րակուսութի․ Այլ քեզ արարչիդ հոգւոց և մարմ‿
նոց, ամ ինչ լուսաւորեալ է․ ամ ինչ առաջի է․
ամ ինչ գրեալ է․ ամ ինչ դիւրին է․ համայնն՝

ջնա

հնարաւո՛ր է . իմաստն՝ գլխաւորեա՛լ է . խոստումն՝
լցեա՛լ է . կամելն՝ կատարեա՛լ է . քո կտակն՝ աւետա-
րա՛ն է . քո վճիռն՝ ազատութիւն է . քո մատեանն՝
շնո՛րհ է : Ո՛չ փակեալ ես ընդ օրինօք . ո՛չ պարու-
նակեալ ես ընդ կանոնաւ . ո՛չ արգելեալ ընդ նուա-
ղութ՟բ . ո՛չ խոնարհեալ ընդ հնազանդութ՟բ . ո՛չ պա-
րագրեալ ընդ փոքրկութեամբ . ո՛չ չափեալ ես ընդ
սահմանաւ . ո՛չ վրիպեալ 'ի բարկութ՟է . ո՛չ պղպղեալ
ինչ 'ի ցասմանէ . ո՛չ սխալեալ 'ի խստութ՟է . ո՛չ ամ-
բոխեալ 'ի խռովութ՟է . ո՛չ դղրդեալ յանդխտութ՟է .
ո՛չ փոփոխեալ յողորմութ՟է . ո՛չ պակասեալ 'ի բարձ-
րութ՟է . ո՛չ լքեալ յայցելութ՟է . ո՛չ տկարացեալ 'ի
փրկութենէ : Դու սկիզբն՝ և լրումն ա՟մ . և 'ի
քէն է ամենայն . և քեզ փառք և երկրպագութի՟
յաւիտեանս . ամէն :

Ս. Երանէին յաւելուած չրչին հեծութեան՝ նորին հանճարէ, առ նոյն աշխարհ մաղթանաց բանի . 'ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ .

* Բան . ԽԹ .

1 Ո անսահման , ծնունդ ա՟յ հարազատ ան-
թարգմանելի . արարիչ բնութիւն եղե-
լոց , ք՟ս թագաւոր . լոյս 'ի խաւարի սր-
տից մթացելոց . ընդ մեզ լռմամբ , և ընդ առաքչիդ-
խսկութեամբ . մերոյնովս զքոյինդ ծանուցանող
հրաշապէս : Հայր քո օրհնեալ երկնաւոր անձառ՝ որ
առաքեացդ զքեզ 'ի վերուստ , ում փառակիցդ ես
արարչութ՟բ , այնքան հոգացաւ փրկութեան իմոյ
տարագրեալ գերւոյ , մինչև զքեզ իսկ մատնեաց
մարդ

մարդկան ։ Իսկ դու կարօղ գոլով 'ի վեր քան ըզ-
միտս՝ զանտեսութեն աւարտեալ խորհուրդ , հա-
ճեցար ընդ պարտեցելումս՝ զմահուն ճաշակել բա-
ժակ՝ անթերի մարդկութ՟բ , և անպակաս ա՟ծութ՟բ ։
Դու հոգիդ մե՟ր կենդանարար՝ ո՟պ քո , և հօր քո
իսկակից , և համապատիւ էութ՟բ ծնողիդ՝ և ծնի-
ցելոյդ ։ Որ երրորդութի կատարեալ 'ի դիմաց երից
անորոշելի հաստուածոց ․ անսկիզբն և անժամանակ ․
բնաւին բարերար ․ համայն կենդանարար ․ բոլորից
խաղաղարար ․ ստեղծիչ գոյից , և յօրինիչ ամենից ․
անքակութ՟բ՝ և միով բնութ՟բ փառաւորեալ ։

2 Իսկ եթէ հայրն գթած երկնաւոր հզօր՝ մին յէու-
թենէն՝ վ՟ս մահապարտիս յանցանաց մատոյց ըզ-
միայնակ ծնունդդ յանքննին ծոցոյն՝ ոչ անխայեալ
յորդիդ 'ի համապատւոդ և 'ի սիրելիդ , այլ կամա-
նուիրեաց մահու՝ չարչարողացն զենու , ըստ մարգա-
րէութեն զաքարիայ ․ վ՟ս զի զարթնուլ սրոյն 'ի վ՟ր
հովուին , և հարկանիլ նոյն ինքն հօտապետին , և
ցրուիլ ոչխարացն հօտին , ո՟պ օրինակն նուրբ նա-
խադրին՝ և ուխտադրութի խորանին՝ և նուիրումն
արեան սպանդին՝ և առակ խորհրդոյ աբրահամեան
պատարագին , զփրկութի թշուառացելոյս՝ 'ի կամաց
կեցուցչիդ յառաջագոյն նկարագրէր ․ և արդ հի՟մ
տրտմիս՝ անձն իմ կործանեալ , ո՛չ յա՟ծուստ հնարա-
ւորութեց , այլ 'ի քումդ ինքնագործ հակամիտութեց ․
կամ ընդէ՞ր զիս խռովես՝ յուսահատութ՟բ սատա-
նայականաւ զմիտս հարեալ ․ յուսա՛ յա՟ծ , խոստովա՟ն
լեր նմա , և նա հոգայ վասն քո ․ ըստ դաւթեան
սաղմոսին , և այլ մարգարէի կենսախրախոյսն բանի ․

3 Իսկ յեղանակ խնամարկելոյ հաստատելին՝ 'ի վեր է
քան զսահման կշռութեան մտաց հրեշտակաց և
երկրականաց. և եթէ բնաւրս կրկնեսցի, ոչ լինի չա-
փեալ. քանզի անբովանդակելոյն՝ և բարեբարե՛ն է
անճառելի։ Նաղի ում օրհնեալ՝ զոմն օրհնաբանեալ՝
յերրորդական համագոյութենէն առաքեաց. իսկ նա
'ի հաճութիւն կամաց առաքչին մեռաւ. և միւսն
ահաւոր՝ 'ի յերկուցն հաւանութի՝ մեծաջան բաղ-
ձանօք մաղթէ։ Իսկ համաբարոյ միակամութեանն
ցուցակ՝ առ 'ի զնոյն բարի ներգործել, որոց հոգին
կենդանւոյն, և բանն բանականին, պայծառութի
փառացն, և կերպարան էութեն։ Նա կեանսն փոյթ.
առ ողորմութիւն սթափ. առ ձեռնկալութիւն պատ-
րաստ. առ փրկութիւն կամ. առ առատութիւն յորդ.
առ յանձնառութիւն զեղուն. առ անբաւութիւն լի.
առ աննուազութիւն փարթամ. առ երկայնմտութիւն
ճոխ. առ անհասութիւն բարձրեալ. մի երրորդութի
կատարեալ 'ի յանձանց երից. օրհնեալ յաւիտեանս.
ամէն.

Մ՛երակին յամեղուած հրէին հեծանւթէ՝ նորին հաջողէ, առ նոյն
աղերս նաղբանաց բանէ։ 'Ի նորոյ սրտէց խօսք՝ ըստ ոց։

※ Բան. ԽԱ.

1 Եւ արդ՝ յոյս բարեաց ծնկեալ 'ի սրտի՝ անձն
իմ կործանեալ. և գտեալ հաւատոց
պնդեալ զերիկամանցդ երկակի մասունս՝
զկրկնապղտոր խորհրդոցդ զցանկականիդ գործա-
րան, խոստովան լեր բարերարին ոյ. Օ՛մացդ՝

եւ

իբրեւ զգործոց · զխորհրդոցդ՝ իբրեւ զլրութեանց · զանտեսիցն՝ իբրեւ զյայտնեցելոց · զսրտիդ ծածկութից՝ իբրեւ զբարբառումն ձայնից · զակնարկութեցն՝ իբրեւ զարդիւնականաց մեղանաց · զազդել շրթանցդ՝ իբրեւ 'ի գլուխ ելելոց չարեաց · զոտիցդ հետոց՝ իբրեւ զպատուիրանաւն ոչ վարողաց · զձեռացդ ձգումն առ ցասումն՝ իբրեւ 'ի հեղումն արեան գործողի · զծիծաղելն բնաւին՝ իբրեւ զկամաւորական լքումն շնորհի · զերդմնականն, որ թէ 'ի հանդէպս՝ թէ 'ի տարադէպս՝ իբր զգործակցութի խաբողին : Ո՛ ամբարտաւանութին՝ իբր զհին կործանիչ նախաստեղծին բարձրութե · զսրտին նեղութի՝ իբրեւ զթերութի հաւատոց · զմեղկութին՝ իբրեւ զպարտութի զօրաւորին պնդութեան · զտրտունջն առ վտանգս կրիցն՝ իբր զուրացութի ուխտին, որ առ ո՞րն · զապարասանութիւնն՝ իբր զթոյն իմն անդթութեն · զամբարհաւաճութիւնն՝ իբր ոչէիւք առ վեհսն դըռողութիւն · զհպարտութին՝ իբր զկամաւոր հարազատ դատողին չարեաց : Ո՛ ակամայիցն՝ ընդ կամաւորացն · զբռնացելոցն՝ ընդ հաւանականացն · զեկամուտիցն՝ ընդ բնաւորականացն · զանօրէնութիւնսն՝ ընդ ապաստուածութեն · զփոքունսն՝ ընդ սաստկագունիցն · զնուազունսն՝ ընդ յոլովիցն : Ո՛ անճառիցն իմոց՝ իբր զճառելեաց դիտողին · զանդրբելոց մխատուցն՝ իբր զնկարելոց տեսողին՝ 'ի յարձան մատնեսախ վիմի · զթեթեւագունիցն առ խտիր մասց՝ իբր զտուար ծանրութի բեռանց · զխնդիր չափոյ ծածկելոցն՝ իբր զճշդոյլ պահանջումն սատերն սակի՝ 'ի բերանոյ կիտին կորիւնի՝ չորեքդրամեան կշռուքն·

զան

զանդնդականացն գործոց՝ եբր ՚ի յակունս ո՜յ արտաժամանելոց ։ Ո՜ սոսկալի յաճախեալ կուտեալ կրկին յանձնառութե՜, վերստին պատմեալ տասանօր մեծաւ հեծութե՜, զչէոցն՝ եբրև զեղելոց ։ ընծայեալ ո՜յ զպարտութի՜ վանեցեալ անձինդ, զի ընկալցիս ՚ի փոխատուէն զշնորհօք թողութի՜ պարտուց մեղաւորին, զոր ո՜րն արդարացոյց, և հրաշափառա՜քս հաշակեաց, ամենապատիկ ներբողիւ կրկնեալ զգովեստ զշնմանն՝ քան զպարտաւանս մեղացն ։

2 Բարձեալ և դիզեալ անձինդ մեղապարտի՝ բամբասանս յոքունս, զբոյսն խոհերս բազմամասնեայս՝ ձնձն եմ կշտամբեալ յոքնախթանդ բանիւ ։ Ո՜ չարութի՜ն, զանօրէնութի՜ն, զվրիպութի՜ն, զառ ՚ի մարմին հանդիսէ փախուստ ։ զպարտութիւնն, զմոլեգնութի՜ն, զամբարշտութի՜ն, զապշութի՜ն, ըղթմբրութի՜ն, զքունն արթնական, զառ ՚ի յընթացսն՝ զնիրհումն, զխորհուրդն օտարոտի, զբանիցն նանրութի՜, զշաղրութե՜ն հաճուի, զյամենայն ՚ի նմին, զփափագելն՝ ո՜յ անելեացն, զաներկիւղութի՜ն, զանսաստութի՜ն, զանհարթութի՜ն, զթերութի՜ն, զթիւրութի՜ն, զլուծութի՜ն, զճշդութի՜ն, զանկապ արձակումն ։ Ո՜ ծիծաղականսն, զվրնջողականսն, զկատակերգականսն, զգայթագղականսն, զպատրողականսն, զանդէպ քաջութիւնսն, զանյարմար մարտսն, զառանց օրինի արիութի՜սն, զխեղդմունս հոգւոյն, զսատանայականսն զերկչոտութի՜ս, զբազմաստեղնեան ձիւղսն զրահետականս, զանպատկառ փարաքմունսն, զգրժտութի՜սն, զգժգմութի՜սն, զանդաստ անելութի՜սն, զմարմանջմունսն դիւրըմբռնողականսն, զփքունսն

զան

զանկշռութիւս , զխոստմանցն դրժողութիւս , զուխ-
տիցն մոռացութիւս , զնմանեացն այլակերպութիւն ,
զկեղծեացն քողարկութի , զխառնամոլութեն մոր-
սութի , զյօնիցն յաւակնութի , զապիրատութիւն ,
զինքնասիրութիւն , զնախադահիցն տենչութիւն , ըզ-
հատուցանելն եղեռնականացն , զնոյնում զանշահ
աղձատանսն , զվայրապար բերմունսն , զընթացակցու-
թիւնսն խորամանկութե բանսարկուին ։ Օ բանին
սերմնակաթութի , զվաճառումն կենացն՝ ընդ գնոց
սատակմանն , զկորուստ աւանդիցն , զհայրենեացն
ծախս , զկապարանն ձգողական՝ զխոկուլ ըծոյ երնջոց
անխզելի ըմբռնմամբ՝ զանօրէնութիւնս , զյարաթա-
թաւ տղմաբնակութիւս , զլքումն լաւացն , զընթա-
դրութիւնս անկարծիցն , զկնի դարձին՝ առ նոյն
դարձ դաժանական ։ Օ նորոգ մտացն , զօտար խոր-
հրդոցն , զանկայուն կամացն , զհաչման հագագին ,
զէութիւն շնչոյն , զևսն քան զսահման կանոնացն
դրութեան՝ զիշխանականին զամենասփիւռ բացարձա-
կութիւն ։ և զոր չէ ճառելի , և կամ գրելի , և կամ
պատմելի , և կամ յերեաս դիմաց բերելի ։

3 Եւ արդ՝ զիա՞րդ բժշկեսցիս՝ անձն իմ եղկելի ,
՚ի յայսքանեաց տիգաց խոցոտեալ , բարձեալ
թողեալ այր մի տարադիր անողջանալի , ըստ մարդա-
րէին ։ քանզի մի ՚ի վերադրելոցդ՝ բաւականանա՞ս զօրէ
սատակման , թող թէ այսքան դասք սպանողաց՝ դըժ-
նէից դահճաց՝ շուրջ պաշարողաց ։ Մանաւանդ զի
ո՛չ այսու և եթ նմանադրութեամբ կշռի տարացոյց
տարժանեցելոյս ։ այլ զո՛ր օրինակ անթիւ բազմու-
թի կայտառաց կարճաց խայթողականաց՝ ՚ի սորին
մա

մասունս ծայրից տանոյն զօրհասական Թոյնս բերե-
լոց, և յաման մաշկեղէն արկեալ՝ ամփոփէ զելիցն
շաւիղ՝ կապարանին շրջափակութե՛, ցուցանի ար-
տաքուստ բարիոք, իսկ ՚ի ներքուստ համբարք չարի,
և պահեստ կորստեան, և կայտ կսկծման, և գործա-
նեայք սատակման, և մշակք մահու։ Որդ՝ այսա-
քիկ են ամբարեալքն՝ քո անօրէնութե՛ տաժանեաց
Թշուառաքիրտն Թոշակք՝ անձն պարտական կրկին
սատակման. որ կամաւորաբար ընկալար ՚ի քեզ, զոր
Թշնամին սերմանեաց ՚ի վերայ ցորենոյն՝ յագարակի
աշխարհիս. ո՜վ այր անմաքուր՝ ամբարիշտ և ծոյլ,
բնութին առեցեալ, սիրողդ՝ մտացդ ախորժմամբ՝ ըղ-
ձեալսն ած անառակութե՛. և զոր առաքեալ ցու-
ցանէ զԹիւս բանիցն՝ սարսափելեացն կշտամբողաց,
աստուստ սկսեալ մինչև ՚ի կատար կանոնի այնր պայ-
մանի, և որ հասեալ են առ է, յայս իրաւանցն վերայ.
եԹէ որք զայսպիսին գործեն, և կամ կամակից են,
արժանի են մահու։ Որդ՝ ես ինձէն զիս ինքն
պարտ վարկայ, կրկին հատուցման՝ կորստեան սա-
տակման՝ ՚ի մահ դատապարտուԹեան. այլ անխայեմ
զիս ողորմուԹե՛ բարեգուԹ, կենդանի, հզօր,
կամարար, կարող, ձնօրաւոր, օրհնեալ յաւի-
տեանս. ամէն.

Աղերսին յաւելուած ներքին հեծութեան՝ նորին հայցողի, առ նոյն ողբերգութեանց բանի։ Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ։

* Բան . ԽՕ .

1 Արդ՝ վերիվերայս ես յաւէտ ամենապատիժ, միշտ դժնեայ վայրենաբարոյ՝ անձամբ անձին մահու կշտամբիչ. արածօղս զերամակս զազիրս՝ վայրագասուն խոզից արօտականաց՝ դարշութեամբ մեղաց, նախատ վարձկանութեանց։ Զավէնս տածողական զհօրանս ուլուցն ամայաբնակաց՝ ի վրանս հովուացն, ըստ երգոյն երգոց առխ առակին. որ ո՛չ իսկ ծանեայ զիս երբէք գիտել, թէ յո՞վ, և յո՞ր պատկեր, և վո՞ ո՞ր գոյացոյ։
2 Ահա ի յոյս տանողական կրողաց երկուց՝ միակցորդ խորհրդականաց, ըստ ձևոյ հրեշտակի կառուցար, իբր ի թռիչս թևոյ կրկնաբարձ բազկաց վերատանողաց՝ յաշխարհն հայրենական հայել, ո՛վ յիմար, զինչ քեզէն կորացար յերկիր, զատեալս միշտ հողացեալ դիպուածս, ընդ ցիռս անապատականս համարեցար։ Իբր զմրադ բազմաբեղունեան՝ ի յաշտանակի մարմնիդ հաստեցաւ գլխոյդ բոլորութի, զի և այսու ի յօրինակէն շնորհէ մի՛ ստարացցիս զած տեսանել, և զմտացականացն իմաստասիրել։ Բանականութեան յարդանօք՝ կրկին ձոխացար, զի զյաղթանակ բարեմասնութեան՝ որ առ քեզ եղեն, անարգել լեզուով խօսեսցիս։ Զեռանդ հաստամանք՝ յարմարոստեան մատանցդ շաւաւեղօք՝ զգործնականացն տնօրինել զտնտեսութի, իբր կցորդ համացեղութեամբ ամենաբաշխ աջոյն այ՝ ած կոչեցար։

Նրից

Նորեց հարիւրոց՝ և տասանց վեցից յօդիւք շաղկապեցար, յարեալ 'ի քեզ ընդ նոսին 'ի նոյն՝ և պատշաճական մասունս չափոց աղդողականաց՝ հինգ ըղգայութեց, զի մի՛ և երևելիդ նիւթականութիւն քումդ տեսութե՝ մնացդ դիտման անդատ եղիցի. զի ոմանք սատուարք են՝ և զօրաւորք. և այլք փոքունք՝ են և պխտանիք. կէսք կարծրակերպք՝ և աղդողականք. են և գողտրականք՝ և պատուականադոյնք. դարձեալ կարևորք՝ և պատկառելիք. Նակ թարգմանութիւք սոցին տեսութե 'ի քեզ են նկարեալ իբր յարձանի անջնջականի՝ մնձն իմեղկելի, որպ զի և տարր ժամանակայ՝ և շարունակ հեռևման աւուրցն առ պըռակ ամին, իբր կանոնաւ իւիք սահմանեալ մասմբքդ՝ անախալ և անայլայլելի պահեսցի.

3 Դարձեալ այլ օրինակ հոգևորական, որ զմիոյն յօդուած շաղկապէ 'ի մի առ եկեղեցի, քև խորհրդածի. իբր զի առանց ընաւրից զուգամասնութեան՝ կապակցել ըծովլ հաւանականաւ զմեծն ընդ փոքուն, միասեալ է հաստուածոյն անարատութի յանուն քի ժողովելոցն. որպ 'ի հաստումն և 'ի նուազութի միոյ յանդամոցս անարգագս պատուասատելոցս 'ի մարմնի, կըճատեալ իմն է յօրինուած կազմութե մարմնոյ քում սենեկի զգայականի, և շրջեալ է ընտանութի պատկերին յանարգ փոփոխումն. Նա արդ այսպիսեօք, և ևս բազմօք անզուգական հրաշակերտութք եղական պատկեր որ՝ կշտամբեալ խայտոգի իմ գերբի, և թէպէտ յառաջին նմանութեն կողոպտեալ գտար պատուիրանին յանցաւորութ՝ 'ի դրախտին կենաց, այլ աւազանին լուսազարդ շնորհիւն

ըղ

զհոգւոյն փչումն առեալ, և նմանութիւն ես կերպարանին. և արդ ընդէ՞ր կորուսեր զփառսն երկնաւորս, իբր նախաստեղծն երբեմն զվիճակն երկրաւոր՝ յադին դարաստանի. ընդէ՞ր փակեցեր քեզէն քեզ զերկին, և զվերելոյն դուռն աղխեցեր. ընդէ՞ր խառնեցեր ընդ ջրոյն մաքրութեան՝ զախտ արտաուացդ տարժանութեան. ընդէ՞ր զլուացեալ զձորձ վերարկուին՝ գարշելի գործովք զաղրացուցեր. հի՞մ զեղեալ հանդերձին մեղաց պատմուճան՝ անառակութե՞ վարուք քեզ արկեր. ընդէ՞ր զտանողացդ ոտից սրբութի՞ ճանապարհաւն ժանդից աղտեղեր. ընդէ՞ր կրկնեցեր իրաւադատին՝ զուխտազանցութի հին պատուիրանին. Ընդէ՞ր մերժեցար ՚ի պտղոյն շնորհաց, իբր զադամ ՚ի ծառոյն կենաց. ընդէ՞ր նենգեցեր քեզէն քո կամաւ՝ զանստուեր յուսոյն յարակայութիւն. ընդէ՞ր պատկառանք անհամարձակելեք՝ քոյին դիմացդ նպաստեցեր. ընդէ՞ր զենեցար ընդդէմ քո ներհակ, ո՞չ ընդունարան խելադարութեան. ընդէ՞ր որսայար ՚ի ծուղակ մահու՝ թողեալ զարահետն վստահութեան. ընդէ՞ր կարթիւ պատրանաց ածար՝ հաղորդ մարմնոյ կենդանաբարին. Այլ վերստին յուսացեալ ՚ի նա՝ կարդամ նմա, ապաւէն և լոյս, քաւիչ, նորոգիչ, փրկիչ, կեցուցիչ և կենդանարար. ողորմած, խնամօղ, մարդասէր, և անոխակալ բազմագութ, օրհնեալ յաւիտեանս.

ամէն.

Մ էրային ցաւելուած սրտին հեծութե՝ նորին հանգէ, առ նոյն
աղերս մաղթանաց բանի. 'ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ.

* Բան. ԽԵ.

1 Եւ արդ՝ զինչ գոյ ասել ամաչեցելոյս յե-
րեսաց մեծիդ ահաւորութենէ, բայց եթէ
համրանալ, և հող 'ի բերան եղեալ լռել
'ի սրտի, ըստ մարգարէութեան խրատու, ահա 'ի բար-
ւոյն կարկառեալ 'ի յոյս։ Իսկ եթէ զխականս շար-
ժողութեան շրթանցս բացից բանադատեցից՝ խօսել
կամեցեալ, դարձեալ զնոյն ձայն կրկնակական ե-
զերերգութեան լալեաց բազմութեան՝ խէթ մտացս
յառաջադրէ.

2 Եւ արդ՝ ողբակից մեծ մեղաւորին անօրինելոյ
կամաւ առ 'ի մահ՝ զնորին գուշումն երկրորդե-
ցից և ես ընդ նմին. մեղայ տէր՝ մեղայ, և անօրէ-
նութեանց իմոց ինձէն վկայեմ։ Հիւսեալ ընդ նմին
զբանս յիններորդի սաղմոսին, անթիւս գրեմ ըզ-
պարտուցս սակ՝ անձինս մեղանաց՝ քան զհիւղ երկրի
համահօս փոշւոյ՝ ընդ օդս ա̅մ տարածեցելոյ։

3 Մեղայ յերկինս և առաջի քոյ, ընդ անառակ որդ-
ւոյն պատկառեցելոյ՝ հայրենի գթոյդ վերըս-
տին դարձեալ՝ թախանձ արկանեմ. զողորմելին ձայն
աղերսանաց՝ արտօսրածին ողբովք գուշման՝ 'ի սր-
խուր դէմս մատուցեալ առաջի քոյ տարածանեմ՝
հայր գթութեանց ա̅ծ բոլորից, չեմ արժանի կոչել,
և ոչ ընաւին առ այս անուանիլ, ոչ միայն որդի,
այլ և անպիտան պատեան վարձկան։ Ընկալ զու-
մեալս տարագրականս, պարտաւորս վկասուցս. և զցաւ-
քաղ

քաղցրս՝ ըմպանայ նեղոյս նուաղեցելոյս՝ կենաց քո հացիւդ բժշկեսցես ։ Տէր ընդ առաջ քո ողորմութեամբդ՝ ՚ի սկզբնաւորս ապաւինութեան ։ զդեղն գթած և անոխակալ՝ անօրինեալս մեղապարտի ըղ նախակապաւս հանդերձին ծածկոյթ ։ աւանդակորոյս ձեռացս ապաեղեալ մեղօք՝ զինիք մատանւոյն համարձակութե՝ ամենառատ կամօք մատուսցես ։ զդարշապարացս թշուառութիւն մերկութե՝ ոտիցս պատսպարութե աւետարանական ամրամերարկու օդիցս կօշկաց՝ ՚ի յօձին թիւնից միշտ ամրացուսցես ։ Զուարակդ պարարակի եզինդ երկնայնոյ , որ է միածին որդիդ քո օրհնեալ , խնկապէս մարդասիրութե՝ կարօտելոյս բարեաց՝ նուիրեա ։ որ մատուցեալ միշտ՝ և անպակաս մնայ ՚ի լոյսն , յարակայ զենեալ ՚ի սպանդարանի անթիւ սեղանոյ անապատութե , բոլոր յամենեսին՝ և բնաւ յանմաւ , էութե յերկինս՝ և խակութե ՚ի սորինս , աննուազ մարդկութե՝ և անթերի ա՛ծութե , փշրեալ՝ և բաշխի ՚ի մատունս անհատս , զի զհամայնն հաւաքեսցէ առ ՚ի նոյն մարմին խորումն գլխոյ ։ քեզ փառք ընդ նմին՝ հայր ողորմութե յաւիտեանս ։ ամէն ։

Մերոյին յաւելուած կրկին հեծութե՝ նորին հաշուէ , առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի ։ ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ ։

* Բան ։ ԽԲ ։

1 Բարձրեալ , հզօր , անախտղէն , անեղ , անբովանդակելի , աններհելի ակնդ նկատօղ , ծընօղ անքննին փառաց միածնիդ , խրա-

ւացուցես զիմ ողորմութի՟ հեղեղեցելոյս ընդու-
նելութե՟՝ առ երկնայինս և առ երկրաւորս ։ Տօնեմ
զկեանս կորուսելոյս՝ վերնականացն պարերգութե՟ ։
աւետարանեմ բանիւդ օրհնութե՟՝ զկենդանութի
իմ մահացելոյս ։ զարեբաստութի կամացդ յայտնեմ
գովեալ՝ բոլորից գոյից եղելոց ։ ստացիր անուն քեզ՝
մեծաւ , և ինձ թշուառիս՝ նորոգ փրկութի ։ կո-
րուսցես զգիր մուրհակի՝ մեղուցելոյս ամբաստա-
նութե ։ զվճիռ հոգւոյս մահու՝ ջնջեսցես կայլա-
կաւք արեան՝ որդւոյդ սիրելւոյ ։ վստահութի փըր-
կութե բարեաց՝ արեամբ քի քո նկարեսցես ։ ցոյց
զսքանչելիս քո բարեգթութեդ՝ 'ի ձայն հարսանեաց
քում հարազատի ։ Մ՛ի փակեսցես դիմելոյս առ
քեզ՝ զառագաստ սրահի՝ կենացդ յարկի ։ մ՛ի տրո-
հեսցես 'ի բազմականացդ , և 'ի բարեացդ քո զրկե-
ցես ։ մ՛ի պահեսցես 'ի գանձարանիդ՝ զնիւթեալ իմ
պարտուցս անօրէնութի ։ մ՛ի կնքեսցես 'ի քսակ բա-
րեացդ՝ զչարութեց իմոց դարշութի ։ մ՛ի երկարս
ինձ զկէր մեղացս՝ 'ի յախտալից մարմնիս ծածկես-
ցես ։ մ՛ի զխաութի նեխութե ցաւոցս՝ ինձ անկակից
մահու մնացուսցես , այլ բարձ բանիւ քոյդ ողոր-
մութե՝ զժանտութին ապականարար , որ՞ զի զա-
տեալ 'ի հիւծմանց ախտից՝ առողջութեն պատրաս-
տեցայց ։ ծնարաւորեմ՝ գըթութեդ հայր , մեծ խոյ-
ուածոյս՝ զօրեղ սպեղանիս , կարևոր կործանմանս՝
բարի այցելութիւնս ։ Ո՛չ ի քո եմ՝ տէր ոգեսէր ,
թէ և առ մի նուազ բիւրս մեղիցեմ , բայց ո՛չ զը-
րեցայց համայն մեղուցեալ՝ տուիչ կենաց իմոց բա-
րերար՝ 'ի շնորհս պարգևաց կենաց քոց ապաւինեալ ։
զի

զի ճանաչելով զքեզ՝ բովանդակ արդարութիւն է , և գիտել զզօրութիւնդ քո՝ արմատ անմահութեան , որպէս և կանխաւ իսկ գրեաց իմաստունն . և դարձեալ՝ ուրելով քո ասէ՝ ամենեցուն , խնայել տայ քեզ յամ . և դարձեալ՝ մօտ է քեզ յորժամ և կամիս , կարօղ գտանել :

2 Յայս սաղմոնի յուսոյ աղերսանք՝ իմոյս առեալ տիպ · քանզի ո՛չ այլ ոք բազմամեղ՝ որ քան զնա՝ ինձ զուգաշաւիղ : Երբեմն որդի , ապա ատելի · երբեմն միջնորդ խաղաղութեան՝ Աստուծոյ ժողովրդեանն , և յետոյ խորոց որոշման՝ բազում խռովութեան · երբեմն օրէնք կենաց կացեալ , և յետոյ մուրհակ մահու հաստատեալ , զերկնաւորին պաշտօն ընդունեալ , և զօտարին անուն ծանուցեալ : Նպատաձառ օյտող · անկարօտ զրկող · անսովելի դող · դրդեալ տրտնջող · փափկացեալ փախստական · սեղանանենդ սարտուցեալ · անպատասխանի մեծասապարտ · քաղցրանեայց հայհոյիչ · զաւակ հայրատեաց · հոտակորանացն մատնիչ · մոլեկսի չարախօս · մուրացող երախտեացն · իմաստուն սխալական · ամենադէտ յանցաւոր · ամօթապարտ զղջացեալ · տարակուսեալ աշխատող · աղաչաւոր կռապաշտեալ · յամրային դարձաւոր · կաղակարծ ընկալեալ · կասկածաւոր հաշտութիւն · յապայս յիշատակ · յերկբայս փրկութի · չաւատալի գիւտ · Ի մահնէ մնացուած · խարդաւանեալ գերի · կիսակատուր պրծնել · կամաւոր անձնամատն · անմարդի յղփացեալ · բազմավրէպ հանճարեղ : Ի յընթացս բանից երկեակ որոշմանց՝ ամենուրէք բանս արկեալ ողբոց և ձաղանաց , մեծ պարսաւ՝ և փոքր գովեստ ·

իբր

Իբր ՚ի վր՟ ինքնագրաւ կորստականի՝ երգիծանութե՟ խառնեալ ընդ աշխար· բան նր՝ թելադիր բարգաւաճութեան ամ՟ հասակի, և խրատրումն նորին՝ ՚ի շրթունս բնաւից՝ թառանչ թախծութե՟ ողորմելիս իմն ազդեալ։

3 Զորմանամ՝ վհատիմ՝ տարակուսեալ ապշումք, զի թէ նա այնքան գթեաց, ինձ զինչ պատահեսցէ· զիմրդ անկաւ ամբարձեալն· զիմրդ սասանեցաւ հաստատեալն· զիմրդ կործանեցաւ կառուցեալն· Իբր օտարացաւ ծանուցեալն· զիմրդ զակատեցաւ զաւակն ընտրութե՟· զիմրդ սրացաւ մերձաւորն· զիմրդ աղօտացաւ փայլեցեալն· զիմրդ պատանդեցաւ ազատեալն· զիմրդ անօրինեցաւ ուսուցիչն· զիմրդ նուաղեցաւ հռչակեալն· զիմրդ անարգեցաւ փառաւորն· զիմրդ փոքրկացաւ մեծատունն· զիմրդ ամբարշտեցաւ բարեպաշտն· զիմրդ ամբարհաւաճեցաւ ընտրօղն· զիմրդ ունայնացաւ պատարունն· զիմրդ կտրեաց զուխտն՝ որ ընդ բարձրելոյն։ Պատկառեմ ասել, թէ՝ և ընդ սանդարամետականին կապեցաւ· զի կայր նր՝ և կուոց· ուստի սէրն ընդ պատկերաց· վս՟ էր կամքն ընդ խորանաց։ Զիմրդ ոչ միշեցաւ յանդիմանութին սամուէլի՝ առ սաւուղ եղեալ· հմայք ասէ՝ մեղք են, և ցաւս և աշխատութի՟ ածէ թերափ ՚ի վերայ։ Զիմրդ ոչ հայրենի յանդիմանութին, կուռք ասէ՝ հեթանոսաց՝ դևք և անշունչք են, և նման նց՟ լիցին պաշտօնեայք նոցա։ Տր՟ միայն ածէր զնա, մինչև նախադրեալ յառաջաձայն ձաղանօք՝ սասանիկս իմն ամբաստանէ, ոչ էր ընդ նոսա ասէ՝ ած՟ օտարոտի,

զոր

զոր ո՛չ ճանաչէին հարք նոցա։ Ո՜ւր է մահամատոյց այլազնեայ արձանն փադոմլրայ. ո՜ւր ոգեղէն և անպանծալին սիգոնացւոց՝ իգական ամենանզով ձուլածոյն. ո՜ւր կանացի կերպին անգրելին խայտառակութին զազիր տեսակին, որով՝ ամօթոյ մարգարէքն զանասնօրէն դիմեցուն անխտրաբար, յանուն չարութեան անժուժկալ դիւին՝ անամօթաբար ձօնեալ մոլէին։ Տարաւ զէութիւն բարեբաստութեն, որ զնախնին որսաց 'ի կորուստ. յաղթեաց մեծութին՝ իմաստիցն առաւելութե. գերեաց գոռոզութին. յիմարեցոյց փափկութիւնն. վանեաց արծաթն ծառայեցուցիչ. յօգի դատեցաւ զայրն տօնելի՝ հին զէնն կործանողին. 'ի գրկացն ո՞յ հանեալ՝ 'ի յոտս ստամբակին գթեցոյց. մեռոյց մեղկութին. թմբրեցոյց ծուլութին. արբեցոյց շուայտութին։ Ո՜վ դիրապատիր մարմին երկրածին, որո՜վք ձայնարկութեք զքեզ աւաղեցից. քանզի ո՛չ տիրապէս առ նա հանդիպի ընդդիմաբանութիս, այլ ամենից սխալողաց՝ կամաւ վրիպելոց. վա զի նուաւ է իմանալ, թէ անիրաւ է պարծել յիմաստս մարմնոյ, եթէ ո՛չ ատուծով դատեալ ընտրեսցի. որ զի թէ առ այս պայմանի յիմար ոք իցէ, և 'ի հաստչէին կամս յուսասցի, ո՛չ ևս 'ի նորայոց անտի ինչ կրեսցէ։

4 Այլ քանզի սաստիկս և քատմնելիս ունի սողոմօն զդարձին իւրոյ յիշատակարան՝ ինքնապարսաւն կշտամբութե, իբր մեռեալ իսկապէս համայն աշխարհիս անձնասիրութեան, զոր եթէ զխկն ոք նկատեսցէ, ունայնութեն է իմանալի. այլ և 'ի մատեանս քահանայիցն՝ և 'ի դիրս աքիոյ սիրնացւոյ,

յո

յորում զփոյթն իւրում ընթացիցն՝ արտասուելիս
իմն յեղանակէ։ Ո՜ ուր ջան · անօգուտ վաստակ ·
անմիտ հետեւումն · անշահ արշաւանք · անկայուն երկք ·
օտարին իմաստք · ոչնչից հոլովք · բամբասելի բերք ·
անյարմար վարկածք · սնոտի սերմանիք · աւաղափուլ
շինուածք · ապականացու ստացուածք · քամահանաց
տաժանմունք · ինքնամարտ կռիւ · ընդ օդոյ իւ-
րում դատ · ընդունայնաթոպ քիրտն · վնասակար փա-
փաք · կորստական շաւիղ · վրիպակ ճանապարհ · կոր-
ծանական կրթութիւն · մոլորապատիր վարժութի̅ ·
համապազասխալ տեսութի̅ · ակնայայրատ պչրութի̅ ·
պոռնկակերպ կերպարան · ախտաբորբոք նիւթ · դըժ-
նեատեսիլ գոյն · յոքնատխուր դեղ · յոլովամեղծ-
ծուխ · շոգի ցնդելի · վաճառ մերձ ՚ի յառ · տաղա-
ւար քակտելի · ընդվայր աղաղակ · անպատճառաւոր
ծաղր · արհամարհելի ապարէղ · անձնավաճառ գիր ·
սատակչական երք · անա̅ծ մտածմունք · ստայօթ ճառ ·
զայրացուցանօղ վրդովք · եպերանաց խծբիծ · խե-
լագարութե̅ խնդիր · անմթանաց ցոյցք · խայտառա-
կանաց յայտնութիք · առակ ապառնեացն · ապաշա-
ւանաց գործ · ըմպահկանաց պատմութի̅ · հեղգացե-
լոց օրինակ · խորխորատ ծածուկ · որս խաւարային ·
մահադուշակ վիհ · անյատակելի անդունդք · ուղեկ-
ցութիւն սպանողաց · յիմարութե̅ բարբանջմունք ·
դարանակալաց վայր · խարխուլ յարկ · շինուած սա-
սանեալ · կամուրջ խախտեցեալ · երեւոյթ փախչելի ·
խաբօղ շողքորթ · անոպայ մատնիչ · ընդդէմ բարձ-
րելոյն հակառակութի̅։ Ո՜ այս ա̅մ մասունս բանից
խոստովանական կանոնադրութի̅, ՚ի սիրոյ բնաւից

նա

Նախասերմանեաց ժողովող՝ կանոնադիր դարձելոց զղջ-
ման . որպէս զի մի՛ պարծեսցի ոք ՚ի մարդկանէ բամբա-
սաւորք զընթացորեալ նետիւք՝ զանձն և զընկերն
խոցոտելով . քանզի կուապարիշտ է քողով ծածկեալն ,
որ զկերպարանսն միայն ունի , և զոչ ախորժելիս
ստեղծչին կատարէ .

5 Եւ արդ նա՝ որ ո՛չ այնքան մեղաւ , որքան զղջ-ջացաւ , մի՛ խապառ պախարակեսցի . այլ յիշեսցի՛ այրն այն ՚ի բարի , իբրև զհիմն յուսադրութեան ՚ի տէրունի ոտան դիմելոց , յորժամ հոգւոյն էջ յայցելութիւն աստուածութեան անբաժանելեաւ՝ կենագործել զանդ խոստովանեալսն . զոր մեռեալքն՝ աչս կենդանեացս անտարակոյս բերին աւետիս : Ընդ որում մաղթեալ իմ պարտաւորի՝ իմաստութեան ո՛չ ժամանելոյ , ՚ի մեղանացն մասն կարդեալ , բարեբանեալ մեծիդ պաղատիմ . լե՛ց զնուաղդ իմ բանադրութիւն ՚ի յերջանկին հանճարեղութիւն . նիւթեսցի՛ն ներկայիս հայցմունք՝ ՚ի բարդաւաճին յարդաւորութիւն ՚ի դերաշխարան արքային աղերս . այցելութիւն խնդրոցս դիցի՛ քո ընտրեցեալ վեհ արքայորդւոյն , զոր միածնիդ օրինակեցեր : Յարեանն կցորդութենէ՝ զքո փառակիցդ ճաշակեցաք . տուր փրկութիւն քոյդ ծառայիցն՝ ամենաքնար զօրեղ աչաւոր , ՚ի ստեղծողիդ փառս անճեցուցեալ՝ զանքաւելի մեղացն ջնջումն : Ողջատակաւ խորհրդոց բարեաց՝ ընդ ողորմելոյն նորոգեսցես . որ ամենահամ ախորժաճաշակ բազմապաճոյճ առակադրութեան՝ զաստուածութիւնդ քո քարոզեալ՝ ՚ի մատեան լուսազարդ կտակի եկեղեցւոյ ընծայեաց հետս բարութեան խոստովանութեան մատչել

առ քեզ՝ Հայր ։ Քանզի ոչ հեռի յողորմութէ առ
այս ցոյց բանի է իմանալի, թէ անյուսութեն կաթ-
ուած չէր անկեալ 'ի յետանդն սրտին ըղձից, որ
զձեպ զղջմանն՝ փոքր ինչ կասեաց ։

6 Որդ՛ 'ի յուշ բերեալ զոր 'ի քեզ անճառելի բա-
րեմասնութիւնք՝ զգթութի քո ողջունեսցեմ .
որով զկոշկոճեալն 'ի բազում դարուց՝ բամբասանաց
քարաձգութե, երանութե վերարժանացն . որ յոք-
նահօսան արտասուաց ելիւք՝ զմէջ յատակի յոր-
կին հեղեղեալ՝ ապարանիցն իւր խրախճանութեան՝
սաստկակսկիծն ապաշաւանօք, հօրն կրիցն գերա-
զանցեաց՝ ողորմելի ոդւոյն հեծութե . զոր 'ի յաչաց
բանիդ քո արտօսր՝ առ որ մերովս 'ի յիւրն ախտա-
կըրեաց, երկայնամիտդ ներողութե՝ միացուցեալ
խառնեսցեմ՝ գըթած . և զանյարմարն առ նա հար-
ծեցեալ զսաղմոսին բարեբանութի, 'ի փառս էակցի
որդւոյդ՝ կնքելով նովաւ՝ կեցուսցես զնա քաղց-
րութե՝ ընդ աղքատս ժողովրդոց ։ Օ այս պուե-
տիկոս ոմն բարեշնորհ՝ արդահատեր ընդ սողոմոնի,
ամիւ վարձս վարկուցեալ համակցորդ զուգաձայ-
նութեամբ՝ իբր կենդանեօք նովաւ՝ ընդ նմին վս
նորին աղերսել առ քեզ, զոր յաւելուած խարդիդ
տնտեսէ ։ Քանզի և օստացւոյն 'ի նմանէ ստեղ-
ծեալն՝ բազմահրաշաւորն՝ մարգարէաճառն պատմ-
գրութի՝ ամծուեն արդարացուցիչ՝ զսողոմոն ողոր-
մեալ կարդէ, որ զի անպարսաւ է աղօթելն, քան
չարաբանելն վասն նորին ։

7 Օ որ և ես մաղթեմ մեծ վստահութե՝ նմանա-
կից այսր հեծութե՝ և զիմս ընդ նմին ընծայել
զո

դողումն . զի թէ կորուսցես զմեզ.դատեալ ըստ գոր֊
ծոց , ո՛չ պակասին փառք քո , զի խրատամբք քո ձա֊
նաչիս . իսկ եթէ գոցես , ա՛յնքան բարձրանաս , որքան
մեծութեդ քում վայելէ . քանզի յաւէտ օրհնա֊
բանելի ես դու երկրորդաւս՝ ողորմածութե՟ , քան
նախահրաման սաստկութե՟ն : Դարձի՛ր տէ՛ր՝ դարձի՛ր
քաղցրութե՟ 'ի խնամս գթութե՟՝ ձրի և ամենառատ
պարգևօք սիրոյ՝ մխիթարել յաւէտ զտրտմեալքս
համաշաւիղ տագնապաւ տապոյ տոչորման անբժշ֊
կականի : Ձեռն եդեալ փրկութե՟՝ նորոգեսցե՛ս վե֊
րստին , քաւեալ և պատսպարեալ 'ի մեղսակործանս
խորտակմանէ : Դու քեզ միայնոյ սկզբանդ և ան֊
սկզբանդ , ընդ սկզբանդ , և սկզբնաւորիդ սկզբանց՝
ո՟ր երրորդութե՟դ և միում ա՟ծութե՟դ փառք և
իշխանութի՟՝ յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն :

Մ՛երատին յաւելուած ներքին հեծութե՟ նորին հոգւոյ է , առ նոյն աղերս նաղբանաց բանի : 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ ա՟յ .

* Բան . ԽԹ .

1 Եւ արդ՝ մի՛ տիրեսցեն անօրէնութիւնք քում
պատկերիս կայսերականի արքայութեանդ
վերնում՝ ա՟ծ բոլորից լուսոյ . մի՛ կապ֊
տեսցէ գողն ապստամբ՝ զզարդ փչմանդ շնորհի՝
'ի քո ստեղծեալս կերպէ . մի՛ թագաւորեսցէ մեղքն
խափանեալ՝ մարմնոյս մահացուի՝ առ 'ի գրաւել զիս
'ի նոյն : Չի՛ք իմ թագաւոր առ իշխել շնչոյս՝ բաց
'ի քէն ք՟ս , որ անբռնադատ հնազանդեցուցանես
լծոյն քաղցրութե՟ . որ բառնաս զկարիս մեղաց ամե֊
նա

նախատարդ բանիւ . որ արեամբդ քո ստացար, և մարմ_
նովդ կերակրեցեր . որ կարդեալ սահմանեցեր ուխտ
կենաց անփոփոխադրելի . որ յոգի քո կնքեալ կցորդ
քեզ գրելով՝ հօր քում մատուցեր ժառանգակցա_
պէս . որ յանուն զենման միշտ յիշատակաւ քո չար_
չարանաց՝ առ նոյն բարերար աղօթել համարձակե_
ցեր, ստեղծիչ ամենից և կեանք . Դո՛ւ ես ա̄ծ ա̄մ
հոգւոյ, որ մեծացուցեր զայս տուրս շնորհաց՝ քան
զա̄մ գործոց քո հրաշս . ո՞չ զերկինս իւրովքն զար_
դուք և հրեշտակացն պայծառութ̄եք . ո՞չ զերկիրս
և զմարդկութ̄իս, և որ առ սոսա են զարմանութ̄իք .
ո՞չ զսահման լայնութ̄ե ծովու, և որ 'ի նմա են ե_
ղելութիւնք . ո՞չ զանդունդս աղխիւքն հանդերձ, և
որ 'ի նմա են անբաւութ̄իք . ո՞չ բարձրացար յորին_
մամբ այսքանեօք մեհիւք, որչափ առ իմն կարեկցու_
թիւն՝ յասելն քո ս̄բ մարգարէիւն՝ քաղցրութեանց
յուսոյ բարութ̄ի, ո՞վ է ա̄ծ իբրև զիս կարող, թո_
ղուլ միշտ զմեղս և ջնջել զանօրէնութ̄իս . Ահա՛
արդ խնկեալ են բանք քո՝ ողորմած, և խոստովա_
նեալ բարերարութ̄իք . փառաւորեալ խորք խորհր_
դոցդ, և երկրպագեալ զեղմունք շնորհացդ .

2 Արդարև ո՞չ ոք բաւէ յելից թարգմանել խօ_
սիւք նիւթական լեզուի՝ 'ի մասանց այսր քումդ
գթութ̄եցդ՝ զոր առ իս ցուցեր՝ յօրինիչ . քանզի և
մեծ իսկ է զօրութ̄ի՝ զննացեալն անդրէն նորոգել՝
ըստ առաջնումն պայծառութ̄ե, քան յանդոյից ըս_
տեղծագործել . Եւ զի ո՞չ է քո տկարութիւն, որ
զօրութ̄իդ ես ա̄մի, առ որ բան քո միայն ազդեալ՝
զլրութ̄ի գործոյն գլխաւորէ, ահա յարիցեմ փա_

ռա_

ռաւոր լինել՝ բարերգործ , 'ի ստացուածս այս կրկին անյուսալի փրկութեւս . զի իրաւամբք ուխտի բարձրասցի , հաստատուն եղեալ մեծապէս՝ օրհնաբան աւետեաց քո ձայն՝ 'ի քաւելոյդ շնորհ ծանուցեալ , ողորմութեան լուսովդ ուղերձեալ , քան 'ի ճանապարհ ստեղծանելոյն : Ո՛չ է առ մինն՝ արարիչ միայն ճանաչիս . իսկ առ միւսն՝ առաջնով կոչմամբն՝ և երախտաւոր . ընդ կերպացուցանելոյն՝ և քաւիչ . ընդ նորոգելոյն՝ և բարերար . ընդ հաստելոյն՝ և ողորմած . ընդ կազմելոյն՝ և ճնարաւոր . ընդ յօրինելոյն՝ և հեզ . ընդ նկարելոյն՝ ամենազօր . ընդ առաջնորդելոյն՝ և լոյս . ընդ տածելոյն՝ հովիւ . ընդ դարմանելոյն՝ խնամիչ . ընդ ողջ պահելոյն՝ բժիշկ . ընդ ձեռնկալութեանն՝ զօրաւոր . ընդ անպարտութեն՝ թագաւոր . ընդ արարչութեն՝ քաղցր . ընդ ամենատուր պարգևացն՝ առատ . ընդ միշտ անսալոյն՝ ներող . ընդ ոչ բարկանալոյն՝ անոխակալ . ընդ կարեացս վշտակցելոյ՝ ծածկադէտ . ընդ յանձանձելոյ գթոյն՝ ապաւէն . ընդ գերունակ գորովոյն՝ ած . ընդ անսպառ բարութեն՝ օրհնեալ յամի :

3 Որդ՝ ոչ ստեղծեր մինչ ոչն իսկ էի , և ծանուցար ինձ գոյացուցիչ , և այժմ զհոգի մաղթողիս մարմնոյս տաղաւարաւ՝ յարդարեալ անդրէն վերստին յանարատութի մաքուր սրբութե՝ նախնի լինելութեն . զի բազմասցի առաւել անձեցուն եղեալ՝ յաճախ տուչութի անսահմանելի քոյդ սքանչելեաց՝ նորոգ ներկայիս , քան զանցելոց ճնոյն բառւերականաց : Այլ ընդ ճառելոյս զթիւս մեղացս՝ որքան մնայս թէևս ընթանայ զանբերելին յիշոկել ,

ար-

արդարացայց յանուն քո Հօր . և 'ի պատմելս ինձէն զանձին իմոյ բիծ , և դու թողցես զամբարշտութի բաղում մեղանաց խոստովանելոյս՝ Հո՛գւոր ծածկատես ամենափրկիչ , զի մի՛ ծայրագոյն լռութե ուտեացս , դարձեալ նախնումն կարօտացայց՝ երանելով սաղմոսին՝ զշնորհօք փրկեալսն մկրտութեն . և փշրովք մեղաց յոդի խոցոտեալ , ձեռն քո մխեսցի յիս առաւելապէս այժմէն վերստին , ծանրս առնելով զբեռն պարտեացս՝ քան զքաղցրութի պարգևացդ . այլ ազատեմ զիս օրհնաբանեալ Հոգւովդ սրբով , աղաչեմ զքեզ՝ տէր ամի , յօրինաց մեղացն և մահու . Զնա՛ւ լիցի , թէ անկցի ընդ տկարութե սահմանաւ ճշմարտութեդ ծագումն՝ իբրև զգրոյն օրինակ . քանզի ուր քաւութիւն է թագաւորեալ , վտարեալ են մեղք . և 'ի խրախոյս կենդանի բանիդ , ո՛չ է յուսահատութի . և ամբարձեալ քոյոցդ շնորհաց , հալածեալ են պարտիքն . և մերձ գոլով ձեռինդ ա՞յ՝ ոչ գոյ անհնարութի , այլ ամենեւին լուսաւորութի , բովանդակապէս զօրութի , անպարտելի կարողութիւն : Զո՛ է փրկութի . կենդանութիւն . նորոգութի . ողորմութի , միանգամայն և քաղցրութի . արքայութիւն . անեղծութի , և փառք յաւիտեանս .

ամէն .

* Բան. Ծա.

1 Այլ արդ՝ քանզի որպէս ոչ է առանց քի̃ ո̃յ ոգւոց փրկութիւն, և ոչ առանց տեսման աչաց՝ առ լոյս զուարճութիւն, և կամ առանց արուեստին նշուլից՝ արևու երբէք քաղցրութի̃, այսպէս և ոչ առանց խոստովանութե̃ ծածկութից՝ և ստգտանաց անձին՝ քաւութիւն. Զի զինչ օգուտ քեզ է մաքրութիւնդ, եթէ ընդ փարիսեցւոյն դատեսցիս. և կամ զինչ վնասեսցեն զիս պարտիքս, եթէ ընդ մաքսաւորին գովեսցայց. և կամ ո̃ւր ասի պարսաւեալ՝ մարգարէն յոէլ, երկիցս կրկնելով զանձինն եղկութի̃. և կամ զի̃ գուցէ մ̃բյն դատաստան՝ առ 'ի յիշատակ աւուրն մեծի. և կամ ի̃բր արդեօք անմաքուր իմասցի շրթամբք եսայի՝ հեռւին 'ի գործոց տանն իսրայէլի. և զիա̃րդ ա̃ծ՝ պարտաւոր պաշտի ադամեան մարմնովն՝ իմ̃յս կարեկցեալ յանցաւորապէս առ հայր աղօթել. և կամ յո̃րս թարգմանի առած առակին, թէ սիրտ իմաստնոյն՝ 'ի տան սգոյ, և սիրտ անմտին՝ 'ի տան ուրախութեան։ Զի որ զխալէլն ադամայ՝ անձին իւրում ոչ դրեսցէ, և զմեղս ամենից՝ ինքեան ոչ համարեսցի, իբր երջանիկն արքայից զհարցն, կորոյս զիւրն արդարութի̃՝ ո̃ք անախտակիր գոլ բնութեւս. և ոչ բերկրի սիրտ՝ առ զուարթութի̃ երեսաց աւետեօք յուսոյն, ըստ ասացելոյն, եթէ ոչ յառաքելոյն քի̃ ուսեալ՝ ամ̃ի աչմ ըստ ա̃յ տրտմեսցի.

2 Արդ՝ ըղձալի է ինձ յաւէտ աստանօր խրատն հին՝
նորոգ ընկալեալ՝ հոգևոր հանճարեղին, զոր
տրն իսկ երկրորդեաց, երթալ նստել, ո՛չ յառաջին
բարձին հպարտից ընդ ամբարշտացն նանրախորհուրդ
ժողովելոց. ուստի դաւիթ և երեմիա՝ ուխտիւ կա-
նոնի սահման հաստատեալ հրաժարեցուցին, այլ
ընդ զղջացեալսն սրտիւ՝ պատկառեալսն մեղօք՝ և 'ի
դատաստանաց մեծին պակուցեալ ահիւ հատուց-
մանն, յետնոցն հաւասարեալ աստէն 'ի յերկրի կա-
մաւ խոնարհութե, ուստի բարձրեալն ած պարա-
րեալ բերկրի. որով ընդ նախադասեալսն 'ի բազմա-
կանսն երանութե համարձակեցայց, թէ ես՝ և թէ
նա՝ հետևեալ սովին: Առ որ զերծեալ 'ի բամբա-
սանաց բանի մարգարէին, որ 'ի վէսս ոմանս ակնար-
կի, մի՛ յիս ասէ՝ մերձենար՝ մաքուր եմ, և ո՛չ զիս
տեսանիցէ. Այլ զանկշիռն խոնարհութի երջան-
կին դաւթի՝ ինձ նպաստ առեալ ասել ընդ նմին,
ես իբրև զանասուն համարեցայ, հերքեալ 'ի զգայու-
թէ. և հասին չարիք ինձ շուրջանակի. և նեխեցան
և փտեցան վէրք իմ 'ի յանզգամիս անբժշկութիւն.
Եւ զայլոց ոմանց ընտրելոց 'ի յասորեստանի՝ զկա-
մաւորն կշտամբութիւն մեղապարտութե՝ անձանցն
անարատից. ընդ որս և զեզրի մեծի քահանայի զա-
սելն՝ ես ինձէն առեալ բարբառիմ, թէ և ո՛չ զե-
րեսս բաւական իցեմ համբառնալ 'ի վեր առ քեզ՝
աստուած.

3 Արդ՝ ես ճշգրիտ պատկեր ամ երկրի՝ զիմս խառ-
նեալ ընդ նոցին պարտիս՝ և 'ի նոցայոցն զառ իս
դառնութի կրկին առաւելեալ, նոքօք հեծեծեցից.
թէ-

թէպէտ և չէ՛ ինչ պիտոյ դարշութե՟ դունոյ՝ դարձեալ ադեղութի՟։ Ահա՛ արդ մեղա՛յ՝ զի անմտութե՟ գործեցի զոչ հաճոյսն քո՝ բազմօք սխալեալ յանցաւորութե՟ք։ Նոյեա՛ յիս գըլթած, ո՟ր երբեմն յուրացուե՟ն ըմբռնեալ պետրոս՝ զի յոյժ ունայնացայ։ Յուսաւորեա՛ ինձ զողորմութեանդ քո ճառագայթ՝ ամենևին բարերարութի՟, զի ընկալեալ զօրհնութի՟ քո՝ տէր, արդարացայց կեցից և մաքուր եղէց յանստեղծիցն քո՝ խմոց լըկողաց։ Զունիմ համարձակութիւն զմեղապարտ ձեռինս համբարձեալ առ քեզ տարածանել, մինչև մատուսցես զօրհնեալդ քո զաջ՝ ի նորոգութիւն դատապարտելոյս։ Արդ՝ յաղթեա՛ վերստին իմում յամառութե՟՝ քոյին հեզութեամբդ առիս ժամանեալ մարդասիրապէս։ և զա՟մն յամենայնի ա՟մբ քո կարողութե՟դ, զառաջին չարիսն՝ միջնովքն և վերջնականօքն թո՛ղ ինձ՝ հընարաւոր անհասից՝ քո՟ թագաւոր լուսոյն արդարոց։

4 Զեմ արժանի յիշել զանուն քո օրհնեալ, զի վըրանասակա՛ր եմ բարեգործիդ՝ մահու հարուածոց։ Առ կնիքն. առ շնորհն. առ փրկումն. առ պարգևն. առ աւանդն. առ ձիրն. առ անունն. առ որդեգրութիւնն. առ պատիւն արքայական. առ պատկերն. առ դրոշմն. առ օծումն. առ ճոխութի՟ն. առ համարձակութի՟ն. առ ընտանութի՟ն. առ կեանսն. առ լոյսն. առ երանութի՟ն. առ յոյսն. առ փառսն. առ անխոնարհելի բարձրութի՟ն. առ պսակն անկապտելի. առ խոստմունսն ծածկեցելոցն, որ քև՝ տէր քո՟, բազմօք աւետարանեցաւ ինձ յամառելոյս՝ իժիս և քարբիս՝ ունկնախից և լսելափակ անլուր ականջացս։

որ

որ միշտ յառաւելութեան քում բարութեան՝ յոգնա-պատիկ յաւէտ քան զոյն չարիքն իմ յաճախեալ՝ իսպառ կործանեցին, մերժեալ ՚ի կենաց՝ ընդ մահ կապեցին՝ ծառայ կարգեալ ապականութեան. Եւ արդ՝ դու միայն իրաւակշիռ և ճշմարտադատ բարերար՝ օրհնեալդ ՚ի դթութեան, մեղայ քեզ՝ անօրինեցայ՝ անիրաւեցայ, վասն որոյ և եղծայ՝ զեղծայ՝ յանցեայ՝ ամբարշտեցայ՝ և ոչ լուայ խոստովանեալ և երկրպագեալ գովեալ քո բանիդ. որ դու իսկ երևեցար անճառելեաւ քո սիրովդ, զոր դրելն իսկ մեծ է, և նշանակելն սքանչելի. Քեզ արդարութիւն և փառս և մշտնջենաւոր գովութիւն, և ինձ պատկառեցելոյս ՚ի քէն՝ խնամակալ, քաւութիւն և ողորմութիւն և բժշկութիւն. օգնութիւն և պահպանութիւն սրտի և ոգւոյ. բարեբանեալդ յամս յաւիտեանս.

ամէն։

Մ Էրաւէին յաւէլուած կըկին հեծութէ՝ նորին հոգւոյն, առ նոյն ողբոց մաղթանաց բանի։ ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ։

* Բան. ԾԱ.

I Եւ արդ՝ առ երկրածին ոք պաղատեցայց այրս մահացու ամենապատիր եթէ, ընդ-դունայն է աղաչակելն. առ մահկանացու բանական եթէ, սուտ իցէ փրկութիւն առ յուսոյն վստահութիւն. առ մարդ ոք եղծական եթէ, ընդ-ակարութեան բանին՝ և նանիր է զօրութիւն. առ իշխանս երկրաւոր դահից եթէ, անցաւոր է ընդ իւ-քեանս և խաբեանցն բարութիւն. առ եղբայր ոք

հարազատ է՛թէ , կարօտ է կամելոյն առ անձինն ան֊
դորրութի · առ հայրն իմ երկրաւոր է՛թէ , պակա֊
սեալ են խնամականքն ընդ աւուրց նուաղութենն ·
առ մայրն իմ որ երկնեաց է՛թէ , կասեցան գթու֊
թիւնքն ընդ նահանջել կենդանութեն · առ թագա֊
ւորութիս աշխարհի մրդեօք , որք զմահացուցանելն
միշտ արուեստաւորեն , քան զկենագործելն · այլ առ
քեզ՝ բարերար ած օրհնեալ 'ի բարձունս , որ կեն֊
դանի ես՝ և զկենդանութիւն տաս ամի · որ և յետ
մախճանին զօրես անեղծապէս նորոգել :

2 Որ եթէ փախնումք 'ի քէն , դու զկնի ընթա֊
նաս · եթէ տկարանամք , զօրացուցանես · եթէ
վրիպիմք , շաւիղ դիւրութե ուղղես · եթէ պատ֊
կառեմք , քաջալերես · եթէ ախտանամք յանձն և 'ի
մարմին , բժշկես · եթէ գարշանամք մեղօք , մաքրես ·
եթէ սառեմք , քո ճշմարտութեդ արդարացուցանես ·
եթէ յանդունդս ներքինս սուզեալ գլորիցիմք ,
յերկինս ցուցանես · եթէ 'ի կամաց մերոց ո՛չ դառ֊
նամք , դու դարձուցանես · եթէ մեղանչեմք , ողբաս ·
եթէ արդարանամք , ժպտիս · եթէ օտարանամք , սը֊
գաս · եթէ մերձենամք , տօնես · եթէ տամք , ընդու֊
նիս · եթէ յամրանամք , երկայնամտես · եթէ մեք ժըխ֊
տեմք , դու առատապէս շնորհեալ ընձեռես · եթէ
լքանիմք , տրտմիս · եթէ արիանամք , խնդաս :

3 Որպէս հարիւրորդ երկրորդ սաղմոսն օրհնաբան
հրաշաւորական՝ զվհատեալս զսիրտ սփոփէ , և
մեծ յոյս կենաց աւետարանէ առ փրկութեն հան֊
դէս , որ յաղթականն է դիւաց , և տարակոյս բան֊
սարկուին · որ իբր զխաչին տրունի նշան բարեբաղդ֊
պան

պանծալի սքանչելափառ՝ անխոնարհելի բարձրութե՟
լուսոյ և անպարտելի վերնոյն զօրութ՟՝ կանգնեալ է
ախոյեան անվանական և անշարժական՝ ա՟մի յաւի-
տենական՝ ընդդէմ անբարի բարուց բռնութեանն
բելիարայ․ որ ունի յինքեան գանձս հոգևոր օգ-
տից գիտողաց մտաց՝ ընծայեալս զպարտումն մահու
և զլուծումն մեղաց , և յոյսս կրկին՝ յերկուս յա-
ւիտեանս , և զնորոգումն խոստման անեղծութե՟ ար-
դարոյն , կանոնս բարեհրաւէրս և կենդանատուրս՝
գրեալս հոգւովն ա՟յ․ որո՟ց ա՟մ իսկ երգ սաղմոսացն՝
մաքուր սրտից է տեսանելի կտակ կենաց մարդկան
նկարեալ․

4. Ոչ ի թէ 'ի նախնումն տկար կերպարանն՝ զայս
աւետիս և վստահութիւն ընդդոգեալ ունէր՝
կործանման մահու նախաժամանն մեծ աւետադիր՝
և կեանս երկնակրօնս վերնակենցաղս՝ միշտ անձա-
ռելիս․ և այն ջնջական գիրն , և յեղանակաւոր օ-
րինակն , և պաշտօնն դատապարտից վհատութ՟ յան-
ցաւորացն , և խափանելի կտակն երկրային , և տկար
հաշտարարութ՟ի միջնորդացն , և թերութ՟ի բանից
մաղթողացն ։ Որ զի թէ մնասէլի փրկութ՟ին խոս-
տովանելի է , անտուստ վկայեալ յետ այնքաննեաց մե-
ղանաց անբժշկականաց․ որ արեամբն արդարոց՝ ելից
զնուիրեալն մեծի թագաւորին հրաշանուն քաղաք
հայրենի , ըստ մարգարէագիր անսուտ պատմութ՟ն․
որ և զմեծն իսկ տեսանողաց՝ բազմերախտիս ձեռն-
կալութեան՝ խնամողորէնն պաշտպանութ՟՝ նախ-
նակերտ յարկին տեսչութեան , մանկավարժ ինքեան
և նախնի , մեքենայիւ մահու սղոցեաց , 'ի յերկուս
մա

մասունս խղեալ՝ դժնդակ տանջանօք մաշեաց, իբր խորհրդով ապստամբութե՝ զկուսոյն փրկանակ կրօնեալ։ Նա որով զեար յաւելուածն մոլեգնական՝ ըղ քրէական վերնամարտութին 'ի բարձրեալն յանդգնութի. քանզի ոչ պատկառեաց երբէք զստեղծողին պատիւ և զանուն՝ յիւրաքնակ խորանէն մերժել. հալածեալ զսբ հոգին, բելիարոյ զանձն դաւանեաց։ Քանզի զնոյն տաճար տիրական՝ խնկարկութեան հասարակին սահման՝ հուչակաւորն երկրի տեսարան՝ զսարսափելին ազանց սրբարան, ուր տեսիլք հրեշտակականք և ա̃ծային հրամանք յաղթողականք՝ լուսաւորապէս յայտնութեամբ ազդեալ երևէին, զայն վայր երկնանման ահաւոր սքանչելատես, քէանոյ ումեմն քաւադիմակի՝ նախանձարկու պատկերի՝ աւերածոյն անապատի, պաշտօնեատեղ դարշելի և դիւաձենձեր զոհարան պատրաստեալ կազմեաց։ Օրկեալ զարքայն երկնաւոր՝ 'ի յարքայական կայից. զամենահարուստն՝ ունոյն 'ի բուտացուածոց իւրոց. զտանուտէրն՝ անհանդիստ և Թափառական տատանեալ։ Նէհեղգեբուղոյ ձեռուն նկարեալ, և զանունն ահեղ՝ վտարանդի արարեալ. գերի տարեալ զսուանդ գոլ՛լոյն, ողբալի զողորմածին մասն նուաղեցուցեալ. աղուեսուն փոքու տպարանք՝ զորաջն լուսոյ կարգեալ, և բնաւից ունողին՝ և ոչ գլխոյն տաղաւար յիւրայնոցն եդեալ. հատեալ ցանկ հզօրին, բախտից հմայից՝ զնեղանն մեծախորհուրդ արեանն սրսկման՝ երևեցուցեալ։ Այնեալ հեստ բաղումն՝ ընթացելոց 'ի դայթակղութի. հովիւ կորստեան՝ հօտին սատակման. մոր-

բու

րութե բուռն վարդապետ. և այն՝ գիտութե՛ կրօ-
նիցն օրինաց, հայր ունելով զմեծն եղեկիա՝ զնմա-
նակիցն դաւթի.

5 Որքան ստացեալ գանձուս չարեաց, որ և զիմ
պատիւն՝ որ զարքայութեն փառս ընծայեաց
նմա՝ հայհոյեալ և թշնամանեալ. և զաղօթկերացն
բազմութի՝ սուսերաւ մահու խողխողեալ. Ընտանի
դաւաճան. մերձաւոր վատնիչ. հարազատ սատակիչ.
կցորդակից սպանօղ. Ու ա͞ծ ոչ գոյր դառնալ, զի
ուրացեալ էր զնա. զաբրահամ ոչ էր յիշել, զի խոր-
թացեալ էր 'ի նմանէ. իսահակայ ոչ էր աղօթել,
զի նզովեալ էր 'ի նմանէ. իսրայէլի ոչ էր պարծել,
զի տարադիր էր անուան կոչմանն մեծախորհրդոյն
շնորհի. զդաւթեան երգ ոչ էր նուագել, զի կշ-
տամբիչ էր նորին. 'ի քաւարանն ոչ էր մերձենալ,
զի պղծեալ էր զնա. 'ի տապանակն ա͞ծային ոչ էր
ապաւինել, զի ընդ դարշութեան ձուլածոյին էր
փոխանակեալ. առ մովսէս ոչ էր կարդալ, զի անքա-
ւելի՛ էր պարսիքն՝ որ առ նա. առ ահարոն ոչ գոյր
աղաչել, զի վիճասպարտ էր առ նա. առ մերձաւոր
մարգարէիցն դունդ ոչ էր դիմել, զի սպանօղ էր
նոցա. Նու նր քաւութի մեղաց, և արքայութե թա-
գաւորութե վերստին պարգևեալ տուաւ. զի քեզ՝
բո՛րբերայր, բազմացուցես կարգեսցես գովեստս ան-
ճառս և անլռելիս՝ 'ի յազգս տոհմից և 'ի դարս ժա-
մանակաց. և զդուռն յուսոյն մերոյ անփակելի պա-
հեսցես՝ 'ի փառս քոյդ բարձրութե և 'ի փրկութի
դատապարտելոյս. անմահութեանց պարգևաց տուիչ
քո, գովեալ յաւիտեանս. ամէն.

Ս Հերովէն յաւելուած նշխին հեծութեան՝ նորին հաճոյն, առ նոյն աղերս նազերանաց բանի․ 'ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ̃․

* Բան․ ՂԱ․

1 Օրհնեալ տիրաբար 'ի քում էութե̃, անսահմանելի և անփոխադրելի, իսկապէս բարի․ պաշտօն խնկելի, և երջանկութ̃ն խոստովանելի ա̃մ երկրի․ երկայն յուսոյ ամենապատրաստ տեսուչ․ գթած ողորմած, որ ո՛չ պահես ոխս բազմութեան ամաց մեղանաց՝ քթթել մի ական․ որ հրաշաւորս զարմանալիս՝ գեր. քան զա̃մ ազինս նախնեացն՝ անսահման առաւելութբ̃՝ կրկին ընդ միոյ հաճեցար հեղուլ զողորմութեան վերնահոս վտակս ամենախնկաւորս 'ի շնորհաբաշխութեանս նորում․ Այլ զանտուստ զմուտս լուսարանի պատուհանին անձկութե̃ նշուղեցն աղօտականաց, չափով դիտութե̃ցն ըստ սողոմոնի, և իւր իսկ նմին, և ինձ ընդ նորին՝ բացեր ընդարձակեցեր թշուառացելումս զառագաստն անջրպետարան ելեցն ողորմութե̃՝ ձրի պարգևացն ա̃ծականաց․ զոր ընդ մէջ իմ մասնաւորօք աւետաւոր յիշատակաց, և 'ի ծնուածս զայսր տըպաւորութի օրինակաւ նկարագրեր՝ զդարձարուքն առ իս, և ես դառնամ առ ձեզ․ և յորժամ դարձցիս և հառաչեսցես, յայնժամ կեցցես։ Նա զի և զաղջամղջին սևութի դունոյն՝ փոխարկել 'ի ձեան պայծառութի․ և զարանցն արեամբ ներկելոցն՝ յեղանակել 'ի պատահումն գեղման, ըստ եսայեայ և զաքարիայ․ և 'ի մէջ բարկութեանն՝ դարձեալ զյդ̃ զողորմութի․ քանզի անապատանալ քաղաքացն իջէլ, և

և դարձեալ բնակիլ. և ճանապարհացն ամօլի լինել ՚ի չգոյէ մարդկան, և անդրէն հետևիլ. և լքանիլ ՚ի սովոյն ոգւոյ, և դարձեալ զօրանալ ձեռամբ. և գտանել այ ՚ի տեղի իւր զայրացմամբ, և դառնալ ողորմութբ. ըստ ներողութեն զելսն, և ՚ի մէջ սաստիցն սպառնալեացն՝ կրկին պաշտպանութիւն, և ՚ի սրտին խռովութն յուզումն խնամոց գթութն. Այս մարգարէիցն ձայն խնկելի, որ զօրհնեալդ քո գալստեան զազատարարդ հրաման կանխաւ ազդէին.

2 Եւ զոր չէ՛ բանիւ նիւթեղէն լեզուի ընդ թիւ արկանել վն անբաւութեան. փոքունք են և նուազունք օրինակք և նմանութիւնք, հէնք և ժամանակաւորք՝ առ աւետեացդ քո յայտնութի, և խաչիդ փրկագործութիւն. Որ յամ վայրի կառուցեր զխորանն վկայութն արեան քո ուխտի, որք մեծաբարբառ միշտ աղաղակեն՝ քան զդատակնիք մահուն հաբելի՝ զյաղթանակ բարեաց քում հանդիսի, կեանս կրկինս և անմահականս՝ շնորհաց, մկրտութն, յարութեան, նորոգմն, առ քեզ ընտանութն, ընդ հոգւոյդ սբյ միութն. քաւութն, ազատութն, լուսաւորութն. մշտնջենաւոր մաքրութն. իսկապէս երանութն. ընդ վերնայնոցն կցորդութն՝ անկապուտ փառաց. ՚ի շրթունս մեր ձայնիւ՝ բարձրելոյն հաշտեցուցիչ բանից աղաչանք. Եւ զոր ահաւորն է ասել, կարգեմ ստանօր՝ յիշատակ եդեալ մեծիդ երախտեաց՝ ած իսկ լինել ընտրութբ շնորհին, և ընդ հաստողիդ միանալ՝ տրունի մարմնոյդ ճաշակմամբ, և ընդ լուսոյդ կենաց խառնութբ. զոր կատարումն երջանիկ խոստմանն, ըստ պօղոսի բանին,

ոչ

ոչ ունէր օրէնն ։ Այլ դու փրկութի՟ն եկիր հայ-
րենիդ քո հարստութե՟ , արարեր և կատարեցեր ըղ-
յուսոյն յերկարաձգութի՟ն , որ առ քեզ պահեալ ան-
համառօտելի՝ քանիցս ա՟մի ։ Այլ քեզ փառք ընդ հօր
քում՝ ՚ի գովեստ բարեբանութե՟ հոգւոյդ քո մ՟եծ ,
յաւիտեանս յաւիտենից ։ ամէն ։

Մէրսաւէն յաւելուած նրբին հեծաւորէ՝ նորին հոգւոյն , առ նոյն աղէրս մաղթանաց բանի ։ ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ ա՟յ ։

* Բան . ԾԹ .

1 Տ՟Ր զօրութեց՝ բոլորից գոյից թագաւոր ,
օրհնաբանեալ տէրութի՟ մ՟ծ ամենայն ։
Որ յաղթես սահմանի լայնատարած ընդ-
արձակութե՟ . ա՟մ ամբաւութեց դու ես որքանութի՟ .
մինչ զի կարծրն քեզ հոսանուտ է , և լոյծն քեզ
պնդակազմ , և չիք քո իր անհնարաւորական՝ յաղթող
զօրութիւն ահեղ . հուրն՝ ցօղ իմն է զովական , և
անձրևն՝ բոց կիզանողական ։ Օ՛ քարն բաւես ցու-
ցանել կերպարան ազդման , և զբանականն դնես ան-
խօս և անշունչ արձան ։ Օ՛ պարտաւորն ողջեալ՝
պատուական առնես , և զկարծեցեալն մաքուր՝ իրա-
ւամբք քննեալ դատիս ։ Օ՛ մատուցեալն ՚ի մահ՝
բերկրութեամբ բարեաց արձակես , և զամաչեցեալն՝
զուարթ տեսութե՟ օծեալ՝ դարձուցանես ։ Կանգ-
նես զմատնեալն հաղբից գլորման , և զսասանեալն՝
՚ի վստահութի՟ վիմիդ հաստատես ։ Օ՛ ախտացեալն
բազմահառաչ երջանիկ կարգես , և զյառաջատեալն՝
դարձեալ անդրէն ՚ի յետս նահանջես ։ Այլ յորժամ

սպառին առ 'ի մէնջ բարիքն, զառաւել զարմանալեան յայնժամ ներգործես ։ քանզի Տր քո գիտես թո-ղուլ զմեզ՝ և ջնջել զանօրէնութիս, և քաւիչ լինել անիրաւութեց՝ և զմեզս մեր ոչ յիշատակել, բստ եսայեայ և երեմիայ ։

2 Եւ առ շնորհ նորոգ փրկութես՝ բազմօք գո-հաբանութե հետեւեալ, 'ի յաճախութիւն ան-բաւիցն՝ լռեալ առ սմին խսկոյն կարկեցայ ։ քանզի կրկնեալ զլուսոյդ անսպառ բարիսդ, որ 'ի քէն առ իմ յամառս թշուառութի, քոյին աղերսիւ առ քեզ մաղթեցից, յարմարեալ դարձեալ 'ի նիւթս բանիս զտառ ողբերգութե այսր մատենի, լցից թախծու-թեամբք և հեծեծանօք ։ Եւ առեալ խառնեցից 'ի տուողիդ հաճութի, ընդ ցաւոցն՝ զդեղն ։ ընդ վհատութեն՝ զխրախոյսն ։ ընդ յուսահատութեն՝ զյիշատակդ անուան հաստողիդ ։ ընդ տխրութեանն՝ զփոփանսդ ։ ընդ խմուման դառնութե՝ զքաղցրու-թի կենարարիդ ։ ընդ պատիժ օրինին՝ զշնորհն ։ ընդ պարտս անիծիցն՝ զազատարար օրհնութիւնդ ։ ընդ մարմնոյ մահուն՝ զամիս նորոգութիդ ։

3 Հաւատամ հզօրիդ բանի, ուստի վկայեմ ։ Լուր լռութե սրտիս՝ տէր յս, որ հնչումն է առ քեզ մեծութեան ձայնի երկար գոչելոյ ։ Որ մարմնակից և պատկերակից մեր եղեալ, և քահանայապետապէս անօրինակդ՝ զօրինակին խորտակել զլուծ, ընդ զէն-ման մահու անասնոյն՝ բարեբանեալ մարմնոյդ նը-ւիրմամբ, անմահապէս միշտ մատուցանիս, և անըն-դաւաճար քաւութիւն շնորհես ։ ոչ սակաւամեղիցն միայն, այլ և որոց հատեալ է ակնկալութի առ եր-

կենաց։ Ո՜հ որքան զօրէ մարմնոյ անդամոց առ
մեզ կենդանութիւն, թէ և բիւրուց ամաց ունիցի
յերկարաձգութիւն, յորժամ ած̄ բոլորեցուն մ̄
սորին՝ կամաւ և յօժարութբ̄ զենումն ընկալեալ,
մահու համբերես բաշխեալ 'ի քաւութիւն։ Ո՜հ ո՛չ
եթէ մաքրութեանդ աղբիւր՝ պարտական դոյ մահու
յօրընտօրէ կատարելն, այլ կամօք քոյք՝ հոգւոյդ
գործակցութբ̄, 'ի հաճութի̄ հօր՝ և 'ի մեր հաշտու-
թիւն ցանկ մատուցանիս։ Իսկ եթէ ամենից ած̄
անքննին՝ խմոլս մ̄ իմ առ իմ փրկութիւն, 'ի դէմս
իմ, իբր թէ ընդ քոյդ էութե̄ ես իցեմ մարմնով՝
պարունակողիդ կցորդ միացեալ. և դու բարերար,
յաղագս իմ 'ի յիմս կերպի փոխանակեալ, ընդ ի-
մում պարտեաց և մահ ընկալեալ անպարտդ՝ զմա-
հապարտիս վնասուց պատուհաս, և 'ի յիմ անուն յան-
ցաւորապէս, ո՛չ թէ կամաւ ընդ քեզ ես կրիցեմ,
բաղումս մեռեալ և մնաս կենդանի. ո՛չ ուրացո-
ղացն ձեռօք, այլ դաւանողացն հաւատովք ածապէս
նուիրեալ, և 'ի մասունս անհատս բաշխեալ։
4 Ասէր ոմն ողջքաւոր՝ չաւատալեացն պաշտօնատար։
մեծ ինձ և անկշռելի առ սմին դատէր՝ անյար-
մարադիր անձին յուսադիր, հաւատամ զխաչս և
զերջանկութի̄, քան թէ մարտիրոսութբ̄ իսկ՝ թող թէ
ուղղութբ̄ իմս թշուառութե̄ յանցաւոր մարմնոյ
վախճան ընդունել։ Իսկ զանճառուն խորհրդոյ՝
այսու դիտեցի. դաւանէր իսկոյն, որ զի և մաքրոցն
անձինք առանց նուիրման այսր յիշատակի՝ չև են
խնկապէս կատարեալք լուսաւ, եթէ ո՛չ ընդ այս հը-
րաշակերտութի̄ մեծութե̄ հոգւով խառնեսցին։

Ապա

Ապա թէ մեղաւորիս մասին, կրկին մատուցար բա-
ժին անելով յուսոյդ, իբրեւ այն՝ թէ ես ինքն ե-
ղեր ճշմարտիւ, գրաւեալ զինմ դաժանութի ընդ-
քումդ համեղուն, պատարագեալ քոյինանիւթ զանդ-
ուածոյ նշխարաւդ կենաց լուսոյ։ Ա յաւ ամի-
՚ի վերնատանն նախանուէր բարեշնորհութե՝ անհը-
նարաւոր ախտիցն ճարակ՝ զմարմին եւ զարիւն իւր
բաշխեաց ՚ի քաւութի, ՚ի վեր կարծեցուցանէր քան
զնահատակի վկայեցելոյ արեամբ կատարմամբ. յու-
սոյս օրինակ յարդաւորութե գրել զիս ՚ի փառս,
այսմ փրկանօք հաւատալի երեւեցուցանէր, քան թէ
քաւելոյ եւ ողորմելոյ եւ շնորհելոյ, որչափ ածախա-
նիդ առ մարդ զօրութիւն. եւ տիրական ածախառն
մարմնոյն կամաւորական նուիրումն՝ առ անասնական
սպանդին մատուցումն. եւ անմահն՝ առ մահկանա-
ցուս. լոյսն ահաւոր՝ առ ստուերայինս. յաւիտե-
նականն՝ քան զանցաւորս. բարձրեալն՝ քան զերկրա-
ւորս. անստեղծն՝ քան զեղականս. բարին իսկու-
քան զթիւրեալս բնութեամբ. մանաւանդ զի իւր է
կամելն, եւ իւր կենագործելն. օրհնութեն առիթ՝
քան զանիծիցս պատճառ։

5 Որդ՝ տուր խոցելոյս ՚ի սիրտ եւ յոգի՝ աղաչեմ
գլթած, զառ ՚ի յերկնուստ ընծայեալ զդեղ-
կենաց. մատիր քաղցրութե՝ առ ախտացեալս մեղօք.
քաւեա ՚ի պարտեաց՝ ամենակատար բաւականութի։
Իսկ առ ՚ի յինէն՝ այս է ճշմարիտ եւ անխաբելի կեր-
պարան բանի, որ զի հաստիչդ ամենից՝ ՚ի մեզ բը-
նակես. եւ ըստ տարազու սերմանն՝ եւ ջնջելն է իրա-
ւացի, ըստ ճշմարիտ բանին պօղոսի. եւ աչացաւացն
՚ի

'ի տապ արեւու՝ ոչ է զօրութի ․ Այլ դու բարերար
հաստիչ յոչէից՝ յարդես յաւէտ խնկապէս համայն ,
և զդաւանելն զքեզ՝ բաւական առ կենդանութի ․ և
ոչ ես ընդ սահմանաւ փակեալ օրինի , այլ յաղթես՝
մանաւանդ թէ խզես զկապ կանոնի , և դու միայն
մնաս պայման աւետեաց՝ համօրէն յանցաւորաց տա‿
րակուսելոց ։ Եւ քեզ ընդ հօր՝ հոգւովդ սրբով
փառք և իշխանութի յաւիտեանս ․ ամէն ։

Մերսպէն յաւելուած կրկին հեծութե՝ նորին հանգոյն , առ նոյն
աղերս ծաղկանոց բանի ։ 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ ։

* Բան ․ ՁԲ ։

1 Եւ արդ յամի՝ առ ամ ակնկալութիւն՝ քո է
ողորմութի , սկզբնալոյսդ աչաց տեսանե‿
լեաց և սրտի իմաստից՝ յս ․ քո է բարե‿
րարութիւն , կեանք և անմահութի ։ Դարձ առ իս
գթութ , և հանդերձեսցես դառնալ ինձ առ քեզ
կրկին բերկրութ ․ զի առանց քոց կամաց՝ ոչ ու‿
նիմ լինել նորոգ փոփոխեալ ․ և եթէ ոչ կամք քո
գթասցին , ոչ զօրեմ փրկիլ մահու պարտականս ․ և
եթէ ոչ կառավարդ յարդարեսցես պատրաստել ինձ
հետս ճանապարհի՝ որ առ քեզ բերէ , վէհ է ինձ
խորոց յաջմէ և յահեկէ ։
2 Ահա ոչ պարծիմ՝ այ իրօք նախատեալս ․ ոչ պան‿
ծամ դսրովեալս ․ ոչ խորոխտանամ լքեալս ․ ոչ
մեծաբանեմ պապանձեալս ․ ոչ ըմբոստանամ ձաղեալս ․
ոչ երջանկանամ եղկելիս ․ ոչ արդարանամ ամբա‿
րիշտս ․ Զի ոչ երբէք հարթ ընթանայ երիվար՝

առանց սանձակալի • և ոչ նաւ համբառնայ հանդէպ՝
առանց ուղղչի • և ոչ արօր կշիռ ինչ գործէ՝ ա-
ռանց մաճակալի • և ոչ երկուորեակք լծոցն 'ի ճահ
ճեմեսցին՝ առանց եզողի • ոչ ամպ վերաչուէ՝ առանց
հողմոյ • ոչ աստեղք ցնդին և կամ գումարին՝ ա-
ռանց ժամանակին • ոչ արեգակն փոխաբերեալ ուր
շրջանակի՝ առանց տարրական օդոյ • և ոչ ես նոքօք
հանդերձ՝ առանց բարեգործիդ հրամանաց ակնար-
կութե։ Ո՜վ դու միայն ես տուիչ կենաց բանա-
կանաց, և խնամիչ կարգաց հոլովման արարածոց, և
'ի քէն է ինձ փրկութիւն, ըստ սաղմոսողին, և դու
ձայնես բարբառ խնդալից աւետեաց ձնչման՝ յա-
կանջս լսելութ͞ե ա͞մ հասակի, եկա՛յք 'ի հանդիստ իմ
բնա՛ւին աշխատեալք՝ և ես մաքրեցից զձեզ 'ի պար-
տեաց։ Իսկ զի՞նչ օգուտ 'ի լուացմանէն, եթէ կրկ-
նակի զաղրացայց • և կամ ո՞ր օգուտ 'ի ճաշակմանէն,
եթէ գեհենին մատնեցայց • Ու կամ զիա՞րդ յաբ-
րահամ պարծեցայց՝ խորթացեալս 'ի գործոց նորին •
որդիս դարշութ͞ե հօր ամովրհացւոյ, և մօր քետա-
ցւոյ, կամ քանանացւոյ, ըստ մարգարէին որ առ իս՝
յանկաւոր ձայնի • ժառանգս մերժելի եթովպացի՝
և ոչ սենեկին սառայի, ըստ տեսանողին առ իս ա-
ռածի • եղբայրս շամրնի՝ և կամ գոմորայ • համբակս
անլուաց և անաղէլի՝ խակակութ պորտոյն խակուե
ոողոյ և ոողիբայ, ըստ եզեկիելի կրկնանախատան
կշտամբութեան ։

3 Ուքանզի 'ի ծուփս բազմավտանգս ալէտանջ հող-
մոյ սաստկապէս զզուեալ՝ ուժգին լէկանօք իս-
պառ տագնապմամբ 'ի ծովին՝ փոխեալ ընկեցեալ
'ի

'ի վտակն վայրենական ողողէչ ․ առ որս՝ զմատունս ձեռացս այսր անդր տարաբերեալ , իբր 'ի հոսանաց բռնութեանց գարնանայնոյր գետոց , արտաձգեալ յակամայ ընթացս ողորմագին գլորման՝ ջրակուլ ոդեսպառ պղտորարբութե՛՝ դաժանահոտ սկախառն մամռարմատ խառնախուխ՝ մահաբեր երկամբք վանեալ , ըստ որոց յուղխիցն հեղեղեցին՝ հեղձուցեալ ։ Այսու առակաւ և ես եղկելիս՝ խօսին , և ոչ իմանամ ․ դոչեն , և ոչ ինչ լսեմ ․ բարբառին , և ոչ զարթնանամ ․ ձնչեն , և ոչ փոխադրիմ ․ փողեն , և ոչ դումարիմ ․ վիրաւորիմ , և ոչ ևս զգամ , կուրյն դարշուն նմանեալ՝ թափուր յազգմանէ բարեաց իմաստից ։ Արդարև չար առաւել յաւէտ իսկապէս քան զօրինակդ՝ ճշմարտութիւնս , ատելի և մեղադրելի , և ատենին քո՛ արժանապէս մատնելի ․

4 Այլ քանզի անդառնալի ուղւոյն յիշատակ՝ առտեացս պարտեաց՝ զայս կտակ թողի՝ որոց ընթեռնուն , իմոյս բանի առ ա՛ծ կարդալ հանապազորդութե՛ , այս կացցէ սահման յանձնառական խոստովանութե՛՝ մշտնջենաւոր ձայնարկու առաջի քո՝ ամենակալ ․ զոր դիրդ ընդ մարմնոյս , և բանդ ընդ հոգւոյս՝ զանսահմանելիդ միշտ թախանձեսցէ , իբր յանեղծական մաղթողէ ընկալեալ աղերս 'ի յիմոյս ձայնէ՝ բարեգութ մարդասէր , օրհնեալ յաւիտեանս ․ ամէն ․

Մերձեալին ցաւելուած նշխին հեծութե՝ նորին հաճոյել, առ նոյն աղերս հաղորդելոց բանի։ ՚Ի խորոց սրտից խօսս՝ ընդ Դյ։

* Բան. ԾԹ։

1 Եւ վասն զի սլացեալ ոգւոյս թեւոք ՚ի թիւս անբաւից ծննդոց մարդկան՝ եղի ՚ի կշիռս իմանալեացս մտաց, ո՛չ գտի զոք համեմատ ինձ պարտաւոր, եւ առ այս զդաւթեան սաղմոսին զբանն ՚ի յերգ ինձ առի՝ դառն կշտամբութ̄ դաւաճանաւոր գործավար. մի՛ յարիցէ ընդ իս ՚ի չարիս՝ հաւասարել յանօրէնութիս։ Եւ քանզի այս ըստ սմին մասին՝ կնքեցաւ եւ ճշմարտեցաւ առ այրս մահու, եւ ես վկայեմ կրկին հաստատեալ. առ այսր իրաւունս գրեմ՝ ինձ միայնոյ զեղծանիլ իսպառ, քան իմովս բանիւ բազմաց տարագրիլ. թերեւս սովիմք առ այսու արդեօք՝ եւ ինձ շնորհեսցես, շնորհողիս զպարտիս իմոցն.

2 Եւ արդ՝ զինչ քեզ աղերս հաճոյական ՚ի յայսմ եւ ՚ի սոյն, եւ ՚ի ծուխ անուշից ընդունելի խնկոց մատուցից՝ գոլեալ թագաւոր երկնաւոր Քս, եթէ ո՛չ զառ ՚ի յինէն անիծեալսն՝ օրհնել մաղթեմ. զկապեալսն արձակել. ազատել զդատապարտեալսն. բարեգործել զնզովեալսն. պսակել զթշնամանեալսն. սփոփել զարտմեցեալսն. դարմանել զխորտակեալսն. խնամել զաւարտուցեալսն. պատսպարել զնենգեալսն. զվիրաւորեալսն ՚ի մարմին՝ յոգի բժշկել. Եթէ օրհնութեան բանիւ առ ոք մատուցայ, լուիցես. իսկ եթէ անիծիւք, մի՛ հայեսցիս ընդունել գթած. Այս տառապեալս ամենաթշուառ՝ ՚ի վերջին սպառ-

ւս

ւորութեան մաղթանաց այսր մատենի , 'ի բովանդակ մտաց շնորհեցի իմոցն՝ փակեալ առ 'ի քէն զանիծիցն դժնդակ ըղձիցն չարաշուք ձայն . և դժնէից նենգողացն իմոյ՝ ընդ բարիսն 'ի բոլոր սրտէ հաշտուեարդահատեցի . վա՜ որոց և ծունր պաղատանաց կրկնեցի . որչափ դու ինձ ահա լոյս եղեալ առաւել ողորմեսցիս . ըստ քոյդ մեծութե՛ գովեալ խնամակալ , կեանքդ՝ մահացուիս . հզօրդ՝ տկարիս . ամենակարդ՝ վարանելոյս . իմաստութեդ աղբիւր՝ յիմարիս և թմբրեցելոյս : *Քանզի յաւէտ սխալեալ անկայ իբրև զողորմ միայն ոչ ընդելականն՝ 'ի հաճըս մահու անզգայապէս , չիմացայ զկորուստն . չգիտացի զորոգայթն . չտեսի զմերձաւոր որսոյն ծածուկ մեքենայս . չկարծեցի զխաբուսն կերպարանաց կեղծաւոր վարմն . չնկատեցի զդայթակղութիւն շուրջանակի . չշօշափեցի զպատանդիչ զցանցարկ կարթին . ժամանեցին ինձ չարիք , և ես ոչ կարացի ճանաչել ,

ըստ սաղմոսողին :

3 *Քանզի և ոչ իմաստակի ումեմն արտաքնոյ բարւոք թուեցաւ չար ասել զմահ՝ առ չիմանալոյն պատճառի , և ես վկայեմ իմովս բանիւ . քանզի իբր զանզգայ պատճառս անասնոց մեռանիմք , և ոչ զարհուրիմք . կորնչիմք , և ոչ հիանամք . թաղեցեալ լինիմք , և ոչ խոնարհիմք . տարագրիմք , և ոչ տագնապիմք . եղծանիմք , և ոչ զղջանամք . մաշիմք , և ոչ մըտաւեմք . պակասիմք , և ոչ պատրաստիմք . գնամք , և ոչ զգուշանամք . գերիմք , և ոչ ևս զգամք : Իսկ հանգիստ ասել երջանկին յոբայ զվախճան մարդոյ , և ես խոստովանիմ զայն ընդ նմին , եթէ ոչ ունէի

ըղ-

զբեռն աշխատութե՛ մահացու գործոց ըստանձնեալ ։ Մանաւանդ զի՝ որոգայթն դաղտնի, և հնարագիրն աներևակի ․ տարր ժամանակիս յանէից, անցեալն անյայտ, և ապառնին կարծողական ․ ես անհամբեր, և բնութի թերահաւատ ․ ոտք անհաստատք, և միտք ցնդեալք ․ կիրք հարկաւորք, և բարք անժուժկալք ․ մարմին մեղսամակարդ, և յօժարութի երկրասէր ․ դիմամարտութի անկակից, և խառնութի ներհակական ․ բնակութի կաւեղէն, և անձրևք ուժգնակիք ․ կարիք անթուելիք, և պատահարք ամենադըրաւք ․ միտք չարախնամք, և տենչմունք բարխառեալք ․ կեանք առօրեայք, և զմբաղք սակաւաւորք ․ խաբմունք յիմարութե, և խաղալիք տղայականք ․ աշխատութիք ընդունայնք, և վայելմունք երազականք ․ համբաւք ոչնչից, և պահեստք հողմոց ․ նմանութիք ստուերաց, և կերպարանք ծիծաղելիք ․ Քանզի իբրև եկն եհաս պատուիրանն, ըստ պօղոսեան բանին, անպատրաստ գտեալ զիս ինքեան, մեղքն կենդանացան յանդիմանեալ յարդարութե՛ն, և ես մահացայ կենացն, և կենդանացայ կորստեանն ։

4 Գողայան օտարք չարին գումարք՝ զստացուածս սրտիս իմաստից, ըստ գրոյն կանխաբանութե ․ որով եկն եհաս խոկոյն աստանօր իմաստութե ինձ նուաղանալ, ըստ առակողին, և առաւելուլ ոչ բարւոյ ցանկութի ։ Ո՛չ յառեցի զակն ոգւոյս ՚ի գըլուխն իմ կենաց քո՛, որով ընդ ուղիղն հետևեցայց ։ Քանզի կամելով ուժգինս ընթանալ, ընկլայ սաստկապէս ․ յանչափն ձգտիլ, իմոյն ոչ հասի ․ ՚ի մեծագոյնն ամբառնալ, սաստուստ գլորեցայ ․ յերկնային

ուղղոյն՝ անդնդոց մատնեցայ․ 'ի զգուշանալն ա֊
ռաւել, յաւէտ վնասեցայ․ յանարատն պահել, մանր
խորտակեցայ․ կարծելով ընդ ահեակն մրցել, յաջն
գթեցի․ 'ի զերկրորդն խուզել, զնախնին կորուսի․
'ի խնդիր ստկաւուն, 'ի կարևորացն զրկեցայ․ 'ի յուխ֊
տին պահել, դաշինն դժրեցի․ առ սովորութեանն
կորիւ՝ կորուսիչս գտի․ 'ի փոքունցն փախուցեալ՝ մե֊
ծամեծացն մատնեցայ․ զոր ես ինքն ինձէն ստեղ֊
ծեալ՝ չարաչար դատախազ անձին կարգեցի։ Յո֊
րոց փրկել զմատնեալ գերիս դու միայն զօրեսցես,
կենաց մատուցեալ՝ զընծայեալս մահու՝ զհոգիս․
զի դու միայն՝ տ͞ր յ͞ս, ճանաչիս բարերար, անսահ֊
ման փառօք՝ ընդ հօր և հոգւոյդ ս͞բյ օրհնեալ յա֊
ւիտեանս յաւիտենից․ ամէն․

Մերտին յաւելուած ներքին հեծութէ՝ նորին հոգւոյն, առ նոյն
ալէրս տաղբանոյ բանէ։ 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ ա͞յ։

* Բան․ ԾԵ․

1 Իսկ զառիթն՝ մահու դիպուածս՝ դժոխար֊
մատ ծառոյս դառնութեան պտուղք, ըն֊
տանիք թշնամիք, հարազատք հակառակք, և
որդիք դաւաճանողք, ստորագրեցելովք մասամբքդ
նշանակեցից՝ գրեալ յանուանէ, որ են այսոքիկ․
2 Միտս նանրախորհուրդ․ բերանս չարախօս․ ակնս
յոյլրատատես․ ականջս վրիպալուր․ ձեռնս մա֊
հածիգ․ երիկամունքս անփորձ․ ոտնս մոլորաշաւիղ․
ընթացքս աներկիւղ․ հետք խոտորնակ․ շունչք ծր

խա֊

խախառն · գնացք խաւարային · գոյութիւն լերդի վիմական · խորհուրդ ծորեալ · կամք անկայուն · չար անփոփոխ · բարեմասնու̅ի սասանեալ · անձն տարադիր · աւանդ վաճառեալ ։ Գազան վիրաւոր · Թռչուն նետահար · փախստական քարաւէժ · ըմբռնեցեալ վնասապարտ · աւազակ ծովակուր ։ Զինուոր նենգաւոր · մարտիկ անպատրաստ · սպառազէն անժուժկալ · մշակ հեղգացեալ ։ Աղօթական անխրախոյս · բեմական ստորնաքարշ · քահանայ անկնդրուկ · օրինական աննուէր ։ Դպիր կշտամբեալ · իմաստակ խելագար · ճարտասան անձոռնի ։ Կերպ անպատկառ · դէմք անամօթ · երեսք լպրշեալ · գոյն անհամբոյր · տիպ տմարդի · գեղ ծանակեալ ։ Խորտիկ խանդարէլ · ճաշակ դարշեցեալ · այգի գաղձնաւոր · որթ որդնահար · պարտէզ փշաբեր · հասկ ուտճահար · մեղր 'ի մկանց ճարակեալ , անպատսպար անկէլ ։ Սնապարծ յուսահատ · անհամոզելի նզով · անհաշտական բաժանեալ · ունայնաբան շաղակրատ · պաճարամիտ գոռոզ · անասնօրէն ապիրատ · դժոխային ագահ · աներասան յանդուգն ։ Սոլեգնու̅ի անա̅ծ · ձեռնաձգու̅ի սպանօղ · տատասկացան երկրագործ · երջանկութիւն եղկելի · մեծութ̅ի վատթարեալ · վայելչութիւն անշքեալ · կարողութ̅ի տկարացեալ · բարձրու̅ի խոնարհեալ · փառաւորու̅ի ընդոտնեալ · պատուիրանազանցու̅ի յարակայ · սխալանք ինքնակամ ։ Սատակարար ճամակոր · խորհրդակից նենգաւոր · բարեկամ հատուածեալ · հազարապետ գողամիտ · մերձաւոր կծծի · բաշխօղ ժլատ · վերատեսուչ կարկամ · ոգի անախտակիր · իղձք անսէր · բարք ատեցօղ ·

աղէք

աղէք անդթականք · գնացք անխոհեմ · աներևոյթք
վնասեալք · ծածուկք անիծեալք · դիպուածք թըշ֊
նամանեալք ։ Ապառական վտանիչ · շահաւոր շո֊
ւայտեալ · պաշտօնեայ արբեցող · գանձուց ստի֊
կան երկմիտ · պատգամաւոր բանսարկու · դռնապան
քնեած ։ Աղքատ հպարտ · մեծատուն ժխտող ։
Պիւանապետ անօրէն · պահապան մատնիչ · բնակա֊
կից չարախօս · սուրհանդակ անժաման · թղթաբեր
պարտաւոր · առաքեալ խռովարար · միջնորդ անխմաստ ·
Արքայ արտաքսած · թագաւոր թարմատար · կոյսր ո֊
գէկործան · իշխան տիրադաւ · զօրաւոր զըկող · դա֊
տաւոր ակնառու · ռամիկ ինքնագործ ։ Նախատողէ
ծաղր · սիրելոյ աշխար · բանագրի դարով · յանդի֊
մանչի դատախազութի ։ Քանզի և 'ի վեհագունիցդ
կոչմանց՝ էր ուրեք արդեօք՝ զի էի · իսկ 'ի վատթա֊
րականացդ մասանց՝ եկն երբեմն եհաս՝ զի եղէ ·
Արդ՝ այսքան վնասակարութիւնք խարդախութեց
յաձախագունից , յորոց յամանց խաբեցայ իբրև զը֊
յիմար , և յամանց տիրեցայ իբրև զտկար՝ կամա֊
մատնեալ զիս ինքն մահու ։

3 Արդ՝ զորս 'ի վերադրելոցդ մասանց՝ քեզ ատե֊
լեաց , և իմ կորուսչաց՝ 'ի սպաս պաշտաման քեզ
ընծայեցից · զորպիսիս ապականութե պարագրեալս՝
ամենամբերդ քո մեծութեան հանդէպ կացուցից · և
կամ որքանեօք երկայնմտութեք համբերեսցես այս֊
քանեաց պարտուց · որքան ներես · որպէս լուեսցես ·
զխարդ իսկ անսայցես · իբր ոչ մատնեսցես հարուա֊
ծոց դանից զարժանիս սատակման մահու ։ Արդ՝
այսուցիկ աննշոյլ մթութեց՝ հոդւոց խաւարի՝ ողոր֊
մու֊

մութեամբ լուսոյ քոյ պատահեսցեմ՝ բժշկել, քաւել, և կենագործել զօրեղութիւն անվթարելի. և քեզ փառք յաւիտեանս. ամէն:

Մերաւէն յաւելուած չրկին հեծութէ՝ նորին հայցողէ, առ նոյն աղերս նազբանոց բանէ. Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ:

*Բան. ԾԱ.

I ՏԷՐ, անուն ահաւոր, մեծութեան տեսակ. անքննելին բարձրութե̃ պատկեր. անսահման զօրութի̃. կերպարան փրկութե̃ լուսոյ. պաշտպան կենաց. դուռն արքայութեան՝ վերնում հանգստեանն. ճանապարհ հանդարտութե̃. ապաւինութի̃ նորոգ և անտխրական երանութե̃. ամենակալ լինելիչխանութի̃՝ բոլոր էականութեան. օրհնութե̃ կոչումն. աւետեաց ձայն. բերկրութե̃ բարբառ. անմահութե̃ դեղ. որդի անճառ էյ̃ միոյ: Որ ինձ անհնարին է, քեզ դիւրին է. որ ինձ անհասն է, քեզ սահմանեալ է. որ ինձ անանցն է, քեզ հպաւոր է. որ եղկելւոյս ինձ ծածկեցեալն է, քում երանութե̃ մերձաւոր է. որ ինձ անկարելին է, քեզ կատարեալ է. որ ինձ անկշռելին է, քում անճառութե̃ չափեալ է. որ ինձ յուսահատութեանն է, քեզ սփոփանաց է. որ ինձ անբժշկականն է, քեզ անվտանգելի է. որ ինձ հեծութե̃ն է, քեզ խնդութե̃ է. որ ինձ ծանունք են, քեզ թեթևագոյնք են. որ ինձ եղծեալն է, քում զօրեղութե̃ գրեցեալ է. որ ինձ կորուսեալն է, քեզ ըմբռնեալ է. որ ինձ անճառն է, քեզ համարեալ է.

որ

որ ինձ մառայլն է, քեզ ճառագայթ է. որ ինձ ան-
թիւն է, օրհնեալդ քում ձեռին բովանդակեալ է.
որ ինձ տակալին է, քեզ հեշտալի է. որ ինձ փախ-
չելին է, քեզ վանելի է. որ ինձ անմատոյցն է, քեզ
դիւրահերքելի է. որ ինձ մահաբերն է, քումդ էա-
կանուն զօրուն՝ ընդ ոչ գոյսն համարեալ է.

2 Արդ դու ողորմած ած բոլորից որ յո̃ քո̃, և
այսմ զօրեա առ ելից հնար՝ եթէ գթասցիս.
վն̃ անուան փառաց մեծութ՝ հօր քոյ օրհնելոյ,
վն̃ կամաց գթութ՝ ոդւոյդ քոյ ո̃րյ, տե՛ս ի առ-
ժանաւորս կրից յանդիմանական յայտնութ՝, և ի
խորոց սրտի ինքնամատոյց դատախազութ. նայեա՛
ի բնութ՝ս անձնապատաղ խակութ՝, և պարգևեա՛
բժշկութ՝ վիրացս, և հնարաւորութ՝ կորստեանս.
զերծումն բազմամանեայ մահուս, և շաւիղ կենաց
ապականելոյս. նորոգութ՝ եղծմանս, և մուտք յու-
սոյ անբարշտելոյս. Եթէ ես զաննմանն ինձ կամս
ցուցի, որչափ առաւել դու զընտաւորականդ քո
զընտանի բարերարութիւնդ. եթէ ի փշոց պտուղ
ընծայեցաւ քաղցրութ՝, որչափ առաւել ի ծառոյդ
կենաց՝ ճաշակ անմահութ. եթէ ես խնոյ առելեաց
ողորմութ՝ մաղթեցի, դու քոյոյս զխո̃րդ ոչ կրկին
մատուսցես հեղզոր՝ յանննուագդ առատութ.

3 Արդ՝ տե՛ս ի քոյդ մեծութ՝ բարձրեալ, նայե-
ցեալ ի յիմ փոքրկութ. ընկա՛լ զաղկաւ խոս-
տովանութիս անհամար մեղացս, որ զընտաւն համայն
տեսանես. և որպէս զկեանն գթել՝ ոչ դրեցեր, և
զաւագոյս փրկու սատանել՝ մի՛ համարեսցիս. և իր-
րև գթութին՝ ընդ մեղսյն առել՝ խնկյն անցուցեր

ըղ-

զպատիժ պարտուցն, և առ իմ ձայնիս հեծութիւն՝
զնոյն գործեսցես երկրորդութեան. որ տաս ամենե-
ցուն առատապէս անաչառութեամբ՝ ով յաղթօղ բարի
բազմիմաստ. և ոչ նախատես զխնդրեալ սորուկս՝ ով
ողորմած և ամենատեղծ. տացե՛ս վերստին, և մի՛
կորուսաներ զբուժեալս արեամբ քո, և զսուծեալս
սեռամբ քո՝ գթած. Զի քո՛ է փրկութիւն, և 'ի
քէն է քաւութիւն, և քեզ վայելէ փառք յաւիտեանս
յաւիտենից. ամէն.

Մերոյն ցուցեալ հրեշից հեծութեան՝ նորին հաշող է, առ նոյն
աղէրս խաղբանից բանի. Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այս.

* Դան. ՃԱ.

1 Օրհնեալ Տէր յՏէր ընդ հօր, 'ի կամս հաճութեան
Հոգւոյդ քո Տէր. և օրհնեալք Տէր՝ առ
'ի յօրհնելոյդ օրհնեցան. օրհնեալ միայն՝
որդի օրհնելոյ. չէք իմ թագաւոր խնկեցող շնչոյ
բաց 'ի քէն՝ Քս. Զայս է օրհնութիւն յակոբայ՝ առէ
եալ, յորժամ բարձից զձեռս նր.

2 Արդ ողորմեա՛ց ինձ՝ տէր բարերարութ՝ ըստ նախա-
նիդ քո սովորութեան, և օրհնեա՛ զանօթս քո
բանական, ըստ ձայնին դաւթի՝ և ըստ մաղթանաց. զի
բանիւդ քո փրկութեն ժամանեալ, հասից քաւութեն՝
օրհնեալ առ 'ի քէն. Հնապէս ինձ հրաշագործեա՛
ողորմած արքայ երկնաւոր, որ անկելոցն 'ի բազմա-
ժամանակեայ մահճացն խշտիս, ժողովելոցն 'ի սրա-
հին բեթհեզդայ. Յորոց մի էր և կրկին թերահաւ-
տանն՝ երից տասանց և ութի միոյ ամաց ախտացեալ

յօ-

յօդիցն լուծմամբ, որում ոչ անխայեցեր զբժշկու-
թեանն ձեռնտուութի, իբր գիտելով զանբոյժ չա-
րութիւնն՝ որ նիւթեացն քեզ յաւուր մանկութեան
դառն գիշերին տխրամարտութե՝ երախտաւորիդ,
մեծիդ և բարերարիդ ։ Որ թէպէտ և կանխաւ իմն
զգուշացուցեր, թէ մի՛ մեղանչէր՝ զի մի՛ կրկնեսցէն
կրկին քեզ չարիք, ոչ ինչ վերջացաւ լինել ձեռնէ-
րէց սկզբնաւոր անհամբուրելի՝ դատողացն զքեզ
'ի խաչին ։ Նա դու այնպիսւոյ անյարիր ջատուկ մա-
հու ծնդեցեալ չարաշուք առն ողորմեցար, անձնա-
բարութի ․ սխրալի՝ մարդասիրուի ․ սարսափելի՝ նե-
րողութի ․ սոսկալի՝ երկայնմտուի ․ անբաւելի՝ քաղց-
րութի ․ փառաւորելի՝ հեզութի ։ Որ միշտ յաղթիս
'ի գթութէ, և ոչ թշնամանիս ․ պարտիս յողորմուէ,
և ոչ պարսաւիս ․ բռնադատիս 'ի մարդասիրութէ,
և ոչ անդոսնիս ․ հարկիս 'ի բարուէ, և ոչ հայհոյիս ․
ստիպիս 'ի սիրոյ, և ոչ բամբասիս ։ Պաղատիս դար-
ձին իմ առ քեզ, և ոչ ձանձրանաս ․ արադես զկնի
ապերասանիս, և ոչ լքանիս ․ ձայնես չլսողիս, և ոչ
սրտմտիս ․ փութաս մեղկելոյս, և ոչ խափանիս ․
Առ չարս՝ ես բարի ․ առ ամենապարտս՝ ես ներող ․
առ մեղաւորս՝ ես քաւիչ ․ առ խաւարեալս՝ ես լոյս ․
առ մահացեալս՝ ես կեանք ։

3 Այս են գիրք՝ ամ հոգեշունչ օգտակարութե,
որ յաճախս ծնանելին երկնաւոր պտուղ՝ ան-
ճպու և զարմանալիս ։ Ամ և ինձ թշուառացե-
լումս՝ օրհնեալ ամենապարգև, աղէ՛ առ զմահիճս
խշտացդ մեղաց 'ի վայր կործանման, և հեռացեալ
ժամանեմ յանդորր հանգիստ անաշխատ կենաց ։

Խոցեցեալս ամենակարօղ սուսերաւ բանիդ հրամանի՝ զերկիզաւակնդեւոյ մահաղդեստս պարփակութի՝ դժո_ խազնեայ կապանացս . և լոյծ ինձ զհանդոյցս խեղ_ դողակամս ողեպահանջ սաստկութես , առաքելով զարժանաւորս մահու՝ յազատութին վերին անանց բերկրութեն , կենսաբեր և ածային քո բանիւդ . Մի՛ տակաւ տակաւ աղդեսցես , և մի՛ օր 'ի յօր յեր_ կարաձգեսցես , զի մի՛ սաստւար ծանրութի բեռանցս մեղաց՝ տիրեսցէ Թիկանցս աղերաց , և կործանեալ զես կորացուսցէ՝ հայել 'ի դժոխս , և ուժգնակի գո_ ւող բռնութե՝ անպարապ հողևորական զինուն ա_ րարեալ , մահու ծառայեցուսցէ . Այլ օգնեա ինձ՝ բարի վճռակից՝ հեծութե կարեացս մահու երկանց , առեալ յինէն զփայտ սատակմանն , ոչ երբեմն յու_ սոյ պահակին . որով կառուսցես զվայելչականն յաղ_ Թանակի արի զօրութեանն , պնդապէս հաստով_ յուսոյն կարծրութե՝ ընդ քեզ բևեռել անսայթա_ քելի . Նու քեզ ընդ հօր՝ հոգւովդ սրբով՝ փառք և իշխանութի յաւիտեանս . ամէն .

Սերովբէն յաւելուած ձրջէն հեծութէ՝ նորին հոգւոյ , առ նոյն աղէրս նաշխանաց բանի . 'ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ .

* Բան . ԾԹ .

I Հաւաստամ և վկայեմ մեաց գիտութե՝ 'ի քէն աղդեցեալ ողւոյս իմաստիւ ուշիւս տեսման . զի ըղձալի են քեզ՝ բարերար , աղաչանք մե_ ղաւորաց , քան զխնդրուածս արդարոց . Զի մինն՝ զպարտուն անձինն յայտնեալ՝ շնորհիդ քո սպասէ .

առ

առ որ ծանուցեալ զընութեանս չափ , և մեծ կշտամ֊
բիչ ասաէն համբարձեալ՝ ինքնագործ մարտակից նմին
իսկ ինքեան , և դառն դսրոմբիչ և ծածկատես դա֊
տախաղ ։ Իսկ միւսն՝ յարդիւնս բարեացն իւրոց նայե֊
լով , յանձին հարեալ ձեռն վստահութե , մոռանոյ
զպահման ընութեն , և պարգևաց՝ քան ողորմութե
դիտեալ ակն ունի ։ Նման որոյ առ մինն՝ անթիւ են
ստեղծուածք Տառից , որ զողորմութեցդ քո՝ փողով
բարբառոյ ազդէ ։ Իսկ առ միւսն՝ լռեալ են քոյդ
անքննին ահաւոր և ամենախնամ ։ ամաչեմ ասել ,
թէ և երկրաւորիս գործոց պատմութի՝ զքոյդ յա֊
ռաջեալ ։ Արդ՝ արի տէր , և մի՝ զօրասցի քան ըզ֊
քոյդ՝ աջ հողեղէնի ։ մի՝ կշռեսցին ողորմութիւք քո՝
ընդ ջանից մարդկան ։

2 Արդ՝ առողջքն անդամօք՝ անկարօտք են բը֊
ժշկութե ։ և տեսանողականքն աչօք՝ չունին
պէտս առաջնորդի ։ և փարթամքն ընչիւք՝ ոչ դե֊
դերին առ դուրս լինոցն ։ և ամիւ յղփացեալքն՝ ոչ
սպասեն փշրանաց սեղանոյ հացի ։ և սբքն վարուք՝
ապէնիսող են ողորմութե ։ Դու արդ՝ ինձ գթասցիս
ողորմեա՝ բարձրեալ երկնաւոր հզօր , ամենատախուր
վարանեցելոյս ։ Քանզի թէ էի իբրև զյոբ , ասէի
զանձն իմ իբրև զնա արդար և անարատ ։ թէ իբրև
զմովսէս , ասէի վստահութե զնորայն , ծանիցէ տր
զայնոսիկ՝ որ իւրն են ։ եթէ իբրև զդաւիթ , ասէի՝
արարի զիրաւունս և զարդարութիւն ։ և դարձեալ՝
զմեծն քան զընութիւն մարմնոյ , զմեղս թէ տեսա֊
նէի ՚ի սրտի իմում՝ մի՝ լուիցէ ինձ տէր ։ Թէ էի
իբրև զեղիա , ասէի զանձն իմ այր այ ։ թէ էի իբրև

 զե

զերեմիա , զՔրիստ ճշմարտութիւն յանձն օրինակէլ .
թէ էի իբրև զեզեկիա , պարծէի զաւուրսն և զերա-
ւացին՝ գնացի առաջի քո արդարութեամբ . թէ և իբրև
զպօղոս , ասէի զիս բնակարան աղդարան և ընդու-
նարան սբ բանին . Այլ ես անօրէնս ՚ի մէջ գիտու-
թեան օրինացն , ոչ միայն չունիմ զանձն իմ քեզ ըն-
ծայել յարգանօք բանից իբրև զնոսա , և զընթացին
չար՝ զոր զաւուրսն զայնոսիկ առաջի քո յիշատակել ,
այլ և ոչ զամենայն դոյից զաւուրս հաշակեալ անուղ-
հզօր՝ ամբարշտելոյս լեզուով գովել . Իսկ դու առ
ամ ծնարս զօրաւոր՝ մատո ինձ ոգի փրկութեան . ազ
պաշտպանութեան . ձեռն օգնութեան . հրաման բարու-
թեան . լոյս ողորմութեան . բան նորոգութեան . պատճառ
քաւութեան . գաւազան՝ կենաց օգնութեան . Զի
դու ես յոյս ապաւինութեան՝ տէր յս քս . օրհնեալ
ընդ հօր հոգւովդ սրբով յաւիտեանս յաւիտենից .
ամէն .

Մերայոյն յաւելուած կրկին հեծութեան՝ նորին հանգուցելոյ , առ նոյն
աղերս համբերանաց բանի . ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ .

* Բան . Ա .

1 Նուարդ՝ որպէս զի ոչ վայելէ օրհնաբանութիւն
՚ի բերան մեղաւորի՝ ՚ի ճշմարտին առակէ
կանխաւ խօսք ունայ , զիմորդ յաւելից կըրկ-
նել զնոյն գոլութիւն՝ աղաչաւորս բազմապատկաւ ,
որ հանապազ ընդունիմ անէծս ՚ի սաղմոսս բարե-
բաստութեան . Զի իբր երդեցից ինձ վասնզի , և
արձանացուցից նախատինս . և ՚ի մերկութես դրկեմ
փուշս

փուշս ընդ շուշանաց ժողովեցից ։ Օ խորհրդ ընդ դաւթի համարձակեցայց ասել , թէ զատամունս մեղաւորաց փշրեսցես ։ Օ խորհրդ դարձեալ , թէ մի՛ անօրէնք բնակեսցեն առաջի աչաց քոց ։ Օ խորհրդ , թէ դմա արա ինձ տէր ըստ արդարութե քո , ըստ անբծութե իմոյ որ յիս ։ Օ խորհրդ , թէ կատարեսցի՛ն չարիք 'ի վր մեղաւորաց ։ Օ խորհրդ , թէ խորտակեսցին բազուկք մեղաւորի և չարի ․ և զայլն որ զկնի ․ Օ խորհրդ , թէ տեղասցէ 'ի վերայ մեղաւորաց որոգայթ հուր և ծծումբ ։ Օ խորհրդ , թէ սատակէ տէր զշրթունս նենգաւորս՝ և զլեզուս մեծաբանս ․ Օ խորհրդ , թէ փորձեցեր զսիրտ իմ և ոչ գտեր անիրաւութի ։ Օ խորհրդ զյաջորդն սմին , թէ ես պահեցի զճանապարհս խիստս ։ Օ խորհրդ զևսն , թէ ես արդարութե երևեցայց երեսաց քոց ։ Օ խորհրդ , թէ և ես եղէց ամբիծ ընդ նմա ․ Օ խորհրդ զմիւսն , թէ հատուսցէ ինձ տր ըստ արդարութե իմում , և ըստ սրբութե ձեռաց իմոց ։ Օ խորհրդ անձամբ ինձէն զստութիւն իմ ծանուցեցից՝ ասել ընդ սրբոյն , թէ լուացայց սրբութե զձեռս իմ ։ Օ խորհրդ 'ի մէջ նանրութեան , զամբարշտայն աթոռս բամբասեցից ․ Օ խորհրդ զերջանիկին պարծանս՝ թշուառացելում կերպաւորեցից , թէ դմա արա ինձ տր՝ զի ես յանբծութեան իմում գնացի ։ Օ խորհրդ օտարս 'ի բարեաց՝ գխտողիդ գաղտնեաց արդահատեցից , թէ մի՛ համարիր ընդ ամբարիշտս զանձն իմ ։ Օ խորհրդ ես ինքն գոլով՝ զայլս անիծեցից , թէ տո՛ւր նոցա տէր զգործս նոցա ․ և 'ի կարգ բանիցն համարձակեցայց ․

2 Քանզի թէ զկետինս բանիցն՝ առաջնովքն աստանօր եղից, կրկին ծանրանան ինձ ցաւք, և յաճախեսցեն դառնութիւնք։ Բայց ՚ի շեղջեցելոցն արտասուաց՝ դոյզն մի չափեալ, բաւականացայց հանապազօրդեան յանդիմանութե՟ սաղմոսարանին ընթանի ձայնիւն, որ զպարտաւորեալս միշտ կշտամբէ։ առ որս՝ և սպառուած քառասներորդի իններորդի հատուածի բանի յանդիմանողի՝ զիս դարշեցուցեալ, հանապազ խայթառակէ։ Խցեալ զբերանս ՚ի փառաբանութենէ, եղկելի զանձն իմ ցուցանէ։ Ածային ձայնիւն դատապարտեալ, յանկալութե՟ կենաց լքանէ։ Միանգամայն և վիրգս մահու ինձ՝ իբր ՚ի պատնըշէ առաքէ։ Քանզի թէ չար է անէծս առնուլ յօտարէ, ապա անձամբ զանձն անիծանել՝ կրկին չարաչար։ Իսկ եթէ չառնուլ նախատինս ՚ի մերձաւորաց՝ օրէնք են, ապա ՚ի տեսողէն հայել զայսոսիկ, կրից արեան տաժանմունք՝ վիշտք աղէտից և խէթք մտաց։ Բայց թէ առ խոնարհութե՟ անձին իւրում մատնեսցի, ջնեալ և կշտամբեալ անիծիւք ՚ի լեզուէ իւրմէ, ՚ի խոստովանեալ և յամէնիշխան շրթանց բերանոյ վերնոյն՝ օրհնեսցի։ Զի ճշդրտեալ թարգմանեաց զդարձն իւր առ նա՝ զհետս կենաց ոչ լքանելով։ Սահմանաւն սիրոյ՝ զպարտեացն արմատ կըրճատեաց, ոչ տիրեալ ՚ի խարդաւանաց չարաբանողաց։ Ոչխար հօտին քն գտաւ բժշկեալ՝ դիմելով ՚ի յաղն բուժիչ աղեացն արկածից։ Բայց ես անբանական բարոյից է սուն կենդանեաց՝ ՚ի մէջ դալարաց ծաղկածին վայրից՝ կենաձիր բանից՝ թմբրութե՟ մտաց ՚ի յարօտս մահու ճարակել։

3 Եւ արդ՝ քանզի իմ է առաւել վերջին կշտամբե-
ղական , եւ առաւել ակնարկէ զդիպուածոյն չար
պատահմանս . որ ինձէն անձին նիւթեցի միշտ զեղ-
մանս կիզանողականս հրոյ տոչորման , հանեալ 'ի յերկ-
նուստ զգոյի գագաթանս իմաստնարանի բազմա-
կիս ։ Քանզի զխորդ 'ի յարդիւնս ինձ օգտից սաղ-
մանն եկեսցէ , յորժամ անպտուղ 'ի բազմերգութէն
լինիցիմ , ոչ նուաղել հոգւով , ըստ թելադրելոյն
պօղոսի ։ Օ՜ խորդ ընդ մարգարէին եւս զանէրունին
խառնեսցից՝ մեծս մեղաւորաց՝ նկուն ոխատնեաց՝
ասել ընդ որըն , թէ 'ի բաց կացէք յինէն ամքն՝ որ
գործէք զանօրէնութիւն ։ Օ՜ խորդ ոչ ունելով 'ի
բազմացն պատուիրանաց կատարեալ՝ շնորհին եւ օ-
րինին՝ բարբառեցայց զերջանիկին , որ նախ ինքն ա-
րար՝ զոր մեզ կանոնեաց , թէ քանզի ծառայս քո պա-
հեցի զայս . եւ որ զհետն գան աստցեալքն ։ Օ՜ խորդ
թափուրս 'ի լրութէ իմաստից կենաց՝ ընդ երկի-
զածս ա՟ն օրհնեսցից ։ Օ՜ խորդ ընդ մեծին մաղթա-
նաց զխմս յօդեսցից , թէ զմին խնդրեցի 'ի ա՟նէ՝ ըղ-
ձեալ վայելչութե նորա , եւ զհրամանատրութի տա-
ճարի նր ։ Օ՜ խորդ 'ի հրաժարելն ինձ ձեռնամբ-
խեցից , յորժամ լսեմ , թէ ուղղոց վայելէ օրհնութի ։
Օ՜ խորդ շրթամբք իմովք զանձն իմ անիծից՝ ա-
սելով զխնի յոլովից առեալն , թէ երեսք ա՟ն 'ի վը
չարագործաց՝ սատակել զյիշատակս նոցա յերկրէ ։
զխորդ զմիւսն դարձեալ , թէ չարք վաղվաղակի սա-
տակեսցին ։ Օ՜ խորդ զկերպարանացն իմ նմանու-
թիւն , թէ բազուկք ամբարշտաց խորտակեսցին ։
Օ՜ խորդ սատակման ինձ պաղատեցայց , թէ աշա

մե-

մեղաւորք կորիցեն։ Ո՜վ խո՜րդ զաղմկայածեան լե-
զուս ՚ի յօրհնեալն բան մխեցից, թէ ասացի պահել
զճանապարհս իմ, զի մի՛ մեղայց լեզուաւ իմով։
Ո՜վ խո՜րդ փշոյք մեղաց հեղձեալս՝ զանարատին պար-
ծեցայց, թէ այլ զիս յանբծութեան խնամ ընկա-
լար։ Ո՜վ խո՜րդ ես մեղաւոր և կրկին պատժաւոր՝
զհանդուգնակիցան դարձեցից ապրել ՚ի նոցունց,
թէ ՚ի մարդոյ մեղաւորէ նենգաւորէ փրկեա զիս՝
աստուած։

4 Ո՜վ խո՜րդ իբր ոչ կարապաշտեալ անպատկառապէս
պերճացայց ունայն պաճուճանօք ասել ընդ դաւթի,
միթէ մոռացեալ իցէ մեր զանուն ա՜յ, կամ ձգեալ
զձեռս ՚ի մաղթանս օտար աստուածոց. քանզի որ ՚ի
մեղս դարշութեան խոնարհեցայ, առաջի կայ նորին
կառուցեալ ան՟ել ՚ի պաշտօն յաւնականացն ախտար-
ծարծիցն պոռնկապատիր պատկերացն կերպարան՝ ա-
սարտոյ և քամոլոյ և մեղքամոլ արուարձանի, և
թարահատոյ թարմատարի, ընդ զազրատեացն կանա-
ցեաց՝ իշանդամիցն պատկառանք՝ անվերարկու ծա-
նակուէք։ Իբր ոչ պատկառեցից սովիմք ասել ընդ
նահատակին, որ զայս դխնդրաւութին առ բարին
ունէր միշտ, թէ վասն քո մեռանիմք զօր հանապազ։
և որ ՚ի կարգին է սորին՝ սաղմոս։ Իբր յիմարս յարս
և վատթարս՝ ասել ժպրհիմ, թէ բերան իմ պատ-
մեսցէ զիմաստութի, և միրտ զհանճար։ Իբր մարդե-
լոյղ կերպարանաւոր՝ զմարդահաճոյիցն ոսկերս ցրո-
ւել մաղթեցից։ Իբր զկրկին երկրորդեալն մեծա-
նունն բարութիւնս, թէ հաճոյ եղէց առաջի ա՟ն
յերկրին կենդանեաց։ Ո՜վ խո՜րդ ունօղս անբաւից
մե-

մեղաց՝ զարդարոյն առեալ կարդացից, թէ ոչ մեղք իմ և ոչ յանցանք՝ առանց մեղաց ընթացայ, և ուղիղ եղէ։ Ո՞չ ա՛րդ զիս ինքն մատնեցից կորստեան՝ յասելն զայս բան, թէ մի՛ ողորմիր գործողացն զանօրէնութիւն։ Ո՞չ ա՛րդ, թէ ո՞չ հալի մոմ առաջի հրոյ, այնպէս և մեղաւորք յերեսաց այ։ Ո՞չ ա՛րդ դրդելս ապականացու փափկութե՛՝ սահմանեցից զանմանն ինձ բան, թէ խոնարհեցուցի պահօք զանձն իմ. և զազգակիցս նորին ընդ նոյն, թէ ես 'ի նեղելնց՝ քուրձ զգենուի. և իբրև զազաւոր և ըղտրտում՝ խոնարհ առնէի։ Որպէս հանդարտեցից զնմանեացն իմ պատիժ միշտ յիշատակել, թէ սակայն մրուր բարկութե՛ն այ ոչ ապառեսցի, և արբցեն 'ի նմանէ ամ մեղաւորք երկրի. իբրև զեւսն առ սմին, թէ զա՛մ եղջիւրս մեղաւորաց փշրեսցես։ Ո՞չ ա՛րդ զապերախտութի՛ն յակոբայ 'ի ձառ առեալ հենգնեցից, որ ընդ ստուերին զճշմարտութի՛ն ընկալեալ, մոռացայ ընդ նոսին՝ նոցին թերութե՛ զերախտիսն քո՝ ա՛ծայնովքն արուեստիւք խաչին փրկանօք, քան նոքա զզօրավարութի՛ն մովսէսի՝ ցպոյն սքանչելեօք, որ զօրինակն նկարագրէր տրունական տնտեսուե՛ն։ Ո՞չ ա՛րդ զյարուցելոցն 'ի վ՛ր դիւաց զաղէտս ցուցից, իբր նոքա զտարացեղից խուժադուժ ազգացն՝ ասելով, թէ արկին զդիակունս բարեացն որ 'ի մեղ՛կուր վասակարացն թռչնոց, այս է՝ այսոցն օդայնոց. որպէս զանկեալ զսերմն բանին 'ի ճանապարհին. և զփաքանեալ զկամս ընդ չարին՝ մե անուանեցից, իբրև զնմանակիցն առ 'ի նոյն շաւիղ չարին պատերազմի՝ դուպար դաղանամարտ մնացս օցտելոց, զոր

ես

ես զօրացուցի՛ գործակցեալ չնարից բանսարկուին ։
Նա ո՛չ ունիմ աղերսել, թէ մի՛ լուեր և մի՛ դատա-
րեր՝ ա՛ծ . և խորհեցան 'ի վերայ ժղց քոց և ասացին,
զոր 'ի կարգէ սաղմոսիս է աղօթել ։ Քանզի յայժ
պատեհագոյն է առնուլ զայսոսիկ 'ի վր՟ բնութե՟
մոլեկան դիւաց միշտ ճակատելոց՝ առ ներկայիս խը
ռովութի, և ընդ նոսին՝ նոցին մշակաց ։
Ե Որոց դու տէր ք՟ս որդի բարձրեալ մեծիդ այ՟
պահեսցես և ամրացուսցես, երկնային զօրութ
շրջափակութ՟ե՛ յամ ընթացից խաբողին հողմոց՝ խա-
չիւդ լուսոյ զմեզ պաշտպանեալ . որ զի՛ թէ և դըր-
ցին յիս անօրէնութիւք բազմօրինակք, այլ ո՛չ հայ-
հոյութիւք ։ Որ ո՛չ հանդեար 'ի կորուստ նմանեացն
խմոց ամբարշտելոց, այլ ամենագորով թախանձմամբ
ընդ եղծման ջրողողն զաղբագործաց՝ կրկին վըտա-
ցար, տաղտկալի զմահու նց՟ դիպուածն քեզ դրե-
ցեր, ասելով զզարմանալիսն լողոց բան, ածեալ ըղ
մտաւ ո՛չ ևս յաւելից անիծանել զերկիր վ՟ն գործոց
մարդկան ։ Նա մխիթարիս մեծ իմն պարարեալ, ընդ
կեանս՝ անմաքրից և պարտաւորաց սատակման . որ եր-
բեմն առակաւ դդմենւոյն՝ զանխայելն 'ի կործանե-
լիսն ցուցեր՝ ողորմած . և առ այլ ումեմն՝ նեղեցար
սաստիկ վտանգեալ, ընդ յամրանալ անձրևին առ
ուրացողացն դարման ։ Նմանեալս ցուցեր բարու-
թե՟ տեսակս յիշատակաց տօնելիս՝ 'ի վերջին աւուրս .
քև 'ի ձեռն առաքելոցն քոց, ողջոյնս հասարակաց
անհամբուրիցն հեռաւորաց քաղցրաճաշակս հըրա-
մայեցեր ։ Նա՛ և յիս ցօղեա կենդանի զհոյրենի
գթութեանցդ զանէր, զի և ես փրկեցայց քաւեալ
ամէ-

ամենատեսատ քո ողջելութեդ ։ Եւ քեզ ընդ Հօր՝ Հոգւովդ Սրբով փառք՝ յաւիտեանս . ամէն ։

Մեծաւին յաւելուած ներէին հեծութե՝ նորին հոգւոյ, առ նոյն ասէր հաղթանաց բանի ։ Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ ։

* Բան . ԿԸ .

1 Եւ ընդէ՞ր է ինձ բնաւն որ ՚ի սաղմոսին այն_
պիսեաց բանիցն՝ ՚ի կիր արկանել . որ ՚ի նա_
խատինս՝ միանգամայն և ՚ի նշովս ինձ յա_
րակային, համապազ երգել իմովս տաւղօք . Քանզի՝
զիա՞րդ արդեօք զշուք երջանկին ինձ դատապարտե_
լոյս նմանեցուցից՝ ասելով ընդ նմին, թէ ոչ մեր_
ձեցաւ առ իս թիւրեալն սրտիւ ։ Զիա՞րդ զկար_
դադրութիւնս տանցն՝ ՚ի յայտմանէ զկնի թուելոցն
զարհուրեցուցչաց՝ ընդակից կայից կանոնաց օրի_
նաւորին՝ զինուորին և թագաւորին, և մարմնական
հրամանատուին, որք և երկնայնոցն են համբուրե_
լիք՝ ասելով, ոչ յուսահատ եղէց ՚ի կենաց պատմօղս
աւետեացս և նորոյս աշակերտ՝ անմասն յամենուստ
բարեկարգութեց . Զիա՞րդ ըստ իրաւախոհ ար_
դարոյն, ընդդէմ մեղաւորացն՝ մահու զինեցայց ա_
ռակաւ առաւօտին ՚ի սկիզբն արթնութեանն միշտ
պատրաստական լինելոյ, որ և ոչ զանդամս մարմնոյս
դանեալ խորտեցի . զիա՞րդ մանակցեալ մեծին ա_
րութե՝ սատակեցից ՚ի քաղաքի տն զանօրինեալսն,
որ և ոչ զբուսեալ բիծս հոգւոյս իմոյ մեռուցի ։
Զիա՞րդ սաեցից դրողին չև յայտնելոցն, թէ ըզ_
մոխիր որպէս հաց կերայ . զիա՞րդ, որ ոչ միացուցի

յի_

յիմոցս կրից կարթիլ մի պղտոր՝ ընդ յստակ արտօսր աղբերց երգողին՝ ասեմ ընդ նմին, թէ զըմպելիս իմ արտասուօք խառնէի. և արտասուօք իմովք զան_կողինս իմ թացի. Զո՛րս ինձ գրեցից մեղօք մահացեալս, յորժամ սիրօղն այ 'ի բոլոր սրտէ՝ զյանցմունս նախնեացն իւր վարկանիցի, թէ մեղաք մեք ընդ հարս մեր՝ անօրինեցաք և յանցեաք. և որ 'ի վախճանին յանդի սաղմոս՝ իրաւամբք առ իս, քան առ իսրայէլ. Որո՛վք յարդեցայց դասիլ ընդ բարիսն, յորժամ մարդկային ծնարից այս դեղ պատուեցաւ՝ որ ոչ յիս գտաւ, 'ի գարշութենէ կերակրոց 'ի մահ սովեցելք՝ և յաճախութէ ձգանց 'ի հոգւոց նըւաղեալք, ըստ խորութե ինքնօրէն կրօնից՝ հրէից և հեթանոսաց. Զխորդ՝ արդարուն իմ մնայ յաւիտեանս, զոր ոչ բնաւ իսկ կատարեցի.

2 Նուղի մի՝ տաղտկացայց յամեալ 'ի բանիս, 'ի համառօտել զայն փութացայց. Զի՛նչ ունիմ ասել 'ի տեղի բանիցն՝ զոր ածաշունչ ձայնն նուագեաց օրհներգոյն դաւթի, թէ բոլորով սրտիւ իմով խնդրեցի զքեզ. զխորդ ընդ սմին զմեծն քան զայս, թէ յամ ճանապարհէ չարեաց արգելի զոտս իմ. Իբր ընդ եղեալս և զայն մատուցից, թէ 'ի սրտի իմում թաքուցի զբանս քո՝ որպ զի մի՝ մեղայց քեզ. Որպ զունայնութեցս իբր զլրուեց ձաւեցից ընդ պարս մաքրոց, թէ 'ի պատուիրանաց քոց իմացեալ, ատեցի զամ ճանապարհս չարաց. Զխորդ զհեզոյն ճշմարտութիւն՝ իմում սուտթես մշանջենական երգմնահարութի կարգեցից՝ ուխտեալ ընդ հաւատարմին, երդուայ զոր հաստատեցի պահել զդատաստանս արդա_

դարութե քոյ ։ Օ խ՟րդ ինձ հրեշտակ մահագոյժ անհրաժեշտ վճռի՝ զբանին պատգամ կրկնեցից, թե հեռի է 'ի մեղաւորաց փրկութիւն ։ Օ խ՟րդ չարս իսկապէս՝ զբարեացն գրեցից՝ որք 'ի տնէ առնոյն զնոյն հատուցումն՝ զայս տուն յեղյեղել, թե բարի առնէ տէր ուղղոց սրտից ։ Օ խ՟րդ զհամառօտն փոխատրութի անաչառութե՝ վրիպեցելոյս ինձ սահմանեցից, թե զթիւրեալսն յափշտակութե՝ տանի ընդ այնոսիկ, որ գործեն զանօրէնութի ։ Օ խ՟րդ զմեծազգեստին պանծանս՝ ամաչեցելոյս ինձ ծպտուսուցից՝ ասել զնորայսն, թե տէր ոչ բարձրացաւ սիրտ իմ, և ոչ զբօսան աչք իմ ։ և որ յետ սորին պատմին ասացեալքն ։ Օ խ՟րդ զանճառն քան զմարմին բան՝ 'ի ցոյցս առից քաջալերութե վհատելոց, ես գանձ գեհենին՝ ասել ընդ օծեալն տր հոգւոյն, թե յառաջագոյն տեսեր, զի ոչ գոյ նենգութի 'ի լեզուի իմում ։ 'ի սկզբնաւորն նախաձայնեալ սաղմոսի՝ մինչև 'ի լրումն աւարտման բանիս ։ Օ խ՟րդ դասակցութե դժնէից մարդոց համաբան՝ այրս մահու և որդիս սատակման՝ բարբառիմ զբարեշնորհին, ոչ ահա զատելիս քո՝ տէր ատեցի ։ և ըղձացուածն սոցին կարգի ։ Օ խ՟րդ մեծաւն վստահութե տօնելի վեհին՝ անձն իմ և դու աշխար աշխարհի՝ զանդատ քո ոդի յառաջ ընծայեալ՝ մեծացուցանես ընդ պսակելոյն, թե փորձեա զիս՝ տէր և տես, թե իցեն անօրէնութիք 'ի ձեռս իմ ։ և ըղ յաւելուածն որ զհետ սորին ։ Օ խ՟րդ ես դոլով և յոյլոց աղօթեմ ապրել՝ յուսացելոյն յամձայնակցեալ, պահեա զիս՝ տր 'ի ձեռաց մեղաւորի,

և

և 'ի մարդոյ չարէ ։ Ո՜վ խորդ համբարձայց ընդ փա-
ռաւորեալն մաղթելւոյ, թէ դու ես լոյս և բաժին
իմ յերկրին կենդանեաց ։ Ո՜վ խորդ իբր հանդիսա-
ցեալ ընդ ճգնաւորին՝ զմրցանակն յաղթանակի թա-
գաւորին մատուցանելով՝ զառաւելեալն քան զօրի-
նակ աղերս աղօթից, թէ ինձ սպասեսցեն արդարք
քո մինչև հատուսցես ինձ ։

3 Բարեբանեալ է և այս իմաստ հոգևոր՝ և տրունի
գործոյն նմանի, որ զխորաճիչն պատկառեցոյց,
յորժամ զած արհամարհիցէ՝ և զսկզբնապատճառն
եղելոց միայն ընտրիցէ՝ ասելով, թէ երանի ժողո-
վրդեան, որոյ տր ած է նր ։ Մեծ է և այս բարձ-
րութիւն շնորհի՝ և զգուշական համարձակութի ըն-
ցեալ երանութե, թէ տբք քո օրհնեսցեն զքեզ ։
Ողձալի է և այս ընտանութի մերձաւորական հոգևոր
հաղորդութեան՝ յած յուսալ և 'ի նոյն արձանանալ՝
բանիւ սաղմոսին բերկրեալ, թէ զկամս երկիւղա-
ծաց իւրոց առնէ տր ։ և զկարգ բանին կատարէ,
մինչև զողբալին և զզուարճալին ազդեսցէ, թէ պա-
հէ տր զամենեսեան որ սիրեն զնա ։ և զամ մեղա-
ւորս սատակէ տր ։ 'ի գլուխս լըման գրոց նուագա-
րանաց սաղմոսիս՝ իբր թէ զօրինակն ինձ եցոյց վեր-
ջին հատուցման՝ արդարոց և մեղաւորաց ։ Զու-
գակցորդք են միմեանց և զինի երգեցեալքս ։ զի թէ
ընդունի զհեզս տր՝ և խոնարհ առնէ զամբարտա-
ւանս մինչև յերկիր, ապա ինձ որքան եղկութիւնք
կան առաջի ։ իսկ եթէ հաճի տէր ընդ ժողովուրդ-
տբ, և բարձր առնէ զհեզս 'ի փրկութե, ապա հեր-
քեալս 'ի բարեմասնութեց ես՝ ուր հաստատեցայց ։
իսկ

իսկ եթէ օրհնելի է ած 'ի մէջ նց տիրապէս , ապա
օտարս եմ 'ի մաքրութեց՝ ընդ որս դասեցայց . իսկ
եթէ 'ի կանխերգիցն մերձ այսր եդից յիշատակարան
ինձ կշտամբութե , թէ սիրեցէք զոր մէք նորա , զի
ստուգութի խնդրէ տր՝ և կրկին հատուցանէ ամ֊
բարտաւանիցն , ապա յորում գնդի ես դասեցայց՝ գե֊
րեալս 'ի գաղտնեաց դաւողին չարեաց . Քանզի զոր֊
օրինակ տատանին տագնապաւ տերևք տնկոց ե֊
ղևին ծառոց՝ շարժեալք 'ի հողմոց ուժգին բախե֊
լոց՝ հասեալք 'ի խոնարհ , այնպէս ջանացաւ ջորդել
զընթացից իմոց վերարձակութե քաջաբեր ուղէշ՝
ըղձյարմարեալս ձեռամբ անեղ մշակիդ . Ո որ հաս֊
տատեցես արմատացուցեալ վերստին դարձեալ՝ նոր
պտղաբերութե անապականաւ , յանդաստան կենաց
խնամոց քոց կամացդ՝ ամենապարգև թագաւոր քո ,
օրհնեալ յաւիտեանս . ամէն .

Մերաժն յաւելուած կրկին հեծութե՝ նորին հոգւոյ , առ նոյն
աստէր խոստովանութեան բանի . 'ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ .

* Բան . ԿԲ .

1 Ահ արդ՝ ընդէր ոչ 'ի վերագրեցելոյն սաղ֊
մոս նախաձայնական՝ և յայլ մարգարէիցն
մասն ինչ յօդեցից . Քանզի զինչ վայե֊
լուչն իցէ կերակրոյն , եթէ անզգայեալ ցաւովք
ուտիցեմ . և կամ զոր շահ սաղմոսն ունիցի , եթէ
ոչ 'ի միտ առնուցում . Քանզի նզովեմ զիս ինքն 'ի
նոսին , և ոչ իմանամ . լուացեալ լինիմ , և ոչ պայ֊
ծառանամ . արևու ծագեալ , և ոչ լուսաւորիմ . մեղ

ձա֊

ճաշակեմ, և ոչ քաղցրանամ. ուտնիւ լնանիմ, և ոչ
բժշկիմ. միշտ կանխեմ ՚ի նոյն, և դատարկ երևիմ.
հանապազ ձայնեմ, և ոչ երբէք լռատիմ. ողբեմ
դարձեալ, և ոչ զգաստանամ.

2 Արդարև՝ մեղք և անօրէնութիւնք իմ յիս, և ես
մաշիմ ՚ի նոսին, ըստ մարգարէին՝ որ ՚ի դիմաց
պարտաւորացն բանի. և տ՟րունական առակին՝ հին
տկոցն և նոր գինւոյն. Մ՟ զի թէ սատակին անօ-
րէնք և մեղաւորք ՚ի միասին, ըստ եսայեայ ձայնին,
ապա և ինձ դժնէիս նոյն բաժին հանդերձել պահի.
Քանզի ասեմ զսաղմոսն, թէ հատուցանէ այնոցիկ՝
որ առաւել առնեն զամբարտաւանութիւն. և կցոր-
դեմ սմին զընթերցուածն, թէ օր տ՟ն ՚ի վ՟ր հպար-
տից և ամբարտաւանից. ասեմ, թէ օտար եղեն մե-
ղաւորք ՚ի մօրէ, և որ ինչ կարգ սորին ցուցանէ,
յարեմ առ սմին, թէ կործանեսցին անօրէնք երկ-
րի, և ամբարիշտն բարձցին յերկրէ, և անիրաւք մեր-
ժեսցին ՚ի նմանէ. Ո՛ղբք ինձ կարդացէք առ ձայնն,
թէ զօրօրինակ վառի եղէգն ՚ի կայծականց հրոյ,
այնպէս այրեսցին մեղաւորք ՚ի բորբոքեալ բոցոյն.
լացէք առ սաղմոսն, թէ արկցէս ՚ի վ՟ր նոցա կայ-
ծակունս հրոյ. աշխարս պատմեցէք ՚ի բանս ա՟ծեան
վճռին՝ մարգարէիւն ազդեցեալ, թէ ոչ կամիցիք
լսել ինձ, սուր կերիցէ զձեզ. կոծեցարուք առ սաղ-
մոսն, թէ մահ հովուեսցէ զն՟ս. աղի արտասուօ՛ ո-
ղորմ հառաչմամբ ընդ հեծութիւս իմ յարմարեցէք,
յորժամ բարձրեալն ընդ իջելի և ինձ ասասցէ բա-
նիւ սաղմոսին, թէ ժողովուրդ իմ ոչ լուաւ ձայնի
իմում. աւա՛ղ կարդացէք թշուառացելոյս, յորժամ
ալ

այլ մարգարէ զնոյն դիցէ , վա՛յ նոցա՝ զի վաղեցին
զինն ։ Նարբեա՛ փողեցէք 'ի սիրտ մղձկեալ նոր ա_
ղաղակի , յորժամ տեսանօղն աստուծով ամաչեցու_
ցեալ զիս կշտամբեսցէ՝ ընդ ապարասան տանն յա_
կոբայ , տեսէ՛ք որհամարհօղք՝ զարմացարո՛ւք և
եղծարո՛ւք ։

3 Ս. Այլ դարձուսցես և ամփոփեսցես զբարձրացեալ
զուր բարկութեան աճաւորին ապառնալեաց՝
'ի սարտուցելոյս յերեսաց մեծին . և խնամով՛ք աչոյդ
բարեբաշխութե՛ առ իս ժամանեալ , օծումն կենաց
պարգևատրեսցես քո՛ աղաչողիս ։ Նու քեզ փա՛ռք՝
յերկինս 'ի բարձունս , և 'ի մահացուաց յերկիր 'ի խո_
նարհ , 'ի սահմանս բոլոր ազանց , և յամենայն յա_
ւիտեանս . ամէն ։

Մեղաւորին ցաւեցուած կրկին հեծութե՝ նորին հանոյ է , առ նոյն աղէրս մաղթանաց բանի ։ 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ .

* Բան . ԿԳ .

1 Բարերար և բազմագութ , մարդասէր և եր_
կայնամիտ՝ միայն թագաւոր , ընդ հօր քում
պատուեալ և օրհնաբանեալ Տր ամենայնի ,
որդի՛ Այ կենդանւոյ ։ Անպատճառդ միշտ խմում
կորստեան . որ ամենեքին անփո՛րձ ես 'ի չարեաց . որ
ոչ կամիս զմահ մեղաւորի . որ փրկութի են 'ի քոց
կամաց ընծայեցեալ . որ դարձուցանես զմոլորիկ մե_
ղաց՝ 'ի յօդ քաւութե . որ զհուր բարկութե՝ յանձ_
րև փոխարկես ։ Որ զյետնեալ զկինն 'ի բարեաց՝
կրկնակի դոյն նահանջեր՝ երկեակ ընութի 'ի նոյն

արձանի, ո՛չ խնկապէս ընդ անպարտսն, և ո՛չ համայն
ընդ պատժաւորսն: Որ զլուծութի ծովուն սահա-
նաց, իբր զկարկառս քարանց կառուցեալ՝ յեղանա-
կեցեր: Որ զկարծրանիւթ վէմն անապատին, 'ի վի-
ժակս վտակաց հոսեալ՝ բղխեցեր: Որ զյորդանա-
նու ջրոյն սրաշարժ վայրեկութի, հրաշաւոր անդ-
րադարձութբ՝ 'ի յետնորդս հեթանոսաց լուացումն
աւազանին՝ 'ի Թիկունս առաքեցեր: Որ զպատուա-
տեալ պարիսպն երիքովի, յօրինակ կործանման բռ-
նութեն սատանայի՝ իբր զթեթևութի յարդի ցըն-
դեցեր: Որ զվնասակար ջուր նորին, 'ի յառակ այ-
լայլութեան՝ առ 'ի բարին փոխարկութե՝ քանանա-
ցւոցն փրկութե՝ խորհրդական աղիւն համեմեալ
անուշեցեր: Որ զմեռային դառնութի, իբր զմտաց
անհաւանութի, կենացն փայտիւ 'ի քեզ յարմարեալ՝
պիտանի արարեր: Որ զառեալն 'ի գետոյն, 'ի գը-
ծագրութիւն անսահմանդ քո հրամանի անորակելդ
գունակութե՝ 'ի նոր երանգ բոսորոյն՝ մածեր ա-
րիւն 'ի ցամաքի: Որ զանկենդան ցուպ գաւազա-
նին, 'ի կերպառութի առ 'ի զքոյդ մերոյս նկարա-
գրիլ, այլ և յօտարազնիցն ընտրութի՝ 'ի տիպն ա-
պաթոյն կերպիւ վիշապի՝ նմանեալ ցուցեր: Որ
զերջանիկ ձեռն աջոյն մովսիսի, 'ի ցոյց տեսութե
ապագայից հրաշից մարդեղութեդ քո՝ բորձրեալ,
և քե՝ ախտաւոր մարմնոյս մաքուր լինելոյ անփո-
փոխ փոխատրութբ՝ կրկին գուշակեցեր: Որ յայ-
քանեացս շրջադրութի, բարեխնամապէս արուեստիւ
սիրոյ՝ զանակնկալն գիւտ մեղաւորաց կորստականաց
նշանակեցեր:

2 Օրհնեա՛լ ամենագութ, որ բուսուցանես յերկրէ դալարի, զմեռեալն՝ յանշնչականէն. որ զանշարժն՝ իբր զընթացող կառավարես. որ յանարգ արգանդէ՝ կոչես քեզ պատկերակիցս. որ տաս պատունեկաց՝ աղօրիս ըմբոշխնելիս. որ ՚յայտս մաքուրս՝ հերս ընծայես. որ զաղարթ սեւութե վարսից, ՚ի ձեան կերպարան զարմանագործես, ցուցեալ՝ թէ առ ամ սահման հեռաւորական, յաղթող ես հզօր. որ փոփոխես զշրթունս բնաւորականս, ըստ բանին յոբայ, ՚ի կամս հաւատարիմս. Որ տատանես զերկիր, և զսիւնս նորին ՚ի հիմանց, նշանակեալ հաստատութին դոյն՝ թէ դու միայն մնաս անկորնչելի. որ հոլովես զտարերս՝ իբրև զանցաւորս, և դարձեալ ՚ի նոյնն կապես՝ իբրև զյարակայս, յայտ արարեալ՝ թէ և առ մեղաց բազմութիւն՝ դիւրապէս ունել կամ թողուլ՝ դոյնպէս զօրաւոր իցես. Որ զարուեստին անզգայ էութիւն՝ իբր երասանաւ իմն դաստիարակես, երևեցուցեալ այնր իրի կերպիւ՝ թէ զբնութես չար դիմեցումն՝ յորժամ և կամիս՝ հանդարտ առնիցես. Որ զանբարբառ բոլորակ լուսնին՝ կարգես ունայնս և պատարունս, լուսաւորել զպատճառն պաաւետիս տեսողաց՝ թէ ՚ի նուազութե բարեաց ըղպարտաւորս մարմին՝ դու ածես ՚ի լրութի առաջնատեղծ հարստութեանն. Որ զպատկերս անխօս աստեղաց, իբր զդասակս դոյզն հօտից՝ տրոհես և ժողովես, յոյս իմն կենաց առ այս խորհրդաբերեալ՝ քաղցրահայեաց տեսութի, թէ՛ և անապաշաւորաց լեզուաց՝ կարողապէս բաւես ողորմել. Որ ՚ի մէջ մահու և կենաց՝ շաւիղ վստահութեան ուղղես ՚ի

ծո-

ծովու, մեծութիւն եդեալ հաւատոյ, թէ՝ և յան-
կասկածաւորն վայրի՝ քև պաշտպանիք անգայթագ-
ղելի. որ եբր զջուր կաթսայից ՚ի հրոյ եռացեալ,
որպէս զմեղաց մրրիկ պղտորեալ՝ բանիւ կամաց քոց
խափուցանես. Որ հոյլս յերկիր և տատանես զսա,
զի անբանիւն՝ զմտաւորս զդաստացուցանես. որ եբր
զակատ մի անձուկ նաւի՝ ՚ի մէջ շարժութե ալեաց՝
զանբաւ թանձրութի դեռնոյս դղրդես, որով ծա-
նուցեալ լինիս ամենից հաստատածոյ՝ թէ իցես ան-
երկբայելի, որ ՚ի բան քո զօրեղ՝ հիմնացեալ ունիս
զամ. Որ սերմանես զարտաշնչացեալ մարմինս յերկ-
րի, և զնոյն անկորուստ պահեալ՝ կրկին կենդանա-
ծընես. որ տապականացուս աւանդեալ՝ անեղծս ըս-
տանաս. որ ընդ մահացու նիւթոյս՝ զնշխարդ կե-
նաց խառնես, որ հրամանաւ ակնարկութե՝ ՚ի խուն
վայրկենի կազմեցեր պատրաստ կացուցեր զանզար-
դութիւն ամենից եղանակաց. Քո՛ է զօրութի և
կարողութի, որ շրջանակես զժամանակս ամաց հո-
լովման աւուրց՝ յոյլ նմանութի բարեպատեհ տեսո-
ղութե. Որ կարդաս զանմռունչսն, իբրև զկենդա-
նիս. որ ազդես միայն, և նոքա ընթանան. որ միայն
հենուս անկանես անձառ արուեստիւ ճնարագի-
տութեան՝ մեծ և առաւօտ. Որ յետ նախակարգ-
յօրինուածոյն առաջնաստեղծ լինելութեն, արարեր
զփառաւորեալն մեծամեծս հրաշակերտից հան-
դիսից, ըստ դրոյն երջանկութե կանխահիացն զար-
մացման, այլ իմն դիպացուն տօնելի տեսակի՝ անեղծ-
աշխարհագործութե ես քան զայն՝ ՚ի մարդանալդ-
քո, որոյ ո՛չ գոյ թիւ.

3 Որ ահա զՔրիստոսն մեր՝ քեզ գրեցեր · որ զարդա-
րութիւն քո՝ մեզ շնորհեցեր · որ ընդ քեզ կրե-
ցեր զհաշտութիւն մերում փրկանաւ · որ ոչ երբէք
լքանիս յողորմութենէ, դարձո զամբարշտեալս 'ի
պաշտօն բարի երկիւղի, զԹմբրեալս 'ի զգաստութի
արթնութե սրտի · զանմաքուրս 'ի սրբութի պայծա-
ռութեան կերպարանի · զաղտմաբիծս՝ յանբծութի
հանդարտական ոգւոյ պատկերի · զեկեալս յողջութի,
որ 'ի դիպմանց ոչ խորտակի · զզեղծեալս 'ի խնդութի
զուարթութե անախորժելի · զյուսահատեալս 'ի սէր
միաւորիչ անքակտելի · զամաչեցեալս 'ի վստահութի
հաստատութե անշարժելի · զխաւարեալս 'ի լոյս ե-
րանութե անմեկնելի · զմահու դերեալս 'ի կեանս,
որ ընդ եղծմամբ ոչ անկանի · Օ՛ն 'ի փառաւորեալ
անուն քո՝ յիսուս, խառնեալ յամի, ընդ հօր
և ընդ հոգւոյդ Սրբոյ՝ 'ի բարձունս երկնի և 'ի ստորևս
երկրէ՝ և 'ի [illegible]ակիչս նոյն, յաւիտեանս յաւիտենից ·
ամէն ·

Մերոյին յաւելուած զկնին հեծութե՝ նորին հանգստե, առ նոյն
աղերս նաղբանսոյ բանի։ 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ։

*Բան · ԿԹ ·

1 Սուրբ առ ամէքան՝ յամի ուղիղ ես՝ ամծ ·
լրաւամբք գասնիս · արդարութբ կշռես ·
ճշմարտութբ չափես · օրհնութբ հեռանիս ·
բարւոք ընթանաս · առատութի սփռես · յստակութի
կամիս · լուսաւորութի համբուրես · փորձիւ յանդի-
մանես · երկայնմտութբ քննես · Ոչ ունիս նենգութի

և ոչ պատուղութի , այլ ամենևին հեղուլ , հանդար-
տութիւն և ողորմութի ․
2 Արդարացար վերին իմաստութիւն անայլայլական
հօրդ հանճարոյ՝ կրկին վկայեալ անզեղջ գովես-
տիւ յորդեգրեցելոյն շնորհօք , ըստ բանին սրբու-
թեան՝ որ աւետարանաւն կենաց ՚ի քէն ընկալաք ․
որ ոչ ՚ի կոծելն ողբացի , և ոչ ՚ի փողելն կաքաւեցի ․
Ասացեր անօրինին , թէ մի՛ անօրինիր , և ես ՚ի նոյն
չարիս ընկեցայ ․ մեղաւորիս , թէ մի՛ ամբառնար եղ-
ջիւր ՚ի բարձունս , և ես զընդդէմն քեզ գործե-
ցի , և ոչ զգացի երբէք զառածեալս , թէ ՚ի ձեռին
քո են եղջիւրք արքայութե՛ հպարտից ամբարձե-
լոց , խոնարհեցուցանել և բարձրացուցանել , ըստ ամ-
բակումայ , դաւթի և զաքարիայ ․ Որդիութիւն ինձ
կամեցար՝ ողորմած , և ես անխծեալս՝ մեծ տարա-
գրութե՛ խոտորեցայ յորժանին ինձ մասն ․ սիրեցի
բարկութի , և ոչ բարութի ․ շռայլեցի ըստ որդւոյն՝ ըն-
խաւար , և ոչ զլոյս ․ կենդանի ձայնիդ քո՝ գթած ,
ապառումն պատասխանեցի ․ Զորդն անմահ ա-
տեցեր՝ բանիւ եսայեայ , և զհուրն անշէջ , և զկշ-
տամբութիւնն՝ անխափան , և զտեղին՝ յաւիտենից ,
և զօրինակ նմին՝ սոսկալի , և ես ոչ իմացայ , ըստ սաղ-
մոսին , և ոչ մտառեցի ․ այլ ՚ի մուայլ մոլորական
կուրութեան գնացի ․ Ցուցեր մարգարէին , թէ
զօրհնութի տացի՝ որ զօրէնս դնէ , և ես համառօ-
տել զնոյն փութացայ ․ Արձան հոգևոր վիմի գը-
րեալ մատամբ քո՝ տէր յս քս , զդաւիթ իւրովքն
բանիւք կանգնեցեր , աւերումն ինքեան ընտրութե՛ն
առ այն , թէ պահեցի զօրէնս քո յամենայն ժամ ,

յաւիտեան • անդրադարձութիւն բանին միջնորդեալ զերկրին հաստատութիւն, թէ և յաւիտեանս յաւիտենից • ընդ որս՝ և զսորին նմանիս պարծանաց՝ առ իմս խրախոյս, և ոչ զկծեցոյ • Ճեպեցոյ 'ի տունս բահաղու, և ոչ ա̅յ • 'ի յերկուս հետս երկմտութեան՝ կրկին կաղացի կասեալ 'ի բարեաց, ըստ երգիծանելոյն Հեղիու • Ունիմ զմովսէս իւրովքն օրինակօք՝ ելեալ 'ի մեռելոց, և զտառս մարգարէին՝ գրեալ 'ի յոգի, և զմատեանս առաքելոցն՝ ընդ մասցս մատն յեռեալ, և զորդ հասարակաց՝ կտակաւն աւետեաց՝ յարուցեալ 'ի թաղմանէ անթիւ ննջեցելովք, և անհաւատագոյն քան զհնգեալն եղբայրակցութիս այնր մեծատան, որ է առակ իմն յարմարական, նմանեալ զգայականացն մասանց՝ անողորմիցն յղփացելոց, մնացի իբրև զայլ դարբնաց անօսս՝ յամառեալ քարացեալ սրտիւ, որպէս օրինակն է բելիարայ, և ոչ ապաշխարեցի •

3 Եւ ազդեամ վերստին առ այն կերպարան լքեալ՝ կրկին ողորմութի̅՝ բարի, ահաւոր, մարդասէր, խնամակալ, կենդանի, սուրբ, լուսաւոր և անվախճան թագաւոր, զօրութիւն պանծալի խաչիդ խորհրդոյ, 'ի կարծրացեալս մեզօք անբեր անդաստան՝ երկխամանցս յիմարութեան և անպտուղ սրտիս լքութեան • զի առեալ նպաստ օժանդակութեան 'ի գթութենէ կամաց ամենակալիդ, որով տացէ բղխեսցէ հողիս, ընծայել աչաց վերածնեցելոյս՝ վտակս արտասուաց արբուցանողաց՝ ինձ 'ի փրկութիւն և 'ի մաքրութիւն, և քեզ 'ի հաճութիւն ընդունելութեան՝ ամենապարգև տէր բարերից, փառաւորեալդ յաւիտենից • ամէն •

Մերոյին ցուցեալ չէին հեծութեան՝ նորին հոգւոյն, առ նոյն ողէրս մաղթանաց բանի : 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ :

* Բան . ԿԶ .

1 Եւ արդ՝ ես նախնիս ամբարշտաց · գլուխս մեղաւորաց · պետս անիրաւաց · առաջինս պարտաւորաց · պատկերս յանցաւորաց · ատ‿ տիկեցիս ըստ վատթարութե, այլ ոչ ըստ բարեբաս‿ տութե, ահա զանճառելիցն իմոց ճառեցի · զպատկա‿ ռելիսն խայտառակեցի · զդաղտնիսն հրապարակեցի · զծածուկսն յայտնեցի · զթաքուցեալսն ցուցի · զամ‿ փոփեալսն տարածեցի · զդառնութեաս մաղձ՝ ժայթ‿ քեցի · զգործակցութիւն չարին՝ մատնեցի · զամբա‿ րեալ թարախ վիրիս՝ քամեցի · զխորս պարտեաց իմոց՝ ծանուցի · զպատրուակն կեղծեաց՝ առի · զքօղ որ‿ գեղութեն՝ վերացուցի · զամօթալեացն զգեստ՝ մեր‿ կացուցի · զգարշելիսն՝ յանդիմանեցի · զմրուրն մա‿ հու՝ փախեցի · զպալարս հոգւոյս խածուածոց՝ քա‿ հանայապետիդ քո բացի · Զանձինս վտանգ՝ ոչ ան‿ խայեցի · մարմնոյս սիրոյ՝ ոչ աչառեցի · զարմատն հր‿ նութե՝ տեսիլ արարի · բնութես կարեաց՝ ոչ ողոր‿ մեցայ · զմիաբանութեն կապ՝ խզեցի · զդղեակ մտին՝ քանդեցի · ընդ կամացս որսոյ՝ իբր ընդ դարանակալի մահու՝ կռուեցայ · զպահեստ անյայտից՝ արտաքս հանի · զմթերիցն գանձ՝ մեծին գուշակեցի · զգա‿ տախազն՝ դատաւորին հանդէպ կացուցի · զապաւ‿ նեացն զփորձ՝ այժմէն իսկ գտի · զդաշն կործանո‿ ղին՝ կորեցի · զուխտն խաբողին՝ ցրուեցի · զկատա‿ րած մարտին յաղթութեան՝ 'ի քեզ տր յա՝ ապա‿

տա‿

տանեցի · զպատերազմին խումբ՝ դրդռեցի · զդիմա-
դրութի դիմեցմանն՝ բանիդ աստուծոյ յուսայոյ ·
զխաւարասիրացն փաղանգ՝ լուսեղինացն զինուց
սադրեցի ·

2 Նու արդ՝ ստեղծիչդ տէր եղելոց քո որդի բարձ-
րեալդ այ, զատեն դարձեալս յայսպիսեաց բա-
նից, և զհարուածեալս յայսքանեաց դանից՝ մի կշտամ-
բեսցես կրկնակի դատել 'ի մեծի աւուրն ։ Ո՜հա
հզօր անքննին անճառ բարերար Թագաւոր անմահ,
առ այս կերպ պատկառանաց՝ ինքնապարսաւս խոնար-
հութեան, որ ինձէն զանձն՝ մեծաւ ձաղանօք յոդի
դատեցի, լիցի նուաղօք այսր մատենի՝ անարգանօք
ամօթոյ՝ զդէմն սատանայի · և զերեսս կերպի պատ-
կառեցելոյս՝ նշանաւ խաչիդ զօրացո՛ ։ Մ՛խացի կը-
նիքդ լուսոյ՝ 'ի դեղ տեսակիս · ամրութեդ նշան հա-
տատեսցի՝ 'ի տիպ դիտակիս · երևակ կենացդ փայտի
ձևասցի՝ 'ի պատկեր այտիս · արուեստ հրաշից՝ 'ի
ճակատիս շուք նշանակեսցի ։ Մ՛ի ոլոլեսցի յինէն՝
դրոշմդ լուսապաճոյճ · մի՛ բարձցի 'ի տեսանելեաց
բբաց՝ ճաճանչդ օրհնութե · մի՛ մերժեսցի 'ի գլխոյս՝
առ հաւատչեայդ վստահութեան · մի՛ սասանեսցի 'ի
բերանոյս ամրութե սեմոյ՝ փառք տնագրութեդ ։
Պահպանակդ երկրպագելի՝ 'ի զգայարան սրտիս միա-
ցի · չորից նիւթոց խմյս գոյութե, քառաթևիդ
նշոյլ ազդեսցէ · ձեռին կարկառման, փրկչիդ իշ-
խանութի օծանդակեսցէ · մատուցման հաստուածոյ
մարմնոյ, խորհրդարանդ համարձակութե բարեգոր-
ծեսցէ ։ Ի մեկնելս խմում, մի՛ հեռասցի սրբու-
թիւնդ · մի՛ լքցի պատիւս՝ 'ի պատիլն պարտաւորիս ·

մի՛

մի՛ մերժեսցի ՚ի յոգւոյս՝ անդաւաճանելիդ փրկու-
թիւն ։ մի՛ ջնջեսցին գիծք կենդանատուիդ՝ ՚ի քո՛
գրեցելոյս շնչոյ ։ մի՛ եղծցի նկարումն արեան զօրու-
թե՛՝ ՚ի տիրատիպ խորանէս ։ ընդ իս բնակեսցէ՛ յի-
մում գերեզմանին ։ ՚ի ծործել մարմնոյս թշուառի , օ-
ծումն շնորհիդ առ իս պահեսցի՛ ։ ՚ի նորոգութեանն
աւուր , սոյնու հանդիպեցոյց փառաց փեսայիդ ։ ՚ի
քոյոց սուրբ ծանուցոյց , քոյովքդ վաստակօք պճ-
նեցոյց , երախտեօք մեծիդ յարդեցոյց , աւաղանին
զգեստիւ պերճացոյց՝ քաւեալ ողորմութբ ։ Ա՛ստ
բարեգութ , զվերարկութ անապականութեան՝ տա-
ժանեցելոյս մեղօք մարմնոյս ։ մի՛ յարիցէ ընդ քոյս՝
բանսարկուին ։ ճնացուցիչ հոգւոյս՝ վատնեսցի՛ ։ խա-
ւարաբնակայն պատիրք՝ մի՛ ընդ իս վերերևեսցին ։
Օրհնեսցի անուամբ քո գթած՝ վիճն իմ հանգըս-
տեան ։ ողորմութբ քո լցցի՛ գուբն իմ գերութե ։
ընդարձակեսցի քև ինձ՝ տեղին թշուառութեան ։
անդո՛ր եղիցի խնամոյ՝ ինձ բանտն բարկութե ։
ծնուսցէ զիս առ յաճումն՝ արգանդն մթութեան ։
յուսով քո շտեմարանեսցէ զիս՝ յարկն այն անձկութե ։
ձեռամբ քո պահեսցոյց՝ ՚ի խշտին տարտամութեան ։
թևօք քո ընկալցոյց՝ ՚ի տունն տագնապի ։ դու գո՛-
վեալ ընդ իս՝ ՚ի սենեակն վտանգի ։ Աւա՛ղս ինձ ա-
տանօր՝ ՚ի թիւս հաշուրաց , զի երբեմն էի վերնային ,
և այժմ անդնդային ։ երբեմն տօնելի , և այժմ
աշխարելի ։
3 Այլ և՛ արդ՝ կրկին դու օրհնեալ ՚ի բոլորից գոյից՝
յերկնայնոց և՚ի ստորնայնոց՝ և՚ի սանդարամետա-
կանաց մեռելոց՝ անպարտականդ այս տարադրութե ։

Ես վրիպեցայ. ես օտարացայ. ես յիմարեցայ, աղար-
տեցայ, և խոտան գտայ. ես լքայ, կամեցայ, և կոր-
ծանեցայ. ես մոլորեցայ. ես մատնեցայ. ես մերժե-
ցայ. ես խորթացայ, գերեցայ, և գայթակղեցայ. ես
նզովեցայ. ես թշուառացայ, արբեցայ, և վատթարա-
ցայ. ես ընկլուզայ. ես խաբեցայ. ես անօրինեցայ.
ես ապականեցայ, մահացայ, և իսպառ եղծայ. չիք
քո առ այս՝ ինչ մասն չարի, որ ես միայն անփոփոխ
բարի։ Արդ՝ կամք քո լիս, և խաւարն ինձ ճա-
ռագայթ. ճրագ յուսոյ քո անդ, և գիշերն վաղոր-
դայն. մարմնոյ քո հաղորդեալ, և յամօթոյն կար-
ծեաց ապրեալ։ Իսկ ես ոչ գրեմ զանձն իմ կեն-
դանի՝ ընդ անփախչելի վախճանին. դարձեալ՝ զիս ոչ
վարկանիմ կորուսեալ՝ ընդ աներկեւան նորոգմանն։
Որ և փակեալ համարիմ ինձ զելս կենացդ՝ ընդ ան-
քակելեացն պարտեաց. դարձեալ՝ բացեալ ինձ ըղ-
դրախտն՝ ընդ փրկութեանն աւետեաց. քանզի ոչ
այնքան վհատութեն գոյժ տագնապէ՝ որչափ փըր-
կութեանդ քաջալերեալ ձեռն կարկառէ։ Արդ՝
տուր տէր՝ տուր ողորմութի, առ ամ ձայն գոհա-
բանեալ, օրհնեալ յաւիտեանս.
ամէն։

Մերոյին յաւելուած կրկին հեծութեան՝ նորին հանգոյն է, առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի. 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Ա͞յ։

✻ Բան. ԿԶ։

1 Արդ՝ որ ոք և առցէ զայս դեղ մաղթանաց յայսմ մատենի պարկեշտականի պաղատել առ֊
վաւ, եթէ 'ի մեղաւորաց իցէ մատու֊
ցեալն, եղէց և ես խմիւ բանիւ կցորդեալ նմա.
իսկ եթէ յարդարոց գուցէ յառաջեալն, գտայց և
ես սովիմբ՝ ընդ նմին ողորմեալ նովաւ։ Այլ թէ
երջանկացի այնպիսին ինքեամբ՝ ինձ միայնոյ գրեալ
զեղկութիւնն, և ես ինձէն վկայեմ այսմիկ։ Բայց
յիշեսցէ՛ նա զաղօթս և զբանս նորա զհոգեշունչս,
թէ ո՞վ ոք վստահացի սիրտ ս͞բ ունել, և կամ ո՞վ
պարծեսցի մաքուր լինել 'ի մեղաց. և զի ո՛չ յարեա֊
մարդ երկրածին՝ ազատեալ 'ի պատասխանեաց. և ո՛չ
ընտիր ինքնարշաւ վաղիւքն, և ո՛չ՝ թէ և 'ի թռիչս
ամբարձման թևոց բերիցի. առ որ զգուշ լինիցի կըր֊
կին երկուցեալ 'ի վիմին իսկ հաստատութեան՝ ու֊
սեալ 'ի պօղոսէ, գուցէ անկեալ 'ի յերկիր՝ սահմա֊
նողի այսմ կանոնի իրաւադատի՝ կշռեալ նմանեսցի։
Այլ առցէ զայս կշտամբութիւն մաքուրն՝ նիւթ պը֊
սակաց, առ 'ի չիջանել անընտրողաբար յանձնանհամն
բարձրութե͞. և պատժապարտն՝ առիթ ազատութե͞,
որով ամբարձեալ 'ի կործանմանէ հոգևորական մա֊
հուն՝ ապրեսցի յուսով։ Իսկ ինձ եղիցի՝ պատգամս
այս բանի՝ արձան փորագրեալ՝ ամենևին աներծա֊
նելի, որ փոխանակ իմոյ եղկելւոյս անձին մահա֊
ուի՝ անդադար ճնչմամբ հեծութեան լալոյ՝ առանց
լռե֊

լուելոյ միշտ աղաղակէ . լցի՛ և ոսկերացս քակտեցելոց ՚ի հողապատեան շիրիմ վերարկուին՝ անմռունչ ձայնիւ զայս խոստովանել . հասցէ՛ և մարմնոյս ՚ի հող լուծելոյ՝ բարբառով իմն անաղդելեալ՝ ծածկատեսիդ զայն պաղատել .

2 Տէ՛ր գթութեանց, աղբի՛ւր ողորմութեանց, պարգևաց բարութեանց, որդի՛ բարձրելոյ տր յս քս, ողորմեա՛, խնայեա՛, մարդասիրեա՛ . նայեա՛ ՚ի վտանգս . ակնարկեա՛ ՚ի բեկութիւնս . խոնարհեա՛ց ՚ի թշուառութիւնս . տե՛ս ՚ի տարակոյս անձեռնհաս տագնապիս . հասի՛ր հաղորդել կորստականս կարեաց : Շօշափեա՛ բժշկապէս՝ զամենաթշուառ ախտաւորութիւնս . ո՛ւնկն մատուցես քաղցրութե՛՝ ողորմագին հեծութեանս . լո՛ւր ՚ի խորոցն անդնդոց մահուն գերեզմանի՝ անմռնչելի հառաչմանս . մտցէ՛ յականջս ամենալուր լսելեացդ՝ ձայն պաղատանաց վտանեալ անդամոցս : Լաւ վս զի գրաւական կենդանութեան անապական է, անփոփոխ լցի և սիրոյդ քո գթութի . կցո՛րդ լեր հեզութե՛՝ տաժանաւորս սկարութե : Մեռեալ պատկերիս՝ մի՛ ոխս պահեսցես . ընդ անշունչ կերպարանիս՝ մի՛ ՚ի դատ քննութե մտցես . մահու տանջեցելոյս՝ մի՛ հարուածս յաւելցես . ընդ բեկեալ խեցեղէն անօթոյս՝ մի՛ ուժգնութե մարտիցես . վճռաւ կօշկոճելոյս՝ մի՛ բարկութիւն կրկնեսցես . կործանեալ շինուածոյս՝ մի՛ պատուհաս մատուցես . շանս սպանելոյ՝ մի՛ քարինս արձակեսցես . լուոյս ջախջախելոյ՝ մի՛ սաստիկս որոտասցես . հողոյս անպատուելոյ՝ մի՛ իբր ամբարհաւաճի ուժգինս մըռընչեսցես : Զմոխիրս մերժելի՝ մի՛ ՚ի դատ ըն-

րու

րութե կոչեսցես · զխոշիս ցնդելի՝ մի՛ իբր զքո դի-
մամարտ գտցես · զորդմն տաղտկալի՝ մի՛ իբր զոտոխ
վարկանիցիս · զգարշութիս անգօսնելի՝ մի՛ իբր ըղ-
բունամարտիկ վանեսցես · զխէթս ՚ի բաց ընկենլի՝ մի՛
նիւթ գեհեննին պահեսցես · զայգքանեաց բաղմա-
պատիկ բանից կշտամբեալս՝ մի՛ վերստին յանդի-
մանեսցես ։

3 Այս ամենաթշուառ և խաւարարգել չէրմին են
ահա սրտաբեկ և յոքնաթախիծ արգահատու-
թիւնք · հաստատեսցէ օրհնեալդ քո բան՝ անփոփո-
խական լինել, ըստ սրտի արգահատելոյս · քանզի և
այժմ մինչ կենդանեօքս խօսիմ, մեռեալ եմ անհա-
սիդ · ոչ ՚ի կորուստ մահուն սատակման՝ ամենազօ-
րիդ հրամանի՝ անեղծ եմ հաւատովքս ։ Արդ՝ ա-
ղաչեմ զքեզ՝ տէր յ̅ս ք̅ս, հայեաց յիս ողորմութ̅բ,
և մի՛ թողացուսցես լինել տնակից ինձ բելիարայ · և
զմահաբերկոյց տապանին ազդումն անկենդանաւորն
թնդման՝ թշուառն թաղման՝ աղաղակ ձայնի հա-
ռաչման լալեաց՝ քեզ հաշտեցուցչաց՝ յարդեսցես ըն-
սել՝ միայն բարեգործ, հոգեսէր, հզօր, մարդասէր,
և հոգիդ քո բարի բնակեսցէ ընդ իս՝ լոյս առնե-
լով ինձ ՚ի խաւարին ։ Մնասցեն ընդ իս կենարար
քո կրից պաշտեցեալ մասունք, զի իբր զաւանդ գան-
ձու զիս պահեալ ՚ի քեզ, կենաց նորոգման ընծայե-
ցուսցեն · օծեալք անվատնելի զինուց ինձ պատկա-
նեսցին, ընդ իս յարակայեալ քարինք պարսից՝ հո-
գևոր ճնարից՝ զչարին հալածել զգունդ · Մարտն
որ առ իս՝ քև տէր վանեսցի · զի եթէ յարիցէ ՚ի վ̅ր
իմ պատերազմել, տեսեալ զքաղաքն ունայն ՚ի զօրաց՝
և

և զաղդողականացն գործի ապաձայն, զքեզ ո՛ր ունիմ մշտնջենաւոր և աններհելի պահապան.

4. Օ՛ի եթէ այժմ իսկ կանխաւ արագեալ յառաջ քան զօրն կատարածի, և անշաւիղ արգելան ինձ պատրաստեսցէ, առաքեմ զաղօթսն տէրունականն՝ նմին գան մահու. եթէ ՚ի վայր իս հնարի կործանել, զծնրադրութի՛ արարչին. եթէ ՚ի մոխիր երկրի թաւալել ձեռն բերիցէ, երեսացն այ ՚ի նոյն մածուցանն՝ զնա հերքեսցէ. եթէ վաստակս ինչ ցաւոյ նիւթեսցէ, քրտունքն յուռթի արեամբն զանգեալ փրկչին աշխարհի՝ զնա խուեսցէ. եթէ յընթացից բարեաց զշունչս իմ պատնդեսցէ, կապանք ամենաստեղծին՝ զիս արձակեսցէ. եթէ յուրացութի պարգևաց լուսոյն բռնադատեսցէ, հայհոյութեանն համբերութի՛ յանծամարտից՝ զնոսին ընդ նոյն կարկեսցէ. եթէ հարուածս նետից գաղտնաձիգ զինուց՝ ինձ արձակեսցէ, կարթ հնարից աղեղան փառաց հօրն կապարճից՝ նմին պատահեսցէ. Եթէ քօղով լուսոյ խաւարականի՝ մտանել ընդ աչս անամօթեսցի, կափուժն գլխոյն ձորձով պատեցեալ լոմանն ամենից՝ զնա տանջեսցէ. եթէ մոլեսցի զվստահութիւն ձեռինս կապել, եղէգն մատուցեալ ՚ի յաջ դոյացուցչին՝ զնա չարչարեալ ըմբերանեսցէ. եթէ ձաղանօք այպանման՝ զիս կատակեսցէ, տանելն ծաղու ամենազօրին՝ զնա հեգնեսցէ. Եթէ բժժանօք ինչ յուռթից՝ կախարդել խորամանկեսցէ, ալտակն դիմաց հզօրին այ՝ զնա սաստկապէս ամաչեցուսցէ. եթէ ՚ի մուտս գիշերոյին մթութե՛ խաւարաւ խաբէութե՛ լինեալ մարտիցէ, ՚ի Ճառագայթից լուսոյ

երև

երեւման քո՝ տէր, խոստովանեսցի. եթէ 'ի միջօ_
րէական տապոյ փորձութեանց՝ արեգակնակէզ վառ_
նէչ խորշակին՝ զիս 'ի յարմաւոց խախտել կարծիցէ,
'ի զօրութէ նշանիդ լուսոյ խլեալ գօսասցի. Եթէ
'ի փչմանն շնորհէ ունայն զիս առնել հնարաւորես_
ցի, թագն զոր ընկալաւ տէրն քրովբէից ընդ մե_
ղաւորիս, զնա պատկառեցուսցէ. Եթէ ժանիք խա_
ծողք ինձ ցուցանիցէ, լռութի երկնաւորին բերա_
նոյ՝ զնա պապանձեցուսցէ. եթէ խածմունս աղուա_
կանս հոգւոյս ազդեսցէ, բեւեռացն հարմունք հաս_
տողին բնաւից՝ զնա կսկծեցուսցէ. Եթէ յընթացս
անիրաւութեց խորհրդոց զիս մոլորեցուսցէ, սեւեռք
ոտից անհասանելւոյն՝ զնա կապեսցէ. Եթէ հրա_
պոյրս ինձ դժնեայս արբուսցէ, քացախն ընդ լեղ_
ւոյն խառնեալ 'ի յարբումն բարերարին՝ զնա դառ_
նացուսցէ. Եթէ առաջին ճաշակմամբ փայտին զիս
գտցէ, սասկալի խորհրդով խաչին ըմբռնեալ՝ խ_
պառ պարտաւորեսցի. եթէ ընդվզել ընդդէմ հնա_
զանդութե տն հրամանի զանձն իմ ուսուսցէ, բե_
րումն պարանոցի անսահմանելւոյն՝ զնա կործանես_
ցէ. Եթէ 'ի մահ սատակման զիս վանեալ վիրաւո_
րեսցէ, ստուար տէգ զինու մխելոյն 'ի կող՝ ստեղծ_
չին ադամայ՝ զնա հերձեսցէ. Եթէ երկամէք վշտաց
դժոխականաց զիս պարփակեսցէ, պատառացն կտաւ՝
էից ունողին՝ զնա ըմբռնեսցէ. Եթէ յատակս մա_
հու հալել զիս խարդախեսցէ, բնակել կենդանւոյն
'ի վէմն մահու՝ զնա մեռուսցէ. Եթէ խնդասցէ ընդ
մարդկորէնս իմ գայթակղութիւն, կրկին կորասցի
կարկամեալ կամաւ, յորժամ անմահն ած յարուցեալ
փա_

փառօք՝ ընդ իւր նորոգեաց զընաւ մահացեալս ։
Եթէ ընդ լուծանել փոքր կապանաց հաղորդմէից՝
բերկրեսցի, դողասցի կրկնեալ վերստին խնդոյն ընդ
վերջին շղթայս անզերծ տագնապին ըմբռնման՝ սաստ_
կագունի յանվախճան տանջանարանին ։ Եթէ ընդ
առաջին հարուածն դժուարեսցի, դոյժ կորստեան
յետնում սատակմանն անշէջ գեհենին՝ որ պատրաս_
տեալն է նր̃ և նորին հրեշտակաց՝ նմա պատմեսցի,
որ յաւուրն մեծի՝ մեծին ատենի ։

5 Իսկ ինձ ապաւինելոյս ՚ի քեզ՝ տ̃ր յ̃ս, միայն Թա_
գաւոր ինքնակալ զօրեղ՝ արարիչ երկնի և երկրի ։
և ա̃մ զարդուն որ ՚ի նմա, որ գալստեանդ քոյ ակն
ունիմ, և ողորմութե̃ն փրկչիդ սպասեալ յուսամ ։
՚ի յոյս քո անկանիմ, և զգարշապարիդ հետս համ_
բուրեմ ։ զպարտութիւնս խոստովանիմ, և զմեղանս
հրապարակեմ ։ կշտամբանաց քարամբք կոծիմ, և հա_
ռաչանօք սրտիս տապանամ ։ ՚ի խէթ խղճիս խոցոտիմ,
և բոցով շնչոյս ճենճերիմ ։ աղի ցօղով արտասուացս
այրիմ, և երիկամանցս աղդմամբ կիզանիմ ։ յուսա_
կտուր օդով ցամաքիմ, և դառնաշունչ հողմով շի_
ջանիմ ։ Թախանձանաց բանիւս երերիմ, և կողկողա_
գին հեծութե̃ դողամ ։ տաժանելի կրիւք տուայ_
տիմ, և տագնապաւ հոգւոյս տատանիմ ։ ՚ի կոծ մը_
ըրկաց ծփիմ, և ՚ի բախմանէ ալեաց սասանիմ ։ ՚ի լը_
րութենէ համբաւոյն սարսեմ, և յիշատակաւ ահին
կործիմ ։ կերպարանօք ատենին հալիմ՝ և սպառնա_
լեօք մեծիդ մեռանիմ, լո՛ւր՝ բազմագութ, քաւիչ,
մարդասէր և երկայնամիտ ։ քաղցրութիւն անճառ,
օր բարի և տիւ տենչալի ։ *Քանզի կարօղ ես յա_

մենոյնի և առ ելս շնչոյս իմոյ՝ փրկութեն մեծի. և
քեզ ընդ հօր հոգւոյդ սրբոյ փառք յաւիտեանս.
ամէն:

Մերգոտին յաւելուած չքչին հեծութեան՝ նորին հանգոյն, առ նոյն
աղերս մաղթանաց բանի. ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ՟.

* Բան. Ա.

1 Բայց քանզի յոյժ արդար է բան իմաստնոյն
քի՟ այ՟ առ իս՝ քան առ սկզբնահայրն չա-
րեաց սատանայ. Ո ի վասն նորա՝ յայն սակս
յայտնեցաւ, զի լուծցէ զգործս նորին. և մն՟ իմ՝
զի զհնացեալ պատկերս նորոգեսցէ, առեալ զկեր-
պարանիս բոլոր էութի՝ կերպին իսկութե մեծին այ՟
միացոյց ընքեան անշուշտ խառնութբ՟. նորա ոչ են
շնորհեալ ՚ի բազմացն, և ինձ զառլանդակն եհեղ ա-
ռատութբ՟. մն՟ նր՟ ոչ երբէք չարչարեալ, և մն՟ իմ
հանապազ պատարագի. նա անհաղորդ է կենացն, և
ես միշտ վայելեմ ՚ի փրկութենն. նա մանեալ է խա-
չին, և ես զօրացեալ նշանաւն. Նա հերքեալ ՚ի
լուսոյն, և ես միացեալ ընդ փառացն. նորա ոչ խոս-
տացաւ հանդիստ և յերկրի, և ինձ զերկինս սեպ-
հականեաց. զնորայն կորեաց զառհաւատչեայ, և զիմն՝
առանց խզելոյ յարակայեաց. զնա յերամակս խոզեացն
արգել, և յիս ինքն զօրացաւ. զնա կարծեաց օրինա-
կեաց, և զիս ճառագայթ նշանակեաց. զնա սողնոց
նմանեցոյց, և զիս խուրովբ անուանք կնքեաց.
2 Նաև ես զերախտիսն այ՟ ըքի՝ զայսքանեաց բարեաց
արարողի, և չարին զկնի միտեցայ՝ հայել ընդ
նր-

նմին յատակս դժոխոց՝ ահա անարժանս բարեց. ան-
ձիրս երախտեաց. անընդունակս սիրոյ. տուամբք մե-
ղաց ձգեալս. յերիկամունս խորոց խոցեալս. քան-
ցեալ ծառս արմատենւոյ. գլխիս յեղաշրջեալ. ցո-
րեանս հեղեղեալ. մուրհակս ջրեալ. վճիռս պատա-
ռեալ. կնիքս այլակերպեալ. նմանութիւնս փոխեալ.
արկանելիքս կիզեալ. ընդգանակս կորուսեալ. նաւս
ընկղմեալ. մարգարիտս մանրեալ. ակնս պատուական
սուզեալ. տունկս գոսացեալ. նեցուկս խորտակեալ.
փայտս ամենեւին փտեալ. մանրագորս աղաւաղեալ.
յարկս տապալեալ. խորանս խարխալեալ. բոյսս ար-
մատաքի խլեալ. ձէթս հեղեալ ՚ի գռիհս աղբեաց.
կաթնս հոսեալ ՚ի կոյտս մոխրոյ. ոյքս մահու ՚ի յա-
րեանց գնդից. Քանզի միշտ խրատեալ ընդ երու-
սաղէմի՝ տուակաւ բաբելոնի՝ ՚ի մարգարէիցն ձայնից՝
անձն իմ ողբալի, և ոչ ինչ խրատեցեալ. որ տակէն
անդունեալ եմ, և անդէն խայտառակեալ. աստ դը-
րովեալ, և անդ կշտամբեալ. աստ ձաղեալ, և անդ
նախատեալ. աստ թշնամանեալ, և անդ յանդիմա-
նեալ. աստուստ ապշեալ, և անդանօր լքեալ: Աստ
հեծումն, և անդ հառաչանք. աստ կարծիս, և անդ
կատարած. աստ խէթ, և անդ հատուցումն. աստ
արկածք, և անդ հանդէսք դատաստանի, ուր ո՛չ է
բան իրաւանց, և ո՛չ ձայն պաղատանաց. ո՛չ թիւք ա-
ւուրց, և ո՛չ ելք ժամանակաց, ո՛չ ուղք յուսոյ, և
ո՛չ դրունք ողորմութեց. ո՛չ աջ պաշտպանութեան,
և ո՛չ ձեռն այցելութե.

3 Անդ դու ապաւինութի. դու ինքն փրկութի.
դու այցելուի, դու և քաւուի. դու երանուի.

քև

քեւ բժշկութի՟. քո ողորմութի՟, միայն հզօր՝ կեն֊դանի՛ անճառ տ՟ր յ՟ս ք՟ս բարերար ա՟ծ. օրհնեալ, օրհնեալ, եւ դարձեալ օրհնեալ, ընդ հօրդ քո տ՟րյ յաւէտ բարձրացեալ ՚ի փառս հայրենի խնկութեան մեծիդ՝ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Մերայոյն յաւելուած չրջին հեծութե՟՝ նորին հանգուցէ, առ նոյն աղէրս հողբանոց բանի: ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ ա՟յ:

* Բան. ԼԸ.

1 Եւ արդ՝ ՚ի յիշատակ ահարկութեան վերա֊գրեցելոցդ՝ որք յանձուստ են սպառնալիք ինձ ժամանեցեալք, զխո՛րդ դադարեցոյց ՚ի նորոգ ողբերգութե՟ց, եւ կամ որպէս զցամաքութիւն առցէ հեղեղք արտասուաց: Օ՜ հ եթէ զորբեւե֊տակեան առաջս դետոցդ յորդահոսան ծաւալմանցդ, որ զեդեմ եւ զերկիր առ հասարակ ողողանեն՝ լիա֊պէս բաւականութե՟ բաշխեալ ա՟մի, եւ զըղխումն ե֊լից իւրեանց՝ առ այս իմ եդեալ, զանձինս մեղաց սաստկութեան զըոց զովացուցանել՝ ոչ բաւականա֊ցին. Եւ կամ մարգարէին տ՟րյ ըղձականութի՟՝ կրկին ինձ լցցի գլուխս ջրոց բազմութի՟, եւ ճրագարան տեսութե՟ց կերպիս՝ աղբերց կայլակմունք, զեզկման ոգւոյս չափել զվտանգ՝ ոչ ձեռնարկեսցեն. եւ ոչ եղերականք ջայլեաց համօրէն՝ բանահիւսից կանանց լալականաց՝ ՚ի սիրտ եւ յոգի վիրաւորելոց, զաղէտ մե֊տանելիս ՚ի յերգ արկանել, եւ կամ ՚ի նուագս ձայ֊նից բերել.

2 Զի՛մ է օրն լինելութե՟ նզովեալ, եւ ոչ յոբայ՝ կամ երե

երեմիայ . քանզի տօնելի է օրն նա՝ զորոց մի 'ի նոցանէ ոչ արժէ աշխարհ՝ և ոչ տարադրելի . այս ուրեմն զիս նկատ եղեալ զոչ արժանիս լուսոյ՝ և կամ միոյ մանաւանդ բարւոյ , զհանդիպումն աւուրն անիծին՝ յորում ես դատոյ կորստեան որդիս և մահու դրացիս . մշակս մեղաց և արբանեակս անօրէնութեանց : Որ ոչ կայցի յուխտին կենաց՝ զոր դու սահմանեցեր՝ ա՛ծ բարերար . ոչ գնացի 'ի քո պատուիրանն կենդանական անմահացուցիչ . ոչ վաստակեցի 'ի հունձս արմտեացն , որով 'ի մուտս ձեռանն՝ աւուրցն խռովութե՝ կերակրել պատրաստեցայց . ոչ կառուցի ամրութի որմոց՝ և ոչ ձեղուն յարկաց ձգեցի , որով 'ի շնչմանէ մրրկաց օդոյ պահեցայց . ոչ համբարեցի նշխարս պաշարոց 'ի յուղին անեզրական , որով զտագնապ սովոյն իմ բժշկեցից . ոչ հանդերձաւորեցի քեզ աղերս աղօթից , որով առաջի քո կալ համարձակեցայց . ոչ կազմեցի թռչակ փրկութե՝ վարուց մաքրութե , որ զնորոգութի ինձ երաշխաւորէ . ոչ ետու զընտրութեան հաշիւն 'ի կենցաղոյս ճանապարհէ՝ իմոյ մատնչին , զի 'ի դատաւորին ձեռանէ՝ աստէն խակ փրծայց . ոչ լուծ ձեռին օրհնութեան մատեայ յանդիմանն , որով օրէնսդրին մանակից գտայց սրբեցեալ : Ո՛չ դիմաց ետու զգուշութի , և ոչ թիկանց պատսպարութի , ոչ աջոյս իմ զինուորութի , և ոչ ահեկիս պարածածկութի , որով 'ի պատերազմիս վտանգէ զերծայց . զերիվարս ոչ ըղդեցուցի զրահիւք , և ոչ զմարտիկս սպառազինութե՞ , որով զճակատն յարդարեցից . Ո կանուխն ոչ կապտեցի պտուղ , և անագանին ոչ ժամանեցի , և

ահա տարակուսիմ ունայն 'ի բարեաց. մաքրութեան
ծաղիկ ոչ ունիմ, և ոչ իւղ ողորմութե՛, և գիշերոյն
մայլ աննշոյլ. 'ի նիրհումն մահու ննջեալ եմ, և
տագնապ կոչողին փողոյ սոսկայ. զայրդ հարսանեացն
կրկին մերկացոյ, և զձէթ վառուցն վերստին լքի,
և դուռն մտին հարսանեաց աւասիկ փակի:

3 Եւ արդ՝ զնարդ առից մխիթարութե՛ ոսքանեաց
վշտաց, և կամ ընդ ո՞րքանեաց տարակուսանաց
խաւարի՝ լուսաւորութի՛ յուսոյ կենաց խառնեցից.
և կամ ո՞ւր արդեօք զգարշապարս ոտին կառուցից.
և կամ յո՞ր վստահութի՛ զաչս իմ յառեցից. և զի՞նչ
անդորրութի՛ ծփանացս նկատեցից. և կամ յո՞ր ըղձա-
կան դիւրութիւն ձեռն համբարձից: Զի եթէ 'ի
ձեռն բարձրութե՛ երկնի, անտի անձրևեաց հուրն
սոդոմայ, որպէս ասացեալ է. իսկ եթէ յատակ խորութե՛
երկրի, ուր եբաց զխորխորդն ընթռնողական՝ և եկուլ
զդադան բանակօքն աբիրոնի: Եթէ յադգնեցայց
փախչել յունողէն, դուցէ կալցի զիս վիշապն ա-
հագին: Եթէ ընդ գազանս ինչ թափառեցայց,
արագունք են խնդրել զվրէժ սատացողէն առաւել
առ իս՝ քան երբեմն զեղիսէին՝ առ մատաղ մանկունս
բեթելացիս քրմորդիս: Եթէ յամենատարած օդոյս
պարզութի՛, այն եղև եգիպտացւոցն՝ խաւար շօշա-
փելի: Եթէ 'ի թռչունս բարձանց, նոքա են կո-
չեցեալք 'ի սպանդն զոհին՝ բոսորոյ դիւականացն.
Եթէ 'ի տկարսն խիզախեցից, վտանիմ 'ի պիծակացն,
և զի՞ պիտոյ են ինձ առիւծունք: Եթէ յարջոցն
պատառողաց ապրեցայց, մժիխքն արեան ծարաւիք
ինձ պատահեսցեն: Եթէ յանհոգս ուրեք նստիցիմ,

մժղուկքն անարգագոյնք՝ իբր ցնցուղս հրոյ եռաց-
ման՝ զինև մաղեսցին ։ Եթէ յեղջերէ միեղջերուոյ
փախնուցուլ զերծեալ, նկուն ձիրանք աղկաղկաց
մնոցն մրմնջողաց՝ զիս կեղեքեսցեն ։ Եթէ 'ի սե-
նեակս շտեմարանաց խորշից ղօղեալ ամփոփեցիմ,
տաղտկատեսակ գարշութիւն գորտոցն՝ մեղաց օրի-
նակքն՝ զիս փղձկացուսցեն ։ Եթէ 'ի վայրս ինչ ան-
դաստանաց կացել զետեղեցայց, շունք շանաճանճոցն
տարմից՝ զինև պատեսցեն ։ Նորոգում տալ զխառ-
նիճն և զշորեալն զզօրն զօրաւոր՝ ընդ թունաւորն
թրթուր, և ընդ անկենդանական երևին, համդերձ
ջրակարծ կարկտիւն, և ապականագործ եղեմամբն .
որ առաջաց տեսին՝ ապաշէնք և նուաստագոյնք,
բայց 'ի յայնարկելն ոչ՝ յաւէտ դոռոզաբար ուժգ-
նութե հարին՝ հանին՝ վանեցին զհպարտն ամբար-
հաւաճութի փարաւոնի բռնութենն բուռն դաւա-
ղանին՝ յաղթող վիճակաւ . որ են կերպարանք թա-
քուցելոյն կրից լկողաց՝ անձնականացն աներևու-
թից՝ եգիպտացւոցն անօրէնութեց՝ յոգի և 'ի մահ
տանջողաց՝ դաղանի վնասողաց .

4 Ո՛վ դու ամենազօր արարիչ բնաւից տէրդ բո-
լորից, 'ի յատելեան հանդիսացիր հերքել զնս .
և ինձ ողորմեա կրկին գթութե՝ ձեռն մատուցեալ
փրկութե՝ տարակուսեցեալ կոչկոճեալ վարանեալ
'ի մահ պարտելոյս ։ Զի դու միայն ճանաչիս ած
փառաւորեալ միշտ ընդ հօր հոգւովդ սրբով
յաւիտեանս յաւիտենից .
ամէն .

Մ՚երտին ցաւելուած չքէին հեծութիւն՝ նորին հայցողէ, առ նոյն աղէտս խաղբանաց բանի։ 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Ած։

✳ Գլխ . ԽԹ ։

1 Եւ արդ՝ վ[illegible] զի 'ի ձեռն մեծիդ և ամենահզնար առատատուորիդ իմս եղանութեան մն և ո՞յ իբր 'ի քրայս ընտրութե փութոյ քոյ սիրոյ՝ հանապազ եռամ՝ և ոչ երբէք պարզիմ, մինչ խառնիմ զուգիլ՝ և ոչ ես միանամ, այնչ զուր՝ արծաթագործդ երկնաւոր՝ իմ Հարտարապետ, 'ի սր նոտխ վաստակեալ առ իս աշխատիս, ըստ մարգարէին յայտնի առակի, և չարութիս իմ ոչ հալեցաւ. զոր խնձէն մոլեալ չարաչար՝ իբր զխելագար դիւաչախ լմն ողորմելի՝ յանդգնեալ անկարգս խօսիմ՝ զիմս ըղ պարտիսս անձեցուցանել, քան հաշտութե հնարս խնձ յուսու կազմել։ Եւ զի մի՝ անընդդեմ դիպուած՝ և անկիրթ պատահումն՝ և անհաւասար հանդիպումն՝ պատրաստուէք հանդերձելոց տանջանարանացն խնձ երևեցին, ամենեին անմուաց պահեաց աստաւին 'ի յիմում մարմնի՝ նշխար մնացուածոց նախնումն անիծիցն. զոր 'ի փոքուէ տարրէ անարգէ՝ զմեծն է ուսանել։

2 Բանզի խաղաղն ինքնաբերական գիւտք որովայնի բոտոտք Համպուկք շարժողականք, և աղքի աղքիք. որդունք աղեաց գաղտնակուրք. խաղաւարտք հրահայծակք. և բիծք բոցակիծք. և անիծք անկերպաւորք. և երամակք ոմանք քրտնածինք զաղրաթորմիք կսկծեցուցիչք և մարմաջողականք։ Նապաստակք այլոց վայրենեաց, ըստ նմանութեան դիւաց դիւշե-

րա-

րամբարտից՝ և մեկնազէն բարբարոս գնդից խաւա-
րասիրաց, և գազանուտ քանասար գայլոց արաբաց-
ւոց՝ կորակոր գնացիւքն, արջնաթոյր գունովն, կորկ-
նապարոյր կռածագ կոցաւն, որ զօրէն ունի խոյ-
թոցայ կարծի, իբր դժնիկ փշովք՝ խոցոտեալ ծը-
ծեն, ձգեն զարեանն խոնաւութիւն, և յանկողինս
մահճաց հանգստեանն՝ վաստակս կրից ցուցանեն։
Եւ կարկառեալ ուրուք ձեռն՝ հատուցանել զհա-
տուցումն նց նոցին, վաղվաղակի զգան զծիծս վտան-
գին՝ զոր աղէն մարմնոյն, և անդէն իսկոյն լերկա-
մարմին փոքր հասակաւն՝ իբր թևօք իմն թռիչս ար-
ձակեն, և ըստ մարախի ձևոյ ոստոստել՝ այսր անդր
տարաբերին։ Եւ ըստ բազմապատիր նենգութե բա-
րոյից դաւօղ աղուեսուց՝ խորամանկեալ խուսափեն
'ի պատուածս բազում ելից, զի յերկիւղէ մահուն
ապրեսցին։ Եւ այնքան չքոտի և անքատ անձամբքն՝
ոչ միայն զռամիկսն և զխառնիճաղանճս, այլ և զթա-
գաւորս հզօրս և ահագինս՝ փախուցանեն հանեն
տարագրեն 'ի դստիկոն յարկի ապարանիցն բարձրու-
թե, և կամ 'ի բացի բնակեցուցանեն։ Քանզի արանց
արեաց, որք իշխեցին ամբոխից, և տիրեցին ժողովր-
դոց, և առին զքաղաքս ազգաց, զպարտուտ իւրեանց
զօրաւոր ձեռինն՝ ինքեանք վկայեն, թէ քանզի ոչ
կարացաք 'ի դիմի հարկանել վեհիցն բռնութե, վն
այնորիկ խոյս տուեալ հասաք յայս տեղի։
3 Եւ զինչ է ինձ փոքունց և զանկածից ծաղրա-
կանաց ոմանց գոյութեանց 'ի կիր արկանել, որք
զօրեղ և անհերքելի ջատագովք են մծութեն՝ յի-
շատակել ինձ զհանդերձեալսն, որք 'ի մարմնոյս անօ-

րի-

ըմպելոյ՝ ընծայեն պտուղք դառնութե։ Ընդ որս և
եկամուտ սատակչականացն ախտից դիւացք, և կերչացն
կոյտք անողորմելիք․ յորոց չէ զերծանել, քան թէ հար
կաւ մարմնոյն վտանգի՝ զապագայիցն տօքօք խմա֊
տախրել․ և ոչ տեղի է գտանել ապաստանի՝ փախըս֊
տեամբ անկանել առ նոսա․ այլ առանց կամաց քումդ
ակնարկութե, և մարդկային կարգ և հնարք վրիպե֊
ցան։ Այլ դու բարերար՝ զամ ունիս բաւականա֊
պէս զկենացն հնար՝ եթէ կամեսցիս փրկել, նորո֊
գել, քաւել, բժշկել և կենագործել․ և քեզ փառք
յամ՝ յաւիտեանս յաւիտենից․ ամէն։

Սրբոյն յաւէրժաժ նրկին հեծութեան նորին հոգւոյ, առ նոյն աղերս հողմանայ բանի։ Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ։

* Բան․ Հ։

1 Եւ քանզի համբարձեալ զընթացս բանիս 'ի
փոքունց աստի երկրայնոց՝ չհամարելոց ընդ
գոյս՝ եղելոց 'ի մեծագունիցն տեսակս,
առացից զտօնելի հանդէս խրատանց ահաւորին անա֊
չառութեան։ Որ զի թէ մերձաւորագոյնք լիցեն ինձ՝
իբրև զնախածանօթ հայրապետութիւն, և կամ մայ֊
րագոյնք՝ որպ մարգարէսն, կամ անբծագոյնք՝ իբրև
զառաքեալսն, կամ ընտրելագոյնք՝ որպ մարտիրոսսն,
եթէ ոչ դու մարդասիրեսցես աննուազ բարիդ և
անփոփոխ խնամակալութբդ և անպակաս ողորմութբդ,
ընդունայն է ինձ փրկութին առ 'ի նոցանէ։
2 Զի եթէ առ նոյն ինքն աբրահամ ձայն արձա֊
կեցեմ, իբր ողորմածին առակ ընչեղին ինձ

վարդապետէ , 'ի տապոյ անտի պապակեալ , կաթիլ միոյ ջրոյ ոչ բաւականանայ . քանզի և նա փակեալ է ընդ կարեօք հասարակաց անձնարութեան . Իսկ եթէ առ մոլխէս , և նա զգածեալ է տկարութբ̃ , որ ոչ զօրեաց առնն փրկութեան , որ զհայթայթանաց կրկուոն՝ 'ի պահպանութե̃ն աւուր ժողովէր : Իսկ եթէ առ ա‿ հարոն , և նա ինքնին իսկ կարօտացու մաղթողի : Իսկ եթէ առ դաւիթ , 'ի մէջ բարեացն առաւելու‿ թե̃՝ ստգտեալ է և նա : Իսկ եթէ առ նոյ՝ և յոբ՝ և դանիէլ , զայս եզեկիէլ մարգարէ մեկնեաց՝ յան‿ ուանէ իսկ յիշատակեալ զնոսա , և զայն ընդ նոսին եբր 'ի դիմաց այ̃ ազդեալ , կենդանի՝ եմ ես՝ ասէ տր̃ , թէ ոչ ապրեցուսցեն զուստերս և զդստերս իւրե̃նց 'ի բարկուէ̃ն որ հասանիցէ , բայց եթէ ինքեանք միայն ապրեսցին : Իսկ եթէ առ պետրոս վէմն հա‿ ւատոյ , 'ի քումդ խնամոց խուն մի խիթացե̃ն՝ և նա ը̃ կրիւք իմն դրուեցաւ : Թողում ասել զբազմացն գումարութի̃՝ խոնարհեալ առ կարիս կարիս , թէև յաւէտ երջանիկք իցեն : Ընդ որս և յովասու ոմն մրտէրէի՝ 'ի մէջ ա̃ծառայքն սպասաւորութե̃՝ մարդկո‿ րէնն դայթագղու̃ի՝ մ̃նոյ յոլովից անթարգմանելի , թէև 'ի դէմս իմն մեկնու̃ ձևակերպեսցի :

3 Եւ քանզի չափեալ սահմանեցաւ զօրութի̃ փըր‿ կութե̃ մարդկան , և ցուցան նոքա ողորմեալք բարերարիդ՝ և զօրացեալք ամենակալիդ . կոչեցեալք պաշտպանողիդ՝ և քաւեցեալք ճնարաւորիդ . շնոր‿ հեալք ազատեցուցչիդ՝ և բժշկեալք անախտակա‿ նիդ . կենագործեալք անապականիդ՝ և լուսաւորե̃լք նորոգողիդ , այսուհետև գիտացեալ զակին որքա‿

նու‿

նութենց հողածին ընութեան, որք մխիթար են որի֊
նակաւն նմանաբար հարազատապէս վհատութե յու֊
սահատելոց, ահա առ քեզ դիմեցից՝ որդի այ կեն֊
դանւոյ քո օրհնեալ յաւի. Մանաւանդ զաւակն
ազգակից այսմ մաղթանաց աստանօր յիշեալ, զմե֊
րագրելոցդ բան վերստին արդարացուցանէ. բարի է,
ըստ իմաստնոյ ուսմամբ երջանկի, անկանել 'ի ձեռս
տն, և մի' 'ի ձեռս մարդկան. զի ոպ մեծութի նր,
և ողորմութի նորին. Եւ այս բան՝ թէև զդա֊
թին իմն գծագրեր, որ զերեքմասնեան հարուածն
ածեան. առաջի եդեալ՝ ընտրեաց ինքնին կամաւո֊
րաբար զդատաւինիք մահուն սատակման՝ իբր զկեն֊
դանի քի հաւատոցն յաճախութք, քան զերկուսն
ևս այլ փորձութիւնս՝ որք տանջեն և ոչ ողորմին, սա֊
կայն և իմս օրինակութի բանիս պատկերի ճարա֊
կեցելոյ ծնողս կենաց կորուսեալս անձին՝ ոչ է այ֊
լայլեալ յարմարութք. զի ոչ եթէ զփրկեալսն նը֊
ւաստացուցանեմ 'ի մատենի այսր ողբերգութեան,
առանց որոց ոչ է մատչել առ տր, այլ զփրկողին ա֊
նուն պսակեմ, և զշնորհ նորին՝ առ ամենեսին բա֊
րեհաշակեմ. և զընաւին բարձուսն 'ի թուղս վա֊
րուց՝ խոստովանիմ բանիս պայմանաւ, յաւէտ կա֊
րօտեալ ողորմութեն դեղոյ.

4 Ահա դու կեանք, դու փրկութի, դու բժշկութի,
դու անմահութի, դու երանութի, դու լուսաւորութի,
արա ինձ անդորր 'ի մեղացս աշխատութեց, զի և քեզ
լեցի հանդիստ 'ի մշտադալար հեծութեց՝ ձանձրացու֊
ցիչս թախանձանաց. որ ոչ այլ ինչ, քան թէ փրկութե
մարդկան պարարիս, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն.

Եւ

Մերատին յաւելուած կրկին հեծութէ՝ նորին հոկողէ, առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի. Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ.

* Բան · ՀԱ.

1 Եւ քանզի երջանիկքն և փառաւորեալք մեզն
պարգևք, յորոց ոմանք դոյզն ինչ գծեցին,
և յաճախագոյնս հաստատեցան. փոքունս
ստանեցան, և մեծագոյն վառմամբ նշուլից հոգւոյն
մաքրութ լուսաւորեցան. Յորոց մինն՝ զզանկուա-
ծոյն յայտնէ զհաստարակատեղծն ակարութի, իսկ
միւսն՝ զգերազանցն քան զընութեն օրէնս՝ վարս և
առաքինութիս հրեշտակականս. Իսկ արդ՝ նոքա որ
օրհնեալքն են յամենիշխան բերանոյ ածութե հօրն
քո, ընտրեալքն, ածնեալքն, խնկեալքն և բարեբա-
նեալքն, իբրև զանդամս քո պաշտեցեալք, և իբրև
զօթեվանս հոգւոյն մեծ յարդարեալք. յորս չիք ինչ
նշմարանք և կամ գիւտք խաւարի, այլ ամենևին ան-
կեղծութիւն՝ և լուսաւոր արդարութի. և որքան
մերձ է՝ զմարդն այ՝ այ նմանեցուցանել. Արեւք
պարգևք և անպատկառելիք. կրօնք բարձունք և ան-
խոնարհելիք. կեանք զգաստք և անստգտանելիք. պաշ-
տօն առ ած՝ կարծր և անփոխարկելի. ընթացք ա-
րիականք և անկասելիք. Ճշմարտութի միատարր և
անցնորդելի. գիմագրաւութի զօրեղ և անհերքելի.
տեսաւորութի պայծառ և անապշելի. իմաստասիրութի
վերնական և անկոխելի. պատկեր մաքուր և անաղար-
տելի. Զորոց կերպարանս և զխնշատակս անուանցն
աղաչել՝ ած իսկ վարդապետեաց, և նոքօք հաճուի
՚ի մէջ խաղաղութեան՝ արարչին բան լուսաւորեաց.

2 Մեղս անկիտանս յամի, և որքան բան զօրէ՝ պարսաւելոյ. որ մինչդեռ արթունս եմ, նիրհեմ. մինչդեռ զգաստ երևիմ՝ թմբրիմ. 'ի բարեպաշտելս իմում՝ դայթագղիմ. մինչդեռ աղօթեմ՝ և վրիպիմ. 'ի յընթանալս իմում՝ և կասիմ. յարդարանալս իմ՝ և մեղանչեմ. 'ի խաղաղանալս իմում՝ ամբոխիմ. մինչդեռ արշաւեմ՝ առ 'ի յետոյսն հակամիտեմ. 'ի չուելն իմում՝ ընդ կրունկն դառնամ. Ընդ լուսոյն մասին՝ և խաւար յարեմ. ընդ քաղցրութեան ճաշակ՝ օշինդր խառնեմ. ընդ կուղս բարեացն՝ չարիս հիւսեմ. ընդ կանգնելն՝ և կրկին գլորիմ. Ծաղկիմ, և ոչ պտղաբերիմ. ասեմ, և ոչ առնեմ. խոստանամ, և ոչ կատարեմ. ուխտեմ, և ոչ վճարեմ. Կարկառեմ, և անդրէն ամփոփեմ. ցուցանեմ, և ոչ ընծայեմ. մերձեցուցանեմ, և ոչ մատուցանեմ. 'Ի ճարակել խոցուածոյս՝ անդրէն վիրաւորիմ. 'ի հաշտեցուցանելն՝ վերստին խռովեմ. զուր հանդիսանամ, և խրատամբք պարտաւորիմ. գրիմ, և իսկոյն եղծանիմ. նաւեմ, և 'ի գիծն թուլանամ. սկսանիմ, և 'ի հանդիստն ոչ ժամանեմ. Կարդիմ, և դարձեալ սասանիմ. ընանիմ, և կրկին հեղում. շարունակիմ աստ, և անդ 'ի սորև հոսիմ. բարդիմ, և անդէն տոչորիմ. Հիմն արկանեմ, և ոչ գլխաւորեմ. սակաւ վաստակիմ, և բիւրս վանեմ. դոյզն գանձեմ, և անթիւս սպառեմ. Ո՛ այլ խրատեմ, և ես ինքն անփորձ եմ. միշտ ուսանիմ, և երբէք 'ի ճշմարտութի գիտուն ոչ հասանեմ. Ո՛ չիջեալ չարիսն նոյնչափ

ար-

արծարծեմ · սուղ ինչ քաջալերիմ, և առաւելապէս լքանիմ, լորիմ, և իսկ և իսկ առ նմին մեղկիմ · զայս կարկառեմ, և զայն պատառեմ · խլեմ զեղիճն, և տատասկ անկեմ · Ընդ ամբառնալն՝ և այսրէն բերիմ · մտեմ ՚ի բոյնն աղաւնի, և անտուստ ագռաւ ելանեմ · գամ սակաւ մի սպիտակ, և սևանամ դառնամ բնաւին սևացեալ · ասեմ զիս քեզ դաւանել, և սպանողին նուիրիմ · ընդ յանդիման լինելն, և թիկունս դարձուցանեմ · Սրբիմ, և այլ մրճոտիմ, լուանիմ, և նովին զազրանամ · կերպարանիմ զդաւթին, և գործք զաւուղայն կատարեմ · շրթամբք ճըշմարտեմ, և ստեմ երիկամամբք · աջովս մատակարարեմ, և ահեակ կողմամբս աւերեմ · Ընդ երկրագործութե ցորենոյն՝ որոմն սերմանեմ · ՚ի բարձրագոյն իմաստիցն՝ վայր իջեալ ես ինքն գտանիմ · Հրեշտականամ յերեսս, և ՚ի խորհուրդս դիւանամ · ՚ի յառս հաստատիմ, և ՚ի միտս տատանիմ · սուտ ձևանամ, և իրօք խոտորիմ · կեղծաւորիմ արդար, և արդեամբք ամբարշտեմ · Պարիմ ՚ի պարս հեզոց, և ընդ այսս կաքաւեմ · ՚ի մարդկանէ գովիմ, և ՚ի տեառնէդ պարսաւիմ · ՚ի հողածնելոցս երանիմ, և յորդւոյն լուսոյ աւաղիմ · հաճոյանամ յետին ռամկին, և թագաւորին մեծի յաչաց ելանեմ · Օտարանն դատաւորին թողեալ, խառնակրօնիցն աղերսեմ · հերքեալ ՚ի վեհիցն, սոսկականացն սպրդիմ · մարմնովս արտաքուստ պճնիմ, և անձամբս երփնիւ ճոյին ճանաչիմ · հպաւորիմ դաշն հաստատել, և ուխտակորոյս արտաքս մերժիմ · Յայսօր մաքուր հոգեկիր, և վաղիւ մոլի խելագար · զվերունի պատուէրն լքեալ,

թե-

թելադրութեն օձին հետեւիմ . որխնամ զօրագէս ,
և փառաթարգոյնս ընկըլիմ . զծանրութի աւուրն
բառնամ , և 'ի ժամ փորձուն անմասն եղանեմ . 'ի բա-
ցուստ ձայնէն խօսիմ , և 'ի պատասխանատուութեն
պահու պապանձեալ կարկիմ . 'ի յելս արեւուն հա-
րուստ երեւիմ , և ընդ երեկս ունայն դեգերիմ .
'Ի յաթոռս ծերոց բազմեալ , և խելայեղից կցոր-
դիմ . Ննջեմ խեթիւ , և արհաւրօք զարհուրել զարթ-
նում . Ո՜ անդաստանս կամացս՝ չարաչարս հերկեմ ,
փոյթ խնամով 'ի չարիս . միշտ անառակ որդիս . ան-
դարձ տարագրեալս . անզղջական զառածեալս . ան-
մխիթար տրտմեալս . ինքնադրաւ դերեալս . մահու
և ապականութե ծառայեալս . անողոքելի տանջեալս .
անփրկելի մատնեցեալս . անպատուաստելի հատու-
ծեալս . անարծարծելի շիջուցեալս . անկազդուրելի .
խորտակեալս . անհանդերձելի կործանեալս . Ու եթէ
պարտ է զաստուծն աստանօր ասել անօրինեալս ան-
ձին նախատինս , ահա գրեմ , գրեմ և ոչ անխնայեմ
'ի խուխս նիւթեալ գեհենին . Մատուցածս նախան-
ձու նորոյս ադամայ երկնայնոյ , որք և կայենն աւա-
քին՝ ճնոյն և հողեղինին . որ ունիմ զբնաւն աստուստ
'ի յանձին ընչանակ ամբաստանութեանս , ոչ զընչոյս
տուրեւառուն , այլ զբանիցս կշտամբուն .

3 Ու արդ՝ ո՞ւր են փրկութիւնքն , ուր սկզբնա-
հայրն հաւատոյ՝ 'ի յուսահատութեանն վայրի՝
զանդթութեն իմ չարիս կրկնէ . մեծն մարգարէից
քարամբք բանից կոչկոճէ . արին բարեփառ՝ աշտէին
նիզակաւ՝ 'ի մահ տատանէ . պատկեր Ճշմարտին՝ ընդ
աքարու համոյնիւ ջնջէ . ծածարեալն վեհից՝ յոր-

դողացն վրիժուց մատնէ․ մարգարէածին տեսանօղն՝
ընդ ամաղէկացուցն առաջի տն սպանանէ․ Նախան֊
ձաւորն ոյ՝ երկնատեղաց բոցովն վառնէ․ ստուերին
լուսմն՝ և նորոյս սկիզբն՝ հեծանացին ընտրութեամբ
հոսէ․ պետն առաքելոցն՝ ընդ սափիրայի ՚ի կենաց
զրաւէ․ զարմանալին քննութե հոգւոյն՝ բուրումն
ինձ մահու՝ ընդ կենացն քարոզ խառնէ։ Արդ՝ անա֊
չառք և ինձ կաճառք երջանկացն, և ուժգնութեան
հրամանի վերնոյն՝ որի սպառազէնք․ ընդ հրեշտա֊
կացն՝ և մարդկի․ ընդ ոխեզերաց երկրի՝ և տարերք․
ընդ անզգայիցն՝ և շարժողականք․ որովք դատեալ
միշտ լինիմ տուժիւք լկանաց՝ յօրինակ և յիշատակ
ստկալեացն ապագայից, իբր հողմով փոթորկի ա֊
լեաց յաւէտ մրրկեալ կենացս վտահութիւն՝ մնոյ
անկայուն ՚ի հաստատութենց։ Զոր եթէ ոք իմաս֊
տութե ՚ի քննին առեալ խուզեսցէ զլուղակացն բաղ֊
մատեսիլ զանազանութիւն, զմնուն փոքունս ընդ
մեծամեծացն դասեալ, որ առանց թուոյ և քանա֊
կութեան համարոյ՝ թինդս առեալ անբաւ երամոց,
եռան զեռան սլանան ՚ի մարմնիս ծովու, վկայեսցէ
և հաստատեսցէ ճշմարիտ լինել զասացեալս բա֊
նադրութիւն․

4 Ալ դու ինքն օրհնաբանեալ անմահ թագաւոր՝
բարի երկնաւոր մարդասէր քս, ոյ կենդանւոյ
միածին որդի, հզօր, բարձրեալ, ա՛նքննին, ա՛նճառ,
քա՛ղցր, ա՛հաւոր, սաստեա՛ ՚ի ձմեռն ամբոխեալ ա֊
լեաց ոգւոյս ծփանաց․ արձանացո՛ զծարաւս մոլե֊
դին շարժման սրտիս խռովութե․ ընդոտնեա՛ ՚ի սանձս
կապոյ երասանաց ըմբռնման՝ զընդեալ մտացս վայ֊

րագութիւն ։ Եղիցի՛ խաղաղութի՟ հրամանաւ մե-
ծիդ՝ ամենավարան բքոյս սասանման ։ սաստկեա՛ խա-
փանեա՛ զբազմագլխեան անդամս ուրուականս գաղտ
նեաց ամօթոյս՝ երկրակենցաղս հեծից ։ Կորուսցես
աղօթս մտամատոյցս զայս նորընծայ տառ ողորմա-
ծերս թախծագին ձայնի ողբերգարկութեան այսր
մատենի ։ Հա՛ն 'ի խորոց մահուս անդնդոց՝ չքնաղ
ապրեցեալ , ընդ մարգարէին փրկելոյ ։ ընկա՛լ զխոս-
տովանութի՟ անձնադատ բանիս 'ի հոտ անուշից ։ շնոր-
հեա՛ մխիթար դառնութե՟ վշտաց ուժգին հեծու-
թեան յուսահատելոյս ։ Եւ քեզ ընդ հօր հոգւովդ
սրբով փառք պատիւ և իշխանութի՟ յաւիտեանս ։
ամէն ։

Սրբոյն յաւելուած կրկին հեծութե՟ նորին հայցողէ , առ նոյն աղէրս Տողբանաց բանէ ։ 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ ։

* Բան . ՀԲ .

I Արդ ահա ձե՛զ ասեմ ո՛վ եկեղեցիք միանձանց՝
և աշակերտութի՟ք կրօնաստանաց , որք մեր-
կամարմին մատանցդ ձեռօք՝ առ ակնկալու-
թիւն յուսոյն պարգևաց բարեացն անբաւից ա՟ն
զենուորեալք , որոց զայս սեղան հանդերձանաց
խորտկաց բանից ընծայեցուցի , ընկալարուք զայս ա-
ւանդութի՟ խոստովանութե՟ 'ի շինուած փրկութե՟
հոգւոց ։ Ծաներուք սովիմէք զմարմնոյս պարտու՟ ։
յիշեցէ՛ք զմարգարէականն՝ ընդ առաքելականին ա-
ւեալ մեզ 'ի խրատ , զի մի՛ պարծեսցի ա՟մ մարմին ա-
ռաջի ա՟յ , և ո՛չ ոք է արդարն և ո՛չ մի ։ Օ տրու-
նա-

նականն մի՛ մոռանայք , 'ի կատարածն իսկ պատուի֊
րանին դոգջի՛ք զձեզ ծառայս անպիտանս . մի՛ եղիցի
լինել ձեզ որսք խաբողին . զգուշացարո՛ւք և դրոյն ,
թէ կերակուրք նո՛ր ընտրիքն . Քանզի և ես իսկ ,
որ զայս նուաղութի՛ն մատնաւոր պտղոյ ձեզ ջամբե֊
ցուցի , վկայեալ զանձնէ կամաւորական սուտանք
բխուր բամբասանաց՝ անբժշկական մեղանաց , 'ի սկզբե֊
նաՀոյրն սկսեալ մինչև 'ի սպառումն ծննդոց նորա՝
կամայականն յանձնառութե՛ Հաստեցի եդի զիս ա֊
մենայնիւր պարտական չարեաց .

2 Լուոյ յումեմնէ ոչ պարտաւորէ , և ո՛չ Հաճե֊
ցայ , 'ի յասելն նո՛ր անյարմարապէս առ այն , որոյ
առաջի ո՛չ է արդարանալ մարմնոյ երկրածնի , թէ ո՛չ
երբէք շնացայ , ո՛չ պոռնկեցայ , և ո՛չ զաշխարհիս ինչ
Համբուրեցի ճաշակս մաՀու . Այլ ո՛չ ընդՀատ ինչ
յանօրէնութէ . Թողցէ՛ նմա տր ած զայսոսիկ , թէև
ճշմարտիւ իսկ դրեցաւ , ո՛չ ընթացաւ , որքան թէ
գթեաց , 'ի յասել զանյարմարան 'ի դիմաց ժողովըր֊
դեանն իսրայելի՝ բանիւ զաքարիայ , օրհնեալ տր , և
մեծացայք . որ է փարխեցուոյն ձայնի կերպարան .
Բայց ես քանզի գիտողին տյ մատնեալ եմ դատաս֊
տանի , որ զկիրս աներևութիցն մնաց 'ի կշիռս ե֊
դեալ Համարի դատել զիս նոքօք ամենիւրաւ Հա֊
տուցմամբք , ո՛չ կերպարանեցայց տեսողին . ո՛չ կեղ֊
ծաւորեցայց քննողին . ո՛չ ստեցից զոչ գործեցեալսն
նկատողին . ո՛չ խաբէութե՛ ընդ միտ ինչ մտից մե֊
ծին . ո՛չ 'ի տեսիլ բարւոյ՝ ցոփուն զչարս քողարկե֊
ցից . ո՛չ 'ի պատկեր ընտանի՝ զապիկարս երբէք յար֊
դեցից . ո՛չ խենեշեցայց 'ի զարդ օտարոտի . ո՛չ պըճ֊
նե֊

նեցոյց այլով պայծառութ̃ե․ ոչ պաճուճանս յարմա֊
րեցից ոգեղութ̃ես գեղոյ․ Ո՛չ որք մեղաւոր իբրև
զիս․ ոչ որք անօրէն․ ոչ որք ամբարիշտ․ ոչ որք անիրաւ․
ոչ որք չարագործ․ ոչ որք վրիպեալ․ ոչ որք սխալեալ․
ոչ որք մոլեգնեալ․ ոչ որք խարդախեալ․ ոչ որք շաղա֊
խեալ․ ոչ որք ամաչեցեալ․ ոչ որք դատապարտեալ․ Ես
միայն եմ, և այլ ոչ որք․ ես ամենայնն, և յիս ա̃մյն։
Ո՛չ հեթանոսք, զի ոչ գիտէին․ ոչ հրէայք, քանզի
կուրացան․ ոչ ոդէսք և խառնիճաղանճք, քանզի
յիմարք էին իմաստից․ Աետ վարժից կոչեցայ՝ յան֊
ձինս դատախազ․ ռաբբի ռաբբի անուանեցայ, և ըղ֊
դոլեստն առ ա̃ծ՝ եղծի․ բարի ասացայ՝ առ եղկու֊
թեանն ժառանգութ̃ի․ ո̃բ վկայեցայ 'ի մարդկանէ,
որ եմ անմաքուր առաջի ա̃յ․ արդար դաւանեցայ՝ ա̃մ
իրօք ամբարիշտս․ հեշտացայ 'ի գոլեստ մարդկան, զի
ծաղր եղէց յատենին ք̃ի․ յաւաղանէ կոչեցայ ար֊
թուն, և ես 'ի քուն մահու ննջեցի․ 'ի փրկութ̃են
աւուր հսկօղ յորջորջեցայ, բայց զգաստութեանն
աչս կափուցի․ Ո՛հ դատաստան․ ահա յանդիմա֊
նութ̃ի․ ահա նոր կշտամբանք, և հին դատապարտու֊
թիւն․ ահա անօթ գիմաց, և տագնապ հոգւոյ․ ահա
խնդիրք փոքունց, և կշիռք մեծամեծաց․

3 Ո՛չ դու միայն՝ տէր ա̃ծ մարդասէր, անոխակալ
և երկայնամիտ, համարեա՛ց մեղապարտս անձին՝
ընդ վերջին պարտաւորութեան աւուրն ահաւորի՝
զայս կսկծեցուցանօղ ինքնաբանական նախատինս․
Ա՛հ լուայց 'ի քէն զայսոսիկ՝ գըթած, փոխանակ զի
ես ինձէն անձինս գրեցի․ Որդ՝ բարձցես և վե֊
րացուսցես զայդ պարտաւորութ̃ե կանոնիս՝ ընդ քեզ

կա֊

կապելոյս տենչանօք հոգւոյս : Տա՛ն զնախատինս պատկառանաց խոյտառակութեն . ծածկեա՛ աջող-կարողութե զողդեղ տեսակ մարմնոյս մերկութեան . մատո՛ հանգստեան զթօպեալս ուժգին մեղացս բե-ռամբք : կարգեա՛ ինձ սահման հեռոց բարութեան՝ առ ելս կենացդ . պահեա՛ յիշատակ ինձ ողորմութե՝ և զկնի մահու՝ կեա՛նք ամենեին, օրհնեալ յերկինս, և գովեալ յերկրի . բարեբանեալ միշտ յամի՝ յաւի-տեանս յաւիտենից . ամէն :

Մ՛ Էրգոյն յաւելուած երկին հեծութե՝ նորին հանճարի, առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի : Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ :

* Բան . ՀԳ .

1 Թագաւո՛ր բարձրեալ հզօր ահաւո՛ր օրհ-նեալդ միայն տր յս քս, քո՛ է փոխարկել յանակնկալս կենաց յուսահատութեան՝ զտառապելիչ անէծս՝ առ կեցուցանող օրհնութիւն . ընդ-պարսաւանս վհատութե՝ առ զուարթացուցիչ դո-վութի . ընդ ամօթոյն՝ համարձակութի . ընդ պատ-կառանացն՝ պատիւ . ընդ տարադրութեն՝ յոյս բա-րութե . ընդ բաժանմանն՝ անկնկալութիւն միութե . ընդ սպառնականացն բանից՝ ողջակոն սփոփանս . ընդ միանգամ դատապարտութեանն՝ կրկին ապա-տութիւն .

2 Ողորմեա՛ տէ՛ր՝ մահու մեղապարտիս յաւուր ար-ձակման շնչոյս կենդանութե, մինչ աչացս ողոր-մագին հայեցուածս ՚ի բարձունս կողկողեցի՝ զաղ-մարկածեան ուղղոյն զանզերծ ընթացիցն զանխախ-ժե

չելին ճանապարհ յաչս բերելով՝ մնացս տեսանե–
ամբ վտանկեալ. և՛ի յերդ բնակութե յարկիս նը–
կատեալ յելիցն շաւիղ, թշուառացեալ կիսամեռու–
թեամբ, դիմօք սպլոյլութե, տատանմամբ մտացս,
կարկամ հառաչմամբ, նուաղ հեծութբ՝ նրբական
ձայնիւ, յոգի թախծութե յոգնամասնեայ տարակու–
սանաց՝ 'ի խորոցս աներևութից զգործեցելոցս ող–
բալով հառաչեմ. Կարօղ ես բարեգութ՝ և անդ–
հրաշագործել յաւէտ զօրեղութբ՝ ասելով, թէ ողջ
եղիջիր յոգւոյդ խորտակմանէ. և կամ թողեալ լի–
ցին քեզ մեղանք քո. կամ թէ երթ 'ի խաղաղութի
սրբեալ 'ի մեղաց. Նու զոր յայնմ ժամու ոչ ժամա–
նեցից պաղատել, այսօր ընկալցիս մարդասիրապէս,
ով երկայնամիտ բազմաշնորհ ամենակեցոյց. Յորժամ՝
որ այժմս բանապաճոյճ խոլոխտաձայն սիգայօղ բարձ–
րապարանոց՝ անկեալ դնիմ դի անկենդան. կարկեալ
'ի խօսից. կաշկանդեալ ձեռօք. լքեալ անդամօք.
խփեալ շրթամբք. կափուցեալ աչօք. Տախտակի ան–
շարժուն. կոճղ կիսայրեաց. արձան անզգայ. պատ–
կեր անբարբառ. դոյութի անշունչ. ողորմելի տե–
սիլ. աշխարհելի կերպարան. ողբալի օրինակ. եղկելի
դէմք. արտասուելի նմանութիւն. լռեցեալ լե–
զու. ցամաքեալ խոս. թօթափեալ ծաղիկ. ծորեալ
դեղ. շիջեալ ղամբար. դատարկ կոկորդ. խորտա–
ցեալ սիրտ. աղխեալ ազդարան. սպառեալ ալէւր.
թալկացեալ մարմին. ժողխեալ որովայն. քակտեալ
տաղաւար. կտտրեալ ոտք. բաժանեալ յօդք. հա–
տեալ ծառ. սղոցեալ արմատ. թողեալ տուն. ջնջեալ
արտ. ստորախաղեալ բոյս. օտարացեալ բարեկամ.
մա–

մոռացեալ պահեստ․ թաղեալ գարշուն․ մերժեալ
առելի․ բարձեալ խէթ․ անարգեալ կմախք, և իբր
զանպիտան առ ոտն կոխեալ։ Կարօտեալ այլոց մաղ-
թանաց, որք զհաւատոց թշուառիս ձայնիւ նուա-
գեալ աղերս հառաչման, ցօղով արտասուաց՝ բա-
րեբարիդ գթութեան ՚ի բարձունս տարածանեն։
Օ առ քեզ դարձն յեղանակեն յարգահատելով, զոր
օրհնեմ․ զնշան խաչիդ փրկութե, զոր երկրպագեմ․
զպարութեն ճշմարտութի, որում հաւատամ․ զփա-
ռաւորդ քո յայտնութի, զոր փառաւորեմ․ զդատա-
տանիդ ահաւորութի, զոր խոստովանիմ․ զբանիցդ
յանդիմանութի, յորմէ զարհուրիմ․ զհոգւոյդ սբյ
ինձ ուղեկցուի, զոր պաշտեմ․ զօծմանդ տեառնա-
գրութիւն, զոր և համբուրեմ․ զթագաւորելն ընդ
քեզ՝ տէր յս, որում պաղատիմ։ Արդ լքաւ՝ մեր-
ժեցաւ՝ բարձաւ՝ տրոհեցաւ՝ փախեաւ՝ սրացաւ՝ ան-
ղի ես կցորդութի զուգութե կենցաղոյս կենդա-
նութե․ և յուսոյդ որ ՚ի քէն պարգև՝ մնացական և
անջնջական յիշատակարան պահեցաւ։

3 Տես ողորմութեամբ ՚ի տարակուսանս վտանգելոյս՝
միայն բարեգութ փառաւորեալ որդի այ, քա-
ւել, բժշկել՝ կենդագործել՝ պաշտպանել՝ նորոգել՝
նկարել՝ կանգնել՝ հաստատել՝ վերստին ստեղծագոր-
ծել յերջանիկն անարատութի․ քո է կարողութի,
քո է փրկութի, քո ողորմուի․ չիք քո անկարուի,
այլ ամենևին զօրութի, բարձրութի, իշխանութի,
անվախճան թագաւորութի, իսկութի, ինքնութի,
ամենատեղի բացարձակութի, բարերարութի, լու-
սաւորութիւն․ փառաւորեալ տիրապէս, անպակաս

և

և անյաւելուած , խնկեալ խորհրդով անթարգմա֊
նելեաւ յերրորդութեդ սրբում գոհաբանեալ յա֊
ւէտ . և ես առ սմին ՚ի նոյն պաշտօն հաւասարութե
միապատիւ զուգակնութե , երէկ և այսօր՝ և յա֊
ւիտենից յաւիտեանս . ամէն :

Մ ՚Երատին ցուցելուած հրէին հեծութե՝ նորին հոլովէ , առ նոյն
աղէտս մաղթանաց բանի : ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ :

* Բան . ՀԴ :

1 Ս՚րբոյ երկնաւոր՝ տէր բոլորեցուն , առ ամ
բան՝ յամի միշտ երկայնամիտ , ով կենդա֊
նւոյ անքննին որդի : Սա հա անդ է ողոր֊
մելն խնայէս , յորում հաստատ անկնկալութիւն վաս֊
տակոյն . անդ է բարեգործելն , յորում տեսութի
իմաստից խափանեցաւ . յայնժամ ժամու է մարդասի֊
րելն , յորում ակարութեն վտանգ պաշարեալ տի֊
րեաց ներքոյ և արտաքոյ : Նդանօր է բժշկութի
ամօթոյն քոյ ձեռինդ , յորժամ բնաւ անդամոցն տե֊
ղի եւ կենդանութիւնն . այն վայր է այցելութե ,
յորում ելք ճնարից ոչ գոյ : Այն է քո մեծութի ,
յորժամ զյուսահատութեան վէրն ողջացուցանես .
այն է հարազատ քումդ ազգակցութե , եթէ յանա֊
կընկալն ժամու արուեստաւորեսցես փրկութիւն :
Այն է հանդիսարան քում յաղթանակի , եթէ ըղ֊
փակեալն մուտս կենաց ՚ի սպառումն շնչոյս՝ բացցես .
այն են քո շնորհք վայելչականք , եթէ զչարեացս ի֊
մոց մոռացեալ՝ զբարեացդ քո յիշեսցես : Յայսմ ես
անոխակալ , եթէ ապախտաւորիս՝ Ը երախտաւորացն

խնա֊

խնամարկեսցես ․ ՚ի սոսին ծանեալ գիտացից , եթէ նայեցար ՚ի նուէր բանիս՝ նախնի գթութե՟դ , եթէ զսովորութի՟ն չարեացս բարձցես ․

2 Յաղագս այսորիկ հիւսին բանք , և եղանակին նըւագերգութիք , յորժամ տէրն բարի՝ չարն ծառայի՝ զբարեգործացն պարգևեսցէ , որ մինչ իրաւամբք մնասցէ բանտի , նա յարքայական ապարանս զնա հանգուսցէ ․ մինչ հրաւիրեալ է ՚ի դուռ տղմոյ , նա ՚ի բազմականս ամենապատիւս դահուց գրգեյուցանիցէ ․ մինչ բրելոյ զաջն գիտեսցէ , նա ՚ի բարձրութի՟ բերկրութե՟ հայեցուցանիցէ ․ մինչ ծառայութեան մատանցն ապաւէ , նա մատանի համարձակութե՟ մատուցանիցէ ․ մինչ հայի հարուածոյ դանից , նա գթոյ գիրկս արկանիցէ ․ մինչ պատրաստել յուսոյ կորստեն , նա երևելի տեսողաց բազմաց առնիցէ ․ մինչ ակն ունի սաստկման մահու , նա ընդ կենացն և փառս ընծայեցուսցէ ․ մինչ հատման գլխոյն նայեսցի , նա զնոյն պսակաւ պայծառացուցանիցէ ․ Այս պտուղք օրհնութե՟՝ գթած , սքանչելարմատ քում շառաւիղաց ․ այս արդասիք կենաց՝ արարչականդ քո հրամանաց ․ այս իղձք խորհրդոյ՝ խոստավանեալդ քո տենչանաց ․ այս նշոյլք լուսոյ՝ ամենասփիւռդ ճառագայթից ․ այս ախորժութի՟ ճաշակաց՝ բարեբանեալդ քո քաղցրութե՟ ․

3 Քո՛ միայնոյ են այսոքիկ՝ տէր , ՚ի քէն աղերսագրել ինձ զսոսին ․ ահա՛ զքոյդ յատուկ աղերս աղաչեմ՝ օրհնեալ , ՚ի քոյոց այտի պարգևեալ շնորհեա՛ ․ բա՛ց տէր զգանձս քո բարիս , ըստ աղերսանաց առակին ․ Մի՛ խառնեսցես ՚ի համբարս բարեաց քոց՝ ՚ի

'ի չարեացն իմոց . մի՛ շտեմարանեսցես զատելիսն քո՝
որ են ոխութիւնք և ցասմունք , ընդ սիրելիսն քո՝
որ են գթութիւնք և ողորմութիւնք . մի՛ պահեսցես 'ի
ստացուածս քո պաշտելիս՝ զանախորժելիսն քո՝ որ
են մթութիւնք և դաժանութիւնք , և զիմ փափաքելիքն՝
որ են մեղք և թշուառութիւնք . Մի՛ գրեսցես աջովդ
օրհնութեան 'ի մատենիդ կենաց՝ զմուրհակ պարտուց
իմոցս անիծից . այլ զանձնարարութեան ինձ համարեալս՝
մեծացուսցես կրկին առաւել զանուն քո տէր՝ 'ի
նոսին , ցուցանել զդոյն ինձ դիւրինս և հեշտակա_
նագոյնս : Շատ են իմ պարտիքս և անդր քան ըզ_
թիւ , այլ ո՛չ այնքան հրաշալիք իբրև զքո զողորմու_
թիւնդ . բազո՛ւմ են մեղանքս , այլ յաւէտ են նը_
ւաղեալ առաջի քոյդ ներողութեան . յանձինս են չա_
րութիւնս , այլ յաղթական են համայնից՝ հզօր ա_
մենակալդ , քոյդ մարդասիրութիւն . ինձ են անհամար՝
իմոյս անձին բիծք , այլ քեզ՝ յոյժ գրաւեալ են ընդ
սահմանաւ : Ոչ են այնքան զօրաւորք առ կենդա_
նութիւն զէնք մեղանաց պատկառեցելոյս պտղաբե_
րութեան , որքան յիշատակ մահու կենդանութեանդ՝ առ
վանումն կործանողին բռնութեան . Ո՛ ինչ ազդեսցէ
փոքր խաւար՝ առ ուրդ ոյ . զիա՞րդ բաւեսցէ դոյզն
ինչ աղջամուղջ՝ մեծի ճառագայթից . զիա՞րդ համ_
բարձցի կշռեսցի ընդ խաչի քո կրից՝ խակուի հեշ_
տութեան՝ մարմնոյս ակարութեան : Ո՛ ինչ երևեսցի
յաչս ամենակալիդ քոյ առատութեան՝ կոյտք մեղանաց
իմ անեզերաց . ահա կշռե մի հողոյ դիւրափխրելի՝
'ի կործանութեան բախման վանեցեալ , իբր զպղպջակ
անձրևոյ բազմազեղ հոսմամբ քո կամացդ՝ չքացեալ

պայթեալ անդաստին ։ Ո՜ ինչ պիտոյ են քում զօ-
րութեանդ ամենաշնորհ կարողութե՟՝ ժամանակաց առաւելութի՟՝ առ յանցուածոց իմոց քաւութիւն . ո՛չ քթթել մի ական . ո՛չ խուն մի տեսութի՟ ածանցական . ո՛չ սակաւ մի նայեցուած փայլական . ո՛չ կիսամասնեայ յամրութի՟ . ո՛չ փութացելոց ոտից յեղեղուածն . ո՛չ յելից բարձրութենէ միոյ կանգնոյ կաթի անկանելոյ . ո՛չ գիծ մի չափոյ՝ մազոյ հեռացելոյ . ո՛չ [illegible]ուղից արագութի՟ . ո՛չ շնչոյ տարևառութի՟ . ո՛չ ինչ յոյժ յանդգոյ և յանտպառուորական նմանուէ անձև օրինակաց յաւէտ անկայից՝ այնքան առ ժամայնք , հան հարևանցիկք , որքան եղծմունք , ցնդմունք և հալմունք մեղաց սառնամանեաց պահեստի՝ քումդ զօրութե՟՝ ա՟ծ ա՟մի տ՟ր յ՟ս ք՟ս որդի անքննին կենդանածնդ ա՟յ ։ Որ տաս զպարգևես արեքաղցրութե՟՝ չարաց ընդ բարիս . և անձրևես երկաքանչիւրոյն անաչառապէս ։ Այլ ես . սահմանես իրաւամբք՝ և զվտանգս կրիցն հաւասարաբար . որոց մեծ է հանդիսան առ ակնկալու՟ պարգևին , փոքր խթանաւ փորձութե՟՝ զսակաւու՟ պարտուցն աւտէն վճարես . իսկ որ զերկիր ընտրեցին , ներես ողորմութե՟ , տալով և սոցա դարման ընդ նոցա՝ միշտ առ քեզ դարձին սպասես ։ Եւ քեզ փառք ամենազօրիդ՝ առ ա՟մ հրաշագործութի՟ բարեխնամող երկոյնմաւն , օրհնեալ յաւիտեանս . ամէն ։

Լու

Մերատէն յառելուած նրէն հեծութբ՝ նորէն հաչողէ, առ նոյն աղերս ողբանոյ բանի. 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ.

*Բան. ՀԲ.

1 Նաւ արդ՝ ընկղմեալ զմոլեալ և խոպան ծածկեալ 'ի յանճառութէ առաւելութեն բազմամասնեայ յաճախութեան մեծիդ երախտեաց, որ ամենառատ լոմամբ անհուապելեալ՝ յաջմէ և յահեկէ 'ի դիմաց և 'ի թիկանց համբարեալ կան անբաւութիւնք.

Պարզեալ առ նմին չքնաղապատիկ երրորդութիւն՝ ածային հոգւոյն աղերսեալ, որ ինչ յաստուածեղէն առհմանեայս աւանդութիւն՝ թաւ ձիս լուսաւորութբ եկեղեցւոյ դասանութբ մկնապէս եղեալ աստանօր. Իսկ որ առ անշնչական նիւթեղէն յօյանի երանաւոր ներգործութբ անձանէլ.

2 Մատուցանեմ ընծայեմ դարձեալ աստանօր աւանդ գովեստի դաւանման ճշմարտականի, Զի ոչ երբեմն հերձուածականին չարափառութբ ամենապատիրն խաբէութբ՝ նենգողին կարթիւն հատուածեալ 'ի բաց հերքեցայ՝ ելեալ 'ի դրախտէն, արդ միաւորականաւս այսու ուղիղ ամբծութբ՝ 'ի յաւանդ խնկապէս շնորհի անդրէն միւսանգամ համբարձեալ սովիմք՝ 'ի Թուխս Թեւոց լուսոյ, ահա յերկինս ժամանեցից հեռացեալ.

3 Ի Սքանչլի յարգանդէն՝ յորում յղացայ հոգւոյ երկամբք ծնիցեալ, զմեծ և զերջանիկ դշխոյ անարատ՝ ամենից կուսից իսկուհի՝ զպանծալի մայրն իմ գովելի՝ պարտ է կանոնաւ սահմանի բանի ար-

ձա-

ձանադրել յայսմ մատենի · զի ծանիցի ցուցցի՝ և
այլոց ևս ապագայից ազգաց պատմեսցի որքանուն
փառաց խնկելոյն՝ արժանաւորապէս պաշտամամբ պատ֊
ուեալ, իբր մաքուր մարմին՝ ընդ գլխոյ մարդեղու֊
թեան բանին այ, ՚ի յիշատակ Ճառիս հաւատոյ՝ եր֊
րորդութեն դաւանութե : Եւ արդ՝ ՚ի յայս օրի֊
նակ հոգենկար պատկերի բանի, որ զխորանէս լու֊
սոյ յարմարի՝, ընկա՛լ զիս՝ գըթած օրհնեալ, քաւե֊
ցեալ և սրբեալ ՚ի սմին : Զա՛ն սովաւ ՚ի հոգւոյս ըղ֊
նախատինս մեղացս · անմեղս և անբիծս ընդ հովա֊
նեաւ սորին բազմեցո · յաւե՛լ զտիրս ՚ի տունն դա֊
թի, և անտուստ փոխեալ ՚ի տունդ այ, ըստ մարգա֊
րէին ձայնի՝ որ ՚ի քեզ՝ յս՛ ակնարկի : Մի՛ սոսկ ըղ֊
մարիցն, և մի՛ անօգուտ զելից հեռաւութի՝ արաս֊
ցես · մի՛ զհաւատոյս ջերմուն՝ ցուրտ համարեսցիս,
և մի՛ զհամբոյր ողջունիս՝ անկարդ ինչ վարկանիցիս ·
մի՛ զպաշտօնն՝ ապաշնորհ դրեսցես, և մի՛ զերկրպա֊
գութին՝ անխորհուրդ լքցես · մի՛ անպտուղ լիցի
տեսականութի պատկերին, և մի՛ անշնչյլ՝ կերպարա֊
նին սքանչելութի · մի՛ անհուր ողջակիզին սպանդ֊
մեռցի, և մի՛ պատարագ ուխտի այս Ճաշի՝ արտա֊
քոյ ցրեսցի · մի՛ Ճաշակդ լուսոյ՝ ինձ մահու լիցի,
և մի՛ բաժակ քո կողիցդ արեան՝ ՚ի դատապարտու֊
թիւն եղիցի :

4 Աղաչեմ զքեզ՝ տէր յս՛ միդ յէութէդ, որով
զգխոութի հօր քոյ և հոգւոյդ այ Ճաշակեալ
ծանեաք · քանզի ՚ի քեն իսկ վարդապետեալ զամե֊
նապարգև կարգս եկեղեցւոյ, և ՚ի սմին աղօթանը֊
ւէր լուսարան կենաց փրկութե բարեաց, տարածեալ

ըղ֊

զսիրտս՝ ձեռաց համբարձմամբ՝ զայս կնդրուկ բանի ընակողիդ 'ի սմա՝ տիրողիդ բնաւից երեքսրբենիդ մատուցեալ, յաւէժ ընծայեցուցանեմք այսու բար-բառով բարեշնորհութեան.

Յաղագս որ 'ի Նիկիայն սահմանեցաւ բան, այլ եւս խորհրդածութիւն ածային աւանդութե.

5 Փառաւորեմք վերածայնեալ նուագօք օրհնութեան երգոց՝ 'ի հաւատ պաշտաման բանի՝ զեա-ըեհրամն պատճառն եղելոց՝ զերրորդութիւն անսկիզբն՝ անհամեմատ բարձրութեամբ՝ անհասական խորհրդոց եւ անըմբռնելի իմաստից, անզննելի ըղ-գոյութեց եւ անբերելի եղելոց. քանակութի վեր-նականն երկնի, եւ անսահման ներքնայն խորոց. լը-րութիւն սպառմանց, եւ նախադրութի սկզբանց. մի՝ յերից անշփոթ կերպից. եւ երիս՝ միոյ անհատուա-ծելի խկութեց. 'ի վեր քան զմաց անպարգելութի՝ յա-րաձգեալ տմ ուրեք բովանդակ։ Անփոփոխ բարի. անսասանելի ուղղութի. անխառն կերպարան սիրոյ. մեծութի անյաջորդ. բարձրութի անխոնարհելի. ան-վատնելի տեսականութի. բարերարութի աննուազելի. կամք կայուն. հրաման կենդանի. ակնարկութի փրկ-չական. երանութի ճշմարիտ. ակնկալութի հաւատոյ. խոստումն անստելի. աւանդ որդասաւոր. ստոյգ ա-ւետիս. վերամբարձութի անձեռնարկելի։

6 Մի հայր՝ միայնոյ որդւոյ՝ միակն հոգւոյն պատ-ուեալ. ամենահարուստ բարութ՝ ամենեւին ու-նայն 'ի չարէ. օրհնաձայն գոհաբանութեամբ՝ ամենքնին ներբողիւ գովեալ.

7 Մին

7 Ա՜յն բարձրեալ ահաւոր անուն՝ համապատիւ կցորդութեանց , անպատումն ազգականութեանց , եռանձնեանն զուգակցութեանց , անյաւելուածն լրականութեանց , ինքնիշխան կամաւորութիւն պատուասիրեալ առ հայրն հանդունատիւ՝ գործակցութեամբ հոգւոյն սրբութե՝ խոնարհեալ իջեալ ՚ի յերկնից , աննուաղ գոլով յընտանի փառայն , հաճեցաւ մանել յարգանդ մայրենի ածածին կուսին մաքրութեան . յորում անձեցոյց զնոյն օրհնութե՝ ՚ի լուսասահման անդաստանին անարատութե , ընդ ամենակատարն էութե համանեալ յանանջրպետ միականութի՝ թափանցական խառնութի յածութեն ողի՝ բաղկացոյց զգոյութի չնչոյս հրաշապէս . Որով անսամփոփելի երասանաւ սանձոյ կրթութե՝ զստահակութիս իմ հանդարտեցոյց . և կամաւ ընծայեալ խաչին՝ ամբարձաւ ծաղկին պտղոյն կենաց՝ ՚ի ծայրս լրութե անմահականն անկոյ , ՚ի մահ վիրաւորեցաւ , ածութեն անընդմիջելի ՚ի մերասերն մարմնոյ , որով կենացոյց զգործին պարտեաց , արարչութեն խոկութեան՝ ՚ի նմին յաւէտ անբաժանօրէն ընդ նիթական մարմնոյն վշտացեալ . Իջեալ ՚ի վայրս խաւարային դժոխոց , եհան զկապուան իւրաստեղծ ՚ի կապանաց օցատղին . և իբր ՚ի նիրհմանէ քնոյ զարթուցեալ , յինքն նհանջեալ զգիտցումն մահու , կանգնեցաւ կենդանացաւ ածապէս՝ ելեալ ՚ի յերկրէ հայն կենաց և հոլին հօտից բանաւորականաց . Հաւատարիմ եղև յաշխարհի . և երևեցեալ նոյնութ՝ ամենեքին աննուաղելի , որ էին համոյն , և համբարձաւ բովանդակ . բազմեցաւ նստաւ ՚ի գերունակն

դա_

դաշոյս՝ նախնականին պարզութե՛ արարչական փա_
ռաւորութի : Զոր խոստովանիմք ա՛ծ բարերար և
տ՛ր բոլորից . որ դատի զա՛մ երկիր արդար ընտրութ
յաւուրն մեծի . որ ինքն է սկիզբն՝ և ինքն կատա_
րած . նոյն առաջին՝ և նոյն առյապայ, անպակաս բո_
վանդակութ թագաւորեալ ՚ի լոյս անմատոյց :
8 Օրհնաբանեմք ընդ հօր և որդւոյ՝ և զանբաւա_
նելի բղխումն՝ նորին փառակից հոգւոյն սրբո_
թեան : Որ ստեղծ զբնութս և կենդանածնէ զամե_
նայն . որ անդստին խաղ ՚ի բնէ համապարփակ մթու_
թե աշխարհականն միջի՝ շրջէր նկարէր և կերպա_
րանէր ամենունակ ջուրքն անբաւութե երկրասա_
րածն ծովու՝ ՚ի կատարումն արդեան խորհրդոյս՝ ըղ_
տր առաջանն լուսոյ : Նմա արար, և այժմ գործէ .
դպայայց, և միշտ կատարէ՝ արուեստ, պանծելիս .
նախատեսութիս որբանելոյ . աղդմունս ա՛ծօրէնս .
զօրութիս զարմանաւորս . մարգարէս, առաքեալս,
վարդապետս՝ վարժօղս կրթութեան համճարոյ .
Զբարերարն մատուցման արեանն քր յորդարեաց .
քաւութիւնս անձանց՝ առողջութիս մարմնոց՝ ըստ
նմանութե քի՝ որդիւութ հրամայեաց : Ակրտեաց
և դեր քան զջուր, ինքեան միայն բաւականութի՝
նորոգեաց լուսաւորեաց . համապատ նախին բարե_
գործութե զօրանոյ : Ակսեաց մածնին ա՛ծու_
թեն՝ ՚ի հասանան յորդանանու . օրինակաւ տեսուե
անդոյ՝ ցուցաւ ձայնիւ հօր ՚ի լերինն թափօրական .
՚Ի նոյն տիպ նմանութեան՝ հաւանի եղև յակոբեան
առհմին՝ ՚ի յերան եգիպտոսի . յուղէգնայութի զօ_
րավարութեն մովսեսի՝ հողմով սատակուե զփարաւոն

ընկղմեալ: Քահանայս կատարագործէ. իմաստունս կազմէ. թագաւորս զօրացուցանէ. քաւութիւն ընձեռէ. կեանս շնորհէ մահացելոց՝ 'ի նորոգութիւն յարութեան: Այդ ինքն է օծումն մարդացելոյն Աստուծոյ. մշտնջենաւոր հաւասարութեամբ ընդ հօր երկրպագեալ՝ 'ի պատիւ մեծութեան որդւոյ. անսահման փառաւորութեամբ

օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

Նորին ասացեալ 'ի խորհուրդ սրբոյ եկեղեցւոյ. ընդդէմ պիղծ
աղանդաւորացն Թոնդրակեցւոց, նոր Մանիքեցւոց:

9 Դաւանեմք 'ի հաւատ ուղիղ և անխոտորնակ ամբծութեան՝ համբուրելի շրթանց ողջունեալ, զկառուցեալս խորան յանշնչական արձանաց՝ աստուածային բնակութեան եկեղեցւոյս շինուածոյ: Որ գերազանց գտաւ և երկնի ամենազարդ բարձրութեան. որ 'ի նոցին խոյ յառաքելականացն դասուց հիմնեցաւ, յաշակերտաց վերնոյն խնկեցաւ, 'ի սպասաւորաց բանին պաշտեցաւ: Սկիզբն առեալ կենացս այս գանձու՝ 'ի վերնայարկն սրահէ, խորհրդակատարն վայրէ, զոր Հոգին Աստուծոյ լցոյց, փայլեցուցեալ 'ի նմա զօրութիւն՝ յաւուր մեծի պենտակոստէին. նախ զտունն բարետեսիլ՝ յօրինակ սրբութեան կատարման շնորհի այսր եկեղեցւոյ կանխամեծար առաւելութեան, յորում ապա և 'ի նմին բնակչացն՝ տըւաւ լուսանորոգ բարեբառութիւն: Աստի արիւն հզօրին Աստուծոյ բաշխեալ մատուցանի՝ յաւէտ քան զհաբելին մահու՝ գուժարկու, մեծաւ բարբառով ձայնի բերկրութեան՝ կենդանութիւն անմահութեան 'ի սմա աղերսով: Քանզի ոչ է կար զօրութեան ուրուք ընդ

երկնաւոր յանդիման արեգական՝ 'ի սպասաւորութի
խորհրդոյ այր աջաւորութե̃ ձեռնարկել, եթէ ոչ
ընդթեօք սորին պահեսցի • նա զի ոչ երկնիւք բա-
ւականանոյ այս նուէր տրուն մարմնոյ, եթէ ոչ
զայս ձեղուն օրհնութե̃՝ ծածկեալ ունիցի • վա̃ զի
մահու անիծիւք հերքի այր ըստ օրինին, որ արտա-
քոյ խորանի այս վկայութե̃՝ զա̃ծայլին պատարագն
մատուցանէ • մանաւանդ զի պարտաւոր արեան կո-
չեսցի, որ ոչ զանձինն օրինակ արեան՝ յոյս նուի-
րան ընծայեցուցէ ։ Ոի 'ի սմա լուացումն 'ի մաքն-
քի, զի մի՛ յանդգնաս անարգեալ՝ ա̃ծութին, 'ի ծա-
նուցելումն զնախնին կրեսցէ • Ոի ձեռնադրութի
'ի պատիւ օծութե̃ լուսոյն, զի մի՛ յանբծութիւնն՝
խաբէութի խառնեսցի ։ Ոի և շնորհօք, քան թէ
ապաշխարութեամբ՝ քաւութի, զի մի՛ ճշմարտութին
կերպարանօք խորամանկեսցի • Ոի յընարութին՝ ու-
պառնի հաւատ, զի մի՛ սպառնալիք հատուցմանն՝ զը-
րոյցս ինչ օտար համբաւոյ գրեսցի • Ոի երկաքան-
չիւրոց դոյութեց մերոց իրաւամբք կշտամբութի, զի մի՛
կխամանեոյ առ մարդն ներքին և առ արտաքին՝ չա-
րի և կամ բարւոյ փոխատրութին՝ կարծիցի յանմահ
զօրութի աքայական որդեգրութեն, զի ընդելու-
երկրայնոյն՝ առաւելութի վերնումն թագաւորու-
թեան՝ յայտնապէս ճշմարտեսցի • Ոի յոյս կենդա-
նութե̃ առ անեղծութին ա̃ց, զի աներկեանութի
խոստացելոցն՝ 'ի միտս ունկնդրացն ծանուցեալ
հաստատեսցի ։

10 Ա՛յս դշխոյ պաշտելի՝ անշնչական եկեղեցի՝ այս
կեանս, և մահու իշխէ • ա̃յ օրինակի աղաման

պղտ-

պտղոյն յարմարագէս ճաշակելի · գերազանց քան զբ-
բանականս՝ յանշնչութեանն հրաշագործէ՛ · մինչ զի
կատարումն ընձեռէ և նորոգ հաստատէ, վերստին
նկարել 'ի մեզ զկերպարանն փառաց լուսոյ : Պարեալ
ևս է տեսակ մեծութե վերնումն կամարին՝ սկզբ-
նաւոր յառաջակառոյց քան զբնականիչս. հոգեղինացն
'ի նմա զօրութեց : Նոր իմն ընծայէ թախիծ մարմ-
նոյ՝ ընդ թեթևութիւս հոգւոյ փառաւորականին հա-
ըրգամուտ՝ զանարգն յարգաւորեալ : Ոչ ինքնակեր
մեղօք զաղբանոյ, եթէ ոչ՝ 'ի մեղադրոյ չարաց, և կամ
անհաւատից կոխիցի : Տիպ իմն է զարմանաւոր՝ յաղ-
թօղ իմաստից մերս տեսութեց · անբանն 'ի բանա-
ւորէն կառուցեալ, նմին օժանդակեալ՝ իբր վեհա-
գոյնն յաւէտ նուաստի : Մեծ է քան զմարդ, որքան
ընտրեցելոյն մխիթարի՝ ցուպն յաղթողական · առաւել
քան զբանաւոր, որքան զահարումն՝ դաւաղանն խոր-
հրդական ծաղկեցեալ · գերազանց քան զմտաւոր,
որչափ քան զեղծս և զեղխեալս՝ գեղահերձ մահ-
կեակն սքանչելահրաշ՝ փայլեալ արուեստիւ : Որ-
նութի պարգևէ կրկին ամենակատար սրբանեալ
ձեռաց՝ մաքրաբար, քան թէ զինապէս, մարմին նի-
թական՝ քարի և հողոյ գոյակից, հարազատ զգոյա-
կանաց և սրբոց : Իբր զվէմն անմահ կենդանի՝ 'ի
կործանումն է և 'ի կանգնումն · որպ զդատաւորն ա-
մենից հոգւոց՝ հանդիսանոյ հրաշապէս ազդմամբ՝
յանէծս և յօրհնութիս · իբրև տեսօղ աներևութից՝
զոմն հրապարակէ, և զոմն սածէ · առ ինքն կոչէ զը-
րեալ յանուանէ՝ իբր զտիրօղ հրամանատար էից :
Իբր զեւան յաւիտենական՝ անհարուածելի է 'ի

 դի-

դիմամարտից . ըմբռնէ զհոգևորս՝ իբր զհնարադը-
րութն մեծին արուեստի . անմեղս և անվրիպութիս՝
ըստ քի հետոյն ընթանայ . բարձր ճոխութբ անպատ-
կառաբար համարձակապէս՝ զօրէն գոլելոյ գլուխ
ամբառնայ :

11 Ո՛րքան մեծ ունի սրբութի, մինչ զի զորս ըստ
պատկերի իւր եղեն, կանոնաւորէ : Յետ յո-
գունց ընտրութեց փորձից՝ թէ համարձակեսցի մարդ
ոք սխալեալ՝ 'ի գաւիթս նորին մտանել՝ ոչ պղծի,
այլ ընդ անպատրաստիցն թերութեանց դժուարի .
ոչ նզովի, այլ տեղի տայ ոչ գիտողացն զշնորհին ըղ-
ձալ . ոչ լքանի ինքեամբ՝ պարտաւոր իւրոցն դը-
տեալ, այլ 'ի մերոց գործոց խրթնանայ . ոչ թողացու-
ցանէ երկիւղս մատչել յըմբռնումն ոտիցն կենդա-
նատուաց, ըստ տիրական անճառ խորհրդոյն, ոչ կըր-
կին յաւուր՝ զնոյն ցուցանէ, զի մի անընտրաբար՝ նը-
ւիրանն խայտառակեսցի : Աշտակցէ կարեաց զօ-
րապէս՝ իբր անախտակիր ապականութեց՝ որ 'ի մեղ
շարժմանց . առանց բարբառոյ տիրապէս հրամա-
նաւ դատի :

12 Նազի և տապան իմն է մաքրական, կրկին երջան-
կական, 'ի հեղձմանէ կենցաղոյս ալեաց պահա-
պան : Ո՛չ բազմօք անբաւնիւք գազանաց դասուք՝
և սակաւ մարդկամբ, այլ ընդ երկրայնոցս և զվե-
րինան յինքն հաւաքէ . ոչ յալիս խռովութե բերի,
այլ 'ի բարձրութիւն երկնի համբառնայ : Իբր զա-
շակերտ հրահանգեալ հոգւոյն իւր՝ փախչի 'ի նեն-
գութէ . ոչ 'ի բոլոր մահու՝ մարմնոյ հարուածոց,
այլ 'ի կենացն աւետիս՝ ըմբռնեալ ածէ . ոչ նոյն-
ձեռ-

ձեռնարկեալ գործի , այլ հաստատելն հրամանաւ չինի . ոչ մոլեես ընդ բեւեռելն , այլ միածինն այ՝ հոգւովն սրբով զսա հանդերձէ . ոչ յարաշարժ հանապազափոխ , այլ մշտակայուց հիմամբ անսասանելեաւ զսա հաստատէ : Պարձեալ իբր զտապանակն անխօս փայտեղէն մածեալ տախտակօք առանց զգայութեան՝ տեսողականաց մեզ առաջնորդէ . ոչ կերպարան անբանակ էին յառաջ հետեւեալ՝ ՚ի հանդերձանս լուսոյն կենաց՝ տեղի պատրաստէ : Ընդ ոզիէլի անտուստ սատակէ , եթէ ոչ խաչապէս յոդի բերիցի . սպանանէ վառեալ վաղվաղակի առ ժամայն , եթէ անսանայինն ըմակցութ̃ երկրասիրաբար դետանակոխ սայլիւք՝ իբր զանօթ ինչ ձեռնաղնելին բարձեալ տանիցի : Ոչ լեզուաւ մարդոյ , այլ բանիւ հրեշտակաց խօսի . ոչ ունկան դոյականութ̃ի , և արտաքապէս մտաւեալ լսէ . ոչ ձայն կերպաւորական բարբառոյ , և զպատգամս գործոյն յի̃՝ համօրէն աղանց պատամեալ հռչակէ . ոչ խաղալեաց շարժականութ̃ի , և ա̃ծայնով իմն կենդանութեան հադագաւ ազդէ : Ոչ ոսկերաց և ջլաց յօդուած , և երկուք հազարօք կանդնօք լայնութ̃՝ իբր զգունդն անհամար՝ բարձրեալն այ , զկենդանական զօրուն գումարտակ՝ հեբրայական վառեալ ամբոխին , և այժմ ընդ նոսին՝ իբր զանմաքուրս ՚ի սրբութէ զոմանս ախտիւ մեղանց ջեռեալս՝ հատուածեալ յինքենէ հեռի ուղեկցէ , այլրեցելոցն ՚ի տաժանաւոր աղխասրկութեանցն : Նոյն իսկ էութ̃ին այ մարմին եղելոյ՝ անուամբ այս վիմի նշանակեցաւ . պատառմամբ կողին զընաւս օրբուցեալ : Ոչ արեան երակաց ընթացք , այլ լուսոյ

վերնոյն շաւաւիղք , Թափանցանց միւք զոյն կեն-
դանացուցեալ նորոգ պաշտպանէ . ոչ սողոմոն կամ
զօրաբաբէլ մահկանացուաց ոստիկանունն , այլ ամե-
նից ունողին իմաստ զսա գծագրէ . ոչ աննուիրա-
կան հասարակաճաշակ իւղովլ աւ 'ի յակոբայ պարարի ,
այլ ահաւորին արեամբ՝ և փառօք մեծին օծանի .
Ոչ տուն երկրային նիւթոյ՝ քան թէ մարմին երկ-
նային լուսոյ այ՝ զորին որդիս կնքեալ ձեռնադրէ .
ոչ կենցաղոյս յերկրէ յղացմունս , այլ արքայութեն
երկնից ժառանգս կրթէ . զ'ի ծոց իւր գրգեալսն՝
դոգոյն աբրահամու ընծայեցուցանէ . Փեսայ հար-
նութե սորա՝ որդին այ կենդանւոյ . օրիորդք խըն-
ծոյից սորին՝ հայրապետացն դումարք . Այն ինքն
մուացումն առնէ այսակիր բարձանցն կռամոլութե ,
զի զերկնայնոյն այ ունի զծանօթութի . ստարու-
թիւն է ամիւ դիցն դրօշելոց , զի 'ի համօրէն քա-
ղինս սորա՝ քս երկրպագի . քակտումն է յայտնապէս
ուրուական ըղձիցն անտառաց , զի 'ի բնաւից մայրից
աշխարհի՝ նմանութք կենացն փայտի՝ 'ի սմա տէրն
նուիրի . խորտակումն է համայն դիւապաշտիր յուռ-
թիցն արձանաց , զի քարն գովեալ կարկեհան ակամբք
և վիմօք կենդանեօք՝ այսրէն հաստատի .
13 Այս յարկ չքնաղ և ածընկալ՝ ապաստ է միանգա-
մայն 'ի յամենուստ ծառայութէ . ոչ օրինաւ
վերնոյն սիօնի , քան թէ ճշմարտու նմին ճանաչի .
ոչ կռապաշտութեն կապու՝ բագին , և կամ լծով
օրինին՝ տեղի պարտաւորութե , այլ որունի բարե-
բարութեն պարգևարան 'ի մեզ համբուրի . Ոչ սկա-
նի երբէք՝ յայլ իմն կերպարան ձևոյ փոխարկեալ ,

այլ 'ի նոյն շուք փառաց մեծապէս ընդարձակի · այն ինքն և երկին երկնի՝ յերկրի լուսապայծառ կերպիւ հռչակի ։ Որպէս չէ առանց հօրն ք̃ն, և ոչ առանց այսր մօր արգանդի՝ յոդի կատարիլ ։ Անտուն շրջէր անբովանդակելին, եթէ ոչ 'ի սմին տան տաղաւարեացի · ոչ ունի տեղի գլխոյն հանգստեան՝ որ̃ն բոլորից, եթէ ոչ 'ի յոյս կայարան կենաց մտեալ ագանիցի ։ Քան 'ի կամար վերնայինն երկնի՝ 'ի յոյս հիւթաւոր բնակութի առաւել պարծի · անբաւութի ա̃ծեան լուսոյն, որպէս զդէմս մարգարէին՝ և զօրինակս սորին ծածկեցին, ո̃պ փախեան 'ի փառաց երեսաց նորին, և նմանութեան սորուն՝ որ 'ի տաճարին՝ ոչ հանդարտեցին, 'ի տօն հանդիսի մեծի գովեստի, և 'ի բանականացս դասուց խմբեալ նուագի ։

Ասա օրհնի կրկին բաղձանօք, քան 'ի դրախտն վայելչական ։

14 Այս մայր հոգևոր՝ երկնաւոր՝ լուսաւոր, քանթէ երկրաւոր՝ շնչաւոր՝ մարմնաւոր, զիս գրդուեաց որդի · կաթն ստեանց սորա՝ արիւնն ք̃ի · Եթէ ա̃ծածնին իսկ պատկեր զայն ոք գրեսցէ, ոչ անօրինի ։ Եբր զնշան խաչին փրկութե̃՝ զօրութիւս զարմանազանս՝ և արուեստս բազմօրինակս կատարեալ հրաշագործէ · բեմ ահաւորին ատենի՝ 'ի սմա հաստատեալ տեսանի · սովաւ խորթաբարոյից հերձուածողաց՝ մոլեգնաճառ բերանք կարկին ։ Ունի և քարինս իմն իմանալիս և բանաւորականս, որով զդաշանադիրս անմաքուրս՝ բացուստ 'ի բաց արրտհեալ տարագրէ ։ Նշանի և ա̃ծս ոմանս եղականս՝ պատկերս մաքուրս՝ միոյն ա̃յ ք̃ի ։ Ունի և զդիրն իւր ընդ-

ընդ արևելս՝ 'ի տեղի խոստման բնակութեն մերոյ առաջնոյ . ձեռամբ իմն ցուցանէ յայտնապէս՝ զգալստեանն ո՞յ շաւիղ . զխայլականն առակ տիրական՝ 'ի դէմս բերեալ մեզ վարդապետէ . զփրկութիւնն 'ի յելից անտի ծագման արուսեկին՝ քեան երևմանն 'ի վերջնում աւուրն, արարածոց երկրի Թարգմանէ : Զհաւս հալածէ . սխտաժէտս բժշկէ . դիւաց բռնութեանց զօրէ : Արգանդ որովայնի սորին՝ աւազանն կենդանարար . 'ի պար հարսանեաց սորա՝ դասք առաքելոցն : Այնքան ճոխացաւ բարգաւաճեալ երանութե , մինչ զի նոյն ինքն փրկչին անուամբ՝ վայելչապէս յորջորջեցաւ . տիրամօրն լուսոյ կոչմամբ՝ 'ի մերձաւորաց միածնին ձայնեալ կնքեցաւ : Ոփելոց մեղաւորաց՝ նաւահանգիստ հանդարտութեան . խրախճանարան՝ վերնոցն դասուց . բժշկարան անսխալելի՝ տարակուսեալ պարտաւորաց . Երրորդութիւնն անպատում՝ 'ի սմա փառաւորի՝ օրհնեալ յամի :

15 Իսկ եթէ ոք ձեռն չարութեան՝ 'ի վերինն արքայութի յանդգնաբար համբառնայցէ , և գիւտ ինչ մարմնաւոր , և կամ հնարք մարդկային , և կամ արուեստ երկրակենցաղ՝ զահմանեալ աւանդութիս առ ձեռակերտս եկեղեցի վարկանիցի , և ոչ պարգևտաւեալ կենաց , և ակնկալութիւն ածային , և հոգւոյն սրբոյ յայտնեալ՝ լուսանորոգ նախագրութի , և երախտեաց բարձրելոյն՝ ամենատուր լիականութի , և կամաց արարողին՝ խնկաւորեալ խորհրդարան , և առաքելոց ձեռինն աջոյ՝ բարեհաճար հիմնարկութիւն , և միանդամայն ասել՝ դուռն երկնից , և

քա_

քաղաք ա̃յ կենդանւոյ , և մայր կենդանեաց՝ ազատ 'ի պարտեաց , և ճշգրիտ տեսակ կերպի երևակիս բանականի , իմանալին՝ խորհուրդ հոգւոյս , և շօշափելին՝ պատկեր մարմնոյս , և սրբութե̃ցն անդանճառելից՝ գերազանցեալ նոր սրբութիւն , և քս̃եանն նշանաւ՝ պայծառապարծ պսակեցեալ , զայնպիսի ոչ խոստովանօղսն՝ մերժէ յերեսաց իւրոց հայրն ամենակալ՝ 'ի ձեռն բանին իւրոյ էակցի , բարձեալ 'ի նմանէ և զաւանդ շնորհի հոգւոյն փառակցի . փակեսցէ ըզդուռն կենացս այս առագաստի յանդիման նորին . Իսկ մեք զորս գրեցաք՝ ամին և վկայեմք , հաւատացեալ որում կարգեցաքս . յանուն և 'ի փառս ամենակալ երրորդութե̃ն և միում ա̃ծութե̃ն , յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն .

Այս են հաւատ զերրորդութեանն . և այս 'ի հայրն են ուղղափառ՝ խոստովանեալ դաւանութեան .

Մերոյին յաւելուած կրկին հեծութե̃՝ նորին հոգւոյն , առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի ։ 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ ա̃յ ։

* Բան . ՀԸ .

I Ողորմած , բազմագութ , հզօր , ահաւոր , մարդասէր , օրհնեալ , կենդանի , անճառ . որ ոչ ելանէ երբէք ըստ բան քո՝ իր անձեռնարկելի , որ և մնաց է անհնարաւոր ։ Բո՛ է հատուցանել պտուղ քաղցրութե̃՝ ընդ փշոց խստութեան , սկզբնահայրդ այսմ նորոգ և զարմանաւոր կանոնաց կենաց . քանզի բարի առնել ատելւոյն , և

ա_

աղօթս 'ի վ͞ր հալածչին, և փրկութ͞ի հայցել խոցո-
ղին, և սպանողին ներումն խնդրել՝ 'ի քէն ընծայե-
ցաւ պտուղս այս հրաշից. որոյ քաղցրութ͞ին անճառ է
քան զօրինակ, և բարեբանեալ կամաց քոց ախորժե-
լեք, և գովեալ շրթանց քոց ճաշակելեք. հոգի ե-
րեսաց՝ և զօրութ͞ի գեղոյ մերոյ՝ տէր ք͞ս օրհնեալ
'ի բարձունս։ Ո՛վ մարդք երկրածինք և ամենավը-
րէպք, և բարեմատոյց ձեռաց՝ չարիս դարձուցին.
իսկ դու լոյս և տուիչ լուսոյ՝ ո՛չ լսես անէծս. ո՛չ
ախորժես չար. ո՛չ կամիս կորուստ. ո՛չ ըղձանաս մահ.
ո՛չ յուզիս 'ի խռովութենէ. ո՛չ տիրիս 'ի ցասմանէ.
ո՛չ հարկիս 'ի բարկութ͞է. ո՛չ մթանաս 'ի սիրոյ. ո՛չ
սպրդիս 'ի գթութենէ. ո՛չ փոփոխիս 'ի բարութ͞է.
ո՛չ թիկանց շրջումն, և ո՛չ երեսաց անդրադարձու-
թիւն, այլ ամենեւին լուսաւորութ͞ի՝ և նկատումն
փրկութեան։

2 Եթէ քաւեսցես, կարօղ ես. եթէ բժշկես, զօ-
րաւո՛ր ես. եթէ կենդանացուցանես, բաւակա՛ն
ես. եթէ շնորհես, առա՛տ ես. եթէ ողջացուցանես,
հնարաւո՛ր ես. եթէ պարգեւես, ամենալի՛ ես. եթէ
արդարացուցանես, ամենարուե՛ստ ես. եթէ մխիթա-
րես, ամենիշխա՛ն ես. եթէ նորոգես, ամենակա՛լ ես.
եթէ հրաշագործեսցես, ամենաթագաւո՛ր ես. եթէ
վերստին հաստատես, արարի՛չ ես. եթէ կրկին գոյա-
ցուցանես, ա͞ծ ես. եթէ հոգաս ընդ մեր, ամենա-
տէ՛ր ես. եթէ կորզես 'ի մեղաց, այցելո՛ւ ես. եթէ
չարժանեացս ընձեռես, օրհնեա՛լ ես. եթէ յորսողէն
զերծուսցես, փրկի՛չ ես. եթէ զեղցես 'ի քոյոց 'ի
մեզ, հարուստ ես. եթէ նախքան 'ի մէնջ խնդրելն՝

դու կարկառեսցես , անկարօտ ես . եթէ լոյնես նե֊
ղուես , անդորրի՛չ ես . եթէ զվերջացեալս կոչես , խ֊
նամակա՛լ ես . եթէ զպասանեալս հաստատես , վէ՛մ ես .
Եթէ պապքելոյս արբուցանիցես , աղբի՛ւր ես . թէ
զծածկեալսն երևեցուցանես , լո՛յս ես . թէ զօգտա֊
կարսն իմ ծանուցանես , բարի՛ ես . թէ զըլծսն ան֊
տես առնիցես , երկայնամի՛տ ես . թէ ընդ փոքուս 'ի
դատ ո՛չ մտանիցես , բարձրեա՛լ ես . թէ ծառայիս ձեռն
մատուսցես , սատայո՛ղ ես . թէ աջովդ քո պաշտպա֊
նեսցես , յանձանձի՛չ ես . թէ վհատելոյս դարման մա֊
տուսցես , կերակրի՛չ ես . թէ զանդէտս պարարես֊
ցես , վարդապե՛տ ես . թէ զդիմեալս առ քեզ ըն֊
կալցիս , ապաւէ՛ն ես .

3 Իսկ արդ՝ քո են այսքին՝ տէ՛ր ողորմութե . ո՛չ
միայն գրեալ , այլ կատարեալ և գլխաւորեալ
նախնի նահատակդ համբերութե մկայից . որ վասն
իմոյ փրկութե հանդիսացար զօրապէս յասպարիսի
Ճակատուն , զի կակղեսցես զկարծր բնութի մարմ֊
նոյս գոռոզութե՝ վարժմամբ կրթութե չարչարա֊
նացն վտանգի . և յանպարտակիրդ մարմին՝ չափեալ
զընութես մերում զտաժանականն տագնապ տուժի ,
զի զգթութիւնդ որ առ մեզ՝ արդեամբք ցուցցես
'ի քեզ օրինակեալ . օրհնեալ յաւիտեանս .

ամէն .

Իսկ

Մերտին ցաւելուած նրջին հեծութեն՝ նորին հոխողէ, առ նոյն ադերս մաղթանաց բանի։ 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ ա՟յ։

* Բան. ՀԱ.

1 Եւ քանզի որ է օրհնաբանեալ և լուսաւորող՝
կշռութեան երկուց ընտրութեանց արարա-
ծոցս սասանութեանց՝ յեղանակելոյ յոյլ իմն
էութի երկնակենցաղ անփոխադրելի, ամբարձելոյն
խոնարհութեան, և կործանելոցս վերբերութեան, սարսա-
փելի ուրբաթու մեծի պասեքիս, յորում եկն ե-
հաս ժամ բարեպատեհ գրել ինձ զայս նուագ ձայնի
հեծութեան՝ զուարճախառն երկիւղիւ, ահա ընձայել
համարիմ ասել աստանօր 'ի քոյոց սոյոր՝ զոր ընդ իմ
կրեցեր՝ ա՟ծ բոլորից։

2 Կացեր յատենի քում ստեղծուածոյն իմոյս կեր-
պիւ. ո՛չ խօսեցար՝ տուիչդ բանի. ո՛չ բարբա-
ռեցար՝ հաստիչդ լեզուի. ո՛չ ձայն արձակեցեր՝ սա-
սանիչդ երկրի. ո՛չ մռնչեցեր՝ ամենազդեցիկ փողդ
մեծութեան. ո՛չ երախտեղէն քո յանդիմանեցեր, և
ո՛չ չարեաց նոցին ըմբերանեցեր. ո՛չ մատնեցեր ամօ-
թոյ՝ զմատնիչսն զքեզ տանջանաց մահու. ո՛չ 'ի կա-
պելն զքեզ դիմադարձեցեր, և ո՛չ յապտակելն դժ-
ուարեցար. ո՛չ 'ի թքնուլն թշնամանեցեր, և ո՛չ ընդ
կռփելն երբէք խռովեցար. ո՛չ ընդ կատակելն սրտ-
մտեցար, և ո՛չ ընդ խաղ արկանելն երեսս փոխե-
ցեր։ Մերկացուցին զզգեստ պատմուճանին իբրև
'ի տկարէ, և դարձեալ ագուցին իբր անփրկանաւոր
ըմբռնեցելոյ։ Եթէ ո՛չ էր արբեալ կրկնակի քա-
ցախ զանգեալ ընդ լեղւոյ, ո՛չ էր հեղեալ մաղձն իմ

մթե-

մթերեալ նախնի դառնութեն. Ճաշակեաց վհատութեամբ, և արդել անդէն տարակուսանօք. առին մոլեգնաբար, և դարձեալ մատուցին անպատկառապէս։ Վանիւ հարուածոց յետին անարգութեան ՚ի մէջ խառնիճաղանջին ամբոխի դատապարտեցին. ծունր կրկնեցին նախատանաց, և պսակ եդին արհամարհութեան։

3 Ո՛չ ետուն հանգիստ կենդանարարիդ, եթէ ոչ զգործի մահուն կրել քեզ պատրաստեցին. ընկալար իբր երկայնամիտ. առեր իբրև զհեզ. բարձեր որպէս համբերօղ, ըստանձնեալ իբր զպարտական զփոխան մեղաց։ Որպէս զծաղիկ շուշանաց հոլոտ ուսով բերեալ զզէնն կենաց, զի յարհաւրաց գիշերոյնոյ՝ զխուրակերտս գահաւորակս մարմնեղէն գոյութեան՝ պահպանեսցէ ՚ի դատապարտութեն վայրի իբր ՚ի խորախնձան խնձոյից. Հանին արտաքս իբր զողջակէզ. կախեցին իբր զխոյն սաբեկայ՝ ձգեալ զեղջերացն. տարածեցին ՚ի սեղան խաչին իբր զպատարագ. բևեռեցին ոչ չարագործ. պնդեցին իբր զապստամբ. զխաղաղութիւն երկնաւոր՝ իբր զաւազակ. զանկապուտ մեծութիւն՝ իբր զառապեալ. զառ ՚ի քրովբէից պաշտեցեալդ՝ իբր զքամահեալ. զահամանդ կենաց՝ իբր զորժանաւոր սատակման մահու. զաւետարանիս նկարիչ իբր զհոյհոյիչ օրինին. զտէր և զկատարումն մարգարէից՝ իբր զհամառօտիչ գրեցելոցն. զճառագայթդ փառաց՝ և զկնիք անքննին խորհրդոյդ հօր՝ իբր զներհակ ծնողիդ կամաց. զօրհնեալդ խնկապէս՝ իբր զտարագրեալ. զկապող օրինին լուծիչդ՝ իբր զայր ՚ի նզովս գրեալ. զհուրդ ծախիչ

իբր զհերքեալ իմն կալանաւոր · զահաւորդ երկնի և
երկրի՝ իբր զհաւատալի պատժաւոր · զ՚ի լոյս անմա-
տոյց ծածկեալդ՝ իբր զհողածին ըմբռնեալ ·

4 Ո՛վ քաղցրութիւդ և երկայնամիտ բարերարութիւդ
ողորմածիդ գթութե, որ վս ապախտաւոր և
անօրինեալ ծառայիս, տրդ բոլորից՝ զայս ած կամա-
ւորապէս և հաւանողական հաճութեամբ տարեալ՝
մարմնոյդ միութե 'ի քեզ ընկալար · և մինչև 'ի քնա-
րան չիրմին տապանի՝ անպակաս 'ի լրութենէ ամբողջ
նոյնութեան ած անքննելին՝ զնոյն կրեալ նախատինս
անճառ համբերութե, յարեար կենդանի ինքնիշխան
բարձրութե լուսոյ՝ աննուաղ մարմնով, և անթերի
ածութե · Օրհնեալ փառօք, գովեալ գթութե,
բարեբանեալ միշտ ողորմութե, յաւիտեանս յաւի-
տենից · ամէն ·

Սերրորդին յաւելուած կրկին հեծութե՝ նորին հանգոյն, առ նոյն
աղերս հաղորդականաց բանի. 'ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ.

* Բան · ՂԲ ·

1 Եւ արդ՝ անկեալ յերեսս հողանիւթ կեր-
պիւս, 'ի վայր խոնարհեալ ծնրադրական
երկրպագութեամբ՝ զբարեգործիդ ողորմա-
ծութե՝ զկենդանարար ոտս համբուրեմ, զայս օրի-
նակ մաղթանաց մեծիդ ընծայեցուցեալ ·

2 Աղաչեմ զքեզ միայն խնամակալ, մարդասէր, գը-
թած, կեցուցիչ, հզօր, այցելու, պաշտպան, մի-
ունոյնացի վաստակն աշխատութե փրկականդ կրից
մարդացելոյդ վասն իմ՝ այ · մի՛ սոսկ եղիցի քրտանցն
կաթ-

կաթուած խառնեցեալ արեամբ՝ 'ի մասնութեն ա-
ւուր դիշերին · մի՛ լիցի ստուերացեալ լուսոյդ ե-
րախտիս , զոր ձրի և առանց փրկանաց թշուառացե-
լումս ինձ պարգևեցեր · մի՛ ջնջեսցին շնորհացդ ա-
ւետիս , զոր կոչից քոց կոյականք նորոգեցին · մի՛ ան-
շահ եղիցին կրիցդ պտուղք , զոր կարօտութեանս
իմում մատուցեր · Մ՞ի պարծեսցի բանսարկուն մա-
նեալ՝ զքո ստացեալս խորացուցանել · այլ յաղթեսցես
կամօք քո՝ ըղձից չարին · վերստին ապշեսցի միան-
գամ զարհուրեալն · կրկին պարտեսցի իսպառ դա-
տեցեալն · Մ՞ի անխայեր զաղատարարդ քո բան , որ
զստեղծեալս քո քեզ ընծայեալ՝ վերստին առ քեզ
դարձուցանէ · զանձառն արարեր բարերարութիւն՝
յանակնկալ ժամուն յուսահատութե · յորժամ բը-
նաւ իսկ կորեալ և օտարացեալ էր կենդանութեն
շարժողութի , մեռար անմահդ՝ և զմահացեալս նո-
րոգեցեր · եթէ զկանոն համաձևութե օրինին փո-
խեցեր , արդ զդիւրինն և զհեշտականն և զևս հը-
նարաւորն մի՛ արգելցես՝ ընկղմնաձիր ողորմածութե
բարեգութ օրհնեալ և երկայնամիտ թագաւոր ·
Ըզդեմ բանիւդ ամենազօրաւ՝ որ զգոյութի լու-
սոյն ստեղծեր 'ի նախնումն աւուր , և վաղվաղակի
փոփոխեալ գտայց 'ի լաւ անդր · և փոխանակ զի ես
ոչ խնդրեցի հետևել լուսոյդ , դու ելցես ինձ յոյց՝
ճառագայթ ծագման հայրենի կերպիդ , և կոչեցայց
առաջի քոյ ծառայս փառապարտ՝ ողորմեալ շնորհել
առ 'ի քէն · ոչ է ժամանակ յերկարաձգութե առ 'ի
զպարտուն հատուցանել , ահա շնորհեա՛ ինձ տառապե-
լոյս զերեսս քո՝ լոյսդ 'ի խաւարի սրտից վհատելոց ·

Ըրդէն

Արգե՛լ և կնքեա՛ զընթացմունս ելից, որ միշտ զե֊
ղուն բարւքն հոսեալ ՚ի յուշոյս իմ տեսութէ. պա֊
հեա՛ ինձ զշնորհ ամենապայծառ գանձուցդ մնացա֊
կանաց, որով պատուական գտեալ՝ քո՛ անուանեցայց,
պաշտպանեալ ՚ի քէն՝ ա՛նսահման բարի։
3 Ահա ողորմեա՛ ինձ՝ գթա՛ծ, աղաչեմ զքեզ ո֊
ղորմեա՛ ինձ՝ հզօր, կրկին ողորմեա՛։ Մի՛ փո֊
խարկեր երկուսս ցաւոց՝ ընդ չարեաց իմոց բարիդ
ամենեւին. մի՛ բառնար ՚ի վտանգելոյս՝ զառ ՚ի քէն
պարգեւեալդ շնորհ. մի՛ կապտեր զփչումն ամենօրհ֊
նեալդ հոգւոյ. մի՛ լուծաներ զխնկեալ զկնիք ար֊
քունական պատկերիդ։ Մի՛ յայտնեսցիս փուշք մե֊
ղանացս՝ ՚ի սրբութիս մտացս. մի՛ խզեր զկապ միու֊
թեան՝ զընդ քեզ սիրոյն պնդութե. մի՛ մերժեսցես
զարուեստ զօրութե՝ լեզուոյս յարմարութե. մի՛ պակա֊
սեցուցաներ զաջողուած աջոյս՝ առ ՚ի զլուսոյդ մա֊
տունս բաշխել։ Մի՛ դրեր ՚ի դպրութեան կենաց
մատենիդ՝ զմահուն պարտիս. մի՛ պահեր. մի՛ ինձ հա֊
մարիր. մի՛ յիշեցուցաներ. մի՛ ամաչեցուցաներ. մի՛
նախատեր. մի՛ ոտն հարկաներ. մի՛ արձանացուցաներ
զմեղկութեցն. մի՛ ամբարեր զկորստեանցն. մի՛ իբր
ստգտեալ իմն ամբաստաներ։ Մի՛ յարուցես ընդ իս
զծառն անիծից. մի՛ արձակեր ՚ի յիս զապարթ վը֊
նասուցն. մի՛ ընծիւղեր զծաղիկ մեղացս. մի՛ բեր֊
ցես ընդ առաջ զնամակ պարտուցս. մի՛ արտաբերեր
զէութի պտղոյն։ Մի՛ թուեսցես ՚ի ճիւղս երկրա֊
բստեղծ մատանցդ՝ զդիւաս գործոցս. մի՛ մատու֊
ցես բան ընդդէմ ահեղ՝ զանօրէնութիս իմ յիշատա֊
կել. մի՛ մատնեսցես իմոցս կամաց զաւանդս հոգւոյս՝
վա֊

վարել 'ի գերութեան. մի՛ ատեն զիս փառաւորեր՝
զի անտանօր դատապարտեսցես. մի՛ նուաղուէ̃ այսր
անցաւորի՝ զյաւիտենական բարիսն տուժեր. մի՛ 'ի
սակաւուս այսմ ժամանակի՝ զանվախճանելի զփառսն
ջնջեր. մի՛ ընդ հոլովս վշտաց հեշտութե̃՝ զանախ-
տական զկեանսդ դրաւեր. մի՛ ընդ ստուերի այսր
մթութե̃՝ զանճառելիդ լոյս փոխանակեր. մի՛ զերաս-
նակ մնացս լքցես՝ ըստ արտաքի հեռս հեռանել. մի՛
զկամուրջ կենցաղոյս գրեսցես՝ ինձ հանգստեան բա-
ւականութիւն. մի՛ զհովիտ հանճարոյս ստուերական
պահեր՝ 'ի հանդերձեալն ինձ հրապարակել: Եթէ
ամբարես զառանց համարոյ գործոցս իմ չարիս, մե-
ռայց կենդանւոյն. եթէ շտեմարանես 'ի սրտի, ա-
րգասին կիզեալ անբոց այրեցայց. եթէ քննեսցես
զանօրէնութիւնս, առանց յանդիման քեզ լինելոյ՝
խազաւ հալեցայց. եթէ անկակից ինձ թողցես ըղ-
մեղսն, 'ի նոսին վատնեալ մաշեցայց.

4 Ակնարկեա՛մ միշտ զօրեղ ամենակարօղ՝ փախնուլ
չարութե̃ցս որ յիս, զի բարիդ քո եկեալ փո-
խանորդեսցէ. հրամայեա՛ գթած, խնամակալ, գո-
վեալ, լոյս անշիջանելի, զօրութ̃ե անսահմանելեաւ,
զի նոր հաստատեսցի գոյութ̃ի բնութ̃եա մարմնե-
ղէն յարկի անդամոցս. յորում հանգուցեալ անլքա-
նելի՝ բնակեսցես բազմեալ տխուր տենչանօք՝ միու-
թեամբ հոգւոյս իմ ընդ քեզ. զապականութ̃ի մե-
ղացս մերժեալ խապառ՝ յանարատութ̃ի զիս պատրաս-
տեսցես՝ ամենակեցոյց թագաւոր անմահ տ̃ր յ̃ս ք̃ս,
օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն.

Սերային ցաւելուած կրկին հեծութե՝ նորին հոգւոյ, առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի. ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ.

* Բան. ՀԹ.

1 Յիշեա՛ Տէ՛ր, Տէ՛ր գթութեանց, սիրող իրա-
ւանց Ած ճշմարիտ. նայեա՛ վերստին ՚ի բը-
նութ՟ես կերպարան միշտ սխալական. զննեա՛
ինձ դարձեալ զամենընթաց տարածմունս՝ ելից ա-
րեանս շարժողութ՟ե. բժշկապէս մատի՛ր տեսանել,
զի մարդ եմ հաստատեալ մօզք խակութեան թերի
խորհրդոց՝ յոյժ ինչ, զոր դու իսկ վկայեցեր տեսօղդ
ոչ էից՝ միայն դու անմասն ստութեան խաւարի.
Ապա իրաւունս է դրել ինձ ընդ մեղուցեալսն մարդ-
կօրէն վրիպանաց սխալմամբ, պարտեալ կրկին՝ իբր
զերկրածին մահացու մարմին, քան բանիդ քում սուտ
երևել. քանզի արդարև գիտակ իսկ ես, թէ չար է
արարն՝ և ընդաբոյս չարութ՟ին մեր, և ոչ փոփոխին
խորհուրդք մեր յաւիտեան, ըստ հոգեհանճար
իմաստնոյն կանխազեկոյց առակի.

2 Խեթևացո՛ զաստուածութ՟ի տանջանացն, որ պատ-
րաստեալ և մնայ ինձ՝ արկանել զորդիս գեհե-
նին՝ զարդ մահուն յաւիտենականի. բարձ զամօթոյս
պարտիս, որ պահեալ է յայտնել թշուառականիս յե-
տին ատենին յանդիմանութ՟ե. Սրատ խաղաղութ՟ե՝
յառաջապարգև ողորմութ՟բ քո ընծայեցո՛, զի մի՛ ան-
տանելիքն աչաւորութ՟ե՝ ՚ի ցոյց ինձ եկեալ կեր-
պարանեսցին՝ անյոյս ապշութ՟ի ընդ կենաց զղջման
առաջի կարդեալ, դատաստանն ահաւոր. անկաշառ և
անխաբելի դատաւորն. ամօթն սոսկալի. կշտամբանքն
սար-

սարսափելի․ յանդիմանութիւն անփախչելի․ տագնապն անձողպրելի․ պակուցումն անխրախուսելի․ դողումն անվճարելի․ լալումն անսփոփելի․ կրճտումն ատամանց անբժշկելի․ ապականութիւն անողջանալի․ անէծքն սարսափելի՝ աստուածոյին քո բանից․ փակումն գթոյն, և արգելումն ողորմութեան․ Որ ընդ դալարելն երկնի՝ և ընդ երկրի դղրդելն ընդ կարծրութեան յատակիս, ըստ կուտակելոյ կոհակաց խռովութեան ծովու իբր փախստեան կերպ ցուցանելով, մի զմիոյ հետս խափանեն կասեալ յերկոցունց․ և տատանեալ սասանեալ լայնատարած գետնոյս թանձրութեան ՚ի հիմանց անտի, ընդ ուժգնակի բախման թնդելոյ ներքնային խորոց՝ հարթէ զլերինս, և հալեալ հըրդեհին բնութիւնք վիմաց և ամենայն տարերաց գոյից․ այլայլին երկինք՝ յանեղծ փոփոխութիւն, և յեղանակին արարածք տարերօք իւրովք՝ ՚ի նորոգ նմանութիւն․ Ծածկութիւնք գործոց հրապարակին, և աներևոյթք կրից մեր յայտնին, վասն կրօնից ներգործեցելոց՝ ՚ի մարմինս մեր նկարին․ Թագաւորն երկնից՝ յատենի նստի, վճիռ հատուցմանն ՚ի ձեռին իւրում․ Ահա վայ ինձ եօթնից անգամ կրկին եղկուէ, ըստ չափոյ կշռութեան այսր համարու, որ զամբաւութիւնս թուոց պարագրէ․ Զինչ գործեցից ողբալիս հոգի՝ յայնմ մեծի աւուր վտանգի․ քանզի սաստիկ է յիշատակն իսկ յառաջեալ քան զյանդիմանութիւն․ զոր ումն մարգարէ՝ զօրինակին նմանութիւն ՚ի դէմս բերելով, զճեպ տագնապի անզերծ փախստեանն նըշանակէ ասելովն․ զորօրինակ եթէ փախնուցու ոք ՚ի ձեռաց առիւծու, և պատահեսցէ նմա արջ․ և

փախ-

փախնուցու յերեսաց արջոյն, և մտանիցէ ՚ի տուն, և յեցուսցէ զձեռն իւր ՚ի յորմ, և խածանիցէ զնա օձ. և դարձել կրկին սաստկացուցանէ առ նոյն կերպարան իւր՝ զտեսիլն քստմնելի. ոչ ապաքէն՝ ասէ, խաւար է օր տն, օր խաւարոյ և մթոյ, օր ամպոյ և
մառախղոյ.

3 Յորժամ հրեշտակն պահպանողական կենակից, հզօր ոստիկան՝ իրաւամբք ամբաստանեսցէ, և հատուցանօղն ահաւոր՝ արդարութ̅է յանդիմանեսցէ. Սպասաւորք Թագաւորին առանց խնայելոյ խուժապեն, զոմանս ՚ի կեանս հրաւիրեն, և զոմանս յամօթն դատապարտեն. կիսոց՝ դէմս լցեալս ծաղուցուցանեն, և ինձ՝ ահարկուս և քստմնելիս երևեցուցանեն. ոմանց՝ պսակս լուսապայծառս մատուցանեն, և այլոց՝ կորուստ մահու բողոքեն. արդարոցն ձայն աւետեաց, և ինձ դոյժ անվախճան վշտաց: Յորժամ առ բարիսն՝ մահու յաղթութիւն իսպառ մեռանի, և ինձ չարագործիս կրկին յարակայի. ուր դրանն բաղխել՝ ոչ ինչ աղդիցէ, վճար եղեալ դըթութեանն առ իս: Յորժամ դպրութիւնք հրաշիցն զարմանալեաց, որ են ծածկեալքն յայժմուցս հասարակաց վարուցն տեսակք՝ մարդկային բնութենս գործոց, յաղագս որոյ եղեն գոյութիւնք ամ̅ էից՝ յիւրաքանչիւր մարմինս անպակաս դրութ̅է իսկոյն երևին. և խորութիւնք անձառին կնքեցելոց յիմաստից սատեացս, առաջի աչաց մերոց կերպարանին: Ուր այժմ շահավաճառութիւնք ողբոց և արտասուաց զերկինս դրաւեն, և անդ իբր զապաժաման ընդունայնութիւնք՝ արհամարհեալք լքանին. հառաչմունք

հե-

հեծութեան՝ ոչ կանխաւ աստի առաքեալ , չէ՛ եր-
բեք գտանել անդէն . ողորմութիք ճշդիւ սերմա-
նեալ , ոչ պայծառ վառմամբ գնան առաջի ։ Ո՛ւր
տապանն նախայանցից , և կտակարանն տիրանօր-
դից , և նշանն ահաւոր այժմուս՝ յանդիման եղեալ
մեծաձայնս դատախազէն . յորում տակաւին վայրի՝ ոմն
զուխտն կցորդութե հայրենի , և ոմն զխորանն վը-
կայութեան անտեսից , և ոմն զարիւն մեծին ո՛յ
ամբաստան իմն իրաւացի առաջի իմ տարածանեն ։
Օ տանջանարանն բազմապատիկս՝ անձամբ անձին
ատէն իսկ պատրաստեցի , զեա՛րդ մխիթարեցայց հա-
մառօտեալս յուսոյ . զի եթէ զօրքն լուսոյ՝ դասուք
արդարոցն , որ փառաւորեալքն են երանութ , սար-
սեն դողալով , ոչ բաւեն բերել զահաւոր տեսիլ ե-
րեսաց մեծ դատաստանին , ես եղկելիս՝ աւանդակ-
րոյս սատակման որդիս՝ ո՛ւր երևեցայց . որ ոչ միայն
չեմ պտակելոց , այլ և պատուհասն իմ անտանելի՝ և
կորուսան անսպառելի ։

4 Այլ արդեօք ամենապարգև՝ զօրութի անճառ
ձեռն փրկութ՝ 'ի կորուստ գերելոյս , զի օգ-
նեալ 'ի քէն՝ դարձայց մուսանդամ 'ի դրանց դժո-
խոց , ամենապատրաստ հանդերձեալ ամենևին ան-
վրտանգելի՝ պրծեալ 'ի պատժոց . աստանօր տեսեալ
մնացս իմաստիւ զապագայից դիպուածս , բաւա-
կանացեալ 'ի լուր երկիւղին 'ի տագնապէ տանջանաց՝
ահին համբաւով , կամօք քո բարեաց զերծեալ ապ-
րեցայց . և մի՛ մատնեցայց կորեանցն առիւծուց , որք
խնդրեն 'ի քէն զիս 'ի կերակուր՝ ծախել ատամամբքն
դաղանութ , զի զորովայն մահուն լցուցեալ՝ զասատուս

պարարեալս՝ անդ ձգեալ հալեն, ուր անսպառ պա-
հի մնացուած մթերիցն՝ ի ծախումն յաւիտենից։
Ո՛վ ի դու միայն բաւես կորզել ի ժանեաց սատակ-
ման՝ ի կեանս և յերանութիւն, բնաւից ապաւէն
թագաւոր լուսոյ՝ որ յմ քս, օրհնեալ յաւիտեանս.
ամէն։

Ս կրկին յաւելուած չրչին հեծութէ՝ նորին հոգւոյ, առ նոյն
երանութեան՝ աշխր մաղթանաց բանի։ Ի խորոց սրտից խօս՝
ընդ Աստուծոյ։

*Բան. Զ.

1 Եւ արդ՝ ի մի սպառնեաց յուսահատութեց
և անհարկու սրտաբեկութեանց, պակուցանո-
ղական սաստկութեց մեծայլին բարկութեց,
տագնապեալ ոգւով թախծութե բազում, աղաչեմ
զքեզ սուրբ մեծածին։ Հրեշտակ ի մարդկանէ.
մարմնատեսիլ քերովբէ. երկնաւոր արքայուհի. ան-
խառն իբրև զօդ. մաքուր որպէս լոյս. անշաղախ ըստ
նմանութեան պատկերի արուսեկին բարձրութե.
գերազանց քան զբնակութի անկոխելին սրբութեց.
երանաւոր խոստմանն տեղի. եդեմ շնչականն. ծառ
կենացն անմահից բոցեղէն սրովբէ պարունակեալ, ի
բարձրեալն հօրէ զօրացեալ և հովանացեալ, հան-
գստեամբ հոգւոյն հանդերձեալ և մաքրագործեալ,
բնակութե որդւոյն յարդարեալ և տաղաւարեալ։
Միածինն հօր՝ և քեզ անդրանիկ. որդի քո ծնըն-
դեամբ՝ և տէր արարչութե. Ընդ անաղտ մաքրու-
թեանդ՝ և անբիծ բարի. ընդ անարատ սրբութեդ՝

և խնամակալ բարեխօս ․ ընկա՛լ զմաղթանս սոյր ա-ղերսանաց՝ քում դաւանողիս, և մատո՛ ընծայեա՛ ընդ-ամէն խառնեալ զբանն իմ նախնի՝ մեծիդ ներբողի՝ 'ի քոյդ պաղատանս ։ Հիւսեա՛ միացո՛ զմեղուցելոյս դառն հեծութի՝ ընդ քում երջանիկ և խնկաւո-րեալ հայցուածոյ՝ տունկդ կենաց պտղոյն օրհնու-թեան ․ զի 'ի քէն միշտ օգնեալ և բարեգործեալ, և 'ի մաքրական քո ծնելութիդ աղաւինեալ և լու-սաւորեալ, կեցից քև որդւոյ քոյ և տն ։

2 Ժամանակեա՛ թևոցդ աղօթիւք՝ խոստովանեալ մայրդ կենդանեաց և ելիցն իմ յերկրէս հովոտէ, տուանց լըկանաց հետևել 'ի կեանս օթևանացդ պա-րաստութեան, զի թեթևասցի կատարածն իմ ինձ ծանրացելոյս անօրէնութ ։ Արասցես տօն ինձ բերկ-րութեան՝ զօրն իմ տագնապի՝ ողջացուցիչ երկանցն Եւայի ․ բարեխօսեա՛ խնդրեա՛ աղաչեա՛, զի ըստ ան-ճառելի մաքրութեանդ և ահա զբանիդ հաւատամ զընդունելութի ։ Արտասուօք օգնեա վտանգեցե-լոյս՝ գո՛վեալդ 'ի կանայս ․ ծո՛ւնր խոնարհեցո առ իմ հաշտութի՝ ծնողդ տն ․ ընդ իմում թշուառիս հոգա՛ խո՛րան բարձրելոյն ․ ձե՛ռն տուր անկելոյս՝ սա՛նձար երկնային ․ փառաւորեա՛ զորդիդ քո 'ի քեզ՝ ածօրէն ինձ հրաշագործել քաւութի և ողորմութի՝ մա-խէն տն և մայր ․ բարձրասցի պատիւ քո ինև, և ցուցցի փրկութիւն իմ քև ։

3 Եթէ զիս դատես՝ ո՛րամայր ․ թէ ինձ ողորմեսցիս՝ սո՛րբուհի ․ թէ զկորուսեալս շահեսցիս՝ ա՛նարատ ․ թէ զհարթուցեալս յանձանձեսցես երջանիկ ․ թէ զամաչեցեալս յառաջ մատուսցես՝ բարեշնորհ ․

Թէ

Թէ յուսահատելոյս ինձ միջնորդեցեր՝ միշտ սբ կոյս։
Թէ զմերժեալս ընտանեցուցեր՝ մեծարեալդ ոյ.
Թէ յիս ցուցեր զգթածութի՝ լուծիչդ անիծից.
Թէ զծփեալս հաստատեցեր՝ հանդիստ. Թէ ՚ի խը-
ռովութենցս յուզմանց փոխեցեր զիս՝ խաղաղարար.
Թէ վրիպելոյս ինձ ճարաւորեցեր՝ գովեալ.
Թէ վասն իմ մոցեր ՚ի հանդէս՝ մահու նահանջից.
Թէ զդառնութիս իմ անուշեցեր՝ քաղցրութիւն.
Թէ զբաժանմանն իմ խարոց քակտեցեր՝ հաշտուի.
Թէ զանմաքրութիս իմ բարձեր՝ եղծման ընդունիչ.
Թէ զմատնեալս մահու փրկեցեր՝ կենդանի լոյս.
Թէ զլալեացս ձայն հատցեր՝ բերկրութիւն.
Թէ զխորտակեալս կազդուրեցեր՝ դեղ կենաց.
Թէ ՚ի կործանեալս յիս ականարկեցեր՝ հոգելից.
Թէ ողորմութե ինձ պատահեցեր՝ կրօնակ նուի-
րեալ, օրհնեալդ միայն ՚ի շրթունս անբիծս լեզուաց
երջանկաց, աչա կաթիլ մի կաթին՝ քումդ կուսու-
թե՝ յանձն իմ անձրևեալ՝ կենաց ինձ զօրէ, մայրդ
բարձրելոյ ածն յի արարչին երկնի և բնաւին երկրի։
Ո որ անճառապէս ծնար բովանդակ մարմնովն և
համայն ածութեն, որ փառաւորեալն է ընդ հօր և
հոգւոյն սրբոյ էութեամբ, և անքննութե միոյին
բնութես միացելով, ած՝ և յամենայնում, մի յեր-
րորդութենն. Նմա փառք յաւիտենից յաւիտեանս.
ամէն.

Մ՛երտին յաւելուած յիշէին հեծութէ՝ նորին հոգւոյն, առ նոյն աղէրս մաղթանաց բանի. 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ.

* Բան. ՁԲ.

1 Ընդ ածածնին մաղթանաց՝ ահա և զմերնոյն անմահ հրեշտակացն լուսակերպից զաղերս հայցուածոց, որ վասն իմ գոչեն առանց լռելոյ հանապազորդեան արգահատութ մաքուր բերանոց՝ ընկալ բարեգութ. Որք են բարիք բարեգործեալք 'ի բարերարէդ՝ անկիրթք չարեաց, հաստեալք յամենիշխան հրամանաց էիդ. զօրութիւնք հզօրք՝ անհնարկութե բարձրելոյդ. սբք, մաքուրք, անարատք, օրհնեալք, վայելչականք, յաղթօղք և անպարտելիք. և ըստ ընթացից տեսութեան մտաց՝ արագունք.

2 Որք և պտղաբերոյս անկոյ թզենւոյն եռամեանն դատարկութե, որ զենաւ յաւիտեանս պարտանակէ ժամանակն, զանցեալն ընդ ներկայիս և ընդ ապառնոյն՝ յամայր յամրութեամբն յերկարաձգելոյ՝ յոյզի աշխարհիս արմատացելոյ, սին սաղարթիւն պաճուճելոյ՝ զրկեալ 'ի պտղոց, որ է ճշգրիտ պատկեր թշուառ մարդկութես, սոքա բարեխօսք՝ հանդերձիւք՝ այլև խնամակալք. որ դեգերին հանապազ առ մեզ՝ ընդ մերում կրից կարեկցելով, բարեմասնութեն մեր սպասեն. և յաւիտենականն կենդանութեամբ փրկութեանն մեր աղօթեն՝ զայս բան ասելով, զգործս ձեռաց քոց մի' անտես առներ.

3 Քանզի արդարև մեր են այս աղաչանք 'ի բարերարէդ այ վս մեր կարդեալ առ նա. զի նոքա բանիւ

են ստեղծեալ, եւ մեք ձեռօք ներգործեալ։ Որք
եւ գոլոց են ընդ միածնիդ՝ վկայք սոսկալի դատաս_
տանին հատուցման, ճշմարտաբան դատախազք յան_
ցաւորութե երկրայնոցս, յահաւորին ատենի՝ յայտ_
նիչք խրատամբք զմատակարարութին՝ որ առ մեզ.
որ եւ անտանօր կարեկցեն ազդեալ հառաչմամբ ըղ_
մշտանուէրն նուագ ձայնի, ողորմեա՝ դու ստեղ_
ծեր մի՛ կորուսաներ։

3 Արդ՝ ընդ գոհաբանութե ձայնիցն խնդրուածոց՝
անմահականացն վեհիդ՝ եւ 'ի մեր հեծութիս հո_
տոտեսցիս՝ բնաւից արարիչ, որ յաղթես գթութեդ
քո վերնոցն եւ ստորնայնոցս. քանզի քո՛ է բարերա_
րելդ առ մեզ եւ առ նոսին։ Արդ՝ վն բարեզարդու_
թեան անախտականացն, հրաշատեսիլ հրակերպիցն,
անշաղախ մաքրոցն, անմեղիցն, բոցանիւթիցն, հո_
գեղինացն, եւ անլռնելեացն. ամենաճեպուն առա_
ւելութեբ 'ի բարձրն ընտրականութի գերափայլ յա_
ճախ գիտութեբ՝ անցաւոր ջերմութեբ ջեռուցանօղք՝
ինքնաբուն տապոյն ածսիրութե ըստ ինքեանց ըղ_
ձերս սառնասեր սրտից անբորբոք շիջուածն, պրիլ
անաղօտ 'ի մեծախորհուրդ սրբում սեղանիս՝ որ 'ի
խորանիս, առանց նիրհելոյ եւ դանդաղանաց սպա_
սել հրամանաց երանականաց կեցուցիչ կամաց ամե_
նաստեղծիդ. քրովբէօրէն առաքինութեամբ յած
միացեալք անբաժանելի։ Որք երկնաւոր պետութիք
են մեծք, եւ զինուորութիք անբիծք աչաւորք, երկ_
նաւորիդ ոյ՝ ազատազնեայ պաշտօնեայք, 'ի յամպոյթ
լուսոյ՝ ցոլք նշուլից.

4 Որովք եւ ինձ մեղաւորիս հողեղինի մարդաբ_

րեացես ողորմել յիսուս , աղաչանօք իմոյն Հրեշտա_
կի , դարձուցանելով զիս տէր՝ 'ի բարիդ քո Հետս
լուսոյ · զի զաւանդ Հոգւոյս իմ պաշտպանութեան ,
զոր Հաւատացեր նմին տեսչութե , զընկալեալն 'ի քէն
'ի կենցաղ աստեացս՝ ուրախութբ սրտի յիս բերկ_
րեալ , անմեղադրելի առ 'ի քէն օրՀնեալ՝ խնդալից
դիմաց զուարճութբ՝ քեզ արքայ բարձրութն փա_
ռաց անՀասից՝ 'ի խրախճանս կենդանախումբս բերկ_
րեցելոցն պարուց մատուցեալ ընծայեցուսցէ՝ դի_
մեալ ողորմած : Նա քեզ անքննելին ընդ Հօր անՀասի՝
թուակցուբ Հոգւոյդ անճառի՝ վայելէ փառք պա_
տիւ և երկրպագութի , յաւիտեանս յաւիտենից ·
ամէն :

Մաղթանք յաւելուած կցկին Հեծութեն՝ նորին Հանգուցի , առ նոյն
աղերս նաղթանաց բանի : 'Ի խորոց սրտից խօսի՝ ընդ այ ·

*Բան · ՁԲ ·

1 Տէր՝ ած բարերար բազմապարգև թագաւոր ,
կենաց պատսպարան , լուսոյ կերպարան ,
լոյնատարր Հանգստարան · որ յաղագս մե_
ղուցելոյս եկեալ մարմնացար · գործեցեր զանպա_
տումն և Համբերձեցեր զՀրաշալիսն , մինչև կատա_
րեցեր զաւետեալն ընդ ամենալիր ածութեդ ·
2 Արդ՝ վն աղաչելոյն մեր յերկնաստեղծ քո ձե_
ռացդ ձեռնադրելոյ , և Հոգւովդ սրբով օծե_
լոյ , զորոց զգոլեստն արժանաւորութն բստ խնամ
կարի՝ առ 'ի փառս քո՝ տր ած , յայլում բանի պաշ_
տեցի , և ինձ ողորմեսցիս յիշատակաւ սիրոյ նոցին

ընտ_

ընտրութե · Ռուխդ իմ եղիցի նորօք՝ և համբեր֊
ձեսցեն յերանութիւն փափաքելի · ձայն բարի հովուու֊
թեան նոցին՝ 'ի յողջոյն իմ կենաց քաղցր լուիցի ·
Սման կոչոյց 'ի յանեղծութի փրկութե տօնեցեալ
յաւսոյն՝ ընդ առաջնորդայն կենաց , սկզբնաշնոր֊
հիցն պատուոյս , փառաւորեալն դասուց , դեսոյն
բանականաց , աւետարանչացն բարձանց , իշխանացն
պանծալեաց , լուսապայծառ թագիւ պճնելոցն , 'ի
զարդ անկապուտ զօրութեան շնորհին պայծառա֊
ցելոց , խուռն զուարթութեան տիրական լուսոյն
կատարելոց ·

3 Ընդ աշակերտաց մեծիդ հրամանի բարձրեալդ ոյ
քի՝ և մարտիրոսացն ընտրելոց նահատակութ ,
որք մահացու և վշտաչարչարն մարմնով , վտանգաւոր
և ամենակիրն անդամօք , երկրաւորական և հող֊
ղանդուածն բնութ՝ մարտուցեալ ընդ տարր գոյից
ամ նիւթից՝ պսակեցան բարձրացան և կենդանա֊
ցան հոգեպէս · արխաբար ելեալք 'ի յերկրէ , ըստ
մարդարէին , վէսք Ճշմարիտք ամենափորձն մահու ·
խմանալեացն անտեսիցն և ծածկելոց՝ աներկբայ բա֊
րեացն՝ յուսով տեսելոցն սատէն նկատիւք · աշա֊
կերտք առաքելոցն և չարչարակիցք նոցին · որ հա֊
ւասարեալ գործովք ընդ նոսին , կատարեալ լրմամբ
անպակասելեաւ՝ պարեն 'ի խրախճանս անկէտն ե֊
րանութե · որոց հաճոյական և ընդունական մաղթա֊
նօք , արիւնընծայ վաստականութեր քրմանակնդրուկ
ալերսիցն յարգմամբ՝ ընկալ զիս նորոգ ըստ նոսին
մասին անեղծ փրկութ՝ 'ի քեզ արձանացեալ ·

4 Ընդ խաղացեալսն հուրբ և սուսերբ՝ արեամբ
ներ֊

ներկելոյն , և ճգնաւորացն սրբոց հարցն միանձանց՝
և քեզ հետևելոցն՝ որդի այ , անպարտելի քաջութե
և անպատիր զգաստութե , ընդ դժնեայ գոռոզի մարմ-
նոյս բանութե՝ արիապէս մարտուցեալ , սովիմք վա-
նեցին զանմարմինն բելիար . և մշտամարտ հանդի-
սիւ յասպարիսի կենցաղոյս՝ առանց զղջանաց ծան-
րաբեռնութե՝ 'ի լողնածաւալ ծփանաց աշխարհիս
ծովու՝ տապանակաւ մարմնոյս թանձրութե՝ զթե-
թևութի հոգւոյն թռուցեալ՝ 'ի նաւահանգիստն
կենաց հասին . և իբր սիրողք վերնում վիճակին՝ ա-
ռանց յետնոյն մտածութեան , զթագն յաղթութե
համարձակապէս՝ պայծառ ճոխութե պճնեալ կս-
կապէս՝ 'ի գլուխ կապեցին . վա նոցին արժանաւոր
մաղթանաց և նուիրական հայցուածոց՝ և զիս զմե-
ղաւորս 'ի պատժականաց՝ ընկալ ընդ նոսին .

Տ Աւ ահա խառնեալ զանմաքուրս բան՝ ընդ նա-
խադրեալ երջանկացն փառաւորական աղերսար-
կութիւն , որ վա իմ դոչէն քեզ 'ի հաճութի , և ես
ընդ նոսին՝ իբր դառնութի եդեալ ընդ քաղցու ,
կամ տատասկ ընդ ողորկութե . աղեղութիւն ընդ
վայելչութե , և տիղմ ընդ գեղեցկութե մարգարտի ,
կամ հող ընդ յստակութի ոսկւոյ , և կամ քարինս
անարգս ընդ պայծառութե արծաթոյ . բացասութի
ընդ ճշմարտութե , կամ աւազ ինչ ատամնաւոր ընդ
կակղութեան զանգուածոյ հացի . արդ լո՛ւր՝ հե՛զօր
ջնարաւոր գովեալ , զնոցայն վա իմ , և զիմս ընդ նո-
սին՝ 'ի նոցին գովեստ , 'ի փրկութիւն իմ և 'ի փառս
քո՝ ամենագութ , բարերար , օրհնեալ , երկայնամիտ ,
կարող , անքննելի , անճառ , անեղծ և անատեղծ .

Քո՛ են պարգևք , քո՛ են շնորհք . դո՛ւ սկիզբն և
պատճառ բարեաց ամի . Ո՛չ ես դատապարտիչ , այլ
ազատիչ . ո՛չ ես կորուսիչ , այլ գտիչ . ո՛չ ես մահա֊
ցուցիչ , այլ կեցուցիչ . ո՛չ ես տարագրիչ , այլ ժողո֊
վիչ . ո՛չ ես մատնիչ , այլ ապրեցուցիչ . ո՛չ ես ընկղ֊
միչ , այլ վերածիչ . ո՛չ ես գլորիչ , այլ կանգնիչ . ո՛չ ես
անիծիչ , այլ օրհնիչ . ո՛չ ես վրիժառու , այլ շնորհիչ .
ո՛չ ես թշուառացուցիչ , այլ մխիթարիչ . Ո՛չ եղծա֊
նես , այլ գրես . ո՛չ սասանես , այլ հաստատես . ո՛չ ոտն
հարկանես , այլ սփոփես . ո՛չ պատճառս յօդես մա֊
հու , այլ ճնարս խնդրես կենաց . ո՛չ ես ՚ի կամս շար֊
ժեալ սատակման , այլ ՚ի փրկութի ողորմութեան .
Ո՛չ մոռանաս զայցելութի . ո՛չ լքանես զքարի . ո՛չ
արդելուս զգթութի . ո՛չ բերես վճիռ կորստեան ,
այլ կոչակ ազատութե . Ո՛չ թշնամանիս յառաւօտուեց .
ո՛չ բամբասիս ՚ի շնորհաց . ո՛չ հոյհոյիս ՚ի պարգևաց .
ո՛չ նախատիս ՚ի ձրի ձրից . ո՛չ անգոսնիս յերկայնմը֊
տութեց . ո՛չ եպերիս ՚ի ներութեց . ո՛չ բանսարկիս
՚ի բարութեց . ո՛չ անպատուիս ՚ի քաղցրութեց . ո՛չ
քամահիս ՚ի հեզութեց . ո՛չ առաքին այսօրիկ տրտընջ֊
մունք , այլ անլռելի գոհաբանութիք . Դա՛րձ զմեզ
իմ՝ հեղօր . լո՛յծ զանէծս իմ՝ օրհնել . քաւեա՛ զպար֊
տիս իմ՝ ողորմած . ջնջեա՛ զյանցանս իմ՝ գթած .
մատո՛ մատն այցելութե , և անդստին իսկ կատարե֊
ցայց . զի՞նչ քեզ՝ տէր , քան զսոյն դիւրագոյն , և
կամ զի՞նչ ինձ պարտաւորիս կարևորագոյն . Այլ
կենդանադրեա՛ բարեխնամ՝ քոյինաստեղծ պատկե֊
րիս՝ փչումն կրկին ՚ի շունչ նորոգման լուսաւորութ
մաքրական շնորհի՝ զամենամեղս ոգի պաշտպանեալ .

6 Մի՝

6 Մի՛ աճեր ողորմած՝ ինձ օր տարաժամ 'ի համա-
ռօտս երբէք՝ անթոշակ ապաձեռնութեամբ՝ ընդ
անկատար ուղին հեռանել . մի՛ մատուցաներ բաժակ
դառնութեան 'ի ժամ ծարաւոյ . մի՛ փակեր գթած՝
իմ հանդէպ՝ զյաջողուած հոգևոր օգտիս , և մի՛
իբր յանկարծադէպ հինից ասպատակ՝ գիշեր մահուն
ինձ պատահեսցէ . մի՛ տապ տօթոյն յանպատրաստ պա-
հուն՝ զարմատս հաւատոյ ցամաքեցուսցէ , և մի՛ լու-
նական գիջուածք հաւատոյ դալարներոք մաշեսցեն .
մի՛ պահեսցի ինձ սուն մեղայս , և մի՛ հատանք ուղ-
խից կենդանւոյս զիս ողողեսցեն . Մի՛ հանդիտան մահ
բերիցէ , և մի՛ ննջումն 'ի սատակումն յառաջեսցէ .
մի՛ քունն ինձ կորուստ լիցի , և մի՛ նիրհումն ապա-
կանութեան գործեսցէ . մի՛ վախճանն անյարմար 'ի վե՟
իմ արշաւեսցէ , և մի՛ շնչոյս վերարձակութիւն ընդու-
նելոյ՝ 'ի խոնարհ լիցի .
7 Դու ես Տէր . դու գթած . դու բարերար . դու
երկայնամիտ . դու ամենակարող . առ ամ՟ բան-
անհասութեն անճառ զօրաւոր , քաւել՝ փրկել՝ կե-
նագործել , լուսաւորել , վերստին հաստատել , 'ի ժա-
նեաց կերչաց գազանաց՝ և կամ յատամանց վիշապաց
'ի կեանս կորզել , 'ի խորոց անդնդոց 'ի լոյս բերկրու-
թեան ածել , և 'ի հեղձմանէ ծփանաց մեղաց՝ ընդ
արդարս երջանկաց՝ փառօք բազմեցուցանել . Մե-
նոյն ոգի քեզ ակնկալեալ յուսով սպասէ , կարօ-
տեալ քումդ շնորհաց . եթէ երկնայինք , և եթէ երկ-
րաւորք . եթէ անկածն մեղօք , և եթէ ամբարձեալն
արդարութ՟ք . եթէ տէր , և եթէ ծառայ . եթէ տի-
կին , և եթէ աղախին . և 'ի ձեռին քո է շունչ կեն-

դանական բոլորեցուն · Եւ քեզ ընդ Հօր և Հոգ-
ւոյդ սրբոյ փառք՝ յաւիտեանս յաւիտենից · ամէն ·

Մերային յաւելուած ներքին հեծութեան՝ նորին հանգոյն, առ նոյն
աղերս մաղթանաց բանի, 'ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ ·

* Բան · ՁԳ ·

1 Բարձրեալ անքննելին · զօրութիւն ահեղ · տէր
արարածոց · թագաւոր երկնի · ստեղծիչ
հրեշտակաց · դպրական մտաց · հաստիչ հր-
եղինաց · պետ բարի հոգւոց · աջ ապաւինութե ·
անդորրութի հանգստեան · տեսչական լուսաւորութե ·
պայծառութի բերկրութե · ճանապարհ երանութե ·
պատճառ կենդանութեան · առիթ բանաւորութե ·
փրկութի առանց չարութե · առաջնորդ խաղաղութե ·
պարիսպ ամրութեան · պատուար պահպանութեան ·
ցանկ բոցոյ մեծի օրհնութե · սահման անոխակալութե ,
յիշեամ յայսմ ողբերգութե մատենի բանիս խոստո-
վանութե՝ և զոր 'ի մարդկային ազնէ թշնամիս մեր՝
'ի բարի, և արամ կատարեամ նոյնն քաւութի և ողոր-
մութիւն · Մի՛ բարկասցիս նդ վս իմ՝ տէր, իբրև
զմեղս բամբասողաց՝ առ յանձնի սիրոյդ որ յիս, այլ
որդ զչարս կշտամբողաց և իրաւամբք նախատողաց՝
ներեամ յանցանաց նդ · Եւ արդ մատուցեալ երկա-
քանչիւրոցս առաջի քո՝ արդարադատ, ամենք առ մեզ
փառաւորապատերք սակաւուք թերեաւ՝ և յիրաւի բամ-
բասելոցս, և ես առ քեզ՝ ամենապարտև, անթիւ
և անկշռելիս բազմօրինակ ուխտազանցութիւ ·
2 Արդ՝ յիշեամ զքո մեծութիդ՝ տէր, նայեցեալ
'ի

՚ի յիմս անարգութիւն . և ընդ խնդրելս իմ ՚ի քէն
բարի խմոյն առելեաց , և դու առ քոյս՝ ըստ քում
մեծութեանդ՝ անճառելիս հրաշագործեցեր : Մի՛
սատակեցեր զիմն խածանօղն , այլ փոփոխեցեր .
խլեալ զխոտանս բարս երկրաւորս՝ զբարիսն արմա-
տացուցեր , և յիս և ՚ի նոսին : Մանաւանդ զի դու
լոյս ես և յոյս , և ես խաւար և յիմար . դու խոկու-
թե̃ բարի գովելի , և ես համայնիւն չար ապիկար .
դու տ̃ր ստորից և երկնից , և ես անիշխան շնչոյ
և ոգւոյս . դու բարձրեալ ՚ի կարեաց զատեալ , և
ես տաժանաւոր և վտանգաւոր . դու ՚ի վեր քան ըզ-
կիրս երկրիս , և ես կաւ անարգութե̃ գարշութե̃ .
դու՝ ը̃թ մարգարէին , մնաս յաւիտեան յանբաւ բարձ-
րութեան , և ես միշտ կորնչիմ՝ ըստ նորին բանին .
՚ի քեզ ոչ է մթութի̃ կամ նենգութի̃ , և ես բո-
վանդակն խոկ եմ՝ որ զաւանդն իմ ոչ պահեցի :
Հա՛ն զիս ՚ի բանտէս . արձակեա՛ ՚ի կապանացս . զերծո՛
՚ի շղթայիցս . փրկեա՛ ՚ի խեղդմանէս . ազատեա՛ ՚ի տագ-
նապէս . քակտեա՛ ՚ի յերկաթիցս . լո՛յծ ՚ի պաշարմանցս .
արտաքսեա՛ յերկմտութեցս . ափափեա՛ ՚ի տխրութեցս .
հանգո՛ ՚ի նեղութեցս . փարատեա՛ ՚ի վշտացս . հան-
դարտեա՛ ՚ի խռովութեցս . ապաքինեա՛ ՚ի ցաւոյս .
մերժեա՛ ՚ի հեծութեցս . հեռացո՛ ՚ի յողբոցս . կազդու-
րեա՛ ՚ի կականմանցս : Ա̃ծ ողորմութե̃ և պարգևա-
տու քաղցրութե̃ , մի՛ զգրաւեալս արեամբ հզօրիդ՝
անտես արարեալ ընդ վայր կորուսաներ . կանգնեա՛
զհասեալս յափն մահու՝ ՚ի բազմավտանգ հիւան-
դութենէս :

3 Ահա՛ բարդեցան կուտեցան շրջանակք ամացս ըն-

դունայնութեան , յորմէ հետէ յայտնեցեալ ցուցայ
յոչ պէտս երևեալ , 'ի յանդաստանէ մօրն իմոյ սե-
նեկի փուշս դժնկի մեղաց շառաւիղի . մի՛ լինիր ինձ
խայթոց խոցոտիչ՝ ո՛չ անդ տոհմին յուդայի , և կամ
զաւակին եփրեմի ։ Այլ քանզի բուսուցեալ տնկեցի
յոգիս՝ փոխանակ ցորենոյն բարեսերմութ̄՝ խոտս
խայթողականս ինքնաթոյնս ընդարմացուցիչս , ըստ
գրոյն բանի՝ որ էրէցն է քան զաւետիսն , զխրդ ո՛չ
կոչեցից զանձն իմ՝ գարշելի անդաստան անիծաբեր
փշովք մեղաց հեղձեալ ։ Ո՛չ սերմանեցի արդարու-
թիւն , ըստ բանին յովսեայ , և զխրդ ծնձեցից և ժո-
ղովեցից զկենաց պտուղն ։ Ընկալ սահինք կուսութ̄՝
անձինս մաքրութ̄ , ըստ մարգարէին բանի՝ որ առ-
իսրայէլ , կարօղ ես՝ տր̄ , 'ի նոյնն հաստատել ։ Այ-
նեցի ընդարձակեցի , ըստ մոլեկան բարուցն յուդայի ,
զանկողին կամացս՝ դիւացն հոմանեաց , 'ի ձեռս քո՛ է
ամփոփել դարձեալ՝ 'ի նոյն զգաստութիւն ։ Եթէ
մարմնապէսն կցորդութ̄՝ ընդ տեսանողին , անարատ
գործեաց զպոռնիկն , իսկ դու փրկութ̄՝ հոգեպէս
միացեալ 'ի յիս՝ կրկին մաքրեսցես . եթէ արեգակնս
այս անկենդան՝ ստեղծեալ առ 'ի քէն երկրիս մա-
տակարար , և զկարակումն մօրից ցամաքէ , և զտոհաս
պտուղս հասուցանէ , իսկ ստացօղդ ամենից՝ հոգիդ
տր̄՝ որքան զօրեսցես զտիղմ չարեաց աղտոյ՝ և զթա-
րախ պղծութ̄ մեղաց մթերից՝ իսկոյն սպառել ։
Վասն այսր կանխաւ իսկ ժամանեցի հայցել առ 'ի
քէն բարի՝ առելեացն իմոյ 'ի կարգ այս բանի , զի
զհերքեալ ձկնասակարս պարտուց մահու , յամենախը-
նամ աչաց հզօրիդ մի՛ մերժեսցես՝ օրհնեալ գթութ̄ ։
տրդ՝

արդ՝ կենագործեա՛ զիս զամենամեղս անդամօք մարմ-
նոյս՝ ընդ բնութեան հոգւոյս խորհել միշտ զքոյդ ․
Իսկ բարեգործացն խնդրել բարիս , բնութեան են
օրէնք՝ անբռնադատ կրիցն յարակցապէս առ սոյն
բերումն ։ Քանզի արդարև առ միդ այդ պատուէր՝
ամենայն հասակ զօրանայ ․ իսկ միւսայդ երկրորդի՝
առաջնովդ խնամով հանդիպել , ծածկանիդ է նմա-
նութի ․ յաղագս այսր իրի՝ նախնի դասեցի զթըշ-
նամեացն կմոց՝ աղերսանս , քան զերախտաւորացն
բարիս ։

4 Եւ արդ՝ յիշեա՛ զնոսա կրկին ընդ միոյ , որ 'ի քո
անուն բարձրացեալ՝ զանարժանս զիս ընկալան ․
և տո՛ւր նոցա՝ տէր ամենառատ բարերար և անոխա-
կալ , վարձս արդարոյ և մարգարէի , թէև ես յաւէտ
թափուր եցեալ յարժանեաց , ըստ հաւատոց նց և առ
յոյս նոցին ակնկալութեան , որ առ պարտաւոր գերիս՝
ողջամիտ կամօք ակնարկեն , ո՛չ թէ 'ի մասանցդ քո
կեցուցչաց՝ 'ի պահպանարան հոգւոյս ծածկութի՝
լինել ունիցիմ ։ Եւ զպատժաւորս՝ անամփոփելի 'ի
քոց տեսութեց , և անխաբելի 'ի յուղիղ կշռութեց՝
քաղցր գթութեամբդ անսահմանելեաւ մերձեցեալ
առ իս՝ մաքո՛ւր արասցես , անխայտառակելի պահե-
լով 'ի տիեզերական յանդիմանութեն ։ Եւ ո՛չ շուք
իմն վայելչական դնել ախորժեն ինձ անարժանիս՝ սի-
րելիքն քո՝ վասն քոյ , նայեցեալ 'ի կրօնս զգեստուս
բարեկերպութ , չգիտելով զբիծս գաղտնեացն՝ եր-
ջանիկ կարգան եղկելոյս , և դո՛ւ շնո՛րաւոր ամենա-
պարգև օրհնեալ մարդասէր՝ առ բնաւս ողորմած ,
վն ամենաթշուառիս հեծութեն՝ հաշտեա՛ց ընդ նոսա

ըստ

ըստ հաւանոց նոցա · ընծայեալ նոցին մատո պար֊
գևեալ զանեղծ մեծութիւդ՝ և զանթառամելի ըղ֊
պսակդ՝ յաւհաւոր աւուրն յետնում հատուցմանն
ամենափորձ ընտրութեանն ։

5 Զի դու ես գրաւ փրկութե մեծութե անվտա֊
նելի և անծախ գանձուց սրկիս և սովեցե֊
լոյս, 'ի վտանգ վերնոյին շահու օգտութե՝ բանիւդ
որ 'ի քէն՝ յարդեալ ձոխանաւք ։ Տուր ինձ սահման՝
ջրոյ հանգստեան · արձանացո՛ մնփոփոխ պատրաս֊
տակամ վստահութի · կարգեա՛ օրհնաբանեալ՝ անկե֊
ղակարծ յուսոյ ամրութի · տո՛ւր ամենախնամ դու,
անաչառ պաշտպանութիւն · սասանեցելոյս՝ բարեաց
արդարութի · տարակուսելոյս՝ լուսոյ ապաւինութի ·
աշխարելոյս՝ մեծ երջանկութի · վհատելոյս՝ կենաց
օգնութի · լքելոյս՝ անդայթագղելի օժանդակութի ·
նահանջելոյս՝ անսայթաք վերընթացութիւն ։ Զի
քո՛ է բնաւդ, և 'ի քէն է ամենայնդ, և 'ի ձեռն քո
բաշխին հաստատուն պիտանացուաց համայնից կե֊
նաց · և քեզ վայելէ փառք՝ յաւիտեանս յաւի֊
տենից · ամէն ։

Սրտին ցուցեալ ջերմին հեծութե՝ նորին հոգւոյ, առ նոյն
աղերս մաղթանաց բանի · 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ ։

* Բան · ՂԲ ։

1 Արքայ երկնաւոր · թագաւոր բարձրեալ · տէր
բոլորից · ամենից ակնկալութիւն · ստեղծօղ
տեսականաց · հաստիչ իմանալեաց · պատ֊
ճառ եղանութեանց · կազմիչ հանդերձելոց · տուիչ
լու֊

լուսոյ • անխիթ առաւօտու • պատրաստիչ վաղորդայնի •
երևեցուցիչ երեկորի • տարրիչ խաւարի • արուես_
տաւոր բարեհնար • իմաստութեան գործոնեայ • քա_
ւարան օրհնեալ • հալիչ մեղանաց • հալածիչ ցաւոց •
քակիչ դառնութեց • պահպանարան հանգստեան •
հնարք նիրհման • յարմարիչ քնոյ • պարգևիչ ննջման •
շնչոյ յարակարդութի • զգայութե տնօրէնի • ցրիչ
ցնորից • յեղանակիչ անրջոց • փոխարկու զարհուր_
մանց • այլայլութի տխրութեց • խափանիչ խիթմանց •
ընդարձակիչ կարծեաց • համադրութիւն ծփմանց •
ահագնութի խարդախմանց • հարուածիչ դիւաց •
փախուցիչ ախտից • ընկղմիչ դայթագղութեց •

2 Պաշտպանեա՛ երկնաստեղծ ձեռամբդ • զօրացո՛
բարձրացեալ քո աջովդ • ամփոփեա՛ ամենակալդ
թևովք • ծածկեա՛ ածեան խնամօքդ • ամրացո՛ վերա_
կացութեամբ վերնոյնոցդ • շուրջանակի պարսպեա՛
դումբատակօքդ անմահից • ՚ի յամենուստ պարփա_
կեա՛ կցորդութե հրեշտակացդ • վանեա՛ զընդդիմա_
մարտն իմ՝ զինուորութե զուարթնոցդ • պատսպա_
րեա՛ զպասանեալս՝ ածածնիդ մաղթանօք • զբանակս
անդրանկացդ՝ բարեկարգեա՛ ինձ պահապան ։ Ա՛ց
ընդ աչաց դիմացս՝ և զմտացս իմ տեսանելիս • զգա՛ստ
արա ընդ ոգւոյս՝ և զծանրաբեռն կրիցս դանդա_
ղութիւն • վերացո՛ տէր ՚ի զգայութեցս՝ զմածեալս
յիմարութի • բա՛րձ միայն բարեգործ՝ զպատրուակս
թանձրութի ։ Ընդ սկզբան բերմանս լուսոյ՝ զողոր_
մութի քո ծագեա՛ • ընդ ելից արևուն՝ արդարութե
արեգակնդ ՚ի յանձկութի սրտիս մոցէ՛ • Ճառագայթ
քո փառացդ՝ ՚ի յիմաստիցս խորհրդանոց ջահեսցէ՛ •

խաչիդ տեառնագրութիւն՝ ընդ շունչս և ընդ մարմինս համասփիւռ տարածեսցի. Յանձն առնեմ քեզ յաւուրս՝ զքո յարմարեալ տաղաւարս պահպանաւ ոգւոյս՝ որ ՚ի սմին. Զի դու ես Ած անքննելի, առ ամենեսին բաւական, և յամենայնում բովանդակ, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն.

Մերձին յաւելուած ներքին հեծութեան՝ նորին հանդէ, առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի. ՚ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ.

* Բան. ՂԱ.

1 Իսկ արդ՝ վա՜յ զի արթնականն մեր զուարթութիւն՝ քեզ ննջումն իմն է համարեալ, իսկ ՚ի խոր թմբրութիւն լռելն՝ վասն ուղիղ հաւատոյն ՚ի քեզ՝ անթարթափ բացութի աչաց, ուղղեա՛ հոգւոյդ քո իմաստութե՛ զյաջողուած ձեռինս գործոյ՝ ընդ հեծութեան ձայնիս մաղթանաց. Զօրացո՛ Տէր՝ ՚ի հանդէս բարի ճգնաւորական արի վաստակոյ. կցո՛րդ լեր կարեացս տկարութե. թեթեւս կացո զաշխատութե՛ս այս սկզբեն. արագեա՛ մի՛շտ կարօղ՝ զյառաջադրեալ ձեռակերտս. դիւրաւո՛րս ընթացո ՚ի յաւարտումն լրմանն. Ի վախճան իրին՝ բերկրութե զիս հասո. ժամմն կացուսցես՝ ՚ի հանդիպումն յուսոյն. կցո՛րդ լեր ուղւոյն՝ ճանապարհիս ընթացից. ՚ի թռիչս ամբարձման՝ փութացուսցես յօգտակարն. ընդ աջմէ իմ լեցիս՝ ՚ի վտանգի ծանրութեն. զձայն քո լուր՝ ՚ի յանձկութեն պահու. ձեռամբ քո կեցո՛ ՚ի կորստեանն ժամու. մատամբ քո ազդեա՛ ՚ի սահմանին անձկութե. հարթեա՛ զխորոց՝ ամենաչար

խափանմանն · հոգեղինին առաքմամբ , ըստ ամբակու-
մայ , ինձ ձնարեմ · բան ինձ շնորհեմ՝ 'ի յատենի բաղ-
մութեանն · իմաստութի՛ յիս տնկեմ՝ 'ի հանդիպման
քննութե։ Ամպով կամաց քոց հովանացիր հրաշապէս ·
հանդարտեցո՛ փայտիւդ կենաց՝ զծովուս մրրիկ · սան-
ձեա՛ զաստեաց կենցաղոյս պատկեր՝ քոյին հրաման-
նաւդ · քանզի թէ ասա ողորմութի քո տէր՝ կամեսցի ,
այս լուծութի կոհակաց կարծր է քան զվէմ · և թէ 'ի
ցամաքի անտես առնիցես , իբր զանկայուն՝ պնդութի
յատակիս 'ի ներքոյ ոտի հասեալ սասանի ·
2 Արդ ընկալ յիսուս՝ զպաղատանացս ձեռնարկու-
թիւն՝ քեզ 'ի հաճութի , և արա՛ ինձ զամենա-
կարծն դայթագղութի՝ մեծ վստահութի · Որպէս
'ի ջրահեղձոյց ամենակործանն դարու , որք 'ի հարթ-
տարածման գետնի առանց երկիւղի յանհոդս կէին ,
յողորմութէդ ամայի մնացեալ կորուսան · իսկ ընդ
հովանաւոր մածուածով լաստիւն յոդնատատան հի-
մանն հայթայթանօք՝ յանուն գթածիդ յեցեալ պա-
հեցան · ընդորս՝ և զաղաչօղս մշտատատան՝ 'ի նաւա-
հանգիստն խաղաղութե՝ մարդասիրապէս պրծեալ
ապրեցո · վարձս 'ի քոյոց ընդ իս բերելով հոգևոր
շահից , զստորաբերս այս ստուարութիւն պարտուցս
լքեալ բանիդ առակաւ , 'ի քեզ տէր անկայց միացեալ
իսպառ անբաժանելի՝ օրհնեալ յամի · Եւ կցոր-
դելով այսմ մաղթանաց հոգեղէնքն ամենամաքուրք՝
ընդ հողեղինացն մարտիրոսաց , որք ջրով և հրով փոր-
ձեցան , և յեկից զերծմանն ընդ մեր խնդրեցին , և
մեզ յիշատակ թողին օգնութե , ասասցեն ընդ մեզ
համաբանաբար զուգամասնութբ՝ եղիցի եղիցի ·

1 Ընդ

Սրտին ցուցեալ կրկին հեծութեն՝ նորին հոգւոյն, առ նոյն աղերս յաղթանակ բանի. 'ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ ոյ.

* Բան. ՂՕ.

I Ընդ այսր հառաչանաց թախծութեան ողբոց՝ 'ի բազմաց կերպից շարակարգելոց, և ամենից հոգւոց ողորմեամ գոչեալ և երկայնամիտ թագաւոր։ Նաև այնոցիկ առաւել՝ որոց հատեալ է ակնկալութիւն փրկութեան կենաց. որք ննջեցին անպատրաստաբար՝ չիջեալ լապտերօք իւղոյն պակասութեան։ Ահա մինչեամ տէր իմ գթութեան, և 'ի յոյս ես պատճառ իրաւունս ինձ գրեամ. Քանզի թէև 'ի փառս ահաւորութեան սքանչելեաց մեծիդ՝ հակառակօքն հանդերձեցեր զկազմած մարդոյս, զոմն ծանր՝ և զոմն թեթև. զմին զօլ՝ և զմիւսն հրոյին. զի դիմադրութիւն 'ի հակառակացն հարթ պահեցեալ՝ արդար կոչեսցուք հաւասարիմ հաւասարութեն, և 'ի յայսմ դարման առաքինութեան վերաբերեալ ընդ ամբարձելոյն զխոնարհութիւնն առ կաւն դիտման անմոռաց պահեալ՝ պսակ ընկալցուք ճգնաւորական. Այլ քանզի յայսմ կանոնէ ուխտի վրիպեցաք, և անանաբար սահեցմամբ ըստ հողոյն զիջման՝ ընդ երկիր մածաք, այլ ոմն ախտիւ՝ և այլ ոմն անդթութք. միւսման մոլութք ամենաբաղձ կերակրոց՝ իբր գաղան մշտաբոյծ՝ յարակայ կապեալ ընդ բնութեան. Իսկ 'ի քաւիցս՝ ոմն անըմբռնելի և անողորքելի սլացմամբ 'ի բաց ստացեալ՝ վայրենապէս ամբարտաւանէ. եթէ ջեռնումք տապով սիրոյն որ 'ի քեզ՝ նշխարաւ բոցոյն որ 'ի մեզ, ցուրտն առընթեր կենակից նմին՝

զնոյն

զնոյն կասեցուցեալ բարուոյն ընդմիջէ՛ . եթէ օգտա_
կանաւն հրեշտակայնումն յաւելցիմք 'ի քեզ , ծանրու_
թիւն թանձրու անդրանիկ նիւթոյս այս հողոյ՝ 'ի
ստորև քարշեալ խափանէ .

2 Նու արդ՝ յամենուստ պարտեալ և իսպառ լքեալ՝
իբր զապիկար հաշմեալ հերքեցոյ կորեայ վա_
նեցոյ . վատնեալ 'ի բազմաց՝ 'ի մահ դրաւեցոյ . վ՟յ
'ի պարգևականէն զրկեցեալ՝ յողորմութեանն կողմ
նայիմ . և պատկառեալ դիմօք համայնից ունօղս՝ ըղ_
բնաւից աղերսաբանեմ զմեռելոցն քեզ՝ կենդանեաց .
քանզի կարօղ ես յաւէտ ձնարիւք և կորստականացն
ըստ իս մեռելոցն . ա՟մ ինչ քեզ զօրելի է . նա զի՛ և
ընդ անտկար կարելոյդ՝ և կամելդ է ախորժելի .

3 Արդ՝ այսց երկուց բարդաւած շնորհաց նորոգ_
ցաց՝ առ միմեանս եկեալ՝ կարելն ընդ կամելն ,
բարձեալ եղիցի և յուսահատութեն վհատութիւն
աղզաց մեղաւորաց . և ժամանեալ հասցէ աւետեացդ
լոյս՝ հոգւոց բժշկութե քումդ հրամանի՝ որ ամի ,
օրհնեալ յաւիտեանս . ամէն .

Ս Երբոյն յաւերժաւած հրէին հեծծւթէ՝ նորին հաւորէ , առ նոյն աղէրս ծաղբանոյ բանի . 'ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ .

* Բան . ՁԼԸ .

1 Նու արդ՝ քանզի 'ի գլուխ կատարման հա_
սեալ սակաւամասնեայ կտակի այսր ողբեր_
գութեան , արա տէր՝ վախճան դադարման
առնուլ ընդ այսց բանից մաղթանաց՝ ինքնանախատս
կշտամբութեան՝ և որ յիս կրին չար սովորութիք .

Որ

Որ քեզէն կորդեցեր սահման աւետեաց ակնկալուէ
դատապարտելոյս՝ ասելով, ո՛չ են կամք առաջի հօր
իմոյ՝ եթէ կորնչիցի մի ոք ՚ի փոքրկանցս. և դարձեալ,
այս են կամք հօր իմոյ՝ զի զամենեսին ինձ յանձնա‿
ռաբեալսն ոչ կորուսից.
2 Հա՛ օրհնեալ ես ՚ի գթութե. բարեբանեալ միշտ
՚ի քաղցրութե. խոստովանեալ յերկայնմտութե.
ծանուցեալ ՚ի յայցելութե. քարոզեալ տէր ՚ի փըր‿
կութե. ներբողեալ դու յառատութե. պատուե‿
ցեալ ՚ի պաշտպանութե. փառաւորեալ ես ՚ի փրկութե.
երկրպագեալ յանբաւ բարձրութե. պաշտեցեալ ՚ի
յանքննութե. գովեցեալ միայն ՚ի յաղթութե. վե‿
րամբարձեալ ՚ի մեծ զօրութե. խնկաւորեալ յողոր‿
մածութե. համբուրեցեալ յանճառ հեզութեան.
ճաշակեցեալ ՚ի խոնարհութե: Ընդ քեզ և ծնօղդ
քո երկնաւոր ա՟ծդ բոլորից մխիթարութե. ըստ ո‿
րում հօգիդ քո ա՟ր բարութե, որ զանկեալ զգրաստ
թշնամւոյն՝ և զգայթագղեալ մարդն անբանութե՛
կանոնեցեր ոչ անտես առնել: Որոյ երախտիս հը‿
զօրիդ ՚ի յիս, և առաքինութի մեծիդ ՚ի բարձունս
տօնեալ անդադար յանվախճան փառաբանողաց. ո‿
րովք զայս ձայն աղերսական յարդել ընկալցի՛ս մար‿
տիրոսացն պաղատանօք ՚ի հոտ հաճութե բուրման
անուշից: Եւ այսու փրկանօք հաշտարար բանի՝ ըզ
նախնեացն պարտս և զանհրեւոյթ վէրս՝ միջնովքն և
վերջնովքն մահացուցանողքն զանձն և զմարմին բը
ժըշկեա՝ ամենակարօղ. զներքինս և զարտաքինս.
զտիպքն և զգիծքն, և զխարանս հարուածոցն. բար‿
ձեալ և մաքրեալ դեղովք ողորմութեանդ զկտեալ

խածուածս բազմագունիս, որք գարշելիս ընդ անոր-
ժելեացն քեզ ցուցանեն զէութի բնութեա.

3 Ու եթէ հասից յամս ծերութե քո առաջնոր-
դեալ՝ արժանիս մահու, մի թողցես զանկարութիւ. մի անարգեր զալեսն. մի կորացուսցես զկործանեալն. մի զինջուսցես զկքեալն. մի վայրաբերեր զխոնարհեալն. մի շնչման հողմոյ մատներ զառկայծեալն. մի ընդպահկեսցես զդեդևեալն. մի անվերարկու առներ զաառուցեալն. մի անդարման լեցի տագնապեալն. Մ՞ի առանց սածելոյ՝ յարկն խարխալեալ. մի անպատիւ՝ պատկերն ծնայեալ. մի պարարտութին անհամեալ. մի շուք շնորհին անարգեալ. մի ծնութին քամահեալ. մի նաւ հոգւոյս ալէկոծեալ. մի երկարութի յուսոյն կորեցեալ. մի լար շաւիղին խզեալ. մի ուշ իմաստին բարձեալ. մի գոյին կազմած զեղծեալ. մի ամբարձմանն թևք փետտեալ. մի զուարթութի դեղոյն տգեղեալ. մի ճաճանչ նշուլին քաղեալ. մի պատուհանք աչացս փակեալ. մի լուսաւորութի նորին խափանեալ. մի պատկերն խօսուն անկեալ. Ո՞հա աղաչեմ զքեզ՝ բարեգութ, ամ սրբովք պաղատիմ, լուր սոցին ինձ կանխաւ, զի զանագանն մի մոռացիս. Դու առաջնորդեցեր ինձ, ըստ սաղմոսողին, և ապրեցուցեր, համ որ՝ ընդ երգողին՝ և՚ի կարծեացն կասկածանաց, յորմէ երկնչիմ. Իսկ ես չեմ արժանի ՚ի քէն՝ և ոչ հասարակական կերակրոյն վարձու, այլ դու կարող ես ստորաբար՝ և առ զըլացօղս բարեգործել. Բ՞ո են զարմանալիք անճառից բարեաց՝ միայն հրաշագործ առ ամ երկայնմտութե, ընդ հօր և հոգւոյդ մեյ օրհնել հանպզ՝ յաւ՜տնս յւ՜տնից. ամէն.

Լու

Մերոյին յաւելուած նշխին հեծութեն՝ նորին հոգւոյն, առ նոյն աղերս խորհրդոց բանի. 'ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ ա͞ծ.

* Բան. ՁԲ.

1 Եւ արդ՝ ջուր կամաց եւ կաթ արտասուաց՝
բեկութե հոգւոյս՝ մաղթս լքմանս՝ խոր-
տակմանս սրտիս հեղեալ առաջի՝ զմարգա-
րէին յիշեցուցանեմ զարամաթացւոյն սամուէլի, զոր
առեալ էհեղ 'ի սկաւառակէ յանդիման քո՝ ամենա-
տես, առ ժողովրդեանն օրինակութի զանձն արկա-
նելոյ՝ խոստովանութե եւ ծնրադրութե կենդա-
նարարդ դարշապարաց.
2 Եւ արդ՝ ընկալ զայս հիւսուած բանի աղիողորմ
հեծեծանաց, եւ հաստատեսցես յայս նուէր բանի՝
անարիւն զոհի՝ թագաւոր երկնի. եւ օրհնեալ սրբեա՛
զտառ մատենի այսր ողբերգութեան. եւ գրեալ դը-
րոշմեսցես յարձան յաւիտեան՝ ընդ հանդիսականացն
սպասաւորութի. Կացցէ՛ առաջի քո մշանջենաւոր,
եւ յիշատակեսցի՛ 'ի լսելիսդ քո հանապազ. բարբա-
ռեսցի՛ շրթամբք ընտրելոց քոց, եւ խօսեսցի՛ բերա-
նովք հրեշտակաց քոց. տարածեսցի՛ հանդէպ աթո-
ռոյ քոյ, եւ ընծայեսցի՛ 'ի սրահ սրբութե քոյ. խըն-
կեսցի՛ 'ի տաճար անուան քոյ, եւ բուրեսցի՛ 'ի սեղան
փառաց քոց. պահեսցի՛ 'ի գանձարանի քում, եւ համ-
բարեսցի՛ 'ի ստացուածս քո. Պատմեսցի՛ 'ի յականջս
ազգաց, եւ քարոզեսցի՛ 'ի լուր ժողովրդոց. նկարեսցի՛
'ի գրուանս իմաստից, եւ տպաւորեսցի՛ 'ի սեամս զգայու-
թեանց. Իբր կենդանեօք՝ զիմս պատմեսցէ խոստո-
վանեալ զանօրէնութի. եւ թէպէտ վախճան ընկալայց

իբր

իբր զմահացու , այլ յարակայութիւ բանի այր սո-
փերի՝ դրեցայց կենդանի ։ Սնասցէ սա անեղծ
՚ի կամս քո տէր՝ ինձ պատժապարտիս համբարձեալ
միշտ՝ անդուլ դատից ։ անաչառ կշտամբից ։ անպատ-
կառ յանդիմանից ։ անանխայելի դսրովից ։ անողո-
քելի պարսաւից ։ անհամբոյր ծանակից ։ անմարդա-
սիրելի մատնից ։ անփրկելի տանջից ։ անկաշառ կա-
ռափից ։ անխնամելի յայտնից ։ ապառում հրապարա-
կից ։ աշխարհալուր բողոքից ։ Փողով մեծութեան
ազդման՝ առանց լռութեան և կամ դադարման՝ զխոցս
պարտեացս խոստովանեսցի ։

3 Այն դիր՝ իմովս ձայնիւ՝ իբր զիս ընդ իմ աղա-
ղակեսցէ , տարածեսցէ զծածկեալսն ։ հռչա-
կեսցէ զգաղտնիսն ։ կականեսցէ զկատարածն ։ հըն-
չեսցէ զմոռացեալսն ։ յայտնեսցէ զաներևոյթսն ։ բար-
բառեսցէ զբարուրսն ։ քարոզեսցէ զխորոցն ։ պատ-
մեսցէ զմեղացն ։ մերկացուսցէ զանտեսիցն ։ ցուցցէ
զկերպարանս Թաքուցելոցն ։ Շօշափեսցի՛ն սօսա-
որսքն ։ գտցի՛ն գայթագղութիքն ։ յանդիմանեսցի՛ն
անձաւք ։ քամեսցի՛ն չարեացն մնացուածքն ։ Եւ Թա-
գաւորեսցեն կեանքդ շնորհաց ողորմութեն քո՝ ք՛ս ,
՚ի գանձս պահեստի ոսկերացն ցամաքելոց ։ որով ՚ի
ժամանակս կենդանականս սկզբնաւոր լուսոյ մտի
գարնայնոյն՝ նորոգման աւուրն պայծառութեան՝
քողովդ ցօղով յոգի անձեցեալ այսու փրկութիւ ան-
մահականաւ ։ և անցամաքելի վերամբարձութիւ շառա-
ւիղս ձգեալ իմանալեացն բարեաց՝ դարձեալ դա-
լարացայց և կրկին ծաղկեցայց , ըստ քոյինաշունչ
դրոյն յուսադրութեան ։ Եւ քեզ միայնոյ փրկողի՝
և

և հոգւոյդ քում հօր խնկակցի՝ միասնական տէրութեանդ և անճառ երրորդութեանդ՝ խորհրդական գովեստ փառք և երկրպագութիւն յաւիտեանս.
ամէն:

Մերատին յաւելուած ի վերջին հեծութե՝ նորին հեղինակէ, առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի. Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ.

* Բան. ԶԹ.

1 Եւ Տէր. կեանք և արարիչ. ողորմած. գթած. լոյս. երկայնամիտ. անոխակալ. մարդասէր. ամենագութ. պարգևատու. փրկիչ. օրհնեալ. գովեալ. բարեբանեալ: Պարան ամրութե. պաշտպարան վստահութե. առանց նենգութեան բարի. առանց խաւարի ճառագայթ. քաւիչ մեղաց. ողջացուցիչ վիրաց. անհասանելեաց հընարք. անմատչելեաց հպաւոր. անյուսութե ելք. անուն քո խոստովանեալ՝ այ որդի. և հօր քո ընդ քեզ հզօրի և ահաւորի, և հոգւոյդ ամենակալի՝ և ընդ քեզ երկրպագելւոյ փառք և պաշտօն գոհաբանութեան՝ յաւիտեանս.
ամէն.

Բա

Մ էրտին յաւելուած նշէն հեծութեն՝ նորին հանգէ, առ նոյն աղէրս մողբանաց բանի ։ 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ ։

* Բան . Ղ.

1 Բարեբանեալդ ած երկնաւոր, միայն արարիչ, տէր ամենակալ. մեծութիւն անհեղ. գթութիւն օրհնաբանելի. ողորմութի խոստովանելի. բարերարութի երկրպագելի. խնամակալութի պաշտելի. մարդասիրութի տօնելի. պահպանութիւն խնկելի. բարձրեալ անքննելի. մեծաւոր կամարար. ապաւէն անկասկածելի. մխիթար սրտից. փարատիչ վշտաց. ապաքինիչ ցաւոց. սպառումն վըհատութեց. բարձումն պարտեաց. փոխարկիչ կարեաց. կարգաւորիչ կրից. յարմարիչ բանից. սանձարկու լեզուի. շրջադրութի ընչից. կացուցիչ հագագի. ամփոփիչ խորհրդոց. կրթարան կամաց. որձանացուցիչ յուզմանց. հանդարտութիւն մրրկաց. խաղաղութի ծփմանց, որ ունիս զթեւոց ամենընթաց իշխանականիս, և իմաստութբ նուաճեալ առ քեզ դարձուցանես ։

2 Գոհաբանեալ միշտ երախտաւոր, որ հեղուր անհպարտութեն երկայնամտեալ հանգչիս տենչանօք անձառ հրաշիւք՝ յանձինս սրբոց. Թագաւոր էից համայնից, ամենայն ծանուցեալ գթած. սկզբնահայր և նախաշաւիղ սիրոյն ընթացից. ձանապարհ կենաց, որ առաջնորդես քաղցրութբ՝ դիմելոյս 'ի լոյս վերին. Զեռնկալու մեծ վստահութե, որ ոչ թողացուցանես գայթագղելոյս 'ի վայր կործանել. յուսոյ կերպարան, ճշմարիտ առ հաւատչեիւ աղաչո‿

չողաց մատանց յոյսնի երևեալ. ապաւինութի հանգըստեան, որ ո՛չ երբէք մատնես վտանգի դատապարտութե։ Ազատուհի շնորհաձիր, որ տաս լիապէս առանց փոխատրութե փրկանաց. առատուհի աննախանձելի, որ քոյին փառաւորութե՛ զանարգ նիւթ հողոյս ճոխացուցանես։ Պայծառութի անստուեր, որ ճառագայթիւք ահեղ բարձրութե պարածածկեալ զթշուառս կրկին բարդաւաճ առնես։ Բաւիչ մեղանաց բազմաց, որ զհեղեղեալս ՚ի փրկութե առաջնովն պայծառուէ նորոգեալ՝ վերստին վայելչացուցանես։ Հնարաւոր դիւրահաս առ ամ՟ անբաւ գերամբարձութի յաւէտ յառաջեալ. ելք վըտահութեան առ խոստացելոցն վայելս. երանութի անձկալի, յոր զկենդանուհի շնչոյս լքանելն է ախորժելի, զի զքեզ գտից՝ կենդանի։ Կամք անփոխադրելի՝ առ ՚ի քաւուհի գերոյս զօրացեալ ամենազօրելի. անսխալելի դեղ կենաց, որ և մեռելոց՝ բնաւին եղծելոց առնես զսքանչելիս. Ամենաստեղծ աներկբայելի. որ զհուրբ կիզեալն, և զհողմով հոսեալն, և զժանեօք գազանաց ծախեալն, ՚ի քթթել ական նովին հիւթականութբ անպակաս յարուցանես. Անհաւասար համարձակուհի, յորում ամ՟օրէն պանծանօք պարծելն է իրաւացի։

3 Հայեցա՛ց տէ՛ր՝ յերկնից զուարթ քաղցրութեամբ՝ յամենակործան վտանգ նեղելոյս, և արա՛ անդորր հանգստական դիւրաւոր՝ ՚ի բազմատագնապ հեծութէ. Եւ զյարուցեալ գումարս ստակչացն, եթէ սպառազէնք ոյսական դժնեայ հնարաւորութե բուռն մարտակցաց պատկանեալ զինուք, եթէ

մե-

մեղաց տգեղ՝ և քո ատելի կերպարանք, եթէ ցաւոց և ախտից վատնիչ և կորստական նշմարանք, մերժեսցես հանցես հատցես խափանեսցես և հալածեսցես՝ հեռի սահմանաւ իսպառ տարագրեալ անդարձ որոշմամբ վերստին կորստեանն. և կառուսցես կացուսցես նպատակ կենաց և ամուր մահարձան՝ ըղնշան խաչիդ՝ ապաւինելոյս 'ի քեզ՝ փրկութիւն. Եւ յայսմ անպարտ և անպատիր և անվանելի արուեստից ահաւորիդ մեծութե, լուծցին որոգայթքն գաղտնածածուկ սատանայականք. կապտեսցին մեքենայքն. վատնեսցին գայթակղութիքն. խայտառակեսցին հաղբից դրութիք. յայտնեսցին երևոյթք որսոյն. գտցին նենգողին ծուղակք. վերասցին վարմն վերարկուք. տոչորեսցին որոմանցն բոյսք. նզովեսցին բռնաւորին չարաբանութիք. կորեսցի լոր խաբէութե 'ի մահ որսողին. պարսեսցին պատրողին բանսարկութիք. պակասեսցին զէնք զրպարտողին. անկցին սուսերք մահաբերին. սուզեսցին սադրողին պատրաստութիք. արձակեսցին տոռունք տագնապողին. Լուծեսցին սուտ կերպարանք կեղծաւորին. սաստկեսցին խրոխտականացն խիստ յարձակմունք. ցրուեսցին կցորդութիւնք կերչացն. բաժանեսցին աղինք աւազակացն. քայքայեսցին բոյլք բարբարոսացն. քանդեսցին ամրոցք ապստամբողացն. արդելցին ամպրոպք յանդգնելոցն. փարատեսցին փորձողին անձրևք. հալեսցի և ցամաքեսցի եղեամն աղանդաւորին։ Խորտակեսցի եղջիւր գոռողին. մանրեսցին ամբառնալիք դրօշից կերպարանաց. փշրեսցին ամբարհաւաճութիւնք հպարտացելոցն. նա-

հանջեսցի՛ն դիմեցմունք ճակատելոյն · քակտեսցի՛ն միաբանութիւնք զօրացն բելիարայ, թէ անմարմինք և եթէ մարմնաւորք, փախիցե՛ն ընդ նոյն ճանապարհ ՚ի մի շաւղաց հետոյ՝ յեօթն տարակոյս, ՚ի գուբն ինձ փորեալ՝ ինքեա՛նք ընկճեսցին։ Յեղանակեսցին ձըրմերունք ձանձրացուցչին · հատցի՛ կապն կցորդութե՝ միտաջան աւաղակին · Նողկասցի՛ մտացս կոյից՝ համբոյր շողոքորդին · ընդ միջեալ մեկնեսցի՛ն՝ նետաձըգութիւնք նենգչին · կասցէ՛ ՚ի սասանման՝ նաւ խարդախողին · խլեսցի՛ն յարմատոյ անտի՝ ատամունք խածանողին ։

4 Այլ փոյթ օրհնութե՟ կենաց, յորում պրկեցար ա՟ծդ անըմբռնելի · յիշատակաւ բեւեռացդ, որով ՚ի գործի մահուն մածուցար՝ արարիչդ երկնի և երկրի · արեամբդ տ՟րունականաւ, որով զվիշապն մեծ կարթիւ ածեալ որսացար · լեղւոյն դառնութե՟, զոր արբեալ՝ զդեղատուութ՟ի կորուսչին արտաքս հեղեր · պատմաբանութե՟ ըղձական ճառիւք կրիցն սարսափելեաց, որով զլրբութ՟ի հակառակողին ըմբերանեալ ամաչեցուցեր · անուամբդ անհասականաւ ամենայնիւ անթարգմանելւոյդ, յորմէ դողան և դատապարտին սոսկացեալ սաստիկ սարսափմամբ՝ բնութիւնք ա՟մ երևութից և աներևութից, եղիցի՛ն այս ա՟մ պարգևք շնորհաց՝ խոստովանելոյս ՚ի պաշտպանութ՟ի, ՚ի բժշկութ՟ի և ՚ի քաւութ՟ի։ Այլ մահաբեր դառնաթոյն օձին, և որ ՚ի նմա ազդեաց տիեզերադաւ չարութ՟ին, ՚ի սատակումն եղիցի նորին · նոյն ինքն ՚ի կորուստ և յանբժշկական հարուած տանջանացն՝ սովաւ մատնեսցի՛, կապեսցի՛ և ըմբռնեսցի՛։

Այլև

Եղիցի՛ ողորմութիւն ստեղծողիդ ընդ իս, և շունչ
ոգւոյս իմ ընդ քեզ անբաժանօրէն կապաւ միա-
ցեալ ՚ի մի։

5 Եւ որ դու ընթերցցիս զայս աղերս ձայնի՝ մաղթա-
նաց գոչման՝ աղօթից հայցման, ծերոյ և տը-
ղայոյ, կուսի և երիտասարդի, և եթէ յաղախնաց ոք
պաղատեսցի ա̄ծսիրաբար, հաւատարապէս անաչա-
ռութե̄ ընկալցի՛ն ՚ի քէն մասն երանութե̄՝ պար-
տուց ազատութե̄, հաստեալ վերստին յանարատու-
թիւն նորոգ մաքրութե̄, նկարեալ դարձեալ զքոյդ
կերպարան անփոփոխելի։ Ահա տիրապէս՝ հը՛նա-
րաւոր զօրեղ անպատում անհաս անիմանալի, տես-
ցես աստանօր ՚ի հառաչանս կողկողանաց այսր հե-
ծութեան, որ ՚ի բոլորից շրթանց ընծայեալ քեզ
մատուցանի, վ̄ս Հօր քոյ երկնաւորի և բարերարի,
և հոգւոյդ սրբոյ փառակցի և կենդանատուի։ աստ-
ուածածնիդ բարեխօսութեամբ, և խնդրուածովք
ամենայն ս̄ըց։ Զի դու ստեղծեր զա̄մ։ և ՚ի քէն
եղեն ամենայնք։ և դու տիրես ամենայնի։ և քեզ
փառք յամենեցունց՝ միդ յիսկութենէ անժամանակ
երրորդութեդ, զուգակցապէս փառաւորեալ յան-
բաւս, և յաւիտենից յաւիտեանս։
ամէն։

Մ էրտին յաւելուած չրչին հեծութե՝ նորին հոլովի, առ նոյն աղերս խաղնանոց բանի. 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ ալ.

* Բան. ԿԸ.

1 ՏԷ՜Ր Տէ՛ր գթութեանց և ած ողորմութեց. անուն մեծութե. ձայն ահաւորութե. կոչումն սաստկութե. լուր անհասութե. բարբառ դողութե. ձնչումն հիացման. յուսադրութիւն բարերարութե ամենողորմ քաղցրութեան. Յորմէ երկուցեալ սասանին ամ բնութիք եղելոց. 'ի քո սպառնալեաց ահիդ պակուցման՝ սաւառնին սերոբէք. ամփոփին քերոբէք. պարուրին պարք լուսակերպից. երկնչին հիացմամբ բոլոր պետութիք վերնոյն. նոյնք ցնծան դողութբ մեծաւ 'ի մի նաւակատիս բերկրութե. զարհուրին դեք. ընկրկին չարութեցն գունդք. պակասին խաւարասիրացն հոգիք. անդնդոց մատնին հրեշտակք օտարին. Սայլին նշանաւ խաչին՝ յարձակմունք դիմամարտին. փակին 'ի ստորին բանտի՝ քինաւոր ամաղեկացիքն. անխզելի հանգուցիւք պաշարին՝ խումբք հակառակորդին. արգելլին անզերծ զընդանաւ՝ մահաղինացն կաճառք. պնդին 'ի մետաղս ահեղ հրամանիդ՝ այսականացն գումարք. պապանձին կարկեալ՝ ընդդիմաբանիցն դասակցութիւնք. պարաւանդին հիւծմամբ կորստեան՝ աներևութիցն ժողովք. անլոյծ շղթայիւք նեղին՝ առաքելութիք դերաքրիստոսին.

2 Ահա կարկառեմ մատամբք ձեռինս՝ զտեառնագրութի նշանիդ 'ի ժամ գիշերիս, որ ո՛չ մթանաս

խաւարաւ անգիտութե՟՝ ամենեւի՛ն տեսականու՟ ,
քան թէ 'ի լոյս անմատոյց հանդուցեալ բնակես ։
Ընկա՛լ զաղաչօղս վտանգաւոր գոհաբան՝ ընդ պահ-
պանութե՟ թեւոց հզօրիդ ։ փրկեա՛ 'ի ցնորից՝ եկա-
մուտ պղտորութեց ։ սուրբ արա զզգայարան հայե-
լեաց՝ սրտիս նկատմանց ։ ամրացո՛ փայտիւդ կենաց՝
'ի տխրական անրջոց ։ արեամբ քո սրսկեա՛ զշրջար-
կութիւնս կայից ։ զհետս ելումից՝ կաթուածով
կենարար կողիդ գծագրեա՛ ։ երդոյն պահպանարան՝
քառակերպիդ ձեւակերպութիւն եղիցի ։ հանդէպ
տեսութե՟ աչացս ամբարձման՝ փրկականդ քո կռից
խորհուրդ առդիցի ։ ընդ բարաւոր յարկիս՝ չորչա-
րանաց քոյ գործի հաստիցի ։ զծառոյդ օրհնութե՟՝
հաւատք յուսոյ իմոյ կախեսցի ։ Որդեա՛լ տէր՝ սովա-
զատակիչն հոգւոց ։ մոցէ՛ անխափան՝ պաշտպանն
լուսոյ ։ և ընդ սաստիկ ծանրութե՟ ցաւոցս՝ և զբեռն
պարտեացս թեթեւացո՛ , զոր 'ի լաւարանի մնացս ամ-
փոփման մահճացս անկողնի՝ ուշաբերեալ զյուսա-
հատութեցն դառն պտղոյն՝ խոստովանիմ ամենա-
դիտիդ զանհամար մասունս գործոց չարաչար
անօրէնութեանցս ։

3 Հանգո՛ զվաստակեալս 'ի բազմածուփս աշխատու-
թենէ ։ բարձ զտագնապ տարակուսանաց ոգւոյս
ծործանման , զդառնութիւն ընդ վշտացն ։ զհեծութիւն
ընդ կարեացն ։ զանձկութիւն ընդ թշուառութեցն ։
զհառաչմունսն ընդ խորտակմանցն ։ զբեկութիւնսն
ընդ աւիշութեցն ։ զթմբրութիւն ընդ շրտմանցն ։ զար-
բեցութիւնն ընդ յիմարութեցն ։ զթերամտութիւն
ընդ խեղադարութեցն ։ զսառուցմն սիրոյն , և զհրոյին

ջերմութի՛ աղուական ախտին ։ Օժանդակ լեր որ-
կարութե՛ բազմատխուրս տարտամութե՛ , բարեգործ-
աջովդ շնորհի · ձեռամբդ նորոգողի · մատամբդ կեն-
սաբաշխի · փառօքդ մշտափայլի · յարակայութեամբդ
աներծի · երեսօքդ զուարթականի · խնկութե՛դ էիդ
պաշտելի · բարձրութե՛դ երկրպագելի ։ Հատո՛ զչարա-
չար հեծութի՛ կորստականս խեղդման , զնոր գիւտ
չարին · զհին խարդախութի՛ բանսարկուին · զօտար
ազդեցմունս՝ ՚ի մահ կրթողին · զանյարմարական ե-
րեւոյթս՝ հանապազորդեան եղեռնագործին · զառ աչս
ճնարադրութին դժնդակ դիւին · զողջական բոյս-
շնչութիւն ձգօղ կախարդին ։ Պահեա՛ ՚ի տեղւոջ
հանգստեան մեռօրինակ այսր դադարման , յանե-
րեւոյթ մտածութեանց · ՚ի մանաւոր սխալութե՛ց ·
՚ի մեծագոյն գայթագղութե՛ց · ՚ի փոքրագոյն ոտնա-
ռութե՛ց · ՚ի խաբեբայ չար ձանձրութե՛ց ։ Հեռացո՛
զանհանդէպ մտածութիւն ՚ի զգայութե՛ց ծառայիս
յանցաւորի , զկիրս բասրելիս · զվարս թշնամանելիս ·
զդիպուածս պատկառելիս · զհետս վրիպելիս · զպա-
տիրս ձաղելիս · զխորհուրդս անգոսնելիս · զաւելա-
բանութիս նշկահելիս ։ Անխայլ հոգւով եւ անշա-
ղախ մարմնով զապաւինեալս ՚ի քեզ հանդերձեա՛ ,
՚ի շնչմանէ հողմոց · ՚ի զարկմանէ բռնութե՛ց · ՚ի բախ-
մանէ փոթորկաց · ՚ի յոստմանէ մրրկաց · ՚ի յարձակ-
մանէ գազանաց ։ Ի կափման աչաց՝ հայեցուած սըր-
տիս մի՛ սառուերասցի , այլ զուարթասցի պայծառա-
ցի՛ վայելչասցի՛ ընդ քեզ փայլեսցի՛ տէ՛ր յ՜ք՜ ,
լուսաւոր վառմամբ անշիջանելեաւ ։ Բանիւ ք՜ո սըր-
բեա՛ զպատսպարանս բազմականիս , ՚ի խորամանկութե՛ց ·
Ի ՚ի

՚ի զբաղմանց ․ ՚ի քո ատելի յիշատակաց ․ ՚ի վերնա-
մարտ մտածմանց ․ ՚ի քրէական մոլորութենց ․ ՚ի տի-
րանենգ անշնորհութենց ․ յաստուածընդդէմ հերձ-
ուածութենց ․ Պնդիւք վերնայնոցդ՝ վերակացու-
ինձ լիցիս , պետութեամբք ․ իշխանութեք ․ զօրա-
ւորքն անյաղթականայ՝ մաքուր մտաւորաց՝ մե-
ծութեանդ ․ առաքեալքն՝ աւետեաց աւետարա-
նաւն ․ մարգարէքն՝ կատարանօքն ․ մաղթանք եր-
ջանկացն՝ ՚ի կատարածի աւուրն ընծայեալ ․ Որովք
նիրհեցից երկիւղիւ ըստ քեզ՝ տրտմութե՛ , և զար-
թեայց շնորհօք քո՝ կրկին ուրախութեամբ ․ եթէ
վհատութե՛ ննջեցից , յարեայց դարձեալ հոգևո-
րական բերկրութե՛ ․ եթէ ընկողմնեցայց մեղանօք ,
կանգնեցայց վերստին զատեալ ՚ի խղճէ անաղտ
ամբծութեամբ ․

4 Տէր խնդրուածոց ամենահաւատ ձայնիս հե-
ծութե՛ միայն բազմագութ , բարեխօսութե՛
սբյ ածածնիդ , և ամենայն արդարոց , և նահատա-
կաց ընտրելոց ․ Նա քեզ փառք յամենեցունց՝ իմով
գոչմամբ վերառաքեցեալ սրբովք զուարթնոցն ան-
մահականաց դասուց՝ ՚ի գովեստ հօր քոյ այ մերոյ ,
և հոգւոյդ սրբոյ բնաւից հաստողի և նորոգողի ,
յաւիտեանս յաւիտենից ․
ամէն ․

 Ի

'Ի փայտն երջանիկ բարեբաստութեան՝ ծաղկազարդին խորհրդա-
ծութեան. աղաչանս եդեալ ընդ ներկարանս Նարգիմանութեն.

* Բան. ԿԲ.

1 Գոչանամ զքեզ բարերարութ՝ միայն մարդա-
սէր, արարիչ երկնի և երկրի, որդի այ կեն-
դանւոյ, այն ինչ զարթուցեալ անձկութե
սրտիս քո յիշատակի՝ 'ի լրութի ննջման՝ փայտիդ հր-
րաւիրման։ Որով բախեալ զձայնարձակութեանցն
զաղդողարան, սթափեցայք կանգնեցայք, 'ի վեր յարու-
ցեալ 'ի մեռօրինակս թմբրմանէ. ուստի իբր կոչ-
մամբ սփոփանաց բանի՝ բերեալ ձգեցայք 'ի ժամ պաշ-
տաման օրհնաբանութե, յանդիման լինել քեզ ու-
րախութե՝ հանդէպ հատուցմանս բեմի։
2 Ահա փառք քեզ՝ անսահման անուն՝ և անբովան-
դակելի զօրութի, որ այսքանեօք ննարաւորու-
թեամբք՝ ընդ փրկութե խնամ հոգացար. գո՛հա-
բանեալ աներծ խսկութի, որ կերպարանեցեր հրա-
շիւք աստուածին զհանդերձելոցն նմանութիւն, հան-
դարտ գործեաւ վայելչականաւ փայտի անօթոյ՝ ա-
քունս անյարիր՝ սաստիկս որոտացեր։ Որպէս թէ ընդ-
ծուլութեա դանդաղութի՝ զյանդիմանութի խրա-
տուդ խառնեցեր. 'ի հայրենի սիրոյդ հեզութիւն՝
զուժգնութի ձայթմանն յարեցեր. յընդոստ զարթ-
ուած երկուց միջնորդաց՝ մարդասիրաբ քաղցր անձ-
րևեցեր. ո՛չ մեղմութե մեղմական վանգիւ նիրհ-
մամբ ընկղմեցեր, և ո՛չ անխնամաբար ահաւորութե՝
զտառապեալ հոգիս զարհուրեցուցեր. Ընտրադրա-
կան երկրպագութի ստեղծչիդ բոլորից, որ այժմէն
ցու-

ցուցեր համայն յայտնապէս՝ զօրինակ անհեղ բարբա-
ռոյն՝ մեծի աւուրն յարութեան ։ կենդանացուցեր
'ի դադարմանէ դժոխական անբանութէ ։ 'ի խնդիր
ելեալ կոչեցեր զպակասամիտս՝ 'ի գիւտ ուրախու-
թեան ։ արարեր զոյն՝ լինել հանդերձից անարատ
հարսինն՝ առ սէր փեսային ։ երկուցեր փոքր այս իր
թանա՝ զապարասանին զվիթխարու̃ ։ լուծ ստուար
կրթութե՝ ստամբակին ուսոյ՝ զայս իր գործեցեր ։
վարապան վանից՝ չարախօսին կզակաց եղեալ կաղ-
մեցեր ։ Փառաւորեալ յաւէտ անբաւ բարձրութի
մեծիդ տյ̃ , որ փոխարկեցեր զփայտին պարտիս՝ յա-
զատութի շնորհիդ կենաց ։ իմաստնացուցեր վերըս-
տին դարձեալ՝ զյիմարս ցնդեալ հոգևորական հան-
ճարոյդ ։ կարկառ կռճմամբ՝ զանբժշկու̃ հարուա-
ծոց օձին՝ առանց մոռացման միշտ թարգմանեցեր ։
ընդ երրորդութեդ գծագրու̃՝ զկապն երեքկին՝ իմ
Վաստակարին 'ի կատարածին սովիմբ կրկնեցեր ։
3 Գովեստ ներբողից՝ բուրմամբ խնկոց վերառա-
քեմ քեզ՝ ամենախնամ , զի 'ի ստապատիր կռոցն
բազմաստուածութենէ՝ առաւել յաճախադունիւք
որսացար զանձն իմ պարտաւոր՝ 'ի քո երկրպագու̃ ։
խորխտ և ահարկու նուիրեալ փայտիւ՝ զճշմարտու-
թիւնն քարոզեցեր ։ մեծացուցեր այսր պատճառա
պատշաճականա՝ զնոր աւետարանութեդ պատիւ ։
Այն ինքն աղաղակ բարձրութե գոչման սպառազի-
նութեանդ քո՝ արքայ պետութեց կայսերաց երկրի
տր քո ։ նշան խրախուսե աւարտման հանդիսի մարտի
քոյ՝ յիսուս , յորում իմանալին փարաւօն կապեալ
ըմբռնեցաւ ։ կափից հանապազորդեան՝ գլխոյ դա-

դա-

գալթան հպարտացեալ չարագործին՝ շերտս այս տա֊
շեցեալ․ Սովաւ գումարին ՚ի պատերազմի որդիք
սիոնի՝ ընդդէմ աշխարհականին խաւարի․ տօն իմն
ա͞ծաւանդ կրթութեան կարգեալ ՚ի հեռուստ՝ այս
դրօշուած խուղեալ՝ առանց ձնանալոյ և կամ խափան֊
ման․ Նշանակիչ ժամանակի ապագայից հատուցման՝
՚ի բացուստ անդր ծանուցմամբն․ ազդակից հանդու֊
նանման կենացն փայտի՝ որ ՚ի դրախտին ա͞յ․ կոչա֊
րան բարուք հաւաքման փոյթ ընթացիւք՝ ՚ի յարկն
օրհնութ͞ե․ պատկեր տեսակի տնկոյն գիտութեան՝
՚ի կարգ ընտրութ͞ե բարւոյն և չարի․ յիշատակ մեծ
տեառնագրութ͞ե յերեսս կերպիւ հոգւովն սրբով՝
զնշան խաչին․ Նախադեկոյց աւետամատոյց փառաց
գալստեան՝ ՚ի դշխոյն պահեալ տ͞ր թագաւորին․
յորդորիչ քաջալերական՝ մաքրապարեցն խրախճա֊
նութեան․ անախտական սիրարկու՝ անձնահամբոյրն
կցորդութ͞ե․ շքեղաշուք քողընծայ՝ ամենածին կուսի
թագուհւոյ․ յարդարիչ ծածուկ պճնութ͞ե, որ ՚ի
հոգինն է վայելչութ͞ի․ Նմանու͞ի պատգամին սինայ,
որ ՚ի տէրունեացն արտաքս առաքիւր․ մ͞շտ օրհնող
պանծալի անշաղախ որդւոց մայր անարատից՝ սովաւ
փառաւորդէր․

4 Գերագոյն քան զերկրորդին փողն եղջերեայ՝ ըղ֊
բռնուին բեւեռարայ՝ սովաւ հարթեալ տապալե֊
ցեր․ քարինս արձակեցեր պարսիւս այսու փայտեայ՝
ընդդէմ գողիադու․ դայխան նորոգ կառուցեր՝ մե֊
կայ ահարկու՝ կործանմանն սատանայի․ զ՚ի խոր անձե֊
ցեալ արմատս մեղացն՝ մեքենայիւս այսու խլեցեր․
զմռւացեալ գործոյս իմ պարտիս՝ այսր երախտեօք
է

ընդ

ընդ լիս կապեցեր ։ Ո՛ որ եթէ այլ իմն ձայն բանից-
ոյ անուանեմ նախապատուամ եկաւորութեն՝ ոչ սխա-
լեմ , քան թէ ճշմարտեմ ։ Ի տկար ամանս այս նիւ-
թոյ հողեկրի՝ մեծութ գործոցդ յի՝ առաւելապէս
պատմեալ հաշակի ։ բիւրաւոր օգնականութիւ վեր-
նապարգեւս և քոյինատուրս՝ ի յոյժ անսպառապար
ապաւինուէ՝ երկրականաց զարմանագրեցեր ։

5 Խոստովանեալ անուանդ անքննին՝ մարդասիրիդ բա-
րեխնամութեան , խնկեալ խորհրդով սրբամա-
նութե՝ անդ ծագրելի կերպարան լուսոյ ։ որ կրկնա-
ձիր նշանաւ այսու՝ նետս արձակեցեր հեռաձիգս
ձայնատրական՝ օդաչուս և յարմարաթռիչս՝ ունօղս
յինքեան հոգի կենդանի ։ որով անխախտ հանդիպ-
մամբ զնպատակն խաւարային աղեղնաւորին գաղտ-
նութե՝ յաւէտ կործանմամբ՝ ի յետս ընկճեցեր ։
Իբր զպատնէշս ամրաբերձ բերդամարտուե՝ կանգ-
նաւորս անվայրաքրկելիս՝ աստուստ անտանօր զկտեալ
դիպուածս այս փոյտի զարկման՝ հրեշտակ կամա-
րար՝ թշնամւոյն ներհակ վերյուզարկեցեր ։ Բանիւ
հրամանի մեծիդ ակնարկութե՝ օծութբ շնորհիդ
արեամբ քո խառնեալ՝ զայս եղջիւր խեթկիչ՝ մոլե-
գուողին , իբր զխաչիդ փրկանակ յեսանեալ սրեցեր ։
Ի մեծ ազդմանէ այսր աղաղակի դեր քան ի վեր-
նոցն՝ քանդեալ վերացաւ դրանդն ամրուե կամաց՝
անվայելուչ և ամէներկչոտ խենեշութեան կարճա-
մըտին , ընդ հրէական սրտին խմաստից՝ և ստուերա-
կան տանն կործանութե ։

6 Փառաբանութ քեզ վերընծայեմ՝ անմահ թագա-
ւոր ։ զոր արարեր և հաստատեցեր աջովդ քո հզօր՝

աղա-

աղաչեմ զքեզ՝ կրկին ներգործեա ։ Ա՛նցուցեր սո_
վաւ հեղձեալս 'ի մէնջ՝ զխէթ դժնդակ խորամա_
կութեան բանսարկուին ․ զտաժանական տապ մեղաց ․
զհողմն դառնութեան շնչման խաբողին ․ զտարր արկա_
ծից մահու երկիւղի ․ զառ 'ի յօդից ցնդմունս վնասա_
կար բերմունս տխրեցուցիչս ․ զայսախառն հեծեծու_
թիւս թալկացուցիչս ։ Ցրուեա՛ մերատին քոյինալէն
հեծանաւս՝ օժանդակեալ թեւօք նշանիդ՝ զամպս հը_
րածինս ․ զորոտմունս կարկտաբերս ․ զցաւադին ցո_
մունս հրախառ կեղծաւորութեան փչման՝ բազմա_
տանի վիշապին ․ զսուր սատակման , զճակատամարտ
դիմեցման , զյարուցելոցն 'ի մէ՛ վայրենական խոր_
հրդոց , զդիւայն կաքաւս ։ Յորմէ զարհուրին յայսմ
իրէ փոքուէ՝ տեղի տուեալ մեծաւ դողուք , կիրթ
իմն ծանօթութբ յայտնի դիտացեալ , թէ յայս աղ_
ձոյնի՝ յառնէ տէր 'ի դատաստան ։ Ու խրախուսին
յոգի արութեբ՝ զրահեալ պնդապէս սուսերաւ հոգ_
ւոյն՝ ածարեալ մարտիկք ամենայն՝ 'ի ձև կանոնի
այսր յիշատակի , որ զամենափորձ հրոյն ընտրութէ՝
դոչմամբ անկերպագրելեաւ՝ համօրէն աղանց քա_
րոզէ 'ի յօրինաւոր ասպարէզ՝ երջանկաբար նահա_
տակութեան ։

7 Ձորու ահա՛ փող աւագափող , համբարձաւ սո_
վաւ մի օրհնութ ․ պատմեցաւ սովիմբ ամենայն
երկրի ․ ծնչեաց 'ի լսելիս բաժանման հեթանոսաց ․
ձայն պահապանաց մեծին զօրացաւ , ըստ բանին ե_
սայեայ , և 'ի նոյն բարբառ առ հասարակ ցնծացուք՝
Յնդեցան ջրոյն առակաւ՝ 'ի ձեռն սորին՝ թշնա_
միք խաչին ․ անպատուեցաւ ճաշակն պտղոյ առաջին
փայ_

փայտին · տօնեցաւ նիւթս այս խորհրդական՝ կենաց անուանեալ · անարգեցաւ երկաթ՝ առ ՚ի պէտս պատերազմի · իբր զորբուն տն՝ ՚ի սանձս երիվարին մեծին նշանի՝ այս փայտ կենաձայն յարմարագրեցաւ · ամփոփեցաւ օծեալս ցպով հովուին երկնայնոյ՝ սուր իշխանութե մարդկային ձեռին ։ Ո՛չ գծեաց ՚ի քար տաճարին՝ մուրճ ինչ գործողի , իսկ յածակերտս խորան՝ փայտս այս նուիրեալ ընդ խաչին թևոց սրացեալ զօրէ ։ Ո՛չ ՚ի գլուխս ամսոյն , և կամ յեօթնիցս եօթներորդս յոբելինիցն՝ յանկեան ուրեք խափանմամբ փողէ , այլ ընդ ծագս տիեզերաց՝ և ընդ ծիրս եզերաց՝ ՚ի ծոցս ջուրց բազմութե ծովուց և կղզեաց նոցա՝ յաճախ սաստկութբ՝ անարգել ճայթմամբ իմն ածայնով հնչեցեալ աւետարանէ ։ Կոտորեցան սուսերք սատակողին՝ այս փայտի ցուցմամբ , յանօգտակարէ անտի մեզ փոխաձևեալ՝ ՚ի խոփս և ՚ի մանկաղս ·

8 Ո՛չ արձագանք արձանաց ՚ի խորոց ինչ գանչութե՝ խիստս առաքեցեալ , և ո՛չ դժնդակապէս , ըստ իմաստակի ումեմն օտարի , զօդ վերաւորեալ · ո՛չ անախորժ սրուբ ընդ ունկն մտեալ , և ո՛չ զաման ուղղոյն անկամակուբ չար թնդեցուցեալ · ո՛չ ոսկերցն փուշխրտուցման՝ յանձն բուսուցեալ , և ո՛չ մտացն այլայլապշութի տառաջի արկեալ · ո՛չ զանդակ նիւթոյ պղնձոյ դանդաչեցուցել , և ո՛չ քար ընդ վերդս սալի՝ առանց քաղցրութե առ նոյն զարկուցեալ ։ Պարփակարան անխորտակելի նորոյս սիոնի մի սա ՚ի սպասուցն կազմուածոյ արարչաւանդիցն գլխաւորաց , զոր եկեղեցականքս քրիստոնէից՝ ընդ ղևտականացն զգուշա-

ւո-

ւորպէս բարձեալ յանձանձէն. օրինակ ձայնի հրեշ-
տակին, զոր առակողին բան՝ հաւուն կոչմամբ ոյսու-
տեսակաւ զայն տպաւորեաց. նոր գործի շնորհի նը-
ւագարանաց աւետարանին՝ զարթուցիչ հոգւոյն այ
առ մեզ, քան առ օրհնաբանութի սաղմոսարանին՝ ՚ի վր
եղիսէին. Ակընապար նախընթացուն աղէյարմար
ջութակաց՝ բարետաւիղ ողըերգարկունեց՝ բարայու-
ցական բամբռան բառացի բարառնունեց՝ որինկ նո-
րոգ այլ իմն տեսակաւ առեալ մեզ՝ ընդ նոյն փոխա-
նորդութե. ոչ հեթանոսօրէն ուրուաձայն ինչման,
և կամ հրէաբար խակախորհութե, զոր մարգարէն
տերամբ աղդեցոյց՝ ՚ի բա՛ց արա յինէն, այլ զսա սի-
րեաց և կրկին պատուեաց մաքրական տածմամբ՝ ա-
հարկու դիւաց և ամ չար պատահարաց.

9 Դու արդ ընկալ օրհնութե յարդեալ գովեստի-
զայս տուր սրբութե՝ ինձ պահպանութի և քո
փառաւորութի. քո պաշտօն և իմ գոհութի. անաղանդ-
արուեստ բարձրուն՝ արարչական փառաւորութեդ.
Մտցէ ձայնդ այդ ածարեալ՝ ընդ պատուաստ յօդիցս
շաղկապութե, հանել ՚ի հոգւոյս զպատիրս դիւաց՝
և զմուտս անիծից՝ և մեղաց ապականութե. Նորա-
ցես լինել զայս իր՝ նշանակիչ ջնար ջահաւորական՝
անջրելի նամակ՝ ջատագով անխափանական տէրու-
նական տնօրինականացդ. Ահա պարգևեա սովաւ՝
բարեգութ, աղաչեմ հըզօր՝ կրկին մեզ շնորհեա
պահպանութի ՚ի դիմամարտից՝ յաներևոյթ և յերևելի.
Ընձեռեա մեզ ձեռն ամենալի, որ բանաս և մատու-
ցանես պատրաստաբար բաշխմամբ ՚ի մասունս բաղ-
մապխսխ, օդոց քաղցրութի. անձրևաց շահեկանութի.
պա-

պակասեցի՛ն քոյով հրամանաւ ոյսու բարբառով՝
հողմ տապախառն, շնչումն ցաւաբեր, յարձակմունք
հինից չար խարդախուեց. սովաւ խափանեցի՛ն զմ
դիմամարտութիք զինուորուեց՝ դժնեայ մատնչին.
հալեցի՛ն հատցի՛ն և մեռցի՛ն յերջանիկ ձայնէ՝ օ_
ծեալս այս փայտէ՝ որդն և ուտիչ, և զմ նմանք սո_
ցին, որ 'ի մերոյ մեղաց զօրացեալ՝ ընդ մեզ պատե_
րազմին. Արմատացն մեզ սովաւ տունկ երանութե՝
զկուսոյդ 'ի քեզ մեծ պաշտպանութի՝ ստեղծիչ բոլո_
րից տէր արարածոց, զայս ծառ սաբեկայ, որ ունի
կախեալ 'ի դիտակ ոստոյն՝ զաւանդ մբ նորոգ՝ այժ_
մու փրկութեա ծաղկեալ քե՝ քրիստոս, 'ի պտուղ
կենաց անմահականաց. Փախիցե՛ն յանհուն հեռա_
տան խորին խաւարի՝ այսր փայտի փառաւորելոյ բա_
րեզեկոյց ձայնարձակութե՝ նէսաբք ներհակք սա_
տանի՛ն սատանականաց՝ բազմաձեռնեան խարդաւա_
նողաց. Մերժեսցի՛ն սովաւ 'ի յանդոց՝ պտղատոհ_
մական արօրադրութեանց մերոց սահմանաց՝ և 'ի քո
մշակեալ կենդանի երկրէ՝ վէրք վատնիչք, և հոյլք
մորմոքեցուցիչք. կորեսցի՛ն սովաւ՝ յաւելուածք կրկ
նատգեղ և անվայելուչ պատահմանց՝ 'ի ծնարից չա_
րին 'ի մեզ յայտնելոց. իսկապէս վանեսցի սովաւ,
որք յերկպաքանչելոյ բնութեցս մերոց վէրերեին
ինքնասատեղծութիք՝ մերձաւոր դաւաճանողաց, յու_
մեմն օտարին վրիպակ մտածմունս, և յայլումն գարշ
գոյութիւնք՝ անմաքուր զեռնոցն ապականողաց.
Փրկեա տէր յա աղաչեմ զքեզ, փրկեա բարերար.
կարկառեա առ իս զաջդ ամենադով, և օգնեալ ինձ
սովաւ՝ զերծո զիս յամենեցունց ընդդիմացողաց.

10 Յաւանեսցի միասցի հրաման քո 'ի սոյն՝ առ 'ի փո֊
խարկել զանդամանդեայ սիրտս յիմարել՝ 'ի քոյին
բանիդ արդիւնաւորութիւն. հարցես մխեսցես զայս
նեցուկ հրաշից քումդ սքանչելեաց՝ 'ի սիրտս ծորեալս
և յոգիս լքեալս, և հաստատեսցես կազմեալ պնդա֊
պէս՝ 'ի կայուածս ուղիղ անսասանելի. իսկ զանըն֊
դունս կակղացուսցես զարթնուլ և զգաստ լինել
յոգի հեզութեան՝ ածուանդ քո պատուիրանիդ, ոչ
զպօղոսն և զմատթէոսն. Յիշեցո մարդասէր պատ֊
ուեալս այս փայտիւ՝ զերախտիս խաչիդ, որով զան֊
ճառսն ներգործեցեր. բարձ յինէն՝ կեցուցիչ, ըզ֊
վտանգ պարտեացս՝ պանծալի լծակօք ամբառնալեաց
նոր տապանակիդ. Բացցին կամօք քո՝ հզօր, 'ի յայս
ձայն կենաց՝ լսելիք սրտից յամառեցելոց. լուիցեն
յայս մեծի բարութեան քումդ ակնարկութեան՝ ականջք
խլից. պարզեսցին 'ի ձեռն սորին՝ լեզուք համրացե֊
լոց. լուսաւորեսցին 'ի սոյն՝ տեսարանք աչաց, հայել
մաքրապէս 'ի քեզ պշուցեալ անայլայլաբար. զղջասցին
դարձցին կազդուրեալ՝ կամք յափրացելոց. ընձեռել
տացես տէր՝ տաղնապելոյս՝ անձրև արտասուաց.
Եղիցի քև սա մեզ՝ լուր ցնծութեան. ձայն ուրա֊
խութեան. բարբառ բերկրութեան. նուագ հանգստեան.
նիւթ երանութեան. պատճառ փրկութեան. առիթ քա֊
ւութեան. մերժումն վշտաց. խզումն խեղդմանց.
ընդարձակութիւն նեղութեանց. համառօտումն խեթմանց.
հալածումն հեծութեանց. թեթևութիւն թառաչմանց.
յապահովութիւն կարեաց. կարգադրութիւն կրից֊
սփոփութիւն վհատմանց. բժշկութիւն ցաւոց. տե֊
կանութիւն հեղգութեանց. ուշադրութիւն անտեսից.

11 'Ի

11 Ի յոյս կամաւորդ ցանկալի անխոտոր և անխոտոր-
նակ, և 'ի վերնաշաւիղ բարձրաբերձ սրբաշէն
սանդուղ երկնաշու, առ հայր քո օրհնաբան աշաւոր
անուն՝ ձգեալ մատուցեմ՝ բարերար, հոգւոյդ ա-
ռաջնորդութե միանալ 'ի քեզ անընդմիջելի. որով
և մեք միոյ՝ միայնոյ և միասնական սրբութեանդ՝ և
անեղծ արարչութեանդ՝ 'ի կենդանեաց և յանշնչակա-
նաց հաստելոց՝ վայելչական գոհութե փառք և իշ-
խանութի յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն.

Մերձաւորին յաւելուած կրկին հեծութե՝ նորին հոգւոյ, առ նոյն
աղերս մաղթանաց բանի. 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ.

* Բան. ԿԳ.

Աղօթք Թարգմանօրէն Գր̃ սրբազնոյ խաչոյն Տեառնէ.

1 Սուրբ աշաւոր անուն՝ բարձրեալ անպա-
տում. անձկութե փափաք յօրախորժելի.
'ի սրբերգենիցն փառատրողաց միշտ սրբա-
բանեալ՝ բնակեալդ 'ի սրբում. լի և ամենաշեղուն
բարութե առատաձեռն աննուազելի. լոյս բարի,
և ծագումն գովելի. երկրպագեալ փառաւորելի,
ահեղ և անզննելի. ամէն և յամենայնում. Սյու-
բանիւ դաշամբք յուսոյ՝ ուխտ ընդ քեզ միութե
հզօր, այո, ամէն, ալէլուիայ. գովեալ թագաւոր
հանուրց. ած բոլորից. ստեղծիչ գոյից, և տէր կա-
մարար. միայն առիթ պատճառաւորաց. փրկիչ և
օծեալ մշտապաշտելի.

2 Ուստի մեկնապէս թարգմանեալ ՚ի մեզ զայս գանձ
անվաճառ՝ և հարստութի անփոխադրելի՝ յո͞ քո͞
արքայ երկնաւոր • որում դողութ͞ մեծաւ սպասեն
անմարմնականացն ահեղից լուսաբերան բոցաշնչութ͞ք ,
կրկնեալ քեզ յօժարութ͞ ՚ի հաճութենէ անխոտոր
մտաց՝ ծունր գոհութե͞ • ստեղծող էութե͞ց , որ են
՚ի տեսման և ՚ի ծածկութե͞ • Որ եադ և էիր միայն
բովանդակ՝ ամենայնին անպակասելի • առեր զմերս խա֊
կապէս համայն , զի ՚ի լրութենէ քումմէ լցուսցես •
օրհնեալ և բարեբանեալ՝ ծանուցեալ յաւէտ միշտ
անքննութեամբ ողորմութ͞ մեզ ՚ի փրկութիւն , ՚ի
փառս և ՚ի գովեստ անճառ բարձրութե͞՝ ահաւորիդ
բարերարութե͞ , սկզբնաձիր օծմանս շնորհի՝ մեծա֊
խորհուրդ հրաշազարդութե͞ ։ Քանզի լոյս քո մեզ
ծանուցեալ՝ ճառագայթ անհաս • ծագումն անսահ֊
ման • արեգակն անաչառասփիռ • աստղ սահմանիչ
երկակշիռ տարրութե͞ց • Ճրագ ոտից՝ և լոյս հետե֊
մանց , որով ՚ի ցոյցս իմաստից եկեալ տեսութ͞՝ բա֊
նիս այս յարմարութե͞ , տօնեմք պարերգութ͞ հրեշ֊
տակօրէն յստակամտաբար՝ փրկչավայելուչ կնդրկա֊
խնկեալ զպարգևաբաշխ առատատուրութ͞ի ամենիմաս֊
տիդ՝ յիւղ զուարթ անբիծ դաւանման • Քանզի
՚ի սկզբան անդ՝ կատարեցելոյ ողորմելի տխրականու֊
թեամբ՝ ՚ի փչմանէ բարձրագոյն շնորհին՝ հայրն իմ
սկզբնաստեղծ՝ և ճնացեալ յաւէտ մեղացն դեր֊
մամբ , ՚ի մահ դրաւեցաւ • կապեալ ընդ եղծման ա֊
պականութե͞ անզերծ հանգուցիւ , ՚ի ծառայն պա֊
ճառաւորեալ՝ յանկումն անյարիր ամենակործան գը֊
լորման , հերքեալ ՚ի լուսոյ՝ այսր խաւարին վայրի
մաս֊

մատնեցաւ . իսկ դու գը՛թած տէր ողորմութեան ,
քանզի յաւէտ քան զնոյն ծանեար զոր ստեղծեր ,
և զի չէիցն ակնկալութեամբ՝ չեկաց յոր ինչ էրն ,
որով անկարողանայր իսկապէս տեսանել ՚ի լոյսն վե-
րին անմատոյց գերակայութ̅ե անսահմանելւոյդ , ո՛չ
մշտափայլ յորակոյ վառմամբ անաղօտելի տարածա-
նեցեր , այլ գիշերայնոյն ստնալպիրծ մթին արհաւ-
րաց՝ ձեռնկալութ̅ի ձիթոյ շարամանութ̅ե նիւթոյ
պատրուկի ընդ նոյն զանգելոյ՝ յօրինակ քո անախտ
միութ̅ե ընդ մեզ խառնելոյ՝ մարդասիրապէս հիւ-
սեալ կազմեցեր . զի որ ՚ի ստուերս մահու տարա-
գըրեալ դատք՝ կանխակորուստ տնկոյն պարտեաց ,
՚ի պատճառ իրին՝ ազգակցաւ պտղոյն ջահաւորեցեալ
հաւատոյն վառմամբ՝ ՚ի նոյնն դարձցուք խնկաւորու-
թիւն . ո՜վ և փայտիւն մահու՝ մածմամբ քո ՚ի նա՝
ածեալ մածուցեր զմեզ , առակաւ մեծի խորհրդոյն՝
միաւորեալ ՚ի փայտն կենաց .

3 Նուարդ՝ որ̃պ ո՛չ է օր լրմամբ՝ առանց գիշերոյ ,
և ո՛չ տնօրէնութ̅ի յարկի՝ առանց ձիթոյ պի-
տոյից խնդրոյ . քանզի իբր օրինակն հասարակային
ոչ նուիրաւոր՝ զմարմնաւոր աչաց տեսութ̅ի լուսա-
ւոր առնէ , նոյնպէս և մաքրեալն քրինաշունչ շը-
նորհին՝ ընտրութեամբ անիմանալեաւ՝ զաներևոյթ
հոգիս միութ̅ե ՚ի մեզ անտեսիդ՝ հրաշափառապէս
պայծառացուցանէ . Ոի որ̃պ յիջուցմն լուսարանի
ո̃ք աւազանին՝ լուացմամբ մարմնոյն՝ զանձինն հա-
ւատովք առնուլ սրբութիւն , սոյնպէս ՚ի յօծումն
իւղոյն պարարեալ յուսով՝ զհոգւոյն զօրութ̅ի սո-
վիմք և ՚ի սոյն՝ համարիմք ունել ա̃մե աներկմտելի .

Եւ ոչ հրամանդ տէրունական օրհնաբանելի զգա-
ւութի մեղաց ախտացելոցն նախավճռէիր • իսկ ոչ
հաւատ ունողացն առ այն բժշկութիւնն հրաշալի
յանդիմանակաց անտուստ առ նմին մարմնոյն տե-
սակի հաւատարիմ վկայ անդարձիցն հաստատէիր ,
սոյնպէս իւղս այս փրկութեան լուսով կատարեալ
հեղեալ 'ի մեզ օծանէ զարտաքին խորանս • իսկ ըն-
ներքին մարդս աներևակ ծածկապէս մտեալ նոր
կենդանածնէ •

4 Պատկեր պանծալի այս զանգուած նիւթոյ ա-
րարչիդ երկնի • քանզի որք զիւղոյն կրեցին օգտուի՝
որ յողորմութէն շահընծայութի , և դու 'ի գովեստ
քեզ զայս բան սահմանեալ , թէ ողորմած եմ ես տր •
քանզի ոչ սիրոյն անուան կցորդիս ած , նոյնպէս 'ի
մասնէ և այսու զիջեալ գծագրիս՝ ըստ տնաեսուէն
որ առ մեզ : Վեհագոյն մեծութն խորհրդոյ յարմա-
րաւոր դիմակերպուի՝ այս ճարպ պարարտուն՝ երկրի
թանձրութն հողանիւթ գոյականութն • զի ոչ սոյն
մասն 'ի կենդանեայն՝ ոչ 'ի կերակուր հրամայիւր անդ՝
ըստ օրինին , այլ արարչութ[illegible]անդ բոլորովին պտուղ
որոշիւր , նոյն նմանութէ ևս ևսստանօր՝ իբր ըն-
զօրութի ան մատչելի յայս աւանդ՝ հաճութն էիդ
այ վայելչապէս տուեալ նուիրի , հոգւոյս հարազատ
զուգաճանապարհ , արարողիդ պահեալ և ուխտեալ •
քանզի ոչ շունչ արեան՝ և ոչ ճենճեր ինչ զուար-
թութն՝ օրինակ հոգւոյս իմոյ և կարոյս՝ ընդ ան-
դամաթիւս մտոյն ծախի , այլ արքայութեդ վերնում
վիճակի՝ տրունական բազմականին ձօնեցեալ ճաշակ՝
այս նիւթ ջահաւորական մշտաբորբոք անաղօտելի •

5 Ո՛չ էր մատչելի ՚ի նախագահութի արու անդրա_
նիկ՝ դատիչ քննողաց, եթէ ոչ օծմամբ ինչ
նշանակէր. ոչ քահանայութի ՚ի յանկոխելին տեղի
ձեռնարկէր, եթէ ոչ այսու կատարեալ լինէր.
Յակոբ զքարն պատկեր վիմին՝ ՚ի խորհուրդ երկար՝
խորանին ընտրութե՝ օծմամբն տպաւորեալ կերպա_
ցոյց. առ՚որ զիջումն անճառ բարձրելոյդ՝ տեսութե
սանդղոյն յարմարութեան, և զիս ՚ի վեր տանելոյն
անդուղեկցութեն, զարձանն իւղեալ կառոյց նպա_
տակ՝ ՚ի ցոյցս ապառնեացն յիշատակի. Ահարոնեան
քահանայութեն պայծառութի՝ հրամանաւ մեծիդ
տն՝ օծմամբն ձիթանոյր. որով ՚ի գլխոյ անտի ՚ի մո_
րուսն զեղեալ գերափառ իւղոյն՝ զարմանազան կեն_
դանագրութի, ըստ սաղմոսողին, զփառաց նախնւոյն
առակէր զանդրադարձութիւն, և զշնորհիդ կենաց
սրբութե՝ ընդ մեզ խառնութի. Թագաւորութի
ոչ էր պանծալի անդանօր պատկերաւն ստեղծագոր_
ծիդ, եթէ ոչ եղջերբ իւղոյն օրհնութե ձեռնադ_
րեալ՝ պսակաւ պճնութե թագին՝ յանուն քո քո
գլուխ ամբառնոյր. Նա զխմորդ զնախնին վեհից մի_
ւացոյ՝ զծառոյն մեծիդ՝ և զկերպարանն անպարտ_
դրելւոյդ. ոչ ահա մելքիսեդեկ՝ յօրինակ ճշմար_
տիդ ահաւորութե՝ ՚ի ձիթաստանեաց լերինն, ուր
յետոյ ոտք մարմնացելոյդ տն զետեղեալ կացին, ՚ի
վերնոյ անտի հրեշտակաց՝ ՚ի պատղոց տեղւոյն իւղե_
ցաւ. ուստի շիրմի սկզբնահօրն պաշտպան՝ եպիսկո_
պոսական արքայապատիւ ձիթուբ՝ ՚ի քէն հանդեր_
ձեալ նստաւ, մինչև յայտնեցար երևեալ լրմամբ՝ հա_
մայն խոկութի ադամային կենագործութեդ.

6 Եւ արդ՝ քանզի քո են շնորհք, և քեզ վայելեն գոհաբանութիւնք՝ օրհնաբանեալ որդի Աստուծոյ, դու ինքն յարմարեալ բարենշմար տպաւորութեամբ զաղաչանս իւղաւորականս՝ խնկապատարս՝ զմռսալիրս՝ պատճառ քեզ փառաց, և ինձ մեղապարտիս առիթ բժշկութեան. մատո տէր Յիսուս, վիրացս աներևութից՝ զայս ձէթ լուսանիւթ. և որպէս ի սոյն խորանս խոցոյ մահացուի զկաթուած օրհնութեան իւղոյդ փրկութեան՝ անապակ գինեաւ սիրոյդ, միութեամբ արարչականաւ պատսպարեալ պատանօք խնամոց. զի յիշատակարանս թարգմանօրէնս բանիս մաղթանաց՝ վայելչական ինձ յարմարութեամբ՝ ի թևս հոգւոյդ զկարգ իւր գտցէ. Ի վերայ դաւթի՝ հոգի քո բարձրեալ՝ յայնմ օրէ խաղաց, յորժէ օծութեամբն նուիրեցաւ. Սաւուղ յայր յայլ՝ և ի մարգարէս ոմանս անտուստ խոկ գրեցաւ, յորժամ օծումն ժամանեցաւ գագաթան նորին. Արքայութիւն ասորեստանեայց՝ օծմամբն գրաւեալ՝ մատուցաւ ի կցորդութիւն տանն իսրայէլի. Այսպէս ոմանս նշանաւորս վեհս և երևելիս՝ ի խժականաց բարբարոս ազգաց՝ իւղս այս կենսացնցուղ ցօղով անձրևեալ՝ իբր կարթիւ որսացաւ ի յընտանութիւն հպատակութեան մեծիդ Աստուծոյ. Նանն որ առ կիւրոս երկնաւորին պատուասիրութեամբ՝ զօծեալն ձայն՝ նմին մեծ վարկաւ. Զայն սաղմոսողին՝ գեր քան զմարգարէութի՝ զօծեալն անուն նախայարմարեաց, կանոնափակ ընդմիջարկութեամբ պատուէր աւանդեալ, մի՛ մերձենայք և մի՛ մեղանչէք. Եւ հեղխաս տաքելութի՝ աստուածային հրամանատրութեան, նշանակ ինձ հանելոյ ի պաշտամանէ անտի բահաղու, զօծելութիւն

'ի քորեբ աղբեաց Յեսուայ եւ ապայելի ։ Իւղ Թա_
փեալ անուն փեսայիդ՝ 'ի հոտելեաց բանից իմաստնոյն
վերամբարձեալ՝ կանխաւ իսկ գրեցաւ ։ որպ զի հոտի
ոյ յաւէտ պատկեր եւ նշանակիչ , զի փոքուս զմեծդ
կերպագրուԹի քեւ նկարագրեալ՝ ընդ քեզ միասցուք
առամամբ քո շնորհիդ ։

7 Նաւ զի՞ եւս երկարիս պատուածորէն՝ բացակա_
նադոյնս՝ գծագրականս եւ առակաւորս շարա_
դրեցից առաջի մերձոյդ եւ ահաւորիդ մաղԹողական
բանաստեղծուԹիս ։ Տէրդ եւ կենդանարարդ՝ արա_
րիչդ երկնի եւ երկրի՝ 'ի յօժմանէ անտի սկսար քա_
րոզել զաւետարանն արքայուԹե ։ վկայեալ անուսո
'ի յօհաննէ՝ օծեալ եւ գառն այ՝ բարձող մեղաց աշ_
խարհի ։ Ո է Թէպէտ ընդ օծմանն օրհնուԹեան՝
հոգին էր քեզ խնկաբար լրմամբ , եւ անձուէն խառ_
նուԹի բովանդակապէս , այլ անունն պաշտի խորհրդ_
դեամբ շնորհին հրաշափառապէս աղբերդ 'ի մէջն ,
զի զարկուԹ ադամեան մարմնոյն՝ մեծանալ յաւէտ
պայու յորջորջմամբ պատրաստ արասցես ։ Բացեալ
զառածս մարդարէուԹեն եսայեայ՝ դու ինքն անձու_
Թիդ մարդացեալ՝ ընԹերցար , հաւատարիմ առնել
զբան ծառայից քոց՝ Տէր ։ եւ իբրեւ ծանուցեալ ե_
ղեր օծուԹեն 'ի կարգ անդ բանին , Թէ հոգի տն
'ի վերայ իմ՝ որով եւ օծ իսկ զիս , ապա փակեցեր 'ի
հանդիսափառն օծելուԹե՝ զորքանուԹի երկաքան_
չիւրոյն յայտ արարեալ խորոցաւ սահմանի՝ ընդար_
ձակ հեռաւորուԹե մեծաւ կնքեցեր , զմերս՝ կաԹ_
ուածոյն ինչ շնորհազարդեալ , եւ զքոյդ՝ իսկուԹե ընդ
հօր՝ եւ ընդ հոգւոյդ հաւասարուԹե Թագադմանեալ ։

Ի

'Ի նախածանօթ մերակերպութեանն՝ պանծալի իմն գովեստի օծեալն կոչմամբ՝ ՚ի հրեշտակացդ փառաւորդայ՝ արարածոց երկրի ծանուցար։ Ո՜վ որ մարգարէն կանխաւ գուշակեցաւ զ՚ի Յորդանան, և յընտրեալն լեառն Թաբօրական՝ հայրենի ձայնիդ եկաւորութի, թէ որ պատմէ ՚ի մէջ մարդկան զօծեալ իւր։ Ո՜վ որ սաղմոսին ձայն կանխաւ պատմէ՝ հզօրիդ փառաց զայս պատիւ՝ առ ՚ի զառեալդ ձեռնադրելդ, օծ զքեզ Ած՝ Ած քո իւղով ուրախութեան։

8 Հոգի երեւաց մերոց Տր Քս։ որ է օծեալ անունդ իսկոյն, որով զփչումն կենդանութե ՚ի դէմս մեր ձայս՝ բարերարութբդ քո ազդեցեր։ իմաստութ ուսմն երջանկի՝ մարդասիրութի խոստովանելի, սաւլով առ սմն, թէ եդ վկայութի առաջի Տն օծելոյն։ զնոր աւետեացս վկայելով, թէ կօշիկս անգամ ոչ առի յամ մեղեաց։ Որդոյն երգ՝ իւղեփեցական գլխի՝ զատուծով ծանուցեալ զխորհուրդն՝ ՚ի դրվեստ հարսին Տբ եկեղեցւոյս՝ զմուռս առաքինութեան հանդերձ Ամ առաջին իւղովն։ և ես զմուռս և կնդրուկ մաքրութ վարուց Ամ փոխեցաց անուշից՝ իւղովքն զանգեալ՝ անդստին և այսր յառաջաբերեաց։ Դանիէլ զկենսատու մահու քո՝ Քս թագաւոր երկնի, ՚ի վեր քան զօրինակ կոչումն ձայնի՝ զայս անուանադրեալ վկայեաց յայտնի, թէ զնի վաթսուն և ինն եօթներորդացն՝ սպանցի օծեալն, և օծեալ առաջնորդ զքեզ յորջորջեաց։ Խորդակիր աշտանակին զաքարիայ ագդալոյ՝ որ ՚ի բարեքեայ՝ իզոյն բարեբաշխ բացատրութբ՝ ՚ի մասունս եօթանց առա-

առաջադրութեց գնդիցն վառելոյ՝ 'ի ջահէ անտի
զօրութե անեկամտաբար վիճակաւորեալ, զ'ի քոյդ
լրութե 'ի մեզ փրկութե և օծելութ գերաբնապէս
նախազեկուցեր։ Ո՛ որ ըստ օրինին անտուստ գու_
շակմամբ 'ի խորանին որ 'ի տաճարին՝ ամէնընդել իմն
կրթութբ սովորաբար մատուցեալ լինէր, պանք,
բաղարջընծայք, և նաշինհք՝ իւղովք խառնեցեալք,
և զուարակք եզանց իւղարկեալք, և ոխրակն ար_
ուամբ ձայնեցեալք, և հաւուց ոմանց թաթաւմամբ
յաղագակից ճարպին 'ի յարիւն, մյոր խորհրդոյ՝ առ_
ձեռն տեսակք և նշանակինք յարմարակիք քեզ՝ միա_
ծին ծնունդ օրհնաբանեալ մեծիդ Այ. միայն դու
օծեալ նորոգ և զարմանալի՝ ինքնութեամբ համայն
էութե՝ իսկապէս լրմամբ Այս անպակասելի։

9 Դու զի՞ ես իցէ բազմապատիկս նշանակել առ այս
մեծ խորհուրդ անհասանելի, և ոչ ճաշակել
զքեզ՝ քաղցրութե. իմանալ քև զայս՝ թէ զինչ իցէ
իւղն, եթէ ոչ՝ զոխրութին 'ի փայտն պարտեաց՝ սո_
վիմբ բժշկեալ, ըստ սաղմոսղին, զուարթ գործես_
ցես։ Դու զինչ պարարտութիւնն, եթէ ո՛չ զկերա_
կուրն մահու՝ սովաւ մոռացուք լցեալ 'ի սմանէ։
Դու զինչ օծութիւնն, եթէ ո՛չ զմոխրոյն թշուառ
տեսութին՝ 'ի ձեռն սորին փոխարկեսցուք 'ի պայծա_
ռութի յաւէժ ուրախութե. անուամբ քո փրկեալ
յոդի զօրութեան՝ հօր անուանեսցուք։ Դու զինչ
արդեօք մարդարէին հոդևոր ըղձականութի ամե_
նատենչ բաղձանայն իցէ իմանալ, որոյ ծերութին
առակի 'ի ձէթ պարարտութեան, և կամ օծանելն
իւղով զգլխոյն վերամբարձութիւն, եթէ ո՛չ զհին

խար_

խարդախութիւն նոյն սաստկութեան 'ի մահ կործան֊
մանն՝ կենագործեալ դեղովս այս կենաց՝ պատսպա֊
րեալ օժանդակեսցես ։ Այլ զինչ ճրագին լուսա֊
ւորելոյ շնորհակալութիւն, եթէ ոչ՝ 'ի մէջ իմն անյու֊
սութեան մեղացն միգի եւ կռապաշտութեան խաւարի՝
կերպակցապէս միութեամբ 'ի յիս եմմանուէլ ։ Այլ կամ
զինչ մարգարէն ածաբանեալ 'ի սփոփանս զուար֊
թարարս օրհնութեան՝ նշանակ յայտնի վայելչապէս
ամանց աւետէ, ածցին խունկ 'ի մրրոյ պարզելոյ ։ եւ
կամ իմաստունն՝ 'ի դիմաց հարսինն՝ ասէ օրիորդացն,
հաստատեցէք զիս խունկ, եւ գեղեցկազարդ խնծո֊
րով յարկեալ ծածկեցէք, եւ 'ի պարտէզ խնկենեաց
տածեալ դրդեցէք, եթէ ոչ՝ այսր ահա ընտրական
նիւթիւ՝ հոգւովդ քո լցեալ՝ 'ի սոյն լոյս տեսցուք
զանիմանալիդ 'ի մեզ բարձրութիւն՝ գովեալ ։
Այլ արդ քեզ միայն՝ խնամակալդ, պատճառ բարի ըն֊
նաւից եղելոյ, ձեռն համբառնամ տարածմամբ բազ֊
կացս՝ երկիւամանցս գործակցութեամբ՝ սրտիս հեծութեամբ
լեզուիս եւ շրթանցս ձայնարկութեամբ, լո՛ւր ողորմու֊
թեամբ՝ տէր, պաղատանայս խնդրուածոց առ քեզ
կարդալոյս ։ շնորհաւորեալ այսու պարգեւօք՝ գոհա֊
բանութիւն քեզ վերընծայեմ՝ հզօր ահաւոր բարձ֊
րեալ անքննին, անփակ փափաքմամբ միշտ համբու֊
րեցեալ, սո՛ւրբ սո՛ւրբ եւ միայն միշտ սուրբ, օրհ֊
նեալ հանապազ յաւէժ անդադար երգաձայնութեամբ ։
Ընձեռեա՛ առաւել բարերարութիւն՝ իսպառ վրիպե֊
լոյս ։ տո՛ւր յոյս քաղցրութեան՝ ո՛չ մասին միոյ մատուց֊
ման լուսոյ՝ արժանաւոր ինչ հանդիպելոյս, լինել
քեւ բա՛րի զնրբութիւն ծածուկ խորհրդոյս՝ գթութիւն
խառ֊

խառնեալ ընդ աղերս՝ ասել ընդ դաւթի, ընկալաք ա՜ծ զողորմութի՜ քո, և զծածուկս գաղտնեացդ անտեսից՝ իմաստութե՜ք քով յայտնի արարեր։

10 Իւ արդ՝ մեծութիւն քեզ՝ ամենակալ առատաձեռն աննուաղելի՝ ամենափոյթ առ 'ի գթութի՜՝ մշտայօժար 'ի բժշկութի՜, զի միացուցեր խառնեցեր ընդ մերձաւոր դիւրադիւտ ընտանի նիւթոյս՝ ըզհրաշս անճառս քումդ սքանչելեաց ահաւորութե՜։ Քանզի զոր երկին ա՜մ բարձանց՝ երկրիս լայնութե՜՝ և անդնդոց ներքնոց խորութե՜՝ ծովուց բազմութե՜՝ ոչ զօրէ տանել, այլ իբր զդոյզն 'ի մեծէ բերի, 'ի փոքր գոյս տեսականեցեր զօրութե՜՝ սահմանեալ ճշմարտապէս անհրապուրելի. զի մի՛ նորոգ իմն երևելով յայլ էութե՜՝ առ այս հարևանցի երևականութե՜ ինչ վարկանիցի՝ վիրաւորել, քան թէ բժըշկել անընտրաբար զկարծիս մտաց։ Քանզի ո՜չ մարմին՝ քեզ հաւաստապէս՝ օրինաբանեալ որդի ա՜յ, իկութի՜ և ոչ օրինակ՝ 'ի յարդեանցն ցորենոյ արարչապէս միշտ հանդերձեցեր, և կայլակ կողիդ՝ զարիւն խաղողոյ, և արդանդ կենաց հոգևոր ծնընդեանն՝ զառատութի՜ ջուրց յորդութե՜, նոյնպէս հոգի անմահիդ փչմանն՝ սովաւ և 'ի սոյն արդիւնաւորեցեր երկուինք կենաց, որոյ կերպարան՝ յառաջ եկելոյն, և ոչ հեթանոսութե՜ է փոխարկուի. որպէս ոչ տեառնագրութե՜ խաչական փայտի ինչ երկրորդութի՜՝ նստելոցս յերկրի խաւարի՝ ըստ նմանութե՜ քո ա՜ր՝ ծագեցեր։ Քանզի յայս կերպարան շնորհի՝ զանպականս լոյսի՜ անհասից յայտնեալ աշխարհի լուսաւորեցեր, զի մի՛ տնանկն կարօտասցի՝ և մի՛ ընչեղն

բարձրամտեսցէ , ըստ օդոյ հաւասար բաշխման , և
լուսոյ արեգական տարածման , և ջրական վտակաց
զեղման . զի հաւասարապէս բաշխիւր երկրածնաց
մանանային զուգամասնութե՛ փոքունցն առաւել ,
քան մեծամեծացն :

11 Նաև այս նիւթոյ տեսաւորութի խորին խորհրդոյ՝
և 'ի ընտուստ անտուստ հրաշապէս ունի զթարգ-
մանութի . ոչ զի ոչ երկմիտ ինչ շութափութեամբ
անհաստատապէս զտեղի փոխէ , և ոչ նենգողաբար
զբնակութի ինքեան լքանէ . քանզի ոչ վերջնակա-
նօք աճառուկք հերքէ , և ոչ յընդդիմակցէ ումեքէ
ողողեալ արտաքս ելանէ . Ա՞յ զի որպէս պատահումն
դունոյ յէութի մարմնոյ՝ անփոփոխ իմն և անհրա-
ժեշտ , որ գոլովն գոյացուցանէ՝ և ոչ դոլովն ապա-
կանէ , այսպիսեաւ իմն յարմարութե՝ իւղոյս զօրութ
անդստին 'ի յիւրոց անտի կերպարան զառեալն ու-
նողի՝ միասնական զուգութե ընդ մեզ իսկ կցոր-
դեցեր՝ տէր յս քս , ընդ իւրն գոյի՝ և զօրինակն ըզ-
ծակցելով . քանզի զանխմանալին տեսութեան աչաց
և մտաց ըղձից՝ 'ի դէմս բերեալ կերպաւորեցեր . 'ի
պտղոց երկրի ճնշեալ մզելով՝ զարմանալեօք հրաշա-
գործութեամբ մատակարարել մեզ պատրաստեցեր :
Մանաւանդ զի ոչ յոլովից խառնից 'ի մի եկելոց իրմ-
բակցութէ զանազան ծաղկանց , ըստ ճնոյն և սաու-
րին բազմաբուրեան այլայլութէ , զայս իւղ օծութե
հրամանատրեցեր , այլ իբր զօրինակ փոխեալ զայն
առ այս՝ դու ինքն խառնեցար 'ի սոյն մաքրութիւն
վերնալոյս ձիթոյ . Որ թէպէտ անճառ են համե-
ղութիւք քումդ անուշութե , և ընդ օրինակաց իրէք
ոչ

ոչ համեմատի, այլ ծաղկի դաշտի՝ և շուշան հովտայ՝ և նարդոս ընտիր՝ և եղեգնախունկ խառնեալ հալուէիւ՝ յարմարութբ հոտոյ քրքմոյ՝ փթթեալ ողկուզոյ և ազնիւ գինւոյ, ոչ սոսկ՝ քան թէ իւղոյ մութէ պատշաճապէս օրինակեցար. փառաւորեալ անուն անքննին, որ զամ լնուս, և յիրի իմեքէ ամենևին ոչ կարօտանաս. Սուսի ոչ շփոթելովք ՚ի հակառակաց բանադատութեց՝ բաժանեալ կամաց՝ մեկին առակի, այլ ՚ի սիրոյ հաւանութե ածապէս ՚ի մէնջ պարարիս, վն մեր ըստ մեզ՝ առ ամ վայելչական նմանութի օրինակեցեալ. առ որս լոյս բարի՝ և հուր ջեռուցիչ, տապ սիրոյ առանց մասին ինչ շիջման անդթական սառնացրութե՝ այս զանգուած նիւթոյ՝ կաթուածոյ ձիթոյ՝ մաքուր մնաց տեսեալ իմանի, որով յիրաւի սովաւ ՚ի յած է միանալի. Ընդ սողոմոնի օծելոյ որդեգրեցելոյ այ՝ երգեմ բերանով հարսինն՝ երկնաւոր փեսայիդ բարեբան գոհաբանութի, համբուրեալ ՚ի յիղձս մտայ՝ զհոտ իւղոյ քոյ քան զամ խունկս. և իբր զբանս կենաց յաւիտենականաց ունողի, ըստ հոգելոց բանի իմաստնոյն՝ և ածաբան աւետարանչին. զհետ քո ՚ի հոտ իւղոյ քոյ ընթասցուք. լուացեալ զերեսս ջուրբք կենաց, որ ՚ի վեր է քան զերկին օդոյս այսորիկ, և օծել զգլուխս անախտական իւղովդ երկնայնով՝ յանդիման եղէց քեզ ուրախութբ, զուարթապէս՝ և ոչ տխրաբար.

12 Այս իւղ խնկելի՝ պաշտելի և երանելի, ոչ սոսկ օծումն ուղղոյս սենեկի, և կամ հերաց վարսից գաղաթան նպաստ ինչ մատուցանի, եթէ ոչ տրունական կենսատու խաչիդ ընադրեսցի. Այն իւղ

զարմանահրաշ օրհնութեն լուսոյ՝ զհրէշյն և զխուժն՝
զհնդիկն և զբարբարոսն՝ զսկիւթացին և զելլենա-
ցին՝ զդուժն դժնէաբար՝ և զարհօրատեսակ շանա-
գլուխն սոսկալլիթխար ՝ զտէրն ազատ՝ և զստրուկն
ծառայածին՝ քրիստոսեան արարել անուամբ քո կրն-
քէ ՝ և հոգւոյդ մե̃յ ընծայէ ՝ և հօրդ երկնաւորի՝
հարազատ որդի հաստատէ ։ Բազմօրինակ են սովա-
րուեստից տեսմունք յարմարեցեալք ՝ նախ նի-
թոյն՝ ապա զօրութեն ։ Քանզի իբր անօթ փայտե-
ղէն մինչև օծեալ իցէ՝ դիւրաբար հերձի՝ և անօ-
գուտ եղեալ անպատուի ՝ նոյնպէս և մարդ՝ ոչ իւ-
ղեալ սովաւ՝ հեշտեաւ խորտակի ՝ և մեկուսի եղեալ
առ 'ի քէն՝ ոչ լուսաւորի ։ Սատն սա քո՝ յիսուս ՝
որով զհրաշալիսն զարմանագրես ։ քանզի իբր անգղ
ծելի կազմութե̃ կարծր պահպանակաւ՝ ամենապատ-
րաստ շրջարկութե̃ պաշտպանեալ՝ ծածկէ յոյլա-
գունակ խրթնի եկամտից ։ Զինչ զի ոյսու մաքրութե̃
թաթաւեալն 'ի սմա՝ ոչ ներկի արեամբ ՝ և ոչ տրխ-
րատեսակ երփնիւ այլայլի ։ Նա զի և թափանցանց
իմն խառնութե̃ հոգեպէս՝ ընդ թանձրութի մերոյ
գոյութեան մտեալ անցանէ ։ զի թէ անէծք սաղմո-
սողին՝ ձիթոյ առակաւ՝ ընդ ոսկերս չարին համօ-
նիւ բաշխի ՝ ո՞րչափ ևս հոգիդ սոյն ձարպով լուսոյ՝
զաներևոյթ ներքնոյն տեսակս կենագործեալ ողջա-
ցուցանէ ՝ ազդումն տուեալ 'ի խորոց անտի շնչման
հագագին՝ մինչև 'ի սպառուած ծայրեցն եղերաց
զբնաւն ընկղմէ զմիշտակ մարմնոյ մահուն արկա-
ծից ։ քանզի կենդանական զօրութի քո միշտ ահաւոր՝
ո̃ր յո̃ քո̃՝ 'ի սմին խառնեցեալ՝ ընդ սոյն իւղ բնակէ ։

13 Նայ

13 Այս օծումն բարետեսիլ՝ և առ բռնամարտիկ մերկամրցանակ ըմբիշս՝ իբր զօրաւոր ճարտից կրկպարան ճգնաւորական՝ անըմբռնելի ձեռաց ներհակին՝ օրինօք պաշտի, դիւաց և ախտից հզօր ահարկու։ Վասնզի յոքնապաճոյճ պաճնուի բանին եղե կիճելի առ իմանալին փարաւոն, հեգնաւոր առակադրութե՝ ողբականօք շարայարմարեալ, յորժամ եղեր՝ ասէ, և հանդերձեցար ընդ օծելոյ քերովբէին, ուր արձանքն հրեղէնք հաստատեալ կառուցան։ Օրհնաբանեալ ահաւորութի ամենալոյս ձեռընկալութե, որ միշտ անձամբ ես բանից՝ և դերաղանցել քննութեց. որ աւետարանաւն կենաց խնկիս յարակայ՝ իբր նորածին օծեալ 'ի քաղաքի դաւթի. և 'ի քահանայապետին հարցմանէ, դու ես օծեալն որդի օրհնելոյն. և յերանաւորն դաւանաւ պետրոսի՝ օծեալ միայն որդի այ կենդանւոյ. և յապահաւատ քննողացն, եթէ դու ես օծեալն՝ ասեն, պատ մեզ համարձակ. և 'ի կանոնականացն քոց՝ հաւատամք յօծեալդ ուսուցիչ և տր ամի. և հերովդէս յառաջ քան զոյն՝ զօծեալդ անուն յայտնապէս հարցեալ. և զխորդ գրեն՝ դու իսկ ասացեր, զօծեալն այ զտրն դաւթի՝ զանսկիզբն որդի՝ ժամանակաւ որդի։ Վասնզի այսպէս ընկալաք մեք ելչեբար զայս թարգմանեցեալ, որ 'ի մեզ բերի ծառըն կատարման խորհրդական կոչմանն՝ վիճակ քրիստոնէից նախապատուութե.

14 Այսքան ունի ահաւորութիւն՝ միանգամայն և սրբութի խաղաղական խնկաւորութի սոսկալի անուանս օծութե, մինչ զի՝ որդ ոչ է համարձակել ուրուք յերկրայնոց ած անուանել՝ այլ ածայինն,

նոյն-

նոյնպէս ոչ բերէ մարմին՝ զքրիստոսդ անուն ան-
ձին համարել, այլ զքրիստոնեայն. անտանելի նախ-
նւոյն մեծութե մկրտչին՝ ջուրբ զհոգին հրաւի-
րողին, քանզի չեմ ես աւէ՝ օծեալն, այլ առաքեալ
առաջի նորա։ Սովաւ շրջէին՝ ոչ բանն ազդէ աւե-
տարանչին մարկոսի, առաքելականայն լծակցութիք,
իբր ազգակից հարազատ ձեռինդ ոյ՝ այսու վարե-
ցեալք. քանզի իւղով օծանէին՝ և առանց մարդ-
կային ճարից՝ անուամբ քո բժշկէին. Սան զի ոչ
խաւար 'ի լուսոյ՝ և ցաւ յառողջութենէ, դիւեր 'ի
տունջենէ՝ և մահ 'ի կենաց, այսպէս և 'ի սոյն իբէ
տիրապարգեւէ՝ նմ չարին երեւոյթք մերժին խափա-
նին և բնաւին ամփոփին. Քանզի ոչ ճանճք զա-
զիրք՝ և փոքր զեռունք սարդից և ունկնամուից՝ իբր
'ի դեղոց մահու՝ յայս նիւթոյ սպառեալ պակասին,
սոյնպէս լուսթէ շնորհի օրհնութե սոյն իւղ զօրա-
ցեալ՝ և զայսս վանէ, և զմուրհակս չարեաց ջրէ,
և զվճիռ մահու պատառէ. Ո՛չէ աւազան կատա-
րեալ՝ առանց օծման օժանդակութե. Եթէ աւա-
զակացն մահու խոցման զմարդն առաջին, այս դեղ
փրկուե մատուցեալ տուաւ. եթէ անճարակ վիրացն
յակոբայ և խորշելի, սոյն իր պատուական յիշատա-
կեցաւ. այս իւղոյ փափաքեալ դաւիթ՝ իբր ձիթենի
պտղալից 'ի տանն ոյ՝ յուսով յարակայի, լքեալ ըղ
թլփատութին անդստին՝ զմկրտուես շնորհ դուշակէ.
Ո՞ւ զի՞ է ինձ զայսմանէ ճառել, և համայնին կարծել
հասանել, որև ոչ վերինքն զօրեն ձեռնարկուե ինչ
բանի՝ զայն խորհուրդ 'ի մանաւորէ ինչ ճառելով
նշանակել, թողում աւել՝ թէ յիսկութէ.

15 Փառք

15 Փառք քեզ միշտ և յամի անմահ Թագաւոր՝ 'ի
յոյժմու երգեցեալ օրհնաբանութեանս , զոր արա_
րեր և կատարեցեր առ իս՝ բարեխնամ գթած և եր_
կայնամիտ , հարուստ և առատ ամենայաղթօղ . ան_
դրատին 'ի հարցն գծագրելով զօրինակն մինչև 'ի
լրումն ածեր զիսկութին ճշմարտապէս . Դու լոյս
իսկ բնութ և արեգակն մշտապայծառ՝ և զաշակեր_
տացն դաս՝ լոյս անուանեցեր , որով զարարածս ամ
երկրի՝ ճառագայթիւք երջանիկ շնորհի նոցին լցու_
ցեր . Ընկալար զիւղն անուշութեան յումեմնէ՝ 'ի
յոտս , յօրինակ ընդունելութ մաղթանաց առ քեզ .
և 'ի միւսմէ պոռնկէ՝ 'ի գլուխ , նշանակ սիրոյ գթու_
թեանդ առ մեզ . մշտափափաք բաղձանօք անսահմա_
նելիդ 'ի սոյն հաստատեալ , մինչ զի ուխտիւ անփո_
խադրելեաւ՝ օրէնս յարակայս օրհնաբանելիս՝ քոյի_
նահրաման պատուէրս կենաց՝ ընդ համօրէն աշխարհ
քարոզել զաակաւաձեռն իւղոյն յորդաւորութ , զոր_
մանս հրաշից լսողացն՝ առ ապառնեայն յուսադրութ .
Դուք օծութ ունիք զսբյն՝ ասաց երջանիկն առաքե_
լութեց , մեկնեալ զխորհուրդն որ 'ի մեզ զեղեալ յա_
ռաւելութէ կենդանարարիդ անպակաս բովանդա_
կութ . Սատի յաւէտ իմն յարմարաւոր և հանդու_
նատիպ՝ առ 'ի մասնաւորն նմանութ լուսոյդ և հոգ_
ւոյդ սբյ՝ ոյս կաթուած օրհնութ 'ի վերնոյդ բարե_
բաստութեց՝ անսպառաբար սրսկեցեալ 'ի մեզ , և սափ
լոյս , իբր զնախաթիւ դոլ ստեղծուածոց՝ և արարչու_
թեդ պատկերակից , որով զխաւար մթութե մեղաց
հալածես . իսկ հուր , զի յամ տարր արարածոց հաւա_
սարապէս ունի զոլորտն՝ ըստ էականին կշիռ բաշ_

էու

խու_

խուէ, ծածուկ և յայտնի, լուեալ և ծանուցեալ. և
եթէ ո՛չ էր հարցի 'ի հակառակէն, ո՛չ յինքնասաստ յօ-
ժարմութէ բաղձայ բորբոքիլ: Դարձեալ և օծումն,
զի արքայաբար որդեգրեալ՝ ընդ քեզ 'ի ժառանգութի
հօրդ մատուսցես՝ ողորմութեդ ազգակցաւ նկարեալ
'ի մեզ՝ աներծանելի 'ի հանդերձեալ փառսն փայլե-
ցուք. դարձեալ և հոգի, զի մաքրեալ զարկածս խաբէ-
ութեն՝ որ 'ի բանսարկուին ներգործութ՝ նորոգ փո-
փոխմամբ հոգւոյ և Ճշմարտութբ՝ հօրդ երկնաւորի
երկրպագեսցուք, բևեռեալ ընդ քեզ յուսոյն հա-
ւատովք՝ ամենապարգև.

16 Ահա արդարև յաւէտ իսկապէս՝ իւղս այս լու-
սապատար խնկալիր՝ վերնականիդ սիրոյ տեսութի.
Մարոյ և պօղոս իսկ պատշաճ վարկաւ 'ի ձառ գոհա
բանութեն՝ ասելով յայտնի, որ օծ զմեզ ձեօք հանդերձ
'ի քս յս ած է, որ և կնքեաց զմեզ՝ և ետ զառհաւատ
չեայ հոգւոյն 'ի սիրտս մեր. և դարձեալ մի՛ ասէ,
տրտմեցուցանէք զհոգին սբ այ, որով կնքեցարուք յա-
ւուրն փրկութէ. Պատկառելի և անվանելի օծութես
յորջորջութ՝ իբր 'ի նորումս՝ յաւէտ քան 'ի հնումն.
քանզի բանն դաւթեան սաղմոսին՝ զարքական տնօ-
րինականացդ սկզբնաւոր կրիցդ խորհուրդ՝ Ճշմարտա
բար վերասահմանէ, ժողովեցան կուտեցան իշխանք
ժողովրդոց՝ վս տն և վս օծելոյ նր: Արդարէութ
մեծ տպաւորեալ զանսրբելի արեանդ պարտիս՝ հրէա-
խումբ չար մոլեգնութեն՝ որ 'ի տրդ յանդգնութբ,
ո՞վ է որ ձգիցէ զձեռն իւր յօծեալն տն՝ և քաւե-
ցի. քանզի թէև յազգայնոյն սպանաւ սաւուղ, այլ
ո՛չ իսպառ մերժեցան յամօթ և 'ի նախատինս ազգաց
օտա-

օտարաց , մինչև արեանդ ա՟յ հաղորդեալ գտան ։
Գորաւական մեծ յիշատակի ապագայից ժառանգու-
թե՟՝ աղօթանուէր աղերսարկութի՟ ասել սաղմոսին , վ՟ն
դաւթի սիրելոյ քոյ՝ մի՛ դարձուցաներ զերեսս քո յօ-
ծելոյ քումմէ ․ և դարձեալ , նոյնում և տե՛ս յերեսս օ-
ծելոյ քոյ , և արա՛ ողորմութի՟ ընդ օծելոյ քոյ ․
17 Զեռինդ քո՝ ք՟ս , երկրպագեալ պարգևատրութի՟՝
այս հիւթ լուսակիր ․ քանզի ո՛չ այլ մեծ բարձրութի՟
յարքայութենն ճոխութե՟՝ ասէ մարգարէն 'ի դիմաց քո
տ՟ր , քան թէ՝ գտի զդաւիթ ծառայ իմ , և իւղով սր-
բով իմով օծի զնա ։ Ուստի կիրթ իմն յիշատակաւ՝
զքոյդ համբուրեալ լուսոյ օծութի՟ տ՟ր յ՟ս ք՟ս , ծա-
նիցուք զքեզ անփոփոխ մշտնջենաւորութի՟ , թէ դու-
ես տ՟ր՝ և յամէ միայն թագաւոր թագաւորութ՟եց ․ և
ճշմարիտ օծեալ իւղելոց , փառաբանեալ երկրպագու-
թե՟ , երէկ և այսօր ․ Քանզի զոր օրինակ պատրոյկ
թացեալ 'ի ճարպում՝ ոչ երևեցուցանէ լինձ նշոյլ՝ մին-
չև հուրբ լուցեալ վառիցի , սոյնպէս և այս օծութի՟
լուսոյ առ 'ի մեզ հեղեալ՝ 'ի հանդերձեալսն ջահա-
ւորի ։ Այս է կերպարանին մեկնաւոր բացերևութի՟ ,
'ի նախնեացն և այսր բերեալ բարենշան իմն յարմա-
րութե՟՝ հրաշապայծառ երանդաւ գունեալ ։
18 Արդ՝ այսուցիկ պատճառ վերագոյն մասանց կե-
ցուցչաց ա՟ծականաց՝ արարչութեդ հարազատաց ,
առանց որոյ ո՛չ է գրիլ ք՟եան , և ո՛չ նազովրեցի ան-
ուանիլ , և ո՛չ յիշատակիլ յորդիս յուդայի , և կամ
իբրախոյս բառնալ յանուն ա՟յ յակոբայ ։ Այս հիւ-
թականութի օրհնութե ձիթոյս , յորում ս՟բ երրորդութի՟
խառնեցեալ միաւորի , ճառագայթ շնորհաց ․ շուք մե-

րոյ

րոց դիմաց · նկարագրու՟ի երեսաց · բարեձեւու՟ի պա-
տաՀմանց · լուսաւորութ՟ի աչաց · ա՟նագրու՟ի բեբաց ·
վայելչու՟ի ոստից · զարդ կերպարանաց · պաՀպանարան
շրթանց · Հանդերձի կրօնից · յարմարիչ վարուց · շաղ-
կապ Հաւաքմանց · զօրու՟ի անձանց · ուժգնու՟ի դի-
մեցմանց · խափանիչ յուռթից · քակտիչ Հմայեկաց ·
նաՀանջիչ ձեռնածուաց · խոյտառակիչ կախարդաց ·
գտիչ աղանդից · բռնախոյեան դիւաց · փարատիչ ցա-
ւոց · կատարիչ կնքեցելոց · տենչանք երախայից · ան-
զընին արտաքնոց · Հիացումն Հեթանոսաց · նախանձ-
արկու անՀաւատից · մերկացուցիչ գաղտնեաց · յար-
գանք յետնոց · փառք սորկաց · պճնումն կանանց · ա-
ճեցումն տղայոց · Հրճուանք ծերոց · ձեռնատրիչ նը-
ւիրելոց · զգուշու՟ի մաքրոց · պսակ Թագաւորաց · ճո-
խու՟թի աղքատաց · յառաջադրու՟ի կուսերաց: Քանզի
զոր օրինակ աման ինչ կնքեալ՝ նշանակիչ իմն է ներք-
նայնոյն մեծագնու՟ե, նոյնպէս բարձրու՟թի շնորՀին
՚ի մեզ սուլաւ ծածկեցե՟լ յանուն քո՛ Տ՟Ծ Տ՟Ր Յ՟Ս Ք՟Ս,
վայելչական իմն տեսակաւ ծանուցեալ նշանակի ինձ
անուննն իսկոյն անդստին ՚ի նոյն յորջորջեալ կոչ-
մամբ, ըստ Հոգելից արանց իմաստնոց՝ որ յեգիպտա-
ցւոց անուն սկսեալ, ՚ի դէմս ածելով զիրին կերպա-
րան՝ աՀաւոր խորՀրդոյ պատկեր:

Այնս ողբերգութեան եղեան Բանի:

19 Քանզի մեռոնս այս օրՀնաբանեալ, զոր մարդա-
րէն կանխաւ լոյս աչաց՝ գրեթէ զայն ալեր-
սեալ խնդրէր, ըստ քերթու՟ծն բանի, որ ըստ խըրա-
ռու՟թեն Համբրոնի՝ Թարգմանեալ իմանի, ինձ մայր ·
այս-

այսինքն է՝ առ ՚ի յինքն ձգօղ զմերս բնութ̃ զօրապէս, և կայուն հաստատել չքնաղ փոփոխմամբ զջուրց լուծականութի՝ առ աւազանին լուսաւորութ̃. և իբրև զքեզ՝ մածուցիչ կաթին՝ ՚ի նոյն ինքն յեղանակել ըղցնդելոց իմ վայրապարութ̃, և զաղբերց հեղեղել մշտահոսութի։ Իսկ մառնամուտ՝ որ և այս միւռոն, ըստ այլում բառի ցուցանի. այսինքն է՝ մթին, որ և խաւարչուտ գոլ և ծածկեցել՝ կամ անտեսական. որ և սոյն կոչումն գիմառութ՝ չէ օտարայեղ, քանզի արդարև յիրէ անտի անուանն նշանակի. վ̃ս զի անքննին է այս խորութ̃ յաւէտ՝ քան զմ̃մ սրբութի մ̃եց։ Զի ոչ եթէ ջրոյ օրինակաւ զաղտ ինչ լուանայ, և կամ հացի բնութ̃ ըղսիրտն հաստատէ, այլ նորոգ իմն յարմարութ̃ ՚ի մասունս աշխարհականացն անօրինապէս մ̃նադրի. սակայն անհասութ̃ն վերնականաւ՝ և զանուանն ունի անքննին։ Քանզի ոչ մ̃ծ իսկ և իսկ ՚ի լոյս անմատոյց ասի, իսկ անհասհման փառաւորութ̃ն՝ յեղանակաւ իմն անբաւութ՝ ՚ի խաւար անզննին ծածկել իմանի, փոկեալ արտաքուստ ՚ի ձեռնարկութեց մերոց իմաստից, նոյնպ̃ և այս ծորումն լուսոյ՝ ՚ի լեզուաց ոմանց Ճարտարաց ՚ի Ճահ Ճեմութեց՝ գրականապ̃ս անուանադրութ̃ միւռյլ առ ձայնի՝ վ̃ս ոչ զօրելոյ երկրածին բնութե զխակն գիտելոյ. Իսկ զերկաքանչիւրս մ̃ծականացն՝ անդստին յինքեան հարստաբար տիրապէս ունի. քանզի ՚ի կոչումն անուան բարձրելոյն նմանակերպեն՝ կըրկին մեծանայ իւղս այս նուիրել ամենաբուրեան անիւ կնդրկաւ. վ̃ս զի մ̃ծ մեր՝ հուր ծախիչ է, ըստ մովսէսի. և դարձեալ՝ լոյս է, ըստ յովհաննու. ուստի և եսայի Ճշմարտապ̃ս զայն ակնարկէ, եղիցի՝ ասէ, լոյսն

իս   իսրայէլի ՚ի հուր.

20 Պարծեալ՝ այլ իմն կերպայուցանելով զբանս՝ առ
՚ի նոյն պատկեր յոյժոյն իրի. վ՚ս զի ոչ մոռանամ
զիմն նողկութիւն՝ որ ՚ի գթութէ մեծիդ քաղցրացաւ՝
վերստին գովեստիւ օրհնել. քանզի՝ մեայ, որ է դառ-
նութ, այսինքն՝ նշանակ իմն յարմարական չարչարաւոր
կրից տաժանմանց, որ և մեռոն ստուգաբանեալ մեկ-
նայես ըստ մեզ՝ մեռելութ պզտականութ. Քանզի
այսու օծմամբ հոգևորականաւ՝ խզեալ կամ հատեալ
՚ի մնոտիասէր մահակերպարան տաղտկաղազրակն հեշ-
տութեց հակառակողին, որ ոգափոխաւ մեղկութե
զքնարս ձայնաորականն՝ և կամ զարկուած վերածած-
կուե մղնարհեստ ուժգնաքարբառ խրոխտաճնչական
կազմուածոյ թմբկիս գործականութե՝ ջրացիր իմն
գիջութե՝ անվայելուչ թուլաթաշնակեալ՝ ՚ի ստորև կը-
րատեն քարշէ զօրինակ մերս գոյութ, կապինք յուսով
վերստին դարձել է անձառ խորհրդոյ խաչի ք՚ո ք՚ս,
միրտեալք ՚ի մահ կենդանւոյդ՝ անվախճան կենացդ
սովա հաղորդինք, ՚ի քեզ էսկ ա՛ծ համայնիւ խրա-
խուսեալ՝ իսպառ ամենևին անհատուածելի.
21 Ամ իւղ՝ զդրօշեալն քառակուսեան յանուն ք՚ո
յի՛ նշանի բարձրելոյդ հաւատոր հաստէ. շնորհ
ընձեռեալ զուգափառ և նմանատիպ արեան կեցուց-
չիդ՝ նոյն անվանելի փառօք պսակեալ մեծացուցանէ.
Փայտ անուանի իւղոյ օրհնութե, ըստ մարգարէին
կանխաձայնութ, զի հասարակաց կազմեցեալ բուսոց
անտառաց զօրապէս ուղղեալ՝ ՚ի խակութ չարին ար-
կածից և օտար կարծեաց՝ ՚ի սեղծողդ վերաբերեալ
առ նոյն նիւթս կենաց՝ հաստն ներգործէ. Օ ի
և որ ՚ի մեզ մոխրցն պատուհանաց մշտաբացիկ թափան-

ցանցութիւք՝ յանուն մեծութե՛ ահաւորիդ զօրութե՛ ՚ի խոհական իմ՛ համեստութի քև տնագրեցեալ առ ՚ի յըղձակերտ օթեվան հոգւոյդ՝ անազդելի պատրանաց չարին՝ խաւարահողմ խարդախաղին՝ այսու լուսով զսպեալ ամփոփիմք ՚ի նուագ գոհութե երեկորեան պաշտաման՝ ընդ երկնայնոցն ղամբարաց. առօրինակ վառման շնորհիդ՝ որ ՚ի մեզ, ՚ի սոյն յիշատակ փրկութե բարեացն՝ սովաւ տնկեցեալ ծագի, և ծաղկաւէտ եղեալ պտղածնի. ՚ի սպաս ընթրէցն պատրաստութե յետնում գիշերի՝ ՚ի մեծիդ գալստեան, ահա զայս լոյս ճրագի համարեալ ՚ի կիր արկանեմք.

22 Վարձեալ՝ ըստ գծագրայն գումարութե՝ քան և չորիցն շարագրութե որ յայսփակեցաց անուն վերաթուի մինչև ՚ի քսաներորդ երկրորդն կարգի, յղրում զայս խորհուրդ խորութե անտուստ թարգմանեալ՝ ճաշակ հեշտալի որոց հաղորդին՝ ջամբել պատրաստեմք ամենակազմ յարմարութե. քանզի յութներորդէ անուն գրոյ՝ ՚ի չորեքհարիւրն փոխաբերեալ՝ ստուգաբանօրէն քննութե ընդ ձիթոյն անուան՝ նիւթ ճշմարտագրի. որ է կերպարան արդեան խմորոյ՝ յինքն բերողի զզանգուածն զօրեղապէս. որ ոչ սակաւն ՚ի յոլովէն պարագայի, քան թէ ՚ի նոյն իրն դարձուցեալ, ըստ աւետարանական առակին, զնմ առ ինքն վերաբերեալ աճեցուն առնէ.

23 Այն իւղ հեզութե՝ միշտ համբարձման և խոնարհութե, օրինակ և նմանութի, առ ոմն կակուղ պատուաւ մատուցեալ ջամբի, հարթակշիռ և բարեյարմար բանի կերպարան. իսկ համայնիցս լուծականաց՝ հաստատուտ և ստորածորելի նիւթից՝ գերափառ

վե֊

վերաշրջական հրաշափառ խորհրդոյ պատկեր․ քանզի և յաման ինչ մորթոյ արկեալ՝ ոչ ըստ գինւոյ ձևոյ և կամ ջրոյ թացուն՝ մեղկէ, այլ ՚ի սահման պատշաճին պահէ․ Նոյնպէս ընկալեալ ըզքոյոյդ բարեաց անհաւասար առաւելութի՝ որդի այ կենդանւոյ, զորբանուէր այս օծելութի՝ ՚ի ճակատ դիմացս արեամբ քո գրեմք․ և ՚ի բնութի շնչոյս հոգւով քո ապաւորեմք, հաւատացեալ խորհրդով մտացս, եթէ յաւէտ յայտնեսցի նորոգ փայլեցեալ բազմաճաճանչ ծայրարձակութբ՝ ՚ի տարածումն յոգնատեսիլ զօրմանահրաշ ընդարձակութե՝ պտուղ իւղոյ ընծայել զլոյս՝ ՚ի փառս ապառնեացն հանդերձելոյն․ Նոյն ճարպ հոգևոր երջանիկ և վերնանշոյլ՝ ՚ի դէմս երեսաց իմն պատկերի՝ քումդ նշանաւ ջահաւորեսցի․

24 Դու քանզի՝ իբր անհաս ոչ ըմբռնական այս մեծ զօրութի՝ արագ սլացմամբ ՚ի թևս թեթևս մտաց պայմանի, անդր քան զկարծիս ուշոյ իմաստից՝ անհուն հեռևման անհետ փախստեան՝ լայն իմն միջօցաւ իսպառ որոշեալ, փախեցաւ յինէն, ոչ օրինակեցաւ կըցորդաւ, ոչ նմանեցաւ զուգամասնութբ․ ոչ սահմանեցաւ ձևակերպութբ․ ոչ կշռեցաւ ընկերին չափով, այլ ահա ընդ ածեան խաչիդ նշանի՝ հաւասարութբ արեան կեցուցչիդ՝ հոգիապէս գերազանցեցաւ․ Դու արդ՝ օրհնեա զմեզ տր սովաւ և ՚ի սոյն․ Ես և անունդ քո ահաւոր, լուսաւոր, երկնաւոր և զարմանաւոր, ՚ի գովեստ փառաց անճառից մաքրակրօնից՝ բուրվառաւ խնկեալ, տէր տէր, անքննին, անպատում, բարձրեալ, ողորմած, վեր երգեալ՝ ճշմարիտ, բարերար և տէ, արա սովաւ փրկութի․ տուր և քաւութի․ պար-

գևեա

գեղեամ բժշկութի · հանդերձաւորեամ շնորհ · առատաձեռնեամ երանութի։ Օծումն այս ձիթոյ՝ երկնանձրեւլուսոյ՝ անարատ գտայց · յիւղելս այս թեղան բանաւորական՝ մի՛ մնացէ եւ մի՛ գրաւեսցէ տիրականութի աղտոյ մեղանաց՝ շաղախել երբէք զոգւոյս կերպարան։ Եղիցի սոյն ինքն որոց մատչին օծանիլ սովաւ՝ հարսնապաճոյճ պանծանօք պճնել գեղոյորէն ըստ վայելչութե՝ երջանկապէս յոգի զարդարեալ։ Եղիցի հուրս այս լուսափառ եւ ծածաձիր՝ մերձեցելոցն ՚ի սոյն ընտրութի՝ մաքուր կրկնեռաց եւ բարեփափաք ջերմութե իւրոյ յօրինուածոյ, որով ամի ամենապատրաստ պնդութբ՝ ՚ի կարծրականութդ անսասան վիմիդ յարակայեցել միշտ արձանացայց՝ ՚ի քեղ հաստատեալ աներկմտելի։ Լիցի նշանակ վերնամրցանակ իւր պարգեւի սովաւ վառելոցն, ո՛չ ողողել ջուրբ · ո՛չ այրել հուրբ · ո՛չ ցրտանալ ՚ի սառնութէ · ո՛չ վնասակար հողմով շիջանիլ · ո՛չ աղտեղել յուրուական ինչ պղծութէ · ո՛չ զպահեալսն՝ չարին մատնել, եւ ո՛չ ՚ի սորա ելիցն՝ զմթերս գանձուն կենաց՝ յիմարաբար արտաքս հանել · ո՛չ անպատսպար մնալ ՚ի թեւոց քոց օգնականութէ, եւ ո՛չ զէջացեալն ՚ի մեզ օծութ՝ անմաքրապէս ՚ի բաց մերկանալ։ Ամեղէցուք քեւ ՚ի սոյն հրացեալ · սովիմբ պարարել · սովաւ լուսաւորեալ · այսու արդարացեալ ազատացեալ պսակեալ եւ թագաւորեալ։ Եւ քեզ միայնոյ միայն օծելոյ՝ յամենեցունց օրհնութիւնք երգոց, ալէլուք լեզուաց, ճչմունք ձայնից, յաղթանակութիւնք գովեստից, բարեբաստութիւնք շրթանց, սրբաբանութիւնք սաղմոսաց, ընդ Հօր եւ Հոգւոյդ Սրբոյ՝ յաւիտեանս յաւիտենից · ամէն ·

Այս է՛ ձեռնագրութ ՚ի սրբութ, եւ այս արձանագրութ ՚ի սրբութեանցն սրբութեան ·

Մ՛էրատին յաւէլուած կրկին հեծութեն՝ նորին հոյլովի, առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի. 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ.

*Բան. ՂԳ.

1 Յաւիտենական. բարերար եւ ամենակալ. ստեղծիչ լուսոյ, եւ յօրինիչ գիշերոյ. կեանք 'ի մահու, եւ լոյս 'ի խաւարի. յոյս ակն ունողաց, եւ երկայնմտութի տարակուսելոց, որ ամենարուեստ իմաստութե քո՝ դարձուցանես յայգ զստուերս մահու, աննուազ ծագումն եւ անմուտ արեգակն, քանզի ոչ զօրէ ծածկել զփառս տրութե քո՝ խաւար գիշերոյ. Որում կրկնի ծունր երկրպագութեան տմ եղելոց՝ երկնաւորաց եւ երկրաւորաց, եւ սանդարամետականաց. որ լսես զհեծութիւն կապելոց, եւ հայիս յաղօթս խոնարհաց, եւ ընդունիս զխնդրուածս նց. աստուած իմ եւ թագաւոր իմ. կեանք իմ եւ ապաւէն իմ. յոյս իմ եւ վստահութի իմ. յիսուս քս տէր տմ. սուրբ հանգուցեալ 'ի հոգիս մբց, մխիթարութիւն վշտաց՝ եւ քաւարան մեղուցելոց, որ գիտես զամ յառաջ քան զլինել նց. աւաքեա՛ զպահպանողական զօրութիւն աջոյ քո, եւ փրկեա զիս յերկիւղէ գիշերի եւ 'ի դիւէ չարէ. Որպ զի զյիշատակ սոսկալի եւ տբ քո անուանդ՝ միշտ համբուրեալ շրթամբք հոգւոյ՝ ըղձութեան շնչոյ, կեցից պահպանեալ ընդ յանոտիկ՝ որ կարդան զքեզ 'ի բոլոր սրտէ.

2 Եւ 'ի դրոշմ խաչի քոյոյ նշանիւ, զոր տծային արեամբ քո ներկեալ նորոգեցեր, եւ 'ի նոյն շնորհ որդեգրութե զմեզ մկրտեցեր, եւ 'ի փառս պատկերի

քո նկարեալ յօրինեցեր այսու պարգեւօք ա՟ծակա-
նօք , ամաչեսցէ սատանայ · քակտեսցին մեքենայքն ·
բարձցին որոգայթքն · պարտեսցին մարտուցեալքն ·
պակասեսցին զէնքն սայրասուրք · մերժեսցի մէգն ·
փարատեսցի խաւարն · մեկնեսցի մառախուղն ։ Նա-
ղուկ քո հովանասցի , և աջ քո կնքեսցէ · վ՟ զի գը-
թած ես և ողորմած , և անուն քո կոչեցեալ է 'ի վ՟ր
ծառայից քոց ։ Եւ քեզ ընդ հօր՝ հոգւովդ սրբով՝
փառք և իշխանութիւն յաւիտեանս յաւիտենից ·
ամէն ։

Մերոպէն յաւելուած չորին հեծութեան՝ նորին հանգոյն , առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի ։ 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ ա՟յ ։

✳ Բան · ՂԵ ·

1 Արեգակն արդար · ճառագայթ օրհնեալ · լու-
սոյ կերպարան · փափագ անձկութե · բարձ-
րեալ անքննին · զօրեղ անպատում · բար-
ւոյ բերկրութի · յուսոյ տեսութի · գովեալ երկնա-
ւոր · Թագաւոր փառաց · ք՟ս արարիչ · խոստովանեալ
կեանք ։ Եւ արդ՝ զթերութի վրիպանաց բազմաբ-
խալ ձայնի եղկելւոյս՝ ամենազօրդ բանիւ լցեալ մա-
տուսցես յաղերս հաճութե հօր քում բարձրելոյ ։
Որ վասն իմ 'ի փորձ եկիր անխծից , կերպարանեալ
զիմ նմանութիւն՝ ամենեւին կենաց օրհնութիւն ,
վերնոց և ներքնոց բարեխնամօղ տեսուչ համայնից ։
Ով թէ յանձն առեր մեռանել վասն իմ՝ ա՟ծ և
տ՟ր բոլորեցուն , որչափ հաճեսցիս առաւել և այժմ
վասնդաւորս կրից կարեկցել , ընդ իմ պարտաւորիս
միշտ

միշտ աղօթելով ազգակցաւ մարմնոյդ առելոյ 'ի մէնջ՝
առ համապատիւդ քո հայր ։

2 Եւ վասն արեանդ պատուականի միշտ մատուցելոյ
'ի հաճոյն կամաց առաջնոյդ՝ բարձցին վտանգք
մեղուցեալ դատապարտելոյս ։ Թողցին պարտիքն ։
ապաքինեսցին ամօթն ։ մոռասցին պատկառանքն ։ բա-
րեգործեսցին դատակնիքն ։ սատակեսցին որդունքն ։
վերասցի լալն ։ հանդարտեսցէ կրճումն ատամանցն ։
սպառեսցին ողբքն ։ հատցին արտասուքն ։ մերժեսցի
սուգն ։ հալածեսցի խաւարն ։ վատնեսցի հուրն սաստ
կուն ։ հերքեսցին տանջանարանքն բազմօրինակք ։
3 Եկեսցեն գթութիւք կամողիդ և պարգևողիդ կե-
նաց ամենից ։ ծագեսցի լոյսդ ։ արագեսցէ փրր-
կութիդ ։ հասցէ օգնութիդ ։ ժամանեսցէ այցելութիդ ։
կանխեսցէ ցօղդ ողորմութե, յառաջեսցէ արբուսցէ
զանդաստանս պապքեալ՝ անկեալ ոսկերացս Թշուա-
ռութե 'ի վիճն մահու ։ ծաղկեցուսցէ պտղաբերեսցէ
բաժակդ երկնաւոր արեան կենարարիդ՝ զերկիրս իմ
նամեալ աւուրն լուսոյ, որ անծախապէս միշտ պա-
տարագի յիշատակ կենաց փրկութե հոգւոց ննջեցելոց ։
Օ՛ն ի ձմիւ մահացեալ հոգիս մարմնովս մեղաց՝ շը-
նորհօք քո՝ գրթած, 'ի քեզ զօրացեալ քև նորոգե-
ցայց, զատեալ 'ի մեղաց անմահ կենդանութե 'ի յա-
րութեն արդարոց, հօր քում օրհնեցեալ ։ Ընդ որում
քեզ փառք, և հոգւոյդ Սբյ բարեբանութի վայելչա-
կան գոհութե, այժմ և միշտ և յաւիտենս յաւիտենից ։
ամէն ։

ՎԱԽՃԱՆ ։

Բա

* Յիշատակարան Ստեփէնէս Գարաբեան.

Ըստ հոլովման ընթացից ամանակաց յառաջ շարժութե, որ ըստ լրապատարն նշուլագեղն արփիածածանչ լուսակիրն օրակշիռն մշտափարատն ակնապարար՝ ականն արեւու՝ ստեղծականն արուսեկի, որ համբարէ հոլովէ կուտէ ամաց յոլովուն ’ի չափս դարուց՝ շնչապատ եւ կենդանանորոգտուրեկան յաւիտենիս, ’ի յաւարտումն կտրման իններեալ յոբելեանին, ’ի սկիզբն պատկերոյ մօտ սաանեկին՝ Յաբեթական տոհմիս տումարի. յետ երից ամաց անցելոց՝ որ չէնի գալստեն՝ ’ի կոյս եւ ’ի կոյս կողմանց հիւսիսոյ դիմաց արեւելից՝ յաղթօղ եւ մեծ կայսերն հռոմոց Բասլի, յորժամ ընդարձակ եւ մակագաւթկանոնաւ ըսփիւռ տարածէր՝ լիասահման եւ անխտրոց ’ի ստուարակարկառ կոթողս կարծր արձանաց՝ ’ի ձըգումն ձեռին՝ եւ յանխզելի լարս պարանոց երկարագունից՝ անթարթափ ’ի նոյն վերասլացեալ ’ի յաջ եւ յահեակ՝ սեպհականել յաւելուլ բաժինս մասանց վիճակաց՝ խմբից աշխարհաց ’ի ծոց իւր.

Արդ՝ ’ի յայնմ անդորրութե միջոցի, յորում եղերեալ ընդտանեցաւ թշնամիք եկեղեցւոյ, ստացեալ հիմնեցի, կառուցի, կարգեցի, կուտեցի, արձանացուցի, դիզի, բարդեցի, կացուցի, ցուցի, հաստատելով ’ի հրաշակերտութիւն միադոյ իրի՝ զբազմատեղնեան դրուագս դրութե այսմ սփերի արդասաւորի, ես Գրիգոր կրօնաւոր քահանայ, յետին բանահիւսաց, եւ կրտսեր վարժապետաց, գործակցութե եղբօր իմոյ ընտրելոյ՝ Յովհաննէս կոչեցելոյ՝

նա–

նարեկայ մեծափառ և բարձրապատիւ ուխտի վա-
նականի · որք իբրև զմի մարմին բանական՝ 'ի յեր-
կուց առ մի կերպարան շինելոյ դիմաց կենցաղավա-
րելով · ոչ միայն հարազատք, այլև միաշունչք միա-
կրօնք համապատիւք զուգահաւանք, 'ի քառից աչաց՝
առ մի և նոյն շաւիղ խորհրդոյ տեսեալք · Արդ՝
հայցեմք 'ի ճաշակողացդ յայսմ սեղանոյ՝ յոքնօրէն և
ախորժահամ հանդերձելոյ՝ յիշատակել զմեզ 'ի մաղ-
թանս ուղիղս և 'ի պատկանաւոր խնդրուածս, սե-
ուրն սիրով 'ի միտս բերիս · որով և դուք եղիջիք
գրեալ 'ի մատեանս կենաց վերին դպրութեն ·

* Յիշատակ վարուց հեղինակի համառօտ ըստ Պատմութե·

Ամենափայլ նշողիւք ճառագայթից շնորհաց հոգ-
ւոյն Ս.Ր լուսապատար պայծառազարդեալ
հրշտկն 'ի մարմնի սբն Գրիգոր՝ էր յանձևա-
ցեաց գաւառէ վասպուրական աշխարհին · որդի տն
Խոսրովու անձևացեաց եպիսկոպոսի · 'ի ժամանակս
կայսերութե յունաց Վասլի և Կոստանդեայ · յա-
ւուրս Սենեքերիմայ հայոց արքայի · և 'ի հայրապե-
տութե տն Վահանայ կթղիկոսի · Որ սնեալ 'ի կարգ
կրօնաւորութեան 'ի վանս Նարեկայ, որում և եղև
առաջնորդ, ուստի և հռչակեցաւ Նարեկացի · Սոյն
սա երկնահանճար վարդապետութե գերափայլեալ՝
մեկնեաց զերգն երգոց Սողոմոնի · Գեղգեղեաց
զձայն Խաչին, և զներբողեանս 'ի սբ Ածածինն, 'ի
համօրէն գունդս առաքելոց, և 'ի սբն Յակոբ մծբը
նայ · և զքարոզս գանձից · Այլ բանապաճոյճ պեր-
ճա-

ճամանութք գրեաց զայն զՂԵ բանս աղօթից 'ի
խնդրոյ հայցման հարց միանձանց, զոր թողեալ մեզ
վերջին ժառանգութիւն անսպառ մթերից՝ փոխեցաւ
յաստի կենաց՝ վախճանեալ յերկրասարդական հա֊
սակի, 'ի թուին հայոց՝ գճծէ․ եւ ամփոփեցաւ 'ի
նոյն վանս Նարեկայ։ Իսկ յորժամ Սենեքարիմ ար֊
քայ փոխեաց զտէրութիւն 'ի փոքրն հայաստան, ապա եւ
միանձանցն Նարեկայ դիմեալ մերձ 'ի կողմանս քա֊
ղաքին Ակնայ եւ Տիւրիկեայ, շինեցին վանս յանուն
Նարեկայ, ուր բերեալ հանգուցին զպատուական
մարմինն, թէեւ այժմ է աւերակ, եւ կոչի ուխտ Նրա֊
կայ, յորմէ լինին նշանք բժշկութեան 'ի փառս ԱՅ։
Որոյ Ածախօս մաղթանաց օժանդակութք արժա֊
նասցուք զմայլական տեսութեան ԱՅ․ որում պատիւ
փառաց ծնրադրական երկրպագութիւն յաւիտեանս․ ամէն։

Սրբոյն Գրիգորի Նարեկացւոյ՝ ներբողեան առ սբ Ածածինն։

Դումարք խմբից դասուց երջանկացն՝ պատուա֊
սիրեն բիւրաբեղուն բանիւք գովեստի՝ զլու֊
կրզընալոյսն կենաց դոյից 'ի կից բանից ըղձա֊
ձայնութեց․ եւ ոչ փողովք տաւղօք եւ քնարիւք զգայա֊
կան սրտի՝ շարժեալ զգործի՝ զգերազանցեալն 'ի լոյս
անմատոյց ուրախութէ վերադրուատեն։ Այլ զանձառ֊
արարչութե հրաշագործ ամենասատեղծն տրուի օրհ֊
նելով, պատճառ փառաբանութեան խնկութե հաստչին
զհաստուածոյս առնուն գոյութի․ ոչ եւ ճշմարիտն
բան ցուցանէ, 'ի ստեղծանելն ինձ զայս տմ, բայց
զօրաց դասուց երջանկացն օրհնեցին զիս մեծաձայն,

եւ

և ա̄մ հրեշտակք իմ գովեցին զիս ։ Նաև արդ՝ եթէ հրավայլ և երագընթաց փառաբանչօք՝ վերնաթուիչ պատգամաւորօք՝ հոգիանիւթ և անեղծական կենդանեօքն նա՛ օրհնաբանի ․ որ թէպէտ և նոքա վեհք են բնակութե̄ կայից սորիցս , և նշոյլ երկրորդ՝ լուսոյ առաջնոյն ․ այլ սակայն յոյժ անտեսաբար տպաւորութե̄ առ բնութի̄ բարի բանին բարձրելոյ՝ բարեզարդաբար բերկրանօք բերին ․ և որ գոհաբանի առ 'ի նոցանէ ո̄բ ա̄ծութի̄ն՝ լայնաձիգ հեռաւորութե̄ և ընդարձակ միջոցաւ յաւէտ անջրպետ նշուլիւքն ծածկի 'ի նոցունց ։ Այս զայն՝ որ զանհասն հրեղինաց 'ի հողեղէն յարկն պարունակեաց ․ և զանձառն 'ի սերովբէից զգալի մարմնոյ յօդիւն պատեաց ․ և զվերակրին դասուց հրեշտակաց՝ կաթնասուն ստեամբքն դիեցոյց , ո̄ր երդ պատկանագիր 'ի ձայն գովեստից օրհնեալ պատուեցէ ։ Ո մարմնարանն անտեսին՝ և ըղձեմարանն մե̄ծին ․ զտաղաւարն տիրական՝ և զխորանն ա̄ծական ․ զխառնարանն ճաշակման՝ անապական խըռախճանութե̄ ․ զսրբարանն մաքրութե̄՝ և զընդունակն զդաստութե̄ ․ զնպատակն կուսութե̄՝ և զօրինակն երանութե̄ ․ զհարսնարանն անլուծանելի՝ անժամանակականն փեսայի ․ զընակարանն հաճուե̄՝ կամաց աներևն ա̄ծուե̄ ։ Ո յայքան փառազարդ շնորհաց ընդունակն , և ո՛չ նորին ա̄ծութե̄ն օրհնառաք հըրեշտակացն պարք՝ ո՛չ պայման է պատուել ծայրնին , թո՛ղ թէ մարդ երկրային 'ի կշիռս չափոյ բերանոյ հողազանդուածս հիւթոյ մսեղիս մարմնոյ ․ քանզի անճառութե̄ անհասականաւ վեհագոյն ամենեցուն փակեալ դտանի ․ և ո՛չ զօրեն երկնայինք զարարչին ան-

հաս

հաս տնօրէնութեն զանքննին ծնօղ՝ արժանապէս վե-
րաքարոզել։ Քանզի թէ ըստ առաքելական ձայնին
պօղոսի, մարդն անձնայեալ ոչ յումեքէ պատմի, ապա
որ զլրութի բանին էութե ածութեն յղացեալ կը-
րեաց 'ի մարմնի՝ զխորդ զննեսցէ շարժութբ շրթանց
լեզու մարմնեղէն զնա ճանաչել։

Ու թէ դասք պետութեց անմահից վեհից վերնոյ
բնակութեն՝ եկեղեցեաւս 'ի յոյս խորհուրդ խո-
րին յառեցան. ապա յայտ է, թէ մեծ է առ նա հիա-
ցումն սքանչելի գործոյս այսօրիկ, քան զհասումն երկ-
րաւորացս բանից պատմութե։ Բայց սակայն երգեսցէ
բանս որքան զօրեսցէ 'ի բաղձանաց սրտի փափագման՝
նմին ընծայ օրհնառաք փառաց տեսչութե. նա զի թէ
երկինք՝ փառացն այ լինին պատմաբանք՝ և յանդրէն
դարձ տարագրելոյ տոհմին յուդայի՝ ժողովք ժողո-
վրդոց տեսին զփառս անեղին, ապա այժմ յերևիլ
բանին 'ի մարմնի և լինիլ մարմին ադամեան կերպիւ,
հարկ է յոյժ ճահողապէս ոչ միայն անմարմնոցն՝ այլև
զգայնոցս արժանաբար ըղձականութբ հնչել զձայն բերկ-
րանաց բարբառոյ բանից օրհնութեց։ Քանզի խոնարհս
այս երկիր՝ եղեալ տիրակիր՝ գտաւ լծակից ընդ ածա-
կիր երկինն վերին. վասն որոյ խրախուսեալ հոգևո-
րական հրճուանօք երկուցն դասուց 'ի միխումբ պա-
րու՝ տօնս տարեկանս փրկչին փայլման կատարեն. ըզ-
գայական սեռս եղականաց, և անմարմին դասք հրեշտա-
կաց. յերևելիս տեսականաց, և յիմանալիսն ծածկե-
ցելոց։ Ընդ որս և մեք կցորդք այսօր եկեղեցի դու-
տրը վերինն յարկի երկնայինն առագաստի, պարեմք
հոգեպէս տարփմամբ՝ երգելով քեզ ընդ երկնայնոցդ

Ամենասուրբ արարչընկալ տիրուհի և ածածին .
որ զանտանելին երկնի բարձրութե և երկրի լայնու-
թե , ծովու խորութե և անդնդոց անհասութե , զ'ի
քէն մարմնացեալն խոկութբ էութե , յորովայն ան-
ձուկ ո̃բդ քում սենեկի կրել զօրեցեր ։ Դու որ հայե-
ցեալ երջանկին Յոբայ՝ պատուաբանեաց 'ի ձև տա-
կաց՝ զանբաւութի մեծին սքանչացուցեալ . յումեմն
դիմաց ասելով , եթէ չունիմ զնա . և զայլմէ , թէ չէ՛
ընդ ինև ։ Որում երգակցեալ վեհին Յովհաննու 'ի
բանն յայտնութե ասէ հիացմամբ , փախեաւ երկին
և երկիր 'ի մի սասանութի 'ի դիմաց էին , և տեղի ոչ
գտաւ . քանզի արդարև յաւէտ անձկութբ ամփո-
փին 'ի բերումն բովանդակութե արարչական բանին
հանգստեան ։

Իսկ դու ընտրեալ 'ի զարմէ և 'ի զանգուածոյ մա-
քուր զաւակի ո̃բ ածածին . տարար զնա 'ի քեզ ա-
խորժ հանգստեամբ կամացն հաճութե , եղեալ երկիր
անձնական՝ բանական բուսոյն . և զգայական անդաս-
տան՝ կենացն հացի . և վառարան բորբոքման՝ անշէջ
կայծական . և վայր դալարաբեր՝ հայրական ծոցածին
ծաղկին . և ծառ երկնուղէշ՝ անթարշամ խնծորին .
և գործարան դոյութե՝ լուսատու մարգարտին . և
լեառն արձանունակ՝ երկրալիր վիմին . և այգ արփի-
ականիզբն՝ աստեղն առաւօտին . և յարկ դիտապետին՝
բանական հօտին . և արքայարան լուսակերտ՝ անմահ
թագաւորին . և մայր կաթնամատոյց՝ բնաւից ստեղծո-
ղին . և հարսն սրբուհի՝ հօրն քի .

Ցնծա՛ և ուրախ լեր ձայնիւ երգոյս օրհնութե , զքու-
մբդ երանութե բանադովութ . խրախացիր և ձայ-
նիւ

Նիւ ողջունի դաբրիէլեան աւետեացն՝ բերկրեալդ 'ի կուսայս. բնակարան արժանաւոր բանին խոնարհուէ. ընկալսաղորթ մարմնոյ Ածութեն խառնարան. իւղարան օծելութե քահանայական անուանադրուէ. որ նախ քան զծնանիլ բանին առ 'ի քէն՝ անթերի լրականութե̃ հրեշտակական թեւոցն պօղոմամբ՝ ցանդ արկեալ պահէիր անաղտ անբծութե̃ ։ Նա որ հաճեալ հաւանուէ երրորդական փառք Ածութեն՝ ճանապարհ առար հանգստեան. քանզի հոգին սբ եկն 'ի քեզ՝ յօրինօղն անախտ սրբութ. և բարձրելոյն հօրն զօրութ՝ մօրդ հովանացաւ. որդւոյն պատրաստեալ զքեզ ընդունակ։ Նա որ բնակեցաւն էակիցն հօր բարձրելոյ՝ էր անժամանակ. և որ յօդաւոր մարմնով 'ի քէն ծընաւ՝ սկիզբն ունի էութ նախ քան զարուսեակ. ուստի և զյօդաւոր մարմինն միակ, խառնեաց ընդ Ածական բնութեն իւր անքակ. և սեպհականեաց զաթոռն հօր իւրոյ դաւթի յաւիտեան. թագաւորեալ տանս աշխարհի և երկրիս քաղաքի. արկեալ սոցա ուղ ճանապարհի զիւրյատակերան գործի՝ հանել 'ի կամարն երկնից տաճարի. և կանգնեաց զխորանն կործանեալ ադամեան մարմնոյն՝ 'ի նորոգութի շինութե քահանայական ուխտին դաշնաւորութեան.

Որդ՝ այսպիսեաց բազմաթիւ և բարձրագոյն բարեաց ընդունակ և մատակարար՝ միայն դու մաքուր կուսութ էին խնկարան տիրուհի օրհնեալ սբ Ածածին. քանզի իբրև զձնշումն խառնումն խնկոց կընդրկի և զմուսի ընդ տաշխին և կասիայի՝ բորբոքեալ հրով մաքրութե բարդեցեր զծուխ բուրման անուշահոտ սրբութե 'ի հոտոտելիս այ և հօր հաճութե.

մա-

վարուք մաքրեալ, բարութբ լցեալ, հեզութբ արժանացեալ, առաքինութբ կատարեալ, քաղցրութբ աղբիւրացեալ սբ ածամայր ։

Խնդա՛ և ուրախ լեր յարկ անձառ ծնելոյդ 'ի քէն անեղդ այ ։ որ 'ի նմին յորդւոյն քո խնամոց՝ հրաշազարդ փառօք ամբարձար 'ի կատար աւարտման վերնոյնին երկնի լուսածէս ։ և թևօք թեթևութե հոգւոյն սլացել՝ յիմանալիսն վերացուցեր 'ի կայանս հանգչել ։

Ուստի և զանհասանելին իշխանականս իմացման՝ զանկալանելին զգայութե սրտի նկատման՝ զվայելս անտեսիցն՝ անձնապէս հոգեխաղրկեալ, զանեղծին փառաց ճոխութի՝ քեզ սեպհականեցեր սբ ածածին ։

Ներբողեալ ես մաքուրդ փայլումն, կրօղ արարչին առաքինութե ։ որ սքանչելարուեստ հրաշիւք ներգործեալ քև 'ի մեզ զփոփոխումն մեծ արդաակայ փառացն է փոքուն յեղանակեցեր ։ քանզի զանհայրն մանուկ՝ մայրդ որդեծս դերադդուեցեր ։ և ըմբռնեալ բարձողաց ձեռացդ բազկօք՝ զանպարագիրն էակ մարդացեալ՝ 'ի համբոյր հպելոյ մատուցման շրթանցդ ողջադուրեցեր ։ որում գտաք մեք ժառանգակիցք՝ աբբայ հայր զած առ ձայնել՝ 'ի ձեռն քումդ միջնորդութեան սուրբ ածամայր ։

Բարեհամբաւեալ ես մաքրութե շաւիղ նախընթաց կուսից ։ որ զլրուէ ունողն գոյից՝ կարօտաբար կաթամբ լցուցեր ։ և աչաց մարդկութե զանտեսն՝ 'ի մարմնի ետուր նկատել ։ վ՜ որոյ զքեզ բերան գոհութեամբ՝ մատուցար քեզ օրհնաբանս՝ անձկով տարփման սուրբ ածածին ։

Երանեալ ես դու 'ի լեզուս ամենեծս ընտրական շքեր

Թանց ծաղկէդ յեսսեայ պտղոյն մեր կենաց • որ 'ի դը-
րուն խառնումն քառից յեղանակեալ տարերաց՝ անկը-
ցուդ մնայեր 'ի մասնէ հողածնելոցս հասարակաց • ոչ
բերօղ ծանրումն բնականին համատեղծս կարեաց ,
այլ քերովբէօրէն հրաբերան բղխօղ նշուլից • Սուսի
երագ ընթացիւք հեռոց հեռացեալ 'ի վայրն անմա-
տոյց , յարփին վերին ընծայեցար սբ. ածամայր •

Ուրախացիր յաւէտ հրճուանօք բերկրեալդ 'ի կա-
նայս • որ դժուարընտել դատախարակաւ խաչին
վարժեալ կրթեցար , որդւոյ քո կցորդակցութե ,
միատեւակն ժուժկալութ՝ կրելով զերաշխեալ վշտաց
ծնիցելոյդ 'ի քէն ան • մշտաչարչարն մեռելութ անձ-
նատոչոր տօթով խորտակեալ • իբրև զորոջ անարատ
քահանայական նուիրմամբ 'ի վերայ սիրոյ սեղանոյդ
մատեար՝ աւրաբույս և սաւադխակ գեղմնաբարձ մա-
քուր պատարագ • 'ի ճդնաւորական վարս ողջակիզեալ,
քան թէ 'ի սրոյ հանդէպ խողխողեալ • Սա այսօրիկ
'ի նուէր քո զենման՝ հրեշտակացն պարք պաշտպա-
նեալ , ընդ առաքելոցն գումար դասակցեալ՝ զմիոյն
արժանիդ պատուեալ գովէին սբ. ածածին •

Ուրախացիր համայն տարփանօք բերկրեալդ 'ի կա-
նոյս • որ 'ի կոյս և յանարօր արգանդէ բան բեղմնա-
ւորեցեր • ցաւոց անխծից՝ արմատ օրհնութե • հօրն
ադամայ՝ որդի բերկրութե • Սա որոյ շնորհ ունե-
լով քեզ օրհնեալքս 'ի յորդիդ քո փրկիչ աշխարհի ,
երանեմք քեզ սբ. ածածին •

Ուրախացիր անբաւ բերկրանօք հարսն լուսոյ , ոսկե-
զօրդ զգեստուք պաճուճեալ • որ յօրէնս երկրոյինս
աղցաւոր կրից , զերկնայինն ածեալ մատուցեր • և

զաննմանն նմանեաց մտացանգուած ազգի մարդկու-
թեա՛ 'ի չափ հասակի գեղոյ՝ գեղեցիկ զատեղն վայե-
լուչ 'ի լիբանանէ մեզ պարգևեցեր ։ Ուստի զպատ-
կեր նախահօրն 'ի քէն ստացեալ նորոգ հաստատեալ՝
գոհաբանեմք զտուրբ տիրամայրդ ։

Ուրախացի՛ր յողջոյն նախընծայ երկնային աւետաւո-
րին՝ տաճար սրբափայլ ։ որ լուսով ա̃ծայնա-
ուռձացեալ լցար ։ և երկրաւոր մարմնով՝ երկնայնոյն
աթոռ կազմեցար ։ և արեգակնապէս հոլովմամբ՝ առ
արուսեակն երագ ընթացար ։ Վասն որոյ բացեալ
զբերան պառաւոյն՝ ամէածին որդւոյն օրհնէր զօրհ-
նեալդ 'ի կանայս՝ սուրբ ա̃ծածին ։

Նա և դու լցեր զտունն զաքարեայ բարբառովն գո-
հութե ։ յօրինակ հանրական եկեղեցւոյ՝ որ է քո
միշտ օրհնաբան ։ զի երանեն ահա յայնմ հետէ քեզ ա̃մ
ազգք՝ ըստ բանի ա̃ծազգակից քում դաւանութե ։
սկզբնարար կուսից անարատութե ։ 'ի բերկրեալ լե-
զուս շրթանց զուարթնոց միշտ բարեբանեալ սուրբ
ա̃ծածին ։ Քանզի արդ եկեղեցի դասուց անդրան-
կաց՝ զ'ի քէն մարմինն 'ի բանէն անանջատ՝ համապա-
տիւ հօր փառաւորէ յերկիս սրբասացս ։ առ որ հպա-
ւոր քո գոլով ահաւոր խորհրդոյդ տեսօղ՝ զանճառն
ուրախու̃թի յաւէտ վայելես ։ Ո՛վ է զոր նոքա թևա-
քօղելով դիմաց ծածկութիւ 'ի բացուստ ակնարկէին,
դու յաւէտ համարձակ նմին կաթնաձիր մայր ցու-
ցեալ ծանուցար ։ և 'ի մէջ դաստակաց ձեռաց՝ ոչ ըղ-
մանուկ զծերն հին աւուրց գգուանօք ընկալար ։ է-
ղեալ կառք անձնաւոր կայից՝ բազմելոյն յաթոռ քրով-
բէից ։ Վ̃զի ոչ ընդ քեզ միայն, այլև 'ի քեզ ։ ոչ

միայն փարեցաւ բազմեալ, այլև բնակեցաւ տաղաւարեալ. ոչ միայն միացաւ 'ի զանգուած մարմնոյ, այլև մարդացաւ, առեալ զկերպարան 'ի քէն սկսելոյ. ոչ միայն մի զօդեցաւ ք՟ս յերկուց գոյուե՟ց, այլև ընկղմեցաւ յանապական անօսր էութի՟ն՝ մարմնոյն վերբերումն. ոչ միայն միջնորդաւ անձինն ընդ հողոյ միաւորեցաւ դիմակ տեսակօք, այլ եռամասն խառնեալ էութե՟ք միաւորեցաւ անշփոթելի: Մ՛ի որդի մերումս բնութե՟՝ յաթոռ հօրն իւր աջոյ՝ յերկնաւորացն միշտ պաշտպանեցաւ.

Յաղագս որոյ և մեք երկրաւորքս՝ զմատակարարդ և զպապասաւոր մեծս խորհրդոյ՝ երանեմք ըղձական երգօք զանժամանակն էութե՟ երջանիկդ ծնօղ. որ զա՟մի և ամենեցունց պատկերալըն՝ հոգեշունչ երգօք 'ի քեզ ընկալար. ոչ 'ի մասնէ, այլ 'ի լրութե՟. ոչ հատմամբ, այլ հաստատութե՟բ. ոչ բաժանաբար, այլ ամբողջապէս. ոչ փոփոխմամբ, այլ փոխատրութե՟բ. ոչ 'ի ծիրս սահմանի տեղւոյ, այլ 'ի սեննեակ լայնատարր ոգւոյ: Քանզի զերօղն 'ի կշիռ ձեռին զերկիր և զերկին՝ տարար յարգանդի. և ոչ միայն 'ի տես նկատման աչաց նայեցար 'ի նա, այլև շօշափմամբ ձեռացդ ծանեար. ոչ միայն ողջունեալ զանհաւն շրթանց, այլև ըմբռնեալ. ոչ միայն զննեալ զհասարակաշէն խորան մարդացեալ բանին, այլև անուանեալ կոչմամբ յ՟մ զք՟ն ո՟յ. ոչ միայն ստեամբքդ սնուցեր զանժամանակն ըստ աւուրց, այլև անձամն հասակի զնոյն ընծայեցեր: Ո՛ր խոստովանի հանրական եկեղեցի ըղծնեալդ 'ի քէն՝ ա՟ծ ճշմարիտ, ընդ նախեղակ գոյակն միացեալ, 'ի տեսութե՟ իմաստից քննութե՟ մեր փակեալ.

կեալ ։ Յորոյ տիպն տպացուցի խաբօղն յակոբ՝ ըմ-
բռնեաց զմարտուցեալն ընդ իւր պնդապէս ։ և զան-
խուլ խորհրդով՝ զա՟ծատեսն անուն ընկալաւ ։
Այսպէս և որ 'ի քէն ծնեալդ մարմին՝ 'ի յարգանդ
սրբոյդ սենեկի՝ ընդ ա՟ծ խառնեցաւ ։ և խաբեալ զե-
դոմն մարդկան թշնամին՝ մարմնով գերազանց նմին
բարձրացաւ ։ վ՟ն որոյ ո՛չ տեսօղ ա՟յ, այլ՝ ճշմարիտ ա՟ծ-
անուանեալ, զամենեսեան յիսրայէլ անուն փոխա-
դրեաց ։ Սակս որոյ լի՛ բերանով զպաշտպանդ փր-
կութե՟ն այսմ մեծի խորհրդոյ՝ երանեմք զտիրուհիդ
սուրբ ա՟ծածին ։

Որոյ տեսչութե՟ն ա՟յ՝ նախագիծ 'ի ծովէ քարն պատ-
ուական հրափայլ՝ և սպիտակ մարգարտին մաքուր
կերպարան գոյացեալ ցուցաւ ։ Քանզի արդարև՛
դու ես ակն պատուական յաշխարհիս ծովէ ընտրու-
թե՟ն, որ զա՟ծային հրոյն տարար կերպարան ։ Ո՟վ ո՛ր-
քան մեծ է 'ի քեզդ աւարտեալ խորհուրդ՝ սո՛րբու-
հի ։ զի թէ առածք մարգարէիցն հոգեկիր յղացմամբ՝
խորայէլի ծնօղք սասցան ։ ապա դու որ զբանն ա՟ծ-
անձնաւոր՝ հայրենի բնութե՟ն հպաւոր՝ 'ի սենեկի
քում մաքրականի՝ մարմնա՟պս բացածանուցեր, զո՟ր-
պիսի արժանապատիւ գովութիւնս ո՛չ ընդունիցիս ։
Ո՟վ շնորհաշուք գեղով արփաւոր ծածկութիւ՝ յան-
մատոյց գեղեցկութե՟ն պաճոյճ փաղփաղեալ ։ ո՟վ հա-
մեստ հեզութե՟ խոնարհ անբծութե՟ կերպասիւք լու-
սոյ 'ի հոգւոյն պարասքօղեցեալ ։ ո՟վ զարդուք երկ-
նայնովք ոսկեզօծ սրբութե՟, արծաթափայլ մաքրու-
թե՟, ականակապ պսակ քեզ փառաց զբարձրելոյն հո-
վանի 'ի գլուխ ընկալեալ ։ ո՟վ քառեակ մանեկաւ նը

շու-

շուշանափթիթ մաքուր ուլանցն յեռամամբ՝ ա̃յ Հոգւոյ և մարմնոյ խառնմամբ 'ի մի էութի երիցն հիւսմամբ 'ի

յորդւոյն՝ լանջք մե̃ր քո շնորհօք առլցեալ ։

Օրհնեալդ միայն 'ի կանայս՝ շրթամբք քահանայուհոյ մօր մարգարէին յովհաննու փառաւոր ․ և 'ի դասուց համաշարժ նմանացեղիցս՝ ցանկալի երգօք ներբողականս տաւղօք ։ Օ ի թէ բանականս մարդոյ դոյութի՝ 'ի պատկեր ա̃յ 'ի սկզբանն ստեղծաւ , և այսր աղագաւ ստեղծողին զշնորհս կալաւ ․ ապա ևս առաւել քեզ պարտական եմք երկրպագութե̃ ունել շնորհ տիրամայր ․ որ ա̃յ 'ի ծառայի կերպարան ստեղծման եղեր պատճառ ․ առ որ 'ի լրումն աւարտման՝ մարգարէական կտակն հասանիւր ․ այն զոր ասէ , եղիցի 'ի վերայ առն ձեռն քո , և աջ քո 'ի վերայ որդւոյ մարդոյ 'ի քեզ խրախուսելոյ ․ Աջ և կարողութին և բազուկն հօր միածինն 'ի քեզ հանգուցեալ , և զա̃մ որդիս մարդկան՝ վկայս ․ և երկրպագուս իւր զօրացուցեալ ։ Այսն նկարագիր՝ և կերպարանն հօր գոյութե̃ 'ի քեզ բնակելովն՝ սրբութի և արդարութիւն լրման աշխարհի ընձեռեաց ։ Արդ յիրաւի արժանապէս հոգեշարժ քնարիւք զքեզ բարեհամբաւեմք սուրբ ա̃ծածին ։

'Ի մարդկային զարմէ՝ հրեշտակ երկնային ․ յեղծականաց սեռիցս՝ անմահ սերովբէ ․ 'ի հողային նիւթոյ՝ ոսկի սափորոյ ․ 'ի ծովային բերմանց՝ շնորհալոյս մարգարիտ ․ 'ի յեսսեանն բունոյ՝ քաղցրապտուղ ծաղիկ ․ 'ի հաւուց նախնեացն՝ ճիւ օրհնութե̃ ․ ցօղոյն հանդարտի՝ ամպ անձրևաձիր ․ արևուն ծագման՝ ակն արփիափայլ ․ մերկացելոյ որդւոյն՝ աստղ ա-

ռա-

ռաւօտի · գիշերային մթոյն՝ խոսնակ բերկրանաց · օրինի սուրբերին՝ տուռ ճշմարտաճառ ։ Սակս որոյ ետր զնիւթ գործօնեայ այսքանեաց բարեաց օրհնեալ ես դու ՚ի կանայս · նախաստեղծին մերկացելոյ՝ փառք անկապտելի · վշտացելոյ անիծապարտ մօրն՝ սփոփիչ քաւութիւն · որդւոց նոցին խռովութեան՝ խաղաղութեան ձայնատու ։ Եւ արդ՝ ո՞ր բան բաղդատելով զանհամեմատ քո մեծութիւնդ լիցի կարող գերահռչակել · արարչին մայր · անհասին ծնող · անբաւին գրկարան · ամենակալին յանձանձիչ · փառազարդողին զգեցուցիչ · վերօրհնելոյն գրդիչ ։ Ահա՛ յաղագս այսոցիկ ըստ անսուտ քոյ բանի՝ յիրաւի տացուք քեզ երանի մայրդ յիսուսի ։ Աննիրհելի գիտամբ լուսալիր աչօք նկատեալ տեսակ · կատակ մակադիծ , աներծ պայմանաւ արձան հաստատեալ · սահման յարակայ՝ մեծութեան կցորդութեան · երկուց միութեան անայլայլականի՝ կապ պատ կանակիր · վեհին պատկեր կերպիւ կշռորդեալ · թե թեւ պարզունի , հիւթիւ բաղկայեալ · տառ տարբերական , տողիւ ձեւացեալ · տումար տենչալի , անսխալ դրոշմեալ · մատեան մեծութեան , շնորհիւ նկարեալ · նամակ ընտրութեան , բանիւք բարդեցեալ · արձան անձնական , իմաստիւք զօդեալ · կնիք մատանւոյ , տերամբ կերպագրեալ ։ Զգեստ լուսանիւթ , երկնից արքային · օթոց սրբութեան , անմահ բնակողին · յարկ վայելչութեան , աներղ շինողին · աւիթ մարդկութեան , բանի աներղին · գործի մարմնութեան , վեհին բնութեան · պատճառ պատշաճից , անպատկառ ճգնութեանց · օրինակ ուղղութեան , անայլայլակ վրիպութեան · անպակաս աճելութի , լման թերութեան · խնկուհի երկնային ,

կենդանեաց գաւառին . մասնակից շնորհընկալ, հայ֊
րական գթութեն . անպարտակիրն ազգակցութե ,
երկնից վերստին . անժամանակն արգանդի ծանու֊
ցող ծննդեան :

Դու զհօրն լուսոյ զորդի հարազատ՝ ՚ի ստորինս կոյս
աշխարհի՝ մայրենի կաթամբ ջամբեալ դիեցուցեր .
և ոչ թևովք խնամական պահպանութբ զպարունա֊
կօղն պարփակեցեր : Դու զկենցաղոյս ընթացս՝ ընդ
լուսազարդ կենացն շաւիղ ձգեցեր . և ըստ նմանութե
արագման օդային թռչնոյ՝ ՚ի յանցաւորաց ստորի փո֊
խեցար . և ՚ի մէջ դասուց հրեշտակաց՝ ունօղ ոյ յայտ֊
նեալ ծանուցար : Դու լուսափի ամպով առ ՚ի նոցա֊
նէ պատուեալ համբարձար . և հողեղէն հաստուած՝
՚ի քրովբէից աղէ հանգուցար . և ՚ի կանանց ազանցն
կերպից՝ արուսեկին տեսակաւ տեսար . և զննելի բը
նութե մարդկայնոյ՝ յանձառաշնորհ խորհուրդ ծած֊
կեցար . և ՚ի ստեղծողէն քո և համայնից՝ հպատակօրէն
ձևով պաշտեցար . և հաստողին ծագաց աշխարհի՝ մայր
օրինակ անուամբ ձօյնեցար . և մեղուցելոյ կնոջն ա֊
ռաջնոյ՝ առանց յանցանաց զաւակ գովեցար . և ամ
անբծաց ընտրութե՝ պսակ սրբութե դու դաւանե֊
ցար . և իբրև զհանդարտ երինջ անարատ՝ արարչա֊
ւանդ լծոյն մատուցար . և իբր յաւանակ կամաց ան֊
բաւին՝ ածութեն հետևեցար . և ՚ի խորոց ծովէ աշ
խարհի՝ շուշանական շաւիղք ամբարձար . և իբր ՚ի
դժնեայ փշոց խստութեց յաշխարհիս զբաղմանց ծաղ
կեցար . և իբր ՚ի դառն արմատոց երկրի՝ քաղցրաձա֊
շակ պտուղ յայտնեցար . և երրորդութեն անտես թաք
նութե՝ խորհրդակից սիրոյ կոչեցար . և ծածուկ հա֊

ւաք֊

ւաքման բանին՝ իբր լուսատու ձորձով պատեցար. և
անքակ էին տէրութե՛ սահման սկսման վերակարգե-
ցար. և 'ի սրբասնեալ միջոց քո ստեանց՝ զանկէտն 'ի
տաշխին ծրար թաքուցեր. և 'ի կուսական քում բա-
րունակէ՝ զանմահարարն ողկոյզ հասուցեր. և միջ-
նորդ կենաց երկոցունց՝ սքանչելապէս համարձակե-
ցար. և համողէջ 'ի խաղաղութի՝ մրրկածուփ շարժ-
մանց կացուցար. և խրախակից վերնոյն բարձրութե՛
անկապտելի անուամբ պատուեցար:

Որդ՝ յոյժքանս, և 'ի սոյնպիսիս, և յեւս ընտրելական
երդս բանահիւսից գերահռչակեալ ես. վսեմական
վարուց նախընթաց և յառաջաշաւիղ սբ̃ ա̃ծածին.
Մ̃ զի ոչ̃ երևեալն 'ի քէն միածին անդրանիկ բը-
նութեն հօր՝ սկիզբն ասի հետևման խաշունակ մա-
հակիր ձգանց. այսպէս երանեալդ և բարեբանեալդ,
գերօրինակ ցուցման տեսակի ա̃ծակրօն կարգաց ծա-
գեցար: Զև զանմատոյց հուրն կիզանօղ՝ անապա-
կան ծաղկմամբ ծախեցար. քև զարագեալն 'ի թևս
օդայինս՝ 'ի քառընթաց կենդանիս տեսաք. քև զան-
կըցորդն տեսականաց, 'ի մարդկային կերպ նկատե-
ցաք. քև զգովեալ բարձօղն մեղաց, իբր զդառն ձա-
շակ ընկալաք. քև դատելոյն 'ի չարագործաց, ոչ̃ ոյ̃
ճշմարտի երկրպագեցաք. քև զանծանօթն հօր էու-
թիւն, աղդակցապէս օրհնաբանեցաք. քև զմուրհակ
պարտուց անիծիցն, 'ի յաւազանին ջուր ը. 'ղմեցաք. քև
զանտեսն աչաց հրեշտակաց, տղայական տիպք գգուե-
ցաք. քև զանսահման բանին բնութի, 'ի հասարակա-
ծին տիպ համբուրեցաք. քև զադամն նոր հօգեղէն,
'ի չափ հասակի առաջնոյն տեսաք. քև զարեգակն ար-

 դա-

դարուն, կենցաղակից մեր կցորդ ստացաք. քեւ զան-
ժամանակ բանին էութի, սկսեալ ՚ի դաւթայ պատ-
մեցաք. քեւ զանհամեմատն մարդոյ պատկերի, մեզ նը
մանատիպ գործով գրեցաք: Որդ՝ պսպքանեաց որը-
բաղնական մասանցս ճառեցելոց՝ դու միայնակ պատ-
ճառ՝ անարատ կուսից նպատակ կրօնից՝ տիրամայր
սբ ածածին: Քանզի թէ չէր ՚ի քէն աճեալ ու-
ղէշն երկնային, ո՛չ էր պտղաբերեալ զանճաշակելին ՚ի
շրթանցն մեր հաղորդութի. եւ թէ չէր երեւեալ հօրն
արդարութի ՚ի յերկնից, չե՛ էր սկսեալ ճշմարտու-
թին ՚ի յերկրէ. եւ թէ չէր յղացեալ յանփորձականդ
քում արգանդի, ո՛չ էր մարմնացեալ. եւ թէ չէր յայտ-
նեալ մերով բնութբս, ո՛չ էր շօշափեալ եւ ըմբռնեալ
անհասան իմաստից. եւ թէ չէր կրեցեալ ՚ի գիրկ բար-
ձողաց հողեղէն բաղկաց, ո՛չ էր ծանուցեալ. եւ թէ
չէր համբուրեալ երկրաւոր շրթամբք՝ ո՛չ էր ճաշե-
ցեալ. եւ թէ չէր հետեւեալ ՚ի մարդկան ընթացս, ո՛չ
էր քարոզեալ էակն ՚ի յէիցս. եւ թէ չէր թափեալ
իւղն անապական ՚ի վեհագունէն, ո՛չ էր զմեզ օծեալ.
եւ թէ չէր խառնեալ զմերս ընդ իւրումն, ո՛չ էր մի-
կերտեալ. եւ թէ չէր խրախուսեալ մարդն ՚ի յերկ-
նայնումն, ո՛չ եւս էր սրբեալ. եւ թէ չէր խոնարհեալ
բարձրն ՚ի յընտանի փառացն, ո՛չ էր վերացեալ ՚ի ըս-
տորնայնոցս առեցեալն: Այլ մարմնացաւ, որքան
մարդացաւ. նոյն եւ յայտնեցաւ, ըստ որում ծանու-
ցաւ. աւետարանեցաւ, ուստի փառաւորեցաւ. իսկ
մաքրեցաւ, որպէս երդեցաւ. իսկ մկրտեցաւ, որ եւ
վկայեցաւ. նոյն իսկ պատմեցաւ, որպէս ճառեցաւ.
իսկ տնանկացաւ, որով ճոխացաւ. իսկ հնազանդե-
ցաւ,

ցաւ , որով պաշտեցաւ . իսկ երկրպագեցաւ , որով
խոցեցաւ . իսկ կենդանացաւ , որով թաղեցաւ . իսկ
պատուեցաւ , որով պատժեցաւ . իսկ ամաչեցոյց , ո֊
րով պատկառեաց . իսկ բերկրեցոյց , որով տրտմեցաւ .
իսկ զգեցոյց , որով մերկացաւ . իսկ ողջացոյց , որով
բևեռեցաւ . իսկ կանգնեցաւ , որով վտանգեցաւ . և
սլացաւ ոչ վերնային , թռեաւ ոչ հոգեղէն . ծած֊
կեցաւ ոչ զանքննին . փախեաւ ոչ զանհաս . ՚ի յամպս
երկնից եդ զգնացս . գովեցաւ որպէս միածին . բո֊
սորաբուղխ կայլակօք ներկեաւ . անկից վերացն խո֊
ցով հարցաքննեցաւ . ՚ի վեհից անմահ հրեշտակացն
հաւատացաւ . յաղթօղ մրցման և մարտի փառաւորե֊
ցաւ . դատաւոր արդարակշիռ յամ ազգաց վերապատ֊
մեցաւ ։ Քանզի ՚ի քէն հիմնադրեաց զսկիզբն մար֊
դեղութեան անեղն իսկութ . և յընտրեալ անպատում
շնորհէ՝ զայս ամ անփոխանորդելի պարգևական ձիրս
ընկալաք ։ Եւ քև ամ այս պատրաստութ բարեբա֊
տութեան բազմերանեան լուսոյ հրճուանաց մեզ հան֊
դերձեցաւ ։ Եւ զամ փառս երանական լուսոյ նը֊
շուլից՝ վերնոց և ներքնոց ծածուկ խորհրդոց , բաղ֊
մագովեստ պայծառ յօրինման նոր արարածոց անճառ֊
շինուածոյ սբ եկեղեցւոյ , ՚ի քէն ծնիցելոյ կերպիս
մերոյ և բարձրացելոյ անուանն յի , ծնկովք կրկնե֊
լովք մատուցանեմք ։ Ուստի և քեզ բերկրեցելոյդ՝
զսովորականն օրհնաբանութ բանիս երկրպագեմք ։
Օրհնեալ ես դու ՚ի կանայս , գլուխ նոցին պանծա֊
նաց և պայծառ պսակ ։ Պսակ կուսութե , մա֊
քուր հարսնութե . պսակ ընտրութե , անփորձ գո֊
վութե . պսակ անեղծութե , լուսոյ նմանութե . պսակ

շնորհանորոգ, էին ծնելուէ. պսակ երանական, բա-
նին հօր մայրութե. պսակ սբ պարծանաց, կենացն
բարձրուէ. պսակ պայծառափայլ՝ վարուց իմաստու-
թե. պսակ տիրապատուաստ՝ երկնահանճարն գիտու-
թեան. պսակ պիտանական՝ եկեղեցւոյ գեղեցկու-
թեան. պսակ պաշտելութե՝ սիոնի նորոյ զարդար-
ման. պսակ յոգնանկար՝ յարփից եօթանց փայլատակ-
ման. պսակ առաջնորդական՝ վերնոյն ազգակցուէ.
պսակ անբծութե՝ շաւղաց արդարութե.

Արդ՝ ամենեցուն վերակարգելոց թուոցս այսոցիկ՝ բնակարան բաղձալի և երանելի, և ընդունարան ընտրական կամաց անբաւին, զքեզ խոստովանիմք երկրաւոր ծնունդքս տորաստեղծականն ադամայ. որոց անհամար և անթիւ ազանց՝ ամրական և պահպանական պարիսպ կառուցար: Քանզի յարժանահոյց և յամենազօր քոյ բարեխօսութիւդ միշտ ապաւինեալ, մնամք 'ի հաստատութե. խրախուսեալք և հանգուցեալք ընդ հովանեաւ պաշտպանութե ամուր պատուարի սուրբ ածածնիդ:

Պատուար պճնայօրէն, 'ի զանազան մաքրազարդ ականց յարմարեալ. պատուար հրապարփակ, անմատոյց ընդդիմողացն հինից. պատուար բոցանշոյլ անհուպ և անհաս մատուցման դժնեայ դժրողաց. պատուար ամենահրաշ ըստ եզեկիէլի, որ աղխեալ զմուտ քո՝ Ճշգրտապատում գրեաց. պատուար շրջապարիսպ ըստ դաւթայ, որոյ հիմն անշարժութե 'ի բարձրելոյն հաստատեցաւ. պատուար ամրակառոյց քաղաքին վերնոյ ըստ պօղոսի, որում զհանուրս բնակիչս արարեր. Քանզի զած ծնար 'ի մարմնի, և զծնունդս մարմնա-

ւոր

ւոր սիովնի՝ որդիս արարեր վերնումն հոգւորի: Որոյ աղագաւ օրհնեցաւ արդարդ քո կուսութի 'ի շրթունս նոցին, և խոստովանեցար յամենեցունց մարմնարան և տաճար հօր խնկացին: Որով արդարապէս 'ի քեզ ընծայեալ բան պատմոլին, եղեր մեր օգնական և տուն ապաւինի՝ յուղխից հեղեղաց յաւուր անձկութեան. մաքրութի կուսից, և սկզբնաշաւիղ դասուց երջանկաց, մայր հիմնադրութե հաստատութե եկեղեցւոյ, և ծնօղ անարատ բանին այ: Զքեզ յաւէտ օրհնութե միշտ պսակեմք՝ 'ի նուիրեալ տեղիս սրբութեան քում տաճարի, և 'ի թևս պահպանութե լայնատարած քումդ մաղթանաց ապաւինելով, զձեռս մերս 'ի սմա տարածեմք. և աներկբայ յուսով հաւատամք ասելով: Արդ աղաչեմք՝ ընկալ զերգաբան օրհնութի մերում լեզուի. և հաճեալ տացես սմա ըղձիրս շնորհաց սիովնի և բեթղեհեմի. Ուստի արժանասցուք ընդունել մասն փրկութե՝ յաւուր դատաստեան մեծի յայտնութե փառաց անեղծի, փրկչին անմահի, քումդ միածնի, միայն այ, տն յի. Եւ իբր զպատճառ սկզբնաշաւիղ ոյժքանեաց բարեաց, 'ի սոյն կամարի գեղապաճնելոյ զքեզ պատուեսցուք՝ անժամանակ էին բարձրացեալ ծնօղ:

Նորին վերոյին 'ի վերայ գրոյ անուան խորոյ:

Գերազանց չափոյ կշռման երկնային բնութե, և քրովբէականն նախադասութե եղեալ վեհական, սրբուհի պայծառ առագաստ փրկչին քի. և նորուն խնկ տեսաւորինչ վն մեր. ծունր կրկնեսցի արժանապատիւ քումդ պատկերի. հայցեա վն մեր առ ծնեալդ 'ի քէն ած 'ի մարմնի:

Մոպէից յոգնածթիւ մասանց բերկրութի՛ ազգաց և
ազանց արմատդ օրհնութե . 'ի ծագմանէ փառացն
երկնայնոյ՝ անստուեր նշոյլ տարփալի շողեալ 'ի ստո֊
րինս տեղի . անորիշ հպմամբ՝ մերձաւոր անմատոյց
լուսոյ՝ անճառ խոստմամբ ապառնեացն յուսոյ . 'ի մա֊
հու պարտեացն զերծո՛ զառ քեզ ապաստան ծառայ
քո քումդ որդւոյ :

'Ի յերկրաւոր նիւթոյ մարմնաւոր վարուց՝ երկ֊
նայնոցն կրօնից եղեր հպաւոր . մարխամ առիթ
տեսութեան նոցին զանզննին որդւոյն կերպարան :
Ուստի տեսին զանկէտն սխեալ, և երանեցին զար֊
մատդ և զպատճառ . յորմէ և մեք հայցեմք զնորոգութի
կենաց . և պաշտպան զտիրամօրդ ձեռնտուութի :

Գլխաւորեալ այսօր 'ի քեզ զիմանալեացն փարթա֊
մութի . որ սլացեալ հասեր 'ի բարձունս երկնից .
իբր անընդունակ ապականութե և մահու լուծման .
յորմէ պատկառեաց ամօթով պարտիքն մահու . և յու֊
ցար բնակիչ արժանապատիւ կենդանեաց երկրին .
սուրբդ տիրամայր՝ արդահատեա միշտ զողորմութի
որոց պանդխտիմք 'ի վիհս ներքին :

Ունող հրճուանաց անթիւ խրախունեց Ածային ան֊
կէտն խոստմանց 'ի բուրաստանս անդաստանաց տի֊
րական տնկոյն . որոյ ստեղանք շառաւիղացն՝ երկ֊
րային ջնարից գերազանց . անդր մուծցես զքո դաւա֊
նողքս մե տիրուհի մայրդ Յի .

Մատեմք 'ի քէն աղերսիւ բանի, որ ես քաղցրալուր
գրաւ աշխարհի . միայն երանեալ և բարեբանեալ .
հօրն հաճութե հովանաւորեալ . որդւոյն ծնող . հոգ֊
ւոյն վերընդունող . երրորդութե փառացն տարող .

վերանկարեալ զաւ յաւազանէն անախտ արգանդէ ըզ
կարգացեալս անուն՝ ’ի գիր մատենի վերնում դըպ-
րոցին։ Եւ զերգադրութիւն սակաւամասնեայ այսր գո-
վեստի՝ արձանս հաստատեա միշտ անկործան սրբոյդ
տաճարի. ընծայեալ մարմնոյս՝ զմրաշարս գիծ, և ըզ-
գայական շնչոյս՝ զպատկեր բանիս։ Ո՛ է իբր ’ի դոյից
երկուց զուգելոց ’ի մի խառնութի միոյ կենդանւոյ,
միշտ փառաւորեսցես դու սովին օրհնուք, որ անեղծ
պաշտոնէիցդ օրհնաբանութք։ Աներևս ’ի ձեռն զօ-
րեղ քոյին հայցուածոց, լիցի մեզ անդատապարտ հա-
մարձակութիւն՝ յատենի մեծ և ահաւոր Քի դատա-
ւորին։ Եւ գտցուք արժանի՝ անբիծ վարուք և ու-
ղիղ դաւանութբ հաւատոյն հաստատութբ՝ հան-
դիպել և անդանօր ընծայի բանից քումդ երանութն.
փառաւորել ընդ քեզ և ընդ քոյսն՝ յանդիման դի-
մաց պաշտելի և պատկերի քում ածափայլ և լուսա-
նըշոյլ մեծ պայծառութդ՝ զէութի անքակ և ան-
քննելի սբ երրորդութեն՝ ’ի միում տրութեն և ա-
րարչութեն։ Որում վայելչական պատիւ և գովեստ
անդադար երգոց. այժմ և միշտ յաւիտեանս յաւի-
տենից. ամէն։

Համառօտութիւն աղօթից Եռամեծի և Ջոջ Վարդապետի Գրիգո-րոյ Տղէ Խոստակցօն Հեղինակի և Բանիբուն Հաւատոյի՝ առա-ջեալ ՚ի սուրբ պատարագին ։

ՏԷ՛Ր իմ յիսուս քրիստոս բան հօր և կերպարան , կենդանի և կենդանարար , լոյս և փրկու-թիւն ամենեցուն որ կարդան առ քեզ ։ Որ շնորհես առաւել քան զարժանն , և տաս խնդ-րողացն զպիտոյս կարեաց ։ Զի ոչ միայն արարիչ և ստացող ՚ի վերստին յանցանելոյն մեր՝ չարչարանօք խաչի քո , այլ և միշտ զքեզ ետուր փրկանս կենաց մարդկան ։ Վասն որոյ մեծ եղև մինչև յերկինս ո-ղորմութիւն քո , և յամ երկրի ցուցաւ փառք քո ։ Եւ այնքան գերազանցեաց պարգևաց քոց նշանակ , մինչ զի ոչ միայն մարդկայինս հիանան ազգք , այլ և երկնային զօրքն և առաւել մերձակայքն . ընդ որս սսկացեալ փառաւորեն անլռելի ձայնիւ ասելով . Սբ՝ Սբ՝ Սբ՝ Տէր զօրութեանց . զորս և ուսեալ մեր՝ երգեմք ՚ի ժամ անմահին զենման՝ կցորդելով անմարմնոցն երջանկաց ։

Զի զառ մեզ զանձառն տեսանելով զխորհուրդ՝ զօրինակ մահուն Ճշմարտի , ընդ մեր եղեալ՝ մարդ-կապէս ընդ մեզ եղանակեն զերգս օրհնութեան ։ Զի եթէ զօրինակն անդիտանան գովասանութե՝ միայն զսուրբն կարդան զանուն , ուստի զերեսն ծածկեն և զոտսն . մեք զո՞ր ասասցուք զօրհնու-թիւն կամ զգոհութիւն , բայց միայն զքեզ օրհ-նեսցուք սարսափմամբ , և հաւատովք մերձեսցուք

յան-

յանտեսանելիդ և 'ի տեսանելիդ անճառութիւն։
Օրհնեմք զհայր՝ զառաքօղ փրկողիդ։
Օրհնեմք և զհոգիդ սուրբ՝ զկատարիչ և զլրեիչ զգալուոյն օրինակի։
Օրհնեմք զանխմանալի զքո խոնարհութիւնդ։
Օրհնեմք և զմեծ քո քաղցրութեան կամսդ։
Օրհնեմք՝ որ զկենդանարար մարմինն և զարիւն քո սուրբ շնորհեցեր մեզ 'ի քաւութիւն։
Օրհնեմք՝ որ հուր ա͞ծութեան քոյ՝ ոչ կիզու ըզ-բնութիւնս հողեղէն։
Օրհնեմք՝ զոր ոչ տանին երկինք ա͞մ, այլ տանին նիւթական և նուաստական եկեղեցիք։
Օրհնեմք՝ որ նստիս 'ի քերովբէս, և բազմիս 'ի սեղան սրբութեան։
Օրհնեմք՝ զոր ոչ ունին երկինք վերին՝ և իննեակ դասք անմարմնոցն, բառնան մատունք քահանայից։
Օրհնեմք՝ զոր և սերովբէն ունելեօք մատուցանէր 'ի բերան մարգարէին. իսկ աստ ձեռամբ բաշխիս հողեղինաց և մատամբ մատչիս ճաշակողաց։
Օրհնեմք՝ որ ոչ գարշիս յաղտեղութենէ մարմնական կրից, այլ մաքրես սրբութ͞բ քով։
Օրհնեմք՝ որ զպէսպէս յանցանան անտես առնես զազգի մարդկան՝ որք հաւատով ապաւինին 'ի քեզ։
Օրհնեմք՝ որ միջնորդութ͞բ կենարար մարմնոյ և արեան քոյ՝ հաշտեցուցանես զհայր քո ընդ օտարացեալս մեզ, տալով վճիռ անստելի, ոչ ուտողացն և ոչ ըմպողացն ոչ ունել կեանս, և ուտողացն և ըմպողացն զբնակիլն 'ի քեզ, և զքեզ 'ի նո͞։
Քանզի տիրապէս մարմին և արիւն քո սուրբ կա-

տա-

տարեալ արձակումն է և ազատութիւն 'ի կապանաց
մեղաց ։

Օ՜ի եթէ մե՛ք ա՛մ առ հասարակ յիշէին, և քոյոցդ
բարեաց կարօտէին, զհա՛մրդ և ոչ ես անկեալս 'ի շնոր-
հաց և ունայնս 'ի բարեգործութեանց ։

Օ՜ի եթէ այժմ ոչ ողորմիս, յորում բացեալ ես
զդուռն անձառ ձրից, երբ տայցես յայլում ժամու ։
քանզի անվրէպ յայսմ ժամու է առնուլ 'ի քէն ըղ-
խնդիրս, որպէս և սուրբք 'ի քաղցրութեան ժա-
մանակի ։

Օ՜ի եթէ յորժամ ընդհանուր երկինք և երկիր
առ հասարակ բարեխօսեն՝ ոչ լսես, այլ յորո՞ւմ ժա-
մու զամենեսեան ժողովեցից ։

Օ՜ի եթէ մինչ հիանան անմարմնոցն դասք ընդ ա-
ռատութի՛ պարգևաց քոց, և զօրհնութի՛ս մատու-
ցանեն, ոչ առնուս ։ յորժամ 'ի կշիռ դնես՝ զհամրդ
ընկալայց ։

Օ՜ի եթէ յորժամ դասք հրանիւթիցն դոչեն ասե-
լով՝ ողորմեա՛ քո արարածոց, մասն ինձ ոչ տացի ։
ընդ որո՞ց այլոց առից ։

Աղաչեմ զքեզ տէր, մի՛ ունայն դարձուցաներ զիս
յամենասուրբ երեսաց քոց, անչափ պարգևացդ
իշխան ։

Յորժամ յորդեալ է իբրև զգետս 'ի լրութենէ
ծովու մեծիդ պարգևք, ուստի և ինձ կաթիլ մի
բաւական է ։ զի սակաւն քո անչափ ունի մեծութի՛,
և առաւելեալ է քան զխորս ծովու ։

Օ՜ի եթէ 'ի ծագիլ լուսոյ արեգականդ ոչ լու-
սաւորիմ, 'ի գիշերի որպէս պայծառացայց ։

Նա եւ եթէ ձրի բժիշկդ մեր ես՝ եւ զդեղդ կենաց ոչ տացես, այլ ո՞ւր գտից բժիշկ զի բժշկեսցայց.

Եթէ յարուցչիդ պատահեալ մեռանիմ, եւ ո՞ զիս յարուսցէ:

Եթէ բնութ̃բ ճոխացուցիչդ զաղքատութիւնս ոչ բարձցես, առ այլ ո՞վ երթայց 'ի փարթամաց.

Ընդ խաղաղութեան աշխարհիս զոր շնորհես, տո՛ւր եւ ինձ խաղաղութիւն յամբոխից կրից. ընդ հաստատութեան եկեղեցւոյ՝ հաստատեա՛ եւ զշարժեալ անձինս:

Ընդ քահանայապետաց եւ քահանայից՝ սարկաւագաց եւ դպրաց՝ եւ ա̃մ ուխտի մանկանց եկեղեցւոյ պահպանութեան, զօրութ̃բ քո եւ զիս ընդ հովանեաւ քով ամրացո՛:

Ընդ թագաւորաց եւ իշխանաց՝ զօրավարաց եւ զօրականաց յաղթող եւ զիս 'ի վերայ աներեւոյթ թշնամւոյն արասցես:

Ընդ ննջեցելոցն հաւատացելոց յիշեա՛ եւ զիս տէր զմեռեալս մեղօք. զորս 'ի խորոցն հաներ անդնդոց, ընդ նոսին հա՛ն եւ զիս 'ի չարին բանդէ՝ միջնորդութ̃բ կենարար մարմնոյ քոյ եւ արեան, արժանապէս գոհանալ զողորմութենէ քումմէ:

Գոհանամ զքէն տէ՛ր՝ որ արժանի արարեր զիս տեսլեան սուրբ խորհրդոյ քոյ.

Գոհանամ՝ զի զսոսկալին եւ զահաւորն լուայց զօրհնութեան:

Գոհանամ՝ զի զա̃ծախօսութի̃ քո լսել արժանացայ.

Գոհանամ՝ որ զհոգիս յուսով լցեր, եւ զսիրտս ուրախութեամբ:

Ո՜ր օրհնութի՜ւն կամ գոհութիւն քեզ մատուցանեմ՝ ա՛ծ իմ յիսուս, զի արժանի եղէ կենաց հացիդ և անմահարար բաժակիդ.

Գիտեմ՝ զի չա՛ր է ինձ մերձենալն չարեօք, և տարակուսանք հեռանալն. մանաւանդ զի անսուտ սահմանեցեր, եթէ որ ո՛չ ուտէ զմարմին իմ և ըմպէ զարիւն իմ, կեանս ո՛չ ունիցի յանձին իւրում.

Ա՛յս յայտնապէս խոստովանիմ, զի ես մեռեալ եմ, և քե՛զ է յարուցանելն. զի փառաւորեցից զքեզ ընդ հօր քում ամենազօրի, և ընդ ամենասուրբ հոգւոյդ ճշմարտի, այժմ և միշտ և յաւիտեանս. ամէն.

Ա՛մենակալ ամենախնամ ա՛ծ՝ յա՛մի օրհնեալ. որ յա՛մի ես և ամենեցուն անհաս՝ և բովանդակեալ պահես զա՛մ արարած՝ զհոգեղէնս և զհողեղէնս, զաննիւթս և զնիւթեղէնս. զի մահկանացուաց կեա՛նք ես և անմահութե՛ն յարամնացութի՛.

Ո՛վ զգուռն ողորմութեան քո՝ գթած, և ծածկեա՛ լոյս խաւարելոյս: Ո՛ ծանրացեալս բեռամբք մեղաց՝ թեթևացո՛. զսևացեալս աղտեղեալ կրիւք՝ սպիտակացո՛. զպառուցեալս յա՛ծային սիրոյդ՝ ջերմացո՛. զմթացեալս անսանակուն սահեցմամբ՝ զգաստացո՛: Ո՛ ըմբռնեալս ՚ի ծուղակ որսողին՝ փրկեա՛ և ազատեա՛. զմանրեալս ՚ի ժանեաց կերչին՝ կորզեա՛ և կենագործեա՛. և զհոգիս խաւարեալ մեղօք՝ անճառ լուսով քով լուսաւորեա՛, և միշտ առ քեզ հայեցո՛: Ո՛ գերեալ խորհուրդս ՚ի գերողէն՝ առ քեզ դարձո՛. զըմբռնեալ կամս ՚ի խարդախողէն՝ զերծո՛. զյօժարութիւն՝ քաղցրութե՛ ՚ի քեզ միացո՛. զբանական մասն հոգւոյս՝ խոհեմացո՛. զսրտմտա-

կանն

կանն արիացո . զցանկականն ողջախոհացո , և առ քեզ դարձո . զերիս մասունս արդարութ̃բ ամրացո . զնսեմացեալ միտս պայծառացո .

Ո Ներտրամադրեալ բնութ̃ի բանիս՝ հոգւով քո խառնեա . զարտաքերենս յօգուտ լսողաց՝ շնորհօք քո ներկեա . զզգայարանս կարկառման մտացս՝ առ քեզ հայեցո . զզգայութ̃ի պատուհանացս՝ աղդմամբ քո լցո : Տեսանելեացս՝ ցոյց զողորմութիւն քո . լսելեացս՝ լսելի արա զձայն քո . ճաշակելեացս՝ քաղցրասցին բանք քո . հոտոտելեացս՝ բուրեսցի հոտ կենաց քոց , միշտ առ քեզ պաղատիլ և աղաչել և երկրպագանել՝ բաղխմամբ կրծից , տարածմամբ ձեռաց , տատանմամբ մատանց , կականմամբ ձայնից , հառաչմամբ սրտից , հեծութ̃բ ողբոց , արտասուօք աչաց , յայտնութեամբ գաղտնեաց , խոստովանութ̃բ մեղանաց , և ՚ի քէն ընդունիլ թողութիւն սխալանաց , քաւութ̃ի յանցանաց , հանդիստ փառաց , և զուարճանալ տեսութեամբ աչաց , և վայելել ՚ի փառս երրեակ անձնաւորութ̃եդ յաւիտենից յաւիտեանս , ամէն .

Տէր Սահակ վարդապետ՝ տաղեալ ներբողեան ՚ի սուրբ Գրիգոր Նարեկացին ։

Սրփիական լոյս երկնային, յո՛ քո՛ հօր միածին, լցեր շնորհիւ քո անքննին, զսուրբ Գրիգոր Նարեկային ։

Բղխեալ աղբիւր անհիւթական, անճառ հոգւոյդ ածական, մեղուցելոց լոյս փրկութե, յանցաւորաց ազգի մարդկան ։

Գանձ անսպառ անապական, աննիւթ նիւթով շարադրական, զի որք առնուն փարթամանան, շահով երկնից արքայութե ։

Դեղ խոցելոց ՚ի բանսարկուէն, և անջատումն ՚ի չար ախտէն, մեզ օգնական լինի և զէն, ընդդէմ այսոց նետաձգողէն ։

Երանելի տէր սուրբ Գրիգոր, դուռըն բացեր մեզ հոգևոր, ռահըս ցուցեր մոաց մոլոր, բանիւ քոյին արդիւնաւոր ։

Օ արքայն երկնից աջօք տեսար, զհոգին ած սուրբ ընկալար, հօրըն լուսոյ ուռ կազմեցար, յորթըն քո պատուաստեցար ։

Ին հըրոյն մաքրեցար, անտես բոցովըն վառեցար, ընդ այ խօսակցեցար, մեղուցելոց ցուցեր դու ճար ։

Ընտրեալ ծաղիկս ՚ի սուրբ գրոց, հաւաքեցեր ՚ի մի շարոց, դեղ կազմեցեր հիւանդ հոգւոյ, պարգևեցեր ձիր մարդկայնոց ։

Ախանձանաց բանս լալագին, բարբառեցար դու ՚ի խորէն,

խորին, խորտակեցեր զժանիս չարին, զդիւաց դընդին լեգէոնին ։

Ժամանակաւ յետին ցուցար, քան զառաջինսն պատուեցար, յերեկոյին լոյս ծագեցար, քան ըզմիջօրեայ պայծառացար ։

Իմաստութե՟ քո անքննին, անբիծ վարուքդ խոկ 'ի մարմին, եղեր պարծանք տանս արամին, ազգանազեան հայկ արմենին ։

Լուսաւորչին համանըման, գրիգորիս արթուն անուան, զի որք նման 'ի լոյս դարձան, և սա առաւել քև ցնծացան ։

Խաչեալ մարմնով ընդ քի՟, զօրհանապազ միշտ յաղօթի, գրիգորիս լոյս գերարփի, լուսաւորիչ մեզ 'ի հոգի ։

Ծաղիկ յաշնան ժամ յայտնեցար, անմահութե՟ հոտ բուրեցար, գրիգորիս ծառ ծաղկեցար, պտուղ կենաց պարգևեցար ։

Կեանք մեռուցեալ մարդկան ցուցեր, յուսահատից յոյս կանգնեցեր, գրիգորիս բանս երգեցեր, յանցաւորաց կանոնս եդեր ։

Հաղբըն չարին անխըղճելի, որ ընդ մարդկան պատուտեցի, գրիգորիս սուր երկսայրի, սուրբ աղօթիւքըդ խորտակի ։

Ձայնիւ քոյին հրեշտակական, սանդարամետքըն ահիւդողան, գրիգորիս դու աննման, հողանիւթեայ բնութեանս մարդկան ։

Ղամբարափայլ ճաճանչ փառաց, 'ի գաւառին ըռըշտունեաց, քան զարեգակն ընդ աստեղաց, նոյնպէս բան քո ընդ այլ կոտկաց ։

Ճ՛րագ եղեալ յաշտանակի, ըստ հրամանի տն յի, Գրիգորիոս մարմնով յերկրի, հոգւով ՚ի դասս հրեղէն գնդի։

Մ՛շտահոսան հոգւոյն անձաւ, յարմարեցեր բանիւ մեզ ճառ, Գրիգորիոս մըտօք պայծառ, փարատեցեր զմեղաց մրուր։

Յ՛անեղ լուսոյդ լոյս կոչեցար, յաշտանակի մարմնոյդ եդար, եկեղեցւոյ ջահ վառեցար, խաւար հոգւոյ դու լուսարար։

Ն՛ախանձաւոր հարանց վարուց, ճգնաւորաց նախնի դասուց, Գրիգորիոս ցանկ խրատուց, բանս խօսեցար վասն նոցունց։

Շ՛առաւիղօք րաբունական, առեր շնորհս և գաւազան, քարոզ լինիլ որդւոց մարդկան, կոխելով զօձն անդընդական։

Ո՛ւրախանան յաւէժական, ազգքս հայոց Թորգոմական, յորժամ լսեն զքո խօսեալ բան, որ դեղ կենաց է փրկութեան։

Չ՛արին յաղթեմք քոյին երդով, և զնա ուժգին խոցոտելով, զախտս մեղաց մեր մաքրելով, քաղցրանուագ այսու դեղով։

Պ՛արուց վերնոյն հրակերպեան, եղեր մարմնով համանըման, Գրիգորիոս կանգնեալ արձան, ըմբշտունեաց ծոցն յանդիման։

Ջ՛նջեալ ՚ի մէնջ զաղտս մեղաց, սուրբ աղօթիւք քո յոտընկաց, Գրիգորիոս տեղ պարծանաց, ակն լուսոյ հայաստանեայց։

Ռ՛ետին կենաց մեզ կազմեցեր, առատապէս մեզ բաշխեցեր, Գրիգորիոս կոչ արարեր, զքաղցեալս հոգ-

Հոգւով կերակրեցեր ։

Սուրբ և մաքուր բանից քոյին, այլասեռից ազգ ցան-կային, եռափափագ սիրով եկին, և գծագրեալ առեալ գնացին ։

Արշտացելոց դու մխիթար, և նեղելոց անդոր-րարար, տէր սուրբ Գրիգոր հայր բարերար, այ-սահարից դեղ և հընար ։

Տաղանդ շնորհաց զոր ընկալար, բազմապատիկ զայն շահեցար, Գրիգորիոս կատարեալ այր, ածութենըն կամարար ։

Բամից ստեղծչին դու խօսակից, ճգնաւորաց աղօ-թակից, վարդապետաց հանուրց վարժից, Գրի-գորիոս պետ բաղձալից ։

Ցնծան մանկունք սուրբ հաւատոյ, ընդ լուսակիր աղօթըս քո, Գրիգորիոս դու սիւն լուսոյ, հայաս-տանեայց եկեղեցւոյ ։

Աւանդ հոգւոյս մարդկային, բարեխօսեա ա͞ն յիսուսին, սուրբ աղօթից քոց կցորդին, բանք տիրամօր ածածնին ։

Փայտըն կենաց սրբոյ խաչին, և ձայն սրբոյ կարա-պետին, ստեփաննոսին՝ սուրբ Գրիգորին, յորդիս լուսոյ զմեզ ծընողին ։

Եւ ըզքո͞ փառաբանեմք, ընդ հօր հոգւով եր-կրպագեմք, երրորդութեն փառս վերերգեմք, ածութե͞ մի դաւանեմք ։

Բաց չորից Աւետարանչացն որք՝ Յաւելուածս ներհատուածից ըն բժշկութե փոխելն Մրոյ ԿԱ։ Յետ բառանալ զնա տեղէց Գլխաւորեալս առ այսմ, ըստ դէպման ՚ի բաժման հոգւոյ և մարմնոյ։

Սրբոյ Աւետարանին ՅԻ ԿԹԻ Որ Ըստ Մատթէոսի.

Տէրն մեր ՅՍ ՔՍ.

Եւ շրջէր Յս ընդ ամ կողմն Գալիլեացւոց. ուսուցանէր ՚ի ժողովուրդս նոցա՝ և քարոզէր զաւետարանն արքայութեան, և բժշկէր զամ հիւանդութիս՝ և զամ ախտս ՚ի ժողովրդեանն։ Եւ ել լուր նր ընդ ամ երկիրն Ասորւոց, և մատուցին առ նա զամ հիւանդս՝ որ նեղեալ էին ՚ի պէս պէս ցաւս և ՚ի տանջանս, և զդիւահարս և զլուսնոտս և զանդամալոյծս. և բժշկեաց զնս։ Եւ երթային զհետ նր ժողովուրդք բազումք ՚ի Գալիլեէ և ՚ի Դեկապօլեայ և յԵրուսաղեմէ և ՚ի Հրէաստանէ, և յայնկոյս Յորդանանու, և բժշկեաց զնս։

Եւ իբրև էջ ՚ի լեռնէ անտի, գնացին զհետ նր ժողովուրդք բազումք։ Եւ ահա մատուցեալ բորոտ մի, երկիրպագանէր նմա, և ասէր. Տէ՛ր՝ եթէ կամիս՝ կարող ես զիս սրբել։ Ձգեաց զձեռն իւր և հասոյց ՚ի նա Յս՝ և ասէ. կամիմ սրբեա՛ց. և վաղվաղակի սրբեցաւ ՚ի նմանէ բորոտութիւնն։ Եւ ասէ ցնա Յս, զգո՛յշ լեր՝ մի՛ ումեք ասիցես. այլ ե՛րթ ցո՛յց զանձն քո քահանային. և մատո՛ զպատարագն, զոր հրամայեաց Մովսէս, ՚ի վկայութիւն նոցա։

Եւ

Եւ մտեալ ՚ի կափառնաում, մատեաւ առ նա հարիւ֊
րապետ մի, աղաչէր զնա, եւ ասէր․ Տ՟ր՝ մանուկ իմ ան֊
կեալ կայ ՚ի տան անդամալոյծ՝ չարաչար տանջեալ։
Ասէ ցնա յս՟․ ես եկից՝ եւ բժշկեցից զնա։ Պատասխանի
ետ հարիւրապետն՝ եւ ասէ․ Տ՟ր չեմ բաւական՝ եթէ
ընդ յարկաւ իմով մտցես․ այլ ասա՛ բանիւ, եւ բժշկես֊
ցի մանուկն իմ։ Քանզի եւ ես այր մի եմ ընդ իշխա֊
նութեամբ, ունիմ ընդ ինեւ զինուորս․ ասեմ սմա երթ՝ եւ
երթայ, եւ այլում թէ եկ՝ եւ գայ, եւ ծառայի իմում
թէ արա՛ զայս՝ եւ առնէ։ Իբրեւ լուաւ յս՟՝ զարմա֊
ցաւ, եւ ասէ ցայնոսիկ՝ որ զհետն երթային․ ամէն աս֊
եմ ձեզ՝ եւ ո՛չ յիսրայէլի այսպիսի հաւատս գտի եր֊
բէք։ Բայց ասեմ ձեզ, զի բազումք յարեւելից եւ յա֊
րեւմտից եկեսցեն՝ եւ բազմեսցին ընդ աբրահամու՝ եւ
ընդ սահակայ՝ եւ ընդ յակոբու յարքայութեան երկնից։
Եւ որդիքն արքայութեան ելցեն ՚ի խաւարն արտա֊
քին․ անդ եղիցի լալ եւ կրճել ատամանց։ Եւ ասէ
յս՟ ցհարիւրապետն․ երթ՝ եւ որպէս հաւատացերդ եղիցի
քեզ․ եւ ողջացաւ մանուկն նորա յաւուր յայնմիկ։
Եւ եկեալ յս՟ ՚ի տուն պետրոսի, ետես զի զոքանչ նր՟
անկեալ դնէր տապացեալ։ կալաւ զձեռանէ նր՟՝ եւ ե֊
թող զնա ջերմն․ յոտն եկաց՝ եւ պաշտէր զնս՟։ Իբրեւ
եղեւ երեկոյ՝ մատուցին առ նա դիւահարս բազումս,
եւ եհան զայսսն բանիւ․ եւ զա՟մ հիւանդսն բժշկեաց։
Զի լցցի բանն՝ որ ասացաւ ՚ի ձեռն եսայեայ մ՟րգրէի․
Նա զհիւանդութիւնս մեր վերացոյց, եւ զցաւս մեր եբարձ։
Եւ իբրեւ անց յայնկոյս յերկիրն գերգեսացւոց, պա֊
տահեցին նմա դիւահարք երկու՝ ելեալք ՚ի գերեզ֊
մանացն, չարաչարք յոյժ․ ո՛չ զի չէր հնար անցանել
ումեք

ումեք ընդ այն ճանապարհ։ Եւ ահա աղաղակեցին և
ասեն․ զի՞ կայ մեր և քո յ̄ս որդի ա̄յ, եկիր տարաժամ
տանջել զմեզ։ Եւ էր հեռագոյն 'ի նոցանէ երամակ
մի խոզից արօտական։ Եւ դևքն աղաչէին զնա և ա-
սէին․ եթէ հանես զմեզ աստի, հրաման տուր մեզ
երթալ յերամակ խոզիցն։ Եւ ասէ ցն̄ս․ երթա՛յք։ և
նոքա ելեալ գնացին յերամակն խոզից․ և դիմեաց ա̄մ
երամակն 'ի դարէ անտի 'ի ծով, և մեռան 'ի ջուրսն։
Եւ խոզարածքն փախեան, և երթեալ 'ի քաղաքն պատ-
մեցին զա̄մ, և զիրս դիւահարացն։ Եւ ահա ա̄մ քա-
ղաքն ել ընդ առաջ յ̄ի․ իբրև տեսին զնա՝ աղաչեցին
զի գնասցէ 'ի սահմանաց ն̄ց։
Եւ մտեալ 'ի նաւ անց յայնկոյս, և եկն 'ի քաղաք իւր։
Եւ ահա մատուցին առ նա անդամալոյծ մի, որ դնէր
'ի մահիճս․ և տեսեալ յ̄ի զհաւատս ն̄ց՝ ասէ ցանդա-
մալոյծն․ թողեա՛լ լիցին քեզ մեղք քո։ Եւ ահա ո-
մանք 'ի դպրացն ասեն ընդ միտս․ հայհոյէ դա։ Եւ
ծանուցեալ յ̄ի զխորհուրդս ն̄ց՝ ասէ ցն̄ս․ ընդէ՞ր
խորհիք դուք չարիս 'ի սիրտս ձեր։ Զի՞նչ դիւրին
է․ ասե՞լ՝ թողեալ լիցին քեզ մեղք քո, թէ ասել՝ արի՛
և շրջեա՛ց։ Այլ զի գիտասջիք՝ եթէ իշխանութ̄ի ու-
նի որդի մարդոյ յերկրի թողուլ զմեղս․ յայնժամ ա-
սէ ցանդամալոյծն․ արի՛ ա՛ռ զմահիճս քո՝ և երթ 'ի
տուն քո։ Եւ յարուցեալ գնաց 'ի տուն իւր։ Իբրև
տեսին ժողովուրդքն, զարմացան․ և փառաւոր առնէ
ին զա̄ծ զտուիչն այնպիսի իշխանութ̄ե՝ մարդկան։
Մինչդեռ նա զայս խօսէր ընդ ն̄ս, ահա իշխան մի
մատուցեալ երկիրպագանէր նմա՝ և ասէր․ դուստր
իմ արդ ևս վախճանեցաւ․ այլ եկեալ դիցես զձեռն

քո

քո ՚ի վ՟ր ն՟ր՝ եւ կեցցէ ։ Յարեաւ յ՟ն՝ եւ գնաց զկնի
ն՟ր աշակերտօքն հանդերձ ։ Եւ ահա կին մի տեռա֊
տես երկոտասանամեայ՝ մատուցեալ յետոյ մերձեցաւ
՚ի գրօշակ հանդերձի ն՟ր ։ Քանզի ասէր ՚ի միտ իւ֊
րում. Թէ միայն մերձենամ ՚ի հանդերձս ն՟ր՝ փրկիմ ։
Իսկ յ՟ն իբրեւ դարձաւ եւ ետես զնա՝ ասէ ․ քաջալե֊
րեա՛ց դուստր՝ հաւատք քո կեցուցին զքեզ ․ եւ փրկե֊
ցաւ կինն ՚ի ժամէն յայնմանէ ։ Իբրեւ եկն յ՟ն ՚ի տուն
իշխանին, եւ ետես զփողհարսն եւ ամբոխ յոյժ, ասէ ց՟նս ․
՚ի բա՛ց գնացէ՛ք ․ զի ո՛չ եթէ մեռեալ է աղջիկդ՝ այլ
ննջէ ։ Եւ ծաղր առնէին զնա ։ եւ իբրեւ ել ամբոխն
՚ի բաց, եմուտ՝ կալաւ զձեռանէ ն՟ր, եւ յարեաւ աղջի֊
կըն ։ Եւ ել համբաւս այս ընդ ա՟մ երկիրն ընդ այն ։
Եւ մինչ դեռ անցանէր ընդ այն յ՟ն, զհետ եղեն ն՟ր
կոյրք երկու, աղաղակէին՝ եւ ասէին ․ ողորմեա՛ց մեզ
որդի՛ դաւթի ։ Եւ իբրեւ եկն ՚ի տուն, մատեան առ
նա կոյրքն ․ եւ ասէ ցնոսա յ՟ն ․ հաւատա՞յք՝ եթէ կա֊
րող եմ առնել ձեզ զայդ ․ ասեն ցնա՝ այո՛ տ՟ր ։ Յայն֊
ժամ մերձեցաւ յաչս ն՟ց՝ եւ ասէ ․ ըստ հաւատոց ձե֊
րոց եղիցի ձեզ ։ Եւ բացան աչք ն՟ց ․ եւ սաստեաց ն՟ց
յ՟ն՝ եւ ասէ ․ զգո՛յշ կացէ՛ք՝ մի՛ ոք գիտասցէ ։ Եւ նոքա
ելեալ համբաւեցին զնա ընդ ա՟մ երկիրն ընդ այն ։
Եւ յելանելն նոցա արտաքս, ահա մատուցին առ նա
այր մի՝ համր դիւահար ։ Եւ յելանել դիւին՝ խօ֊
սեցաւ համրն ․ եւ զարմացան ժողովուրդքն՝ եւ ասեն ․
թէ եւ ո՛չ երբէք երեւեցաւ այսպիսի ինչ յԻսրայէլ ։
Իսկ փարիսեցիքն ասէին, թէ իշխանաւն դիւաց հա֊
նէ դա զդեւս ։

Եւ շրջէր յ՟ն ընդ ա՟մ քաղաքս եւ ընդ գիւղս ․ ուսու֊
ցա֊

ցանէր 'ի ժողովուրդս նց , և քարոզէր զաւետարանն արքայութե . և բժշկէր զամ ախտս և զամ հիւանդութիս 'ի ժողովրդեանն։ Եւ տեսեալ զժողովուրդսն՝ գթացաւ 'ի նս . զի էին աշխատեալք և ցրուեալք իբրև զոչխարս , որոց ո՛չ իցէ հովիւ։ Յայնժամ ասէ ցաշակերտսն իւր . հունձք բազում են՝ և մշակք սակաւ։ Արդ՝ աղաչեցէ՛ք զտէր հնձոց՝ զի հանցէ մշակս 'ի հունձս իւր։ Եւ կոչեցեալ առ ինքն զերկոտասանեսին աշակերտսն իւր , ետ նց իշխանութի այսոց պղծոց հանել զնս , և բժշկել զամ ցաւս և զամ հիւանդութիս։

Եւ գնացեալ անտի յս եկն 'ի ժողովուրդն նց։ Եւ անդ էր այր մի՝ որոյ ձեռն իւր գօսացեալ էր . հարցին ցնա՝ և ասեն , եթէ պարտ իցէ 'ի շաբաթու բժշկել . զի չարախօսեսցեն զնմանէ։ Եւ նա ասէ ցնս . ո՞վ է 'ի ձէնջ մարդ՝ որոյ իցէ ոչխար մի , և անկանիցի այն 'ի խորխորատ 'ի շաբաթու . միթէ ո՞չ ունիցի և յարուցանիցէ զնա։ Իսկ արդ՝ ո՞րչափ ևս առաւել է մարդ քան զոչխար . ապա ուրեմն պարտ է 'ի շաբաթու բարիս գործել։ Յայնժամ ասէ ցայրն . ձգեա՛ զձեռն քո , և նա ձգեաց՝ և եղև ողջ իբրև զմիւսն։ Իսկ փարիսեցիքն ելեալ արտաքս խորհուրդ առին զնմանէ՝ թէ ո՞րպէս կորուսցեն զնա .

Յայնժամ մատուցաւ առ նա դիւահար մի կոյր և համր , և բժշկեաց զնա . ոպ զի համրն և կոյրն խօսիցի և տեսանիցէ։ Զարմացան ամ ժողովուրդքն՝ և ասէին . միթէ սա՞ իցէ քն որդի դաւթի . Բայց փարիսեցիքն իբրև լուան՝ ասեն . ո՛չ ինքն հանէ դա զդևս՝ եթէ ոչ բէեղզեբուղաւ իշխանաւն դիւաց .

Եւ ելեալ անտի յս գնաց 'ի կողմանս տիւրոսի և

սիդոնի ։ Եւ ահա կին մի քանանացի ՚ի սահմանաց
անտի ն͞ց ելեալ, աղաղակէր եւ ասէր. ողորմեա՛ց ինձ
տ͞ր որդի դաւթի, դուստր իմ չարաչար դիւահարի ։
Եւ նա ո՛չ ետ նմա պատասխանի. եւ մատուցեալ աշա-
կերտքն նո՛ր աղաչէին զնա եւ ասէին. արձակեա՛ զնա զի
աղաղակէ զհետ մեր ։ Նա պ͞տսխանի ետ եւ ասէ. ո՛չ ու-
րեք առաքեցայ՝ եթէ ոչ առ ոչխարս կորուսեալս տանն
իսրայէլի ։ Եւ նա մատուցեալ երկիրպագանէր նմա
եւ ասէր. տ͞ր՝ օգնեա՛ ինձ ։ Պատասխանի ետ նմա եւ
ասէ. ո՛չ է բարւոք առնուլ զհաց մանկանց՝ եւ արկա-
նել շանց ։ Եւ նա ասէ. այո՛ տ͞ր, քանզի եւ շունք կե-
րակրին ՚ի փշրանաց անկելոց ՚ի սեղանոյ տ͞ն իւրեանց ։
Յայնժամ պ͞տսխանի ետ նմա յ͞ս եւ ասէ. ո՛վ կին դու՝
մեծ են հաւատք քո, եղիցի քեզ ո͞պ եւ կամիս ։ Եւ բժըշ-
կեցաւ դուստր նորա ՚ի նմին ժամու ։

Եւ գնացեալ անտի յ͞ս, եկն ՚ի ծովեզրն գալիլեա-
ւոց, եւ ելեալ ՚ի լեառն նստէր անդ ։ Մատեան առ
նա ժողովուրդք բազումք որ ունէին ընդ իւրեանս՝
կաղս կոյրս համերս միակողմանիս, եւ այլս բազումս.
եւ ընկեցին զնոսա առ ոտս նորա՝ եւ բժշկեաց զնոսա ։
Մինչեւ զարմանալ ժողովրդոցն՝ որ տեսանէին, զի
համերքն խօսէին՝ կաղք գնային՝ միակողմանիք բը-
ժըշկէին՝ կոյրք տեսանէին, եւ փառաւոր առնէին
զա͞ծ իսրայէլի ։

Եւ իբրեւ եկին ՚ի ժողովուրդն, մատեաւ այր մի՝ ՚ի
ծունր իջանէր եւ ասէր. տէ՛ր ողորմեա՛ց որդւոյ ի-
մում, զի լուսնոտի՝ եւ չարաչար հիւանդանայ. բազում
անգամ անկանի ՚ի հուր՝ եւ երբեմն ՚ի ջուր ։ Եւ մա-
տուցի զնա աշակերտացն քոց՝ եւ ո՛չ կարացին բժշկել ։

Պա-

Պատասխանի ետ յս՟ և ասէ. ո՛վ ազգ անհաւատ և թիւր, մինչև ցե՞րբ իցեմ ընդ ձեզ՝ մինչև յե՞րբ անսայցեմ ձեզ. ա՛ծ զնա առ իս. և ածին զնա առ յս՟: Եւ սաստեաց ՚ի նա յս՟ և ել ՚ի նմանէ դևն, և բժշկեցաւ մանուկն ՚ի ժամէն յայնմանէ. Յայնժամ մատեան աշակերտքն առանձինն՝ և ասեն ցյս՟. մեք ընդէ՞ր ոչ կարացաք հանել զնա. Եւ նա ասէ ցնս՟. վս՟ թերահաւատութե՟ ձերոյ. ամէն ասեմ ձեզ՝ եթէ ունիցիք հաւատս քան զհատ մանանխոյ, ասասջիք լերինս այսմիկ՝ փոխեա՛ց աստի անդր, և փոխեսցի. և ոչ ինչ անհնարին լինիցի ձեզ: Բայց այս ազգ ո՛չ ելանէ՝ եթէ ոչ աղօթիւք և պահովք:

Եւ յելանելն նց՟ յերիքովէ, գնացին զհետ նր՟ ժողովուրդք բազումք: Եւ ահա կոյրք երկու նստէին առ ճանապարհաւն. իբրև լուան թէ յս՟ անցանէ՝ աղաղակեցին և ասեն. ողորմեա՛ց մեզ յս՟ որդի դաւթի. Եւ ամբոխն սաստեաց նոցա՝ զի լռեսցեն. և նոքա ևս առաւել աղաղակէին և ասէին, տր՟՝ ողորմեա՛ց մեզ որդի դաւթի: Օ տեղի առ յս՟, կոչեաց զնոսա և ասէ. զի՞նչ կամիք՝ զի արարից ձեզ: Ասեն ցնա. տր՟՝ զի բացցին աչք մեր: Եւ գթացեալ յս՟ մերձեցաւ յաչս նց՟, և վաղվաղակի տեսին. և գնացին զհետ նր՟.

Սրբոյ Աւետարանիս Յի՟ Քի՟ Որ ըստ Մարկոսի.
Տէրամբ մերով Յիւ՟ Քիւ՟.

Եւ մտանեն ՚ի կափառնաում, և իսկ և իսկ ՚ի շաբաթուն մտեալ ՚ի ժողովուրդն, ուսուցանէր զնոսա: Եւ զարմանային ընդ վարդապետութե՟ նր՟,

նր՟, զի ուսուցանէր զն՟ս իբրեւ իշխանութ՟բ՝ եւ ոչ
որպ՟ դպիրքն: Եւ էր 'ի ժողովրդեանն նոցա այր մի,
յորում այս պիղծ դայր 'ի նմա. որ աղաղակեաց՝ եւ ա-
սէ: Թո՛ղ տուր, զի՞ կայ մեր եւ քո՝ յս՟ նազովրեցի, ե-
կիր կորուսանել զմեզ. գիտեմք զքեզ՝ ո՛վ ես, ս՟րբ ա՟յ:
Սաստեաց 'ի նա յս՟ եւ ասէ. կարկեա՛ց՝ եւ ե՛լ 'ի դմանէ:
Եւ զարկոյց զնա այսն պիղծ. եւ աղաղակեաց 'ի ձայն
մեծ, եւ ել 'ի նմանէ: Եւ զարմացան ամենեքին, մին-
չեւ հեծել ընդ միմեանս՝ եւ ասել. զի՞նչ է այս նոր
վարդապետութի՟, զի իշխանութ՟բ եւ այսոց պղծոց սաս-
տէ՝ եւ հնազանդին սմա: Եւ ել լուր նորա ընդ ա՟մ
կողմն գալիլեացւոց:

Եւ վաղվաղակի ելեալ 'ի ժողովրդենէն, եկն 'ի տուն
սիմոնի եւ անդրեայ՝ յակոբու եւ յովհաննու հանդերձ:
Եւ զոքանչ սիմոնի դնէր ջերմացեալ, եւ վաղվաղակի
ասեն ցնա վս՟ նր՟: Եւ մատուցեալ յարոյց զնա՝ կալեալ
զձեռանէ նր՟. եւ եթող զնա տենդն՝ եւ պաշտէր զն՟ս:
Եւ իբրեւ երեկոյ եղեւ 'ի մտանել արեգականն, բե-
րէին առ նա զա՟մ հիւանդս եւ զդիւահարս. եւ էր
ա՟մ քաղաքն ժողովեալ առ դրունսն: Եւ բժշկեաց
բազում հիւանդս 'ի պէսպէս ախտից, եւ դեւս բա-
զումս եհան, եւ ո՛չ տայր խօսել դիւացն, զի գիտէին
զնա թէ ք՟ս է:

Եւ ընդ այգն ընդ առաւօտն յարուցեալ ել եւ գ-
նաց յանապատ տեղի, եւ անդ կայր յաղօթս: Եւ գ-
նաց զհետ նր՟ սիմոն՝ եւ որ ընդ նմայն էին: Եւ իբ-
րեւ գտին զնա՝ ասեն ցնա, թէ ամենեքին խնդրեն
զքեզ: Եւ ասէ ցն՟ս. եկա՛յք երթիցուք եւ յայլ մօ-
տաւոր գիւղաքաղաքսն, զի եւ անդ քարոզեցից. զի
յայս

յայս իսկ եկեալ եմ։ Եւ քարոզէր 'ի ժողովուրդս նոցա ընդ ամենայն գալիլեացիս, և դևս հանէր։ Գայ առ նա բորոտ մի, աղաչէր 'ի ծունր իջանէր՝ և ասէր. Տէ՛ր՝ եթէ կամիս, կարող ես զիս սրբել։ Իսկ Յիսուս գթացեալ ձգեաց զձեռն, մերձեցաւ 'ի նա՝ և ասէ ցնա, կամիմ սրբեա՛ց։ Եւ իբրև ասաց ցնա, վաղվաղակի գնաց 'ի նմանէ բորոտութիւն՝ և սրբեցաւ։ Եւ սաստեալ նըմա՝ եհան զնա արտաքս վաղվաղակի, և ասէ. Զգո՛յշ լեր՝ մի՛ ումեք ինչ ասիցես. այլ երթ ցո՛յց զքեզ քահանային. և մատո՛ վասն սրբութեան քո պատարագ՝ զոր հրամայեաց մովսէս, 'ի վկայութիւն նոցա։ Եւ նա ելեալ սկսաւ քարոզել յոյժ՝ և հռչակ հարկանել զբանն, մինչ ո՛չ ևս կարող լինել նմա յայտնապէս 'ի քաղաք մտանել, այլ արտաքոյ յանապատ տեղիս էր. և գային առ նա յամենայն կողմանց։

Եւ մտեալ դարձեալ 'ի կափառնաում յետ աւուրց. լուր եղև եթէ 'ի տան է։ և ժողովեցան բազումք՝ մինչև տեղի ևս ո՛չ լինել՝ և ո՛չ առ դրանն. և խօսէր նոցա զբանն։ Եւ գային առ նա՝ բերէին անդամալոյծ մի բարձեալ 'ի չորից։ Եւ իբրև ո՛չ կարէին մերձենալ առ նա յամբոխէ անտի, քակեցին զյարկն՝ ուր էր Յիսուս, և բացեալ զառաստաղն իջուցին զմահիճսն յորում կայր անդամալոյծն։ Եւ տեսեալ Յիսուս զհաւատս նոցա, ասէ ցանդամալոյծն. որդեակ՝ թողեալ լիցին քեզ մեղք քո։ Եւ էին ոմանք 'ի դպրաց անտի՝ որ անդ նստէին. և խորհէին 'ի սիրտս իւրեանց. զի՞նչ է այս՝ որ խօսի սա զհայհոյութիւնս. ո՞վ կարէ թողուլ զմեղս, եթէ ո՛չ՝ մի Աստուած։ Եւ գիտաց Յիսուս յոգի իւր՝ թէ այնպէս խորհէին 'ի սիրտս իւրեանց, և ա-

սէ. զի՞ խորհիք զայդ ՚ի սիրտս ձեր։ Զի՞նչ դիւ-
րին է, ասել ցանդամալոյծն՝ թողեալ լիցին քեզ մեղք
քո, եթէ ասել՝ արի՛ առ զմահիճս քո և երթ ՚ի տուն
քո։ Այլ զի գիտասջիք եթէ իշխանութի ունի որ-
դի մարդոյ ՚ի վր երկրի թողուլ զմեղս, ասէ ցանդա-
մալոյծն։ Քեզ ասեմ, արի՛ առ զմահիճս քո՝ և երթ
՚ի տուն քո։ Եւ յարեաւ վաղվաղակի առեալ զմա-
հիճսն, ել առաջի ամցուն. մինչև զարմանալ ամցուն՝
և փառաւոր առնել զած՝ և ասել, թէ այսպիսի ինչ
երբէք ոչ տեսաք։

Եւ եմուտ միւսանգամ ՚ի ժողովուրդն, և էր անդ
այր մի՝ որոյ ձեռն իւր գօսացեալ էր։ Եւ սպասէ-
ին նմա՝ եթէ բժշկիցէ զնա ՚ի շաբաթուն՝ զի չարա-
խօսեսցեն զնմանէ. Եւ ասէ ցայրն՝ որոյ ձեռն գօ-
սացեալ էր. արի՛ անց ՚ի մէջ։ Եւ ասէ ցնս. զի՞նչ
արժան է ՚ի շաբաթու, բարի՞ ինչ գործել՝ եթէ չար
առնել, ոգի մի ապրեցուցանե՞լ՝ եթէ կորուսանել. և
նոքա լռեցին։ Եւ հայեցեալ յի զնոքօք ի ցասմամբ,
տրտմեալ վս կուրութե սրտից նց՝ ասէ ցայրն. ձգեա՛
զձեռն քո. և նա ձգեաց, և ողջացաւ ձեռն նր։ Եւ
ելեալ արտաքս վաղվաղակի փարիսեցիքն հերովդիա-
նոսօքն հանդերձ, խորհուրդ առնէին վասն նորա՝
թէ զիա՞րդ կորուսցեն զնա։

Իսկ յս աշակերտօքն իւրովք գնաց ՚ի ծովեզրն. և
բազում ժողովուրդ ՚ի գալիլեացւոց երթային զհետ
նր. և ՚ի հրէաստանէ, և յերուղմէ, և յայնկոյս յորդա-
նանու, և որք ՚ի տիւրոսէ և ՚ի սիդոնէ. բազում ժո-
ղովուրդ իբրև լսէին՝ որչափ ինչ առնէր, գային առ
նա։ Եւ ասէ ցաշակերտսն իւր, զի նաւակ մի պատ-

րաստական կայցէ նմա վասն ամբոխին՝ զի մի՛ նեղեսցեն զնա։ Քանզի զբազումս բժշկեաց. մինչ դալխունել զնովաւ՝ զի մերձեսցին առ նա, որք ունէին ախտս ինչ։ Եւ այսք պղծք յորժամ տեսանէին զնա, անկանէին առաջի նորա, աղաղակէին և ասէին. Թէ դու ես որդին այ̅. և նա յոյժ սաստէր նց̅, զի մի՛ յայտնի առնիցեն զնա։

Եւ եկն յայնկոյս ծովուն յաշխարհն Գերգեսացւոց։

Եւ ընդ ելանելն նր̅ 'ի նաւէն անտի, պատահեաց նմա այր մի 'ի գերեզմանացն՝ զոր ունէր այս պիղծ. որոյ և բնակութի̅ իւր իսկ 'ի գերեզմանս էր. և ո՛չ շղթայիւք ոք ևս կարէր կապել զնա. վասն բազում անգամ ոտնակապօք և շղթայիւք կապելոյ, և խզելոյ 'ի նմանէ զշղթայսն, և զոտնակապսն խորտակելոյ. և ո՛չ ոք կարէր պարտել զնա. քանզի հանապազ զցայգ և զցերեկ 'ի գերեզմանս և 'ի լերինս աղաղակէր, և կոծէր զանձն իւր քարամբք։ Իբրև ետես զյս̅ 'ի հեռաստանէ, ընթացաւ և երկիր եպագ նմա։ Աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ՝ և ասէ, զի՞ կայ իմ և քո՝ յս̅ որդի այ̅ բարձրելոյ. երդմնեցուցանեմ զքեզ յա̅ծ, մի՛ տանջեր զիս։ Քանզի ասէր ցնա. ե՛լ այսդ պիղծ 'ի մարդոյ այտի։ Եւ հարցանէր ցնա՝ թէ զի՞նչ անուն է քո. և ասէ ցնա. լէգէովն անուն է իմ, քանզի բազումք եմք։ Եւ աղաչէին զնա յոյժ, զի մի՛ առաքեսցէ զնո̅ արտաքս քան զաշխարհն։ Եւ անդ էր առ լերամբն երամակ մի խոզաց արօտական մեծ։ Աղաչեցին զնա ա̅մ դևքն և ասեն, առաքեա՛ զմեզ 'ի խոզսն, զի մտցուք 'ի նո̅։ Եւ հրամայեաց նց̅. և իբրև ելին այսքն պիղծք՝ մտին 'ի խոզսն, և դիմեաց երամակն 'ի դարէ անտի

անտի 'ի ծովն . էին իբրև երկու հազարք , և հեղձ-
նուին 'ի ծովուն ։ Եւ խոզարածքն փախեան , և պատ-
մեցին 'ի քաղաքին և յագարակս , և ելին տեսանել
զինչ իցէ՝ որ գործեցաւն ։ Գան առ յս , և տեսա-
նեն զդիւահարն զի նստէր զգեցեալ և զգաստացեալ , որ
ունէր զլեգէոնն , և զահի հարան ։ Եւ պատմեցին
նց՝ որոց տեսեալն էր , թէ զինչ եղև դիւահարին , և
զինչ վասն խոզիցն ։ Եւ սկսան աղաչել զնա գնալ 'ի
սահմանաց նոցա ։ Եւ իբրև եմուտ նա 'ի նաւն , ա-
ղաչէր զնա դիւահարն՝ զի ընդ նմա իցէ . և յս ոչ ետ
նմա թոյլ , այլ ասէ ցնա . Երթ 'ի տուն քո առ ընտա-
նիս քո , և պատմեա նոցա , որ ինչ միանգամ տր արար
քեզ՝ և ողորմեցաւ քեզ ։ Եւ չոգաւ՝ և սկսաւ քարո-
զել 'ի դեկապոլին , զոր ինչ արար նմա յս , և ամենե-
քին զարմանային .

Եւ իբրև անց յս միւսանգամ յայն կողմն՝ ժողովե-
ցաւ առ նա ժողովուրդ բազում , և էր առ ծովեզեր-
բն ։ Եւ ահա մի 'ի ժողովրդապետացն գայր , որում
անուն էր յայրոս . և իբրև ետես զնա՝ անկաւ առ ոտս
նր . աղաչէր զնա յոյժ և ասէր , թէ դուստր նր մերձ
է 'ի մահ , զի եկեալ դնիցէ նմա ձեռն , ոպ զի ապրես-
ցի և կեցցէ ։ Եւ գնաց ընդ նմա . երթայր և ժողո-
վուրդ բազում զհետ նր , և նեղէին զնա ։ Եւ կին
մի էր 'ի տեռատեսութն արեան զերկոտասան ամ . և
յոյժ վշտացեալ 'ի բազում բժշկաց , և ծախեալ զինչս
իւր զամ՝ և չէր ինչ օգտեալ , այլ ևս առաւել զայ-
րացեալ ։ Իբրև լուաւ զյսէ եկն 'ի մէջ ամբոխին յե-
տոյ՝ և բուռն եհար զհանդերձէ նր . քանզի խոր-
հէր 'ի մտի , թէ միայն մերձեցայց 'ի հանդերձս նր ,
փըր-

փրկեցայց: Եւ վաղվաղակի ցամաքեցաւ աղբիւր արեան նորա. և գիտաց ՚ի մարմին իւր թէ բժշկեցաւ ՚ի տանջանացն: Եւ անդէն վաղվաղակի գիտաց յս յանձն իւր զզօրութիւն որ ել ՚ի նմանէ, դարձաւ յամբոխն և ասէ. ո՞վ մերձեցաւ ՚ի հանդերձս իմ: Եւ ասեն ցնա աշակերտքն. տեսանես՝ զի ամբոխդ նեղէ ըզքեզ, և ասես՝ թէ ո՞վ մերձեցաւ ՚ի հանդերձս իմ: Եւ շուրջ հայէր տեսանել՝ թէ ո՞վ զայն արար: Եւ կինն զարհուրեալ և դողացեալ վն գաղտն արար. քանզի գիտէր զի՞նչ եղև նմա, եկն անկաւ առաջի նր, և ասաց զամ իրսն ստուգութբ: Եւ յս ասէ ցնա. դուստր՝ հաւատք քո կեցուցին զքեզ. երթ ՚ի խաղաղութի, և եղիջիր ողջ ՚ի տանջանաց քոց:

Մինչ դեռ նա զայն խօսէր, գան ոմանք ՚ի տանէ ժողովրդապետին, և ասեն՝ թէ դուստրն քո մեռաւ, զի՞ ևս աշխատ առնես զվարդապետդ: Իսկ յս իբրև լուաւ զբանն ասացեալ, ասէ ցժողովրդապետն. մի՛ երկնչիր, բայց միայն հաւատա: Եւ ո՛չ զո՛ք եթող ընդ իւր երթալ, բայց միայն զպետրոս և զյակոբոս և զյովհաննէս՝ զեղբայրն յակոբայ: Գայ ՚ի տուն ժողովրդապետին, և տեսանէ ամբոխ յոյժ և լալականս, և աղաղակ յոյժ: Եւ մտեալ ՚ի ներքս՝ ասէ ցնս. զի՞ խռովեալ էք և լայք, մանուկն ո՛չ է մեռեալ, այլ ննջէ: Եւ ծաղր առնէին զնա. և նր հանեալ արտաքս զամենեան, առնու ընդ իւր զհայր մանկանն և զմայր, և զնս որ ը նմայն էին, և մտանէ ուր դնէր մանուկն: Եւ կալեալ զձեռանէ մանկանն, ասէ ցնա. տալիթա կո՛ւմի, որ թարգմանի, աղջիկ դու՝ քե՛զ ասեմ արի՛: Եւ վաղվաղակի յարեաւ աղջիկն և գնայր, քանզի էր

ամաց

ամաց իբրև երկոտասանից . և զարմացան մեծաւ զարմանալեօք . Եւ պատուէր տայր նց յոյժ , զի մի՛ ոք գիտասցէ զայն . և ասաց տալ նմա ուտել .

Եւ իբրև անցին յայնկոյս , եկին յերկիրն գեննեսարէթ . Եւ իբրև ելին 'ի նաւէ անտի՝ իսկ և իսկ ծանեան զնա արք տեղւոյն այնորիկ . և ընթացեալ այսր անդր ընդ ամ գաւառն , սկսան մահճօք բերել զհիւանդս , ուր լսէին՝ թէ անդ իցէ . Եւ ուր և մտանէր 'ի գեօղս կամ 'ի քաղաքս կամ յագարակս , 'ի հրապարակս դնէին զախտաժէտս , և աղաչէին զնա՝ զի գոնէ 'ի քղանցս հանդերձից նորա մերձենայցեն . և որ միանգամ մերձեցանն՝ փրկեցան .

Եւ անտի յարուցեալ եկն 'ի սահմանս տիւրոսի և սիդոնի . և մտեալ 'ի տուն՝ ոչ ումեք կամէր յայտնել , և ոչ կարաց ծածկել . Լուաւ կին մի զնմանէ , որոյ դուստր իւր նեղեալ էր յայսոյ պղծոյ . եկն անկաւ առջի նր . Եւ կինն էր հեթանոս՝ փիւնիկ ասորի յազգէ . և աղաչէր զնա՝ զի զդեւն հանցէ 'ի դստերէ նորա . Եւ յս ասէ ցնա . թո՛յլ տուր՝ նախ յագեսցին մանկունք . զի ո՛չ է բարւոք առնուլ զհաց մանկանց և արկանել շանց . Նա պատասխանի ետ և ասէ . տր՝ և շունք 'ի փշրանաց սեղանոյ մանկանցն կերակրին . Եւ ասէ ցնա . վասն այդր բանի երթ , ել դեւն 'ի դստերէ քումմէ . Գնաց 'ի տուն իւր , և եգիտ ելեալ զդեւն , և զդուստրն , զի անկեալ դնէր 'ի մահիճս .

Եւ ելեալ միւսանգամ 'ի սահմանացն տիւրոսի և սիդոնի , և եկն 'ի ծովեզրն գալիլեացւոց 'ի մէջ սահմանացն 'ի դեկապօլիս . Եւ բերին առաջի նր խուլ մի և համր . և աղաչէին՝ զի ձեռն դիցէ 'ի վր նորա .

Եւ առեալ զնա մեկուսի յամբոխէ անտի, արկ զմատունս իւր ընդ ականջս նորա՝ և եթուք անդր. և կալաւ զլեզուէ նորա. հայեցաւ յերկինս՝ յոգւոց եհան՝ և ասէ. Եփփաթայ՝ որ է բացիր։ Եւ նոյն ժամայն բացան լսելիք նորա, և լուծան կապանք լեզուի նորա. և խօսէր ուղիղ։ Եւ պատուիրեաց նոցա՝ զի մի՛ ումեք ասիցեն. և որչափ նա պատուիրէր նոցա, նոքա ևս առաւել քարոզէին. և ևս քան զևս զարմանային և ասէին. զամենայն ինչ բարւոք գործեաց սա, զի խլից լսել տայ՝ և համերց խօսել։

Գան ՚ի բեթսայիդա. և ածեն առաջի նորա կոյր մի, և աղաչէին զնա՝ զի մերձեսցի ՚ի նա։ Եւ առեալ զձեռանէ կուրին՝ եհան արտաքոյ շինին, եթուք յաչս նորա, և ձեռն եդ ՚ի վերայ նորա. և հարցանէր ցնա՝ թէ տեսանիցէ ինչ։ Հայեցաւ՝ և ասէր. տեսանեմ զմարդիկս՝ զի շրջին իբրև զծառս։ Դարձեալ եդ ձեռս ՚ի վերայ աչաց նորա՝ եբաց, և տեսանէր. ողջացաւ՝ և տեսանէր համարձակ զամենայն։ Արձակեաց զնա ՚ի տուն իւր՝ և ասէ. ՚ի շէնդ մի՛ մտանիցես, այլ երթ ՚ի տուն քո. և յորժամ ՚ի շէնն մտանիցես՝ մի՛ ումեք ասիցես ՚ի շինին։

Եւ եկեալ առ աշակերտսն, տեսին ամբոխ շուրջ զնոքօք, և դպիրսն՝ զի վիճէին ընդ նոսա։ Եւ վաղվաղակի ամենայն ժողովուրդն իբրև տեսին զնա՝ զարմացան, և ընդ առաջ ընթացեալ ողջոյն տային նմա։ Եւ եհարց ցնոսա՝ թէ զինչ վիճէիք ընդ նոսա։ Պատասխանի ետ մի ոմն ՚ի ժողովրդենէն և ասէ. վարդապետ՝ ածի զորդի իմ առ քեզ, զոր ունի այս համր. և ուր հասանէ՝ զարկուցանէ զնա. և փրփրէ՝ և կրճտէ զատամունս իւր և ցամաքի. և ասացի ցաշակերտսն քո զի հանցեն,

ցեն, և ո՛չ կարացին հանել զնա։ Պատասխանի ետ
ն՟ց և ասէ. ո՛վ ազգ անհաւատ՝ մինչև յե՞րբ իցեմ առ
ձեզ. մինչև ցե՞րբ անսայցեմ ձեզ. ածէ՛ք զնա առ իս։
Եւ ածին զնա առ նա. իբրև ետես զնա այսն, վաղ-
վաղակի շարժլեաց զնա, և անկեալ յերկիր թաւալէր
և փրփրեայր։ Եհարց ցհայր ն՟ր և ասէ. քանի՞ ժամա-
նակք են՝ յորմէհետէ այդ եղև դմա։ և նա ասէ. ՚ի
մանկութէ. բազում անգամ ՚ի հուր արկանէ զդա
և ՚ի ջուր՝ զի կորուսցէ. այլ՝ եթէ կարող ինչ ես,
օգնեա՛ մեզ տ՟ր՝ գթացեալ ՚ի վ՟ր մեր։ Եւ յ՟ս ասէ
ցնա. ասացեր թէ կարող ես. ամենայն ինչ հնարաւոր
է այնմ, որ հաւատայն։ Եւ վաղվաղակի աղաղակեաց
հայր մանկանն՝ և ասէ. հաւատամ, տ՟ր՝ օգնեա՛ անհա-
ւատութես իմում։ Իբրև ետես յ՟ս եթէ կուտի ժո-
ղովուրդն ՚ի վերայ, սաստեաց այսոյն պղծոյ և ասէ.
համրդ և խուլ այս՝ ես տամ քեզ հրաման, ե՛լ ՚ի դը-
մանէ, և այլ ևս մի՛ մտանիցես ՚ի դա։ Եւ աղաղա-
կեաց՝ և յոյժ լլկեաց զնա, և ել. և եղև պատանեակն
իբրև զմեռեալ, մինչև բազմաց իսկ ասել թէ մեռաւ։
Եւ յ՟ս կալաւ զձեռանէ ն՟ր՝ յարոյց զնա, և կանգնե-
ցաւ։ Եւ իբրև եմուտ նա ՚ի տուն, աշակերտքն ա-
ռանձինն հարցին ցնա. մեք ընդէ՞ր ո՛չ կարացաք հա-
նել զնա։ Եւ ասէ ցն՟ս. այդ ազգ ո՛չ իւիք ելանէ,
եթէ ոչ պահովք և աղօթիւք։

Եւ գան յերիքով. և ընդ ելանելն ն՟ր յերիքովէ աշա-
կերտօքն՝ և բազում ժողովրդով, որդի տիմէի բար-
տիմէոս կոյր նստէր մուրացիկ յանցս ճանապարհի.
Իբրև լուաւ՝ թէ յ՟ս Նազովրեցի է, սկսաւ աղաղակել
և ասել. որդի դաւթի յ՟ս ողորմեա՛ ինձ։ Եւ սաս-
տէին

տէրին նմա բազումք՝ զի լռեսցէ . և նա առաւել ևս
աղաղակէր . որդի դաւթի ողորմեա՛ ինձ ։ Օ տեղի
առ յս՝ և հրամայեաց կոչել զնա ։ կոչեն զկոյրն՝ և ա-
սեն ցնա . քաջալերեա՛ց արի՛ կոչէ զքեզ ։ Եւ նր ըն-
կեցեալ զձորձս իւր , յարեաւ և եկն առ յս ։ Պատաս-
խանի ետ նմա յս և ասէ . զի՞նչ կամիս՝ թէ արարից
քեզ . ասէ ցնա կոյրն . ռաբբունի՝ զի բացայց ։ Եւ յս
ասէ ցնա , երթ՝ հաւատք քո կեցուցին զքեզ . և վաղվա-
ղակի բացաւ , և երթայր զհետ նր ՚ի ճանապարհին .

Սրբոյ Աւետարանին ՅԷ ՃԲԷ Որ Լուկ Գլուխս .
Տէրն մեր Յս Քս .

Եւ էջ ՚ի կափառնաում ՚ի քաղաքն գալիլեացւոց ,
և ուսուցանէր զնս ՚ի շաբաթս ։ Եւ զարմա-
նային ընդ վարդապետութի նր , զի իշխանութ
էր բան նր ։ Եւ էր ՚ի ժողովրդեանն այր մի , զոր
ունէր այս դիւի պղծոյ , և աղաղակեաց ՚ի ձայն մեծ ,
ասէ . թուլացո՛ զի՞ կայ մեր և քո՛ յս նազովրեցի , ե-
կիր կորուսանել զմեզ . գիտեմք զքեզ՝ ո՛վ ես սրբդ այ ։
Սաստեաց ՚ի նա յս և ասէ . պապանձեա՛ց և ել ՚ի դը-
մանէ ։ զդետնեաց զնա դեւն ՚ի միջի անդ՝ և ել ՚ի նը-
մանէ , և ինչ ո՛չ վնասեաց նմա ։ Եւ եղեն զարմանա-
լիք ՚ի վր ամենեցուն , խօսէին ընդ միմեանս և ասէին .
զի՞նչ է բանս այս , զի իշխանութ և զօրութ սաստէ այսոց
պղծոց՝ և ելանեն ։ Եւ երթայր հռչակ զնմանէ ընդ
ամ տեղիս շուրջ զգաւառաւն ։

Եւ յարուցեալ ՚ի ժողովրդենէ անտի , եմուտ ՚ի տուն
սիմոնի ։ Օ զքանչ սիմոնի տագնապէր ջերմամբ մե-

ծաւ, և աղաչեցին զնա վասն նորա։ Եկաց առ նմա՝ սաս-
տեաց ջերմանն, և եթող զնա. և վաղվաղակի յարեաւ՝
և պաշտէր զնոսա։ Եւ ընդ արեւուն մտանել՝ ամենեքին որոց էին
հիւանդք ՚ի պէս պէս ցաւս՝ բերէին զնոսա առ նա։ Եւ
նա իւրաքանչիւր ումեք ՚ի նոցանէ դնէր ձեռս՝ և
բժշկէր զնոսա։ Ելանէին դեւք ՚ի բազմաց, աղաղակէին
և ասէին. եթէ դու ես որդի Աստուծոյ. և նա սաստէր՝ և ո՛չ
տայր նոցա թոյլ խօսել, զի գիտէին զնա թէ Քրիստոսն է.
Եւ եղև ՚ի հասանելն նորա ՚ի մի քաղաքացն, ահա այր
մի լի բորոտութեամբ իբրև ետես զՅիսուս՝ անկեալ ՚ի վերայ երե-
սաց աղաչեաց զնա՝ և ասէ. տէր՝ եթէ կամիս, կարող
ես զիս սրբել։ Ձգեաց զձեռն իւր՝ հասոյց ՚ի նա՝ և
ասէ. կամիմ՝ սրբեա՛ց. և վաղվաղակի գնաց ՚ի նմանէ
բորոտութիւն։ Եւ նա պատուիրեաց նմա մի՛ ումեք
ասել, այլ թէ երթ ցո՛յց զանձն քո քահանային. և
մատո՛ պատարագ վասն սրբութեան քո՝ որպէս և հրամայ-
եաց Մովսէս, ՚ի վկայութիւն նոցա։ Եւ յորդէր առաւել
բանն զնմանէ. և ժողովէին ժողովուրդք բազումք
լսել՝ և բժշկել ՚ի հիւանդութեանց իւրեանց։ Եւ նա
խոյս տայր յանապատ տեղիս, և կայր յաղօթս։
Եւ եղև ՚ի միում աւուրց՝ և ինքն ուսուցանէր, և
փարիսեցիքն և օրինացն վարդապետք նստէին. որ
ժողովեալ էին յամենայն քաղաքաց Գալիլեացւոց՝ և Հրէ-
աստանի և Երուսաղէմի. և զօրութիւն Տեառն էր ՚ի բժշկել
զնոսա։ Եւ ահա արք բերէին մահճօք զայր մի՝ որ էր
անդամալոյծ, և խնդրէին զնա մուծանել ՚ի ներքս՝
և դնել առաջի նորա։ Եւ իբրև ո՛չ գտանէին թէ ընդ
ո՛ր մուծանիցեն զնա ՚ի ներքս վասն ամբոխին, ելին ՚ի
տանիս և ՚ի ցուոցն կախեցին զնա, և իջուցին մահ-
ճօքն

ճօքն հանդերձ 'ի մէջ առաջի յի̅։ Եւ տեսեալ զհաւատս նց̅՝ ասէ ցնա. այր դու՝ թողեալ լիցին քեզ մեղք քո։ Սկսան խորհել դպիրքն եւ փարիսեցիքն, եւ ասեն. ո՞ է սա՝ որ խօսի զհայհոյութիւնս, ո՞վ կարէ թողուլ զմեղս՝ բայց միայն ած̅։ Իբրեւ գիտաց յս̅ զխորհուրդս նց̅, պտ̅ասխանի ետ եւ ասէ ցնս̅. զի՞ խորհիք 'ի սիրտս ձեր։ Ո՞ր դիւրագոյն է. ասել՝ թողեալ լիցին քեզ մեղք քո, եթէ ասել՝ արի՛ եւ գնա՛։ Այլ զի գիտասջիք եթէ իշխանութի̅ ունի որդի մարդոյ յերկրի թողուլ զմեղս, ասէ ցանդամալոյծն, քեզ ասեմ՝ արի՛ առ զմահիճս քո՝ եւ երթ 'ի տուն քո։ Եւ առժամայն յարուցեալ առաջի ամենեցուն՝ էառ զիւր յորում դր̅ անկեալ դնէր, գնաց 'ի տուն իւր, եւ փառաւոր առնէր զած̅։ Զարմանք կալան զա̅մենեան, եւ փառաւոր առնէին զած̅. լի եղեն ահիւ, եւ ասեն, եթէ տեսաք այսօր նոր նշանս։

Եւ եղեւ 'ի միւսում շաբաթուն մտանել նմա 'ի ժողովուրդն՝ եւ ուսուցանել. եւ էր անդ այր մի՝ եւ ձեռն իւր աջ գօսացեալ էր։ Եւ սպասէին նմա դպիրքն եւ փարիսեցիք՝ թէ 'ի շաբաթուն բժշկիցէ, զի գտանիցեն չարախօսութի̅ զնմանէ։ Եւ նա գիտէր զխորհուրդս նց̅, ասէ ցայրն՝ որոյ ձեռնն գօսացեալ էր. արի՛ անց 'ի մէջ։ Եւ նա յարուցեալ եկաց։ Ասէ ցնոսա յս̅. հարցից ինչ զձեզ. զինչ արժան է 'ի շաբաթու, բարի՞ ինչ առնել՝ եթէ չար գործել, ոգի մի ապրեցուցանե՞լ թէ կորուսանել։ Եւ հայեցեալ շուրջ զամենեքումբք զայրագինն՝ ասէ ցնա. ձգեա՛ զձեռն քո. եւ նա ձգեաց, եւ հաստատեցաւ ձեռն նր̅ իբրեւ զմիւսն։ Եւ նոքա լցան յիմարութե̅, եւ խօսէին

ընդ միմեանս՝ թէ զի՛նչ առնիցեն յիսուսի ։
Եւ իջեալ նոքօք հանդերձ 'ի տեղի մի տափարակ ․ և ժողով աշակերտացն նր՝ և բազմութիւն յոյժ ժողովրդեանն , յամ հրէաստանէ և յերուսաղէմէ՝ և յայնմ կողմանէ՝ և 'ի ծովեզերէն տիւրոսի և սիդոնի ․ որ եկին լսել 'ի նմանէ՝ և բժշկել 'ի հիւանդութեանց իւրեանց ․ և նեղեալքն յայսոց պղծոց բժշկէին ։ Եւ ամ ժողովուրդն խնդրէր մերձենալ 'ի նա , զի զօրութիւն բազում ելանէր 'ի նմանէ՝ և բժշկէր զամենեսին ։

Եւ իբրև կատարեաց զամ զբանս իւր 'ի լսելիս ժողովրդեանն , եմուտ 'ի կափառնաում ։ Հարիւրապետի ուրումն ծառայ չարաչար հիւանդացեալ՝ մերձ էր 'ի վախճանել , որ էր նմա պատուական ։ Եւ իբրև լուաւ զյսէ , առաքեաց զծերսն 'ի հրէից , աղաչէր զնա՝ զի եկեսցէ և ապրեցուսցէ զծառայն նր ։ Եւ նոքա եկեալ առ յս՝ աղաչէին զնա ստէպ՝ և ասէին , թէ արժանի է՝ որում զշնորհս զայս առնես ։ Զի սիրէ զազգս մեր , և զժողովրդանոցն նա շինեաց մեզ ։ Եւ յս գնաց ընդ նս ․ իբրև ոչինչ կարի հեռի էր 'ի տանէն , յղեաց առ նա հարիւրապետն բարեկամս , և ասէ ցնա ․ տր՝ մի՛ ինչ աշխատ լինիր , զի չեմ բաւական եթէ ընդ յարկաւ իմով մտանիցես ։ Վասն որոյ և ոչ զանձն համարեցայ արժանի՝ առ քեզ գալոյ ․ այլ ասա՛ բանիւ՝ և բժշկեսցի մանուկս իմ ․ քանզի և ես այր մի եմ կարգեալ ընդ իշխանութբ ․ ունիմ ընդ ինև զինուորս , և ասեմ սմա՝ երթ , և երթայ ․ և այլում թէ եկ , և գայ ․ և ծառայի իմում թէ արա՛ զայս , և առնէ ։ Եւ իբրև լուաւ զայս յս՝ զարմացաւ , դարձաւ առ ժողովուրդն որ երթային զհետ նր՝ և ասէ ․

ամէն

ամէն ասեմ ձեզ՝ թէ և ոչ յԻէլի այսչափ հաւատս գը֊
տի։ Եւ դարձան անդրէն պատգամաւորքն ՚ի տուն,
և գտին զծառայն հիւանդ՝ բժշկեալ։

Եւ եղև ՚ի վաղիւն երթայր ՚ի քաղաք մի, որում
անուն էր Նային․ երթային ընդ նմա և աշակերտք
նր և ժողովուրդ բազում։ Իբրև մերձ եղև ՚ի դրու֊
ռն քաղաքին, և ահա ելանէր մեռեալ մի՝ որդի միա֊
մօր մօր իւրոյ, և նա էր այրի․ և ժողովուրդ բազում
քաղաքին էր ընդ նմա։ Իբրև ետես զնա տր՝ գթա֊
ցաւ ՚ի նա և ասէ․ մի՛ լար։ Եւ մատուցեալ մերձեցաւ
՚ի դագաղն․ և որք բարձեալն տանէին՝ զտեղի առին․
և ասէ, պատանի՛ դու՝ քեզ ասեմ՝ արի՛։ Կանգնեցաւ
և նստաւ մեռեալն, և սկսաւ խօսել․ և ետ զնա ցմայր
իւր։ Եւ ահ կալաւ զամենեսին, և փառաւոր առնէին
զած՝ և ասէին, թէ մրգրէ ոմն մեծ յարուցեալ է ՚ի միջի
մերում, և թէ այց արար ած ժողովրդեան իւրում
՚ի բարութի։ Եւ ել զրոյցս ընդ այս ամ հրէաստան
վասն նր․ և ընդ ամ կողմանս աշխարհին․

Եւ պատմեցին յովհաննու աշակերտքն իւր վս ամե֊
նայնի այսորիկ․ Եւ կոչեաց առ ինքն երկուս ոմա֊
նս յաշակերտացն իւրոց՝ յովհաննէս, առաքեաց առ
տր և ասէ․ դու ես որ գալոցն ես, եթէ այլում ակն
կալցուք։ Եւ եկեալ արքն առ նա՝ ասեն, յովհաննէս
մկրտիչ առաքեաց զմեզ առ քեզ՝ և ասէ, դու ես որ
գալոցն ես՝ եթէ այլում ակն կալցուք։ Եւ ՚ի նմին
ժամու բժշկեաց զբազումս ՚ի հիւանդութեց և ՚ի
հարուածոց և յայսոց չարաց, և կուրաց բազմաց շը֊
նորհեաց տեսանել։ Պատասխանի ետ նս և ասէ․ եր֊
թայք պատմեցէք յովհաննու՝ զոր տեսէք և լուայք․

զի կոյրք տեսանեն, և կաղք գնան, բորոտք սրբին, խուլք լսեն, մեռեալք յառնեն, աղքատք աւետարանին. և երանի իցէ՝ որ ոչ գայթագղեսցի յիս:

Եւ նաւեցին իջին յաշխարհն գերգեսացւոց. որ է յանդիման հանդէպ գալիլեայ: Եւ ընդ ելանելն նր 'ի ցամաք, պատահեաց այր մի 'ի քաղաքէն՝ յորում էին դևք. և բազում ժամանակս չէր հանդերձ զգեցեալ՝ և ոչ 'ի տան բնակեալ, այլ 'ի գերեզմանս: Եւ տեսեալ զյս, աղաղակեաց և անկաւ առաջի նր, և ասէ մեծաձայն. զի՞ կայ իմ և քո յս որդի այ բարձրելոյ, աղաչեմ զքեզ մի՛ տանջեր զիս: Քանզի հրաման տայր այսոյն պղծոյ ելանել 'ի մարդոյ անտի. քանզի բազում ժամանակս յափշտակեալ էր զնա, և կապէր 'ի շղթայս, և պահէր յերկաթս, և խզէր զկապանսն, և վարէր 'ի դիւէն յանապատս: Եւ հարց ցնա յս և ասէ. զինչ անուն է քեզ. և նա ասէ, լեգէովն. զի դևք բազումք մտեալ էին 'ի նա: Եւ աղաչէին զնա՝ զի մի՛ հրաման տացէ նց երթալ յանդունդս: Եւ էր անդ երամակ մի խոզից բազմաց արօտական 'ի լերինըն, և աղաչեցին զնա զի հրաման տացէ նց մտանել 'ի նս. և հրամայեաց նց: Եւ ելեալ դևքն յառնէն՝ մտին 'ի խոզեանն. և դիմեաց երամակն 'ի գահէ անտի 'ի ծովակն՝ և հեղձաւ: Իբրև տեսին խոզարածքն զիրսն որ եղեն՝ փախեան, և պատմեցին 'ի քաղաքին և յագարակսն: Եւ իբրև ելին տեսանել զգործսն, և եկին առ յս, և գտին զայրն՝ ուստի դևքն ելեալ էին, զգեցեալ և զգաստացեալ նստէր առ ոտսն յի, և երկեան: Պատմեցին նց որոց տեսեալն էր՝ թէ զիա՞րդ փրկեցաւ դիւահարն: Եւ աղաչէր զնա ամ

բազմութ՟ին շուրջ զկողմամբքն գերգեսացւոց՝ գնալ
՚ի սահմանաց ն՟ց , քանզի ահիւ մեծաւ տագնապէին .
Եւ նա մտեալ ՚ի նաւ՝ դարձաւ անդրէն։ Աղաչէր զնա
այրն՝ ուստի դեւքն ելեալ էին՝ շրջել ընդ նմա . արձա-
կեաց զնա՝ եւ ասէ . դա՛րձ ՚ի տուն քո , եւ պատմեա՛
զոր միանգամ արար քեզ ա՟ծ . գնաց ՚ի քաղաքն՝ եւ քա-
րոզէր զոր ինչ արար նմա յ՟ս ։

Եւ իբրեւ դարձաւ անդրէն յ՟ս , ընկալաւ զնա ժո-
ղովուրդն . քանզի ամենեքեան ակն ունէին նմա ։
Եւ ահա եկն այր մի՝ որում անուն էր յայրոս , եւ նա
էր իշխան ժողովրդեանն . անկեալ առ ոտսն յ՟ի՝ աղա-
չէր զնա մտանել ՚ի տուն ն՟ր . զի դուստր միամօր էր
ն՟ր՝ ամաց իբրեւ երկոտասանից , եւ էր մերձ ՚ի մահ . եւ
ընդ երթալն ն՟ր՝ ժողովուրդքն նեղէին զնա։ Եւ կին
մի էր ՚ի տեռատեսութ՟ե արեան ամաց երկոտասա-
նից , որ ՚ի բժիշկս ծախեալ էր զա՟մ ինչս իւր . որում
ո՛չ էր լեալ հնար յումեքէ բժշկել։ Մատուցեալ յե-
տոյ մերձեցաւ ՚ի քղանցս հանդերձի ն՟ր . եւ նոյն ժա-
մայն եկաց բղխումն արեան ն՟ր։ Եւ ասէ յ՟ս . ո՛վ է՝
որ մերձեցաւն յիս ։ Իբրեւ ամենեքեան ուրանային ,
ասէ պետրոս՝ եւ որ ընդ նմա էին . վա՛րդապետ՝ ժո-
ղովուրդք պնդեն եւ նեղեն զքեզ։ Եւ ասէ յ՟ս . ո՟մն
մերձեցաւ յիս , քանզի գիտացի՝ եթէ զօրութ՟ի ել
յինէն։ Իբրեւ ետես կինն՝ եթէ ո՛չ ծածկեցաւ ՚ի
նմանէ , եկն դողալով՝ եւ անկաւ առաջի ն՟ր , թէ վ՟ս
որոյ իրաց մերձեցաւ ՚ի նա՝ պատմեաց առաջի ա՟մ ժո-
ղովրդեանն . եւ թէ ո՛րպէս բժշկեցաւ առժամայն։
Եւ ասէ . քաջալերեա՛ց դուստր՝ հաւատք քո կեցու-
ցին զքեզ , ե՛րթ ՚ի խաղաղութ՟ի ։

Եւ

Եւ մինչ դեռ նա խօսէր, գայ ոմն 'ի տանէ ժողովրդապետին՝ և ասէ ցնա. մեռաւ դուստրն քո, մի՛ ինչ աշխատ առներ զդա։ Իսկ Յս իբրև լուաւ, պատասխանի ետ նմա՝ և ասէ. մի՛ երկնչիր, միայն հաւատա՝ և կեցցէ։ Եւ մտեալ 'ի տունն՝ ո՛չ զոք եթող մտանել, բայց միայն զՊետրոս և զՅակոբոս և զՅովհաննէս, և զհայր մանկանն և զմայր նր։ Լային ամենեքեան՝ և կոծէին զնա։ և նա ասէ. մի՛ լայք՝ զի չէ՛ մեռեալ՝ այլ ննջէ։ Եւ նոքա ծաղր առնէին զնա, զի գիտէին թէ մեռաւ։ Եւ նր հանեալ զամենեսին արտաքս, կալաւ զձեռանէ նր՝ բարբառեցաւ և ասէ. արի՛ կաց մանուկ դու։ Եւ դարձաւ ոգի նր, և կանգնեցաւ վաղվաղակի. և հրամայեաց տալ նմա ուտել։ Եւ զարմացան ծնողքն նորա. և նա պատուիրէր մի՛ ումեք ասել՝ որ ինչ եղեն.

Եւ եղև 'ի վաղիւն մինչ իջանէին նոքա 'ի լեռնէ անտի, ընդ առաջ եղև նմա ժողովուրդ բազում։ Եւ ահա այր մի 'ի ժողովրդենէ անտի աղաղակեաց և ասէ. վարդապետ աղաչեմ զքեզ հայեա՛ց յորդի իմ, զի միամօր է ինձ։ Եւ ահա այս հարկանի 'ի նմա, և յանկարծ գոչէ՝ և զարկուցանէ և թաւալեցուցանէ զնա և փրփրեցուցանէ, և հազիւ մեկնի 'ի նմանէ խորտակեալ զնա. և աղաչեցի զաշակերտսն քո զի հանցեն զնա, և ո՛չ կարացին։ Պատասխանի ետ Յս և ասէ. ո՛վ ազգ անհաւատ և թիւր, մինչև յե՞րբ եղէց ընդ ձեզ՝ և անսայցեմ ձեզ. մատո՛ այսր զորդին քո։ Եւ մինչ դեռ մատչէր, զարկոյց զնա դևն՝ և շարժլեաց։ Սաստեաց Յս այսոյն պղծոյ, և բժշկեաց զմանուկն. և ետ զնա ցհայր իւր։ Եւ զարմանային ամենեքեան 'ի վր մեծա֊

մեծամեծացն ա՟յ . և 'ի զարմանալ ամենեցուն 'ի վերայ ա՟մ զոր առնէր , ասէ ցաշակերտսն իւր . դիք դուք 'ի լսելիս ձեր զբանս զայսոսիկ . զի որդի մարդոյ մատնելոց է 'ի ձեռս մարդկան ։

Այլ հանէր դև մի համր . և եղև յելանել դևին՝ խօսեցաւ համրն , և զարմացան ա՟մ ժողովուրդքն ։ Այլ ոմանք 'ի նոցանէ ասեն . բէեղզեբուղաւ իշխանաւն դիւաց հանէ դա զդևս ։ Այլ այլք փորձէին՝ և նշան յերկնից խնդրէին 'ի նմանէ ։ Իսկ ն՟ր գիտացեալ զխորհուրդս ն՟ց , ասէ ց՟ն՟ս . ա՟մ թագաւորութի բաժանեալ յանձն՝ աւերի , և տուն բաժանեալ յանձն՝ կործանի ։ Ապա եթէ և սատանայ բաժանեցաւ յանձնէ , զիարդ կայցէ թագաւորուի ն՟ր . զի ասէք զինէն եթէ բէեղզեբուղաւ իշխանաւն դիւաց հանէ դա զդևս ։ Եթէ ես բէեղզեբուղաւ հանեմ զդևս , որդիքն ձեր ի՟ւ հանիցեն . վ՟ն այդորիկ նոքին եղիցին ձեր դատաւորք ։ Իսկ եթէ մատամբ ա՟յ հանեմ ըզդևս , ապա հասեալ է 'ի վ՟ր ձեր արքայուի ա՟յ ։ Յորժամ հզօր վառեալ՝ պահիցէ զտուն իւր , 'ի խաղաղութե են ինչք ն՟ր ։ Բայց եթէ հզօրագոյն քան զնա 'ի վ՟ր եկեալ յաղթեսցէ նմա , զսպառազինութին հանէ՝ յոր յուսացեալ էր , և զաւար ն՟ր բաշխեսցէ ։ Որ ոչ է ընդ իս՝ հակառակ իմ է , և որ ոչ ժողովէ ընդ իս , ցրուէ ։ Յորժամ այսն ելանիցէ 'ի մարդոյ՝ շրջի ընդ անջրդին տեղիս , խնդրէ հանգիստ . և իբրև ոչ գտանէ , ասէ . դարձայց անդրէն 'ի տուն իմ ուստի ելի ։ Եւ դայ գտանէ մաքրեալ և յարդարեալ ։ Յայնժամ երթայ և առնու եօթն այլ այսս չար ևս քան զինքն՝ և մտանէ բնակէ անդ , և լինի յետինն մարդոյն այնո֊

րիկ չար քան զառաջինն ։ Եւ եղեւ մինչ դեռ խօսէր զայս, ձայն եբարձ կին մի 'ի ժողովրդենէ անտի եւ ասէ . երանի՜ է որովայնին՝ որ կրեաց զքեզ, եւ ըստեանցն՝ որ դիեցուցին զքեզ ։ Եւ նա ասէ . նա՛ երանի այնոցիկ է, որ լսեն զբանն ա̃յ, եւ պահեն ։

Եւ ուսուցանէր 'ի միում ժողովրդանոցացն 'ի շաբաթս ։ Եւ ահա կին մի՝ զոր ունէր այս հիւանդու̃ե ամս ութուտասն . եւ էր կորկամեալ, եւ ո՛չ կարէր ամենեւին 'ի վեր հայել ։ Եւ տեսեալ զնա յ̃ի՝ կոչեաց առ ինքն՝ եւ ասէ ցնա . կին դու՝ արձակեալ ես 'ի հիւանդու̃է քումմէ ։ Եւ եդ 'ի վ̃ր ն̃ր ձեռն, եւ առժամայն ուղղեցաւ, եւ փառաւոր առնէր զա̃ծ ։ Պատասխանի ետ ժողովրդապետն ցասուցեալ՝ թէ ընդէ՞ր 'ի շաբաթու բժշկեաց յ̃ս, եւ ասէ ցժողովուրդն . վեց օր է՝ յորս արժան է գործել, յայնս եկա՛յք բժշկեցարո՛ւք, եւ մի՛ յաւուր շաբաթու ։ Պատասխանի ետ նմա տէր՝ եւ ասէ . կե՛ղծաւորք՝ իւրաքանչիւրոք 'ի ձէնջ 'ի շաբաթու ո՞չ արձակէ զեզն իւր կամ զէշ 'ի մսրոյ՝ եւ տանի տայ ջուր ։ Իսկ այս՝ դուստր աբրահամու էր . զոր կապեաց սատանայ ահաւադիկ ութուտասն ամ, ո՞չ էր արժան արձակել 'ի կապանաց անտի 'ի շաբաթու ։ Եւ զայս իբրեւ ասէր, յամօթ լինէին ա̃մքին որ հակառակն կային նմա . եւ ա̃մ ժողովուրդն ուրախ լինէր 'ի վերայ ա̃մ փառաւորութեցն, որ գործէին 'ի նմանէ ։

Եւ եղեւ 'ի մտանելն ն̃ր 'ի տուն ուրումն իշխանացն փարիսեցւոց 'ի շաբաթու ուտել հաց, և նոքա սպասէին նմա ։ Եւ ահա այր մի էր անդ ջրգողեալ առաջի ն̃ր ։ Պատասխանի ետ յ̃ս եւ ասէ ցօրինաւորսն

և ցփարիսեցիս · եթէ արժան իցէ ՚ի շաբաթու բժըշ-
կել: Եւ նոքա լուռ եղեն: և բուռն հարեալ զնմա-
նէ՝ բժշկեաց զնա, և արձակեաց: Եւ ասէ ցնս · ո՞յր
ուրուք ՚ի ձէնջ էշ կամ եզն՝ անկանիցի ՚ի ջրհոր, և
ոչ վաղվաղակի հանիցէ զնա յաւուր շաբաթու: Եւ
ո՛չ կարացին տալ նմա պատասխանի առ այն.

Եւ եղև մինչ երթայր նա յեղէմ, և ինքն անցանէր
ընդ մէջ սամարիայ և գալիլեացւոց: Եւ մինչդեռ
մտանէր ՚ի գեօղ ուրեմն, պատահեցին նմա տասն այր
բորոտ՝ որք կային ՚ի հեռաստանէ, բարձին զձայնս՝ և
ասեն · յիսո՛ւս վարդապետ՝ ողորմեա՛ց մեզ: Եւ իբրև
ետես զնոսա, ասէ ցնոսա · երթա՛յք ցուցէ՛ք զանձինս
քահանայից · և եղև իբրև գնային, առ ժամայն
սրբեցան: Մի ոմն ՚ի նոցանէ իբրև ետես՝ եթէ
բժշկեցաւ, դարձաւ անդրէն՝ ՚ի ձայն մեծ փառա-
ւոր առնէր զաստուած · անկաւ ՚ի վերայ երեսաց
իւրոց առ ոտս նորա, և գոհանայր զնմանէ · և ինքն
էր սամարացի: Պատասխանի ետ յ͞ս և ասէ · ո՞չ տասն
սոքա սրբեցան, իսկ արդ՝ ինունքն ո՞ւր են: Չի՞ ո՛չ
գտան դառնալ տալ փառս ա͞յ, բայց միայն այլազգիս
այս: Եւ ասէ ցնա · արի՛ գնա՛ · զի հաւատք քո կե-
ցուցին զքեզ:

Եւ եղև ՚ի մօտենըն ն͞ր յերիքով, կոյր ոմն նստէր առ
ճանապարհաւն մուրացիկ: Իբրև լուաւ զանցանել
ժողովրդեանն, հարցանէր՝ թէ զի՞նչ իցէ այն: Եւ
պատմեցին նմա, թէ յ͞ս նազովրեցի անցանէ: Աղա-
ղակեաց և ասէ · յ͞ս որդի՛ դաւթի՛ ողորմեա՛ց ինձ:
Եւ որ առաջին երթային՝ սաստէին նմա զի լռեսցէ ·
և նա ևս առաւել աղաղակէր, որդի՛ դաւթի ողոր-

 մեա՛ց

մեծ լինի։ Զտեղի էառ յս՟, և հրամայեաց ածել
զնա առ ինքն. և իբրև մերձ եղև առ նա, եհարց զնա
և ասէ։ զինչ կամիս դու՝ զի արարից քեզ։ և նա ա-
սէ. տ՟ր՝ զի բացցին աչք իմ՝ և տեսից։ Եւ յս՟ ասէ
ցնա. հայեաց, հաւատք քո կեցուցին զքեզ։ Եւ առ
ժամայն ետես, երթայր զհետ նր՟՝ և փառաւոր առ-
նէր զա՟ծ. և ա՟մ ժողովրդեանն տեսեալ, տայր
օրհնութիւն ա՟յ։

Սրբոյ Աւետարանին Յի՟ Քի՟ Որ ըստ Յովհաննու։
Տէրն մեր Յս՟ Քս՟։

Եւ յետ երկուց աւուրց ել անտի և գնաց 'ի
գալիլեա։ Զի ինքն իսկ յիսուս վկայեաց՝
եթէ մարգարէ յիւրում գաւառի պատիւ ոչ
ունի. Արդ յորժամ եկն նա 'ի գալիլեա. ընկալան
զնա գալիլեացիքն. զի տեսեալ ևս էր զա՟մ նշանսն,
զոր արար յեր՟մ 'ի տօնին. քանզի և նոքա եկեալ էին
'ի տօնն։ Եկն դարձեալ 'ի կանա գալիլեացւոց՝ ուր
արար զջուրն գինի. և անդ էր թագաւորազն մի,
որոյ որդի նր՟ հիւանդ կայր 'ի կափառնաում։ Նա
իբրև լուաւ եթէ յիսուս եկեալ է 'ի հրէաստանէ 'ի
գալիլեա. եկն առ նա՝ և աղաչէր, զի իջցէ և բժշկես
ցէ զորդի նորա. քանզի մերձ էր 'ի մեռանել։ Ասէ
ցնա. եթէ ոչ նշանս ինչ և արուեստս տեսանէք՝ ոչ
հաւատայք։ Ասէ ցնա թագաւորազն. տ՟ր՝ էջ մինչև
մեռեալ իցէ մանուկն իմ։ Ասէ ցնա յս՟. երթ՝ որդին
քո կենդանի է։ և հաւատաց այրն բանին՝ զոր ասաց
նմա յս՟, և գնաց։ Եւ մինչդեռ իջանէր, ընդ առաջ
եղեն

եղեն նմա ծառայքն նր · աւետիս ետուն և ասեն , թէ մանուկն նորա կենդանի է ։ Հարցանէր ցնոսա վս ժամուն՝ յորում ապաքինեաց ։ և ասեն ցնա · երէկ յեօթներորդ ժամուն եթող զնա ջերմն ։ Գիտաց հայրն նր՝ եթէ յայնմ ժամու՝ յորում ասացն ցնա յս՝ թէ որդին քո կենդանի է · և հաւատաց ինքն և ամ տուն իւր ։ Զայս դարձեալ երկրորդ նշանս արար յս եկեալ ՚ի հրէաստանէ ՚ի գալիլեա ։

Յետ այսորիկ տօն էր հրէից · և ել յս յեմ ։ Եւ էր յեմ ՚ի պրոպատիկէ աւազանին · որ կոչէր եբրայեցերէն բեթհեզդայ ։ հինգ սրահ ։ Յորս անկեալ դնէր բազմութիւն յոյժ հիւանդաց՝ կուրաց կաղաց գօսացելոց , որ ակն ունէին ջրոցն յուզելոյ ։ Եւ հր րեշտակ տն իջանէր ըստ ժամանակի յաւազանն՝ և յուզէր զջուրսն · և որ նախ ՚ի շարժումն ջուրցն իջանէր , յաւազանն՝ բժշկէր ոչ ունելով նշան հիւանդութե ։ Եւ անդ էր այր մի , որոյ երեսուն և ութ ամ էր ՚ի հիւանդութե իւրում ։ Զնա իբրև ետես յս՝ զի անկեալ դնէր , և գիտաց եթէ բազում ժամանակք են այնուհետև , ասէ ցնա · կամիս ողջ լինել ։ Պատասխանի ետ նմա հիւանդն · տր՝ ոչ զոք ունիմ , թէ յորժամ ջուրքն յուզիցին՝ արկցէ զիս յաւազանն. և մինչ ես դանդաղիմ , այլ ոք քան զիս յառաջագոյն իջանէ ։ Ասէ ցնա յս · արի առ զմահիճս քո՝ և գնա ։ Եւ ողջացաւ այրն , և յարեաւ՝ էառ զմահիճս իւր՝ և շրջէր · և էր շաբաթ յաւուրն յայնմիկ ։ Ասեն հրէայքն ցբժշկեալն ։ շաբաթ է՝ և ոչ է արժան քեզ առնուլ զմահիճս քո ։ Պատասխանի ետ նց և ասէ · որ բժշկեացն զիս , նա ասաց ցիս , առ զմահիճս քո՝ և

գնա ։

գնամ ։ Հարցին զնա եւ ասեն ․ ո՞վ է այրն՝ որ ասաց
ցքեզ, առ զմահիճս քո՝ եւ շրջեա՛ց ։ Եւ բժշկեալն ոչ
գիտէր թէ ո՛վ իցէ ․ քանզի Յիսուս խոյս ետ վասն ամբո-
խին ՚ի տեղւոջէ անտի ։ Յետ այսորիկ գտանէ զնա Յիսուս
՚ի տաճարին, եւ ասէ ցնա ․ ահաւադիկ ողջացար, մի՛ եւս
մեղանչեր՝ զի մի՛ չար եւս ինչ լինիցի քեզ ։ Գնաց այրն՝
եւ պատմեաց Հրէիցն, եթէ Յիսուս էր՝ որ բժշկեացն զնա ։
Եւ վասն այնորիկ հալածէին զՅիսուս Հրէայքն, զի զայն
առնէր ՚ի շաբաթու ։ Եւ Յիսուս պատասխանի ետ նոցա ․
Հայր իմ մինչեւ ցայժմ գործէ, եւ ես գործեմ ։ Վասն
այնորիկ առաւել խնդրէին Հրէայքն սպանանել զնա ․
զի ոչ միայն լուծանէր զշաբաթս, այլ եւ Հայր իւր կո-
չէր զԱստուած, եւ հաւասար առնէր զանձն Աստուծոյ ։

Եւ մինչդեռ անցանէր՝ ետես այր մի կոյր ՚ի ծնէ․ եւ
հարցին զնա աշակերտքն նորա՝ եւ ասեն ․ Ռաբբի՝ ո՞վ
մեղաւ է, սորա՞ թէ հօր եւ մօր իւրոյ, զի կոյր ծնցի ։
Պատասխանի ետ Յիսուս ․ ոչ դորա մեղաւ է, եւ ոչ հօր եւ մօր
իւրոյ ․ այլ զի յայտնի լիցին գործքն Աստուծոյ ՚ի դմա ։ Եւ
ինձ պարտ է գործել զգործս այնորիկ՝ որ առա-
քեացն զիս, մինչ աւուր կայ ․ գայ գիշեր՝ յորժամ
ոչ ոք կարէ գործել ․ Մինչդեռ յաշխարհի եմ, լոյս
եմ աշխարհի ․ Զայս իբրեւ ասաց, եթուք ՚ի գետին՝
եւ արար կաւ ՚ի թքոյն, եւ ծեփեաց զկաւն ՚ի վերայ աչաց
կուրին ։ Եւ ասէ ցնա ․ երթ՝ լուա՛ յաւազանին սե-
լովմայ ․ որ թարգմանի առաքեալ ․ չոգաւ լուացաւ ․
եկն եւ տեսանէր ։ Իսկ դրացիքն՝ եւ որոց տեսեալ էր
զնա յառաջագոյն՝ թէ մուրացիկ էր, ասէին ․ ո՞չ սա
էր՝ որ նստէրն եւ մուրանայր ։ Կէսքն ասէին ․ նա է ․
Այլքն ասէին ․ ո՛չ՝ այլ նման է նմա ․ եւ ինքն ասէր՝ թէ
ես

ես եմ։ Ասեն ցնա․ իսկ զիա՞րդ բացան աչք քո։ Նա
ետ պատասխանի․ այր մի՝ որում յ̃ն անուն, կաւ արար՝
և ծեփեաց զաչս իմ, և ասէ ցիս․ երթ ՚ի սելովամ, և
լուա՛․ չոգայ լուացայ՝ և տեսանեմ։ Ասեն ցնա․ ու՞ր է
նա․ ասէ ցն̃ս․ ո՛չ գիտեմ։ Ածին առ փարիսեցիսն զնա,
որ երբեմն կոյրն էր։ Եւ էր շաբաթ՝ յորժամ զկաւն
արար յ̃ս․ և եբաց զաչս կուրին։ Դարձեալ հարցա_
նէին զնա փարիսեցիքն, թէ զիա՞րդ տեսանես։ և նա
ասէ ցն̃ս․ կաւ եդ ՚ի վերայ աչաց իմոց, և լուացայ՝
և տեսանեմ։ Ասեն ոմանք ՚ի փարիսեցւոցն․ ո՛չ է
այրն այն յա̃յ, զի զշաբաթս ո՛չ պահէ։ Կէսքն ասէին․
իսկ զիա՞րդ կարէ մարդ մեղաւոր այսպիսի նշանս
առնել։ և էին հերձուածք ՚ի մէջ նց̃։ Ասեն դարձեալ
ցկոյրն․ դու զի՞ ասես վս̃ նր̃՝ զի եբաց զաչս քո։ և նա
ասէ՝ թէ մարգարէ է։ Եւ ո՛չ հաւատային հրէայքն
զնմանէ՝ եթէ կոյր էր՝ և բացաւ․ մինչև կոչեցին
զծնօղս բացելոյն․ հարցին ցն̃ս և ասեն՝ սա՞ է որդին
ձեր, զորմէ դուքն ասէիք, եթէ կոյր ծնաւ․ արդ՝
զիա՞րդ տեսանէ։ Պատասխանի ետուն նց̃ ծնօղքն
նր̃՝ և ասեն․ գիտեմք զի սա է որդին մեր, և զի կոյր
ծնաւ․ բայց զիա՛րդ այժմդ տեսանէ՝ ո՛չ գիտեմք․
կամ թէ՝ ո՞ եբաց զաչս դորա՝ մեք ո՛չ գիտեմք․ ցդա
իսկ հարցէ՛ք, ինքնին ՚ի չափ հասեալ է․ ինքն իսկ
խօսեսցի վասն իւր։ Զայս ասացին ծնօղքն նորա,
զի երկնչէին ՚ի հրէիցն․ քանզի ուխտ եդեալ էր հ_
րէից, եթէ ով խոստովանեսցի զնա քս̃՝ ՚ի բաց կացցէ
՚ի ժողովրդենէն։ Վասն այնորիկ ասացին ծնօղքն
նր̃, թէ ինքնին ՚ի չափ հասեալ է, ցնա իսկ հարցէ՛ք։
Դարձեալ կրկին անգամ կոչեցին զայրն՝ որ կոյրն

էր, և ասեն ցնա. տուր փառս այ, մեք գիտեմք՝ զի
այրն այն մեղաւոր է: Նա ասէ. Թէ մեղաւոր
իցէ՝ ես ոչ գիտեմ. բայց զայս գիտեմ, զի կոյր էի
և արդ տեսանեմ: Դարձեալ ասեն ցնա. զինչ արար
քեզ, զիարդ եբաց զաչս քո: Պատասխանի ետ նցա.
այժմ ասացի ձեզ՝ և ոչ լուայք. զի՞ կամիք միւսան-
գամ լսել. մի՞թէ և դուք կամիք աշակերտել նմա:
Նոքա հայհոյէին զնա՝ և ասէին. դու լիջիր նր աշա-
կերտ. մեք մովսէսի աշակերտք եմք: Մեք գիտեմք՝
զի ընդ մովսէսի խօսեցաւ ած. զսա ոչ գիտեմք ուստի
իցէ: Պատասխանի ետ այրն և ասէ ցնս. այդ իսկ են
սքանչելիք. զի դուք ոչ գիտէք՝ ուստի իցէ, և զիմ
զաչս եբաց: Գիտեմք զի ած մեղաւորաց ոչ լսէ.
բայց եթէ ածապաշտ ոք իցէ՝ և զկամս նր առնիցէ,
նմա լսէ: Ի յաւիտենից ոք ոչ լուաւ՝ եթէ եբաց
ոք զաչս կուրի ի ծնէ կոյր ծնելոյ: Եթէ ոչ յայ
էր այրն այն՝ ոչ կարէր առնել ինչ: Պատասխանի
ետուն և ասեն ցնա. ի մեղս իսկ ծնեալ ես ա-
մենևին, և դու վարդապետ լինիս մեր: և հանին
զնա արտաքս: Լուաւ յս՝ եթէ հանին զնա արտաքս,
և եգիտ զնա՝ ասէ ցնա. դու հաւատա՞ս յորդի
այ: Նա պատասխանի ետ և ասէ. տէր ո՞վ է՝ զի
հաւատացից ի նա: Ասէ ցնա յս. և տեսեր զնա, և
որ խօսիդ ընդ քեզ՝ նա է: Նա ասէ.
հաւատամ տէր, և երկիր եպագ
նմա:

Նշանակութիւնք խրթին բառից:

Ադդով: զաքարիայ մարգարէի պապուն անունն է: ղզ. 8:
ադոնայի տէր: որ աստուծոյ կըսուի. Թանըրը: լզ. 8:
ազատազնեայ: պատուական սոյ. քիշիզատէ: ձա. 3:
ազդարան: խապար տրուած տեղ. սըր եէրի, խապէրկեահ: ծթ. 2: կամ խապար տուօղ գործիք, որ է՝ բերան, կամ լեզու: հզ. 2:
ալէլուք: օրհնութիւնք, գովասանք. մէտհ: ղզ. 24:
ալէտանջ հողմ: տալղա հանօղ հով: ծզ. 3:
ալփափետք: այբբենին շարքը: ղզ. 22:
ախտարծարծ: ախտը շարժօղ. մարազ Թէփրէտիճի: կ. 4:
ածանցական: անցաւոր, Թէզմը անցնօղ: հզ. 3:
ակատ: նաւու Թէքնէ, կամ փիեատէ խայըխ: կզ. 2:
ակնայայրատ: աչքը ապականօղ՝ մրտօղ: խը. 4:
ակումբ: ճիւմհիւռ, սիւրիւ: իվ. 1:
աղարտեալ: աւրած, խարապ եղած: ե. 1: և իե. 2:
աղաւաղել: աւրել, փճացնել, Թափթփել, եօխ ընել: է. 3: և կէ. 2:
աղէյարմար: քիրիշով տիւզէնլէնմիշ եղած: ղէ. 8:
աղիւսարկութի: քէրփիճճիութի, Թօղլաճիութի: հե. 12:
աղխեալ ազդարան: կղպած գոցուած բերան, կամ լեզու: հզ. 2:
աղօրի ըմբռշխնելի: տէյիրմէն՝ էզմիշ ընելու, որ է ծամելու ակռաներ: կզ. 2:
աղու աղաւնի: մաղլըմ եավաշ կէօվէրճին: է. 1:
աղուական: անուշիկ. միլայիմ: կզ. 4:
աղուական ախտ: Թաթլը մարազ, որ է ցանկութին: ղա. 3:
* աղջութիւն: մԹութի. քարա տուման: զ. 3:
աղտաղտին: աղի լեղի. աճը զէհիր: լթ. 2:
աղօթկեր: աղօթօղ, աղօթաւոր: ծա. 5:
աղօտանալ: մԹննալ, 'ի լուսոյ պակասիլ: է. 3:
աճառ: սապօն: ղզ. 11:
աճիւն: մոխիր. քիւլ: ի. 1: և իզ. 2:

ամա-

ամանակ։ ժամանակ, առէն․ վագթ։ 'ի Ժողովողն։
ամբարձուղէշ։ բարձր ձուղ ունող․ իւճէ տալլը։ լթ․ 2։
ամենագրաւ։ ամենը զապդ ընող։ բ․ 2։ կամ խիստ սաս_
տիկ զափթ ընող։ ը․ 1։
ամենապիկար։ խիստ տիկար․ զայիֆ։ լը․ 2։
ամպրոպ։ կիւրիւլթիւ, վէրվէլէ։ ղ․ 3։ և ղ․ 3։
այտ։ ծնօտ, երես․ եանագ, եուզ։ կդ․ 2։
անագան։ կէճտէն կէճ։ լթ․ 3։ կմ վէրջինը․ սօղրաքի։ կը․ 2։
*անախտակիր։ այլոց ցաւակից չըլլող։ ծ․ 1։ և ծդ․ 2։ կմ
խարէզ չըպաշող։ բ․ 2։
անաղէլի՝ խակակուլթ։ չըաղուած՝ նոր ծնած բիճ։ ծդ․ 2։
անարժարժելի։ ակչը վառուելու։ է․ 3։ և հա․ 2։ կամ
ակչը չինուելու։ ի․ 2։
անբույժ։ չը բժշկուելու․ օնղուլմազ։ ծը․ 2։
*անդամնունք։ խորուկ մոմոուք․ պարսկերէն՝ էնտիշէ։
իէ․ 3։ ըստայնմ 'ի պատմագիրն եղիշէի, յերեսն 83։
Յորժամ ոչխարս անդամահէր, և քննէր զնոս և այլն։
անդամանդեայ։ ելմասիպէս պինտ։ ղը․ 10։
*անդանձաւք։ անդ, այն՝ 'ի հնումն անձառելիք․ որպիսի
էր 'ի հին օրէնս՝ սրբութի սրբութեացն, որ անձառելի և
անմատչելի էր նց․ վն ասացուածս՝ Սրբոյ անդանձա_
ռէջ, իմացեալ լինի՝ Սրբութեան սրբութեանցն։ հէ․ 15։
անդասելի։ կարգէ դուրս, նիզամ չը մտած։ լդ․ 7։
անդուլ։ ժիր, տայմայ։ ձը․ 2։
*անդուղէկցութիւն։ այն տեղը երթալու ճամբորդութի
և եօլտաշութիւն։ ղդ․ 5։
աներևակի։ աներևոյթ․ կեօրինմէզ։ իդ․ 3։ և ծէ․ 3։
աներկեան։ աներկբայ, ստոյգ, ճշմարիտ․ շիւպհէսիզ։
դ․ 1։ և կէ․ 3։
անընդել գազան։ եաբանի եաւուզ ճանավար։ թ․ 3։
անկանել։ կցելով գործել․ տօդումագ։ կդ․ 2։
անկեղակարծ։ անկասկած․ շիւպհէսիզ։ ձդ․ 5։
անկուինչ։ շունչը կտրած․ նէֆէսի քէսիլմիշ։ ժդ․ 2։
անհագագ։ շունչ չունող, հոգի չունող․ ճանսըզ։ լդ․ 7։

ան_

անհամբոյր ։ թերսլիքեյի չեկող · հերկելէ ։ ԻԲ · 2 ։ կամ չը
գոյուօղ, շատախօս ։ ԻԴ · 2 ։ կամ գարշելի, պէթ ։ ԾԴ · 2 ։
կամ խաթր կեօնիւլ չըմայօղ ։ ՃԸ · 2 ։
անհամոզելի ։ խօսքի մօրիկ չընօղ · ինատճի ։ ԾԴ · 2 ։
անհատուածելի ։ անբաժանելի, չը զատուելու ։ ՀԵ · 5 ։
անհրաժեշտ ։ անդառնալի · մուհքեմ ։ ԿԱ · 2 ։ ԿԲ անխախտ,
անզատելի ։ ՂԴ · 11 ։
անձաւ ։ մաղարայ ։ Խ · 2 ։
անձնամատն ։ ինք իր անձը մատնօղ ։ ԽԸ · 2 ։
անձուկ ։ նեղկուկ ։ Ա · 2 ։ և ԿԴ · 2 ։ կամ քչիկ մը · պիր
ազաճըք ։ ԺԵ · 2 ։
անյարիր ջատուկ ։ վեր չելլելու նենգաւոր և ցաւագար ։
ԾԸ · 2 ։
անշամանդաղ ։ չը մթնալու պայծառ · տումանսըզ ։ Դ · 1 ։
անշուշտ ։ անփոփոխ, անխառնակ ։ ԿԵ · 1 ։
անոպայ ։ էյլիկ պիլմէզ, նախս ։ ԽԸ · 4 ։
անպատուար ։ պատ չունօղ · հիսարսըզ ։ ԼԹ · 2 ։
անջրպետ ։ բաժանօղ, զատօղ · պէօլմէ ։ ԻԵ · 2 ։
անսպուժելի ։ յետ չը ձգուելու, էհմալ չըլլուելու ։ ԼԹ · 2 ։
անստգիւտ ։ անպակաս · էքսիքսիզ, մահանասըզ ։ ԻԸ · 3 ։
անվթար ։ անսխալ · քուսուրսուզ ։ Ժ · 2 ։
անտարրափակ ։ տարերքի տակ չընկնօղ, նիւթեղէն բաներէն դուրս ։ ԺԴ · 1 ։ և ԼԴ · 3 ։
* անքատ ։ տկար, փոքրիկ · զայիֆ ։ ԿԹ · 2 ։
աշխար ։ ողբ, լաց, սուգ ։ ԻԵ · 3 ։ ԼԹ · 3 ։ ԽԸ · 2 ։ ԾԴ · 2 ։ ՃԶ ։
աշտանակ ։ շամտան ։ ԽԴ · 2 ։
աշտէ ։ խըշտ, մըզրագ ։ ՀԱ · 3 ։
ապաբան ։ անգործ, պապանձած, անձըրկած ։ ԽԵ · 3 ։
ապազէն ։ զէնք չունօղ · սիլահսըզ ։ Է · 1 ։ և ԿԸ · 3 ։
ապաթոյն ։ թոյն չունօղ · զէհիրսիզ ։ ԿԴ · 1 ։
ապախտաւոր ։ անշահ · էյլիկ պիլմէզ ։ Դ · 2 ։ և ՀԴ · 1 ։
ապահար ։ ամսական հայզը բռնած ։ Ի · 2 ։
ապաձեռն ։ օգնական չունօղ, խեղճ ։ ԻԴ · 3 ։ և ԼԵ · 3 ։
ապաշուք ։ անպատիւ · էքրամսըզ ։ ԼԴ · 7 ։

ապա-

ը · 2 ։
տապաջան ։ ջանք չընող , խայրէթսիզ ։
տապառում ։ լիրը , տասըղ ։ ժա · 3 ։ և իա · 2 ։ և կդ · 2 ։
կամ խաթը կեօնիւլ չընայօղ , անգութ ։ ձը · 2 ։
տապարանջան ։ տպրճան , պիլէպիկ ։ լդ · 1 ։
տապաւանդակ ։ չուան նաւու , բալամար ։ իե · 2 ։
տապաւինութիւն խարսխի ։ նաւուն մեծ երկաթը · ճան
գուրթարան ։ իե · 2 ։
տապաքինել ։ փարատել , դադրեցընել , կամ լռընցընել ։
ձդ · 2 ։ և ղե · 2 ։
տապէնիազ ։ անկարօտ , պակասութի չունօղ , միւհթաճ չըլլօղ ։
ծթ · 2 ։
տապիկար ։ տկար , խատիր չըլլօղ ։ Ժ · 1 ։ և իզ · 2 ։
* տռակայ.ք ։ տռաջիկայ.ք , առջևը , կամ մօտը եղածները ,
կամ քիչ մի ետև ըլլալիքները ։ ժդ · 3 ։
տռանցեալ ։ դադարեալ 'ի ծնելոյ , վախտը անցած ։ լա · 1 ։
տռիգած ։ գոգնոց , փէշտիմալ ։ ի · 2 ։
տռկայծեալ ։ ճրագն որ մարելու մօտեցած , վերջին կայ—
ծիը հասած ։ ձէ · 3 ։
տռհաւատչեայ ։ չէշնի , նումունէ , կիմ փէյ ։ իե · 4 ։ կե · 2 ։
և կէ · 1 ։
տռուղեկան յաւիտեան ։ անցաւոր ժամանակ · 'ի [illegible] ։
* տռօրինակեալ ։ բաղդատեալ , նմանեցուցեալ ։ ա · 2 ։
տսուի ։ բրդեղէն , չուխայ՝ և այլք նմանք ։ իա · 3 ։
տսպականասպաս ։ շան կերակրի իւմիտ ընօղ ։ լէ · 3 ։
տսպատակ ։ քէլէփիրճի , փուսու խըրսըզը ։ կթ · 2 ։
տսպարէս , կմ ասպարէզ ։ մեծ մէյտան · աթ մէյտանը ։ ա · 2 ։
և խը · 4 ։ դարձեալ՝ երկրի չափ է , որ է մէկ միլ տեղին՝
ութը փային մէկն ։ թ · 1 ։
տստարտէ ։ կնկան կերպարանքով կուռքի մի անունն է ։ կ · 4 ։
տստիկեցի ։ աթենացի , որ 'ի հնումն այս քաղաքացւոց ղլա—
ւարդն՝ խիստ նամուսլը , և ղլատն՝ խիստ պեթնամ հա—
մարէին ։ կե · 1 ։
տրաշէա ։ լան ճամբայ , քեօռ եօլու ։ թ · 2 ։ կամ շիտակ
ճամբայ · ճատէ ։ խզ · 3 ։
* տրա—

* արամաթացի ։ արիմաթացի , ուստի էր Սամուէլ մար-
գարէն ։ ձը · 1 ։

* արբուն ։ կատարեալ հասակ , քեամիլլիք չաղը ։ գ · 2 ։

արգահատել ։ ցաւակցելով մխիթարել , սիրտ տալ ։ ժը · 1 ։
կամ աղաչել , ընձա լինել ։ ժե · 1 ։ և ծե · 2 ։

արգասաւոր ։ արդիւնաւոր , մէյվէտար ։ Ծնընդոց ։

արգտորալլուկ ։ հախ տեղը տանջուօղ ։ իթ · 2 ։

արգեան ։ հիմիկուան , չիմտիքի ։ հե · 8 ։

* արգվատնական ։ հիմիկուց թէլէֆ եղած ։ իը · 2 ։

արկածք ։ փորձանք · պէլայ ։ ղ · 3 ։ և կ · 2 ։ և կէ · 2 ։

արձագանք ։ յետ դարձօղ ձայն , որ մաղարաներուն մէջ ,
կամ խորուկ տեղուանք՝ կանչօղն ինչ որ կանչէ , զայն
կու լսէ ։ ղը · 8 ։

արուարձան ։ քարէ փորած երիկ մարդու պատկերք , կուռք ։
կ · 4 ։

արութիւն ։ արիութիւն , կտրիճութիւն ։ իթ · 3 ։

արուսեակ ։ սապահ եըլտըզը , զէօհրէ · կամ արեգակն · կմ
սաղայէլ ։ լղ · 2 ։

արջնաթոյր ։ սև գոյն ունօղ ։ կթ · 2 ։

արջնատես ։ սիեահ կեօրինիւշլիւ ։ լա · 3 ։

արտալած ։ ձամբէ դուրս ելած , եօլսուզ , պէթնամ · կամ
սիւրկիւն եղած ։ ծղ · 2 ։

արտաքնայարդար ։ դրսի դիյէն թէմիզ ։ իէ · 3 ։

արտուղի ։ ձամբէն դուրս , ծուռ , եանղըլըշ ։ հը · 3 ։

արփիացնցուղ ։ լոյս տարածօղ , շաւխ ծագօղ ։ գ · 1 ։

արօտ ։ արծուելու տեղ , չայըրլըխ ։ իե · 3 ։ կ · 2 ։

արօր ։ չիֆթ քշելու գործիք · սապան ։ ծգ · 2 ։

աւաղական ։ ափսոսական , ողբալու ։ իղ · 1 ։

աւանդ ։ էմանէթ ։ գ · 1 ։ կամ տուըք · վէրկի ։ թ · 2 ։ կամ
թէմլիհ , վասիեթ ։ իէ · 4 ։

* աւողական ։ բեռի աըշմիշ չեղած , աձամի · հէրկէլէ ։
իը · 2 ։

աքար ։ պատժուած մարդոյ մի անունն է · Յեսուայ · 7 · 1 ։
|| իէ · 2 ։ և հա · 3 ։

աքիա սիլոնացի ։ մարգարէի մի անունն է , որ 'ի սելով քա-
ղաքէն էր · Գ Թագ"։ ԺԱ · 29 ։ || ԽԸ · 4 ։
Բաբելոն , կամ բաբելօն ։ պաղտատ քաղաքն է ։ Ա · 1 ։ և ԿԷ · 2 ։
բագին ։ կուռքի սեղան , կուռք ։ ԼԷ · 3 ։ և ՀԷ · 13 ։
Կ · 3 ։
*բազմակ ։ բազմելու տեղ · մէքեան ։ ԽԸ · 1 ։ և ՂԳ · 4 ։ կամ բազմե-
բազմական ։ մէջին նստող ։ ՂԱ · 3 ։
լու , նստելու տեղ ։
բազմաձեռնեան խարդաւանող ։ շատուոր հնարքպաղներ ·
ՂԷ · 9 ։
կամ փէնտէրով խաբօղներ ։
բազմայածեան ։ սատին անդին ընկնող շրջօղ , բարբարո-
Կ · 3 ։
կան պըտըտօղ ։
բազմաստեղնեան ։ շատ ձիւղ ունօղ · տալլը պուտախլը ։
ԽԷ · 2 ։ և ձէղ" ։
*բազմարկածեան ։ շատ փորձանքոտ · թէ հեղեղելի ։ ՀԳ · 2 ։
ԿԳ · 2 ։ և ՂԳ · 6 ։
բաճաղ ։ կուռքի անունն է ։ ՂԷ · 8 ։
բամբիռն ։ չալփարայ , զիլ ։
բանդագուշեալ ։ խելացնոր , չըղըն , թիմարխանայի խենթ ։
ԺԸ · 2 ։
բանին սերմնակաթութիւն ։ խօսքին եօղը զայ ընելը , խենթ ու-
ԽԷ · 2 ։
մենթ եօլսուզ խօսիլը ։ ԺԷ · 2 ։
բառաչ ։ ոչխարներուն և նմանեաց պօռալը ։ ՂԷ · 8 ։
բառացի ։ փառաւոր , շէօհրէթլի ։ ձէղ" ։
բասիլ · վասիլ ։ էր կայսր յունաց ։ ՂԱ · 3 ։
բասրելի ։ մեղադրելի · այըպլանմաղա լայըգ ։ ՂԷ · 8 ։
բարառնութիւն ։ խօսիլ չըկըրցողի բերնով խօսիլ ։
բարացուցական ։ բարքը ցըցընօղ , թապիէթը յայտնօղ ։
ՂԷ · 8 ։
ՂԱ · 2 ։
բարաւոր ։ դրան վերի շէմը ։ ՂԷ · 8 ։
բարետաւիղ ։ անուշիկ խայտելի , տիւղէնլի ։ ՂԳ · 8 ։
բարեքիա ։ զաքարիայ մարգարէի հօրն անունն է ։
բարունակ մահողկուզեան ։ սամիյի ձիւղ՝ որ զէհիրլի սաւ-
Է · 2 ։
խըմ ունի ։
*բաւանդակապէս ։ բովանդակապէս · կամ բաւականա-
Ղ · 4 ։
պէս ։
բա-

բուիղ ։ սաչախ, որ մաղարայի, կամ դրան վր լինի ։ Խս · 2 ։
բժժանք ։ պիւլիւճիի, կամ պախըճիի ջրերն ։ ԿԴ · 4 ։
բիծք բոցակիծք ։ կրակի պէս կծուած ուռեցներ, ինչպէս՝ թախտապիթին, կամ սիվրիսինեկեն խածուած տեղուան քըն ։ ԿԹ · 2 ։
բոլորապտուղ ։ ողջակեզ, թամամ փեշկեշ ։ Ա · 1 ։
բոսորայ գինկունք ։ կարմրագոյն արիւնաթաթախ լեշեր ։ ԿԸ · 3 ։
բոսորային ։ կարմրագոյն, կարմրած · քըզըլ ։ ԿԳ · 1 ։
բռեալ ։ սըվայած, կամ պատանայ եղած ։ ԻԵ · 3 ։
*բռնախոյեան ։ դէմ ելլող կորիճ ճենկճի ։ ԴԴ · 18 ։
բռնամարտիկ ։ կորիճ ճենկ լնող ։ ԿԴ · 2 ։ կամ ուժով կիւլեշմիշ ըլլող ։ ԴԴ · 13 ։
Գահաւորակ ։ թախտրավան, քեօշկ ։ ԻՆ · 2 ։
գաղձնաւոր ։ ղարարըը խառնրով, կամ պըըլըխ խառըլ լցուած ։ ԾԴ · 2 ։
գաղտնակուր ։ գաղտնի ուտող, ինչպէս՝ պաղըրսախից միջի որդերը ։ ԿԹ · 2 ։
գայլոտն ։ երկան մըղրախ ։ ԴԷ · 4 ։
գանչութիւն ։ հնչումն, կանչուածք ։ ԴԷ · 8 ։
գարնանադայր գետ ։ գարնան ատենը աղմիշ ըլլող չայ, թաշխըրն ըռմախ ։ ԾԷ · 3 ։
գեղայօրէն ։ գեղեցիկ յօրինած · հիւսիւնըլիւ ։ ԴԳ · 24 ։
գեղմն ։ ճերմակ բուրդ · եափաղը ։ ԾԷ · 1 ։
գերաբնապէս ։ բնութեան աւելի վեր, հրաշապէս ։ ԴԳ · 8 ։
գերանակիր ։ տիրեկ կրող, կամ տիրեկ ունող ։ ԻԵ · 3 ։
գերաշխարան ։ խիստ աշխարող, շատ լացող ողբացող ։ ԽԸ · 5 ։
գերաշխարհիկ ։ ամենեն պատուաւոր, խիստ իթիպարլը ։ Դ · 3
գերունակ ։ ամեն գերազանցութիւն և կատարելութիւն ունող ։ ԻԵ · 2 ։ և ՀԵ · 7 ։ կամ ամենեն եփէլ ունող ։ ԽԹ · 2 ։
գթել ։ գըըել, սխալել, չըր գիտնալով պակասութիւն ընել ընկնիլ ։ ԼԱ · 2 ։ ԾԵ · 4 ։ ԾԵ · 3 ։ և ՀԷ · 2 ։
գժդմութիւն ։ սրդողելով երեսը ծըռելը · խըղդաթ ։ ԽՆ · 2 ։

գժտութիւն ։ կռիւ ․ նիզա ։ խե ․ 2 ։
գինդ , գնդի ։ օղ , քիւփէ ։ լդ ․ 1 ։
գիշերավար ։ սատանայ ․ շէյթան ։ լէ ․ 1 ։
գլխաշուք կատու ։ գլուխը ծածկող՝ զարդարող լաչակ ։ լդ ․ 1 ։
գլխաւորել ։ գլուխ հանել լրմնցնել ։ հա ․ 2 ։
գոգճիք ։ տասցէք ։ հէ ․ 1 ։
գողտրական ։ կակուղիկ , փափուկ ․ նազիք ։ խղ ․ 2 ։
գոմոր ։ սոդոմայ մէկ քաղաքն է ։ ծդ ․ 2 ։
գոյարան ։ գոյացնօղ , ստեղծօղ ․ վար էտիճի ։ ձդ ․ 1 ։
գործականութի ։ գործելը , իճրա ընելը ։ գդ ․ 20 ։
գործնականաց գործի ։ գործելու ալէթ , որ է՝ ձեռքն ։ իգ ․ 2 ։
գործօնեայ ։ գործօղ , փէյդահ ընօղ ։ ձդ ․ 1 ։
գումարտակ ։ գումարեալ բազմութի ․ ճէմիէթ , ճիւմհուր ։
դ ․ 3 ։ խդ ․ 1 ։ լէ ․ 1 ։ և հե ․ 12 ։
գունել ։ գոյն տալ , ներկել ։ լզ ․ 2 ։ և գդ ․ 17 ։
գուպար ։ պատերազմի զօրք ․ ճէնկ ադքէրի ։ կ ․ 4 ։
* գուիճ ։ գուեհ , սօխախ ։ կե ․ 2 ։
գրաբանական ։ գրով խօսուած՝ գրուցած ։ լդ ․ 1 ։
գրաւական ։ չէշնի , նումունէ ։ ժ ․ 2 ։ և գզ ․ 16 ։
գրգեալ ։ զէվքի սէֆայի մէջ ըլլօղ ։ խր ․ 2 ։
գրկանք ։ սիրով և գթով գրկելը , գումձմագ ։ բե ․ 2 ։
գրուան ։ շինիկ , ցորենի էօլչէկ ։ լէ ․ 3 ։
գօշել ։ կսկըծցընել , խըշխըշցընել , սիրտը ցաւցընել ։
ժէ ․ 1 ։

Դադան , աբիրօն ։ երկու եղբարք էին , որ մովսէսի դէմ
կեցան ու դետինը անցան ։ Թւ ․ 16 ․ 1 ։ ‖ կր ․ 4 ։
դանդաչել ։ դուրդուրալ , քեօրի պէս շարժիլ ։ ժթ ․ 3 ։
դանդաչեցուցանել ։ երերցընելով չինկըը չինկըը ձայնը
հանել ։ գէ ․ 8 ։
դասակ ։ սիւրիւ , պեօլիւկ ։ կգ ․ 2 ։
դաստակնիք ։ վձիռ ․ սիձիլ ։ դ ․ 1 ։ և ժէ ․ 3 ։
դարաստան ։ դրախտ ․ պախչա ։ խդ ․ 3 ։
դեգերեալ ողբայ ։ ազդյալ եաթըրեօր ։ բե ․ 2 ։
քողք դեգերիլը ։ դերեկնալ ըէձաեա մէջ ըլլալ օրմագ ։ ժր ․ 1 ։
դէ

դերաքրիստոս ։ նեռն ․ Թէճճալ ։ ղա ․ 1 ։
դժնիկ ։ փուշ ․ քարա չալը ։ կթ ․ 2 ։
դժուարամարսելի ։ դժար անուշնալու ․ ղէհիր դոքունէթլի ։ իը ․ 3 ։
դժրել ։ խօսքէն դառնալ , խավլը աւրել ։ ծէ ․ 4 ։
* դիզի ․ ք՛ դիզեցի ։ եըղմիշ ըրի ։ իէ ․ 3 ։ կամ նիզամը չարեցի ։ ՚ի ջէշաաջարանն ։
դիմագրաւութիւն ։ գլուխը օրթան դնելով սէրպէսթութիւն , սէրտէն կէչմիշութիւն ։ հ ․ 4 ։ և հա ․ 1 ։
դիմակ ։ դէմք , կերպարանք ․ քիսվէթ ։ դ ․ 1 ։
դիմակերպութիւն ։ ույղունութիւն ․ մինասիպէթ ։ ղդ ․ 4 ։
դիմակս դիմակս ։ Թիւըլիւ Թիւըլիւ ։ լթ ․ 3 ։
դիտակ ։ տեսնելու բարձր տեղ , ինչպէս՝ կէմիին չանախլըը ։ իէ ․ 2 ։ կմ տեսնելու տեղ , ինչպս՝ մարդոյ երեսը ։ կէ ․ 2 ։
դիտակ ոստոց ։ ծառի ճուղերուն ծայրը ։ ղէ ․ 9 ։
դիւաձենձեր ղոհարան ։ սրկնայի համար ղուրպան եփելու տեղ ։ ծա ․ 4 ։
դիւրափխրելի ։ խօլայ փշրուելու , փարրուելու ։ հդ ․ 3 ։
դուժ ։ եապանի միլլէթ ․ խորեաթ ։ ղդ ․ 12 ։
դստիկոն ։ տանը խաթը , կամ վերի խաթը ։ կթ ․ 2 ։
դսրովել ։ քամահրել , սիթէմ տալ ։ Ղ ․ 3 ։
դրակամնապէս անունադրուլ ։ ույղունճա լաղապ դնելը ։ ղդ ․ 19 ։
դրանդ ։ դրան վերի շէմը ։ ղէ ․ 5 ։
դրուակ , կամ դրուագ ։ դրուած , օրինած շինուած ։ լդ ․ 8 ։ և ջէշտար" ։
դրօշ ։ Թուղ , սանճախ , խաչալէմ ։ լէ ․ 1 ։
դրօշեալ ։ փորուած կուռքի պատկերք ։ է ․ 1 ։ և հէ ․ 12 ։
Եդովմայեցիք ։ եսաւայ պալէթին բնակիչները ։ ա ․ 2 ։
եղօղ ։ եղ վարօղ , չիֆտ քըշօղ ։ ծդ ․ 2 ։
եթովպացի ։ արապիստանցի ․ արապ ։ ծդ ․ 2 ։
* ելլենացի ։ հելլենացի , հոռոմ ։ ղդ ․ 12 ։
եղեամն ։ խըրաղը , որ ձիւնի պէս կու գայ ։ հը ․ 3 ։ և դ ․ 3 ։
եղեռնագործ ։ չարագործ ․ ղիեանքեար ։ դ ․ 3 ։ և ղա ․ 3 ։

եղերական ջայլ․ լալկաններու Թախըմին լացը․ կը․ 1․
եղևին․ բարձր սէրվիի, կամ չամի ծառ․ կա․ 3․
եղեգնախունկ․ պուհուր գամըշը․ ղգ․ 11․
եղէգնախուռն․ խամըշի կոտրաուք՝ եօնկա․ է․ 3․
եղիձ․ ըսըւկան օթլուղու․ հա․ 2․
եմակ․ ձոր․ տէրէ․ ի․ 2․
եպերիլ․ քամահրիլ․ խըթիսքալ օլմագ․ ձբ․ 5․
երախայրի․ առաջին պտուղ․ Թուրֆանտայ․ լա․ 2․
երախան․ լալկաններու սիւրիւ․ իղ․ 1․
երամակ․ սիւրիւ, սիւրէկ․ խղ․ 1․
երասանակալ․ տիզկինը բռնօղ, ղապթ ընօղ․ լբ․ 2․
*երբէք, երբէքի․ ժամանակ․ զաման․ լգ․ 3․
երգիծանուն․ սիրտ կսկծցնելու խօսք․ սիթէմ․ խը․ 2․
*երևականուն․ երևոյթ․ խէյալ կէօրւնիւշ․ ղգ․ 10․
երևիլ․ ծառոց և խոտոց կիւվէն է․ կը․ 3․
*երիզապնդեայ․ երկան կտաւով սըխըմ փաթթած․ ծը․ 3․
երիթացեալ․ ցամքած, չորցած․ իթ․ 2․
երինջ․ մատղաշ կով․ կէնձ ինէք․ խե․ 2․
երիքով․ սուրբ երուսաղէմի սէմթը քաղաքի մի անուն է․
կգ․ 1․ և ղբ․ 4․
երկակշիռ տարրուն․ երկու ներհակ բան, ինչպէս՝ տաքն
ու պաղն, ցորեկն ու գիշերն․ ղգ․ 2․
երկևանութիւն․ կասկած, շիւպհէ․ ժա․ 1․
երկնաձեմ․ երկինքը հանօղ, կէօյէ չըքարան․ լբ․ 2․
երկնել․ տղաբերքի ցաւ քաշել․ ա․ 2․ և բ․ 2․
երկուորեակք․ լուծք եզանց, որով չիֆթ կըքըշէն․ ծդ․ 2․
երկրակենցաղ հէնք․ երկրիս վը կեցած մասխարկութիւ-
ներ, աշխարքիս մուԹալիս խախքուլիք․ հա․ 4․
երկրորդուԹի․ կրկնումն, Թէքրարլամիշ ընելը․ հե․ 1․
և ղգ․ 10․
երփն․ գոյն․ ըռէնկ․ հա․ 2․
երկք․ աշխատանք․ զահմէթ, մէշաղգէթ․ է․ 1․
*եւըլընծիւղ փայտ․ եղ տուօղ ծառ, ինչպէս՝ զիթենին․
լթ․ 2․

Զակատիլ. քէօրիլէմ՝ չաշխընիլէս ըռէզիլ ըլլալ. ի · 2.
զանգուած, կմ զանկուած. քանի մի բաներէ խառնուած՝ մէկ խմոր եղած, ինչպս՝ մարդոյ մարմինը. իգ · 2. և հա · 1.
զառածեալ. մոլորած, ճամբէ ելած. ը · 1. և կբ · 2.
զարհօրատեսակ. զարհուրելի տեսք ունօղ. աչկըն չէհ-րէլի. ղբ · 12.
զարմանութի. զարմանալիք, թամաշիւայ ընելու. խթ · 1.
զեղծանիլ. ըրտիլ, խօսքը փուճ ըլլալ. ծե · 1.
զըլացօղ. երախտամոռաց, հախը ինքեար ընօղ. ձէ · 3.
զըմբաղ. ուրախութի. զէվք՝ սէֆա. ծե · 3.
զընդամ զընդանեաւ. չարչարուիմ զընտանով. ժզ · 1.
զկծեցուցիչ. սիրտ կսկծցնօղ, աղէքը կտրտօղ. լթ · 3.
զկծիլ. հալմ չընելով սիրտը երիլ. իթ · 2. և կբ · 2.
զմուսալիր. քաղցրահոտ, ասիլպէնտով լցուած. ղգ · 6.
զոփանալ. ցրտէն դողալ. թիթրէմէք. իթ · 2.
զրահեաւորան. պօշ պարապ, ան պտուղ. մէյվէսիզ. խե · 2.
զօրէն. նման. այնի. զօրէն խայթողաց կարճաց. այնի աքրէպներու խույրուխից պէս. կթ · 2.
Ըղձութիւն. իղձ, փափաք. աշգ. ղբ · 1.
ըմբերանեալ. ափիբերան եղած, հախս չունելով պապնծած.
բ · 1.
ըմբոշխնել. ծամել. չէյնէմէք. է · 2.
ըմպահկանք. արհամարհանք. րէզալէթ, մէզադ. իը · 4.
* ընդլուղեալ. ջրի մէջ պաթմիշ եղած. դ · 3.
ընդակից. հետը ույղուն, այախտաշ. կա · 1.
ընդարմացուցիչ. թմրեցնօղ, սէրսէմցնօղ. ձգ · 3.
ընդգոդեալ. գոգին մէջ ժողուած պահած. ծա · 4.
ընդերք. փորոտիք, փորու մէջի աղէք. պաղըրսախ. լզ · 2.
ընդ կրունկն դառնալ. յետ յետ գնալ, կերի կերի կիթ-մէք. հա · 2.
ընդհատ. պակաս, հեռու. ֆարգլը. հբ · 2.
ընդմիջարկուն. օրթայէն իրրու պատ քաշէլը, մէօհքէմ թէնպիհ. ղդ · 6.
ընդմիջել. փերտէ քաշել. լէ · 3. կմ էնկէլ ըլլալ՝ զատել. ձզ · 1.

ընդոստնուլ. վեր ցաթկել ելլել. սըչրամագ. Ե. 3.
ընդունայնաթօպ քիլան. սըխլէթ տուօղ պօշ քըրտինք, որ է ասել՝ նաֆիլէ զահմէթ. ԽԸ. 4.
ընդփաշնկել. երեսէ ձգել, ձեռքէ թող տալ. ՁԷ. 3.
ընկճիլ. սըքըլ, տակ ընկնիլ, սինմէք. Լ. 3.
ընկրկիլ. յետ ընկնիլ, յետ փախչիլ, կերիյէ գաչմագ. ՂԱ. 1.
ըստանձնել. շալակն առած. իւքլէնմիշ. ԾԵ. 3. և ՀԷ. 3.
ըստ բան քո. քու խօսքէդ դուրս. սէնին սէօզիւնտէն տըշարը. ՀՂ. 1.
Թուաւանչ. հառաչանք. կէօյիւս կէչիրմէք. ԻԳ. 2. Լ. 1. և ԽԸ. 2.
Թառ. մէյտան օյունու, չէնկի օյունու. ԼԱ. 2.
Թարահատ. կուռքի անուն է, զոր Թարա հայրն աբրահամու շինէր էր. Ն. 4.
Թարթափումն. աչք գոցել բանալը. ԼԷ. 3.
Թարմատար. փուճ, պօշ, բանմը չարժօղ. ԾՂ. 2. և Ն. 4.
Թափանցանց. մտնօղ անցնօղ, թէշէսիր ընօղ. ՂԴ. 12.
Թեղան. մանած, երկան թել. ՂԴ. 24.
Թելադիր. յորդորօղ. Թաշրիք էտիճի. ԽԸ. 2.
Թերափ. կռապաշտից գործիք, համայել. ԽԸ. 3.
Թինդս առնուլ. ցաթկտել, լալալ. ՀԱ. 3.
Թխատիպ. սևադոյն, մութ գուն. պիֆիրի. Խ. 3.
Թշուառաքիրան Թոշակ. մահուան քրտինքով վաստակ. մէշագգէթլի իյրատ. ԽԵ. 3.
Թոպել. չարչարուած, պէրպատ եղած. ՀԲ. 3.
* Թուլաթաշնակել. տիւզէնը թուլցած, տիւզէնը աւրած. ՂԴ. 20.
Ժայթքել. փսխել, գուսմագ. ԿԵ. 1.
Ժանիք. գաղանի ակռաներ. Է. 1. ՆՂ. 4. և ՉԹ. 4.
Ժխտօղ. ինքեար ընօղ, հիլլէ ընօղ. Բ. 1.
Ժողխեալ. մարագնէրով լցուած, հոտած, լխկած. ՉԳ. 2.
Ի գիծն Թուլանալ. շիտակ ճամբան չի կրնալ երթալ, Թունալ ու ճամբան մնալ. ՀԱ. 2.

՚ի ձիւղս մատանց թուել · մատներուն վերայ մէկիկ մէկիկ համրել · Կբ · 3 ·

Իններեակ յոբելինի · ինն անգամ յիսուն , որ է չորս հարիւր յիսուն · Յիշատ″ ·

* Ինքնարգոյ բարձրայօն · ինք զինք յարգօղ մեծարօղ հըպարտ · Գ · 2 ·

Ինքնոգոր · ինք իր հետ կռուօղ , ձէնկ լնօղ · Ճթ · 1 ·

Ինքնօրէն : ինք իրմէ · կէնտի քէյֆինէ · Կա · 1 ·

Իշանդամ · իշու անդամի պէս անձօթ ունօղ · Կ · 4 ·

* Իսկ անուննն իսկոյն · բուն իսկական անուննն իսկուէն · զաթինի խամի զաթի · Ղգ · 18 ·

Իրաւամերժ · իրաւունքով մերժուած , միւսթահախը գըտած · Իթ · 2 ·

Լայնատարր հետք · լան ւարձակ ճանբայ · էնլի եօլ · Ե · 3 ·

Լանջք · կուրծք , կեօքիւս · Լդ · 1 ·

Լաստ · նաւուն տակն , կէմիի թէքնէ · Իե · 2 · և Ձե · 2 ·

Լաստին դադարք · կէմիին հանգչելու տեղը · իսլիման · Իդ · 2 ·

Լափլիզօղ · լափելով լիզօղ , արիւնը ծըծօղ · Ժ · 1 ·

Լկնիլ · անամօթ լինիլ , էտէպսիզ օլմագ · Կզ · 4 ·

Լուծ · թէրազիի թաթ , աչք · Թ · 1 · կամ պօյունտուրուխ · Խե · 2 ·

Լուծք սառուցք ամոլից · կէմիի կէօվէրթէլին հաստը գօտինէրը · Իե · 2 ·

Լուղակ · լողացօղ , ինչպէս՝ ձկները · Հա · 3 ·

* Լուծ · լուեցծ , իշխթահր · Ձե · 1 ·

Լուսանցոյց երդ · երդիքէն լոյս մտնելու տեղ · պաճա · Ժբ · 3 ·

Լուսնական դիպուած · լուսունկայէն զուհր եղած խուլ , թութարըլս · Ձբ · 6 ·

Լուտացօղ · քամահրօղ · պէթ սէօյլէյիճի , Ժա · 3 ·

Լպրշեալ · անամօթ՝ էտէպսիզ եղած , Ծդ · 2 ·

Լմնացեալ · ձեռմըկած , ինչ՞ լուցած եարայէն տեղը · Իդ · 2 ·

Լռապատար · լռման լեցուն · միւնէվվէր · Յիշատ″ ·

Լրթագոյն · մթնագոյն · փէք գարամթը · Լ · 2 ·

Լքանել · դուրս ձգել · ըէտտ էթմէք · Բ · 3 · և Իէ · 2 ·

Խաթարեալ․ աւրած, խարապ եղած, փճացած․ ԺԵ․ 3․
խակախորհութիւն․ խամ իմացմունք, ճահիլութիւն․ ՂԸ․ 8․
խաղաւարտ հրակայծակ․ կճած ուռեցք՝ կրակիպէս երօղ՝ կսկծցնօղ․ ԿԹ․ 2․
* խաղը․ իբրև թէ՝ խիղը․ որ է՝ կապ, կամ կապանք․ ըստ այլոց՝ հաղը․ որ է՝ որոգայթ․ ԼԸ․ 3․
խայրէք․ պտուղներ․ մէյվէլէր․ ԼԴ․ 1․
խառնիճ, կամ ջորեակ․ խանատուրղ չէքիրկէ․ ԿԸ․ 3․
խարան․ եարա տաղլամիշ ըլնելու երկաթ․ Ղ․ 1․ կամ տաղլանմիշ եղած խոց․ ՃԷ․ 2․ և ՂԴ․ 6․
խարդաւանք․ խաբեբայութիւնք․ ֆէնտ․ Ն․ 2․
խարխափանք․ քէօռի քալուածք, գուրգուրալ․ ԺԷ․ 2․
խափուցանել․ խափանել․ մէն էթմէք․ ԿԴ․ 2․
խելք․ նաւու խըշ․ խելք շըթանց․ խըշին թարաֆի քիւփէշտէներ․ ԺԵ․ 2․
խենեշանալ․ էօէպսիզճէ հագուիլ կապուիլ․ ՀԸ․ 2․
խժական բարբարոս․ կոպիտ, խորեաթ եարամազ․ ՂԴ․ 6․
խիղախել․ համարձակիլ, ճիւրահաթ ըլնել․ ԿԸ․ 3․
խիթ․ խօստուկ, սանճը․ Ղ․ 1․ և ԽՂ․ 3․
խլրտումն․ տեղացը ժաժիլ, թէփրէնմէք․ Ղ․ 3․ և Է․ 1․
խծբիծ․ խառնելը փնտըռելը, տրաշըլըմասը․ ԽԸ․ 4․
* խխայթ․ խղխայթ․ պէօճէկ, թըռթըռ․ Է․ 1․
* խնծիղք․ խնտում․ զէվք, շագլըք․ Դ․ 1․
խնկաւորութիւն․ օրհնէնք, գովասանք․ մէտհ․ ՂԴ․ 14․
խոհեր․ գարշելի գործք, մուրտառ բան․ ԽԵ․ 2․
խոպանացեալ․ չորցած, աւրած, խարապ եղած․ ՀԴ․ 2․
խորշակ․ տաք հով․ սամէելի․ ՆՂ․ 4․
խուել․ չարչարել․ էզիէէթ էթմէք․ ՆՂ․ 4․
խուզել․ որոնել, փնտըռել․ Թ․ 2․ և ԾԷ․ 4․
խուժադուժ․ եապանի, ապուռճուպուռ․ Ն․ 4․
խուճապել․ խիստ աճէլէով սիկլէթ ըլնել․ ՀԹ․ 3․
խուն․ սակաւիկ․ ազաճըք․ ՆԳ․ 2․ Ջ․ 2․ և ՋԴ․ 3․
խուփ․ հարօրի երկաթ․ սապան տէմիրի․ ՂԸ․ 7․
խորոց․ պատող միջոց․ պէօլիւճիւ սընըռ․ Ը․ 1․ և ՂԸ․ 7․

խրթնանալ․ խոժոռիլ․ մթննալ՝ զզուիլ․ հե․ 11․
խրթնի․ սեցած, աղտոտ․ չիրքին․ ղդ․ 12․
խօլական ցնորք․ խենթ ու մենթ երազներ․ ժբ․ 3․
խօսնականաց շարժողական գործի․ լեզու, տիլ․ լե․ 3․
Ծայրակատար․ ծայրագոյն կատարօղ, խիստ չարդօղ․ իը․ 1․
ծերպ․ քարերու և ծառերու ծակ․ գօվուք․ խ․ 2․
ծնգեցեալ․ հալած մաշած, խիստ վատուժ․ ծը․ 2․
ծորիլ․ մաշիլ, եօխ ըլլալ․ կե․ 2․ հէ․ 2․ և ղբ․ 10․
ծործոր․ լեռներու մէջ տէրէ, ձոր․ խ․ 2․
ծորումն․ կաթելը, վազելը, բըխալը․ լե․ 1․ և ղդ․ 19․
ծուէնք․ պատառուք, պէզ երաթքլարը․ իե․ 2․
ծուղակ․ որոգայթ, տուզախ, խափանձա․ խղ․ 3․
ծուր և ծայթան․ են քաղաքք փիւնիկեցւոց․ Եզէկ․ 28․ || ը․ 1․
ծրդեալ․ աղտեղեալ, պըրշկած՝ մրտռած․ մուռտարլանմըշ․ ը․ 1․
Կազդուրել․ նորոգել, բժշկել և խալըսել․ ձ․ 3․ և ձդ․ 2․
կականիլ․ հեկեկալով ողբալով լալ․ էօքիւր էօքիւր աղլամագ․ ժբ․ 1․
կաղակարծ, կամ կեղակարծ․ շիւպհելի․ լ․ 2․ և խը․ 2․
կաղկանձողական․ ճնկճնկալով, եալթախլանմըշ ըլլալով․ լե․ 3․
կայթ․ ցաթկտելով խաղ, պար․ իա․ 2․ և լա․ 2․
կայտառ․ ճոստակար կենդանի․ պէօճէկ․ խե․ 3․
կայմ․ նաւուն եէլքէն բանալու սէրէն տիրէկի․ իե․ 2․
կապարան ձգողական․ չուան՝ քաշելու, իպլար․ խե․ 1․
կապարանք ղըստի․ նաւու թէքնէի երկու կողմի կապերը, խապուրղաները․ իե․ 2․
կապարճ․ նետ դնելու աման․ թէրքէշ․ կղ․ 4․
կապուտ․ եաղմա եղած ապրանք․ թալան, քէլէփիր, փրէզա․ ժդ․ 1․ և հե․ 7․
կառափնձ․ գլուխ կտրօղ, սպաննօղ․ ճէլլատ․ ձը․ 2․
կարակումմօր․ մուրտար չամուռ․ պալչըխ․ ձդ․ 3․
կարեկցել․ ցաւակից ըլլալ, հալաշ ըլլալով օգնել․ ղե․ 1․

կարթ․

կարթ։ որոգայթ. քէմէնտ, օլթա։ խղ. 3։ և կզ. 4։
կարծրերախ, տիղկինի չէկօղ, ղապթ չըլլըւօղ, ինչպէս՝ գլուխը սէրթ ձին։ իբ. 2։
կարկառ։ քարերու երըմն. թաշլըխ։ կդ. 1։
կարկառել։ մատուցանել, երկնցնել. սունմագ։ ժը. 2։ լդ. 2։ և ղբ. 9։
կարկառ կուռումն։ վեր վերցնելով զարնելը։ ղբ. 2։
կարկեհան։ ձէվահիր քար, որ գիշերը լոյս կու տայ, չամչըրագ։ հե. 12։
*կարութիւն։ կարողութիւն. քատըրլըք։ ժթ. 4։
կափառնայումն։ յորդանան գետի բերանը մեծ քաղաք մի է։ բ. 1։
կաքաւ։ ձաթկտելով խաղալը։ լա. 2։ և ղբ. 6։
կեղեքել։ պատառել, բըզըքտել։ ժէ. 1։ և ծը. 3։
կենդանախառնյկ կայծակն։ երելով մաքրօղ՝ ողջընցնօղ կրակ։ լդ. 5։
կենսախրախոյս։ կեանքի ումուտ տուօղ։ խդ. 2։
կիսայար։ կիսկատար տայանմիշ եղած՝ կանգնած։ լբ. 2։
կիտի կորուն։ մեծ ձուկի եավրու։ խե. 1։
կիւրոս։ պարսից թագւրի մի անունն է։ Եսա". 45. 1։ || ղդ. 6։
կմախք։ մեռելի ոսկորներ։ հդ. 2։
կնդրուկ։ անուշիկ հոտով ծխանելի պուհուր։ ի. 2։ հե. 4։ ղդ. 8։ և 19։
կնիւն։ տաղ, որ ջրոտ կեօլ տեղ կը բուսնի։ լթ. 2։
կշտամբեալ։ յանդիմանած, չէխուած։ բ. 1։
կռփօղ։ իւմրուխով գլխու զարնօղ՝ ծեծօղ։ լղ. 2։
կոթող։ բարձր անկած քար. տիքիլի թաշ։ լե. 2։ և ցէղ"։
կոհակ։ ալիք ծովու. տէնիզ տալկասը։ իե. 2։ և ձե. 1։
կողկողանք։ խղճալի կերպիւ լալը՝ աղաչելը։ ճղ. 1։
կոչկոճել։ խիստ չարչարել՝ տանջել։ հա. 3։
կոշտ։ պինտ հողի կտոր, իւմրու հող։ հդ. 3։
կորակոր գնացք։ ծըռմըռկելով քալուածք. ինչպէս՝ փի֊րէյին գողերպէս սինմիշ ըլլալով քալելը։ կթ. 2։
կտեալ։ զարնուած՝ եարալանմիշ եղած։ ձէ. 2։

կոտալ գիտուած․ զարնելու դպչիլը, վուրուձու տօքանըշ․ ղե․ 5․

կրթականութի․ Թալիմլի մարիֆէթ․ հիւնէր․ խդ․ 1․

կրկնադատ անթափելի․ Թէքրար սիճիլ եղած՝ որ ա՛լ չի ադատուիր․ իղ․ 2․

կրկնակապէն․ երկու անգամ տրուած կաշառք, որ անգամ մի յուդային տրուեցաւ, անգամ մի ալ զինուորներուն․ լղ․ 2․

կրկնապարզը կռածագ․ չէնկէլիպէս ծարըծուռ, ինչպէս փիրէյին կտուցն է․ կթ․ 2․

կքումն․ սըմքիլը, երկու խաթ ըլլալը, խասխաթի մընալը․ ժը․ 2․

Հագագ․ ձայն, շունչ․ սէտա, նէֆէս․ իդ․ 2․ խե․ 2․ ղ․ 1․ և ղդ․ 12․

Հալուէ․ անուշահոտ եղ մի է, կամ էօտ աղաճիին էօզը․ ղդ․ 11․

Հաղբ․ որոգայթ․ տուզախ․ դ․ 1․ ծդ․ 1․ և ծե․ 2․

Համաբանաբար զուգամասնութբ․ միաբերան ամէնը մէկէն․ ձե․ 2․

* Համաձևութե օրէնք․ ըրածը գտնելու օրէնք․ գըսասա գըսաս չէրահաթը․ ինչպէս մովսիսական օրէնքն էր՝ ակն ընդ ական, և այլն․ հը․ 2․

Համառօտ երբ․ կարճ ժամանակ․ քըսա վագթ․ ձբ․ 6․

Համանեալ յանանջրպետ միականութիւն․ միաւորեալ անբաժանելի միաւորութբ․ հե․ 7․

Համասփիռ․ ամէն կողմ եայըլմիշ եղած․ լդ․ 1․

Համբարտակ վստահութե․ սըղընմիշ ըլլալու խուլէ․ դ․ 4․

Հայթայթանաց կրկուտ․ կեշինմէյի համար չալը չըրփը, եօնղա․ հ․ 2․

Հայթայթումն․ աստին անդին ընկնիլը՝ ճար ընելը․ ժդ․ 2․ և ձե․ 2․

Հանգիստափառ․ նման փայտ ունօղ․ ադրան․ ղդ․ 7․

Հանգոյց․ կապանք, քայտուպէնտ․ ծը․ 3․ և ղա․ 1․

Հանդերձանք․ յարմար խառնուածք շինուածք․ իգ․ 2․

կամ սալթանաթ , թախըմ ։ լը · 2 ։
հանդերձաւորիլ ։ զարդարուիլ , պատրաստուիլ ։ գ · 2 ։
հանի ։ մամ , մեծ նէնէ ։ հանի մովաբու ։ մովաբին մեծ մարը , որ է ղովտա կինն ։ լզ · 2 ։
հաշմեալ ։ սախտած , խասխաթի եղած ։ ծզ · 2 ։
հասկ ։ ցորենի՝ կամ գարիի գլուխ ։ լը · 4 ։
հաստարան ։ հաստատուելու կանգնելու տեղ , գաւազան · տէյնէկ ։ գ · 4 ։
հաստուածք ։ հաստատուածք · վինճուտ , կէօվտէ ։ զ · 3 ։
հատուածեալ ։ կտրուած , զատուած ։ ը · 2 ։ և հե · 2 ։
հարևանցի երևականութի ։ ասլը չեղած երևոյթ · խէյալէթ ։ ղգ · 10 ։
հարևանցիկք ։ երևցող ու թէզմը անցնող ։ հգ · 3 ։
հարթուցել ։ լեզուով ծեծած , թալիր եղած ։ ժէ · 1 ։ և ձ · 3 ։
հեծան ։ բիր , սօփայ ։ ճ · 2 ։ և ժը · 1 ։ կամ մը խաչին պօյնա փայտն , որ է քի զէնքը ։ ղը · 6 ։
հեծանոց ։ հարմանճիներուն մատ մատ քիւրէկն , որով յարդը՝ ցորենէն կըզատեն · եափա ։ հա · 3 ։
հեղեղատ կեդրոնի ։ էէմի սէմթ գետ մի է ։ ա · 2 ։
հեղեղավայր ։ ջուր կոխած տեղ , կեօլ ։ լթ · 2 ։
հեղխաս ։ եղխա մարգարէն ։ ղգ · 6 ։
հեղյս ։ բևեռ , էքսէր , չիվի ։ իե · 2 ։ և իր · 6 ։
հենգնել ։ ծաղր ընել , մէզագ էթմէք ։ կ · 4 ։ և կզ · 4 ։
հենուլ ։ հինել , հուսել ։ կգ · 2 ։
հեստեալ ։ օրէնքէ դուրս ելլող՝ դէմ կեցող ։ լգ · 4 ։
հերապանծ տունկ ։ տերևներով ճիւղերով զարդարուած ծառ ։ թ · 2 ։
հէն ։ չէթէճի , խուրսանտ ։ ղը · 9 ։
հիւղ ։ մանրիկ փոշի · հիւլէ ։ խէ · 2 ։
հմայեկ ։ համայիլ ։ ղգ · 18 ։
հմայք ։ պախըճիութիւն , տաւէթ ։ խը · 3 ։
հնարադիր ։ տուղախ խուռմիշ ընող ։ ծե · 3 ։
հոգենկար ։ հոգւով սրբով ըէսմ եղած · կամ հոգևոր գրուած ։ հէ · 3 ։

հո

Համանի ։ պտտնիկի սիրահար ։ Ճգ · 3 ։
* Հոմերոն ։ Հոմերոս , բանաստեղծ մարդոյ մի անուն է ։ ՂԳ · 19 ։
Հովիւ ։ ձոր · տերե ։ Ա · 2 ։ Խ · 2 ։ և ՂԳ · 11 ։
Հրաշակերտութիւն ։ գեղեցիկ և զարմանալի շինուածք ։ 'ի Յէշտապաշտարանն ։
Հրաշէկ ։ կրակի պէս կարմրած ։ Է · 2 ։
Հրապոյրս արբուցանել ։ թմրեցնող ու խելացնող դեղ խմ— ցընել ։ ԿԴ · 4 ։
Հրատապ ։ կրակի պէս տաքցնող ։ Խ · 3 ։
Հօրան ուլուց ։ սիւրիւ՝ այծու ձագերու ։ օղլագլար սիւ— րիւսիւ ։ ԽԲ · 1 ։
Ձեղուն ։ տանը ծածքը , աւիք ։ ԿԸ · 2 ։
Ձեռնաւոննին ։ ձեռքով բռնուելու ։ ՀԵ · 12 ։
Ձեռներէց լինել ։ յանդգնութբ ձեռք ձգել · էօն այագ— օլմագ ։ ԾԲ · 2 ։
Ձուլածոյ ։ տէօքմէ կուռքի պատկերք ։ ԽԲ · 3 ։
Ղօղել ։ պահուիլ · կիզլէնմէք , սագլանմագ ։ Դ · 1 ։
Ճակատիլ ։ պատերազմիլ , ճէնկ լինել ։ Կ · 4 ։
Ճայ ։ ճայեկ , սեւագոյն թռչուն մի է ։ ՀԱ · 2 ։
Ճայթումն ։ սաստիկ հնչումն , շաթըրտը ։ ՂԸ · 2 ։ և 7 ։
Ճապուկ բոտոտ ։ կակուղիկ բարակուկ՝ փորու սողուլձան ։ ԿԹ · 2 ։
Ճարպ ։ փորու եղ · իչ եաղը ։ Ա · 1 ։ ՂԴ · 8 · 17 ։ և 23 ։
Ճենճեր ։ քէպապին փրփուրը՝ քէֆը ։ Ա · 1 ։
Ճիրան ։ սուր ըղունկով ճանկ , փէնչէ ։ Ղ · 3 ։ և ԿԸ · 3 ։
Ճնշեալ միել ։ սխմելով քամել ։ ՂԴ · 11 ։
Ճշդով ։ էշկէարէ այրրտ ընելով ։ ԽԵ · 1 ։ կամ նէքէսու— թիւնով ։ ՀԹ · 3 ։
Մագնէսիս վէմ ։ միխլատըր թաշը ։ ԽԵ · 1 ։
Մածուած լոյծ ։ Ջրեղէն երկինքն է ։ ԼԴ · 4 ։
Մածուած լաստի ։ կէմիի թէքնէ ։ ՁԵ · 2 ։
Մակագաւիթ ։ լայն և արձակ տեղ ։ Յէշտա" ։
* Մամռաթռամն ։ բոլոր քէօքէն մամռոտ , գորտընբրդյա , եօսունլու ։ ԾԴ · 3 ։

* մանկաղ ։ մանգաղ․ օրագ, թափան ։ լե․ 3։ և ղբ․ 7։
մառնամուտ ։ մութ տումանով ծածկած, չի տեսնուելու։
ղդ․ 19։
մարդելայղ ։ շուրջբոլոր, միատահանէ ընող։ ի․ 4։
մարմանջուոյն։ հեշտուն, ցանկուն հարազեթ։ խե․ 2։
* մեծգիտականն։ մեծապէս գիտցող, իփրաթ վուխուփ։
դ․ 2։
մեկնաղէն։ չէթէճի․ փուսու խըրըըը։ կթ․ 2։
մեկին։ յայտնի․ էշկեարէ։ ղդ․ 11։
մեղկել։ թուլցնել, կէվշէթմէք։ ղգ․ 23։
մեղսամակարդ։ մեղքով պըըշկած։ ծե․ 3։
մեղքոմ։ կուռքի անուն է ։ Գ Թագ" 11․ 5։ || ի․ 4։
մեռայ։ դառնութիւն, լեղիութի․ և է անուն տեղւոյ։
Ելից, 15․ 23։ || կգ․ 1։ և ղդ․ 20։
մերասէր։ մեր, այ՝ մարդոյ սօյէ ծնած։ լդ․ 9։ և հե․ 7։
մերկամըցանակ։ չպլախ ճէնկ ընող՝ կիւլէշ բռնող։ ղգ․ 13։
մերկապարանոց։ յայտնի․ էշկեարէ․ պէյան։ ը․ 1։
մեքենայ։ խափանճա․ տուզախ։ ծե․ 2։ ղ․ 3։ և ղգ․ 2։
մընարհեստ։ կաշիի ղարի պէս բարակ կազմած։ ղդ․ 20։
մթեր։ գանձարան, խազնա։ դ․ 1։
մժիխ։ մածակ, , սիվրիսինէկ։ կը․ 3։
մժղուկ։ գինիի, կամ՝ ճիպրէի մանրիկ ճանճ։ կը․ 3։
միագոյ իր։ շատ մասունքէ ճէմ եղած մէկ բան։ Դ ծնղ"։
միատարր։ զուտ, սադէ, զաթը, էօզ։ հա․ 1։
միեղջերու։ ճակատը մէկ պոյնուզ ունող քաջ կենդանի
մի է, քէճկէրտան։ կը․ 2։
մղձկիլ։ հերսէն խեղդուիլ, եօրքէն լալ, ճաթիլ։ խ․ 3։
և կե․ 2։
մղտափարատ։ մութը հալածող՝ տէֆ ընող։ Ժծղատ"։
մողոք։ կուռքի անուն է։ Ամով 5․ 26։ || ի․ 2։
մոմոքեցուցիչ։ սիրտ կսկծցնող, խշխշցնող։ ղե․ 9։
մուխ։ ջուր տուող, զաղլամիշ ընող։ ղգ․ 24։
մուրհակ։ վճռոյ գիր․ իլամ։ խը․ 2։
մուրճ։ թաշճիի չէքիչ․ քիւլիւնկ։ ղե․ 7։

* մռեալ։

* մռել ։ մռանել , մռնել , կիրճք ․ հա ․ 2 ․
մրմնջել ։ թրթնջալով և եղկելով լալ՝ ողբալ ․ լթ ․ 3 ․
մրցանակ ։ կորիձուն ձէնկ ։ ժ ․ 2 ։ կամ կորիձուն համար պախշիշ , չէլէնկ ։ կա ․ 2 ․
Յաբեթական տոհմ ։ Նոյ նահապետի որդւոյն սինսիլէն է , որ է ազգն մեր՝ հայոց ․ Ծնընդ․ ։
յամայր յամրութի ։ շատ ժամանակ ուշանալը ․ ձա ․ 2 ․
յամրայինն ։ ուշ մնացող , ցամանմիշ ըլլող ․ խը ․ 2 ․
յայրատ ։ անամօթ ․ տուսըղ , էտէպսիզ ․ լգ ․ 1 ․
* յայրատատես ։ էտէպսիզճէ նայօղ՝ տեսնօղ ․ ծղ ․ 2 ․
յանդաւորութի ։ լմննալը ․ թամամլըք ․ թ ․ 3 ․
յանգիլ ։ վերջը հասնիլ , լմննալ ․ կա ․ 1 ․
յանկաւոր ։ ուղղուն , եախըշըխլը ․ ծդ ․ 2 ․
յանձանձել ։ պէտ ընել , թիմար ընել ։ խթ ․ 2 ։ և ձ ․ 3 ․
յառաջատել ։ յառաջ ընկնօղ ․ իլէրի սէրփէն ․ ծգ ․ 1 ․
յարագօղ ։ արևին դէմ կախօղ՝ մեռցնօղ ․ հա ․ 3 ․
յարգահատել ։ ցաւակցելով աղաչել , եալվարմալ ․ հգ ․ 2 ․
յարկել ։ օտայի պէս տեղ շինել՝ մէջը պահել ․ ղգ ․ 9 ․
յաւակնիլ ։ անհրեսութե լրբութի ընել ․ լդ ․ 7 ․
* յաւնական ․ յոնական ։ ամբարտաւանական ․ էտէպսիզ տիւզէնլի ․ կ ․ 4 ․
յափրացեալ ։ տաղտկացեալ , պըխմիշ եղած ․ ղե ․ 10 ․
յելուզակ ։ աւազակ ․ հարամի , գափուսուզ ․ զ ․ 3 ․
յեղանակել ։ դարձընել , պաշխայ կերպ ընել ․ ե ․ 3 ։ կգ ․ 1 ։ և ղե ․ 19 ։ կամ երգել ․ հգ ․ 3 ․
յեղյեղել ։ փոխարկել , թէպտիլ ընել ․ թ ․ 2 ։ կամ շատ կրկնել՝ յիշել ․ կա ․ 2 ․
յեսանել ։ սրել , պիլէյիլէմիշ ընել ․ ղե ․ 5 ․
յերիւրումն ։ ղօրդարելը՝ եախըշըխ բերելը ․ խ ․ 3 ․
յեռ և ալայել ։ երկու թագաւորաց անուանք են ։ Դ Թագ․ 19 ․ 15 ։ || ղգ ․ 6 ․
յղփացեալ ։ խիստ կշտացած ․ ինֆրաթ տօյմուշ ․ ծթ ․ 2 ․
յոբելեան ։ յիսներորդ տարի , թողութե տարի ։ Ղեւտ․ 25 ․ 8 ։ || ղե ․ 7 ․

յոլովամեղծ ծուխ ։ շատ խուրում փէյտան ընող ծուխ ․ խոլի թիւթիւն ։ խը ․ 4 ։
յոյզ մտաց ։ մտմտուք , մտքի ալալէրա ։ թ ․ 3 ։
յովանակ ։ աւանակ , իշու քուռակ ․ սըփա ։ իբ ․ 2 ։
յորջորջումն ։ կոչումն , անունը տալը ։ լդ ․ 3 ։ և ղդ ․ 7 ։
յորսայսել ։ կանըկին վրայ գետինը ձգել ։ լղ ․ 2 ։
յուռթի քրտունք ։ առատ քրտինք ․ գան թէռ ։ կղ ․ 4 ։
յուռութ ։ համայիլ , կամ կախարդական հնարք ։ կղ ․ 4 ։ և հէ ․ 12 ։
յուսոյ ձգարան ։ յոյսին թելը , ումուտին չուանը ։ դ ․ 4 ։
յօնիցն յաւակնութիւ ընքութիններուն հպարտութիւը՝ լըռութիւը ․ մաղրութըլութ էտէպսիզլիղի ։ խե ․ 2 ։
'Նախայանցք ։ առաջուց մեղանչօղք , ջըհէղէղին ժամանակի մեղաւորներ ։ հթ ․ 3 ։
* Նախայլք ․ առաջին այլք ․ էվէլքիլէր ։ դ ․ 4 ։
Նահանգ ։ մէմլէքէթ , այալէթ ։ լէ ․ 1 ։
* Նահանջէր ։ Նահանջեցեր , արգիլեցիր , խափսաթի ըրիր , կդ ․ 1 ։
Նաշիհ ․ շարմաղուն՝ խիստ բարակ ալուր ։ ղգ ․ 8 ։
Նարդոս ։ անուշահոտ ծաղիկ է , Նօնօֆար ։ ղդ ․ 11 ։
Նարեկ ։ էր վանք կրօնաւորաց՝ 'ի գաւառին անձևացեաց , ուր վանահայր էր վեհափառ այս մեր Գրիգոր Նարեկացի ։ [illegible] ։
Նաւակատիք ։ տօն , ուրախութի ․ տօնանիմայ ։ ղա ․ 1 ։
Ներգևեալ ։ խեղճ՝ սէֆիլ եղած ․ տէրտիմէնտ ։ իա ․ 2 ։
* Ներուլի ։ Ներողուլի , սուչը պախշէլը ․ աֆֆ ։ ժը ․ 1 ։ և ձբ ․ 5 ։
Նեցուկ ։ յենարան ․ տայախ ։ կէ ․ 2 ։ և ղբ ․ 10 ։
Նէսար ։ այս պիղծ , չար դև , սատանայ ․ ճին ։ ղբ ․ 9 ։
Նժար ։ թէրազիյի թաս , թաթ ։ թ ․ 1 ։
Նկատ եղանիլ ։ Նկատել , տեսնող ըլլալ ։ կը ․ 2 ։
* Նկարագրեր ։ Նկարագրեցեր , միւսէվէտէն գըրեցիր , իմացուցիր ։ ծբ ․ 1 ։
Նհանջել , կամ Նահանջել ․ արգիլել , յետ դարձընել ։ բ ․ 3 ․ և խա ․ 1 ։

Նշաւակել · ցոյց տալ · խայրէթ էթմէք · Է · 2 ·
Նշկահեալ · անարգուած , մէրդուտ եղած · ԽԷ · 1 ·
Նողկալ · գարշելի զզուելի ըլլալ · Ղ · 3 ·
Նուիրան · նուէրարան , փէշքէշ ընծայելոյ տեղ · ՀԵ · 9 ·
Նպատակ · նշան առնուած տեղ · նշանկէահ · ՂԷ · 5 ·
Շաղակրատ · ապուռճուպուռ խօսօղ · լափազան , պօշ պօղազ · Ծզ · 2 ·
Շամբ · անտառ եղեգանց · գամըշլըղ · Թ · 1 ·
Շամիրին · սամիրիա , որ եհմի մօտ գաւառ մի է · Յովհ՟ 16 · 46 · || ԾԳ · 2 ·
Շանդ · կայծակ · յըլտըրըմ · Ղ · 3 ·
Շերտ · փայտ · սօփա , օտուն եարըմըսը · ՂԷ · 3 ·
Շշուկ · սատանայական ազմուկ՝ վէլվէլէ · Խ · 3 ·
Շուայտութիւն · ցանկական ճիւնունութիւն · ԽԸ · 3 ·
Շութափուհ · խիստ արտորալը · աճէլէ · ՂԳ · 11 ·
Շուշան · ծաղիկ է , զամբախ · Կ · 1 · և ՂԳ · 11 ·
Շուք · պատիւ , փառք , իզզէթ · ՃԳ · 4 · և ՂԳ · 18 ·
Շտեմարան · ներքսէ ներս օտայ · սըր օտասը · Խ · 2 ·
Շրջագրութիւն · էթրաֆը տօնաթմիշ ընելը , կամ պաշտպանելը · Կը · 1 · և Գ · 1 ·
Շռայլութիւն · շուայտութիւն , անճըրկիլը , շաշքին ըլլալ մնալը · ՂԱ · 3 ·
Ոգորել · կռուիլ , ճէնկ ընել · Թ · 3 ·
Ողբել · մարդոյ անուն է · Բ Թագ՟ · 6 · 7 · || ՀԵ · 12 ·
Ողնափայտ · նաւուն գլխէն մինչև 'ի խորշն՝ տակի երկան փայտն է , որոյ վրայ կողերն շարած է · ԻԵ · 2 ·
Ողողել · լուացուիլ , անձրեւով ցօղուըլիլ · ՂԳ · 11 · և 24 ·
* Ողողակ մետաքսին ոչ ընդելական · լողացօղ քեօռ ածամի · ԾԵ · 2 ·

Ոզզայ , ոզզեայ · էին անուանք երկուց թագաւորուեցն Սամարիոյ և եհմի · զորս եդ մերդրեն Յովհ՟ · 23 · 4 · || ԾԳ · 2 ·
Ոռոգել · ջրել , ինչպէս՝ պախճան , ծառը · ԼԷ · 2 ·
Ոստայնանկել · կտաւ , կամ էօրիւմ ճէկ գործել · Է · 3 ·
Ոսկիկան · վերակացու · քէհեայ · ԾԶ · 2 · և ՀԹ · 3 ·

որոչ ·

որոջ ։ գառն · գուզու ։ լա · 3 ։
ուղերձեալ ։ ծլած ծաղկած , ֆիլիզլէնմիշ եղած ։ ժն · 4 ։ և խթ · 2 ։
ուղէշ ։ ծառի ճիւղ · տալ պուտագ ։ իգ · 2 ։ և կա · 3 ։
ունելիք ։ կրակի մաշա , խըսքաճ ։ լզ · 5 ։
ունկ , ունկի ։ ջերդի մանրուք · սամսն թօղու ։ իզ · 2 ։
ունկնախից ։ ականջը խըցած՝ գոցած , խուլ ։ ծ · 4 ։
ուշ ։ միտք · ֆիքիր , ֆէրասէթ ։ իզ · 3 ։ լգ · 2 · ծթ · 1 ։ հր · 2 ։ և ղգ · 24 ։
ուտիչ ։ ցեց · կիւվէ ։ ղե · 9 ։
ուտաճահալ ։ ցեցէն կերուած , փտած ։ ծզ · 2 ։
ուրջնութի եւ ։ զառուռի ըլլալ , զառ զառ ըլլալ ։ լգ · 7 ։
ուրուական ։ գարշելի , փուճ , դիւական ։ հա · 4 ։ հն · 12 ։ և ղգ · 24 ։
Չարաշուք ։ չարութի երևցնօղ , զզուելի · պէթ ։ ծն · 2 ։ և ծր · 2 ։
չորեքվտակեան տաւիղ ։ չորս մեծ գետ ունօղ դրախտ , որ էր յեդեմայ բղխած գետն · Ծնն" 2 · 10 ։ || ծր · 1 ։
չու ։ քալուածք , յառաջ քալել գնալը ։ ե · 2 ։ և իե · 2 ։
չքնաղ ։ խիստ աղէկ գեղեցիկ ։ ժա · 1 ։ և հն · 13 ։ կամ փառաւոր , հրաշալի ։ հա · 4 ։ և ղգ · 19 ։
չքոտի ։ նուաստ , փոքրիկ , փուճ , խեղճ · զայիֆ ։ կթ · 2 ։
Պակուցեալ ։ սրտաբեկեալ , խիստ վախեցած , սիրտը փըրթած ։ ծ · 2 ։
պահակ ։ անկարիայի բռնուած , որ էր սիմոն կիւրենացին · Մատ" 27 · 32 ։ || ծր · 3 ։
պահպանակ ։ պահօղ , պահպանօղ ։ գ · 3 ։ և կն · 2 ։ կամ զըրխ · ղգ · 12 ։
պաղպաջունք ։ գեղեցիկ պայծառ քէօշկ ։ իե · 2 ։
պաճար ։ նախիր , կովու սիւրիւ ։ ծն · 3 ։
պայթիլ ։ փաթլամիշ ըլլալ , ճաթիլ ։ հգ · 3 ։
պայման ։ չափ · սինօռ ։ ե · 3 ։ իզ · 2 ։ և ղգ · 24 ։ կամ ուխտ , խաւլ ։ ծգ · 5 ։
պան ։ հաց , սօմուն · էքմէք ։ ղգ · 8 ։
պաշտօնեայ ։ պաշտօղ , խըզմէթ ընօղ ։ իա · 2 ։ իր · 2 ։ և ծգ · 4 ։

* պաշտօնէատեղ ։ աղօթքի տեղ, կռատուն ։ ծա․ 4։
պատանդրիչ ցանցարկ ։ խառնուածիչ ընօղ ղամիթ ընօղ՝ խառ-
նուլմիշ եղած տուղախ ։ ծե․ 2։
պատարուն ։ լեցուն ․ սիլմէ՝ տօլու ։ խը․ 3։ և կդ․ 2։
պատգամ։ խապար, խօսք ․ քելամ։ ղէ․ 3։
պատնէշ։ Թապյէ, պէտէն, մէթէրիզ։ կ․ 2։ և ղէ․ 5։
պատուածօրէն ։ պըտըրտուք՝ նէղադէթլի ։ ղդ․ 7։
պատուաստուամն ։ կցուիլը, էքլէնմիշ ըլլալը ։ լ․ 4։
պատսպարան ։ սըղընմիշ ըլլալու տեղ․ սիփէր ։ խ․ 2։ ձբ․ 1։ ձթ․ 1։ և ղա․ 3։ կամ տայախ, իբր՝ Թէմէլ։ խե․ 2։
պատրոյկ ։ ճրագի ֆիթիլ։ ղդ․ 2։
պարս ։ սափան, որով քար կընետեն ։ լդ․ 7։ և ղէ․ 4։
պարսել ։ իբր սափանով քարոտել, տանջել ։ է․ 2։ կամ հալածել, դուրս ընել։ լէ․ 3։ և ղ․ 3։
պիծակ ։ իշմեղու ․ էշէկ առըսը, աթ առըսը։ կը․ 3։
պիտակ ։ լոկ ․ սալթ, սատէ ։ իը․ 6։
պղպջակ։ ուռեցք, որ ջրին երեսը բուշտ բուշտ կուլնի․ սու գապարճըղը։ հդ․ 3։
պղտորարբուն ։ գարշելի պուլանըխ խըմելը ։ ծդ․ 3։
պճնելի ։ զարդարելու, սազելու ։ բ․ 2։
պնդիլ։ ետևէն ընկնիլ՝ վազել։ բ․ 2։
պուետիկոս ։ բանաստեղծ ․ շայիր, աշըգ ։ խը․ 6։
պուրակ ։ օռման, կամ ծառերու եղըն, տէմէթ ։ թ․ 1։
պչրութիւն ։ էտէպսիզ սաղուիլը, ինչպէս՝ լկտի կանանց տիւղէնը ։ խը․ 4։
* Ջախել ։ ջաղխել, ջարդել, կոտրտել ։ խը․ 2։
Ջահաւորիլ ։ մաշալայիպէս վառիլ, փայլիլ։ ղդ․ 17։ և 23։
Ջահել ։ ծագել, լուսաւորել ։ ձդ․ 2։
Ջամբել։ կերցնել, տալ։ ժդ․ 3։ և ղդ․ 22։ և 23։
Ջնար ։ սանդուռ, որ փայտեղէն շալըը մի է ։ ղէ․ 9։
Ջնել ։ զարնել, ծեծել ։ կ․ 2։
Ջութակ ։ սանթուռ, կամ քէմանն ։ ղէ․ 8։
Ջրակարծ ։ ջրէն կարծրացած՝ սառած, ինչպէս՝ կարկուտը։ կը․ 3։

ջրել ։ ջնջել, աւրել․ պօզմագ ։ ԼԵ․ 3 ։ ԽԸ․ 1 ։ ԿԵ․ 2 ։ և ՂԴ․ 14 ։

ջրողող ։ ջրհեղեղով ապականած՝ Թելեֆ եղած ։ Ն․ 5 ։

Ռետին ։ Թիրեմէնթին, որ եարայի դեղ՝ մէջհեմ լինի ։ ՆԲ․ 1 ։

Սաբեկ ։ է անուն ծառոյն, յորմէ կախեալ տեսաւ Աբրահամ՝ զխոյն․ Ծննդ" 22․ 13 ։ ‖ ՂԷ․ 9 ։

սադրել ։ մատնել, խամչել․ ելէ վէրմէք ։ ԿԵ․ 1 ։ կամ չար փիթ տալ ։ Ղ․ 3 ։

սակ ։ հարկ․ վէրկի, խարաճ ։ ԽԵ․ 1 ։ կամ չափ․ հիսապ ։ ԺԵ․ 3 ։ ԽԵ․ 2 ։ և Ձ․ 3 ։

սակաւաձեռն ։ տկար, ղայիֆ, նուազ ։ Դ․ 3 ։ և ՂԴ․ 15 ։

սահմանք ծովու ։ ծովու ախրնթը, զոր իբր դքարեայ պարիսպ դարձոյց ած, ընդ որ եանց իէլ․ Ելից․ 14․ 22 ։ ‖ ՆԴ․ 1 ։

սահմանք յորձանաց ։ տերը, սէլ տերեսի ։ Խ․ 2 ։

սաղարթ սեռուէ վարսից ։ տերև՝ սև եափրախներուն, որ է ասել, սև մօրուք ։ ՆԴ․ 2 ։

սամի ։ տիւմէնը դարձնօղ փայտ, եէքէ ։ ԻԵ․ 2 ։

* սառնասէր ։ պուղի սօյ, պուղիպէս փառցած ։ ՃՏ․ 3 ։

սատեր ։ սիկղ, ղօլաթա, որոյ գինն էր 88 սատակ․ Մատթ" 17․ 26 ։ ‖ ԽԵ․ 1 ։

սարդ ։ մամուկ, էօրիւմճէկի պէօճէկ ։ ՂԴ․ 14 ։

սարսուցեալ ։ բաժանուած, երեսէ ձգած ։ ԽԸ․ 2 ։ ԾԵ․ 2 ։ և ԿԲ․ 3 ։

սաւառնիլ ։ Թռչտելով խանաները վրայ բերել՝ ծածկուիլ ։ ՂՏ․ 1 ։

սափիրա ։ պատժել կնկան մի անունն է․ Գործ․ 5․ 9 ։ ‖ ՀՏ․ 3 ։

սելով ։ խաղաղութիւն, քաղաք մի է ։ Տ․ 1 ։

սեղանանենգ ։ սեղանը, կամ տաճարը Թալլօղ ։ ԽԸ․ 2 ։

սեպուհ ։ պէյղատէ․ քիշիզատէ ։ Գ․ 2 ։

սեռն ։ մաքուր, ուղիղ․ հիլլէսիզ ։ Ժ․ 2 ։ և [illegible]

սևեռք ։ գամուածք, մըխլանմիշ ըլլալը ։ ՆԴ․ 4 ։

սԹափիլ ։ զարթնալ, խելքը գլուխը գալ, արթննալ ։ Գ․ 3 ։ և ՂԷ․ 1 ։

սիգացող ։ փօտուրուճ ուռեցող, սանձմիշ ըլլող ։ Հգ. 2 ։
սիդոնացիք ։ սայտացիք, որք նամոար կուռք մի ունէին,
զոր պաշտուեաց Սողոմոն. Գ Թագ″ 11. 5 ։ ‖ Խը. 3 ։
սիկ ։ անուշիկ հով. խօշ րուզկեար ։ Լէ. 3 ։
սին ։ դատարկ, պօշ, փուճ ։ Իէ. 3 ։ և Ճա. 2 ։
սլաք ։ օք տէմիրի, խըշտ ։ Իդ. 3 ։
սկախառն ։ մուրտառ պուլանըխ, չիրքէֆ ։ Ծդ. 3 ։
սկաւառակ ։ քեասէ, թաս, ամման ։ Լ. 2 ։ և Ճը. 1 ։
սկիւթացի ։ թաթարաց ազգն է ։ Ղդ. 12 ։
սնոտիապատուաստ ։ անշահ շինուած, նիշանըղ տիւղեն
միշ եղած ։ Գ. 1 ։
սնոտիասէր ։ պօշ՝ փուճ սէր ունօղ ։ Ղդ. 20 ։
սոսկական ։ եայան ։ Գ. 3 ։ կամ ռամիկ, փախիր ։ Հա. 2 ։
սոսկալիթխար ։ ահարկու լէնտուհա, պէտտալի ։ Ղդ. 12 ։
սոր ։ խորուկ սելի ձամբայ, տէրէ ։ Խ. 2 ։
սուզել ։ տակը իջեցնել. պաթըրմաղ ։ Լը. 2 ։
սուրհանդակ ։ սայի, մէնզիլ ։ Ծդ. 2 ։
սոփեր ։ մնտեան, գիրք. քիթապ ։ Ճը. 2 ։ և ջէզա″ ։
սպանդ ։ զոհ. ղուրպան ։ Խդ. 2 ։
սպանդարան ։ ղուրպան մորթելոյ տեղ ։ Խէ. 3 ։
սպառազէն ։ սիլահլը, փիւր սիլահ ։ Ծդ. 2 ։
սպեղանի ։ դեղ, մէլհեմ ։ Ը. 3 ։ և Խը. 1 ։
ստամբակ ։ նախա, զալըմ, եարամազ ։ Խը. 3 ։ և Ղէ. 2 ։
ստադամնք ։ մեղադրանք, սիթեմ ։ Թ. 3 ։
* ստորեւելք ։ վարէն վեր ելլող, կամ ելած ։ Ղդ. 24 ։
ստուար ։ թանձր, հաստ ։ Խդ. 2 ։ և Կդ. 4 ։
ստուարատեղն ։ ձուղը հաստ. գալըն տալլը պուտագլը ։
Թ. 2 ։
ստուգաբանել ։ ույլուն գալով խապաթ եղած ։ Ղդ. 20 ։
սրբուկ ։ խեղձ՝ ծառայ, րայէ ։ Գ. 3 ։ Ղդ. 12 ։ և 18 ։
ստրջանալ ։ ախտալ, զղջալ, փիշման ըլլալ ։ Իթ. 2 ։
սրահի տուադաստ ։ բակի փէրտէն, որ է՝ դուռն ։ Խը. 1 ։
սրանալ ։ թաչիլ, փախչիլ ։ Ի. 2 ։ Լ. 4 ։ Խը. 3 ։ Հա. 2 ։
և Հդ. 2 ։ կամ սիվրիլմիշ եղած քէսկինցած ։ Իը. 3 ։

սրա

սրացեալ վարտիկան ։ փախչօղ հեռացօղ, տէտրիկին ։ ժա. 3 ։
սրբերգեան ։ Սբ Սբ երգօղ, ինչպ՝ Սերովբէքն ։ ղդ. 1 ։
* սրինկ ։ սրինգ, նեվղուհուր չալղը, նէյ ։ ղբ. 8 ։
սրսկումն ։ ցրցըքնելը, սէրփմիշ ընելը ։ ծա. 4 ։
սփոփանք ։ սփոփումն, միխիթարանք. թէսէլլի ։ դ. 1 ։ լդ. 3 ։ և ղդ. 9 ։
սքանչելահրաշ ։ հրաշալի, մուձիզաթլը ։ հե. 10 ։
սքանչելատես ։ զարմանալի գեղեցիկ տեսիլ ունօղ ։ ծա. 4 ։
սքանչելարմատ ։ զարմանալի գերազանց քեօք ունօղ ։ հդ. 2 ։
Ս պրագասուն ։ լեռը սնած մեծցած, լեռնցի, եաբանի ։ խղ. 1 ։
վայրագումն ։ եաբանի կոպիտութն. եավուզլուք ։ ժա. 3 ։ ը. 4 ։ հա. 4 ։ և ղդ. 19 ։
վանդակապետ ։ պարմախլըխ շարած գեղեցիկ քեօշկ ։ իե. 2 ։
վատնիչ ։ ղըզ ընօղ, թէլէֆ ընօղ ։ իզ. 2 ։ կամ փճացնօղ, չիւրիւթմիշ ընօղ ։ ղբ. 9 ։
վարակեալ ։ պաշարեալ, մուհասէրէ եղած ։ լա. 3 ։
վարանիլ ։ վախուն թասայիլ՝ անճրկիլ ։ իզ. 3 ։ և իը. 2 ։
վարապան ։ կէմ, հալխա, որ գաղանի բերան կըկապեն ։ ղբ. 2 ։
վարատիլ ։ զատուիլ՝ տէտրիկին ըլլալ ։ իէ. 3 ։
վարմ ։ տուզախ, խափանձա ։ խ. 3 ։
վարսք ։ մազեր, որ թէ մարդոյ իցէ՝ փէրչէմն է ։ կգ. 2 ։ և ղդ. 12 ։ և եթէ ծառոց իցէ՝ եափրախներն է ։ թ. 2 ։
* վերակացումն ։ զապիտութ ձեռք վերցնելը ։ ա. 2 ։
վերակենդաղել ։ կրկին ողջնալ, յարութի առնել ։ լդ. 5 ։
* վերակնարկել ։ վեր նայիլ, դէպ ՚ի վեր ումուտ ընել ։ իզ. 3 ։
վերնամարտութի ։ վերինին հետ ձէնկ, որ է այ դէմ դրնելը ։ ծա. 4 ։
վերնամիցանակ ։ երկինքէն տրուած յաղթութե համար՝ վարձք, չէլէնկ ։ ղդ. 24 ։
վերջին դատակնիք ։ ՚ի կորուստն յաւիտենական վճռել, որք են դատապարտելոցն դասք ։ իէ. 2 ։

վերջնա

վերջնական ։ յետքինը ․ կամ խիստ պէտքերը ։ Ծ ․ 3 ։

վերջնական աճառ ։ քէսկին լէքէ սապօնու ։ ՂԴ ․ 11 ։

վէս ։ հպարտ, ինքնահաւան ․ ղուրուլխուս նախատէ մարդարէն Եսայի ․ 65, 5 ։ || Ծ ․ 2 ։

վիժած անդրելի կոչման ։ անցուցած տղայ, որ մարդ չի կոչուիր ։ Ի ․ 2 ։

վիհ վհից ։ խորունկներուն խորունկը ։ Խ ․ 2 ։

վիրգ մանշու ։ մեռելնօղ ձէնկի քար ․ կիւլէ ։ Կ ․ 2 ։

* վիրգ սալի ։ ակօշէ մէկյի քար, գայկան ։ ՂԷ ․ 8 ։

վտակ ։ ախընար, կամ սել, ըսմախ ։ ԾԴ ․ 3 ։ և ՂԷ ․ 10 ։

վտաել ։ վտառուժցնել, չիրքինցնել ։ Ի ․ 2 ։

վրիժակ ։ վճիռ ․ իլամ, սիճիլ ։ ԻԵ ․ 2 ։

վրիպակ ։ մոլար, ծուռ ։ ԺԲ ․ 2 ։ ԽԲ ․ 4 ։ և ՂԷ ․ 9 ։

վընջողական ։ ըղջախոհ ցանկութ կառուխը, աղմիշ ըլլալը ։ ԽԵ ․ 2 ։

Տակաւ տակաւ ։ կամացուկ կամացուկ, քըչիկ քըչիկ ։ ԾԸ ․ 3 ։

տաղանդ ։ կամ քանքար ․ քէսէ մի ըստակ, Նիւր քանքար ։ Ժռ քէսէ ըստակ, կամ այլ աւելի ։ ԻԴ ․ 2 ։

տաղաւարել ։ բնակուելու տեղ ըլլալ ։ Ձ ․ 1 ։

տաղաւարիլ ։ օթևանիլ ․ գօնագ էթմէք ։ ՀԵ ․ 13 ։

տաղտկազղրական ։ իքրահ ընէլու մուրատու ։ ՂԴ ․ 20 ։

տաշտ ։ քէասէ, թաս ։ Լ ․ 2 ։

տատանել ։ սրտմելի, խառնակէթ ընելու ։ ԼԱ ․ 2 ։

տարազ ։ կերպ, թարզ ։ ԺԲ ․ 2 ։ և ԾԴ ․ 5 ։

տարացայց ։ նման էօրնէկ, ույղուն ։ ԺԵ ․ 2 ։ և ԽԵ ․ 3 ։

տարժանել, կամ տաժանել ։ խիստ աշխատել, մէշագ-գէթլի ։ Ը ․ 1 ։ ԿԴ ․ 5 ։

տարմ ։ խանտալըմերու քիւմէ՝ երկրնախ ։ ԿԲ ․ 3 ։

տարր ։ բոլոր նիւթաւոր մարմիններուն թէմէլը, և է չորս ․ Հուր ․ Օդ ․ Ջուր ․ Հող ։ ԾԵ ․ 3 ։ և ՂԴ ․ 15 ։ և զայս բառս՝ պէս պէս նշանակութ գործած է որս ․ զոր օրինակ ։ ՚ի տարր գալ ։ տարբէրէ եղածներուն մէջ, կամ կայ եղածներուն էօղին մէջ ։ ԽԱ ․ 2 ։

տարր ժամանակի ։ ժամանակին կայութիւնը, կամ չափը, որ հիշի մօտ՝ քիչէ ։ ԾԵ ․ 3 ։

տարր ժամանակաց ։ չորս եղանակն է ․ Գարուն ․ Ամառն ․
Աշուն ․ Ձմեռն ․ որք ինքն տարին տարերքն են ։ ԽԴ ․ 2 ։
տարր մահու ։ մահուան քէօքը՝ սէպէպը ։ ՂԷ ․ 6 ։
տարերս սասանել ։ բոլոր ծս շարժել՝ դողցնել ։ ԼԴ ․ 2 ։
տարր փոքր ։ փոքրիկ ոչինչ իր ․ չէյնիզէզ ։ ՆԹ ․ 1 ։
տեառնագրել ։ կնքել, խաչակնքել ։ ԺԸ ․ 3 ։ և ՂԴ ․ 12 ։
տենդ ։ ջերմ, սըթմա ։ ԻԸ ․ 5 ։
տեսակաւն ։ տեսանօղ, կէօրիւճիւ ։ ԼԴ ․ 5 ։ կամ երևելի,
կեօզէ կէօրիւնէն ։ ԼԴ ․ 3 ։ և ՃԴ ․ 1 ։
տեսակաւնել ։ սալլ էօղը խլխոլմը մէյտան հանել ։ ՂԴ ․ 10 ։
տէգ ։ մըզրախ ․ խըշտ ։ ԽԵ ․ 3 ։
տիրադաւ ։ իր տէրը խաբօղ՝ մատնօղ ։ ԾԴ ․ 2 ։
տիրադրուժ պաշտօնեայ ։ իր տէրը ֆէնտով խաբօղ խըզ
մէթքեար ։ Է ․ 2 ։
տիւրոս ։ կամ ծուր, քաղաքի մի է սայտայի սէմթ ։ Եսայ՟
23 ․ 15 ։ || ԼԹ ․ 3 ։
տխրատեսակ ձո-ն ։ կամ երփն ․ մութ գոյն, սև բռէնկ ։
ԼԴ ․ 8 ։ և ՂԴ ․ 12 ։
տղմախից գուբ ։ չամուռով լեցուն հոր ։ ԺԴ ․ 1 ։
տնտեսել ։ պէտ ընել, քէրքէմէթմէք ։ ԺԵ ․ 2 ։ կամ յայտ–
նել, ցուցանել ։ ԽԸ ․ 6 ։
տոյժ տանջանաց ։ կամ ընկանաց, ինչս պատժոյ ․ գաղէպ
ճէրիմէսի ․ սիասէթ ։ Ը ․ 2 ։ և ՀԱ ․ 3 ։
տուն ։ չուանէ կապ ․ իպլար ։ ԻԸ ․ 1 ։
տուայտել ։ չարչարուիլ ․ ճէֆայէն մաշիլ ։ ՆԴ ․ 5 ։
տպաւորադոյն ։ էշկէարէ ուրուն ․ թըպգը ։ ԺԹ ․ 3 ։
տրոհել ։ որոշել, բաժանել, զատել ․ այըրմագ ։ ԽԸ ․ 1 ։
և ԿԸ ․ 2 ։
Ցանց ։ սիճիմով հուսուած թօռ, աղ ․ տուզախ ։ Խ ․ 3 ։
ցիռ ։ վայրի էշ ․ եապան էշէկի ։ ԽԴ ․ 2 ։
ցնորից ցրիչ ։ խենթ ու մենթ երազները տաղըթմիշ ընօղ ։
ՃԴ ․ 1 ։
ցնցուղ ։ ցաթկոտուք ․ սէրփինթի ջրոյ, կամ հրոյ ։ Դ ․ 3 ։ և
ԿԸ ․ 3 ։

*ցուփ

*ցուլք նշուղից ։ շողշողումն ճառագայթից , շաւղին փայ-
լելով ձաթելը ։ ձա · 3 ։
ցոփութիւն ։ անառակութիւն , աներեսութիւն · էտէպսիզլիք ։ ճէ · 2 ։
*Փագովր ։ Բեելփեգովր · կուռքի անուն է ։ Թւոց · 25 ·
3 ։ || խը · 3 ։
փաղանգ ։ ճիւմհիւռ · թապուռ · օրտու ։ կէ · 1 ։
փաղաքշել ։ երեսպաշտութիւն ընել , խօշամէտի խօսիլ ։ Ժ · 1 ։
փապար ։ ծակ , խօվուխ · չուխուր ։ խ · 2 ։
փարաքումն ։ բղջախոհ ցանկութիւն , էտէպսիզութիւն ։ խե · 2 ։
փթթեալ ։ ֆիլիզլէնմիշ եղած , ծաղկած ։ ղգ · 11 ։
փղշտացիք ։ բարբարոսաց և այլազգաց կըսուի ։ ա · 2 ։
փոկ ։ կաշիէ կապ ։ խե · 2 ։
փրկանակ ։ փրկութեան տեղ ։ իզ · 2 ։ կամ ումուա թելի ։ ծա · 4 ։
կամ ազատելոյ գործիք ։ նգ · 3 ։ և ղե · 5 ։
*Քաղցկեղ ։ մարմինը չիւրիւթմիշ ընօղ եարա մի է · կեր-
ցաւ · չիրիփէնչէ ։ Ժը · 3 ։
քամոս ։ կուռքի անուն է ։ Գ Թագ · 11 · 7 ։ || Կ · 4 ։
քայռ ։ կէրտանըք , կամ լէօֆ ։ Լգ · 1 ։
քանան ։ Նոյ նահապետի թոռն է , քամայ որդին ։ Է · 1 ։
քանանուհի ։ կին մի էր քանանացի , որոյ զաղջիկն քրիստոս
բժշկեաց ։ Մատ · 15 · 22 ։ || Լե · 3 ։
քանասար ։ կատաղի · եավուզ · զալըմ ։ կթ · 2 ։
քանցել ։ ճիւղերը կտրտելով փրցնել ։ ից · 1 ։ և կէ · 2 ։
*քառադիմակի ։ է մեկնութիւն բառին քեանայ , որ երևի
ելեալ՚ի յունական բառէն կէֆօն , որ թարգմանի քառա-
կուսի · ուստի քեան՝ քառադիմակի պատկեր , ասել է՝
չորս երեսով , կամ չորս թարափը կուռք · ղուրըխի չինեց
մանասէ ։ Գ Թագ · 21 · 5 ։ || ծա · 4 ։
քաւարան ։ քաւող , մեղքը թողող ։ ղգ · 1 ։
քեղի ։ օրթա տիրեկ , թէմէլ տիրեկի ։ լը · 3 ։
քիմք ։ տամախ , կէյնզ ։ իգ · 2 ։
քինաւոր ։ քէն ունօղ · ղարէզ ունօղ ։ ղա · 1 ։
քղանց ։ հանդերձի փէշ · էթէկ ։ Ժը · 2 ։
*քոյինմիւթ ։ քու նիւթըդ ։ քոյինմիւթ ղանդուած · քու-

նիւ-

նուռթիդ․ խմորը, որ է խոհ մարմնոյն խորհրդոյ ։ ԾԳ․ 4 ։
քորեբ ։ արապիստան լեռ մի է, ուր խօսեցաւ Տ՟ր եղիայի հետ ։ Գ՟ թագ․ 19․ 8 ։ ԼԳ․ 9 ։ և ՂԳ․ 6 ։
քստմնափուշ ։ վախցնող՝ մարմինը փուշ փուշ ընող ։ ԻԸ․ 6 ։
քստմնելի ։ զարհուրելի, խիստ վախցնող ։ Ը․ 1 ։ ԺԸ․ 2 ։ ԻԸ․ 2 ։ ԽԸ․ 4 ։ և ՀԹ․ 3 ։
քրայ ։ խալձիի օձախ ։ ԺԹ․ 1 ։ ԻԴ․ 3 ։ և ԿԹ․ 1 ։
քրէական ։ խիստ մեծ մեղք, որ է Ա՟յ դէմ ։ ԾԱ․ 4 ։ և ՂԱ․ 3 ։
քրձազգած լինիլ ։ չուալ հագնիլ ։ ԻԹ․ 2 ։
քրքում ։ զաֆրան չիչէկի, որ է անուշահոտ ծաղիկ մի, կամ զաֆրան ։ ՂԳ․ 11 ։
Օդք, օդէջ ։ ոտից աման․ այսդ գապը, ինչպէս՝ չիզմէ, փապուճ ։ ԽԷ․ 3 ։
օթոց ։ հանդերձ․ էսպապ ։ Գ․ 1 ։
օժանդակել ։ եարտըմ ընել, ուժ տալ ։ Է․ 1 ։ Ժ․ 2 ։ ԺԱ․ 1 ։ ԼԻ․ 6 ։ Ձ․ 2 ։ և ՂԳ․ 9 ։
օձառ ։ ձէնկի թախըմ․ սիլահ ։ ԿԴ․ 3 ։
օն և օն ։ սանկ ու նանկ․ շէօյլէ պէօյլէ ։ ԻԹ․ 3 ։
օշինդր ։ լեղի խոտ մի է, փէլին ։ Ղ․ 3 ։
օստացի ։ Յօբ երանելին է, զի էր յօստեր գաւառէ․ որ է 'ի կողմն արապիստանու ։ ԽԸ․ 6 ։
օտարազն ։ օտար ազգէ, այլազգի ։ ԿԳ․ 1 ։
օտարոտի ։ աննըմանութի, մինասիպէթսիզլիք ։ ՀԵ․ 12 ։
օրակշիռ ։ օր չափող, որ է արեգակն ։ 'ի չէլէպաջարանին ։
օր 'ի յօր յերկարաձգել․ օրէ օր ձգել ։ ԾԸ․ 3 ։
օրհներգ ։ երգօղ օրհնութ ։ կամ, օրհնութի ։ ԿԱ․ 2 ։ գովութի, բարեբանութի, որ միայն Ա՟յ վայելէ, որ է անըսկըզբնաբար սկիզբն ամ սկսելոց, և անեզրական վախճան ։

ԳԱԱ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.
FL0032505